

ORSZÁGOS RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ TESTÜLET

J/19322

Átiktatva: J/44.

BESZÁMOLÓ

az Országos Rádió és Televízió Testület
2005. évi tevékenységéről

2006. február 28.

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	7
I. A VÉLEMÉNYSZABADSÁG, A TÁJÉKOZTATÁS KIEGYENSÚLYOZOTTSÁGÁNAK HELYZETE	9
1. A VÉLEMÉNYSZABADSÁG ÉS A KIEGYENSÚLYOZOTTSÁG	9
1.1. A véleményszabadság helyzete a rádiózásban és a televíziózásban	9
1.2. A hír- és a politikai magazinműsorok tájékoztatási gyakorlata.....	32
1.3. Az MTI és néhány hírportál hírszerkesztési gyakorlata.....	59
1.4. Hírcsatornák vs. hírműsorok a közélet kétféle leképezése.....	62
1.5. A magyar és a külföldi közszolgálati médiumok hírműsorainak összehasonlító vizsgálata	66
2. A PANASZBIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK MÉRLEGE.....	71
2.1. A Panaszbizottság tevékenységének főbb számadatai az előző évhez viszonyítva	72
2.2. A Panaszbizottság és a nyilvánosság.....	73
2.3. A Panaszbizottság által tárgyalt panaszok és a panaszok ügyében hozott döntések	73
2.4. A közszolgálati műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok	74
2.5. Az országos kereskedelmi műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok.....	74
2.6. A helyi és közösségi műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok.....	75
2.7. A panaszok benyújtói, jellemző tendenciák.....	75
3. KURATÓRIUMI SORSOLÁS 2005-BEN	76
II. MÉDIAÜZENETEK	77
1. ERŐSZAK AZ ELEKTRONIKUS MÉDIÁBAN	77
1.1. A kiskorúak védelmével kapcsolatos szabályozás hatósági kontrollja és a műsorszolgáltatók klasszifikációs gyakorlata.....	80
1.2. Erőszak, tragédia, brutalitás bemutatása a hírműsorokban.....	94
1.3. Műsorelőzetesek erőszaktartalma.....	106
1.3.1. Az erőszakot tartalmazó műsorajánlók aránya	106
1.3.2. Az előzetesek erőszaktartalmának kvantitatív vizsgálata	108
1.3.3. Korhatári kategóriák, sugárzási időszávok	110
1.3.4. Az előzetesek erőszaktartalmának kvalitatív vizsgálata	111
1.3.5. A kiskorúak számára egyéb ártalmas elemek jelenléte az előzetesekben	114
1.4. Erőszak tematikájú célvizsgálatok tapasztalatai	115
1.4.1. Az Inuyasha c. anime vizsgálata.....	115
1.4.2. Rettegés foka c. show-műsor vizsgálata	116
1.4.3. A bajkeverők c. műsor vizsgálata.....	119
1.4.4. A srebrenicai vérengzés megrázó képsorainak előfordulása a hírműsorokban	121
1.4.5. A Hungarikum c. műsorszám vizsgálata.....	122
1.5. Az erőszakos médiatartalmak hatásának vizsgálata kísérleti szituációban.....	123
2. A MAGYARORSZÁGI TELEVÍZIÓK MŰSORSTRUKTÚRÁJA	131
3. AZ RTTV. 7. § NORMÁINAK VIZSGÁLATA (EU-KVÓTA)	136
4. A RENDSZERES MŰSORFIGYELÉS TAPASZTALATAI	138
4.1. Az országos műsorszolgáltatók vizsgálata a törvénysértések tükrében	138
4.2. A helyi/körzeti műsorszolgáltatók vizsgálata a törvénysértések tükrében	140
4.3. A közműsor-szolgáltatók, nonprofit és kisközösségi médiumok vizsgálata.....	141
4.4. A hálózatos médiumok figyelésének tapasztalatai	142
5. A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ CSATORNÁK VIZSGÁLATA	142
6. A MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGEK MÉDIAKÉPE	146
7. A KISKÖZÖSSÉGI RÁDIÓK VIZSGÁLATA	150
8. AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEINEK MÉDIAKÉPE.....	153
9. HÁROM NEVEZETESEBB 2005. ÉVI ORTT HATÁROZAT	156
9.1. A műsorszolgáltatók elmarasztalása a kiskorúak védelme érdekében.....	156
9.2. Emberi jogot sértő, gyűlöletkeltő tartalmak közzététele	157

III. A MŰSORSZOLGÁLTATÓK TULAJDONOSI HELYZETE	160
1. A FÖLDFELSZÍNI ORSZÁGOS MŰSORSZOLGÁLTATÓK TULAJDONOSI HELYZETE	160
2. A FÖLDFELSZÍNI HELYI ÉS KÖRZETI MŰSORSZOLGÁLTATÓK TULAJDONOSI HELYZETE	162
3. A MŰHOLDAS MŰSORSZOLGÁLTATÓK TULAJDONOSI HELYZETE	163
IV. A MŰSORSZÓRÁSI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSÉRE SZOLGÁLÓ FREKVENCIAGAZDÁLKODÁS HELYZETE.....	165
1. DIGITÁLIS MŰSORSZÓRÁSI CÉLÚ FREKVENCIÁK	165
2. A 70 MHz-ES SÁV LEÁLLÁSA.....	166
V. A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER 2005. ÉVI VÁLTOZÁSAI	169
1. FONTOSABB JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK	169
2. MŰSORSZOLGÁLTATÁSI SZERZŐDÉSEK MÓDOSÍTÁSA.....	170
2.1. <i>A földfelszíni országos műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződéseinek módosítása</i>	<i>170</i>
2.2. <i>A helyi és körzeti műsorszolgáltatási szerződések módosítása.....</i>	<i>173</i>
3. PÁLYÁZTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK 2005-BEN	175
3.1. <i>A Nemzeti Hírközlési Hatóság által megküldött, rendelkezésre álló műsorszolgáltatási lehetőségek</i>	<i>175</i>
3.2. <i>A fennmaradt műsorszolgáltatási lehetőségek pályáztatása.....</i>	<i>177</i>
3.3. <i>A folyamatban lévő pályázati eljárások.....</i>	<i>178</i>
3.4. <i>Benyújtott pályázati ajánlatok.....</i>	<i>181</i>
3.5. <i>A földfelszíni országos televíziós műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási jogosultságának meghosszabbítása</i>	<i>182</i>
3.6. <i>A lejáró körzeti és helyi műsorszolgáltatási jogosultságok megújítása vagy újrapályáztatása.....</i>	<i>185</i>
4. HÁLÓZATOS MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK	187
5. A NYILVÁNTARTÁSOK HELYZETE.....	189
6. KÉNYSZERSZERZŐDÉSEK	190
7. A KISKÖZÖSSÉGI RÁDIÓZÁS.....	191
8. KÖZSZOLGÁLATI TEMATIKUS CSATORNÁK.....	192
9. AKTUÁLIS FELADATOK.....	195
9.1. <i>Földfelszíni digitális televíziózás.....</i>	<i>195</i>
9.2. <i>A Magyar Televízió és a Duna Televízió műsorszolgáltatási jogosultságai meghosszabbításának előkészítése.....</i>	<i>199</i>
9.3. <i>Az ÁPF módosítása.....</i>	<i>200</i>
VI. A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI ALAP.....	202
1. A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI ALAP KORÁBBI PÁLYÁZATAI (1997-2004)	204
2. A 2005. ÉVBEN KIBOCSÁTOTT PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK.....	204
3. A 2005. ÉV EGYEDI TÁMOGATÁSAI.....	212
4. AZ ORTT TÁMOGATÁSPOLITIKÁJA	213
4.1. <i>Filmes és televíziós műsorszámok támogatása</i>	<i>214</i>
4.2. <i>Rádiós műsorszámok támogatása.....</i>	<i>215</i>
4.3. <i>Kábelhálózatok fejlesztésére fordított támogatás</i>	<i>216</i>
4.4. <i>Helyi műsorszolgáltatás támogatása.....</i>	<i>218</i>
4.5. <i>A nem nyereségérdekeltektől műsorszolgáltatók és a közműsorszolgáltatók támogatása.....</i>	<i>219</i>
VII. A MŰSORSZOLGÁLTATÁS GAZDASÁGI HELYZETE, PÉNZÜGYI FELTÉTELEINEK ALAKULÁSA	220
1. A MŰSORSZOLGÁLTATÓ SZEKTOR GAZDASÁGI HELYZETE, PÉNZÜGYI FELTÉTELEINEK ALAKULÁSA 2005-BEN	220
2. MŰSORSZOLGÁLTATÁSI DÍJTARTOZÁSOK.....	236
3. PERES ÜGYEK 2005-BEN.....	238
3.1. <i>A folyamatban lévő ügyek számszerűen és százalékosan.....</i>	<i>238</i>
3.2. <i>A perek megoszlása a jogsértések szempontjából.....</i>	<i>239</i>
3.3. <i>A 2005-ben született ítéletek elemzése.....</i>	<i>239</i>
3.3.1. <i>A panasz ügyekből eredő perek</i>	<i>239</i>
3.3.2. <i>Az Rtvtv. 112. §-a szerinti szankciót tartalmazó határozatok felülvizsgálata tárgyában indult perek</i>	<i>240</i>
3.4. <i>A műsorszolgáltatási díj behajtásával kapcsolatos peres eljárások.....</i>	<i>242</i>

VIII. AZ ALKALMAZOTT KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI INTÉZET	243
1. AZ ORTT TUDOMÁNYOS ÉS STRATÉGIAI KUTATÁSAI.....	243
2. AZ INTÉZET ÉS A TÖRVÉNYELŐKÉSZÍTŐ SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG 2005. ÉVI MŰKÖDÉSE	245
3. AZ INTÉZET KOMMUNIKÁCIÓJA.....	246
4. AZ AKTI JÖVŐBELI FELADATAI	247
IX. AZ ORTT MŰKÖDÉSE	249
1. AZ ORTT KÜLKAPCSOLATAINAK ALAKULÁSA	249
2. MUSTRA-ORTT FESZTIVÁL	251
3. AZ ORTT MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEI.....	265
3.1. <i>Az ORTT működésének személyi feltételei</i>	265
3.2. <i>Az ORTT működésének tárgyi feltételei</i>	266
3.2.1. Az ORTT informatikai rendszere	266
3.2.2. Infrastruktúra, üzemeltetési költségek, elhelyezési körülmények.....	266
3.2.3. Digitalizáló és Archiváló Rendszer (DAR)	267
4. AZ ORTT PÉNZÜGYI –GAZDASÁGI HELYZETE.....	270
4.1. <i>Általános információk</i>	270
4.2. <i>A 2005. évi költségvetés végrehajtása</i>	270
5. AZ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK VIZSGÁLATÁNAK JAVASLATAI ÉS A MEGTETT INTÉZKEDÉSEK	272
6. AZ ORTT MŰKÖDÉSÉNEK STATISZTIKAI ADATAI.....	273
6.1. <i>Az ORTT határozatai 2005-ben</i>	273
6.2. <i>Az ORTT iratforgalma 2005-ben</i>	276
MELLÉKLETEK	278

BEVEZETŐ

Az Országos Rádió és Televízió Testület 2005. évi egyik legfőbb célkitűzése a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény átfogó módosítására vonatkozó törvényjavaslat kidolgozása, illetve társadalmi vitára bocsátása volt. A Testület, illetve a hazai médiaipar szereplői folyamatosan szembesülni kényszerülnek azzal a ténnyel, hogy az 1996-ban létrehozott médiatörvény a magyarországi médiapiac átalakulása és a rendkívül felgyorsult technológiai változások következtében mára már átfogó reformálásra szorul. A felülvizsgálattal megbízott Törvényelőkészítő Szakértői Bizottság által készített normaszöveg-javaslat 2005 novemberétől nyilvános, a társadalmi vita keretében, a különböző hozzászólások, észrevételek eredményeként folyamatosan változik, alakul. A normaszöveg végleges változatának nyilvánosságra hozatala 2006 őszére várható.

A televíziós műsorszolgáltatás (műsorterjesztés) tekintetében jelentős eseménynek számít a földfelszíni digitális televízió-műsorszórásra való átállásról szóló 1021/2005. (III. 10.) Korm. határozat meghozatala, amelynek értelmében a magyarországi digitális televíziózásra történő átállásnak 2012-ig meg kell valósulnia. A cél elősegítése érdekében a Testület létrehozta a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás ORTT stratégiáját előkészítő munkacsoportot, illetve természetesen a Törvényelőkészítő Szakértői Bizottság is kiemelt figyelmet fordít a digitalizáció magyarországi átfogó bevezetéséhez szükséges törvényi feltételek kimunkálására. A Testület annak érdekében, hogy a magyarországi médiapiac struktúrájának, a fogyasztói, felhasználói érdekeknek minél inkább megfelelő szabályozás jöhessen létre, saját koncepciójának kialakításán túl, kiemelt figyelmet szentelt a számára megküldött koncepciók véleményezésére, a társhatóságokkal történő hatékony együttműködésre, és szakértői szinten képviseltette magát az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által létrehozott, a digitalizációt előkészítő törvényjavaslatot kidolgozó koordinációs bizottságban.

A Testület ez évben is jelentős összeggel (csaknem 1,8 Mrd Ft-tal) támogatta a hazai filmkészítést. Évfordulós esemény kapcsán az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából felhívást jelentetett meg műsorszámok és tanfilmek elkészítéséhez, illetve a Magyar Mozgóképek Közalapítvánnyal az idén is közös pályázatot ír ki tévéjátékok, tévéfilmek és tévéfilmsorozatok gyártására. A Testület mecénási tevékenysége során kiemelt fontossággal bír a dokumentumfilm műfaj továbbélése, illetve ezen belül a határon túli műhelyek segítése. Mindemellett azonban a népszerű tudományos sorozatok, a magyar színházak előadásainak rögzítése, a televíziós hír, sport és kulturális magazinműsorok és a természetvédelemmel foglalkozó, a környezetvédelmi szemléletet építő műsorszámok támogatása, valamint a hírműsorok, ismeretterjesztő műsorszámok és filmek – fogyatékkal élő nézőket segítő – teletextes feliratozása is fontos célnak tekinthető.

A Testület klasszikus, a médiatörvényben foglalt pályáztatási tevékenysége során is igyekszik a pályázatokat a valós, méltányolható és támogatásra érdemes igényeknek megfelelően alakítani. Ennek megfelelően pl. kábeltelevízió-hálózatok fejlesztését támogató új pályázati eljárás kiírása kapcsán a Testület úgy döntött, hogy a kábelhálózat ellátottsága szempontjából hátrányos helyzetű, valamint a Magyarországon élő nemzetiségek által lakott területek bekábelezését célzó pályázatok az értékelés során plusz pontokat kaphatnak.

2005 októberében került sor az EPRA (European Platform of Regulatory Authorities – Szabályozó Hatóságok Európai Platformja) 22. ülésére. A budapesti konferencia a résztvevők számát tekintve rekordot döntött: az EPRA történetében először 40 tagállam 47 szervezete, az

EU és az ET képviseltette magát 148 küldöttel. Az ülés két fő témája a közszolgálati műsorszolgáltatás helyzete, valamint a Határok Nélküli Televíziózásról szóló Irányelv felülvizsgálata volt. Az előbbi tekintetében szó esett a közszolgálati műsorszolgáltatók küldetéséről, feladatairól, az állami támogatás, illetve a finanszírozás átláthatóságával kapcsolatban pedig az Európai Bizottság vizsgálatai kerültek ismertetésre. A Határok Nélküli Televíziózásról szóló Irányelv revíziójának eredményeiről, a kodifikációs munka állásáról Vivien Reding biztos szóvivője tartott részletes, az ülésen vitát generáló előadást. Az EPRA tagjai, valamint a megfigyelők részéről érkezett visszajelzések alapján az ülés szakmai, tartalmi és szervezési szempontból egyaránt sikeresnek minősíthető.

Az ORTT 2005-ben két alkalommal rendezte meg Mustra elnevezésű filmfesztiválját. Májusban Debrecen városának polgárai élvezhették az ORTT által támogatott magyar filmalkotásokat, októberben pedig – a Mustra történetében először – a határon túlra, Marosvásárhelyre látogatott el a rendezvény. Az eseményt mindkét helyen nagy érdeklődés kísérte, a vetítések telt házzal zajlottak.

Össességében elmondható, hogy a Testület tevékeny évet zárt. A jövőt illetően az új technológiák megjelenésével új, az eddigiektől gyökeresen eltérő feladatokra, kihívásokra is fel kell készülnie. Az új digitális műsorterjesztési eljárások, elsősorban a digitális televíziózás megállíthatatlanul terjednek, melyek megjelenése alapvetően befolyásolja a jelenlegi műsorterjesztési módszerek további sorsát. A mai szabályozás sok szempontból nem alkalmas az új típusú műsorterjesztés és műsorszolgáltatás kezelésére, annak elősegítésére. Időszerű feladat a szabályozási környezet mielőbbi előkészítése, elsősorban a médiatörvény módosítása annak érdekében, hogy az új technológiákkal színesedő médiapiac fejlődése elé ne állítson akadályt.

I.

A VÉLEMÉNYSZABADSÁG, A TÁJÉKOZTATÁS KIEGYENSÚLYOZOTTSÁGÁNAK HELYZETE

1. A véleményszabadság és a kiegyensúlyozottság

1.1. A véleményszabadság helyzete a rádiózásban és a televíziózásban

A digitális technológiaváltás küszöbén jelen fejezet elsőként az elektronikus média digitális átállásával kapcsolatos, a véleménynyilvánítás szabadsága szempontjából relevánsnak tekinthető médiapolitikai megfontolásokat kísérli meg bemutatni. A beszámoló készítésekor már az Országgyűlés előtt van az Informatikai és Hírközlési Minisztérium digitális műsorterjesztésre vonatkozó törvénytervezete, amely végső formájában – remélhetőleg – a digitális átállás hírközlési kérdéseit rendezi majd.

A Testület az IHM által benyújtott törvénytervezettel kapcsolatban – különös tekintettel 1021/2005. (III. 10.) Korm. határozat 3. pontjára – a jogszabály előkészítési folyamatok tekintetében az IHM és az ORTT között lezajlott egyeztetést aggályosnak tartotta. Az ennek során megjelenő anomáliákról Miniszterelnök Urat, valamint az Országgyűlés illetékes bizottságait is tájékoztatta.

A tartalomszolgáltatás területén az ORTT is folyamatosan foglalkozik a jövő médiavilágával: a Testület megbízásából napvilágot látott egy médiatörvény-tervezet, az ORTT Irodájában is folyik a munka a digitális átállás médiajogi előkészítése érdekében. Az ennek eredményeként született törvénymódosítási javaslatot a Testület benyújtotta az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságához, valamint az Informatikai és távközlési Bizottsághoz.

Az Európai Unió ugyancsak kiemelt helyen kezeli a digitalizációval kapcsolatos változásokat, ezért a 2005. december elején az Európai Bizottság által elfogadott, a televíziózás határok nélkül irányelv revíziójának főbb kérdéseire is ki kell térni.

A véleménynyilvánítás szabadságának jelenlegi állapotát áttekintve a beszámoló gerincét a 2005-ben született bírósági ítéletek, illetve testületi döntések képezik.

A tavalyi év az előző évekhez hasonlóan számos olyan hírben, eseményben bővelkedett, amelyek – sajnos néhány alkalommal a kelleténél nagyobb – nyilvánosságot kaptak. A média „ébersége”, közvélemény alakító hatása továbbra is befolyással van az Országos Rádió és Televízió Testület munkájára, illetőleg a jogalkotó által az állampolgárok fórumaként tekintett Panaszbizottsághoz beérkező beadványok mind mennyiségükben, mind tartalmukban egyfajta mutatói az állampolgári elvárásoknak. A rádiózás és televíziózás korlátainak vizsgálata során tehát nem lehet eltekinteni azoktól a jelzésektől, amelyek a hatósághoz érkeznek, és amelyek eredményeként egy-egy testületi döntés megszületik.

A kiegyensúlyozottság követelményével kapcsolatos döntéseket – egy kivétellel – a beszámoló a Testület által másodfokon elbírált panaszbeadványok bírói felülvizsgálata során kialakult ítélkezési gyakorlaton keresztül ismerteti.

A bírósági ítéletek bemutatását követően – azoktól tartalmában és megközelítésében eltérve – néhány bekezdés erejéig ismertetésre kerül az Alkotmánybíróság 1/2005. (II. 4.)

határozata, amely az önálló közszolgálati rádiózás és televíziózás intézményeinek létevel foglalkozik.

A Testület által hivatalból indított közigazgatási eljárások ugyancsak fontos jelzői a véleményszabadság határainak. E körben a 2005. évet érintően az időszerű és tényszerű tájékoztatás, az emberi méltóság és a kiskorúak védelme érdekében meghozott, szakmai szempontok alapján kiválasztott, markáns testületi álláspontot megjelenítő döntések kerülnek ismertetésre.

A tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz való alkotmányos alapjog azonban nemcsak a tartalomszolgáltatás körében meghozott határozatok által teljesedik ki, hanem az ORTT tevékenységi körébe tartozó olyan kérdések eldöntésével, mint a műsorszolgáltatási jogosultságok odaítélése, engedélyezése, a meglévő jogosultságok megújítása. A Testület frekvenciagazdálkodása, illetve pályázatadási tevékenysége során különös figyelmet szentel a digitális átállás frekvenciahasznosítási kérdéseinek. A jelzett alkotmányos alapjogok körében kerül bemutatásra a Testület két – sarkalatosnak tekinthető – döntése: a Demokrácia, valamint az Autónia csatorna nyilvántartásba vétele, valamint a kereskedelmi műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási jogosultságainak megújítása.

A véleményszabadság jövője: digitalizáció és az európai uniós jogalkotás folyamatai

Az analóg műsorszolgáltatás területén a földfelszíni műsorterjesztés mellett megjelenő vezetékes és műholdas műsorszolgáltatás is jelentős változásokat hozott az elektronikus média területén. A médiatörvény 1996-os hatályba lépése során ártértékelődött a műsorszolgáltatásba való beavatkozás terjedelme (amely a földfelszíni terjesztésű műsorszolgáltatók esetében természetesen erőteljesebb), a műsorszolgáltatás típusától függően más-más médiapolitikai célok fogalmazódtak meg. Az állami beavatkozás mélységének legitimitását azonban kétségkívül az erőforrások szűkössége határozta meg.

A jogalkotó az alkotmánybírói határozatban foglalt garanciális megfontolások mentén alakította ki a jelenlegi tájékoztatási rendszert, illetve állapította meg a közszolgálati és kereskedelmi műsorszolgáltatók, valamint az országos, körzeti és helyi műsorszolgáltatók eltérő kötelezettségeit. A határozatban foglaltak szerint a közszolgálati műsorszolgáltatók – és a 4. § megfogalmazása által valamennyi műsorszolgáltatás – kötelezettségévé tette az ún. belső pluralizmus (a vélemények és információk sokszínűségének) biztosítását, és emellett az elektronikus média egészét tekintve megállapított egyfajta külső pluralizmust is. Az elmúlt közel 10 évet tekintve azonban joggal merül fel a kérdés, helyesen oldotta-e meg a jogalkotó az Alkotmánybíróság által számára megszabott feladatot; érvényesülhetett-e szükségtelen és aránytalan korlátozás nélkül a szólásszabadság eszméje. Az Alkotmánybíróság a határozataiban szereplő megkötések tekintetében kiemelte, hogy azok adott technikai feltételek – a '90-es évek elején jellemző frekvencia-szűkösség – mellett alkalmazandók.

Az analóg médiarendszer fő jellemzője az egyirányúság, amely a rádiózás, valamint a televíziózás esetében kiegészült az egyidejűséggel, és az ennek tulajdonított vélemény-befolyásoló lehetőség szélesebb állami beavatkozásnak engedett teret. A digitális korban azonban az interaktivitás által lehetőség nyílhat majd arra, hogy akár az érintett, akár más rögtön visszacsatoljon olyan közlések tekintetében, amelynek tartalmával nem ért egyet. Ez a jelenlegihez hasonló mértékű állami beavatkozást feleslegessé teheti. Az interaktivitás során megszűnik a szolgáltatás és a felhasználó közötti távolság, a nézőnek lehetősége lesz befolyásolni a tartalomkínálatot, maga állíthatja össze műsorát. A kiegyensúlyozott tájékoztatás számonkérésének gyakorlata ezért minden bizonnyal ártértelmezésre szorul majd, a véleménynyilvánítás szabadságának biztosításával kapcsolatos megfontolások új megvilágítást kapnak.

A technikai feltételek megváltozása eredményeként a korábbi frekvenciaszűkösség – ha időlegesen is – oldódik, a műsorszolgáltatások – és talán a műsorszolgáltatók – száma bővízhet, az információs források az eddiginél nagyobb számmal állnak majd rendelkezésre. Bár megfontolandó a kiegyensúlyozott tájékoztatás tágabb (műsoregységek, illetve műsorszám helyett műsorfolyam, vagy akár műsorszolgáltatás körében történő) értelmezése, ugyanakkor a hazai médiavilág helyzetét tekintve kérdéses, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének átfogóbb érvényesítésével is maradéktalanul érvényesülni tudnak-e egyéb alkotmányos alapértékek: mindenkinek ugyanolyan vagy hasonló lehetősége lesz-e arra, hogy tájékoztathasson, illetve ez által az állampolgárok tájékozódáshoz való joga teljeskörűen biztosítható-e, nem csorbulnak-e az Alkotmányban biztosított alapjogok.

A digitális átállás során a tartalmak platform-független módon kerülhetnek közvetítésre. A tartalom és az infrastruktúra tehát elválík egymástól, az egyoldalú kommunikációt felváltja az interaktivitás. Az európai uniós szabályozás elválasztotta az infrastruktúra-semleges szabályozást és a tartalom szolgáltatás specifikus szabályozását. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a két terület ne lenne egymásra hatással, az egyik területre vonatkozó szabályrendszer megalkotása során nem kellene figyelemmel lenni a másikra. A rádiózás és televíziózás szempontjából mindez fokozottan igaz. A műsorterjesztési rendszerek meghatározása a hírközlési vonatkozásokon túl továbbra is komoly médiapolitikai kérdés marad, amely a tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz való alkotmányos alapjogokat érinti. Nem mindegy, hogy mely (milyen összetételű) tartalmak, milyen módon (mekkora vételkörzetben, ingyenesen, avagy ellenszolgáltatás fejében) jutnak el a fogyasztókhoz.

Az államnak (a jogalkotónak és a jogalkalmazónak egyaránt) továbbra is aktív szerepet kell vállalni a véleményszabadság megfelelő biztosítása érdekében. Újra lehet, sőt újra kell gondolni az állami beavatkozás határait (a szólásszabadság korlátaít), a végső mérce azonban véleménynyilvánítás szabadsága kell, hogy legyen.

A médiavilág megváltozása szemléletváltást követel a jogalkotótól és a jogalkalmazótól egyaránt. Szabályozási területektől és szintektől függetlenül arra kell törekedni, hogy az eltérő, mégis egymáshoz számos ponton kapcsolódó szolgáltatásokra, célokra, eszközökre vonatkozóan olyan differenciált, ám egységes szabályrendszer jöjjön létre, amely ezek különbözőségeit kezelni tudja. E követelménynek nagy valószínűség szerint lehetetlen megfelelni merev, szigorú szabályozási keretek között. Olyan megoldást kell találni, amely nem korlátozza hiábavalóan az egyes szolgáltatásokat, illetve az általuk elérhető tartalmakat. Nem lehet cél egy mindent átfogó és részleteiben rendező szabályozás megalkotása, az adott szolgáltatás társadalomra gyakorolt hatását figyelembe véve kell létrehozni a szabályozás szintjeit, illetve mélységét.

Az állami beavatkozásnak nem csak az elérendő célokkal kell arányosnak lennie, hanem terjedelmének az adott szolgáltatás jellemzőihez is igazodnia kell.

A véleménynyilvánítás szabadságának és az információk sokszínűségének kiteljesedése szempontjából az eddigiekhez hasonlóan továbbra is sarkalatos pont marad a műsorszolgáltatási, illetve médiapolitikai szempontból jelentőséggel bíró szolgáltatások jogosultságának megszerzésére irányuló eljárás. Ennek során nyílik elsősorban lehetőség arra, hogy az ORTT – releváns médiapolitikai megfontolások mentén – biztosítsa a vélemények pluralitását, illetve a kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesülését. Az engedélyezési eljárásnak – a tartalomszolgáltatás rendezéséhez hasonlóan – ugyancsak differenciált szabályokon kell alapulnia. Az olyan szolgáltatásokkal szemben, amelyeknek hozzáférhetőségük, jellemzőik alapján nagyobb a társadalom véleményét befolyásoló ereje, indokolt részletesebb, illetve szigorúbb követelményeket támasztani, míg a véleményformálásra kisebb hatással bíró szolgáltatásokkal, illetve szolgáltatásokkal szemben enyhébb feltételek szabhatók, illetve a tevékenység megkezdéséhez elégséges lehet annak bejelentése.

Az információs és kommunikációs alapjogok érvényesülése szempontjából – a szolgáltatások igénybevétele tekintetében – szintén kiemelkedő jelentősége van a tisztességes, méltányos és diszkriminációmentes hozzáférés elvének. Az információkhoz való hozzáférést ugyanis jelentős mértékben befolyásolhatja pl. a műsorelosztó az egyes programcsomagok összeállítása során, illetve a kiegészítő szolgáltatást nyújtó a kezelői felületen, valamint a keresőprogramokban megjelenő tartalmak összeállításakor.

Fontos kérdés marad, illetve még fontosabbá válik a tájékoztatáshoz és tájékozódáshoz való alkotmányos alapjog tekintetében a tulajdonosi összefonódások, a véleménymonopóliumok kialakulásának megakadályozása. Mivel a technikai fejlődés következtében az egyes területek közötti éles határok elmosódtak, kialakulhatnak olyan monopóliumok, amelyek a különböző szolgáltatások (pl. távközlési, internet, televíziós tartalom és infrastrukturális szolgáltatások) egy kézben történő összpontosításával uralni tudják az információs piacot. Az ilyen koncentrációk megakadályozása különös jelentőséggel bír a digitális világban a műsorszolgáltatásra, illetve az egyéb audiovizuális szolgáltatásokra vonatkozó szabályok kidolgozásánál.

A határok nélküli televíziózásról szóló irányelv revíziója

Az Európai Unióban 2005. decemberében fejeződött be a televíziós tartalomszolgáltatás keretszabályait lefektető, a határok nélküli televíziózásról szóló 97/36/EK irányelvvel módosított 89/552/EGK irányelv felülvizsgálata. A revízió a technikai változások előrehaladása miatt vált szükségessé. A televíziózásra vonatkozó szabályozás a jelenlegi keretek között nem alkalmas arra, hogy megfelelően kezeljen bizonyos szolgáltatásokat.

Az Európai Bizottság által már elfogadott dokumentum fő célja, hogy platform-semleges formában, a szolgáltatások jellemzőire koncentrálva szabályozza mindazon jelenségeket, amelyeket a digitális világ magával hozhat.

A szabályozás hatálya továbbra is az audiovizuális szolgáltatásokra terjed ki, a tervezet különbséget tesz lineáris és nem lineáris szolgáltatások között. A kétfajta szolgáltatás-formára eltérő szabályozás vonatkozik. A lineáris audiovizuális szolgáltatásokra (pl. a hagyományos televíziózás) a felhasználónak nincs ráhatása, tehát nem maga választja meg a közlés időpontját, a sugárzott műsorok összetételét és tartalmát, ezért értelemszerűen ezekre szigorúbb és részletesebb szabályozás kell, hogy vonatkozzon. Mindez azonban nem indokolt a nem lineáris audiovizuális szolgáltatások tekintetében (pl. video-on-demand), amelyek fő ismérve, hogy a felhasználó maga rendelkezik az adott szolgáltatás összetételéről, maga választja meg igénybevételenek időpontját. Azonban az olyan generálisnak tekinthető érdekek, mint a kiskorúak egészséges testi, lelki és szellemi fejlődésének biztosítása, a gyűlöletkeltés tilalma, valamint bizonyos reklámszabályok tekintetében az alapvető fogyasztóvédelmi szempontok, továbbra is kiemelt védelmet élveznek.

A vélemény szabadságot, az információk szabad áramlását korlátozó tényezők tehát a közrend, közegészség és közérkölcös körébe tartoznak.

Az uniós szabályozás törekvései arra irányulnak, hogy a szólásszabadság a különböző platformokon érkező tartalmak esetében ne szenvedjen túlzott, illetve hiábavaló korlátozást. Ennek jegyében, a vitás joghatósági kérdések rendezése érdekében került beépítésre az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata a tervezetbe. A fogadó állam abban az esetben járhat el más tagállam joghatósága alá tartozó műsorszolgáltatóval szemben, ha bizonyítja, hogy annak műsorszolgáltatása közvetlenül, egészen vagy nagy részben a területére esik, és a szolgáltató azzal a céllal választotta más állam joghatóságát, hogy a fogadó állam jogrendjét kikerülje. Az egyeztető eljárás során a két tagállamnak szorosan együtt kell működni és a Bizottság is aktív szerepet vállal a helyzet tisztázásában.

A szolgáltatások engedélyezésére irányuló eljárási rend nem változik, illetve azonos a lineáris és nem lineáris szolgáltatások esetében. A szolgáltatások (információk) szabad áramlása továbbra is csak kivételes esetekben korlátozható, a fogadó tagállamoknak széleskörű és kimerítő bizonyítási eljárás során kell valószínűsíteniük, hogy a más tagállamból érkező szolgáltatás sérti jogrendjüket. Egyebekben a valamely tagállamban engedélyezett szolgáltatás szabad továbbközvetítését valamennyi tagállamnak biztosítania kell.

A kereskedelmi közlésekre (reklámokra) vonatkozó szabályozás némileg enyhült. Oldódtak a reklámidőre vonatkozó korlátozások, illetve a reklámok tartalmának szabályozása is keretjellegűt kapott.

A lineáris és nem lineáris szolgáltatásoknak vannak közös szabályai, ugyanakkor a televíziós műsorszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések – bár az eddigiekhez képest kevésbé részletesebbek, de – továbbra is differenciáltabbak maradtak. A korlátozásról és a tilalomról a hangsúly a beazonosíthatóságra, illetve szerkesztői tartalomtól történő megfelelő megkülönböztetésre helyeződött. A tervezet a termékelhelyezést, amely eddig – legalábbis a hazai gyakorlatot tekintve – a burkolt reklám közlésének tilalmába ütközött, szigorú formai követelmények mellett engedélyezi. A nézőket tájékoztatni kell arról, hogy a műsorszám termékelhelyezést tartalmaz, illetve nem szerepelhetnek olyan termékek, amelyek reklámozása egyébként tiltott, vagy korlátozott.

Elmondható, hogy az uniós szabályozás az elmúlt évek gyakorlatából kiindulva és a technikai haladást maximálisan figyelembe véve időtálló, a korábbi szabályozáshoz (amely ugyancsak keretszabályozásnak tekinthető) képest kevésbé részletes, ám azokon a területeken, ahol fokozottabb állami beavatkozás szükséges (pl. kiskorúak védelme, közrend védelme-gyűlöletkeltés tilalma, közegészség védelme-dohánytermékek reklámozására vonatkozó tilalom), hangsúlyosabb szabályozást készül alkotni. A cél az, hogy az irányelv tudja kezelni az új helyzeteket anélkül, hogy további módosításra szorulna. A tervezet elfogadása az európai uniónál számos ponton – főként a reklámszabályozás területén – szigorúbb hazai szabályozást is megváltoztatja majd.

Bírósági gyakorlat 2005-ben

A véleményszabadság állapotának fontos mutatója az ítélkezési gyakorlat. A rádiózás és televíziózás területén a bíróság a végső szűrő. Az állampolgári észrevételek és a Testület hivatalból indult eljárásai jelentik az elsődleges kontrollt, a bírói ítélkezés azonban jelentős befolyással bír mind a műsorszolgáltatásra, mind pedig a hatóság eljárására. A véleményszabadság érvényesülésével kapcsolatos esetekben a szüksézáru szabályozás, valamint az alkotmányos alapértékek ütköztetése okán különösen nehéz mindenki számára elfogadható döntést hozni. Ebben az évben számos olyan bírósági ítélet született, amely a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit jelentheti, és ezzel zsinórmértékű szolgálhat mind a műsorszolgáltatói, mind a hatósági gyakorlatban.

Kiegyensúlyozott tájékoztatás a gyakorlatban

A kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesülése körében kiemelt érdemel a Magyar Televízió 2004. október 14-i Este c. műsorszámának ügynöktörvénnyel foglalkozó összeállítása, amelyben a Magyar Rádió volt elnöke, Kondor Katalin is említésre került. A 15 perces összeállítás tárgya az ügynöktörvény keletkezése és alkalmazása, valamint a törvény hatályának megszűnése utáni ellentmondások, lehetséges konfliktusok bemutatása volt. Az

összeállításban a riporter ismertetett néhány ügyet, amelynek következtében felállításra került a Mécs-bizottság, illetve az ügynöktörvény előkészületei ismételten elkezdődtek.

Kondor Katalin azért fordult az ORTT Panaszbizottságához, mert véleménye szerint a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye sérült azzal, hogy a műsorszolgáltató említést tett arról, hogy a témában indított sajtó-helyreigazítási pert megnyerte. A Panaszbizottság helyt adott a panasznak. A másodfokon eljáró Testület döntése szerint a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye nem sérült, mivel az összeállítás tárgya az ügynöktörvény körül kialakult kusza helyzet tisztázása volt, és a felvezető szövegben csak érintőlegesen kerültek említésre az egyes ügyek.

A Fővárosi Bíróság I. fokon megállapította, hogy a Magyar Televízió akkor járt volna el helyesen, ha Kondor Katalin pernyertességéről is tájékoztatást ad. A kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesülése szempontjából a bíróság álláspontja szerint nem volt elegendő annak közlése, hogy a volt rádióelnök tagadta az ellene felhozott vádakát, a pernyertességet, mint az adás időpontjában ismert tényt közzé kellett volna tenni. A bíróság indoklásában rámutatott arra is, hogy mindennek azért van különös jelentősége, mert az érintettet nem lehetett egy tekintet alá venni azokkal a személyekkel, akik bevallották múltjukat, illetve a Magyar Rádió elnökeként, különös érdeklődést kiváltó személyként joggal tarthatott igényt a kiegyensúlyozott tájékoztatásra, így arra, hogy a napilap valótlan állítását egy mondat erejéig a témát feldolgozó műsorszám is közlétegye.

E bírói döntés az Alkotmánybíróság által a közszereplők tūrési kötelezettségével kapcsolatban megfogalmazott követelményt, amely e személyi kört érintően éppen magasabb mércét állít, tágítja a szólásszabadság határait más aspektusból közelítette meg. E határozat alapján a volt rádió elnök „különös érdeklődést kiváltó” személye is indoka volt az állami beavatkozásnak. Ennek értelmében a közszereplők széleskörű tūrési kötelezettsége mellett ugyanilyen fontossággal bír az, hogy a rájuk vonatkozó tájékoztatás teljesskörű, tényszerű és tárgyyszerű legyen.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesülésének terjedelmére (ti. műsorszegmensenként, műsorszámonként vagy műsorszolgáltatásonként kérhető számon) vonatkozóan a közszolgálati rádió Kossuth adójának Déli Krónika c. adásával kapcsolatban tett megállapításokat a bíróság.

A műsorszolgáltató a Magyar Demokrata Fórum országos gyűléséről tudósított a 2004. szeptember 25-i Esti Krónikában, ahol az MDF elnöke is felszólalt. A műsorszolgáltató a másnapi Déli Krónikában ismét tájékoztatást adott a gyűlésről és a párt ún. belső ellenzékéhez tartozó személyeket szólaltatta meg. Végül a szeptember 27-i Reggeli Krónikában a szeptember 25-i Esti Krónika, valamint a szeptember 26-i Déli Krónikában már közreadott riportok felhasználásával adott tájékoztatást a rádió.

Dr. Dávid Ibolya azzal a kifogással fordult a műsorszolgáltatóhoz, hogy a Déli Krónika adása azzal, hogy kizárólag a kritikát megfogalmazó véleményeknek adott hangot, egyoldalúan tájékoztatott és megsértette a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó törvényi rendelkezéseket, és ezt követően a Panaszbizottsághoz fordult.

Az ORTT Panaszbizottsága nem találta megalapozottnak a panaszt. A Testület jogorvoslati jogkörében eljárva azt állapította meg, hogy a műsorszolgáltató azzal, hogy a sérelmezett műsorszámban csak az egyik fél álláspontját mutatta be, megsértette a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét. A Testület indoklása szerint az esemény teljesskörű bemutatásához szükséges korábbi riport rendelkezésre állt és azt a műsorszolgáltató felhasználhatta volna.

A Magyar Rádió a bírósághoz benyújtott keresetében előadta, hogy az MDF országos gyűléséről, a tisztújításról és egyéb lényeges döntésekről a Déli Krónika adását megelőző napon, valamint a közreadása napján, illetve hírműsoraiban is részletesen beszámolt. Álláspontja szerint tehát a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye a műsorfolyam

egészét tekintve megvalósult, a hallgatók sokoldalú, kiegyensúlyozott és hiteles tájékoztatást kaphattak.

A Fővárosi Bíróság a 4. § (1) bekezdésében foglalt „tájékoztatás” fogalmának értelmezése során rámutatott arra, hogy *„tájékoztatásnak minősül a közérdeklődésre számot tartó eseménnyel kapcsolatos több, egymást időben szorosan követő műsorszám sugárzása is. Nem követ el jogsértést a műsorszolgáltató abban az esetben, hogyha a hallgatók számára egyértelművé teszi, hogy a több, időben egymást szorosan követő műsorszám összefüggést mutat. Erre pedig akkor van mód, hogyha az összefüggő műsorszámokban a műsorszolgáltató egyértelművé teszi a hallgató, avagy a néző számára, hogy az időben nem sokkal megelőzően sugárzott és az aktuális műsorszám között – milyen tematikus – kapcsolat áll fenn”*. A bíróság szerint csak ezzel válik egyértelművé a hallgató, illetőleg a néző számára, hogy az adott és a vizsgált műsorszámokban közreadott vélemény azért nem egyoldalú, mert a megelőző műsorszámokban, illetve a műsorszámot követően közreadandó műsorszámokban a műsorszolgáltató az egyéb álláspontokkal már foglalkozott, illetőleg az egyéb álláspontokkal foglalkozni kíván majd. A Magyar Rádió nem a fentieknek megfelelően járt el, ezért a bíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a Déli Krónikában közölt összeállítás nem volt kiegyensúlyozottnak tekinthető.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesülése körében újszerű megközelítésnek tekinthető a bíróság indokolásában kifejtett gondolatmenet. E szerint egy adott műsorfolyam (egymást szorosan követő, egymással összefüggő műsorszámok esetében) tekintetében az eltérő álláspontok ismertetésének folyamatos jelzésével biztosítható a kiegyensúlyozottság. Önmagában nem elégséges, ha a műsorszolgáltató több műsorszámokban tesz eleget tájékoztatási kötelezettségének, hanem e tényre, a tájékoztatások közötti szoros kapcsolatra egyértelműen és folyamatosan utalnia kell.

Az ügy másik szálának a szerkesztői szabadság megítélése szempontjából van különös jelentősége. A Krónika főszerkesztője ugyanis az MDF elnökének kifogására vállalta, hogy az ügygel összefüggésben helyt ad véleményének, és az elkövetkező napokban két alkalommal is meghívták az elnökasszonyt az Esti Háttér, illetve Háttér c. műsorszámába. A párt elnöke a felkínált lehetőséget arra hivatkozással nem fogadta el, hogy a műsorszolgáltatónak rendelkezésére állt egy vele korábban elkészített interjú, amelyet a szeptember 26-i Déli Krónikában a rádió felhasználhatott volna. A Panaszbizottság a panaszt e tekintetben is elutasította. A Testület határozatában rámutatott arra, hogy a felajánlott megszólalási lehetőség nem mentesítette műsorszolgáltatót azon kötelezettsége alól, hogy a panaszolt műsorban mindkét fél álláspontját teljeskörűen meg kellett volna jelenítenie. A Testület ezért a műsorszolgáltatót közlemény közzétételére kötelezte.

A műsorszolgáltató a határozat bírósági felülvizsgálata során kifejtette, hogy a kifogást tevő álláspontja közlésének kötelezettségét a médiatörvény nem részletezi, ezért a szerkesztői szabadság alapelvéből kiindulva a műsorszolgáltató, ha helyt ad a kifogásnak, szabadon mérlegelheti, hogy azt milyen formában teszi. A Magyar Rádió utóbb több alkalommal is megszólalási lehetőséget biztosított Dávid Ibolyának, ezért nem kötelezhető a Testület által megfogalmazott közlemény közzétételére. Álláspontja szerint a testületi határozat nem tartalmaz megfelelő indokolást arra nézve, hogy a Testület az Rttv. 50. § (2) bekezdésében megfogalmazott két szankció (megszólalási lehetőség biztosítása és közlemény közzétételére kötelezés) közül miért a közlemény közzététele mellett döntött.

A bíróság osztotta a Magyar Rádió érvelését, és a megszólalási lehetőség felajánlásával a kifogásolt álláspont közlésére vonatkozó kötelezettséget megvalósultnak ítélte. Egyet értett a műsorszolgáltatóval abban is, hogy a műsorszolgáltatót a közlés módjának meghatározása tekintetében szerkesztői szabadság illeti meg, mivel bár *„a szerkesztői szabadság korlátozása szükségszerű, a közlési kötelezettségre műsorszolgáltató jogsértő magatartása ad okot. ... A bíróság meglátása szerint aránytalanná válna a szerkesztői szabadság azon korlátozása,*

amely szerint a műsorszolgáltató csak akkor tesz eleget a hiányolt álláspont közlésének, amennyiben a panaszos által megszerkesztett közleményt kommentár nélkül közzéteszi.”

A médiatörvény valóban nem ad részletes eligazítást arra nézve, hogy mely esetekben van helye annak, hogy a hatóság megszólaltatásra kötelezze a műsorszolgáltatót a kifejezésre nem jutott vélemény tekintetében, illetve mely esetben célszerűbb közleményt kiadni. A megfelelő jogkövetkezmény megválasztása, illetve annak alátámasztása tekintetében rendkívül körültekintően kell eljárni. A Testület – és adott esetben a Panaszbizottság – indokolási kötelezettsége még erőteljesebb abban az esetben, ha a műsorszolgáltató által választott módot nem tartja megfelelőnek, hogy a kifejezésre nem juttatott álláspont elhangozhasson a műsorszolgáltatásban.

Műsorvezetői szerepvállalás

A műsorvezetői kommentárok, értékelések mértéke, illetve azok megengedhetősége tárgyában ugyancsak állást foglalt a bíróság. A Hír Televízió egyik „beszélgetős” magazinműsorában a műsorvezető az MDF „Normális Magyarországért” elnevezésű programjával összefüggésben tett megjegyzéseket. A panasz alapján indult eljárásban született határozatában a Testület megállapította az Rttv. 4. § (3) bekezdésének sérelmét, mivel megítélése szerint a műsorvezető – aki a műsorszolgáltató hírszolgáltató műsoraiban közreműködik – lényegében saját véleményét tartalmazó kérdéseit tette fel. A műsorszolgáltató kereseti kérelmében ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a műsorvezetők szerepe nem korlátozódhat pusztán kérdésfeltevésre egy interjú jellegű műsorban, a műsorvezető dolga kifejezetten az, hogy más véleményekkel ütköztesse a meghívott vendég által elmondottakat.

A bíróság a műsorszolgáltató által kifejtett érvekkel egyetértett, azonban rámutatott arra, hogy *a véleményt, értékelést tartalmazó műsorvezetői hozzászólás a megfelelő és megjelölt forrásból származó más álláspontok, vélekedések bemutatásával* valósulhat meg. A műsorvezetőnek ütköztetnie kell az interjúalany által az interjúban elmondottakat egyéb releváns álláspontokkal, az ütköztetett álláspont tartalmazhat véleményt, megjeleníthet elfogultságot amennyiben az nem a műsorvezető véleményét és elfogultságait mutatja be. A médiatörvény szabályozása ugyanis ez utóbbit tiltja. A bíróság a tárgyalt ügyben megállapította, hogy *„a műsorvezetői kijelentések nem voltak visszavezethetők más politikai tényezők vagy releváns véleményeket megfogalmazó személyekre, politikai tényezőkre”*.

Az ítélet indokolásában foglaltak „arany középutat” jelölnek meg a műsorvezetők számára. Az általuk moderált beszélgetésben ugyanis nem kell feltétlenül passzív – kizárólag kérdésfeltevésre vonatkozó – szerepet játszaniuk. Aktív, vitát serkentő, a közvélemény sokoldalú tájékoztatását szolgáló irányvonalat adhatnak a beszélgetésnek azzal, hogy az adott témában elhangzott más véleményekkel is szembesítik a beszélgetés alanyát. Ilyen típusú diskurzus folytatásához azonban elengedhetetlen, hogy a műsorvezető naprakész, felkészült legyen az adott témában és valóban az állampolgárok megfelelő tájékoztatása legyen a cél, nem pedig saját véleményének érvényre juttatása.

A Magyar Rádió műsorában egy politikai tájékoztató műsorszám előzetesében elhangzott – a műsorvezető által tett, értékítéletet, véleményt is tartalmazó – közlések tekintetében, a műsorszám és az ajánló közötti kapcsolat vonatkozásában állapította meg a bíróság, hogy *„nem vitathatóan a műsorelőzetest az Rttv. önálló műsorszámként definiálja, tartalma azonban szükségképpen összekapcsolódik azon műsorszám tartalmával, amelynek ismertetésére vállalkozik. Ez a tartalmi összefüggés a műsorelőzetest, mint műsorszámot járulékos jellegűvé teszi, mely ebben az értelemben azzal a következménnyel jár, hogy követnie kell az ismertetett műsorszám jogi megítélését, meg kell felelnie minden olyan tartalmi követelménynek, amelyet az Rttv. az ajánlott műsorszámmal szemben megkövetel.*

Amennyiben tehát az ismertetett műsorszám hírműsornak minősül, a műsorelőzetessel kapcsolatban is érvényesítendőek mindazon követelmények, amelyeket a hírműsorról, illetve az elemző hírműsorról szemben támaszt a jogalkotó.”

Az emberi méltóság védelmében született ítéletek

A kiegyensúlyozott tájékoztatás érvényesítésén túl számos olyan bírósági határozat született, amely a Testület emberi méltóság védelmével kapcsolatos döntéseit vizsgálta. Az ennek során született bírói ítéletek kapcsán elmondható, hogy a Fővárosi Ítéletábrán hozott döntések a testületi joggyakorlatot erősítő képet mutatnak.

A tótújfalusi gyilkosságot bemutató riport ügyében 2003-ban született testületi határozat megállapította, hogy az RTL KLUB Fókusz c. műsorszámában a téma feldolgozása során sérült az Rttv. 3. § (2) bekezdése, amely szerint a műsorszolgáltató tevékenysége nem sértheti az emberi jogokat. A kiskorú lányról és családjáról szóbeszédre alapuló, hitelt érdemlő bizonyítékokkal alá nem támasztott, téves fél-, illetve álinformációkat közölt a műsorszolgáltató. Ezzel hozzájárult ahhoz, hogy a nézők, illetve az érintettek közvetlen környezete nem helytálló következtetéseket vont le a kislány és családja jellemére vonatkozóan, mellyel sértette a kiskorú és hozzátartozói becsületét.

Az első fokú bíróság a Polgári Törvénykönyv, valamint az Alkotmány szabályainak összevetéséből azt állapította meg, hogy az emberi méltóság személyhez tapadó jog, mely alapjog megsértésével összefüggésben kizárólag a jogsértést elszenvedett személy indíthat eljárást. A Fővárosi Ítéletábrán a médiatörvény szabályozását figyelembe véve azt állapította meg, hogy az Rttv. alapján a Testületnek nemcsak joga, de kötelessége is a 3. § (2) bekezdésében foglaltak megvalósulását felügyelni, ellenőrizni, illetve e jogszabályhelyben foglaltak sérelme esetén szankciót alkalmazni. Nem azonos ugyanis a polgári jogi és a közigazgatási jogi jogviszony. A személyhez fűződő jogok védelmét a sérelmet szenvedő jogalany érvényesítheti polgári perben. Jelen ügyben nem polgári jogi kérdésben, hanem arról kellett volna döntenie az elsőfokú bíróságnak, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltak sérültek-e. Ezért, illetve más eljárási hiba miatt a Fővárosi Ítéletábrán új eljárásra, és új határozat meghozatalára utasította az elsőfokú bíróságot.

A megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság az Rttv. szabályozása mellett a gyermekek jogiról szóló New York-i egyezmény, valamint a gyermekekről, a gyermekek védelméről, és a gyámügy igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény rendelkezéseit is vizsgálta. Megállapította, hogy a műsorszolgáltató a hatásvadász és hangulatkelző összeállítás során az említett jogszabályi rendelkezéseket nem tartotta be. A bíróság rámutatott arra is, hogy a 3. § (2) bekezdésében foglaltak törvényi szabályozásával a jogalkotó szándéka az volt, hogy a hatóság és a műsorszolgáltató viszonyában az alkotmányos rend fenntartását, az emberi jogok érvényesülését a hatóság felügyelje. A bíróság megállapítása szerint ugyanis az ORTT azért jött létre, hogy meghatározott szabályok keretei között tartsa a műsorszolgáltatókat, a törvényben rögzített minimumszabályozásnak megfelelő műsorszolgáltatásra ösztönözve őket. Bár a 3. § (2) bekezdésében rögzített lehetőség nem került tételesen és részletesen szabályozásra (mint pl. a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések), e fokozottan védendő társadalmi érdek körében nem csak joga, de kötelessége is konzekvens szakmai követelményeket támasztani.

A tv2-n sugárzott „Fajtalankodás” c. riport kapcsán ugyancsak kiskorú személyiségi jogait érintő ügyben az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság – az ombudsmani ajánlásoktól és az e tekintetben megerősödött bírói gyakorlattól némileg eltérően – értelmezte a 3. § (2) bekezdésben foglalt emberi jogok fogalmát. A bíróság a Testület műsorszolgáltatási jogosultság gyakorlásának felfüggesztését tartalmazó határozatát akként változtatta meg, hogy az elsötétítés alatt közléteendő közleményből törölte a „személyiségi” fogalmat. A bíró

megítélése szerint „*a személyiségi jogok egy különleges jogterületet képeznek, de semmiképp nem azonosak vagy egyenlők az emberi jogokkal, végképp nem szinonimái egymásnak. Az emberi jogok védelmével az Alkotmány foglalkozik, a személyiségi jogok közül csupán a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jogot említi, és biztosítja ezek alkotmányos szintű védelmét. Az önálló, alkotmányos szintű szabályozásnál részletesebb szabályozást a személyiségi jogok speciális jellege indokolja, szubjektív jellege pedig a személyes érvényesíthetőséget. Azért nem tette a jogalkotó az Rttv. feladatává a személyiségi jogok védelmét, mert itt a sértett személyén keresztül egy szubjektív elem is a jogsérelem releváns részévé válik, hiszen adott esetben – a kivételektől eltekintve – mindig csak a sértett jogosult eldönteni, hogy érte-e egyáltalán jogsérelem. Miután a személyes fellépés előírása az egyik leglényegesebb eleme a személyiségi jogok védelmének, az ORTT-nek erre hatásköre nincsen*”. A bíróság mindezzel ellentétben azonban kiemelte, hogy „*ugyanakkor a műsorszolgáltató tevékenységével összefüggésben bírói ítélet jogerősen megállapítja, hogy az személyiségi jogot sértett, úgy a jogsértőnek ez esetben számolnia lehet és kell azzal, miután a személyiség polgári jogi védelmének egyúttal az emberi jogok védelmét is jelentenie kell, hogy a polgári jogi vagy egyéb szankciókon túl az ORTT harmadik személyekkel szemben elkövetett jogsértés miatt az Rttv. vonatkozó rendelkezése alapján szankciót alkalmaz. Ezt azonban mindenképpen meg kell előznie egy másik döntés, a bíróság döntése.*”

Az idézett bírósági állásponttal kapcsolatosan fontos megjegyezni, hogy – amint az a 2004-es országgyűlési beszámolóban is említésre került –, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, illetve helyettese nyomatékosan kifejtették véleményüket az ORTT ezirányú kötelezettségével összefüggésben. E szerint: „*az ORTT-nek a médiatörvény nem azt teszi feladatává, hogy érvényesítse a személyhez fűződő jogokat az arra jogosultak helyett, hanem azt, hogy a vele közjogi viszonyban álló műsorszolgáltatókkal szemben ellenőrizze és felügyelje az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltak érvényesülését. A polgári bíróság eljárása egyenrangú felek szerződéses viszonyaiban nem érintheti az ORTT vertikális, közhatalmi tevékenységét, amelynek ellátása során nem az alanyi jogvédelem, hanem az alkotmányos alapjogok védelme a Testület feladata.*” A Testület – ahogyan az 2005-ös döntéseinek ismertetése során kiderül – ennek megfelelően alakítja gyakorlatát.

Az emberi méltóság, illetve a kiskorúak védelme érdekében hozott testületi döntések között mérföldkőnek számított a tv2 Bázis c. műsorszámát érintően meghozott határozat, amely 2005. évben emelkedett jogerőre. A Testület megállapította, hogy a tv2 a valóságshow vetítésével megsértette az Rttv. – azóta már hatályon kívül helyezett – 5. § (4) bekezdését. A határozat indokolása szerint a valós élethelyzetbe ágyazott katonai kiképzés során a szereplőket hősként, túlélőként ábrázolták, és a gyengébben teljesítő, nem kedvelt versenyzők megalázása, becsmérése, kiközösítése a társadalmi együttélés szabályait, értékeit sértette, illetve problémát vetett fel azzal, hogy az erőszak, az erőszakos magatartás több alkalommal megoldásként jelent meg. A műsor arra törekedett, hogy önként jelentkező játékosok pénzüsszeg elnyerése érdekében lelki és fizikai megtörés elviselésére kényszerüljenek. A Testület megítélése alapján ez azt az üzenetet közvetítette a nézők számára, hogy pénzért, hírnévért, egyéb előnyökért érdemes beleegyezni a lelki, fizikai megaláztatásba.

A műsorszolgáltató arra hivatkozva kérte a határozat megváltoztatását, hogy a Testület hatáskörét túllépve a valóságshow résztvevőinek személyiségi jogainak megóvása érdekében kívánt fellépni, ugyanakkor összekeverte a testi-lelki jellegű szenvedést az erőszak alkalmazásával. A műsor a versenyzőknek a fődíj megszerzéséért tett erőfeszítéseit, befektetéseit mutatta be, amelynek során közöttük egyfajta csapategység alakult ki, azaz megalapozatlan az állítás, hogy a megterhelések vállalása öncélú lett volna.

Az első fokú bíróság megállapította, hogy a műsorszolgáltató nem követett el jogsértést, nem látta megvalósulni, hogy a műsorszám emberi méltóságot sértő és a kiskorúak személyiségfejlődését súlyosan károsító üzenetet hordozott volna. A bíróság kiemelte, hogy mindezek előfeltételeként kifejezett törvényi előírásra lenne szükség ahhoz, hogy a megpróbáltatások, megaláztatások pénzért történő vállalása jogsértést valósítson meg. Ennek hiányában azonban a szereplők önkéntes vállalásának és részvételének a helytelenítése nem vonható a kiskorúak védelmét szolgáló tilalom alá. A Testület által kiemelt kifogások köre a kiképző tiszt magatartása kapcsán merülhetett volna fel, ilyen irányú konkrét megállapítást azonban a határozat nem tartalmazott.

Az ORTT fellebbezésében kifejtette, hogy bár az 5. § (4) bekezdése az erőszak és a szexualitás öncélú ábrázolását és alkalmazását jelöli meg példaként, a kiskorúak személyiségfejlődésére egyéb tényezők is ártalmasak lehetnek. A sorozatban megjelenő lelki és fizikai megterhelés, az erőszakos, durva hangnem, valamint a kiskorúak személyiségfejlődésére ártalmas, követendőként bemutatott viselkedésminta indokolta a testület döntését.

Bár a műsorszolgáltató vitatta a Testület határozatában foglaltakat, illetve elégtelennek minősítette azok indokolását, az Ítéletábra helyt adott a fellebbezésnek. Indokolásában az Ítéletábra kifejtette, hogy a korhatár helyes meghatározásánál a műsorszám kiskorúakra gyakorolt összehatását kell figyelembe venni. Egységesen kell szemlélni nemcsak képi megjelenítését, hanem hang-és zenei aláfestését, tartalmi mondanivalóját és szóhasználatát ahhoz, hogy megfelelő mérlegelési szempontok álljanak rendelkezésre a helyes döntés meghozatalához. A bíróság szerint a szereplők szóban és tettekben megnyilvánuló viselkedése is alkalmas lehet kiskorúak káros befolyásolására. Az elsőfokú bíróság tévesen ragadta ki a kiképző tiszt szerepét amikor megállapította, hogy csak az ő magatartása lett volna öncélú erőszakként értékelendő. Az Ítéletábra összességében megállapította, hogy a „*kiskorú néző, mint személyiség kora társadalmától meghatározott egyén. Személyiségfejlődése, emberi mivolta szellemi és erkölcsi értékrendje kialakulása szempontjából nem közömbös, hogy a média az őt körülvevő világról milyen üzenetet közvetít. Egy olyan társadalomról szóló üzenet, amely szerint az ember megalázható, elviselhetetlen külső hatásoknak kitéhető, sőt pénzért, vagyoni előnyért önként vállalható mások szórakoztatása érdekében, nyilvánvalóan súlyosan hátrányosan, károsan hat a jövő generációk személyiségére, ezért közvetítése csak ennek figyelembevételével lehetséges. A megfelelő mederben tartás ilyen eszköze az ilyen műsorok minél későbbi időpontban sugárzása.*”

A gyűlöletkeltés tilalmának érvényesülése a bírósági gyakorlatban

A 2005-ös év bírói gyakorlatának ismertetése során végezetül szükséges kitérni az elmúlt évben középpontba került ún. „Tilos-ügyre”, amelyben az eljárás jogerősen befejeződött.

A 2003. december 9-én és 24-én sugározott Biciklis század, valamint a 2003. december 19-én sugárzott Honty és Hanna c. műsorokban a Tilos Rádió műsorvezetői a Biblia egyes részeitől, illetve bibliai szereplőkről beszélgettek. A Testület határozatában megállapította, hogy a műsorvezetők a kereszténység szimbólumait, magát a kereszténységet sértő kijelentések, valamint a 24-i műsorban elhangzott trágár, csúnya, a nemiségre többszörösen utaló kifejezések használatának közlésével a műsorszolgáltató megsértette az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglalt, a gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket, illetve a kiskorúak védelmére alkotott szabályokat. A Testület rendkívül súlyos szankciót alkalmazott a műsorszolgáltatóval szemben, mivel megítélése szerint ilyen tartalmú műsoroknak egyetlen műsorszolgáltatásban sem lehet helye, az elhangzottak olyan súlyosan törvénysértők, amelyek ellen a Testület mindenkor a legszigorúbb eszközökkel kíván fellépni. A véleménynyilvánítás

szabadsága ugyanis nem határtalan, az Rttv. 3. § (3) bekezdésében a gyűlöletkeltő tartalmak közzétételével szemben megfogalmazott tilalom annak korlátját adja.

A műsorszolgáltató keresetében az alkalmazott szankciók aránytalanul szigorú mértékére hivatkozva kérte a Testület határozatának bírósági felülvizsgálatát. Kitért arra, hogy egyes műsorrészek kiragadásával nem lehet a műsorszámot teljes egészében egy meghatározott kategóriába sorolni, csak a sérelmezett műsorrészek helyezhetők el a IV. kategóriába. A műsorszolgáltató hivatkozott továbbá az általa kiadott, a törvénysértés súlyát elismerő közleményre is. Az első fokú bíróság a keresetet – a határozat részbeni megváltoztatásával, mely szerint a Műsorszolgáltatási Alap által nyújtott támogatásokból történő kizárás szankciót mellőzte – elutasította. Indokolásában a bíróság előadta, hogy a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések körében az ORTT helyesen minősítette a műsorszámot (V. kategóriába tartozónak), ezért azt nem lehetett volna közreadni. A 3. § (3) bekezdésében foglaltak tekintetében a bíróság kifejtette, hogy a Testület a rendszeres műsorszolgáltatói jogsértések tartalmát és súlyát, illetve külön-külön az adott magatartások tárgyi súlyát is helyesen állapította meg.

A műsorszolgáltató fellebbezése nyomán, amelyben a műsorszolgáltatási jogosultság felfüggesztése időtartamának leszállítását kérte, illetve a bizonyítási eljárás lefolytatásának hiányát sérelmezte, a Fővárosi Ítéltábla az első fokon hozott ítéletet helyben hagyta. Az ítéltábla indokolásában kifejtette, hogy az első fokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokból, és a bizonyítékok helyes mérlegelésével okszerű következtetésre jutott, jogi okfejtésével a másodfokú bíróság mindenben egyetértett. A fellebbezésben foglaltak tekintetében az Ítéltábla rámutatott arra, hogy helytelen a műsorszolgáltató azon érvelése, miszerint az egyes műsorszámokat részenként kellene kategóriákba sorolni. A törvény csak és kizárólag a műsorszámot, mint egységet sorolatja be a műsorszolgáltatókkal. Az Ítéltábla megítélése szerint a december 24-én közzétett Biciklis században a keresztények kiírtása tekintetében megfogalmazottak, a trágár beszéd, illetve a műsorvezető műsorvezetésre alkalmatlan állapota miatt a műsorszám közzététele alkalmas volt a kiskorúak szellemi és erkölcsi fejlődésének súlyosan kedvezőtlen befolyásolására, ezért azt az V. kategóriába kellett volna sorolni.

A Testület szankcióalkalmazása kapcsán a másodfokú bíróság az első fokú bíróság megállapítását helyben hagyta, álláspontja szerint a Testület a jogkövetkezmények kiválasztása, és az adott szankción belül annak mértéke, meghatározása során anyagi és eljárásjogi jogsértést nem követett el, a határozatból a mérlegelés szempontjai és annak jogszerűsége megállapítható.

A 3. § (3) bekezdésben foglaltakkal kapcsolatban az Ítéltábla kifejtette, hogy az abban foglalt tilalom megítélésekor nem a vélemény- és szólásszabadság büntetőjogi kereteit kell figyelembe venni, hanem az Alkotmány rendelkezéseivel összhangban azt, hogy műsorszolgáltatás nem irányulhat sem kisebbség, sem bármilyen többség nyílt vagy burkolt megsértésére. Mivel a műsorszolgáltató a 3. § (3) bekezdésének megsértését nem vitatta, illetve azt elismerte, az Ítéltábla csak utalt arra, hogy *„az éteren át a hallgatókra zúdított verbális erőszak, annak ideje, módja és körülményei a magyar társadalom egészét bántó olyan megnyilvánulás volt, ami nem menthető. A felfüggesztés – mint nem a legsúlyosabb szankciónak – a törvényi maximális mértékben (30 napban) való alkalmazása nem tekinthető eltúlzottnak.”*

Összességében megállapítható, hogy a 2005-ben született döntések továbbra is szigorú, következetes ítéltáblai gyakorlatot tükröznek, melynek lényege, hogy a szólásszabadság korántsem határtalan. A kiegyensúlyozott tájékoztatás körében ismertetett ügyek panaszbejelentés alapján indultak, így ezekben a társadalom tájékoztatással kapcsolatos elvárásai is megjelennek. Az emberi méltóság, illetve a kiskorúak védelmével kapcsolatos ítéletek ugyancsak fokozott állami szerepvállalásról tanúskodnak. A televízió jelenleg a

legelterjedtebb kultúra és információ közvetítő, így kézenfekvőnek tűnik az állami beavatkozás. Továbbra is kérdés azonban, hogy ez mennyiben hatékony eszköz (illetve eszköz kell-e legyen) az elektronikus média – főként a kereskedelmi televíziózás – trendjeinek, útkeresésének, a nézettségért és a gazdasági előnyökért folyó küzdelmének befolyásolására.

Testületi döntések 2005-ben

A Testület tevékenysége során a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó követelmények érvényesítése érdekében az esetek többségében a Panaszbizottság döntéseinek másodfokú fórumaként járt el, hatósági jogkörben csak kivételes, a közvéleményben nagyobb nyilvánosságot kapott ügyek esetében indított vizsgálatot.

Panaszbeadványok

A Panaszbizottsághoz érkező beadványok közül 2005-ben megnövekedett azon kifogások száma, amelyek valamely történésről, eseményről való tájékoztatás elmaradását sérelmezték. Ez kétfajta esetkört takar: vagy olyan tájékoztatás közzétételét hiányolta, amely az érintett megítélése szerint közérdeklődésre számot tartónak minősül, és mint ilyennek egy adott hírműsorban (jellemzően Híradóban) helye van, vagy pedig egy adott közlés elmaradását egy másik, közreadott vélemény ellentételezése miatt tekintette a kiegyensúlyozott tájékoztatásra sérelmesnek.

A műorszám kiegyensúlyozottságának vizsgálata során a Panaszbizottság és a Testület valóban a műorszámban sugárzásra kerülő, abban megjelenített témák sokoldalú, tényszerű, időszerű, és tárgyilagos feldolgozását vizsgálja, csak kivételes esetben és akkor marasztalja el a műorszolgáltatót valamely tájékoztatás elmaradása miatt, amely egyben a sugárzásra kerülő műorszám kiegyensúlyozatlanságát is okozza. A szerkesztői szabadság védelmében a Testület esetről-esetre vizsgálta az adott esemény társadalmi súlyát, az elmaradt tájékoztatás közösségre gyakorolt hatását, valamint a régebben húzódozó, rendszeresen visszatérő ügyek tekintetében azt, hogy a műorszolgáltató a sérelmezett műorszámot megelőző műsoraiban beszámolt-e az eseményről. A szerkesztői szabadság szükséges és arányos korlátozása tekintetében a Testület gyakorlata a következőkben idézett bírói iránymutatáson alapszik: *„A szükségesség tekintetében a bíróság álláspontja szerint utalni kell arra, hogy a nézőknek – szintén a véleménynyilvánítás alapjogára visszavezethető – információhoz való joga alapján minden olyan esetben köteles a felperes a tájékoztatás nyújtására, amely esetben a felmerült téma a vételkörzet lakosságának mindennapjait érinti, közérzetét befolyásolja, az állami vagyon felhasználásával, hasznosításával kapcsolatos, avagy az alkotmányban megfogalmazott kötelezettségével és alkotmányos alapjogokat érintő szolgáltatásokkal függ össze. Tehát az általánosság szintjén megfogalmazva vannak olyan események, amelyek a témák hírértékét evidenssé teszik, és amelyek szükségképpen korlátozzák a felperes szerkesztői szabadságát.”*

E körben panaszbeadvány nyomán vizsgálta a Testület a Magyar Televízió Híradó c. műorszámát. A kifogás szerint a hírműsor foglalkozott az országos gazdademonstráció kapcsán az Országgyűlésben elhangzottakkal, ám ennek során a műorszolgáltató csupán Gyurcsány Ferenc miniszterelnök álláspontját ismertette, és nem számolt be Áder Jánosnak, a Fidesz-MPSZ frakcióvezetőjének felszólalásáról.

Állásfoglalásával a Panaszbizottság, és ezt követően a Testület is helyt adott a panasznak, és a műorszolgáltatót közlemény közzétételére kötelezte. A jogorvoslati kérelem nyomán a Testület megállapította, hogy a szóban forgó gazdademonstráció az adott időszak egyik

legjelentősebb, a közérdeklődésre leginkább számot tartó belpolitikai történése volt. Így annak ellenére, hogy a gazdák és a Kormány között folyt tárgyalások nagymértékben szakmai kérdéseket vetettek fel, az eseményt mindvégig komoly politikai viták övezték. A kérdésnek kizárólag a Kormány és a gazdák érdekeltségi körébe való visszaszorítása tehát nem minden körülmény között felelt meg a valós helyzetnek. A Testület rámutatott arra, hogy a Híradó kifogásolt adásában idézett miniszterelnöki mondatok a kormányfő Országgyűlésben elmondott beszédének részletei voltak, így azok – szemben például a gazdák képviselőivel folytatott tárgyalásokon kifejtett szakminiszteri érvekkel – már az elhangzás helyszínére való tekintettel is inkább a vita politikai oldalához tartozóknak minősíthetők. A műsorszám kifogásolt összeállítása is jól tükrözte a gazdademonstráció kettős (szakmai és politikai) természetét. Az egyes eltérő, releváns politikai véleményekről való tájékoztatás kiegyensúlyozottsága – a műfaji kereteken belül, de – egyértelműen érvényesítendő követelmény a hírműsorokkal szemben is.

Egy másik, ugyancsak e témakörbe tartozó panasz a Magyar Rádió Rt. Esti Krónika c. műsorszámát kifogásolta, mivel a hírműsorban részletesen beszámoltak Orbán Viktor aznapi nyilatkozatáról, amelyben kifejtette, hogy az ország válságban van, azonban a szintén aznap tartott MSZP képviselőcsoportnak erre reagáló nyilatkozatáról nem adott hírt a műsorszolgáltató. A Testület a tényállás tisztázása érdekében részletesen elemezte a műsorszámot és megállapította, hogy a nagyobb ellenzéki párt elnökének nyilatkozata nem a kormányfő 100 lépés programjára volt reagálás, hanem a FIDESZ frakciócsoportjának különálló véleményét tartalmazta. Mivel a műsorszolgáltatónak rendelkezésére állt az MSZP nyilatkozata, a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének akkor tett volna eleget teljeskörűen, ha az említett nyilatkozatban foglaltakat közreadja. Ezért a Testület elmarasztalta a műsorszolgáltatót és közlemény közzétételére kötelezte.

A Testület a jelzett és ehhez hasonló, rendkívül kényes témák és esetek összes körülményeit mérlegelve, az állampolgárok kiegyensúlyozott és sokoldalú tájékoztatáshoz való jogát priorálva alakítja ki szakmai álláspontját, amelyet gyakorlatában konzekvens módon kíván érvényesíteni.

Hivatalból indított eljárások

II. János Pál pápa 2005. április 2-án bekövetkezett halálával kapcsolatos híradásra vonatkozó vizsgálat a kiegyensúlyozott tájékoztatás körében azon kevés ügy közé tartozott, amelyek tekintetében a Testület hatósági eljárás megindítását tartotta szükségesnek. A vizsgálat kiterjedt a Duna Televízió, az RTL Klub, az M1, az M2, a TV2 és az ATV 2005. április 2-i 21:37 perc és a 2005. április 3. 01:00 közti műsorfolyamára. A Testület vizsgálódását később kiterjesztette a Hír Tv műsorszolgáltatására is. A vizsgálat célja annak elemzése volt, hogy az érintett műsorszolgáltatók miként számoltak be a katolikus egyházfő haláláról. Az eljárás során megállapításra került, hogy a Magyar Televízió, valamint a Hír Tv tájékoztatása nem felelt meg a médiatörvényben foglalt elveknek.

Az egyházfő halálának időpontjában az M1-es csatornán a Kongó c. kalandfilm volt látható. Négy perccel az MTI közleményének megjelenését követően a műsorszolgáltató feliratban közölte a nézőkkel a pápa halálhírét, továbbá azt, hogy a híradó rendkívüli adásával jelentkezik majd. Ezt követően percenként jelent meg a kiírás, majd műsorba szerkesztették a Híradó különkiadását. Rábai Balázs hírolvasó bejelentette, hogy 21 óra 37 perckor meghalt II. János Pál, majd telefonos közvetítés következett és egy összeállítás a pápa életútjáról. A kommunikátor a hétperces program záró akkordjaként azzal búcsúzott el a nézőktől, hogy a film után a Híradó különkiadása következik. A Kongó című film ezt követően folytatódott.

A filmalkotás vége után – ajánlót és egy rövid reklámblokkot követően – valamivel 23 óra után adásba került a Híradó Extra. A programban megismételték a negyven perccel

korábban leadott összeállítás kibővített változatát, illetve a korábban már közölt összefoglalót. A klipet követően a műsorvezető Erdő Péter bíborossal beszélgetett a stúdióban. Az egyházi méltóság II. János Pál munkásságát méltatta, majd az utódlás kérdése került szóba. A beszélgetés utáni műsorszegmensben az egyházfő ars poeticáját foglalták össze, uralkodásának legfontosabb pillanatait emelték ki. Ezt követően Pákozdi Istvánnal, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia televíziós referensével készítették interjút, aki a pápával kapcsolatos személyes élményeit elevenítette fel. A műsor következő szegmensében Magyarország és a Vatikán diplomáciai kapcsolatairól volt látható összeállítás. Az állam- és kormányfők audienciáit dokumentáló képeket követően a magyarországi látogatás főbb állomásait elevenítették fel. A későbbiekben a pápaválasztás főbb stációit mutatták be. Ezt követően ismét Pákozdi István szólt, a beszélgetés alatt a Szent Péter térről készült képeket sugározott a televízió. A későbbiekben a referens felvázolta az új jelölt személyiségének legfontosabb jellemzőit. A 33 perces kiadás végén II. János Pál rövid nekrológját ismertették, amelyet egy montázs követett, életpályája főbb állomásainak bemutatásával.

A közszolgálati televízió M2-es csatornája nem szakította meg adását, és képernyőn feliratban sem közölt információt a szomorú eseményről. Az éppen sugárzott film után sem került szóba a hír.

A Magyar Televíziót egyaránt érték kritikák a megkésett tájékoztatás, valamint a közölt összeállítás színvonala miatt. A nagy visszhangra tekintettel a Magyar Televízió Rt. elnöke vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy terhel-e valakit személyes felelősség, amiért a Magyar Televízió nézői más médiumokhoz képest késve értesültek II. János Pál pápa haláláról. A lefolytatott belső vizsgálat megállapításai alapján az MTV Rt. elnöke 2005. április 6-án visszavonta Nika György hírigazgatói megbízását, illetve a műsorszolgáltató közleményében a következőket hozta nyilvánosságra: „[...] *A magunkkal szemben támasztott elvárás az, hogy az ország közvéleménye elsőként a Magyar Televízió képernyőjéről értesülhessen a világ eseményeiről. Ennek az elvárásnak II. János Pál pápa halálának órájában a Magyar Televízió nem tett eleget, az elnök az ezzel kapcsolatos személyi döntést meghozta*”.

A Testület a lefolytatott vizsgálat eredményeként, a köztelevízió nyilvános megbánása ellenére megállapította, hogy a műsorszolgáltató megsértette az Rttv. 4. § (1) bekezdésében foglalt időszerűség, valamint a 23. § (2) bekezdése szerinti átfogó és pontos tájékoztatás követelményét. A Testület az említett jogszabályhelyek mellett hivatkozott a Magyar Televízió közszolgálati műsorszolgáltatási szabályzatára, amely általános szabályai közt leszögezi, hogy az MTV műsorainak felkészültséget és gondosságot kell tükrözniük.

Az ügy kapcsán elmondható, hogy a közszolgálati televízió tevékenységében folyamatos választási kényszert jelentő közfeladat-ellátás és nézettségi mutató javítás közül ezen az estén egyik sem teljesülhetett maradéktalanul. Az állampolgárok nem kaphattak időben tájékoztatást az aktuális eseményről, illetve azok, akik információhoz szerettek volna jutni az egyházfő halálát illetően, minden bizonnyal más csatornát választottak igényük kielégítésére.

A Hír Televízió elmarasztalásának alapját szintén az adott napi adás szerkesztőinek felelőssége adta azzal, hogy a csatorna II. János Pál halála előtt számolt be az eseményről. A Hír Tv április 1-jei adása során – a Péntek 8 című műsor alatt – Rendkívüli hírek felirat jelent meg a képernyő felső szélén, majd a forrás megnevezése nélkül, írásos formában bejelentették: „Meghalt II. János Pál pápa.” A hírműsorban megerősítették a szomorú eseményt, a hír forrását azonban ezúttal sem jelölte meg a műsorszolgáltató. A kommunikátor bejelentette: „*Meghalt II. János Pál pápa. A katolikus egyházfő állapota a nap folyamán folyamatosan romlott. Előbb rövid időre leállt a szívműködése és összeomlott a vérkeringése, délután elvesztette az eszméletét, és súlyos légzési problémákkal küzdött. Halála előtti pillanatokban a Bibliából olvastak fel ágyánál.*”

Ezután a pápa nekrológja került adásba, majd Kránitz Mihállyal, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektorhelyettesével készítették telefoninterjút. Este 9 órakor újból hírműsorral jelentkezett a műsorszolgáltató. Ekkor minősítették első ízben ellentmondásosnak a szentatya haláláról szóló információkat. Elmondták, hogy „*a CNN hírtelevízió egy olasz médiajelentésre hivatkozva jelentette, hogy meghalt a katolikus egyházfő, a Vatikán nem erősítette meg az értesülést.*” Később újból megismételték a bizonytalan státuszú hírt, amely tényként kezelte a szentatya halálát. Ezt követően tízperces összeállítást sugároztak II. János Pál életéről. Az összeállítás alatt 21:05-kor újabb felirat jelent meg a képernyő alján: „*A Vatikán tagadja II. János Pál pápa halálát*”. A cáfolat szóban nem hangzott el, ugyanakkor a hírműsor alaphangvétele nem változott, tényként kezelték a katolikus egyházfő halálát. Újra bejátszották a Kránitz Mihály rektorhelyetessel készített telefoninterjút. A 21:30-kor sugárzott hírműsorban került szóba először, hogy a Vatikán megerősítette: a pápa él. Tóth Gábort, a Hír TV külpolitikai rovatvezetőjét kérdezték a hírek ellentmondásosságáról. Tóth megnevezte a forrásokat, valamint újra szóba került a Szentszék cáfolata. A programban nem hangzott el, hogy a pápa nem távozott el az élők sorából.

A Testület megállapítása szerint a Hír Televízió forrás nélküli, meg nem erősített hírt közölt, amelynek alapállítását kritika nélkül fogadta el, majd később két további hírműsorban – a felmerülő kétségek és cáfolatok ellenére – is ragaszkodott az eredeti értesüléshez. A hírolvasói szöveg korábbi verzióját idejémtúltsága ellenére szó szerint megismételték, és figyelmen kívül hagyták, hogy az ellentmond a legfrissebb információknak. A műsorszolgáltató ezzel a magatartásával a tényyszerűség követelményét sértette meg.

Az emberi méltóság védelmével kapcsolatos intézkedések

2005-ben – az ombudsman-helyettes megkereséseinek is köszönhetően – a Testület a korábbinál gyakrabban lépett fel az emberi méltóság védelme érdekében.

Az ombudsman helyettesi megkeresésekkel kapcsolatosan fontos megjegyezni, hogy azok nem csupán a Testület hatósági eljárását érintették, hanem olyan esetekben is vizsgálatot indított a Biztos, amikor az ORTT álláspontja szerint arra nem terjedt ki a hatásköre. Az ombudsman – konzekvensnek nem tekinthető módon – a Testületet bizonyos esetekben közigazgatási jogkörben eljáró, más esetekben pedig közszolgáltatást végző szervnek tekinti. A Testület több alkalommal kifejtette, hogy a médiatörvény az ORTT függetlenségének garanciájaként határozta meg ezt a szervezetet – a törvény indokolása szerint – az „Országgyűlés szerveként”, és rendelkezett úgy, hogy a Testület és tagjai kizárólag a törvénynek vannak alárendelve, tevékenységük körében nem utasíthatók, a tagokat a parlament választja, és nem visszahívhatók. Az Országgyűlés – felügyeleti jogköre keretében – beszámoltathatja a Testületet, a tevékenységéről történő információszerzés keretében tájékoztatást kérhet bizonyos ügyekről, de egyedi ügyekben nem jogosult a döntését megmásítani.

A Testület hagyományos feladatköréből – miszerint a felügyelete alá tartozó műsorszolgáltatók műsorszolgáltatásának ellenőrzését látja el – némileg kilépve a Mónika show-val szemben érkezett számos bejelentés hatására a „szembesítő show” szerződéses viszonyait is vizsgálat alá vonta.

A Testülethez érkezett állampolgári bejelentések szerint a műsorszolgáltató (illetve a megbízásából eljáró gazdasági társaság) szereplőkkel kötött megállapodásai súlyosan egyoldalúak, illetve hátrányosak a szereplőkre nézve, akik a szerződés aláírását követően semmilyen körülmények között nem tilthatják le az adást. Az inkriminált megállapodás szerint a „*szereplő tudomásul veszi, hogy egyoldalú elállásra nincsen lehetősége, és amennyiben jelen megállapodás ellenére a közreműködést megtagadja, illetve nyilatkozatát visszavonja, úgy a ... Kft. részére 1 000 000 Ft, azaz egymillió forintot köteles kötbér címén*

megfizetni, továbbá köteles megtéríteni a ... Kft. kötbéren felüli teljes kárát.” Túl azon, hogy a szereplők szinte valamennyi jogukról lemondanak, a Testület megállapítása szerint alaposan feltehető, hogy a műsorszám szerkesztői sokszor megtevéstéssel veszik rá a megjelenésre, így állítván őket váratlan helyzetek elé a forgatás alkalmával.

Számos beadványban hivatkoztak arra, hogy a forgatáson a szereplőkkel megalázó módon bánnak, azonban a Testület e tekintetben meglehetősen nehéz helyzetben van, hiszen ezen állítások valóságtartalma nem bizonyított. A panaszok összecsengő tartalmából, valamint a már említett megállapodás súlyosan egyenlőtlen feltételeiből azonban arra lehet következtetni, hogy a szereplők emberi méltósága valóban sérülhetett.

Számos vizsgálatot, egyeztetést követően a Testület 2005-ben a műsorszolgáltatót a Mónika show kapcsán folytatott gyakorlat miatt egy alkalommal marasztalta el. Ennek oka, hogy a hatóság megkísérelte a műsorszolgáltatóval fennálló szerződéses kapcsolat, partneri viszony keretei között rendezni a felmerült kifogásokat. Határozatában a Testület arra az álláspontra jutott, hogy a műsorszolgáltató adott esetben alkotmányos alapjogokat sértő tevékenysége miatt kötelessége intézkedést tenni. A Testület megállapította továbbá, hogy a beadványtevő és a műsorszolgáltató között létrejött szerződés egyoldalúan hátrányos kikötéseket tartalmaz a Mónika c. műsorszámában szereplő félre nézve. A Testület ezek alapján megállapította, hogy az RTL Klub műsorszolgáltató megsértette az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltakat, és felhívta a sérelmezett magatartás megszüntetésére.

A Testület ugyancsak az emberi méltóság védelme érdekében lépett fel – a bírósági gyakorlat körében már némileg ismertetett – „Fajtalankodás” c. riport kapcsán. A tv2 Aktív c. információs magazinja a fent jelzett időpontban többek között egy általános iskolában történt nemi erkölcs elleni bűncselekményről is beszámolt. Az iskola mellékhelyiségében nagyobb fiúk szemérem elleni erőszakot követtek el két kilenc éves társuk ellen: fenyegetéssel fajtalankodásra kényszerítették a kisfiúkat. Az egyik gyermek édesanyja hajlandó volt a kamera elé állni, és beleegyezését adta ahhoz, hogy gyermeke – az egyik áldozat – is beszámoljon a TV2 riportérének a sérelmére elkövetett bűncselekmény részleteiről. A riportban elhangzott a 9 éves áldozat neve, továbbá lakhelye és iskolája egyértelműen azonosítható volt, a felvételek pedig többször is közről mutatták a gyermek szemét és arcát. A riportter eldöntendő kérdésekkel próbált megalázó részleteket „kihúzni” a gyermekből, végül pedig elisméltette vele a korábban már többször elhangzott tény, miszerint valóban megtette azt, amire fenyegetéssel kényszerítették.

A Testület megállapította, hogy a műsorszolgáltató- az „érthetetlen” és „feldolgozhatatlan” esetként beharangozott bűncselekmény bemutatásával – súlyosan sértette a megszólaltatott áldozat fenti törvényekben biztosított gyermeki jogait (személyiségi és emberi jogait). A műsorkészítők az áldozat érdekeit, és a bemutatással járó esetleges károkat figyelmen kívül hagyva, gátlástalan nyilvánossággal szerepeltették a kiskorú sértettet: az összeállításban felismerhető volt a gyermek családi környezete, iskolája, kimondták és leírták a nevét, és az arcát is bemutatták. A Testület álláspontja szerint az idézett törvényekben biztosított különös védelem a gyermekeket a médiumokban történő bemutatás során is megilleti. Ezért a műsorszolgáltatóknak mind a műsorkészítés, mind a műsorszolgáltatás során körültekintően kell eljárnia annak érdekében, hogy a gyermek méltósága és alapvető jogai ne sérüljenek.

A gyűlöletkeltés tilalmának érvényesítése a Testület gyakorlatában

A Testület az Rttv. 3. § (2) bekezdésének egy másik fordulata, a gyűlöletkeltés tilalmának sérelme miatt közigazgatási eljárás keretében járt el a Budapest Rádióval szemben a 2004. október 12-én és 13-án sugárzott Ennyi c. műsorszám, valamint az ahhoz kapcsolódó közlések vizsgálatakor. A műsorszám előzményeként egy korábbi napon felolvasásra került

Sicratman (Paizs Miklós) egyik dalszövege (Balra át!), amelyet felháborodásának, illetve elhatárolódásának hangot adva többször is megszakított a műsorvezető. Ennek ellenére az Ennyi c. adásban a szerző maga olvasta fel a művet. A Testület határozatának meghozatala során (melyben a 12-i és 13-i adást vizsgálta) gondos elemzést folytatott a vers lehetséges értelmezési módjait (szó szerinti értelmezés, a szerző által előadott kontextusban történő értelmezést) illetően. Az előbbi tekintetében megállapította, hogy számos olyan kifejezést tartalmaz, amely sértheti a versben szereplők emberi méltóságát, illetve alkalmas a velük szembeni gyűlöletkeltésre. Az utóbbi értelmezés során viszont megállapította, hogy a *„vers célja nem az abban megjelölt személyek elleni agresszív cselekedetekre való felhívás, hanem egy bizonyos politikai kommunikációs stílus erőteljes kifigurázása.”*

Amellett, hogy a két értelmezési lehetőség közötti választás meglehetősen érzékeny kérdés, a Testület megítélése szerint *„a hallgatótól nem várható el, hogy rendelkezzen azzal a speciálisan erre az ironikus tartalomra fogékony elemző készséggel, hogy a mű kontextusában bemutatott tartalmat elhatárolja a szó szerinti értelmezéstől. (...) Mivel a dalszöveg sorai szó szerint tartalmazznak olyan gyűlöletkeltő kijelentéseket, felszólításokat, amelyek alkalmasak lehetnek az Rttv. 3. § (2) bekezdésének megsértésére, ezért a hallgató számára félreérthetetlenül kell tenni, hogy a szöveg szó szerinti értelmezése kerülendő, illetve a szó szerinti tartalomtól való elhatárolódást explicite ki kell nyilvánítani.”*

A műsorvezetői magatartást vizsgálva a Testület megállapította, hogy a műsorvezetőnek közvetlenül a veresszöveg felolvasását megelőző megnyilvánulása nem elégséges elhatárolódás a vers tartalmától, a műsorvezető által elmondottak inkább a műsorvezető kívülállását fejezik ki, mintsem egy határozott elhatárolódást.

A Testület a 3. § (2) bekezdésében foglaltakon túl a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések sérelmét is megállapította, mert bár a kommunikátor felhívta a hallgatók figyelmét arra, hogy a műsorszám csak 18 éven felülieknek ajánlott, az nem a megfelelő időpontban került sugárzásra. (Az „Ennyi”-ben közzétettek apropóján szerkesztettek műsorba Paizs Miklós lemezéről több számot, amelyek trágár alaphangvétele miatt a Testület a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések sérelmét ugyancsak megállapította.)

Hasonlóan „szabados” megfogalmazás miatt járt el a Testület a Tilos Rádió Reggeli romboló c. műsorszámával szemben, amelyben reggel 9 órakor került közreadásra a „Képviselő funky” c. zeneszám. (A műsorszámot a műsorszolgáltató által mellékelt adástükör szerint Paizs Miklós és barátai jegyezték.) A véleménynyilvánítás szabadsága médiajogi korlátainak elemzése kapcsán a Testület az emberi jogok védelmét és a gyűlöletbeszéd tilalmát elemezte bővebben. A dalszöveggel kapcsolatban a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a műsorszolgáltató a fenti alkotást, mint a zenész „művészi formába öntött” véleményét kívánta közölni. Megállapította, hogy nem feladata az elhangzott zeneszám művészi színvonalának értékelése, azonban az abban megfogalmazott vélemény – trágár nyelvezete ellenére is – alkotmányosan védett értéket testesít meg. *A véleménynyilvánítás szabadságának az emberi jogok védelme érdekében történő korlátozásának feltételei nem állnak fenn.*

A számban elhangzó politikusok és a történelem nagy diktátorai közötti közvetlen – konkrétan szexuális – kapcsolat nem a dalban szereplő politikusok személye ellen irányult, hanem a szerzőnek az aktuális politikai közélettel – bal és jobboldallal egyaránt – kapcsolatos értékítéletét fogalmazta meg meglehetősen trágár kifejezésekkel. A szerző lesújtó véleményének kifejezésére a dal legfőbb kifejező eszközéül a minél meghökkentőbb obszcenitást választotta, az abban szereplő állítások valótlanságához azonban nem férhet kétség.

A gyűlöletkeltő tartalom közzétételére vonatkozólag a Testület kifejtette, hogy a dalszöveg vulgáris képei ugyan sérthetik az abban szereplő politikusokat, azonban konkrétan

nem tartalmaz olyan kijelentéseket, felhívásokat, amelyek alkalmasak lehetnek a gyűlöletkeltésre.

A kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések vizsgálata körében ugyanakkor a Testület megállapította, hogy a műsorszámot a benne szereplő dal trágár megszövegezése, a szexualitás nyílt ábrázolása miatt a IV. kategóriába kellett volna sorolni és este 22 óra után közzétenni. Mivel a műsorszolgáltató a reggeli órákban adta közre a műsorszámot, sérültek a kiskorúak védelmében alkotott rendelkezések.

Megtörtént események valóság-hű bemutatása tekintetében 2005-ben fontos határozatnak tekinthető az RTL KLUB által közreadott, „Srebrenica tíz éve” c. riporttal kapcsolatos testületi értékelés.

A műsorszolgáltató 18.30-tól kezdődő hírműsorában – előzetes figyelemfelhívás nélkül – összeállítást közölt a srebrenicai tömeggyilkosság tizedik évfordulója alkalmából. A délszláv háborús eseményekre emlékező másfél perces riportban a narrátor röviden beszámolt a mészárlás túlélőinek sorsáról, továbbá a jelenleg is tartó sírfeltáró munkálatokról. Ezt követően a riportter egy csaknem fél perces archív felvétel segítségével mutatta be a tíz évvel ezelőtt történeteket. A felvételen szerb katonák láthatók, amint feltartott kezű muzulmán fiúkat és férfiakat terelnek az erdő szélére, majd sorban hátba lövik őket. Három férfi kivégzését láthatták a televízió nézők; a felvételen látszott a lövés pillanata, valamint az, ahogyan a lövedékek a testbe fúródtak, és az áldozatok a földre rogytak.

A Testület határozatában kifejtette, hogy indokolt a közvetlen közelünkben lezajlott, nem fikciós, hanem valós történések bemutatása, amely a közelmúltban, Európában megtörtént háborús borzalmakra hívja fel a figyelmet. A fenti célból bemutatott „brutális erőszakot” másképp kell megítélni, mint a fikciós műsorszámok – nézettséget növelő – erőszakos jeleneteit, vagy a bulvárhíradók bűncselekményeket és baleseteket feldolgozó, kifejezetten szenzációhajhász képsorait, ezért a közlés időpontját nem tartja törvénysértőnek. A Testület álláspontja szerint azonban – tekintettel a kivégzések bemutatására – a műsorszolgáltatónak figyelemfelhívással meg kellett volna adnia a választás lehetőségét azon televízió nézők számára, akik archív felvételekről sem akarnak kivégzéseket bemutató képeket nézni. Ez a felhívás a koraesti Híradóban különösen indokolt, mivel ekkor még gyermekek is nagy számban tartózkodnak a képernyők előtt. A Testület nem a műsorszám tartalma tekintetében, hanem a közzététel módjára vonatkozólag emelt kifogást.

A vélemény szabadság helyzetét befolyásoló egyéb döntések

A Testület egyéb, a műsorszolgáltatási jogosultságok más aspektusait érintő döntéseinek is jelentős hatása van a vélemény szabadság alakulására, főként a tájékoztatáshoz és tájékozódáshoz való alkotmányos alapjogok érvényesülése körében.

Ilyen döntéseknek tekinthető a Magyar Televízió Rt. és a Duna Televízió Rt. új csatornáinak nyilvántartásba vétele, valamint a kereskedelmi műsorszolgáltatók szerződéseinek megújítása.

A Magyar Televízió Rt. 2005 nyarán tett bejelentést m3 megnevezésű új országos, műholdas közszolgálati szakosított műsorszolgáltatás megindítására. A csatorna szakosított jellege: „parlament”, a műsorszolgáltatás műsoridejének legalább 80%-ában politikai információs műsorok kerülnek sugárzásra. A Testület 1489/2005. (VII. 20.) számú határozatával 2005. július 20. napjával nyilvántartásba vette a Magyar Televízió Rt. m3 műsorszolgáltatását, mint műholdas, szakosított, közszolgálati műsorszolgáltatást.

2005 novemberében a Duna Televízió Rt. is bejelentést tett műholdas rendszert igénybevevő, országos műsorszolgáltatás, az Autónia csatorna megindításáról. A bejelentés szerint a műsoridő legalább 80%-ában közszolgálati, a nemzeti identitást, a

kulturális sokszínűséget bemutató műsorok kerülnek sugárzásra. A Testület 2490/2005. (XII. 7.) számú határozatával 2005. december 7. napjával nyilvántartásba vette a Duna Televízió Rt. Autonómia műsorszolgáltatását, mint országos, műholdas, szakosított, közszolgálati műsorszolgáltatást.

Bejelentésében mindkét műsorszolgáltató bemutatta az új közszolgálati műsorszolgáltatás indításának indokait, nyilatkozott, hogy finanszírozása megfelel az uniós követelményeknek, illetve vállalta, hogy elkülönítetten kezeli az állami forrásból és a kereskedelmi tevékenységből származó bevételeket.

A Testület említett új műsorszolgáltatásokra – főként a Magyar Televízióra – vonatkozó döntései viták középpontjába kerültek. E határozatok értékelése során azonban a törvényi szabályozás szigorú jogi értelmezésén (a közszolgálati műsorszolgáltatások számát illetően több álláspont is létezik) túl egyéb szempontokra is tekintettel kell lenni. Bár a médiatörvény egyik legkritikusabb pontjaként emlegetett, a közszolgálati műsorszolgáltatókra vonatkozó szabályozásnak köszönhetően a közszolgálati műsorszolgáltatók a duális médiarendszer kialakulásával rendkívül nehéz helyzetbe kerültek, mégis joguk és egyben kötelességük is olyan közszolgálati műsorszolgáltatás lehetőségeinek keresése, amely jelenlegi kiszolgáltatott helyzetüket oldhatja. Ugyanakkor az Európai Unió közszolgálati műsorszolgáltatókkal kapcsolatos politikáját tekintve szükséges megjegyezni, hogy az Unió – az elemzett keretek között – támogat minden olyan tagállami erőfeszítést, amely ezen intézmények modernizálására, a műsorszolgáltatások korszerűsítésére vonatkozik. A Bizottság technikai haladás melletti elkötelezettségének jeleként számos alkalommal kiemelte, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók sem maradhatnak le a kereskedelmiek mögött, és számukra is nyitva áll minden olyan pl. on-line szolgáltatás indítása, amelyek segítségével még hatékonyabban el tudják látni közszolgálati feladataikat.

Az Európai Unió – a leírtak teljes mértékű elismerése és támogatása mellett – rendkívül szigorú szabályrendszerrel biztosítja azt, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók kizárólag közfeladataik ellátáshoz szükséges mértékben, a versenyt legkevésbé torzítva jussanak állami erőforrásokhoz. E szigorú kritériumrendszer megköveteli a közfeladatok pontos meghatározását, ellátásuk szükségességének megfelelő alátámasztását, az állami források útjának nyomon követhetőségét, illetve az állami támogatás és az ellátandó feladatok arányosságát.

A médiatörvény szabályainak alkalmazása során a Testület (többsége) nem tekinthetett el e kérdésektől. Ebben az esetben mérföldkőnek minősíthető döntés meghozatalára került sor, amely a jelenlegi médiarendszer keretei tágításának lehetőségét hordozza magában. A cél, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatás – mint a véleménynyilvánítás szabadsága, a sokszínű tájékoztatás fő letéteményese – képes legyen, a tőle telhető legjobb minőségben eleget tenni a tájékozódás és tájékoztatás szabadsága és érvényre juttatása körében vállalt kötelezettségeinek. Az Európai Unió versenyszabályainak alkalmazása a közszolgálati műsorszolgáltatók finanszírozása és gazdálkodása tekintetében a Testület döntésétől független, azon túlmutató feladat, amelyért elsősorban maga a műsorszolgáltató felelős, illetve az annak megfelelő szabályozási környezet megteremtése pedig az Országgyűlés feladatkörébe tartozik.

2005 ugyancsak jelentős határozatai közé tartoztak a kereskedelmi műsorszolgáltatási jogosultságok megújítására vonatkozó testületi döntések. A Testület 2005-ben összesen 59 kereskedelmi műsorszolgáltató, közöttük a két országos kereskedelmi műsorszolgáltató, a Magyar RTL Televízió Zrt., valamint az MTM-SBS Televízió Rt. – műsorszolgáltatási jogosultságát megújította, ezzel a kereskedelmi műsorszolgáltatók lehetőséget kaptak arra, hogy további 5 éven át földfelszíni terjesztésű rendszeren sugározzanak.

A hazai médiapiac egészére nézve a két országos kereskedelmi televízió műsorszolgáltatási jogosultságának megújítása tekinthető meghatározónak. A Testület a

műsorszolgáltatók kezdeményezésére hosszú időn keresztül foglalkozott – elvi és gyakorlati szempontból is – a megújítás kérdésével. A hatóság már 2004-ben 12 helyi és körzeti műsorszolgáltató koncesszióját hosszabbította meg, a két kereskedelmi csatorna – főként a külföldi tulajdonosok nyomására – kérelme pedig már 2002-ben megérkezett a Testülethez.

A Testület legutóbb 2005 májusában jelezte, hogy „korábban tett igénybejelentésüket tudomásul veszi, és azokat, mint a hatályos műsorszolgáltatási szerződés változatlan tartalommal történő megkötésére irányuló megújítási kérelmeket bírálja el”.

A megújítás jogi szabályozási környezetének értelmezése tekintetében a jogalkalmazók eltérő jogértelmezésre jutottak. A médiatörvény 107. §-a lehetőséget ad a műsorszolgáltatóknak arra, hogy a műsorszolgáltatási jogosultság lejárta előtt 14 hónappal kérelemmel forduljanak a Testülethez a jogosultság pályázat nélküli megújítása tárgyában. A megújítás egy ízben lehetséges és 5 évre szól.

A bejelentés beérkezését követően az ORTT-nek 60 napon belül kell döntenie a kérelemről. A megújítás törvény szerint két esetben kizárt: ha nem érkezik erre irányuló kérelem, valamint ha a megújításnak nincs helye, azaz a műsorszolgáltató ismételt vagy súlyos szerződésszegést követ el. Sem a médiatörvény, sem a műsorszolgáltatási szerződések nem adnak azonban eligazítást a súlyos és ismételt szerződésszegés fogalmát illetően. A két kereskedelmi csatorna, az RTL és a tv2 – a helyi és körzeti műsorszolgáltatókhoz képest – annyiban vannak más helyzetben, hogy a felek a szerződésben a megújítás feltételei keretében meghatározták a súlyos szerződésszegés fogalmát, amely egyetlen esetkört, a műsorszolgáltatási díj megfizetésének késedelmét rögzít. (A törvény egyébként súlyos törvényszegésnek – és nem szerződésszegésnek – minősíti a műsorszolgáltatási díjfizetés késedelmét.)

A Testület a megújításra vonatkozó kérelmek előterjesztése esetében azzal bízta meg az Irodát, hogy olyan műsorszolgáltatók tekintetében tegyen megújításra vonatkozó javaslatot, amelyekkel szemben a Testület nem alkalmazta még a súlyosnak tekinthető 112. § (1) bekezdés b) pontja szerinti írásbeli figyelmeztetést, illetve amelyeknek nincsen díj, vagy egyéb tartozása. A Testület az említett feltételeken túl nem vizsgált egyéb körülményeket, a műsorszolgáltatók által előterjesztett, a műsorszolgáltatási díj csökkentésére, illetve a műsorszolgáltatási szerződés egyéb pontjaira vonatkozó kérelmeket a megújításról szóló döntések során nem vett figyelembe. A változatlan tartalommal való megújítás volt az a közös platform, amely a helyzet rendezésére megfelelőnek bizonyult. A Testület, bár konszenzus nem alakult ki a kérdésben, a kereskedelmi műsorszolgáltatási jogosultságok érvényességi idejének meghosszabbításáról meghatározó többséggel döntött.

Az 1/2005. (II. 4.) AB határozat

Végezetül – a Testület konkrét joggyakorlatának vizsgálatán túl – szükséges kitérni az 1/2005. (II. 4.) AB határozat rendelkezéseire, amely a közszolgálati műsorszolgáltatók tulajdonosi jogait gyakorló közalapítványok, valamint az ORTT kezelésében levő Műsorszolgáltatási Alap számlavezetési kötelezettségével foglalkozik a tulajdonosi jogok korlátozása, valamint a sajtószabadság érvényesülése szempontjából. Az Rttv. szabályozása szerint a közalapítványok, illetve a Műsorszolgáltatási Alap számláit a Magyar Államkincstár vezeti. A határozat a közalapítványok vonatkozásában, a tulajdonjog alkotmányellenes korlátozására hivatkozva az inkriminált rendelkezést megsemmisítette, azonban a sajtószabadság indokolatlan korlátozásának szempontjából a szabályozást nem találta alkotmányellenesnek. A határozat indokolásában az Alkotmánybíróság a közszolgálati médiumok függetlensége (illetve lehetséges függősége) kapcsán a véleménynyilvánítás

szabadságával kapcsolatos kérdésekre is kitért, amelyek bár az eddigiektől eltérő aspektust tartalmaznak, mégis említésre érdemesek.

A közszolgálati műsorszolgáltatás függetlenségének biztosítása érdekében az Alkotmánybíróság 37/1992. (VI. 10.) AB határozata megsemmisítette a Kormány felügyeleti jogáról szóló rendelkezést és megállapította, hogy az Országgyűlés elmulasztotta jogalkotási kötelezettségének teljesítését, továbbá állást foglalt a rádiózásról és a televíziózásról készítendő törvény egyes lényeges kérdéseiről. E határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette: a „*rádió és televízió szabadságának sajátos garanciái nincsenek eleve sem szervezeti megoldáshoz, sem jogi formához kötve. (...) A szervezeti megoldások alkotmányosságát az minősíti, hogy elvileg képesek-e biztosítani a társadalomban meglévő vélemények teljeskörű, kiegyensúlyozott arányú és valóság-hű kifejezésre jutását, valamint a közérdeklődésre számot tartó eseményekről és tényekről való elfogulatlan tájékoztatást. A rádió és televízió alkotmányos működésének feltételeként a törvénynek ki kell zárnia, hogy a közszolgálati rádióban és televízióban akár az állam szervei, akár egyes társadalmi csoportok a műsorok tartalmára meghatározó befolyást gyakorolhassanak.*” Az Országgyűlés meghatározó tartalmi befolyása a rádióban és a televízióban éppen úgy alkotmányellenes, mint a kormányé. Ugyanez vonatkozik az önkormányzatokra, a pártokra és más társadalmi szervezetekre, érdekképviselőkre és csoportokra is.

Az Alkotmánybíróság eljárásának tárgya annak vizsgálata volt, hogy a Műsorszolgáltatási Alap, a felügyeleti szervként működő Testület, a közalapítványok és a közszolgálati műsorszolgáltatók kincstári számlavezetési kötelezettségét kimondó szabállyal sérül-e a közszolgálati rádiónál és televíziónál a műsorok tartalmára vonatkoztatott befolyásmentesség követelménye. A már ismertetett 37/1992. (VI. 10.) AB határozatot követően a 47/1994. (X. 21.) AB határozatában az Alkotmánybíróság ismételten rámutatott arra, „*hogy a véleménynyilvánítási és tájékoztatói szabadság szolgálata a sajtószabadságra vonatkozó sajátosságokon túl további feltételeket követel meg a rádióval és televízióval kapcsolatban. A rádió és televízió alkotmányos működésének feltételeként a törvénynek ki kell zárnia, hogy a közszolgálati rádióban és televízióban az állam szervei a műsorok tartalmára meghatározó befolyást gyakoroljanak. Az államtól való szabadság követelménye vonatkozik a közvetett befolyásolásra és a befolyásolás lehetőségére is, és fennáll mind az Országgyűléssel, mind pedig a Kormánnyal szemben.*”

A jelen helyzetben a műsorszolgáltatók nem költségvetési szervek, hanem gazdasági társaságok. Finanszírozásukat közalapítványok látják el. Sem az Országgyűlésnek, sem a Kormánynak nincs lehetősége arra, hogy az ORTT, az Alap és a közalapítványok törvényben megállapított éves költségvetését az Országgyűlés előtti nyilvános vita nélkül módosítsa és ezzel hatással legyen a gazdasági társaságok tevékenységére. A támadott törvény szerint a közalapítványok, az Alap és a Testület a Kincstárban köteles pénzforgalmi számlát vezetni. A pénzforgalmi számlatulajdonosok más pénzügyintézetnél vezetett pénzforgalmi számlával nem rendelkezhetnek. Kérdés, hogy az említett szervezeteknek ez a kötelezettsége jelenti-e az Alkotmány 61. §-ában foglalt jogok alkotmányellenes korlátozását, a tartalmi politikai befolyás lehetőségét más, a felsorolásban egyébként nem szereplő szervek, a közszolgálati műsorszolgáltatók tekintetében.

A Kincstár a pénzügyminiszter szakmai és törvényességi felügyelete alatt álló, önálló jogi személyiséggel rendelkező országos hatáskörű, az Áht-ben és külön jogszabályokban meghatározott feladatokat ellátó, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv. A Kincstár feladatai közé tartozik, hogy vezeti a kincstári kör és a pénzforgalmi számlatulajdonosok jogszabályban meghatározott számláit; végrehajtja a kiadások teljesítésére, a bevételek beszedésére irányuló – jogszabályoknak megfelelően kezdeményezett – pénzügyi lebonyolítási feladatokat, ennek keretében a kiadásokhoz kötődően likviditási fedezet, valamint alaki, formai és pénzügyi ellenőrzést végez; biztosítja a

kincstári kör, a pénzforgalmi számlatulajdonosok készpénzellátását a vonatkozó jogszabályokban és a Hirdetményében meghatározott feltételekkel. A Kincstár a feladatait a szolgáltatási körébe és szolgáltatási felelősségébe tartozó szervezetek számára kötelezően igénybe veendő és térítésmentes szolgáltatásként teljesíti.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Testület, a Közalapítványok, az Alap kincstári számlára vonatkozó kötelezettségének kimondásával a közszolgálati rádió és televízió műsorszolgáltatásának az Országgyűlés és a Kormány által történő befolyásolási lehetősége nem növekszik, így ezen szervek számlavezetési kötelezettsége a közszolgálati műsorszolgáltatás befolyásmentességének követelményét nem korlátozza, mivel a fenti tartalmú pénzforgalmi számlavezetési kötelezettség a közszolgálati műsorszolgáltatókat nem terheli.

Jóllehet az Országgyűlés a költségvetésen és költségvetési beszámolón keresztül hatással van a Testület, az Alap, a Közalapítványok és műsorszolgáltatók tevékenységére, ez azonban nem jelent meghatározó tartalmi befolyást a rádióban és a televízióban. Igaz, hogy a költségvetésből származó támogatás, az üzembentartási díj összegének évenként való meghatározása, a költségvetésről való döntéskor bizonyos mértékben anyagi befolyásolást jelenthet mind a Testület, mind a műsorszolgáltatók tekintetében. Ez azonban csak olyan közvetett hatást jelent, amely mellett még nem sérül az Alkotmány 61. §-a. Figyelembe kell venni azt is, hogy az Országgyűlés a költségvetés jóváhagyására az Alkotmány 19. § (3) bekezdés d) pontja alapján jogosult. Ez érint valamennyi olyan szervet, amely egészben vagy részben költségvetési, államháztartási forrásból gazdálkodik. A pénzeszközöknek a kincstári számlán való tartása révén csupán áttekintést lehet kapni a tényleges, célhoz kötött pénzmozgásokról. Így sem a felügyeleti szerv, azaz a Testület, sem a gazdasági társasági formában működő közszolgálati műsorszolgáltatóknak az Alkotmány 61. §-ával összefüggő tevékenysége a számlavezetési kötelezettség előírásával nem befolyásolható az Alkotmányt sértő módon, sem az Országgyűlés, sem a Kormány által. A költségvetési források felhasználásának hatékony ellenőrzése, a közpénzek és a köztulajdon felhasználása és hasznosítása átláthatóságának a követelménye és ennek érvényesítése nem sérti az Alkotmány 61. §-át.

A vélemény szabadság és kiegyensúlyozottság helyzetét tekintve összességében elmondható, hogy a Testület az előző évek gyakorlatához hasonlóan 2005-ben is megkísérelt pozitív szerepet betölteni, illetve megfelelő súllyal megjelenni az állami szerepvállalás tekintetében. A kiegyensúlyozott tájékoztatás esetleges sérelmét vizsgáló eljárások zöme bejelentésre indult, a Testület csak néhány alkalommal ítélte szükségesnek eljárás megindítását, legtöbb alkalommal olyan közlések esetében, amelyekkel kapcsolatban a társadalom széles részéről fogalmazódott meg elvárás az ORTT felé.

Az alkotmányos alapjogok védelme érdekében a Testület ebben az évben a korábbinál aktívabban lépett fel az emberi méltóságot sértő, illetve gyűlöletkeltő tartalmakkal szemben. E fokozott állami szerepvállalás létjogosultságát a bírósági ítéletek is alátámasztják.

A tartalomszolgáltatási kérdéseken túlmenően a Testület a folyamatosan változó technikai feltételek mellett is érvényesíteni kívánja a sokszínű és kiegyensúlyozott tájékoztatással kapcsolatban megfogalmazott alkotmányos követelményeket. Ennek érdekében kész minden olyan új koncepció, törvényjavaslat kidolgozásában, illetve elkészítésében részt venni, amely a hazai médiavilág digitális átállását elősegíti.

1.2. A hír- és a politikai magazinműsorok tájékoztatási gyakorlata

A hír- és politikai magazinműsorok a műsorfolyamon belül jól elkülöníthető csoportot alkotnak. Alapfunkciójuk, hogy az emberek számára folyamatosan biztosítsák mind a világ, mind a magyarországi társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális élet történéseiben való eligazodáshoz szükséges információkat. Elvárás velük szemben, hogy mutassák be, tegyék megítélhetővé a legfontosabb eseményeket, a társadalom számára lényeges ügyeket, problémákat és az ezekkel kapcsolatos különféle álláspontokat. A hír- és tájékoztató műsorokkal (híradók, hírek, politikai, gazdasági, kulturális magazinműsorok, riportok stb.) szemben támasztott követelmények a műsorfolyam egészében elfoglalt helyhez, a műsor tényközlő jellegéhez, a műsor által megvalósított szelekcióhoz és végül a program formai jegyeihez köthetők. Köztudott, hogy a hír- és magazinműsorok nemcsak egyszerűen megjelenítik a tényeket, hanem előzetesen különféle szempontok alapján szelektálnak is az információk között. Azaz nem minden eseményből lesz hír, a közszereplők, közügyek nem mindegyike kap lehetőséget a médián keresztüli megjelenésre. E téren követelményként fogalmazható meg, hogy a műsorok ne lényegtelen és érdektelen témákkal foglalkozzanak, hanem olyan történéseket, véleményeket és olyan szereplőket tárjanak a közönség elé, amelyek fontosak, közérdeklődésre tartanak számot. Szintén elvárás, hogy a műsorokban, amennyiben egy konkrét témában, egy bizonyos területen többféle nézet és vélemény létezik, azok súlyuknak megfelelő helyet kaphassanak. A kiegyensúlyozottsággal kapcsolatban az a legfontosabb kérdés, hogy az egymással szemben álló politikai-társadalmi szereplők médiamegjelenésében melyek a médiabeli előfordulásoknak azok a gyakoriságban, hosszúságban és egyéb mutatókban mért arányai, amelyeket „fair”-nek lehet minősíteni.

Azt vizsgáljuk, hogy az aktuális műsorokban milyen arányok, milyen médiahasználat jellemezte a hazai politikai életet, mely ügyekre és témákra fókuszáltak a szerkesztők, illetve mindezek bemutatása milyen módon történt 2005-ben. Az első részben a hírműsorok tájékoztatási gyakorlatát mutatjuk be, a második részben pedig a fontosabb politikai magazinműsorok működéséről adunk képet.

A kiegyensúlyozottság a médiatörvényben, de a nemzetközi szakirodalomban is exponált fogalom. A média ügyeiben döntéseket hozók, de a közönség is azt várja el, hogy az elemzők állapítsák meg a műsorfolyam egészéről, vagy annak egyes elemeiről, hogy azok megfeleltek-e a kiegyensúlyozottság kritériumának. Az e célból végzett elemzések oly módon történnek, hogy operacionalizálják a törvény előírásait, azaz technikai terminusokra és eljárásokra fordítják le azokat a fogalmakat, amelyeket a törvény meghatároz. Ezt követően e terminusokkal és eljárásokkal méréseket végeznek a műsorokon. Ennek szokásos mérési módja az, hogy az elemzők megszámlálják a híradókban és az egyéb politikai tájékoztató műsorokban az egyes politikai pártokat képviselő szereplők különféle módon történő megjelenéseinek gyakoriságát (a szereplők verbális – műsorvezetői – említéseinek számát, vizuális megjelenéseinek gyakoriságát, hosszát, saját hangon történő megjelenéseinek gyakoriságát, ill. hosszát, a vizuális megjelenítés mikéntjét stb.), és az esetszámokból nyert statisztikával jellemzik a vizsgált műsorokat. Az ilyen jellegű, tartalomelemzésnek nevezett eljárások objektivitását az biztosítja, hogy a műsorokban olyan elemek gyakoriságát számlálják, amelyeknek azonosítása nem szubjektív megítélésen, hanem egyszerű, előzetes definíciók alapján, mintegy automatikusan történik. A műsoroknak a kiegyensúlyozottság szempontjából végzett vizsgálata tehát olyan statisztikát eredményez, amely a műsorok tartalmát mennyiségileg jellemzi. Látni kell azonban, hogy ezek a statisztikák önmagukban még nem sokat mondanak a kiegyensúlyozottság érvényesüléséről. A pártok médiaszerepléseit tekintve, aligha létezik olyan politikai erő, amely ne kevesellné saját, és ne sokallná a konkurens erő médiahasználatát. Fel kell hívni arra is a figyelmet, hogy az Rttv.

önmagában nem tudja megoldani a kiegyensúlyozottság érvényesítésének ügyét. Ennek legfőbb oka, hogy a törvény meghatározásai többnyire elvont fogalmakat tartalmaznak, és nem nyújtanak eligazítást azokról a mértékekről, határértékekről, amelyekhez képest a műsorok nyers tényeit a kiegyensúlyozottság szempontjából minősíteni lehetne.

A hírműsorok tájékoztatási gyakorlata

A havonta, panelszerűen ismétlődő kvantitatív tartalomelemzések az elmúlt években az M1 déli és esti, a Duna Televízió, az RTL Klub esti híradóira, a TV2 Tények és Jó estét, Magyarország! című műsorára, a Magyar ATV esti híradóira, valamint a Kossuth Rádió Reggeli Krónika c. hírműsorának 6⁰⁰-tól 7⁰⁰-ig terjedő részére, a *Déli és Esti Krónikára*, a Danubius és Sláger Rádió reggeli hírösszefoglalóira, illetve a *Híradó 21-re* (Hír TV) terjedtek ki. (A vizsgálatok metodikájának alapelemei megegyeznek a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott eljárásokkal, kvantitatív tartalomelemzések segítségével a francia CSA folyamatosan vizsgálja az elektronikus hírszolgáltatás kiegyensúlyozottságának teljesülését.)

A Műsorfigyelő és -elemző Igazgatóság 2005-ben 1506 óranyi híryanagot dolgozott fel, amely közel 70 ezer műsoregység, közel 80 ezer hazai szereplő regisztrálását és elemzését jelentette. A vizsgálat kizárólag azokat a megjelenéseket vette figyelembe, amikor a műsorok ismertették a szereplők álláspontját, cselekedeteit, illetve amikor előszóban nyilatkoztak.

Az AGB Hungary Kft. adatai szerint az országos terjesztésű televíziós csatornák főműsoridőben sugárzott hírműsorait havi átlagban a négy évnél idősebb lakosság maximum hatoda nézi (lásd **1. számú melléklet**). A 2004-es adatokhoz képest egyedül az *RTL Klub Híradójának* (13,6% vs. 14,6%) súlyozott nézettsége (AMR) emelkedett, ugyanakkor a *Tények* (14,7% vs. 13,5%) és az *M1 esti Híradó* (9,0% vs. 8,0%) népszerűsége hasonló mértékben mérséklődött (**1. táblázat**).

1. táblázat

A hírműsorok nézettsége 2005-ben

a műsor címe	súlyozott nézettség a teljes lakosság körében (AMR)		közönségarány (SHR)	a műsor egy nézőjére jutó nézett idő százalékos aránya (ATS)
	százalék	fő		százalék
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	14,6	1 375 017	37,0	72,3
TV2 Tények (18 ³⁰)	13,5	1 270 074	34,2	71,8
M1 Híradó (19 ³⁰)	8,0	750 915	17,2	61,2
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,6	339 599	28,6	67,0
Duna TV Híradó (19 ⁰⁰)	1,4	131 409	4,6	50,0
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	71 826	1,8	51,3
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,9	268 940	26,2	69,2

A híryanag vizsgálata során a következő fontosabb alapkategóriákat különböztettük meg:

- **hírek:** a tájékoztatási folyamatnak azok a formálisan is elkülönülő elemei, amelyek a téma, a szereplők, illetve a helyszín szempontjából zárt egységet alkotnak,
- **események:** azok a történések, amelyek a világban végbemennek, amelyeket a média hírként prezentál,
- **szereplők:** azok a személyek vagy intézmények, akik/amelyek az események előidézőiként és aktív résztvevőiként tűntek fel a híregységekben,
- **témák:** azok az ügyek, amelyek körül az események forogtak, és amelyekkel

kapcsolatban a szereplők véleményüket ismertették.

A hírműsorok feldolgozása során vizsgáltuk, hogy a műsorokban hírként prezentált események milyen színterekhez és társadalmi intézményekhez kötődtek; a különböző típusú eseményekre a híregységek számát és hosszát tekintve milyen mértékű figyelem irányult; mely intézmények, illetve mely intézményeket reprezentáló személyek jelentek meg, mint az események generálói; milyen mértékű médiafigyelem irányult rájuk, és a megjelenítésükben mutatkoztak-e elfogultságok; milyen témák, milyen publikus ügyek szerepeltek a híradók napirendjén; milyen társadalmi sikerek, konfliktusok artikulálódtak a hírekben.

Hasonlóan az előző évekhez, 2005-ben is elsősorban hazai vonatkozású történéseket (70%) tártak a nézők és hallgatók elé a televíziós, ill. rádiós hírműsorok – azaz vagy a szereplőjük volt magyar állampolgár, vagy az esemény helyszíne volt hazánk. Tisztán külföldi vonatkozású eseményekről (külföldi helyszín és külföldi szereplő) a hírek majd egyharmada (29%), míg a határon túli magyarokkal a műsoregységek egy százaléka foglalkozott.

Bár a részletes elemzés csakis azokra a tudósításokra terjedt ki, amelyeknek volt valamilyen magyar vonatkozásuk, a médiumok hírvilágának teljesebb feltérképezése céljából megvizsgáltuk, hogy a hírekben mely országokra, illetve geopolitikai régiókra irányult a figyelem (**2. táblázat**). A felhasznált geopolitikai kategóriák sok szempontból erőltetettek és számos különbséget összemoshatnak, mindazonáltal néhány általános, gyakran egymást erősítő tendencia kiolvasható, amely a külföldi hírekben a figyelem, az érdeklődés fő irányait jellemzi. A közel-keleti válsággócra kisebb figyelmet fordítottak a hírműsorok, magas számarányuk erőteljesen visszaesett (8,0% vs. 5,7%). Ázsia (2,0% vs. 3,2%) és Nagy-Britannia (1,4% vs. 2,1%) médiaprezentációja meredeken emelkedett 2005-ben. A szigetország a májusban végrehajtott robbantások és az év végén az uniós költségvetés kapcsán került az érdeklődés középpontjába. Az Amerikai Egyesült Államok főként nagyhatalmi szerepe miatt fordult elő a hírműsorokban (4,5%), továbbá előszeretettel sugároztak a médiumok szenzációkról, érdekességekről tudósító híreket e régióból. A szomszédos országok közül Romániát övezte kiemelt érdeklődés, aminek okai a határon túli magyarok helyzetének gyakori megjelenítésére vezethető vissza. Ezt mutatja az is, hogy a szomszédos országok leggyakrabban a Duna Televízió Híradójában bukkantak fel, amely – a többi adóhoz képest – kiemelten foglalkozott a környező országokban élő magyar kisebbségek helyzetével. A Magyarországon történt események prezentációja az előző évhez képest enyhén csökkent (65,9% vs. 64,5%). 2004-ben a külföldi hírek 42 százaléka Európáról szólt, 2005-ben négy százalékpontos emelkedés regisztrálható (46%).

Az elmúlt esztendőben két program szerkesztési gyakorlata különbözött leginkább a többi hírműsorétól. Az *M1 déli Híradója* (51,7%) az átlagnál kevesebb híradást áldozott a magyarországi történéseknek, ezzel ellentétben a Danubius Rádió programjaiban hazai kötődésűnek számított az összefoglalók több mint háromnegyede (76,8%). Az ATV és az *M1 déli Híradói* főként a közel-keleti történésekre koncentráltak (ATV: 11,7%, M1 déli Híradó: 9,0%). Az USA-hoz kötődő események prezentációja szintén az M1 déli hírműsorában kapta a legnagyobb hangsúlyt (8,5%).

A külföldi hírek közel 40 százaléka a politika és a gazdaság történéseiről tudósított, 37 százaléka külföldi tragédiákról, háborúkról, terrortámadásokról adott hírt, a kultúra kérdéseinek a műsoregységek 15 százalékat szentelték, a bulvár hírek aránya nyolc százalék volt. A határon túli magyarok helyzetét főként a közszolgálati adók túzték napirendre, közülük is kiemelkedett a Duna TV Híradója – külpolitikai összefoglalói ötödét szentelte a kérdéskörnek (20%), 2004-hez képest hat százalékos mérséklődés volt tapasztalható.

A hazai események földrajzi kötődésének megállapításánál alapelv volt, hogy csak azok a helyszínek (egy vagy több helyszín) kerültek regisztrálásra, amelyeket a híradások konkrétan megneveztek, azokat viszont nem, amelyeknél ugyan a helyszín nyilvánvaló volt – például az országgyűlés esetében Budapest –, de külön nem nevezték meg. Hasonlóképpen nem kerültek regisztrálásra a helyszín vonatkozásában azok a híregységek sem, amelyek nem informáltak a színterről, és az nem is volt kikövetkeztethető a szövegből (például több alkalommal is előfordultak olyan híradások nyilatkozatokról, amelyek elvileg többféle helyszínen is elhangozhattak), illetve a helyszínek nem volt relevanciája (például az ország egésze érintve volt). A tudósítások közel felénél (47%) nem hangzott el tényszerű helymeghatározás, és a hírek kilenc százalékában a helyszín Magyarországon kívülre esett.

A vizsgált hírek ötödében explicit módon Budapestet jelölték meg az esemény színtereként (20%) (**3. táblázat**). A megyeszékhelyek és a vidéki városok azonos arányban szerepeltek (6-6%). A községek a helyszínek négy százalékát adták. Az adatok a híryanag erős Budapest-centrikusságát tükrözik, amit azonban aligha lenne indokolt a kommunikátorok rovására írni, hiszen ténykérdés, hogy az ország életében meghatározó szerepet játszó intézmények túlnyomó többségének a főváros ad otthont, és rendszerint itt játszódik a kétségkívül fontosnak minősíthető országos események zöme.

A hírműsorok közül 2005-ben is az ATV híradóit jellemezte a legerőteljesebb Budapest-központúság. A *Déli Krónika* esetében a fővárosi események előfordulása nem érte el a műsoregységek egytizedét. A vidéki Magyarország – városok, községek – életével az *M1 déli kiadása*, az RTL Klub és a TV2 foglalkozott legtöbbször, a leginkább valamely kulturális esemény vagy bűncselekmény, baleset kapcsán.

3. táblázat

A magyar vonatkozású hírek földrajzi kötődése (százalék)

	Budapest	megyeszékhely	vidéki város	község	egyéb terület
M1 esti Híradó	26	5	6	3	4
M1 déli Híradó	12	9	7	8	9
Duna TV Híradó	13	6	7	3	3
Reggeli Krónika	12	4	3	2	4
Déli Krónika	6	3	4	2	4
Esti Krónika	15	5	4	3	4
Tények	30	8	10	7	5
RTL Klub Híradó	19	12	8	10	7
Danubius Rádió hírműsora	17	7	7	3	7
Sláger Rádió hírműsora	15	8	5	3	6
Jó estét, Magyarország!	21	8	8	4	6
ATV Híradó	44	1	2	1	3
Híradó 21 (Hír TV)	32	6	6	4	9
Átlag	20	6	6	4	5

A következőkben azokat a nagyobb témacsoportokat vesszük szemügyre, amelyek körül a híregységekben prezentált események forogtak, és amelyek a híryanagban való megjelenésükön keresztül, mint fontos közügyek definiálódtak a nyilvánosságban (**4. táblázat**). (Az összegek nem adnak ki 100 százalékot, mivel egy híradás több témát is tárgyalhatott, a híregységek számát a témák gyakoriságához viszonyítottuk.) Az adatfelvétel során használt közel száz téma a könnyebb értelmezhetőség kedvéért kilenc nagyobb témacsoportba került.

2005 szeptemberében változott az eddig alkalmazott módszertan, és bevezetésre került az ún. napirend-vizsgálat.

A 2005. év híregységeinek témaorientációját vizsgálva megállapíthatjuk, hogy továbbra is elsősorban a gazdaság áll a médiumok érdeklődésének homlokterében (39%), ettől nem sokkal maradt el a belpolitika témaköre (33%). A beszámolók több mint ötöde katasztrófákról és bűncselekményekről (családi tragédiák, bírósági, ügyészségi szakaszban lévő ügyek) tudósított. Majdnem minden hatodik műsoregység a szociális szféra (egészség- és nyugdíjbiztosítás, szociális támogatás stb.) eseményeit taglalta. A kultúra, az oktatás és a vallás témaköre a hírek több mint tizedében volt jelen. A belpolitikai botrányok kérdéskörének részesedése nem változott (9% vs. 8%).

2005-ben a Kossuth Rádió *Déli Krónikáiban* szerepelt a leggyakrabban az ökonómia kérdésköre (70%). A belpolitikai eseményekkel a leghangsúlyosabban az *Esti Krónika* foglalkozott. Legkevésbé a *Danubius Rádió hírösszefoglalóiban* éreztették hatásukat a hazai politikai szféra történései (14%). A katasztrófák, bűncselekmények prezentálásának 2005-ben is elsősorban a kereskedelmi televíziók tulajdonítottak hírértéket. „Véres események” az RTL Klub tudósításainak 41, a *Jó estét, Magyarország!* beszámolóinak 38 százalékában fordultak elő. A belpolitikai botrányok legtöbbször az RTL *Híradóit* és a *Jó estét, Magyarország!*-ot tartózták, híreik több mint egytizede e témakörhöz kötődött (13%). 2005-ben az önkormányzatok munkájának szentelték a legkisebb figyelmet a műsorszolgáltatók (5%). A külpolitikai kérdéskör a Kossuth Rádió *Krónikáiban* szerepelt a leghangsúlyosabban (17-20%).

4. táblázat

A műsoregységekben tárgyalt főbb témacsoportok (százalék)

	M1 esti Híradó	M1 déli Híradó	Duna TV Híradó	Reggeli Krónika	Déli Krónika	Esti Krónika	Tények	RTL Klub Híradó	Jó estét, Magyar- ország!	ATV Híradó	Híradó 21 (Hír TV)	Danubius Rádió hírműsora	Sláger Rádió hírműsora	Átlag
külpolitika	8	6	12	18	17	20	4	5	5	14	8	3	6	10
gazdaság	27	33	35	44	70	64	22	36	32	49	36	28	27	39
belpolitika	19	19	36	50	43	68	17	32	19	40	33	14	32	33
belpolitikai botrány	6	5	6	8	5	9	11	13	13	5	11	6	6	8
szociális szféra	15	15	17	14	18	18	13	20	16	17	16	15	16	16
önkormányzatok	2	5	6	3	6	6	4	9	5	7	5	3	6	5
kultúra	11	9	17	13	15	16	8	10	9	15	12	7	8	12
katasztrófák, balesetek	21	25	9	13	17	17	38	41	35	11	23	23	16	22
egyéb	20	17	27	19	21	26	30	36	31	30	32	23	32	27

A szereplők médiahasználata körében 2005-ben 79 263 szereplőt analizáltunk. (Szereplőnek azokat a személyeket és intézményeket tekintettük, akiknek/amelyeknek a (verbális vagy nem verbális) aktivitása, tevékenysége az eseményeket generálta.)

A hírműsorok (nem intézményi) szereplőinek nemek szerinti összetétele idén is jelentős egyenlőtlenséget mutatott. A megjelenő személyek több mint 80 százaléka férfi volt (**5. táblázat**). Az átlagnál némileg kedvezőbb kép rajzolódott ki a *Tényekben* és az *RTL Klub Híradójában* (79% vs. 21%), ezzel ellentétben a legerőteljesebb férfi fölényt az *Esti Krónika* produkálta (87%).

5. táblázat

A szereplő személyek neme (százalék)

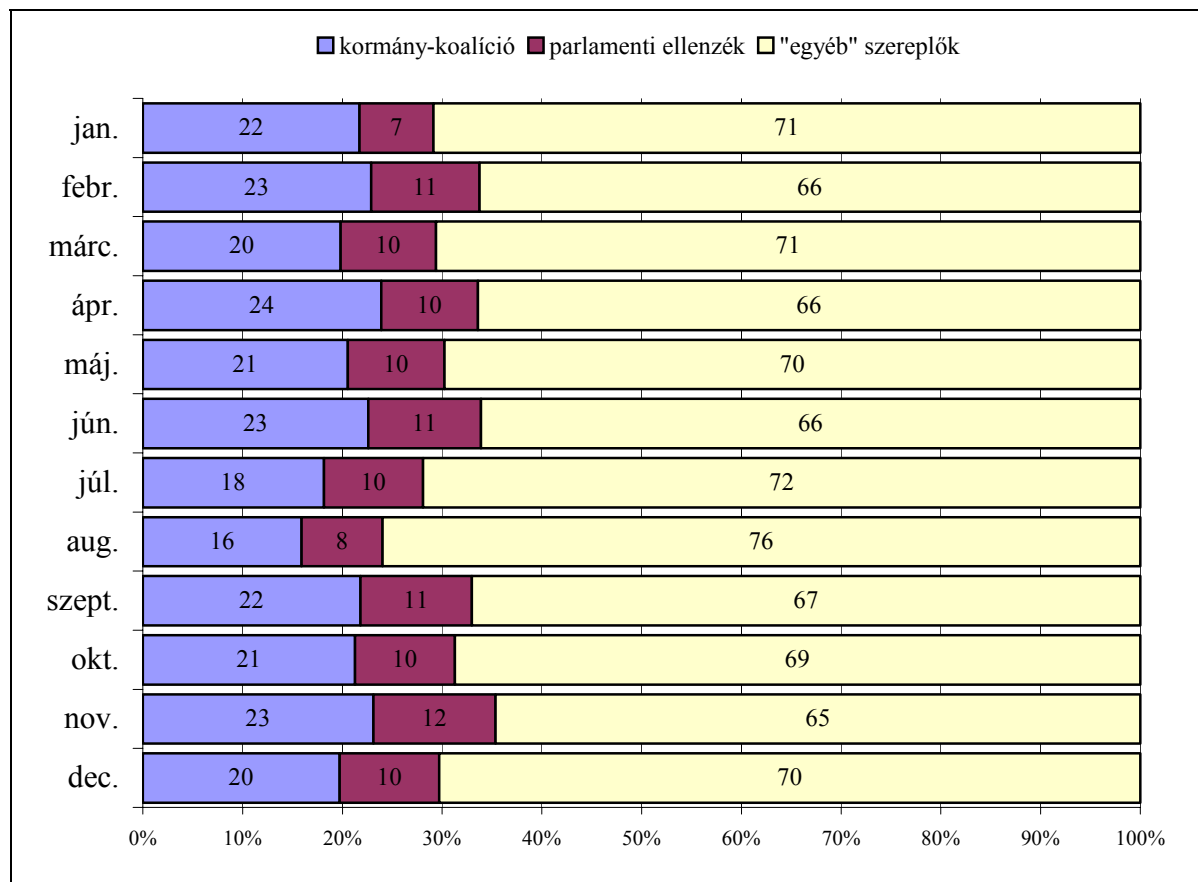
	Férfi	Nő
M1 Híradó esti kiadás	82	18
M1 Híradó déli kiadás	83	17
Duna TV Híradó	83	17
Reggeli Krónika	86	14
Déli Krónika	85	15
Esti Krónika	87	13
Tények	79	21
RTL Klub	79	21
Danubius Rádió	83	17
Sláger Rádió	83	17
Jó estét, Magyarország!	80	20
ATV Híradó	86	14
Híradó 21 (Hír TV)	84	16
Átlag	83	17

A hírműsorok tájékoztatási gyakorlatát a politikai kiegyensúlyozottság szempontjából elemezve – nemzetközi példákat követve – elsősorban a parlamenti dimenzióban értelmezhető politikusok – azaz a kormánytagok, a koalícióhoz, illetve a parlamenti ellenzékhez tartozók – szerepléseit vizsgáltuk. Kizárólag azokat a megjelenéseket vettük figyelembe, amikor a műsorok ismertették a szereplők álláspontját, cselekedeteit, illetve amikor élőszóban nyilatkoztak (azaz eltekintettünk azoktól a megjelenésektől, amikor a kommunikátorok csak neveket említettek).

A politikusok médiahasználatát elsőként az ún. összes szereplési lehetőség megoszlása mutatja. A szemben álló politikai erők előfordulási gyakoriságában mutatkozó különbségek azt jelzik, hogy az elektronikus médiumok mekkora publicitást biztosítottak az eltérő vélemények kifejtésére. A parlamenti képviselők a híradók aktorainak átlagosan 31 százalékát tették ki, ami megegyezett a 2004-es eredményekkel (32%). A vizsgált tizenkét hónapból kilencben 30 százalék felett szerepeltek a hazai élet prominensei, részesedésük júliusban és augusztusban mérséklődött számottevő arányban (28% és 24%) (**1. ábra**). Megoszlásuk novemberben volt a legmagasabb (35%). Az év tizenegyedik hónapjában a költségvetési vita, az Európai Uniótól kapott elmarasztalások és az energiaár körül kialakult disputa helyezte a műsorok középpontjába a politikai aktorok tevékenységét.

1. ábra

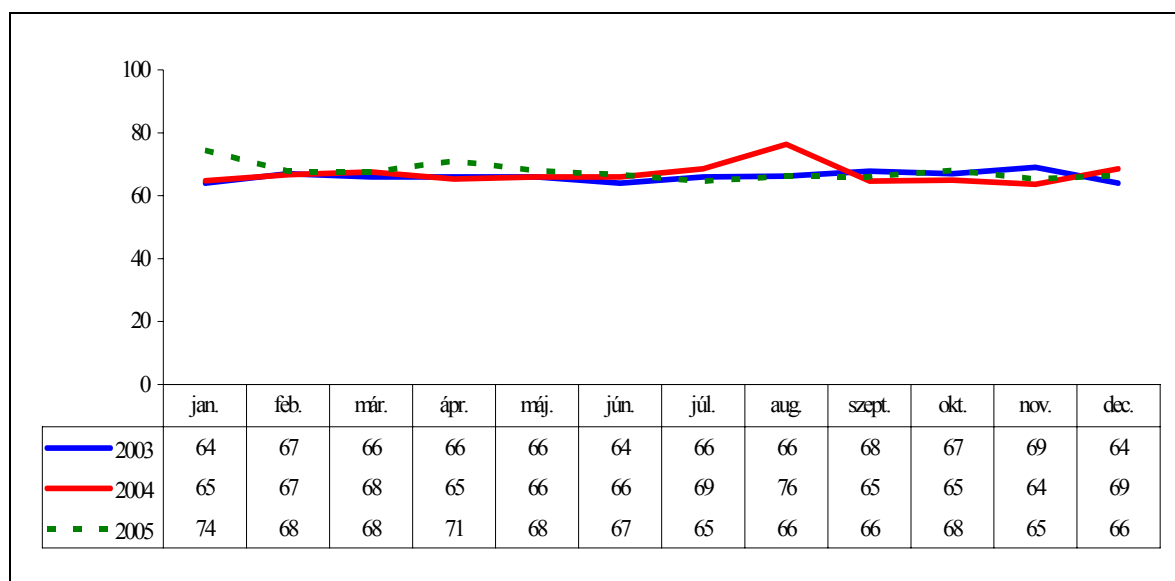
A parlamenti politikusok és az „egyéb” szereplők megjelenésének aránya a hírműsorokban

A kormányzati oldal médiahasználata 2004-hez képest nem változott (67% vs. 68%). A kormánykoalíció kétharmados aránya az elmúlt években állandósult (**2. ábra**). Az év első harmadában a kabinet megjelenítésére helyeztek nagyobb hangsúlyt a műsorszolgáltatók, januárban és áprilisban arányuk meghaladta a 70 százalékot. Utóbbi hónapban a köztársasági elnök jelölése és az új pénzügyminiszter kinevezése irányította a figyelmet a kormányzat reprezentánsaira.

2. ábra

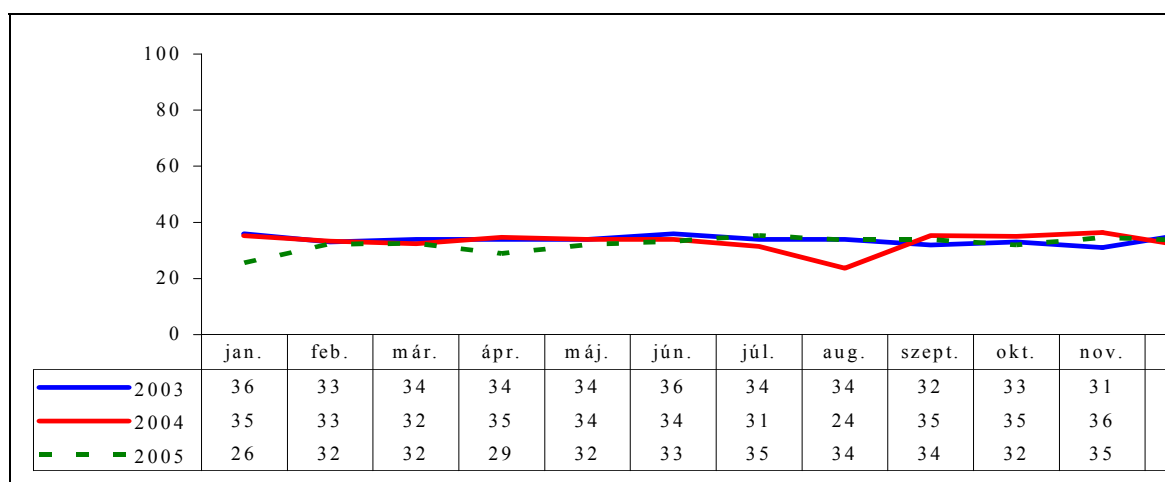
A kormányzati oldal médiahasználata a hírműsorokban 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben (a szereplések százalékában)

A parlamenti ellenzék médiahasználata természetesen a kormányzati oldal szerepléseinek függvényében alakult (**3. ábra**). A jobboldal eredményeinek alakulása 2004-hez képest nem hozott változást (33% vs. 32%). A májustól az év végéig tartó periódusban csak alig észrevehető eltéréseket regisztráltunk.

3. ábra

A parlamenti ellenzék médiahasználata a hírműsorokban 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben (a szereplések százalékában)

Széles körben elfogadott az az álláspont, amely a szóbeli nyilatkozatot a narrátor általi megjelenítésnél értékesebb szereplési formának tekinti. Ezért folyamatosan regisztráljuk a politikusok által adott nyilatkozatokat, egyfelől a megszólalók csoportjának politikai összetétele, másfelől időtartamának megoszlása szempontjából.

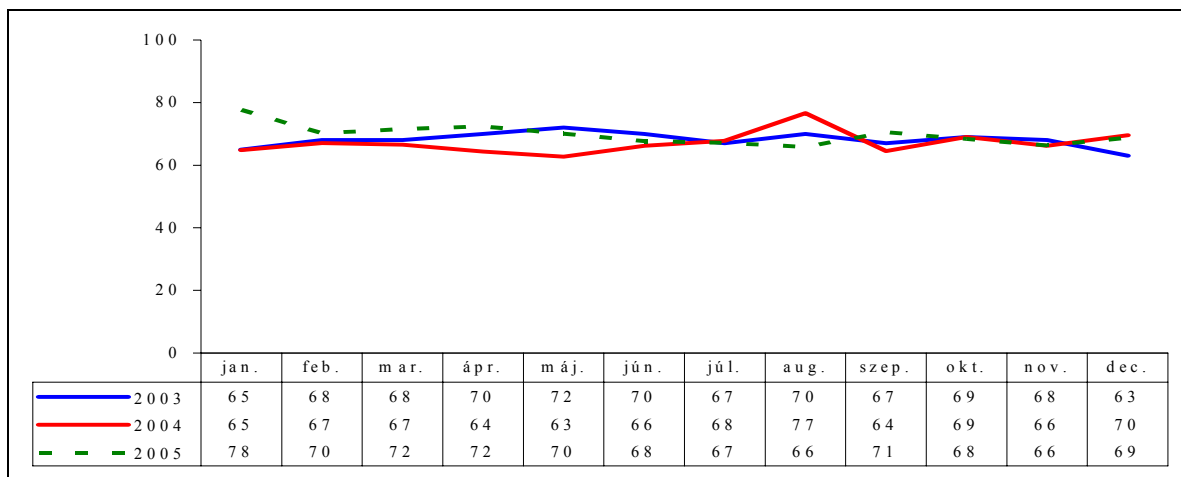
A hírműsorok valamivel nagyobb teret szenteltek a kormányzat megszólalásainak, mint azt az összes szereplés tekintetében tették (68% vs. 70%) – májusig arányuk elérte vagy meghaladta a 70 százalékot (**4. ábra**). A nyári hónapok után már csak szeptemberben múlták

felül nagyobb mértékben a kétharmados arányt (71%), ekkor a költségvetés betérjesztése miatt irányult nagyobb figyelem az adminisztráció tevékenységére.

A kabinet élő megnyilatkozásai 2004-hez képest emelkedtek (67% vs. 70%). A kormányzati politikusok a közszolgálati csatornákon öt százalékkal többször nyilatkoztak, mint a kereskedelmi médiumok programjaiban (70% vs. 65%). A különbség a két műsorszolgáltatói típus között május után állandósult. Az *ATV Híradóiban* a kabinet birtokolta az élőszóbeli megjelenések több mint háromnegyedét. A kormány számára a legkisebb teret a *Híradó 21 (Hír TV)* biztosította (60%). A Danubius Rádió (90%) és a Sláger Rádió hírműsoraiban (81%) a kabinet a megszólalások több mint 80 százalékát birtokolta, igaz, a megjelenések esetszáma igen alacsony volt (116-196 eset). A közszolgálati csatornák közül az M1 mindkét hírműsora a megszólalások több mint 75 százalékát a kormánynak szentelte (78-76%).

4. ábra

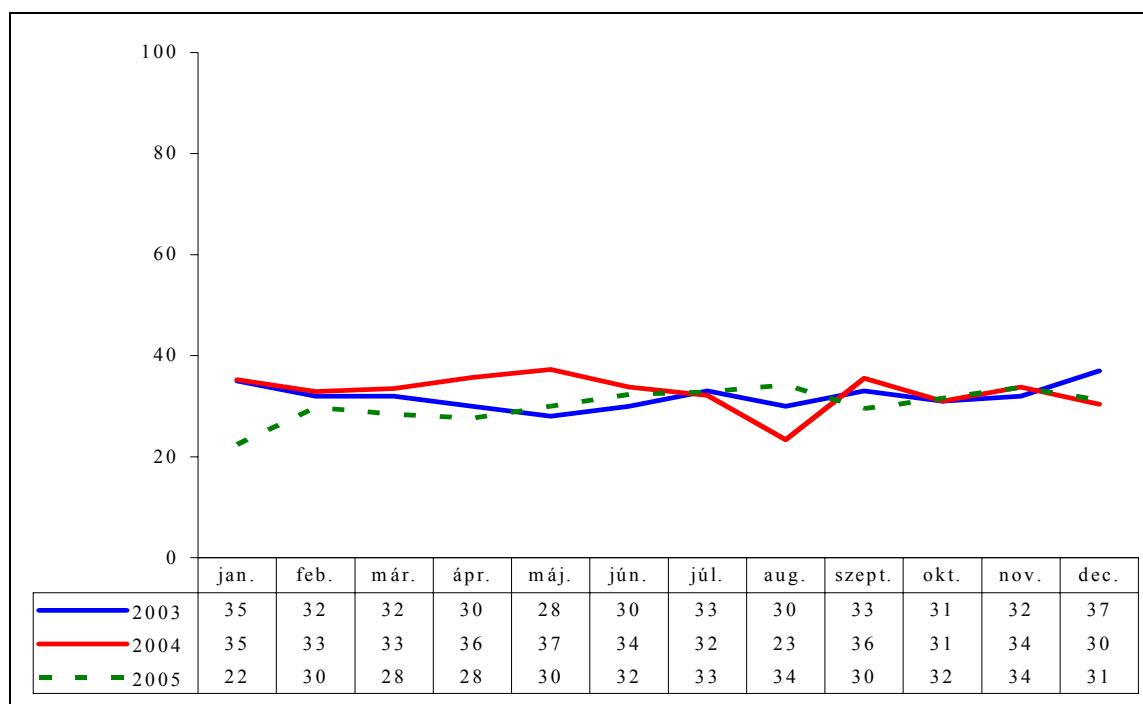
A kormányzati oldal képviselőinek szóbeli szereplései a hírműsorokban a parlamenti politikusok szóbeli szerepléseinek százalékában

A parlamenti ellenzék élőszóbeli megnyilvánulásainak alakulását 2005-ben is a stagnálás jellemezte (**5. ábra**). Az előző évvel szemben egyetlen hónapban sem haladta meg az arányuk a kétharmados értéket. Az opposzió januárban érte el a mélypontot (22%), amely leginkább a politikai „uborkaszezon” következménye volt.

5. ábra

A parlamenti ellenzék képviselőinek szóbeli szereplései a hírműsorokban a parlamenti politikusok szóbeli szerepléseinek százalékában

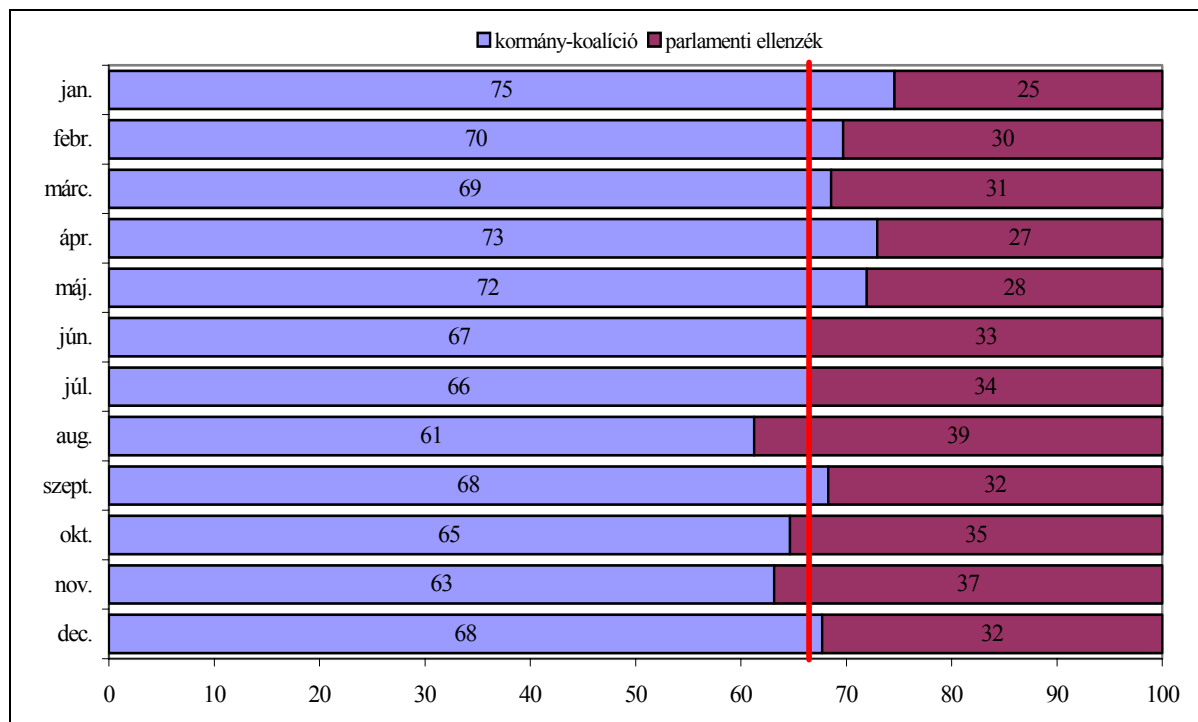

Felméréseinkben – a francia CSA példáját követve – állandóan alkalmazott mutató a politikai erők képviselői által adott nyilatkozatok összes idejének megoszlása. A francia médiahatóság normái szerint a parlamenti ellenzék megjelenítésének időtartama nem lehet kevesebb, mint a kormánynak és a kormánypártoknak együtt biztosított műsoridő fele (**6. ábra**).

2005-ben a parlamenti politikusok összes beszédidejének több mint kétharmada (68%) a kormánytagokhoz és a koalíciós pártok prominenseihez kötődött, ami 2004-hez képest három százalékos emelkedést jelent (65%). A jelentős mértékű térnyerés a Kossuth Rádió Krónikáinak köszönhető. 2004-ben a hatalmon lévők a beszédidő közel 60 százaléka felett rendelkeztek a közszolgálati rádió műsoraiban. 2005-ben arányuk már kétharmad körül alakult. Az ellenzék részesedése először a nyári hónapokban nőtt nagyobb mértékben, az év során augusztusban érte el beszédidejük a legmagasabb arányt (39%) – novemberben részesedésük (37%) újból megközelítette a nyári csúcst.

6. ábra

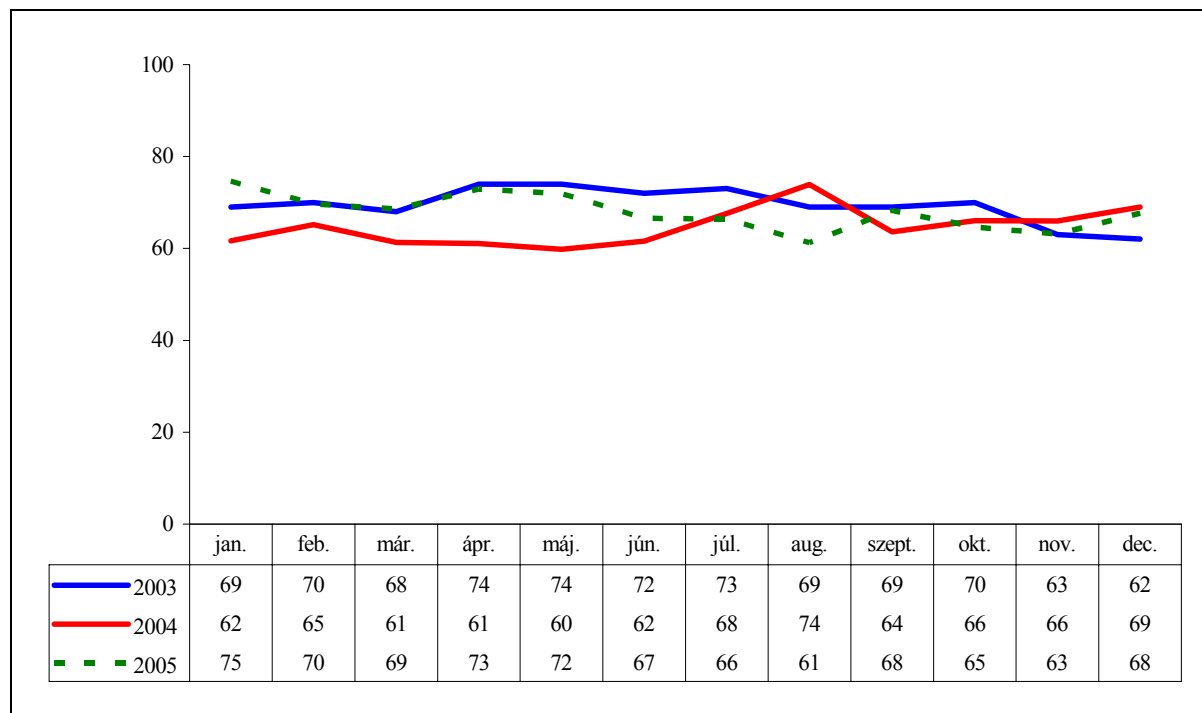
Parlamenti politikusok összes beszédidejének megoszlása a hírműsorokban 2005-ben

2003 és 2005 között a két politikai pólus médiahasználata a programidő tekintetében hullámzóan alakult. A kormánykoalíció részesedése 2003-ban még átlagosan 71 százalék volt, 2004-ben viszont 65 százalékra esett vissza, 2005-ben a megoszlás újból emelkedni kezdett (68%) (7. ábra). Ha a kormány és az ellenzék megszólalásainak hosszát a közszolgálati, valamint a kereskedelmi csatornák vonatkozásában vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a kabinet számára a közfinanszírozású adók nagyobb teret biztosítottak (69% vs. 31%), mint kereskedelmi társaik (61% vs. 39%).

7. ábra

Kormányzati politikusok összes beszédidejének alakulása a hírműsorokban (2003-2005)

A politikusok szerepléseit nemcsak az alapvető politikai választóvonalak mentén, hanem az egyes pártok szintjén is megvizsgáltuk. E megközelítés keretében a párton kívüli, de a parlamenti dimenzióban elhelyezhető politikusok – elsősorban kormánytagok – megjelenéseit nem vettük figyelembe (**6. táblázat**).

A vizsgált időszakban a legtöbbször az MSZP jelent meg a programokban, az összes szereplés több mint felét birtokolták. A híradók műsorszerkesztési gyakorlata a 2002-es parlamenti választás óta kétpólusúvá vált – a hazai politikai élet két legnagyobb támogatottsággal rendelkező pártja dominál a hírműsorokban. A szereplések több mint négyötödét a legnagyobb támogatottsággal rendelkező pártok uralták. A Fidesz előfordulása 2004-hez képest négy százalékkal emelkedett (27% vs. 31%), júliusban és augusztusban a szereplések közel 40 százalékát tudhatták magukénak (37-38%). Az MDF részesedésének mérséklődése (10% vs. 7%) parlamenti frakciójuk számának csökkenésével hozható összefüggésbe, egyedül a köztársasági elnökválasztás előtti időszakban – április-május – irányult rájuk nagyobb figyelem (9-9%). Az SZDSZ részesedése nyár közepétől nagyobb mértékben csökkent, ezt követően az éves átlag körül mozgott (10-12 százalék körül alakult).

6. táblázat

N = 20 237

A pártok képviselőinek médiahasználata (a pártok képviselőinek százalékában)

	MSZP	SZDSZ	Fidesz-MPSZ	MDF	Összesen
január	58	10	25	7	100
február	50	12	32	6	100
március	49	13	32	6	100
április	51	16	24	9	100
május	49	15	27	9	100
június	50	12	31	7	100
július	51	8	37	4	100
augusztus	49	8	38	5	100

szeptember	51	9	34	6	100
október	50	12	32	6	100
november	51	10	33	6	100
december	48	12	35	5	100
átlag 2005	51	11	31	7	100
átlag 2004	52	11	27	10	100

A legtöbbször az MSZP politikusai adtak interjút, részesedésük 2004-hez képest alig változott (53% vs. 54%) (**7. táblázat**). A szinkronok frekvenciája az év első hónapjában tetőzött (62%), a többi hónapban 50 százalék felett alakult. A Fidesz ugyanebben a hónapban kapta a legkevesebb megszólalási lehetőséget (22%) – a párt az év nagyobbik részében a nyilatkozatok közel harmadát birtokolta, júliusban és augusztusban azonban jócskán túlszárnyalta éves átlagát. A Fidesz megszólalásainak aránya három százalékkal emelkedett az előző évhez képest (27% vs. 30%). A kisebbik koalíciós partner és az MDF prominenseinek szereplései között újra komoly különbségeket regisztráltunk, az SZDSZ-frakció kétszer annyit nyilatkozhatott élőszóban, mint a kisebbik ellenzéki párt parlamenti képviselői (11% vs. 5%). A hírműsorok leggyakoribb szereplőinek listáját az **1. számú melléklet 3. táblázat** tartalmazza.

7. táblázat

N = 9 609

A pártok képviselőinek szóbeli szereplései a hírműsorokban (a nyilatkozók százalékában)

	MSZP	SZDSZ	Fidesz	MDF	Összesen
január	62	10	22	6	100
február	54	11	30	5	100
március	54	13	29	4	100
április	53	15	22	10	100
május	53	14	27	6	100
június	53	11	30	6	100
július	53	9	35	3	100
augusztus	51	8	37	4	100
szeptember	56	10	31	3	100
október	52	11	33	4	100
november	53	9	33	5	100
december	52	12	32	4	100
átlag 2005	54	11	30	5	100
átlag 2004	53	11	27	9	100

A szereplési arányok általános leírása mellett állandó vizsgálati szempont az is, hogy a fontosabb témakörökben a szemben álló politikai erők milyen eséllyel nyilváníthattak véleményt (**8. táblázat**). A vizsgált tematikák közül – éves viszonylatban – az ország belpolitikai helyzete emelkedett ki, amit a gazdaság követett (8 089 eset vs. 4 679 eset).

A témák túlnyomó többségében a kormányzati oldal politikusai nyilatkozhattak az opposzió képviselőinél jóval gyakrabban. A belpolitikai botrányokat taglaló megnyilvánulásokban a jobboldal prezentációja februárban, júliusban és augusztusban is magasabb volt a kormánykoalíció tagjainál. A külpolitika témakörében a kormányzat súlya 80 százalék körül mozgott, mindössze decemberben mérséklődött a különbség. A belügyek esetében a két tábor részesedése stabilan kétharmad-egyharmad körül formálódott, az év utolsó két hónapjában ez az arány háromötöd-kétötödre csökkent. A kormányzat legnagyobb túlsúlyát a kultúra témakörében regisztráltuk, ahol a kabinet részesedése kétszer is elérte a 90 százalékot.

8. táblázat

N=11 147

A kormánykoalíció, valamint a parlamenti ellenzék képviselőinek előszóbeli szereplése a fontosabb témacsoportokban, százalékban

		külpolitika	gazdaság	belpolitika	belpolitikai botrányok	szociális szféra	önkormányzatok	kultúra	katasztrófák, bűncselekmények	egyéb témakörök
január	kormánykoalíció	83	82	71	80	84	80	90	81	79
	ellenzék	17	18	29	20	16	20	10	19	21
február	kormánykoalíció	76	70	65	44	83	77	77	87	79
	ellenzék	24	30	35	45	17	23	23	13	21
március	kormánykoalíció	79	71	64	56	80	67	82	74	75
	ellenzék	21	29	36	44	20	33	18	26	25
április	kormánykoalíció	85	73	71	54	85	69	79	55	76
	ellenzék	15	27	29	46	15	31	21	45	24
május	kormánykoalíció	84	74	64	67	73	52	78	72	74
	ellenzék	16	26	36	33	27	48	22	28	26
június	kormánykoalíció	75	70	63	58	86	87	84	71	67
	ellenzék	25	30	37	42	14	13	16	29	33
július	kormánykoalíció	84	68	59	47	83	64	81	80	70
	ellenzék	16	32	41	53	17	36	19	20	30
augusztus	kormánykoalíció	79	68	63	46	81	51	78	71	64
	ellenzék	21	32	37	54	19	49	22	29	36
szeptember	kormánykoalíció	74	70	69	66	87	33	89	80	86
	ellenzék	26	30	31	34	13	67	11	20	14
október	kormánykoalíció	81	63	64	56	84	78	71	83	83
	ellenzék	19	37	36	44	16	22	29	17	17
november	kormánykoalíció	81	70	59	56	74	67	75	83	71
	ellenzék	19	30	41	44	26	33	25	17	29
december	kormánykoalíció	63	68	59	67	74	83	96	86	86
	ellenzék	37	32	41	33	26	17	4	14	14

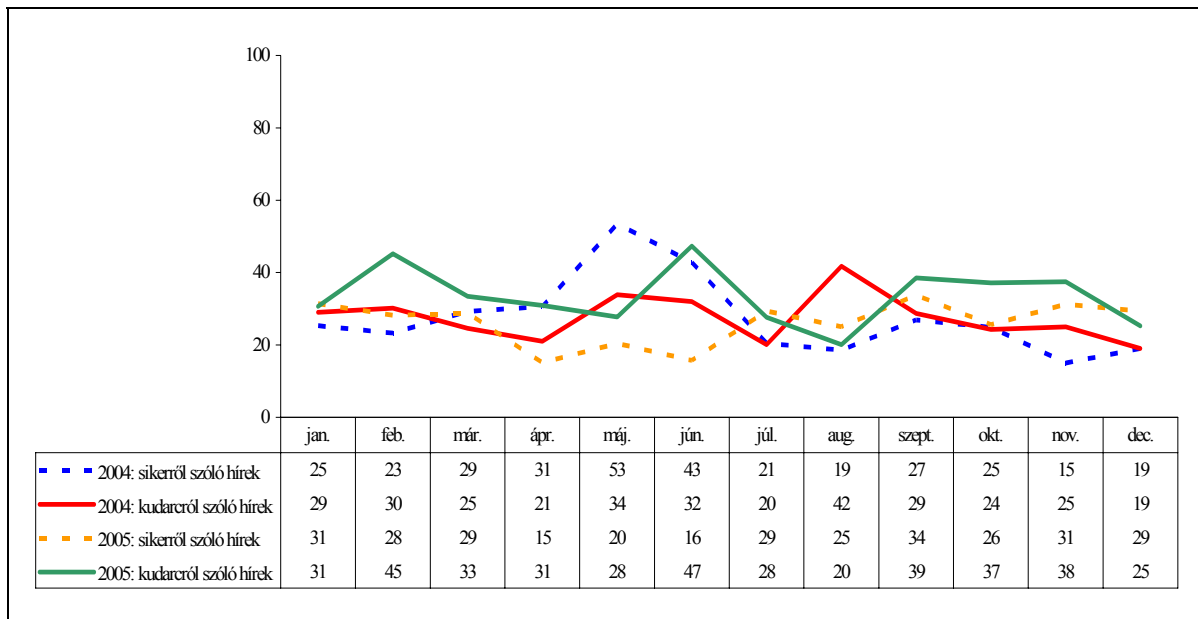
A politikai szereplők médiahasználatának mennyiségi szempontjai mellett az elemzések a hírszolgáltatás tartalmi jellemzőire is kiterjednek. A magyar vonatkozású tudósításokkal kapcsolatban elsősorban a „siker-, illetve kudarc-propaganda” jelenlétét próbáljuk mérni az országos jelentőségű eredményekről, valamint a fiasokról beszámoló híradások regisztrálásával. A tartalom megítélésében egy további szempont a kritikai élű álláspontok előfordulásának vizsgálata, másképpen annak feltérképezése, hogy a médiumok milyen mértékben adtak lehetőséget a különböző intézmények és ezen belül a kormányzat tevékenységének bírálataira, ez utóbbi paraméter alakulását 2000 áprilisától figyeljük.

2005 elején a kormány tevékenységéhez kapcsolódó kudarcok aránya hónapról-hónapra jelentős mértékben változott (**8. ábra**). A kabinet februárban az évértékeléseknek köszönhetően igen magas megoszlást ért el (45%) a dimenzióban, júniusban ismét kiugró eredményt produkáltak (47%), amikor a köztársasági elnökválasztáson az ellenzéki jelölt győzött. Majd szeptemberben ismét tetőzött az adminisztráció sikertelenségeinek prezentációja, ami a költségvetés hiányára és az Európai Unió elmarasztalásaira vezethető vissza. Az adatok alapján megállapítható, hogy a hírműsorok 2005-ben többször foglalkoztak a kormányzat kudarcaival, mint sikereivel.

Az év első negyedében a kormányhoz a sikerek 30 százaléka kötődött (29-31%), részesedésük áprilistól júniusig kb. 50 százalékkal csökkent. Júliustól az örömteli eseményekről beszámoló hírek harmada-negyede kapcsolódott a kabinet tevékenységéhez (25-34%).

8. ábra

A kormánykoalíció sikereiről, illetve kudarcairól szóló hírek aránya

2005-ben a hírműsorok szereplőinek átlagosan 12 százaléka fogalmazott meg valamilyen közéleti kritikát, elismerő szavak mindössze a hírek két százalékát jellemezték. A kormányzatot ért bírálatok aránya májusban volt a legmagasabb, a „támadások” 55 százaléka a kabinetet célozta.

A politikai magazinműsorok tájékoztatási gyakorlata

Az ORTT két éve vizsgálja kvantitatív tartalomelemzéssel a fontosabb közszolgálati funkciót betöltő rádiós és televíziós magazinműsorokat, illetve műsorblokkokat (riportokat, összeállításokat). Magazinműsoroknak tekinthetők azok a közérdeklődésre számot tartó hazai és külföldi eseményekkel kapcsolatos háttérműsorok, amelyek az aktuális politikai, társadalmi, gazdasági stb. kérdésekben vitára, beszélgetésre, kommentárra adnak lehetőséget. Míg a hírműsorok az események, történések, problémák rövid, tényszerű bemutatására törekednek, addig a magazinműsorokban több idő jut az eltérő nézetek, vélemények és azok mögöttes tartalmának bemutatására. (2005 során számos műsor megszűnt, ezért az analizált programok több műsorszolgáltató esetében változtak.)

A negyedéves rendszerességgel készülő elemzések az alábbi műsorokat ölelték fel: *Este, Nap-kele, Friderikusz – a szólás szabadsága* (M1); *Tizenhat óra, Vasárnapi Újság, Háttér* (Kossuth Rádió); *Országház* (helyette májustól *Házon kívül*) (RTL Klub), *Napló* (TV2); *Másnap* (helyette szeptembertől *Egyenes beszéd*) (Magyar ATV), *Indul a nap* (helyette szeptembertől *Reggel*) (Duna Televízió) és *A nap vendége* (helyette októbertől *Ütköző*) (Hír TV). 2005-ben 1260 órányi műsorszámot, több mint hatezer műsoregységet vizsgálatunk. Az országos sugárzású televíziós csatornák magazinműsorai közül a legkevesebb politikai aktort felvonultató apolitikus *Friderikusz – A szólás szabadsága* rendelkezett a legnagyobb nézőszámmal és közönségaránnyal. Az M1 heti magazinműsorát az RTL háttérműsorai követték (**9. táblázat**).

9. táblázat

A magazinműsorok nézettsége

a műsor címe	súlyozott nézettség a teljes lakosság körében (AMR)		közönségarány (SHR)	a műsor egy nézőjére jutó nézett idő százalékos aránya (ATS)
	százalék	fő		
M1 Este	4,3	408 317	12,1	53,5
M1 Nap-kele	2,9	271 116	31,9	25,8
M1 A szólás szabadsága	8,0	755 067	17,9	44,0
Duna TV Indul a nap / Reggel	0,2	15 593	2,0	9,0
RTL Klub Országház / Házon kívül	6,1	576 781	31,1	63,1
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	68 735	1,5	30,9
TV2 Mokka	2,4	221 927	24,2	28,6

Vizsgáltuk, hogy a politikai magazinműsorokban az események milyen szinterekhez és társadalmi intézményekhez kötődtek; a különböző eseményekre, szereplőkre, milyen mértékű médiafigyelem irányult; milyen témák jelentek meg a műsorokban, melyek voltak a leginkább sikeres, illetve kudarcteli kérdéskörök. A használt kategóriák, meghatározások megegyeznek a hírműsorookról készült elemzés definícióival, így az eredmények összevethetőek egymással.

A televíziós és rádiós politikai háttérműsorok szinte csak hazai vonatkozású történéseket tártak a nézők/hallgatók elé (98%). A határon túli magyarok helyzetével csak a Duna Televízió programjai foglalkoztak, az említett műsorszámok adták az összes e kategóriába sorolható tudósítás 75 százalékát.

Részletes elemzés csak a magyar vonatkozású műsoregységekről készült, ám rögzítésre kerültek a külföldi eseményekkel foglalkozó tudósítások helyszínei is, így képet kaphatunk arról, hogy elsősorban mely országok, illetve régiók kerültek a televíziók és rádiók figyelmének középpontjába (**10. táblázat**).

10. táblázat*A műsoregységek geopolitika szóródása (százalékban)*

	átlag
Magyarország	92,0
Románia	1,7
EU, Brüsszel	1,0
Nagy-Britannia	0,6
Izrael, arab országok	0,6
Franciaország	0,5
USA	0,5
Ázsia	0,4
Szerbia-Montenegró	0,4
Szlovákia	0,3
Németország	0,3
Olaszország	0,3
más európai ország	0,3
meghatározhatatlan	0,3
Ausztria	0,1
Ukrajna	0,1
Horvátország	0,1
Lengyelország	0,1
Oroszország	0,1
más amerikai	0,1
más uniós országok	0,1
Kína	0,1
Afrika	0,1
egyéb (Antarktisz, világűr)	0,1

2005-ben is Románia volt a leggyakrabban előforduló külföldi helyszín (1,7%), jelentőségét elsősorban a határon túli magyaroknak köszönhetően. A háttérműsorok a politikai válságócokra helyezték a hangsúlyt. Kiemelten foglalkoztak Nagy-Britanniával és Franciaországgal. Előbbit a májusi terrortámadás, utóbbit az uniós alkotmány elutasítása és a novemberi zavargások miatt tűzték műsorra jóval gyakrabban, mint 2004-ben (0,1% vs. 0,6% és 0,2% vs. 0,5%). A Közel-Kelet és az USA főként az arab-izraeli ellentétek, az iraki béketeremtés, valamint a terrorizmus elleni harc kapcsán kerültek a programok figyelmének középpontjába.

A magazinműsorok 75 százalékában nem jelölték meg a magyarországi vonatkozású események helyszínét. Azokban az esetekben, amikor ismertették a színteret, a legtöbbször szereplő régió Budapest volt (**11. táblázat**).

11. táblázat*A műsoregységek földrajzi kötődése (százalékban)*

	M1	Kossuth	Duna TV	RTL Klub	TV2	ATV	Hír TV	átlag
Budapest	9	5	8	19	3	10	2	8
megyeszékhely	2	2	2	5	1	1	0	2
vidéki város	3	3	2	5	2	2	2	2
község	2	1	2	4	1	0	0	1
egyéb terület	2	1	1	*	1	1	1	1

A műsoregységekben tárgyalt főbb témacsoportok közül kiemelkedett a belpolitika (86%), amit a gazdaság kérdése követett (**12. táblázat**). (Az összegek nem adják ki a 100 százalékot, mivel egy műsoregység több témát is tárgyalhatott, a híregységek számát a témák gyakoriságához viszonyítottuk. A magazinműsorok témáinak rögzítésénél ugyanazokat a változtatásokat léptettük életbe, mint a hírműsorok esetében.) A Hír TV szentelte a legtöbb műsoregységet a hazai történeseknek, kimagasló eredményei a csatorna karakteréből adódtak. A gazdasági kérdéseknek is a hírcsatorna biztosította a leghosszabb műsoridőt. A külpolitika 2005-ben kevésbé volt hangsúlyos a televíziók hírkínálatában, mint egy évvel ezelőtt (31% vs. 17%). A belpolitikai botrányok megoszlása 2004-hez képest jelentősen nőtt (13% vs. 17%), a témakört leginkább a TV2 magazinműsorai favorizálták (31%), az RTL Klub részesedése megközelítette versenytársát (28%).

12. táblázat

A műsoregységekben tárgyalt főbb témacsoportok (százalékban)

téma	átlag
belpolitika	86
gazdaság	48
egyéb	23
szociális szféra	18
belpolitikai botrány	17
külpolitika	17
kultúra	16
katasztrófák, balesetek	7
önkormányzatok	7

A belpolitikai témacsoporton belül kiemelt figyelem övezte a pártok belügyeit, a kormány és az Országgyűlés tevékenységét. A gazdasággal foglalkozó műsoregységekben az adórendszer átalakításáról szóló beszámolók domináltak (**13. táblázat**).

13. táblázat

A műsoregységekben tárgyalt főbb témák (százalékban)

téma	átlag
belső pártügyek, pártok versengése	5,4
az országgyűlés tevékenysége	5,1
a kormány-ellenzék viszonya	4,7
a kormány tevékenysége	4,6
a kormány tevékenységének megítélése	4,4
köztársasági elnökválasztás	3,2
kultúra, tudomány és intézményei	2,7
adórendszer átalakítása	2,6
parlamenti választások	2,3
a költségvetés helyzete	2,3

2005-ben mintegy 30 ezer szereplőt regisztráltunk, a legtöbb aktor a *Nap-keltében* jelent meg (24%). A „nő-férfi” összetételt vizsgálva az egyes műsorok között komoly egyenlőtlenségek mutatkoztak. Az *Országház* és a *Házon kívül* minden ötödik vendége hölgy volt. A *Vasárnapi Újságot*, az ATV és a Hír TV háttérműsorait maszkulin műsornak tekinthetjük, mivel a szereplők több mint négyötöde férfi volt. A *Tizenhat órában*, az *Indul a napban* és a *Nap-keltében* feltűnően magas volt azon műsoregységek hányada, amelyekben az események generálói intézmények, csoportok voltak (35,8 % és 33,9% és 33%). A férfiak

közel hatszor gyakrabban tűntek fel a műsorokban, mint a nők (65,8% vs. 10,2%) (14. táblázat).

14. táblázat

A szereplők neme (százalékban)

	Férfi	Nő	Csoport
Nap-kele	59,9	7,1	33,0
Este	73,4	12,6	14,0
A szólás szabadsága	57,4	13,9	28,7
Tizenhat óra	54,3	9,9	35,8
Vasárnapi újság	80,5	14,5	5,0
Háttér	67,8	10,8	21,5
Indul a nap / Reggel	55,6	10,5	33,9
Országház / Házon kívül	65,2	21,2	13,5
Mokka	72,2	8,3	20,0
Más-nap / Egyenes beszéd	81,0	14,8	3,7
A nap vendége / Ütköző	81,1	9,7	9,2
Átlag	65,8	10,2	24,1

A bemutatás módját vizsgálva a háttérműsorokban leggyakrabban megjelenített szereplőtípusnak a kormány és tagjai számítottak (13,6%). A második helyen a Fidesz politikusai álltak (11,4%). A harmadik helyet az MSZP tagjai szerezték meg (7,6%), majd azok következtek, akiknek intézményi kötődésére (pl. utca embere) (5,9%) nem derült fény, végül az országgyűlési képviselők zárták a sort (5,2%).

2005-ben a nevesített közszereplők közül a miniszterelnök, Gyurcsány Ferenc szerepelt a leggyakrabban a háttérműsorokban (4,7%), a kormányfőt Orbán Viktor követte (3,3%). A megszokottól eltérően a harmadik helyen nem valamelyik párt első embere állt, hanem Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke, akire köztársasági elnök-jelölése miatt irányult a figyelem.

A háttérműsorokban a Fidesz (2,6%), illetve az MSZP (2,0%) megjelenései domináltak. Az SZDSZ nagyobb arányban szerepelt a programokban, mint a kisebbik ellenzéki párt (1,3-0,8%).

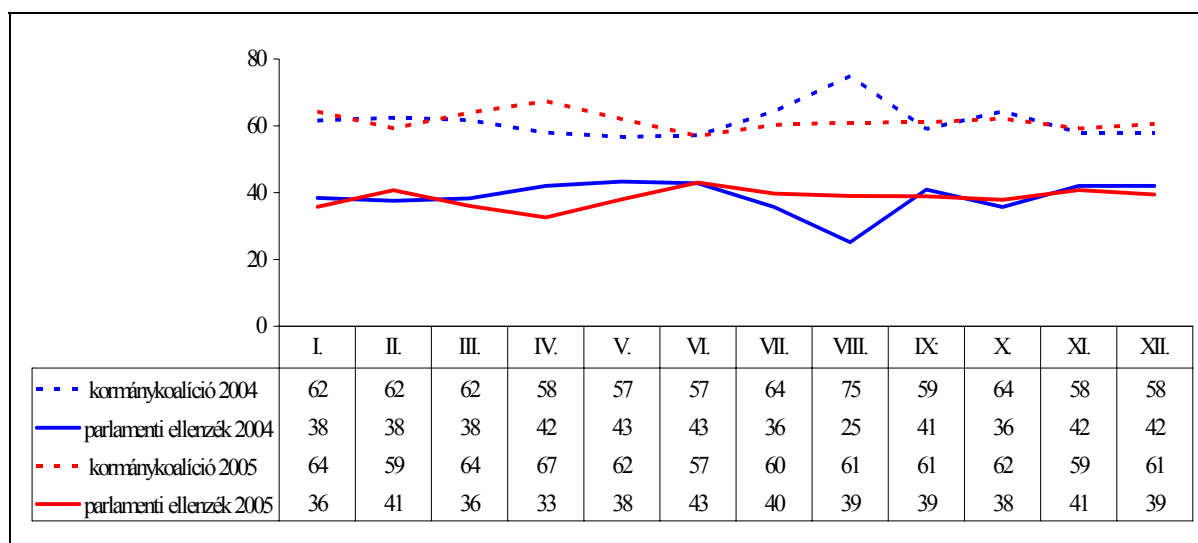
A szereplők médiahasználatának megítélésénél fontos szempont a verbális megjelenítés formája. A szereplők 60 százalékának csak a nevét említették vagy véleményüket narrátor foglalta össze. Közel ötödüknek (15%) saját hangon előadott álláspontjából, beszédéből hallhattunk részleteket, a szereplők negyedével (25%) készült stúdióbeszélgetés, vita, interjú.

Vizsgáltuk, hogy mennyiben érvényesült a tájékoztatás kiegyensúlyozottságának törvényi követelménye a politikai háttérműsorokban. A politikusok három különböző csoportját különböztettük meg: kormánytagok, koalíció, illetve ellenzéki politikusok.

2005-ben a kormányzat és az ellenzék szereplését kis eltérésektől (két alkalommal öt százalékos differenciát is mutatott) eltekintve állandósult számarányok jellemezték (9. ábra).

9. ábra

Politikai erők médiahasználata a magazinműsorokban (2004-2005) (a kormánykoalíció, illetve a parlamenti ellenzék képviselőinek százalékában)

Az elmúlt évben a kormányzat és az ellenzék megjelenései a műsorszolgáltatók többségénél kétharmad-egyharmados megoszlást mutattak, az arányoktól csak az ATV (55% vs. 45%) tért el jelentősebb mértékben (**15. táblázat**).

15. táblázat

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék médiahasználata (százalékban)

	M1	Kossuth	Duna TV	RTL Klub	TV2	ATV	Hír TV	Átlag 2005	Átlag 2004
kormány, koalíció	63	66	59	63	60	55	63	62	61
ellenzék	37	34	41	37	40	45	37	38	39

A *Tizenhat órában* (72%) a kormánykoalíció megjelenéseinek százalékos aránya jelentősen eltért a többi programtól. A *Vasárnapi Újságban* és a *Duna TV* magazinműsoraiban hasonló különbségeket regisztráltunk, itt azonban az ellenzék számított a kedvezményezettnek (**16. táblázat**).

16. táblázat

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék politikusainak médiajelenléte az egyes magazinműsorokban (2004-2005)

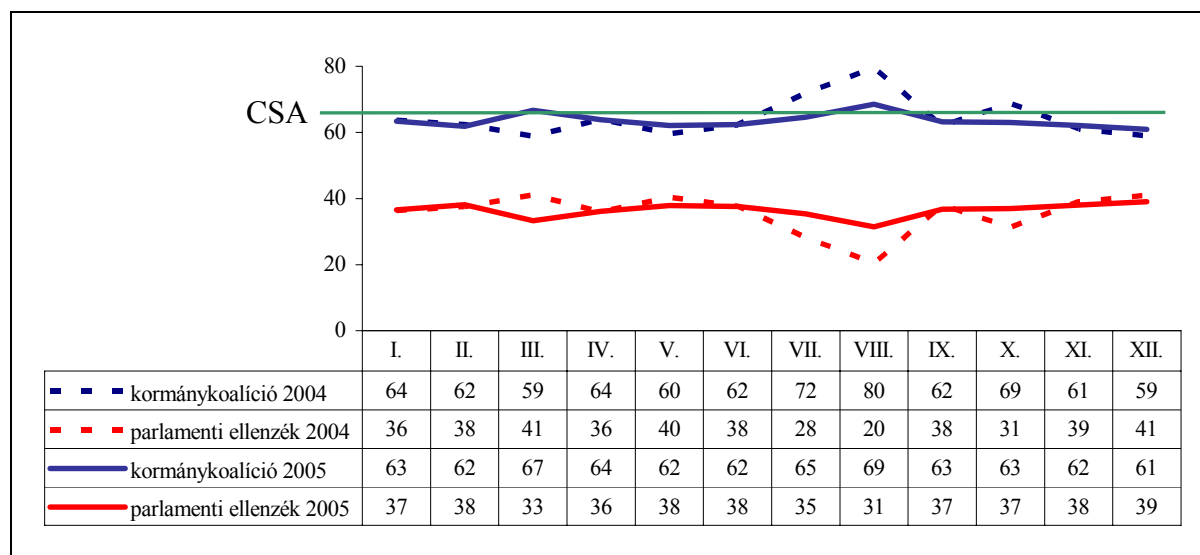
	kormánykoalíció 2004	ellenzék 2004	kormánykoalíció 2005	ellenzék 2005
Nap-kelta	63	37	63	37
Este	62	38	62	38
A szólás szabadsága	64	36	66	34
Tizenhat óra	70	30	72	28
Vasárnapi újság	51	49	59	41
Háttér	66	34	65	35
Indul a nap / Reggel	56	44	59	41
Országház / Házon kívül	60	40	63	37
Mokka	*	*	60	40
Más-nap / Egyenes beszéd	62	38	55	45
A nap vendége / Ütköző	*	*	63	37

A szereplők saját hangon történő megszólalása sokkal hatásosabb, értékesebb szereplési módnak tekinthető, mint a kommunikátor, narrátor általi idézet. E tekintetben külön is elemeztük a politikusok által adott nyilatkozatokat, egyfelől a megszólalók politikai összetétele, másfelől a nyilatkozatok időtartama szempontjából (10. ábra).

2005-ben a politikai csoportok szóbeli megnyilatkozásaiban mért különbségek nem változtak. A parlamenti opposíció képviselőinek a legritkábban augusztusban biztosítottak saját hangon történő megnyilvánulási lehetőséget (31%).

10. ábra

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék összes beszédidejének százalékos megoszlása a magazinműsorokban (2004-2005)

A műsorszolgáltatók közül a Kossuth Rádió (52% vs. 48%) háttérműsorai közelítettek legjobban a fele-fele arányhoz (17. táblázat). A CSA normáit a műsorszolgáltatók többsége betartotta. Az RTL Klubon a kormánykoalíció megszólalási számaránya meghaladta a kétharmados arányt, míg a Hír TV magazinműsoraiban az ellenzék részesedése 70 százalék volt. A *Tizenhat óra* című műsort a kormányzati dominancia jellemezte (83%), megoszlásuk *A szólás szabadságában* és az *Estében* is háromnegyed körül alakult (78% ill. 73%). Ugyanez

volt a helyzet a *Vasárnapi Újság* esetében, itt azonban a parlamenti opposíció került hegemón pozícióba (86%).

17. táblázat

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék összes beszédidejének megoszlása (százalékban)

műsorszolgáltató	kormánykoalíció	ellenzék
M1	69	31
Kossuth	56	44
Duna TV	59	41
RTL Klub	72	28
TV2	66	34
ATV	64	36
Hír TV	30	70

Az MSZP politikusai nyilatkozhattak a legtöbbször (49%), őket a Fidesz követte (30%). Az SZDSZ valamivel többet szerepelt (12%), mint az MDF (9%) (**18. táblázat**).

18. táblázat

A pártok képviselőinek élőszóbeli megnyilatkozásai (százalékában)

	MSZP	SZDSZ	Fidesz-MPSZ	MDF	összesen
január	52	10	31	7	100
február	46	11	35	8	100
március	47	15	31	7	100
április	48	13	31	8	100
május	47	12	31	10	100
június	47	13	30	10	100
július	55	9	29	7	100
augusztus	54	14	25	7	100
szeptember	55	7	29	9	100
október	50	9	28	13	100
november	47	12	31	10	100
december	50	12	28	10	100
átlag	49	12	30	9	100

A pártok médiahasználatát műsorszolgáltatók szerinti bontásban is vizsgáltuk. Az MSZP a műsorszolgáltatók nagyobb részénél az első helyen szerepelt, előnyre leginkább az M1 műsoraiban tett szert (51,1%). A Hír TV a Fidesz képviselőinek kedvezett, kis eltéréssel majdnem kétszer akkora megoszlással szerepeltette őket, mint a szocialistákat (MSZP: 31,7% vs. Fidesz: 59,7%) (**19. táblázat**). A műsorok jelentős részénél a szocialisták és a fiataldemokraták számítottak meghatározó szereplőnek, az MDF (11,3%) az ATV, míg az SZDSZ képviselői az TV2 háttérműsoraiban (15,1%) kaptak nagyobb teret.

19. táblázat

A pártok képviselőinek élőszbéli megnyilatkozásai az egyes műsorszolgáltatóknál (százalékban)

	MSZP	SZDSZ	Fidesz-MPSZ	MDF	összesen
M1	51,1	14,3	25,9	8,7	100
Kossuth	37,5	12,0	43,2	6,8	100
Duna TV	49,9	6,9	33,7	9,5	100
RTL Klub	49,7	9,2	31,2	9,8	100
TV2	49,7	15,1	27,2	8,0	100
ATV	52,2	8,2	29,0	11,3	100
Hír TV	31,7	7,2	59,7	1,4	100

A beszéidő megoszlása tekintetében (**20. táblázat**) a 2004-es évhez képest jelentős változásokat regisztráltunk, az MSZP (52% vs. 49%) és az MDF képviselőinek (12% vs. 8%) biztosított műsoridő csökkent, miközben a Fidesz részesedése nőtt (26% vs. 31%). Az SZDSZ prominenseire is valamivel nagyobb időt fordítottak a műsorszolgáltatók (10% vs. 12%).

20. táblázat

A pártok képviselőinek összes beszéideje (százalékban)

	MSZP	SZDSZ	Fidesz-MPSZ	MDF	összesen
január	48	12	32	8	100
február	48	10	35	7	100
március	48	18	28	6	100
április	49	13	31	7	100
május	47	13	31	9	100
június	47	14	32	7	100
július	54	9	30	7	100
augusztus	52	14	26	8	100
szeptember	54	6	33	7	100
október	46	14	28	12	100
november	51	9	33	7	100
december	48	11	31	10	100
átlag	49	12	31	8	100

A magazinműsorok többségénél az MSZP reprezentánsai beszélhettek a leghosszabban. A megállapítás alól a Kossuth Rádió és a Hír TV számított kivételnek, előbbiben a Fidesz beszéideje csaknem megegyezett a legnagyobb kormánypártéval (40,6% vs. 40,2%) (**21. táblázat**), utóbbiban a fideszes politikusok hegemoniája volt megfigyelhető (24,1% vs. 69,7%). Az MDF prominensei az ATV (8,9% vs. 10,1%) és a Duna TV (6,5% vs. 10,7%) műsoraiban kaptak több lehetőséget véleményük kifejtésére, mint az SZDSZ reprezentánsai.

21. táblázat

A pártok képviselőinek összes beszédideje az egyes műsorszolgáltatóknál (százalékban)

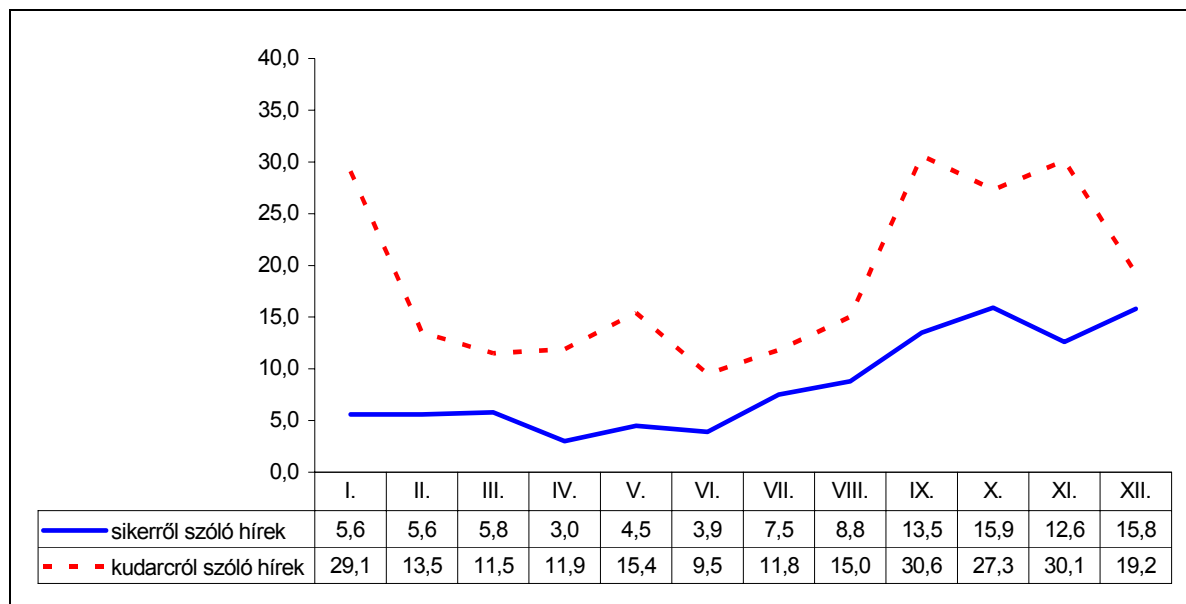
	MSZP	SZDSZ	Fidesz-MPSZ	MDF	összesen
M1	51,1	15,0	27,0	6,9	100
Kossuth	40,6	10,6	40,2	8,6	100
Duna TV	50,8	6,5	32,0	10,7	100
RTL Klub	54,7	15,6	24,1	5,7	100
TV2	46,7	16,1	29,7	7,5	100
ATV	54,7	8,9	26,3	10,1	100
Hír TV	24,1	6,2	69,7	0,1	100

A politikusok szereplése mellett az is elemzésre került, hogy a különböző témákban milyen arányban nyilatkozhattak a szemben álló felek. A témák többségében főként a kormányoldal kapott lehetőséget a véleménynyilvánításra. Az egész évre jellemző volt, hogy a magazinműsorok az ellenzék képviselőit az átlagnál gyakrabban szólaltatták meg bizonyos belpolitikai kérdések kapcsán, mint például a botrányok, ügyek, a kormány tevékenysége, megítélése, értékelése. A parlamenti opposíció a legkevésbé a szociális szférával összefüggő témákban nyilatkozhatott.

A műsorok feldolgozásakor rendszeresen használt mutató a sikerekről (pozitívumokról, eredményekről), illetve a kudarcokról (negatívumokról, problémákról) szóló hírek megjelenésének aránya. 2005-ben a hírek 17 százaléka számolt be valamiféle fiaskóról, 8,1 százaléka pedig sikerről (**11. ábra**). Egész évben a balsikerekkel kapcsolatos műsoregységek domináltak, arányuk egész évben ingadozott, megoszlásuk szeptemberben tetőzött. Az eredmények prezentációja júliustól kezdve fokozatosan emelkedett.

11. ábra

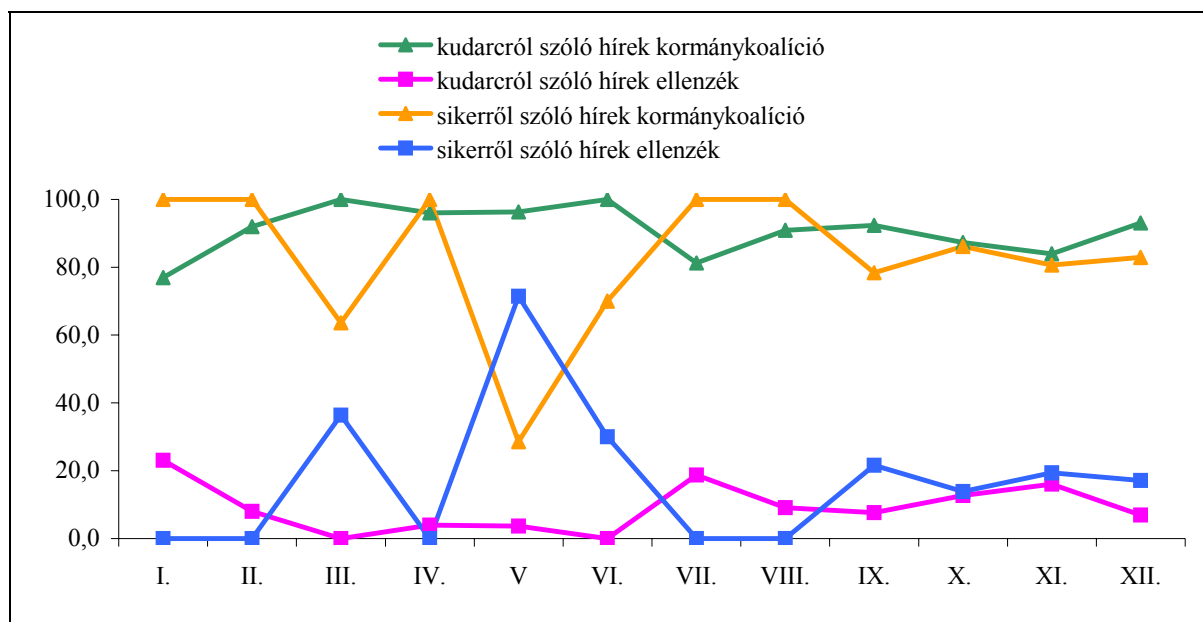
A kudarcról és sikerről szóló műsoregységek aránya (százalékban)

2005 folyamán mind a kudarc, mind a siker dimenziójában a kormánykoalíciót érintő események számítottak meghatározónak (**12. ábra**). Az adminisztráció sikertelenségeiről szóló hírek márciusban és júniusban érték el tetőpontjukat – utóbbi hónapra a köztársasági elnökválasztás nyomta rá bélyegét. Az ellenzék ominózus eseményei januárban érték el zenitjüket (23,1%), míg eredményeik májusban tetőztek (71,4%).

12. ábra

A sikerről és kudarcról szóló műsoregységek aránya a kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék viszonylatában (százalékban)

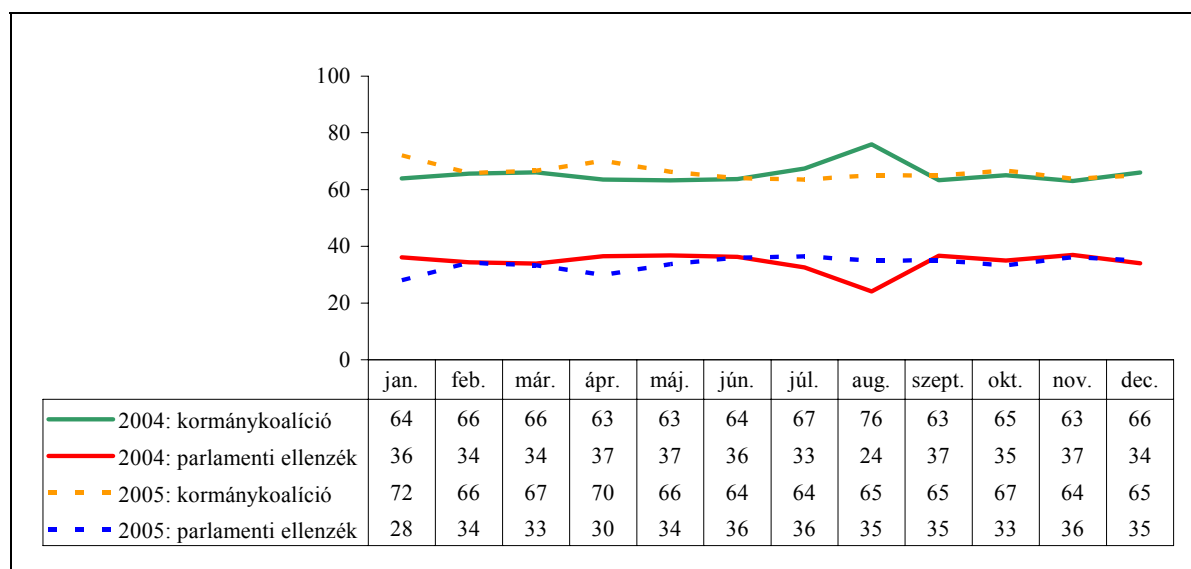
Összefoglalás

2005-ben a kormányzati oldal részesedése a hír- és politikai magazinműsorokban csekély mértékben visszaesett (66% vs. 64%) (**13. ábra**). A parlamenti ellenzék médiahasználata a kormányzati oldal szereplésével összefüggésben alakult, összesítve 36 százalékot tett ki – az év folyamán 28-36 százalék között mozgott. A kormánykoalíció megjelenéseinek aránya csak januárban haladta meg a kétharmadot.

13. ábra

N = 32 623

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék médiahasználata a hír- és magazinműsorokban (2004-2005) (százalékban)

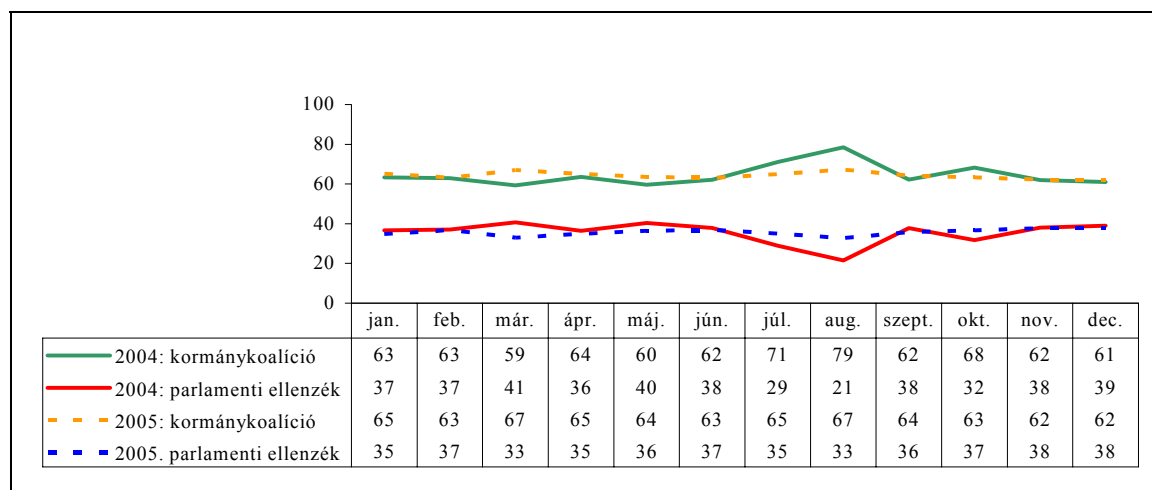

2005-ben 2004-hez képest a két politikai pólus beszédideje közötti különbség nem változott (64% vs. 36%). Az ellenzék és a kabinet megjelenése az év folyamán egyenletesen alakult (**14. ábra**). Az ellenzék részesedése novemberben és decemberben tetőzött (38%), amikor a költségvetési vita, a garanciatörvény és a villamos energia árának leszorítására irányuló kezdeményezésük nagyobb figyelmet kapott.

14. ábra

N = 15 390

A kormánykoalíció és a parlamenti ellenzék összes beszédidejének százalékos megoszlása a hír- és magazinműsorokban (2004-2005) (százalékban)

1.3. Az MTI és néhány hírportál hírszerkesztési gyakorlata

Az ORTT immár ötödik éve vizsgálja a Magyar Távirati Iroda hírszolgáltatási tevékenységét. Egyrészt az MTI hírszolgáltatásának jellemzőit, másrészt a hírügynökség „hírpiaci” pozícióját kívánja feltérképezni. A hírszolgáltatási modul középpontjában a leíró elemzés állt. A 2005. évi adatokat összehasonlítottuk a korábbi tartalomelemzések eredményeivel, illetve az MTI hírszerkesztési mutatóinak egy részét összevetettük a rádiókban és televíziókban sugárzott hírműsorok hasonló jellemzőivel a havi hírműsor-monitoring adatbázisára alapozva. Az összehasonlítás során kiemelten kezeltük 2001 szeptemberének adatait, hiszen az akkori eredmények – csakúgy, mint 2005 őszen – az országgyűlési választásokat (2002. április 7-21.) kb. fél évvel megelőző helyzetet tükrözték.

A második modul a nemzeti hírügynökség és a jelentősebb hírportálok (origo.hu, index.hu, hirtv.hu) tájékoztatási gyakorlatának tartalmi különbségeit tárta fel. Azt vizsgáltuk, hogy léteznek-e olyan témakörök, amelyekről kizárólag a közpénzből finanszírozott hírügynökség ad tájékoztatást, illetve milyen mértékű különbségek mutathatók ki a hírportálok és az MTI hírkínálata között?

A korábbi évekhez hasonlóan, most is két olyan őszi hét hírkínálatát vontuk vizsgálat alá, amikor a parlament is ülésezett (2005. szeptember 12-25.). Az MTI-SAB elektronikus adatbázisából a magyar vonatkozású bel- és külpolitikai vagy közéleti eseményekről, illetve a kormány vagy magyarországi politikus tevékenységéről beszámoló híradásokat dolgoztuk fel.

Az MTI témaválasztása több szempontból is jelentősen módosult az előző évhez viszonyítva, jellegében leginkább a 2001-es „napirendhez” közelített: hangsúlyosabbá vált a gazdaság és a belpolitika, illetve a külpolitika szerepe. Markánsan „leértékelődött” a pártok

közötti viszonyt és a belső pártügyeket feltáró hírek értéke. Ezek a paraméterek a 2001. őszi adatokkal mutatnak nagyfokú hasonlóságot. Az Európai Unióval kapcsolatos történések illetve más külpolitikai események a hírek tizedében szerepeltek. E kategória gyakorisága túlszárnyalta a 2004-ben mért értéket, és a 2001-ben regisztrált eredményekhez közelített (8%). A magyar parlament működésével foglalkozó beszámolók megoszlása szintén a 2001-es arányok közelében mozgott.

Évek óta megfigyelhető tendencia, hogy a nemzeti hírügynökség „értéksemlegesen”, siker- és kudarc tartalomtól mentesen tájékoztat a magyarországi közélet történéseiről.

Az MTI beszámolóiban 2002 óta a parlamenti politikai elit szereplései domináltak – megközelítőleg három szereplőből kettő a politikumot képviselte. 2005-ben az előző évekhez hasonlóan alakult a politikusok megoszlása (58%). A hatalmi szférán belül a parlamenti politikum tagjainak gyakoribb szerepléseit kell kiemelnünk. Mind az öt évre jellemző volt, hogy a határon túli magyar politikusok csak elhanyagolható számban kaptak szereplési lehetőséget.

2004 szeptemberében azzal magyaráztuk a kormánytagok szerepléseinek megnövekedését az MTI közleményeiben, hogy a hónap utolsó hetét az új kormányfő megválasztásának témája uralta. 2005-ben a kormány ismét megkészszerelte médiahasználatát, minden harmadik magyar politikus a kabinet álláspontját képviselte (**22. táblázat**). A változás azért is érdekes, mert a 2005-ös kormányzati jelenléttel véget ért az a tendencia, miszerint jobboldali kormányzás idején a kabinet, baloldali kormányzás alatt viszont a koalíciós pártok kerülnek a nemzeti hírügynökség érdeklődésének centrumába. Párhuzam állítható a Gyurcsány- és az Orbán-kormány médiahasználatára között. Mindkét kabinet szerepléseinek száma elérte a koalíciós frakciók megjelenéseinek mértékét. Ezzel szemben a Medgyessy-kabinet alatt a koalíciós pártok ötször gyakrabban szerepeltek, mint a kormány tagjai. Ennek megfelelően tovább csökkent az MSZP-hez és az SZDSZ-hez köthető megjelenések száma. A Fidesz reprezentánsainak médiahasználatára ugyanakkor jelentős mértékben (50 százalékkal) nőtt, hiszen minden negyedik politikus a legnagyobb ellenzéki pártot képviselte. 2005-ben az önkormányzati politikusok is aktívabbá váltak, megjelenéseik aránya (7%) nagyjából kétszerese volt az előző három év átlagának, és meghaladta a 2001-ben mért értéket is. A parlamenti politikum pártok szerinti bontásából kiderül, hogy a „politikai küzdőteret” gyakorlatilag két párt, az MSZP és a Fidesz foglalta el. Az MDF és az SZDSZ megjelenéseinek aránya a két nagy párt eredményének mindössze negyedét-ötödét tette ki. A szabaddemokraták médiahasználatára az eddigi vizsgálatok alatt még soha nem volt ilyen alacsony.

22. táblázat

A kormány és a parlamenti erők médiahasználatára az MTI híreiben (%)

	2005. szeptember	2004. szeptember	2003. szeptember	2002. szeptember	2001. szeptember
Kormány	38	15	9	8	29
MSZP	23	48	47	45	20
SZDSZ	5	15	14	14	11
Fidesz-MPSZ	28	16	23	26	20
FKgP	0	0	0	0	6
MDF	6	5	7	7	7
MIÉP	0	0	0	0	4
Függetlenek	0	1	0	0	3
Összesen	100	100	100	100	100

A kormányzat-ellenzék médiahasználati arányait a nagyobb témakörökön belül is mértük. A kormányzati dominancia a témák többségében csökkent 2005-ben. A belpolitika, a kormány, a parlament tevékenysége, a pártok viszonya, ügyei és az önkormányzatok működése témakörökben a kormányzat szereplései mérséklődtek. Az adminisztráció által leginkább befolyásolt témaköröknek az EU működése, a gazdaság helyzete, a külpolitika, a kultúra, az egyházak, a média és a szociális szféra tekinthetők.

Elemzésünk kitért a vélemények ismertetésének gyakorlatára is. Három olyan paramétert használtunk, amelyek a politikusok üzeneteinek torzulására, átalakulására utalhatnak. A vélemények idézésének módja meghatározhatja egyrészt a közlés tartalmát (a tömörítés, összefoglalás során a nyilatkozó lényegesnek gondolt állítása maradhat publicitás nélkül), másrészt átalakíthatja a megnyilvánulás stílusát, hangulati elemeit. A bírálatok aránya a nyilvánosság egyik legfontosabb funkciójára, a kritikai attitűdre utal. Az ígéretek aránya a politikai elit kezdeményezőképességének és egyúttal befolyásolási kísérleteinek jelzőszáma. Az MTI szinte rigorózus precizitással idézte a két politikai oldal álláspontját: a kormányzati szereplők 82, míg az ellenzékiek 84 százalékának véleményét ismertette. A szemben álló felek véleményének megjelenítése abban tért el, hogy az ellenzékieket gyakrabban idézték szó szerint, mint a kormányzati oldal tagjait (37% vs. 22%), az adminisztráció képviselőinek megnyilvánulásait viszont inkább tömörítve, összefoglalva adták közre (47% vs. 60%).

Átlagosan a parlamenti politikusok ötöde fogalmazott meg valamilyen kritikát. A korábbi évekhez hasonlóan, az ellenzék reprezentánsai lényegesen gyakrabban éltek a bírálat lehetőségével (38%), mint a kormányzati oldal képviselői (9%). Az ellenzék egyébként az előző évnél aktívabbnak mutatkozott (2004: 29%) a bírálatok megfogalmazása terén, kritikái természetesen leggyakrabban a kormányra vonatkoztak (32%). Évek óta jellemző, hogy az elismerések részaránya nem éri el az egy százalékot sem.

A korábbi évekkel összehangban, az MTI híreiben a parlamenti politikusok mindössze néhány százaléka tett valamilyen ígéretet (4%). A fogadalmakat szinte kizárólag kormányzati szereplőkhöz lehetett kötni. Az MTI kiadványaiban 2005-ben sem találtunk említésre érdemes számban olyan nyilatkozatot, amely egy másik politikai szereplőt hazugsággal, félrevezetéssel vádolt volna.

Az MTI és a hírműsorok adatainak több éves összehasonlításából kiderül, hogy a hírműsorok az MTI-hez képest „felülsúlyozzák” a kormány és „alulsúlyozzák” a koalíció médiahasználatát. A 12 általunk elemzett hírműsor átlaga ennek megfelelően alakult 2005-ben is. Az MTI-től jelentősen eltérő médiahasználati arányokat regisztráltunk a Tények és a Reggeli Krónika programjaiban. A TV2 híradója (52% vs. 48%) fele-fele arányban szerepeltette a két politikai oldal képviselőit, míg a Kossuth Rádió műsora 60 (kormány) vs. 40 (ellenzék) százalékos megoszlást produkált ezen a téren. Az MTI-hez hasonló felosztást követett a TV2 Jó estét, Magyarország! híradó blokkja és az RTL Klub Híradójának esti kiadása, illetve a Kossuth Rádió Esti Krónikája. A többi hírműsor a nemzeti hírügynökségnél ritkábban ismertette a parlamenti ellenzék véleményét.

Az MTI „piaci pozíciójának” vizsgálatából kiderül, hogy az előző évhez képest mintegy negyedével bővült a szervezet által közreadott hírek száma. Igaz, még ennél is gyorsabb ütemben növekedett az index.hu, az origo.hu és a hirtv.hu hírszámát – összességében kétszer annyi híradást produkáltak a hírportálok, mint a megelőző évben. Az index.hu 72 százalékkal, az origo.hu 227 százalékkal, míg a hirtv.hu 213 százalékkal több eseményről tudósított.

Az MTI híreinek 13 százalékát ismételték meg a médiumok, ami a hírportálok tudósításainak arányában kifejezve azt jelenti, hogy híreik 46 százaléka volt „közös” az MTI híreivel – ez az arány egyébként csak kis mértékben haladta meg a 2004-es értéket (43%). Leginkább az index.hu hírosszetétele hasonlított az MTI hírkínálatára, híreinek felét a nemzeti hírügynökség is közölte. Az origo.hu (43%) és a hirtv.hu (44%) azonos mértékben ismételte meg az MTI közleményeit. A közös hírek arányának változását egyedül a hirtv.hu esetében

érdeemes kiemelni, mivel 2004-ben híreinek harmada (36%), 2005-ben pedig már közel fele (44%) szerepelt az MTI kínálatában is.

Az MTI működésének egyik jellegzetessége, hogy a kultúra, tudomány helyzetéről, az országgyűlés tevékenységéről, az egészségügy és a mezőgazdaság helyzetéről, valamint az EU-tól származó támogatásokról, illetve a hazai természeti csapásokról a hírportáloknál gyakrabban tájékoztattott.

A hirtv.hu az MTI-nél gyakrabban érintette a kapcsolati rendszer kihasználását, a korrupciót, az árak alakulását, az inflációt, valamint a privatizáció kérdését. Az index.hu a privatizációt, a vállalatok, vállalkozások helyzetét, a parlamenti választásokat és az euro magyarországi bevezetését helyezte előtérbe. Az origo.hu olvasói a vállalatok, vállalkozások helyzetéről, a bűncselekményekről, az infláció alakulásáról, a kereskedelem, szolgáltatóipar témájáról és az euro bevezetéséről olvashattak többet, az MTI Sajtóadatbank fogyasztói.

Vizsgáltuk a hírportálok által „kizárt” hírek tartalmi vonatkozásait is. Ezek azok a témakörök, amelyekről csak az MTI olvasói kaphattak tájékoztatást. A hírportálok elsősorban a mezőgazdaság helyzetéről, az EU-tól származó támogatásokról, az egyházakról, a hitelétről, az uniós bővítésről, az EU szabványok és jogszabályok bevezetéséről, az uniós támogatási pályázatokkal kapcsolatos tudnivalókról, a távolabbi országokkal fenntartott külpolitikai kapcsolatokról, az autópálya építésekről és az idegenforgalomról szóló témákat hagyták figyelmen kívül.

A hírportálok sajátossága volt, hogy a vállalkozások helyzete, az árak alakulása, a tercier szféra, a közelgő parlamenti választások, a bűncselekmények és a privatizációs ügyek kapcsán közöltek olyan híreket, amelyek az MTI kínálatában nem szerepeltek.

A portálok és az MTI kínálatának különbségét a hírek „tulajdonjoga” alapján is megpróbáltuk feltárni. „Tulajdonosnak” a híradás elején vagy végén feltüntetett szervezetet tekintettük. Abban az esetben, amikor nem közölték a hírközlő nevét, a közzétevő médiumot tekintettük a „tulajdonosnak”. Természetesen egy hírek több „gazdája” is lehetett. Az adatok szerint továbbra is jellemző, hogy a médiumok többségében saját, pontosabban hírforrás megjelölése nélküli híreket közölnek. Az index.hu (42%) és az origo.hu (40%) nagyjából azonos arányban használta a nemzeti hírügynökség szolgáltatását – a megoszlás nem tért el jelentősen a 2004-ben mért értékektől. Ezzel szemben a hirtv.hu nem vette át az MTI híreit, 2005-ben mindössze híradásainak két százalékában tüntette fel a közszolgálati hírügynökséget. Kiemelésre érdemes, hogy 2005-re mind az index.hu (43% vs. 57%), mind az origo.hu portálokon (58% vs. 77%) 15-20 százalékponttal csökkent a saját hírek aránya. A hirtv.hu híreinek 96 százaléka saját produktum volt, míg 2004-ben ez az arány 82 százalékot tett ki.

1.4. Hírcsatornák vs. hírműsorok a közélet kétféle leképezése

Immár öt éve, hogy Magyarországon is megjelent a médiumok egy speciális változata a hírcsatorna. A médiumtípus jellegzetessége, hogy gyakran (15-20 perceként) sugároz híreket, továbbá rendkívül gazdag a tematikus háttérműsor kínálata, valamint szórakoztató műsorai is információs jellegűek. A hírcsatornák hatalmas „ugrást” jelentettek a tájékoztatásban. A médiumtípus televíziós változata tette népszerűvé a „no comment” típusú műsorokat, ezeknek lényege, hogy a nézők kevés vágással, kommentár nélkül készített beszámolókon keresztül tájékozódhatnak egy-egy eseményről. A hírcsatornák másik jellegzetessége a háttérműsorok, amelyekben a tények ismertetésén túl az események befolyásolására közvetlenül képes szereplőket kérdezik, szembesítik tetteikkel, nyilatkozataikkal. Ez a műsortípus alapvetően a műsorvezető felkészültségére, függetlenségére, tárgyilagosságára épít.

A magyar piacon megjelentek a „kvázi” hírcsatornák is, amelyek szintén óriási terjedelemben sugároznak információs programokat, illetve hírműsorokat, de kínálatukban a fikciós, valamint a szórakoztató műsorszámok is jelentős szerepet visznek (ATV, Klub Rádió).

A vizsgálat során áttekintettük, hogy a („kvázi”) hírcsatornák milyen funkcióval rendelkeznek a tájékoztatásban, hírműsoraikban mennyiben érvényesül a meggyőzés központi módja a politikai elit tevékenységének bemutatása során. Az adatfelvétel az *InfoRádió*, a *Hír Televízió*, illetve a *Klub Rádió* 2005. november 7. és 27. közötti déli híradóira, valamint (a rádiók esetében a 16 órás, a televíziók esetében a főműsoridős) a főhíradókra, továbbá az esti háttérműsorokra (*InfoRádió: Aréna*, *Hír Televízió: Ütköző*, *Klub Rádió: Kontra*) terjedt ki. A három csatorna hírműsorai természetesen különböző hosszúságúak, ezért az összehasonlítás fő paramétere a műsoridő százalékos megoszlása volt.

Magyarországon elsőként (2000. október) az *InfoRádió* kezdte meg a sugárzást, és viszonylag gyorsan kialakította törzsközönségét. A műsorszolgáltatótól származó auditált adatok szerint a csatorna – 2005 utolsó negyedévében, a 15 évesnél idősebbek körében – az ország harmadik leghallgatottabb adója volt annak ellenére, hogy csak a fővárosban és körzetében fogható. A rádió célközönségének a legmagasabb státusz kategóriába tartozókat, a vállalkozókat, vezetőket választotta, ezen személyek körében 16 százalék körüli részesedéssel piacvezetőnek tekinthető. (Az *InfoRádió* két évig volt a BBC magyarországi együttműködő partnere.) Magyarország első televíziós hírcsatornája, a *Hír Televízió* 2002 decemberében kezdte meg működését. A televízió nézettségéről nem rendelkezünk adatokkal, ugyanis a csatorna teljesítményéről az AGB Hungary külön nem szolgáltat információkat. A *Hír Televízió* 1,7 millió háztartásban külön díjazás nélkül (az alapcsomag részeként) érhető el. A televízió saját felmérései szerint programjait „elsősorban a felsőfokú végzettségű, az átlagosnál magasabb keresetű, 25-48 év közötti nézők kísérik figyelemmel”. Az EchoTv, Magyarország első gazdasági televíziós csatornája 2005 szeptemberében kezdte meg kísérleti adását. Tulajdonosa politikailag kiegyensúlyozott, gazdasági orientációjú tájékoztatást ígért a nézőknek.

A 2003 őszén, Budapesten és vonzás körzetében induló *Gazdasági Rádió* nem vált meghatározó médiummá. 2005 őszén a csatorna napi hallgatótáborát (akik legalább egyszer, bármilyen időtartamban hallgatják a rádiót) 100 ezer főre becsülte a Szonda Ipsos.

A hírműsorok tematikus blokkjainak terjedelmét vizsgálva csak néhány különbséget tártunk fel. A Klub Rádió a belpolitikára, az *InfoRádió* a gazdaságra helyezte a hangsúlyt. A Klub Rádió műsoridejének kétötöde, a *Hír Televízió* harmada, az *InfoRádió* beszámolóinak negyede foglalkozott belhatalmi kérdésekkel. Az *InfoRádió* műsoraiban a magyar gazdasági hírek terjedelme (37%) kétszer-háromszor meghaladta a Klub Rádió (15%), illetve a *Hír Televízió* (9%) e kérdéskörre szánt műsoridejét.

Az elemzés egyik dimenziója a siker-kudarccal kapcsolatos propaganda regisztrálása volt. (A siker vagy kudarc értelmezésekor az ország egésze számára jelentőséggel bíró híreket vettük figyelembe.) A fiaskókról és az eredményekről tudósító műsoregységek magas aránya a nézők történésekről alkotott képét érzelmiileg is befolyásolhatja. Az ORTT vizsgálata szerint a német, francia, olasz közszolgálati híradókban egy-öt százalék között ingadozik a sikerről vagy kudarcról szóló hírek részaránya. A magyar hírcsatornák siker-kudarccal kapcsolatos prezentációja nem tér el említésre méltó arányban az említett hírműsorok gyakorlatától, azonban az egyes csatornák között jelentős differenciák figyelhetők meg. Az *InfoRádió* műsorba szerkesztett híreinek négy, a Klub Rádió öt, míg a *Hír Televízió* csak egy százaléka szólt országos jelentőségű sikerről. A balsikerek prezentálása szintén csak a *Hír Tv* esetében volt szembetűnő, a műsorszolgáltató a hírműsoroknak szentelt programidejének hat, a háttérműsorainak 12 százaléka hívta fel a figyelmet a különböző eredménytelenségekre (*InfoRádió*: 5%-5%, *Klub Rádió*: 3%-7%).

Megvizsgáltuk, hogy a hír-, illetve a háttérműsorok mely intézményekkel kapcsolatban közvetítettek bírálatokat vagy politikai vádakát. A hírműsorok szereplőinek ötöde (22%), a háttérműsorok szereplőinek harmada (31%) fogalmazott meg valamilyen ellenvéleményt. „Legszigorúbbnak” a Hír Televízió, „legkevésbé kritikusnak a Klub Rádió bizonyult. A Hír Televízió hír- és háttérműsorainak szereplői csaknem kétszer gyakrabban emelték fel hangjukat, mint a Klub Rádió aktorai. A Hír Televízió tudósításaiban a szereplők 28 százaléka, az InfoRádió beszámolóinak 16 százaléka, a Klub Rádió híradásainak 12 százaléka fogalmazott meg bírálatot. A Hír Televízió háttérműsorában a szereplők 42 százaléka, a Klub Rádió programjaiban 35 százaléka, az InfoRádióban ötöde (22%) fogalmazta meg aggályait.

A kritizált intézmények listáját a kormány vezette, amelyet az összes szereplő tizede, a bírálatot megfogalmazó reprezentánsok közel fele (46%) „támadott”. A második helyen a Fidesz (6%), a harmadikon az MSZP (2%) állt.

Az InfoRádió híreiben a szereplők 12 százaléka kritizálta az adminisztrációt, a Klub Rádió nyolc százaléka, a Hír Televízió aktorainak 16 százaléka fejtette ki ellenvetéseit. Az ellenzékre vonatkozó véleményeket az InfoRádió, illetve a Klub Rádió műsoregységeiben a reprezentánsok kettő, illetve három százaléka ismertetett, a Hír Televízió esetében ugyanez az érték hét százalék volt.

Azokban az esetekben, amikor a szereplő aggályainak adott hangot megvizsgáltuk, hogy mi volt a bírálat tárgya, illetve milyen állításokat fogalmazott meg. A kritikák több mint háromnegyede az érvelő személyére koncentrált, másképpen a bíráló azért utasította el vitapartnere álláspontját, mert nem tartotta megbízhatónak a vélemény forrását. Az érvelési stratégia lényege, hogy a bíráló nem (csak) a kijelentéssel, hanem vitapartnere személyével is foglalkozik. A kritikák 14 százaléka jogi vagy gazdasági hibára hívta fel a figyelmet, valamilyen visszaélést a bírálók 12 százaléka valószínűsített.

Az érvelő személyére összpontosító bírálatok elsősorban a Hír Televízió híradójára voltak jellemzőek, itt a kritikák 70 százaléka, a másik két programban csak 15 százaléka vonatkozott az okfejtőre. A háttérműsorok közül a Klub Rádió (44%) programjainak kritikusai támadták leggyakrabban az érvelőt, a Hír Televízió (27%) és az InfoRádió (29%) mérsékeltebbnek mutatkozott e tekintetben. Az argumentáció forrására koncentrált kritika eszközével a két legnagyobb párt az MSZP és a Fidesz képviselői éltek az átlagosnál gyakrabban.

A bírálatokat egy másik aspektusból a konkrétumok említése szempontjából is analizáltuk. Ez esetben arra voltunk kíváncsiak, hogy a kritikus tényekkel, adatokkal is alátámasztotta-e érvelését. A kritikák harmadában (35%) hivatkoztak a szereplők tényekre vagy adatokra. Főként a gazdaság, államigazgatás, illetve civil szféra képviselői támasztották alá megnyilatkozásukat, minden második szereplő (52%) hivatkozott faktumokra, a politikusoknak csak negyede (28%).

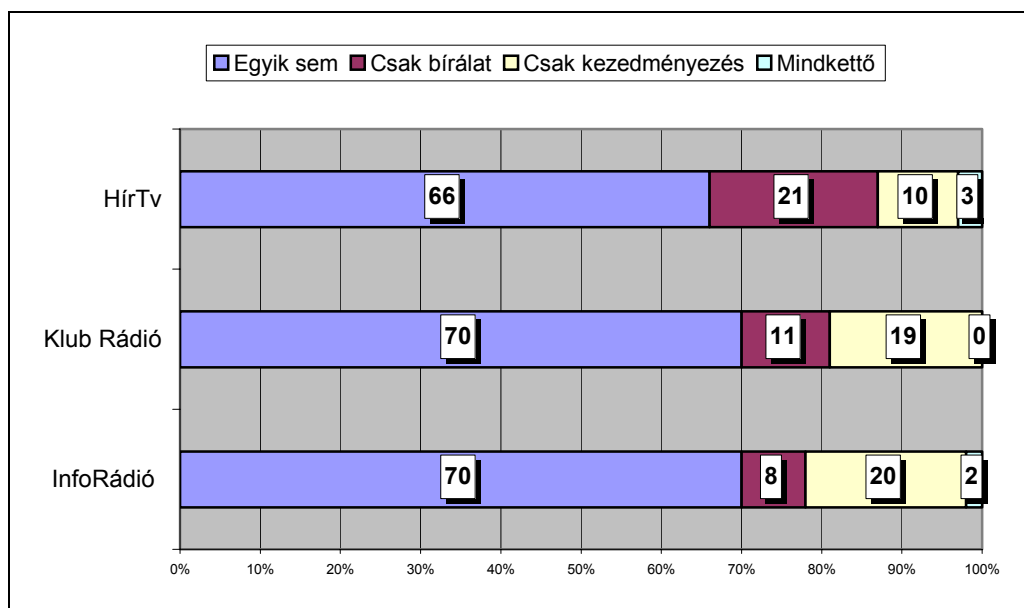
A bírálatok mellett a kezdeményezések gyakoriságát is nagyító alá vettük. Ezen a téren a hatalmi szféra reprezentánsai számítottak aktívabbnak, kétszer gyakrabban (20%) álltak elő valamilyen kezdeményezéssel, mint a civilek (9%). A három hírműsor alapvetően eltérő képet rajzolt a politikusokról, az InfoRádióban (27%) és a Klub Rádióban (22%) a szereplők nagyjából negyede, a Hír Televízióban (16%) megjelenő politikusok hatoda állt elő valamilyen javaslattal. Valamennyi hírműsorban az ellenzék volt a kezdeményezőbb. Az InfoRádió (22%), illetve a Klub Rádió (19%) híreiben megjelenő kormányzati politikusok ötöde, míg a Hír Televízióban szereplő reprezentánsok tizede (12%) fogalmazott meg valamilyen indítványt. Az InfoRádióban (38%), illetve a Klub Rádióban (33%) szereplő ellenzékiek kb. harmada, a Hír Televízióban megjelenők ötöde fogalmazott meg valamilyen javaslatot.

Végezetül a parlamenti politikusok médiaképét együttesen, a bírálatok és a javaslatok függvényében is megvizsgáltuk. A három hírműsor összevetésében megállapítható, az

InfoRádió, illetve a Klub Rádió a Hír Televízió híreinél kezdeményezőbbnek ábrázolta a kormányzati oldal reprezentánsait (**15. ábra**). Az előbbi két adón a kormányzat képviselőinek ötöde állt elő valamilyen tervvel, a Hír Televízióban csak tizede. Utóbbi műsorszolgáltató a kormányzati oldal bemutatásakor a bírálatra helyezte a hangsúlyt, az adminisztráció képviselőinek ötöde volt kritikus, míg a másik két csatornán fele ennyi aggálllyal találkozott a közönség (Klub Rádió: 11%, InfoRádió: 8%).

15. ábra

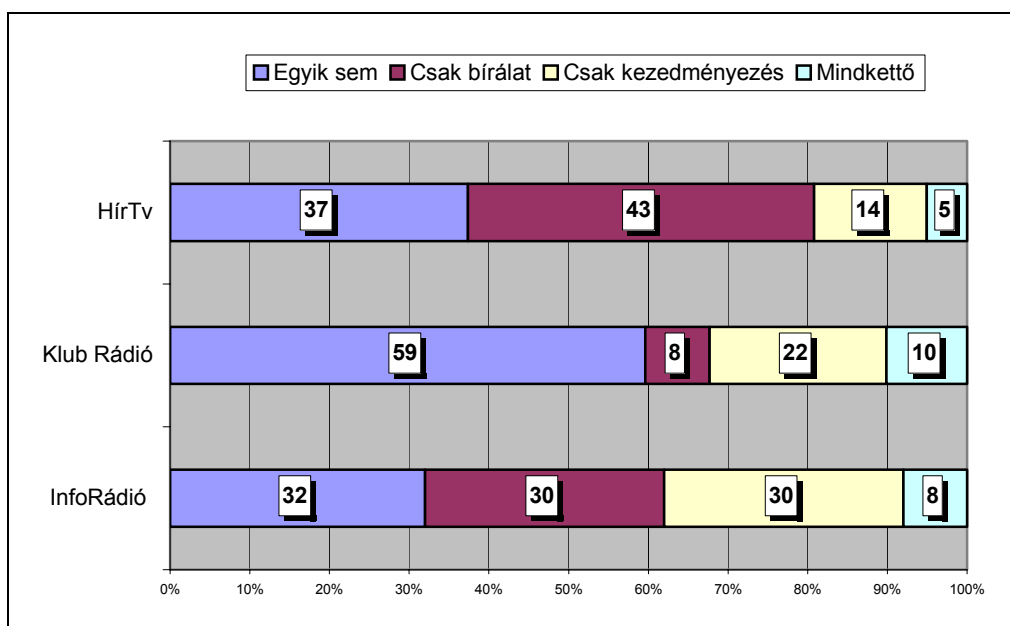
A kormányzati oldal médiaképe kezdeményezések, illetve bírálatok tükrében (hírműsorokban, szereplések százalékáka)

Az ellenzék bemutatásakor a Klub Rádió hírei a passzív ellenzék képét rajzolták fel, a szereplések több mint feléhez (59%) se kezdeményezés, se bírálat nem kapcsolódott (**16. ábra**). Az InfoRádió (32%) és a Hír Televízió (37%) beszámolóit eltérő módon ábrázolták az ellenzék, az opposíció szereplőinek harmadát mutatta passzívnak. A Hír Televízió (43%) inkább a kritikákban, az InfoRádió (30%) inkább a kezdeményezésekben mutatta a konkurens médiumoknál „szorgalmasabbnak” az ellenzék tagjait.

16. ábra

Az ellenzék médiaképe kezdeményezések, illetve bírálatok tükrében (hírműsorokban, szereplések százaléka)

1.5. A magyar és a külföldi közszolgálati médiumok hírműsorainak összehasonlító vizsgálata

A vizsgálat célja az volt, hogy a magyar közszolgálati hírműsorok jellemzőit a mértékadónak tekinthető külföldi közszolgálati híradókkal történő összehasonlítás alapján határozzuk meg. Az elemzés során egy francia (France 2), egy német (ZDF), egy osztrák (ORF1), egy olasz (RAI1), valamint a két magyar közszolgálati televízió (M1, Duna Tv) főműsoridős híradóit hasonlítottuk össze. A hírműsorok között nem szerepelt nemzetközi („világhíradó”) vagy kontinentális hírműsor, ezek vételkörzetei – és így szerkesztési elvei – különböznek a nemzeti médiumoktól. Az adatfelvételre 2005. szeptember 15. és 24. között került sor. A 10 napos minta korlátozza a statisztikai elemzés megbízhatóságát, ebből következően megállapításaink érvényességét is. A hat híradó természetesen különböző hosszúságú, a torzításokat kezelendő az összehasonlítást a legegyszerűbb paraméter, a műsoridő százalékos megoszlása alapján végeztük el. Elemzésünk leíró jellegű, a számadatok mellett gyakran közöljük a híradások tartalmi kivonatát is.

Az öt ország közszolgálati híradójának összehasonlításánál első lépésként – a napirendkutatások nyomán – a témaválasztást vizsgáltuk. Az egyes témakörök (belpolitika-szociálpolitika, gazdaság, kultúra, oktatás, tudomány, sport-információs hírek, balesetek-bűnügyek) bemutatására szánt műsoridő egyértelműen jelzi az egyes televíziók hírszerkesztési praxisának különbségeit. A legnagyobb differencia a gazdaság szerepének értékelésében mutatkozik a magyar, illetve a külföldi híradók között. Az európai jóléti demokráciák közszolgálati híradói műsoridejük mindössze három-hat százalékát szentelik a gazdaság állapotának, a magyar híradók viszont ennek három-négyszeresét – az M1 műsoridejének 21, a Duna Tv 16 százalékában foglalkozott gazdasági vonatkozású témákkal.

A politikai blokkok terjedelmében viszont nem regisztráltunk érdemi különbséget. Az osztrák hírműsor kivételével valamennyi híradóban a belpolitikai összeállítás volt a

legrészletesebb, általában a műsoridő harmadát-negyedét tette ki. Nyilván a választási időszaknak köszönhető, hogy a ZDF (51%) részletesen foglalkozott belpolitikával, adásidejének felét az előrehozott választásoknak szentelte. Az osztrák híradóban viszont csak 10 százalékos részarányt regisztráltunk, ennek oka szintén a német választásokban keresendő. Az ORF1 berlini tudósításait a külföldi vonatkozású hírek közé soroltuk (arányuk egyébként (59%) az osztrák híradóban volt a legmagasabb). A RAI1 közönsége a híradó harmadában (35%), a Duna Tv (29%) nézői pedig közel harmadában láthattak belpolitikai híreket. (Itt kell megjegyeznünk, hogy Olaszországban az adatfelvétel ideje alatt került sor az államreformmal kapcsolatos népszavazás kiírására.) A France 2 (26%) és az M1 (22%) műsorideje negyedét-ötödét szentelte hazai politikai eseményeknek.

A külkapcsolatok bemutatása is nagyon hasonlóan alakult a vizsgált programokban. A francia, német, osztrák híradók és az M1 híradó műsoridejük három-öt százalékában, a RAI1 és a Duna Tv híradói pedig hét-nyolc százalékban foglalkoztak külpolitikával.

Az „apolitikus” blokkok közül a kulturális élet, oktatás, tudomány, illetve a balesetek, bűnügyek bemutatását érdemes kiemelni. A kulturális, oktatási, tudományos blokk az osztrák híradóban volt a legrészletesebb. Az ORF1 (16%) műsoridejének egyhatodában főként kulturális eseményekről tudósított – az oktatás és a tudományos eredmények kárára. A France 2 (10%) szintén pezsgő kulturális életről tudósított. Megjegyezzük, hogy a kulturális híradások képi világa kifejezetten igényes, a híradások látványosak (pl. a *Cecilia Bartoldiról szóló hír*). Ugyanakkor a francia híradó nézői, az osztrák nézőknél gyakrabban ismerkedhettek meg tudományos-technikai fejlesztésekkel. Az M1 (8%) a franciához hasonló terjedelemben szólt kulturális, oktatási, tudományos témákról. Azonban Magyarországon nem a kulturális vonal, hanem az oktatás volt a meghatározó téma (*felsőoktatási reform hírei, kollégiumokat minősítő rendszer felállítása, a fővárosi Madách Gimnázium agóniája*). A kulturális életet Budapesten gyakorlatilag a *Kulturális Örökség Napjának* eseményei jelentették meg. A ZDF (5%) – vélhetően a választások miatt –, illetve a Duna Tv Híradója (6%) is rövidebb ideig foglalkozott kulturális, oktatási, tudományos eseményekkel. Szembetűnő az is, hogy a RAI1 (2%) milyen kis mértékben szentelt műsoridőt kulturális, oktatási vagy tudományos témáknak (*Canaletto művének kicsempészését sikerült megakadályozni*).

A balesetek, bűncselekmények, rendőrségi-ügyészségi akciók prezentálásában szintén számottevő különbségeket találtunk. Ez a témakör – a sztereotípiáknak megfelelően – az olasz hírműsor napirendjét határozta meg leginkább, minden ötödik percében ezzel foglalkozott. Sajátos az is, hogy a RAI1-en az olasz maffia működésével azonos megoszlást értek el a kelet-európaiak által elkövetett bűncselekmények is. Az M1 (12%) az olasz bűnügyi „hírmennyiség” nagyjából felét sugározta, azonban így is torony magasan állt e tekintetben a többi médium felett, négyszer-ötször több azonnali hatású hírt szerkesztett programba, mint a Duna Tv (4%), a ZDF (1%), az ORF1 (2%) és a France2 (4%). Az M1 híradójában főként a közlekedési balesetek domináltak. Mind az olasz, mind a magyar hírműsorra jellemző volt, hogy a *bűnügyek, balesetek* aktuális fejleményeit folyamatosan napirenden tartották. A bűnügyi „áttekintés-ismétlés” mindkét híradóban az összes e kategóriába tartozó hír felét tette ki.

A nemzeti vonatkozású *közlekedés, sport, „kis színes” hírek* aránya az osztrák hírműsorban elhanyagolható hosszúságú volt, a francia, olasz, magyar hírműsorokban 10 százalék körül ingadozott. A német híradókban a választások ellenére is magas arányban jelentkeztek a sporthírek (12%).

A tematikus blokkok után a külföldi események iránti érdeklődés leírásával folytatjuk a közszolgálati híradók összehasonlítását. A külföldi eseményeknek biztosított műsoridő nagyságát értékelhetjük a médium nyitottságának jeleként is, hiszen a külföldi események bemutatása mindenképpen hozzájárul a nézők világképének gazdagodásához, összehasonlítási

alapot nyújthat a hazai történések értelmezéséhez. A két magyar közszolgálati híradó műsoridejének negyedét szánta külföldi vonatkozású események bemutatására. Hasonló terjedelemben foglalkoztak a határon túli eseményekkel a német és az olasz hírműsorok. Ezzel szemben a francia (44%) és az osztrák (59%) híradók lényegesen nagyobb, közel kétszer ekkora műsoridőt szenteltek a külföldi beszámolóknak. Figyelembe kell vennünk azt is, hogy az adatfelvétel időpontjában (szeptember 18-án) tartották Németországban az előre hozott parlamenti választásokat. A történés, elsősorban a német és az osztrák hírműsorok esetében érdemben befolyásolhatta a hazai-külföldi vonatkozású hírek arányát. Ezért a külföldi események iránti érdeklődést a német választások hatásának kizárásával is felmértük.

Mindkét számítás alapján úgy tűnik, hogy a magyar hírműsorok az olaszhoz hasonló terjedelemben tudósítanak a külföldi történésekről. Azonban a magyar programok – mindenekelőtt az M1 – a francia, az osztrák és a német közszolgálati hírműsoroknál lényegesen kevesebb adásidőt szántak a külföldi események ismertetésére.

Hazánkkal egyetlen külföldi híradó sem foglalkozott a vizsgált időszakban, de a többi visegrádi ország is csak ritkán adott témát a hírműsoroknak. Mindössze a német híradó közölt egyetlen kétperces anyagot a közelgő lengyel választásokról, illetve az ORF1 számolt be a határátlépés könnyítéséről Csehország felé.

Kelet-Európával és a balkáni térséggel valamivel részletesebben az osztrák (2%) és a német híradók foglalkoztak (3%). A bécsi Koszovó-Konferencia mellett a romániai árvízről is tájékoztattak. Az olasz, francia hírműsorok mindössze egy-egy hírt szenteltek a romániai árvíznek.

A nyugati hírműsorokat, de a közép-európai híradókat is erőteljes euró-atlanti orientáció jellemezte. Az USA déli tagállamaira lesújtó hurrikánok is szerepet játszottak abban, hogy a híradásokat inkább a tengerentúli helyszínek uralták. Különösen az osztrák (40%) és a francia (40 %) hírműsorok szenteltek nagy figyelmet a nyugat-európai és amerikai eseményeknek. A magyar programok közül az M1 (15%) a némethez (17%) és az olaszhoz (21%) hasonló terjedelemben biztosított teret a nyugat-európai, illetve amerikai történéseknek. (Az összevethetőség kedvéért a nyugati műsorszámok esetében a Lajtától nyugatra eső országokról szóló hírek vizsgálatakor a hírműsorok saját (francia, német olasz, osztrák) vonatkozású híreit nem vettük figyelembe.) A nyugati híradókban Franciaország felbukkanásai nem érték el az egy százalékot, nem volt ez másképpen Ausztria és Olaszország esetében sem.

A híradók napirendjének összehasonlítása után, a híradásokban megjelenített szereplők számát és az általuk képviselt intézményeket vettük górcső alá. Elsőként azt vizsgáljuk, hogy az öt ország közszolgálati híradói mely szervezetek reprezentánsainak biztosítottak szereplési lehetőséget. Az adatok alapján megállapítható, hogy az európai közszolgálati csatornák nagyjából hasonló elvek alapján szerkesztik adásaikat. A magyar és a nyugati híradókban azonos arányban szerepeltek *belföldi*, főként parlamenti *politikusok*. A ZDF kivételével valamennyi közszolgálati híradóban (M1: 33%, Duna Tv: 36%, ORF1: 31%, RAI1: 36%, France 2: 37%) a szereplők harmada, a német hírműsorokban (45%) közel fele a politikai élet reprezentánsai közül került ki. A német (4%) francia (2%) és olasz programokban (1%) a parlamenten kívüli pártok is kaptak – minimális – lehetőséget álláspontjuk ismertetésére.

A magyar és a külföldi hírműsorok közötti különbség elsősorban a *gazdasági élet* képviselőinek szerepeltetésében jelölhető meg. A magyar hírműsorok a nyugatiaknál három-négyszer nagyobb terjedelemben foglalkoztak a *gazdaság* eseményeivel. Ennek megfelelően a magyar programok (M1: 11%, Duna Tv 6%) nézői gyakrabban találkozhattak a gazdasági élet reprezentánsaival is, mint a nyugatiak (ORF1: 3%, ZDF: 2%, RAI1: 4%), ez alól csak a France 2 (12%) számított kivételnek.

Tartalomelemzésünk fontos célkitűzése volt a politikai hírszolgáltatás kiegyensúlyozottságának vizsgálata. Elsőként a politikai elit szerepléseit vettük nagyító alá.

(Az összevetéshez ismét a hírek gyakoriságát használtuk indikátorként). A híradások számát tekintve kiemelt témaként kezelik a belpolitikát a magyar hírműsorok és a RAI1. Az M1 (46%) és a Duna Tv (49%) beszámolóinak közel felében szerepelt hazai vagy külföldi politikus, a RAI1-en (43%) ennél valamivel ritkábban. Kiemelésre érdemes, hogy az elemzett periódusban Olaszországban alkotmányreformról szóló választási kampány vette kezdetét, és a magyar K&H-ügyhöz hasonló nemzetközi bankbotrány zajlott, ennek ellenére az olasz nézők ritkábban találkozhattak politikusokkal. Figyelemreméltó továbbá, hogy a német közszolgálati hírműsor (34%) az előrehozott választások idején is ritkábban szerepeltetett politikusokat, mint a magyar műsorszámok. A német történésekről kiemelten tudósító ORF1 (36%) szintén kevésbé gyakran jelenítette meg a hatalmi szféra reprezentánsait, mint a magyar híradók. Legkevesbé a francia programok (22%) napirendjét határozta meg a politika, csak minden ötödik hír szólt hazai vagy külföldi politikusról.

Bár a nyugati híradók ritkábban foglalkoztak a politikai élet képviselőivel, ugyanakkor részletesebben mutatták be a történéseket. Ezért a politikusokról szóló hírek átlagos időtartamában jelentős különbségek mutatkoztak. Az M1-en 83 másodperc, a Duna Televízió 88 másodperc volt egy politikai hír átlagos hossza, ezzel szemben a France 2 programjaiban 104 másodperc, ORF1-en 113 másodperc, RAI1-en 116 másodperc, ZDF-en pedig 127 másodperc. Ebből következik, hogy a magyar nézők bár gyakrabban szembesülnek a politikai élet történéseivel, mint – az olasz kivételével – a nyugati hírműsorok közönsége, azonban a több híradás nem jelent lényegesen hosszabb műsoridőt. Az M1 (51%) és a Duna Tv (53%) híradói a RAI1-hez (50%), az ORF1-hez (47%), a ZDF-hez (52%) hasonlóan nagyjából adásidejük felében, a France 2 viszont csak adásidejének negyedében számolt be a politikai aktorok tevékenységéről.

A magyar politikai beszámolók jellegzetessége a fiaskók népszerűsége. Az M1 (21%), illetve a Duna Televízió (19%) híradójában műsorba szerkesztett politikai hírek ötöde szólt társadalmi kudarcról. A nyugati hírműsorokra kevésbé jellemző az ország történéseinek értékelése, mindössze a France 2-n volt említésre érdemes a balsikerekről szóló tudósítások aránya (10%). A parlamenti politikum szereplései felől megközelítve a kérdést, megállapítható, hogy az M1-en (32%) és a Duna Televízióban (28%) a hatalmi szféra aktorainak nagyjából harmadához kapcsolódott sikertelenség, a France 2-n ez az arány 16 százalék, a többi csatornán egy-három százalék között mozgott.

A továbbiakban kizárólag a politikai elit szerepléseire koncentráltunk. A német nyelvű híradókban a kormányzati oldal a politikai elit megjelenéseinek nagyjából felét (ZDF: 51%, ORF1: 54%) adta. Ezzel szemben a francia (67%), olasz (62%) és magyar hírműsorokban (M1: 69%, Duna Tv: 64%) ennél lényegesen nagyobb publicitást élvezett a kormányzati oldal, hozzávetőleg a lehetőségek kétharmada felett rendelkezett. Az ellenzéki álláspontok ismertetésében a német, illetve a francia programok jelenítették meg a két ellenpólust. Az ellenzéki véleményekre – természetesen – a ZDF (40%) fordította a legnagyobb figyelmet (40%). A France 2-n (23%) viszont csak a politikusok negyede volt az oppozíció tagja. A magyar (Duna Tv: 34%, M1: 29%), az olasz (30%) és az osztrák műsorszámok (36%) mintegy átmenetet képezve, a politikai elit szerepléseinek kb. harmadában ismertették a kisebbségben lévő pártok véleményét. A német (7%), a francia (4%) és az olasz (2%), valamint a Duna Tv hírműsorában (1%) a parlamenten kívüli pártok is szereplési lehetőséget kaptak. Az ORF1 és az M1 nem tulajdonított jelentőséget a marginalizálódott politikai csoportoknak.

Abban az esetben, ha az elemzést a parlamenti politikum médiahasználatára korlátozzuk, kitűnik hogy az öt ország közszolgálati híradói nem követnek egységes gyakorlatot. A kormányzat számára a France 2 biztosított kitüntetett figyelmet, a francia híradóban ugyanis a politikusok szerepléseinek háromnegyedében kormányzati szereplőkkel találkozhattunk. A ZDF (56%) kb. a megjelenési lehetőségek felét szentelte a kormányzat képviselőinek. A RAI1

és a Duna Tv kétharmad-egyharmad arányban osztotta fel a szerepléseket. A megoszlás hasonlóan alakult az ORF1 (60%) és az M1 (71%) esetében is, azzal a megkötéssel, hogy az osztrák hírműsor a kormánynak kisebb, míg a magyar nagyobb jelentőséget tulajdonított.

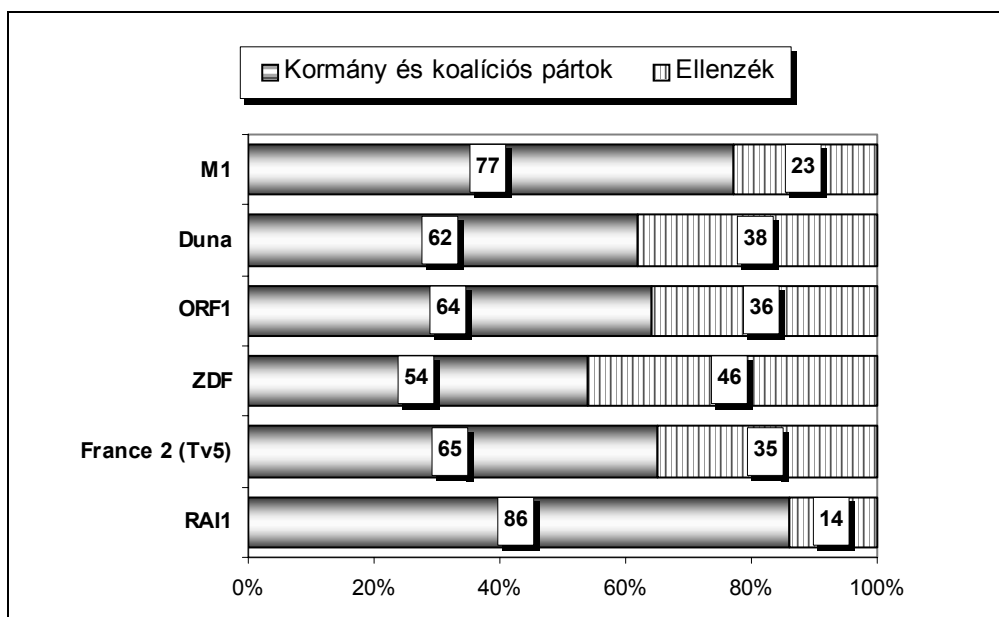
Markáns „kormányzati túlsúly” jellemzi az M1-et, ha a nyilatkozó politikusok körét vizsgáljuk. Az M1 Híradójában a nyilatkozók között a kormányzat reprezentánsainak aránya 84 százalék volt. A többi hírműsorban viszont a két politikai oldal médiahasználati arányai nem változtak érdemben.

A parlamenti politikum szerepléseit a *gazdaság*, *belpolitika* témakörökkel összefüggésben is nagytó alá vettük. A témák „átpolitizáltságát” vizsgáltuk, azt elemeztük, hogy a politikai elit szerepléseinek mekkora hányada kapcsolódott az adott témakörhöz. A legjelentősebb különbségek a *gazdaság* témaköre kapcsán mutatkoztak. Szembetűnő, hogy a magyar híradók e téma kifejtését erőteljesen a parlamenti politikumhoz kapcsolták. A hatalmi szféra szerepléseinek negyede gazdasági témákkal összefüggésben történt. Ezzel szemben a francia (14%), az osztrák (9%) és az olasz (2%) hírműsorok számára a gazdaság nem számított elsődleges politikai témának, hiszen a nyugati híradók lényegesen ritkábban idézték a parlamenti politikusok véleményét e kérdésekben. Ugyanakkor *belpolitikai* problémákban a magyar hírműsorok ritkábban jelenítettek meg parlamenti politikusokat. Az M1-en (55%) és a Duna Televízión (59%), valamint az ORF1-en (46%) a képviselők szerepléseinek fele kapcsolódott belpolitikához, míg a francia (70%) és olasz (79%) híradókban a megjelenések háromnegyede.

A francia példa nyomán a politikusok beszédidejének megoszlásával is szokás jellemezni a hírszolgáltatás kiegyensúlyozottságát (**17. ábra**). A CSA direktívái szerint a francia országos csatornákon a kormányzati képviselők nyilatkozatainak időtartama maximum kétszeresen haladhatja meg az ellenzéknek biztosított műsoridőt. A CSA paraméter ismertetése előtt meg kell jegyezni, hogy a nyugati hírműsorokban az olasz kivételével (RAI1: 106 másodperc) a politikusok általában egy-két mondat erejéig kapnak szót, így nyilatkozataik időtartama (ORF1: 58 másodperc, ZDF: 98 másodperc, France 2: 65 másodperc) nagyjából fele a magyar híradókban (M1: 158 másodperc, Duna Tv: 106 másodperc) mértnek. A vizsgálati időszak 10 napja alatt a France 2 (65% vs. 35%) megközelítette a normát. Hasonló arányok jellemezték az ORF1-et (64% vs. 36%) és a Duna Tv Híradóját (62% vs. 38%) is. Ezzel szemben az M1 (77% vs. 23%) és különösen a RAI1 (86% vs. 14%) kifejezetten távol állt a francia modelltől, mindkét híradóban erőteljes kormányzati fölény érvényesült. A ZDF (54% vs. 46%) csaknem fele-fele arányban szólaltatta meg a két politikai oldal képviselőit.

17. ábra

Kormányzati oldal vs. ellenzék beszédidejének megoszlása

2. A Panaszbizottság tevékenységének mérlege

A tárgyalt időszakot az elmúlt év őszi módosított ügyrend maradéktalanul megvalósított érvényesülése jellemezte. Ennek következtében a – nagyjából 2004-hez hasonló számban – beérkezett panaszok kevesebb mint fele került eljáró tanácsi tárgyalásra, mert csökkent a Panaszbizottság hatáskörébe tartozó ügyek száma.

Az év során következetesebbé vált a 4. § (1) bekezdése alá tartozó panaszok törvényi követelményeinek érvényesítése, így az érintettség és az érintett műsorszolgáltatóhoz fordulás vizsgálata.

Elvértve fordult elő csupán néző- és hallgatóbarát felfogásból, hogy sokoldalúság, tényyszerűség, időszerűség, tárgyilagosság, kiegyensúlyozottság témakörébe tartozó kifogást a feltételek hiánya miatt egyéb ügyként tárgyalt és hozott meg a Panaszbizottság egyébként jogkövetkezmény nélküli, ezért fellebbezést kizáró, a műsorszolgáltató(ka)t elmarasztaló, olykor nyilvánosságot igénylőnek minősülő nyilatkozatot.

Az eljáró tanácsok elnökeinek ülésére két alkalommal került sor. A tárgyalt témák az ügyrend módosítására, valamint az ügyrenddel vitatott módon ellentétben lévő döntésekre vonatkoztak (TV2 – MUOSZ etikai bizottság).

A Panaszbizottság létszáma az év során 28 főre emelkedett, miközben 2 tag mandátuma lejárt.

2.1. A Panaszbizottság tevékenységének főbb számadatai az előző évhez viszonyítva

2005-ben 476 panasz érkezett a Panaszbizottsághoz az elmúlt évi 423 panasszal szemben.

A panaszok havi eloszlása nagyjából kiegyensúlyozott volt, kivéve a szeptember hónapot. A kiugró szám magyarázata, hogy a Sláger Rádió kerékpáros nappal foglalkozó Bumeráng műsora 57 panasz megírására ingerelte a hallgatókat.

A beérkezett panaszok közül 31-et a soros elnök elutasított. Ezt követően 6 esetben megismételték a panaszokat, de végül az eljáró tanácsok (illetve egy esetben fellebbezés után a Testület is) elutasították a nem megfelelően benyújtott kifogásokat.

26 esetben – a panaszok általánossága miatt – a kifogást tevők tájékoztatót kaptak a panasz előterjesztésének feltételeiről.

54 esetben – miután többen ugyanazt a műsort kifogásolták – tájékoztatást kaptak az érintettek a Panaszbizottság döntéséről.

53 panaszt a hatáskörrel rendelkező Testülethez továbbított a soros elnök.

Ezek a kifogások 3 témakörbe sorolhatók: kiskorúak védelme, burkolt reklám, vagy reklám feltételezése és reklámügyek, valamint nem konkrét műsor, hanem műsorfolyam bírálata.

A Panaszbizottság – ugyancsak hatáskörének hiánya miatt – nem tárgyalt két tévés nyerőjátékot és egy kábelszolgáltatót érintő panaszt.

6 esetben tárgyalás előtt visszavonták a panaszt, közülük 2 esetben azért, mert a műsorszolgáltató és a panaszos között megegyezés született.

4 panasz ügyében megszüntetették az eljárást, mert a panaszosok téves műsort jelöltek meg.

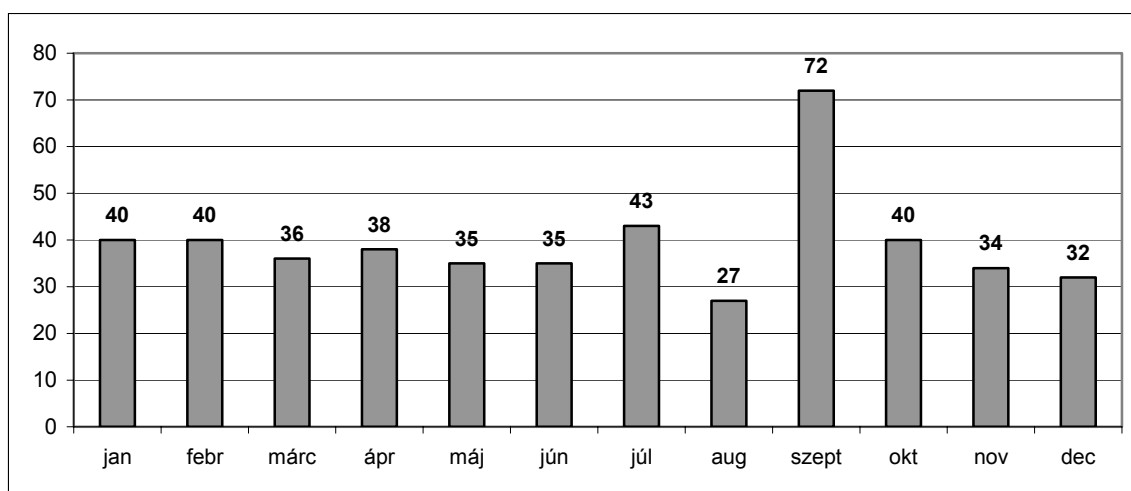
Ez évben névtelen panasz nem fordult elő.

Végül 218 ügy került az eljáró tanácsok elé, amelyek további hat panaszt továbbítottak a Testülethez.

A 4. § (1) bekezdése alá tartozó panaszok tárgyalása során 81 állásfoglalás született. Közülük 55 volt elutasító és 27 helyt adó.

18. ábra

A 2005. hónapjaiban beérkezett panaszok száma

2.2. A Panaszbizottság és a nyilvánosság

A Panaszbizottság eljáró tanácsainak döntéseiről negyedévente sajtótájékoztatón adtak összefoglalót a soros elnökök.

Az összetevékenységnél nagyobb érdeklődés nyilvánult meg az egyes, élénk visszhangot kiváltó ügyekben hozott állásfoglalások iránt. Ilyen esetekben nem volt ritka az eljáró tanácsok döntését helyeslő, vagy bíráló kommentár. A Panaszbizottság az eljáró tanácsok törvényileg garantált független működése érdekében természetesen nem reagál, nem reagálhat a gyakran szubjektív bírálatokra, de az eljáró tanácsok elnökeinek tanácskozásán sor került egy-egy vitát kiváltó döntés szakmai elemzésére.

Bár az eljáró tanácsi ülések nyilvánosak, zömében csak az érdekelt felek – néha még ők sem – vettek részt a tárgyalásokon. Viszont visszatérő látogatóknak tekinthetők a különböző egyetemek médiaszakos hallgatói.

A döntések – jogerőssé válásukat követően – rendszeresen felkerülnek az ORTT honlapjára, a nyilvánosságra hozatalt igénylő esetekben a sajtóban is megjelennek, végül a 6 jogerőssé vált elmarasztaló állásfoglalás a törvény előírásainak megfelelően a Kulturális Közlönyben jelent meg.

2.3. A Panaszbizottság által tárgyalt panaszok és a panaszok ügyében hozott döntések

Az eljáró tanácsok elé került 218 ügy közül 82 esetet a 4. § (1) bekezdésében foglaltak megsértése miatt tárgyaltak. A tanácsok döntései során 27 helyt adó és 55 elutasító állásfoglalás született.

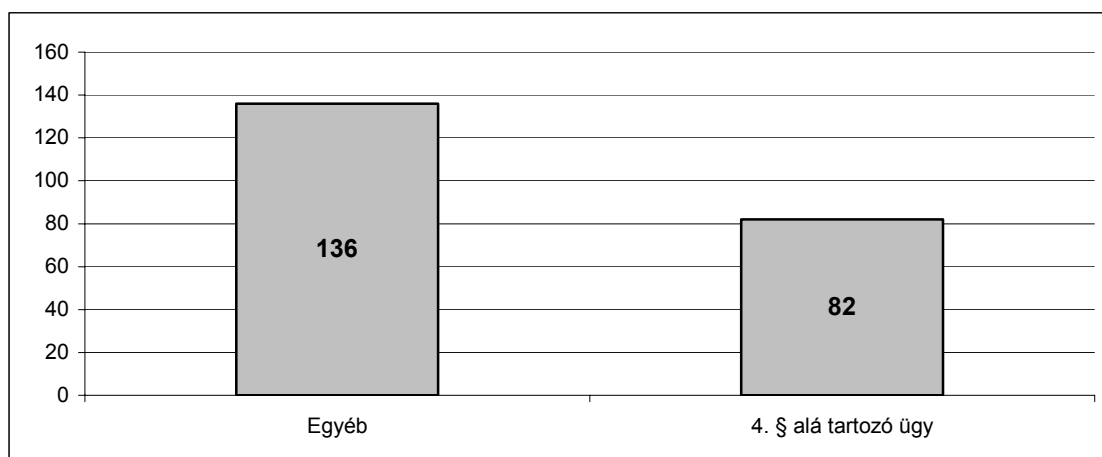
A helyt adó állásfoglalások ellen 22 fellebbezés érkezett. A Testület 6 esetben helyt adott a jogorvoslati kérelemnek, a többi esetben elutasította, illetve még nem tárgyalta. 10 ügy jelenleg bírósági szakaszban van.

Az elutasított határozatok ellen 16 esetben éltek fellebbezéssel a panaszosok. A Testület 2 esetben új eljárásra utasította a Panaszbizottságot, 2 esetben megszüntette, illetve módosította az eljáró tanácsok állásfoglalásait, a többi esetben helyben hagyta az elsőfokú döntést.

Az egyéb ügyként tárgyalt panaszok lezárásaként 136 nyilatkozat született és közülük 40 nyilvánosságra hozatalt is előírt. 28 nyilatkozat elmarasztaló tartalmú volt.

19. ábra

Az Rttv. 4. § (1) alá tartozó és egyéb ügyek aránya

2.4. A közszolgálati műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok

A Magyar Rádió műsorait 52 esetben kifogásolták és közülük 30 panasz került az eljáró tanácsok elé. Az eljáró tanácsok 8 esetben helyt adó, 17 esetben elutasító állásfoglalást fogalmaztak meg, és 2 esetben megszüntető határozat született. A helyt adó állásfoglalások ellen a Magyar Rádió 5 esetben fellebbezett.

Az elutasító állásfoglalásokat a panaszosok 5 esetben nem fogadták el. 3 panasz nyilatkozattal zárult, közülük 2 elutasító tartalmú volt. Nyilvánosságra hozatalt 2 alkalommal tartottak indokoltnak.

A Magyar Televízió műsorai ellen 119 panasz érkezett. Tárgyalásra 62 eset került. Az eljáró tanácsok 9 helyt adó és 22 elutasító állásfoglalást, valamint 31 nyilatkozatot fogadtak el. A helyt adó állásfoglalások ellen az MTV minden esetben fellebbezett. Az elutasító állásfoglalások ellen két esetben fellebbeztek a panaszosok.

A nyilatkozatok közül 12 volt elmarasztaló tartalmú, és az eljáró tanácsok közülük 3 esetben döntöttek a nyilvánosságra hozatalról. Négy elutasító tartalmú nyilatkozatot ugyancsak nyilvánosságra hoztak.

A Duna Televízió műsorai ellen 5 panasz érkezett, tárgyalásra egy eset került. A megszületett 1 helyt adó állásfoglalás ellen a műsorszolgáltató fellebbezett. A Testület a Duna TV fellebbezésének helyt adott.

Az MTI ellen – az elmúlt évhez hasonlóan – 1 panasz érkezett. A helyt adó állásfoglalást a nemzeti hírugynökség megfellebbezte. A Testület az eljáró tanács döntését módosította. Jelenleg az ügy bíróságon van.

2.5. Az országos kereskedelmi műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok

2005-ben változás történt az országos kereskedelmi televíziók műsorát ért kifogások irányultságában. Jelentősen nőtt a kiskorúak védelmében írt kifogások száma és radikálisan csökkent a korábban erőteljesen bírált show-műsorokat érintő panasz.

Az RTL műsorait 75 esetben észrevételezték és 33 panasz került eljáró tanácsi tárgyalásra.

Az eljárások során 1 helyt adó, 8 elutasító állásfoglalás, és 21 nyilatkozat – közülük 7 elmarasztaló tartalmú nyilvánosságra hozatallal – született. 3 esetben az eljáró tanács az ügyeknek a Testülethez történő áttételéről határozott. Fellebbezés után a Testület módosította ugyan a helyt adó állásfoglalás indoklását, de ugyancsak elmarasztalta a műsorszolgáltatót.

A legtöbbször – 9 alkalommal – a Heti Hetest kifogásolták, de az eljáró tanácsok egy alkalommal sem találták kifogásolhatónak a műsort.

A TV2 műsorait 59 alkalommal érte kifogás, közülük 24 panaszt tárgyaltak az eljáró tanácsok. 4 helyt adó, 9 elutasító állásfoglalás, és 11 elutasító nyilatkozat született. A 4 helyt adó állásfoglalást a műsorszolgáltató megfellebbezte, az egyik ügyben a Testület helyt adott a fellebbezésnek, a többi ügy bírósági szakaszban van.

2.6. A helyi és közösségi műsorszolgáltatók műsorait érintő panaszok

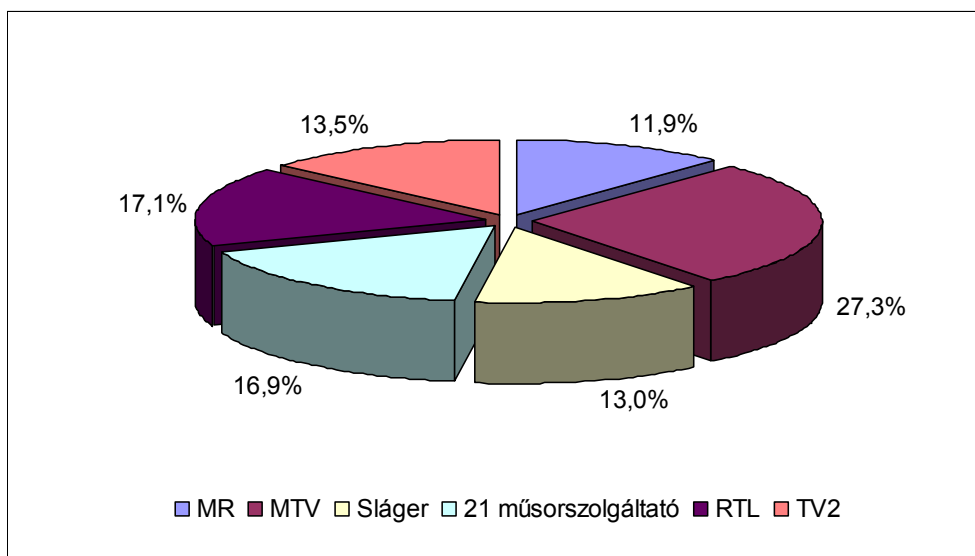
Az elmúlt évhez képest csökkent az észrevételezett helyi és regionális rádiók, televíziók száma; viszont a panaszok száma nőtt.

A tavalyi 27 műsorszolgáltatót érintő 62 panasszal szemben 2005-ben 21 műsorszolgáltató 74 műsorát kifogásolták.

10 panasz érkezett a Klubrádió, 7 az Extrém Rádió, 7 a Viasat3, 6 a Hír TV és 6 a COOL TV különböző műsoraira.

20. ábra

A közszolgálati, a kereskedelmi és a helyi, regionális műsorszolgáltatókat érintő panaszok

2.7. A panaszok benyújtói, jellemző tendenciák

A tárgyalásra került panaszok benyújtói közötti arányok minimálisan módosultak. Különösebb tendencia nem állapítható meg.

A pártok által kezdeményezett 26 eljárásnál a FIDESz-MPSz 17, a MIÉP 4, az MSzP 3, a „történelmi” Szociáldemokrata Párt 1 és a Nyugdíjasok Pártja 1 alkalommal volt a kezdeményező.

állampolgár	158
párt	26
önkormányzat	6
állami szervezet	2
gazdasági szervezet	1
alapítvány	2
civil szervezet	24
összesen	219

3. Kuratóriumi sorsolás 2005-ben

Az Rttv. 57. §-a alapján az ORTT évente nyilvántartásba veszi a Magyar Televízió Közalapítvány, a Magyar Rádió Közalapítvány és a Hungária Televízió Közalapítvány kuratóriumába jelentkező civil szervezeteket, és közülük kisorsolja azokat, amelyek az adott évben a kuratóriumok civil kurátorait delegálják.

Az Rttv. 56. § (1) bekezdésének r) pontja értelmében a Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumába és a Magyar Televízió Közalapítvány kuratóriumába a határon túli szervezetek egy-egy főt delegálnak. A törvény 56. § (2) bekezdésének m) pontja szerint a Hungária Televízió Közalapítvány kuratóriumába a szomszédos országokban működő magyar szervezetek képviselői hét főt, a szórvány magyarságot a Magyarok Világszövetségében képviselni jogosult testület egy főt delegálhat.

Minthogy a törvény 56. § (1) és (2) bekezdés b) pontja nevesíti a négy történelmi egyházat, azokat nem kell nyilvántartásba venni. Ezért nem is kellett teljesíteniük a nyilvántartásba vételhez szükséges feltételeket.

A négy történelmi egyház képviselője 2005. március 8-án jelezte az ORTT elnökének, hogy a 2005. évi megegyezések alapján mely közös jelölteket delegálnak kuratóriumokba.

A törvény 57. § (7) bekezdése szerint: *„Ha egy szervezet már élt delegálási jogával, és a vele azonos csoportba tartozó más szervezetek közül van olyan, amely még nem delegált, ezen szervezet a kuratóriumi megbízatásának lejártától számított három éven belül nem vehet részt sem a megállapodásban, sem a sorsolásban.”*

Ha valamely szervezet 2001-ben és/vagy 2002-ben és/vagy 2003-ben és/vagy 2004-ben valamelyik kuratóriumba már delegált képviselőt, akkor az 2005-ben csak abba a kuratóriumba delegálhatott, amelyekben még nem vett részt. A törvényi kizárást a Testület kuratóriumra és nem kategóriára érvényesítette.

Az ORTT Irodájához a 2005. évi kuratóriumi jelentkezés céljából összesen 210 regisztrációs kérelem érkezett a megadott határidőben.

Ezek közül a Testület 115 szervezetet nyilvántartásba vett, míg 95 esetben a szervezet nyilvántartásba vételi kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy ezek a jelentkezések valamilyen okból nem feleltek meg a jelentkezési felhívásban, illetve a törvényben foglaltaknak.

A sorsolást az ORTT 2005. április 1-jén tartotta meg.

II. MÉDIAÜZENETEK

1. Erőszak az elektronikus médiában

A 1996. évi I. törvény 2002. október 15-én hatályba lépett módosítása jelentős változásokat hozott az audiovizuális gyermek- és ifjúságvédelem terén azáltal, hogy alapelvi szinten, önálló címként, összefüggően szabályozza a kiskorúak védelmét szolgáló rendelkezéseket. Tartalmazza a műsorszámok kategóriába sorolását, az egyes kategóriák legfontosabb ismérveit, továbbá az azoknak megfelelő műsorszámok közzétételének általános feltételeit. A magyarországi műsorszolgáltatóknak ettől az időponttól valamennyi általuk közzétett műsorszámot – a műsorelőzetesek, a hírműsorok, a reklámok, a sportműsorszámok, valamint az időszerű eseményekkel foglalkozó műsorszámok kivételével – az Rttv. 5/B. § szerinti kategóriák valamelyikébe kell sorolniuk. A korhatárra tekintet nélkül megtekinthető műsorszámok, amelyek a kiskorúak fejlődését nem károsíthatják, az I. kategóriába tartoznak, s ezekre semmilyen megkötés nem vonatkozik. A II. kategóriától kezdve a IV. kategóriáig azonban fokozatosan emelkedik a potenciális ártalom mértéke, ilyen módon a kiskorúak hozzáférési lehetőségét korlátozó törvényi előírások is ennek megfelelően szigorodnak. Míg a jogszabály a II. kategóriába sorolt műsorszámok esetén csak a műsorszám elején elhangzó akusztikus figyelmeztetést, valamint a kategóriának megfelelő optikai jelzés – a műsorszám teljes időtartama alatti – használatát írja elő, a III. és IV. kategóriához – az akusztikus és optikai figyelmeztetésen túl – sugárzási időkorlátokat (az ekként besorolt műsorszámok 21-05, illetve 22-05 között tehetők közzé) is rendel. Végül az V. kategóriába sorolandók a súlyosan kedvezőtlen befolyást kifejtő műsorszámok, mint amelyek például pornográfiát vagy szélsőséges, illetve indokolatlan erőszakot tartalmaznak – és ezért televíziós sugárzásuk teljes tilalom alá esik.

Az előző évek gyakorlatához hasonlóan, az ORTT 2005-ben is kiemelt figyelmet szentelt a kiskorúak védelmének. A törvény által ráruházott feladatkörnek, amelynek elsődleges célja a gyermekek és az ifjúság megóvása az egészséges fejlődésükre ártalmas hatást gyakorló médiatartalmaktól, a hatóság több módon is igyekszik eleget tenni. Amellett, hogy évről-évre ellátja a hazai elektronikus műsorszolgáltatás monitorozását az esetleges törvénytársítások kiszűrésére, rendszeresen vizsgálja az erőszak mértékének alakulását bizonyos műsorszámokban. A témához kapcsolódó ismeretek elmélyítésére – az elemzéseken kívül – évente szakértők és kutatócsoportok bevonásával egy-egy speciális területet érintő felmérést is végez.

Az ORTT kiskorúak védelmében kifejtett tevékenységének eredményességéről nyújtanak képet a műsorszolgáltatók kategorizálási gyakorlatáról évi rendszerességgel készített statisztikák. Tekintettel arra, hogy a kiskorúak védelme érdekében bevezetett klasszifikációs rendszer 2002 utolsó negyedében lépett életbe, először 2003 végén nyílt arra lehetőség, hogy a műsorszolgáltatók kategorizálási gyakorlatáról áttekintést nyerjünk. Azóta minden év végén elkészítjük a kiértékeléseket a kötelező adatszolgáltatás keretében beküldött műsorszolgáltatási jegyzőkönyvek alapján a három közszolgálati, a három legnézettebb kereskedelmi, valamint a fizetős filmszolgáltató korhatár-kategóriákba sorolt műsorszámainak eloszlásáról. Ilyen módon a korhatári kategóriákkal ellátott műsorszámok arányának változásai az évek során jól nyomon követhetőkké válnak.

A **2. számú mellékletben** közölt összefoglaló táblázatok alapján megállapítható, hogy a valamilyen korhatárral ellátott műsorszámok aránya a 2003-ban mért adatokhoz képest – a fizetős csatorna HBO kivételével – mindenütt növekedett (**2. számú melléklet 1. táblázat**). A gyarapodás mértéke a közszolgálati adóknál volt a legmagasabb, a Duna TV esetében a nyolc százalékot is meghaladta. Érdeemes megemlíteni, hogy a közszolgálati csatornáknál az emelkedések elsősorban a II. kategóriához kötődtek, míg a kereskedelmi társaiknál a magasabb kategóriákhoz. Ez utóbbiaknál némileg árnyalja a képet, hogy a körzeti televízió, a Viasat3 a 16 éven felülieknek (2003-ról 2005-re 5,6 százalékpontos emelkedés), a két országos adó pedig a 18 éven felülieknek ajánlott műsorszámok vonatkozásában változtatott a besorolási gyakorlatán (2003-ról 2005-re a TV2-nél 1,7 százalékpontos, az RTL Klubnál 1,2 százalékpontos volt az emelkedés). Többek között a hatékony műsorfigyeléssel is magyarázható, hogy a Viasat3-on és az HBO-n kívül folyamatosan nőtt a IV. kategóriába sorolt műsorszámok aránya. A korhatárral ellátott műsorszámok műsorkínálaton belül elfoglalt arányának tekintetében jelentős különbség mutatkozik a közszolgálati és a kereskedelmi televíziók között. Az eltérés nemcsak a kevésbé erőszakos vagy erotikus tartalmú műsorok ritkább előfordulásának, hanem az alacsonyabb fikciós műsorkínálatnak is köszönhető. Az elsőnél magasabb kategóriába sorolt műsorszámok hányada az HBO (2005: 70%) és a Viasat3 esetében (2005: 63%) volt a legmagasabb, s ugyancsak itt szerepelt a legtöbb film és sorozat.

A televíziók klasszifikált műsoridejének kategóriákon belüli megoszlása kapcsán megállapíthatjuk (**2. számú melléklet 2. táblázat**), hogy a megelőző évhez hasonlóan 2005-ben is a közszolgálati csatornák kínálták a legtöbb I. kategóriába sorolt műsorszámot. A legmagasabb arány ezúttal az M2-höz kötődött, a minden korosztálynak ajánlott műsorszám több mint egynegyede itt volt látható (26,6%). Szorosan követte ezt a csatornát a tavalyi első helyezett, a Duna TV (24,7%), majd tőlük jóval elmaradva következett a földi sugárzású közszolgálati csatorna, az M1 (15,2%). A minden korosztály számára ajánlott műsorszámok továbbra is legritkábban a Viasat3 kínálatában fordultak elő. Az I. kategóriás műsoroknak nem egészen két százaléka volt látható ezen a csatornán, míg a két országos kereskedelmi televízióban, valamint a fizetős adón ezen műsorok előfordulása hozzávetőlegesen 10-10 százalék körül alakult. A valamilyen korhatárral ellátott műsorszámok tekintetében ezzel szemben az eddigi arány megfordulni látszik. A néző esélye a közszolgálati adók esetében volt a legkisebb, hogy II., illetve ennél magasabb kategóriás műsorszámmal találkozzon, míg a kizárólag felnőtt közönségnek ajánlott műsorok jelentős részét, mintegy 43 százalékát a Viasat3 mutatta be.

A napközben is közzétehető I. és II. kategóriába sorolt műsorszámok műfaji megoszlás szerint igen heterogén csoportot alkotnak (**2. számú melléklet 3/a. és 3/b. táblázat**). A mindenki számára megtekinthető programok leggyakrabban az információs műsorok közül kerültek ki, amelyek általában kevésbé állnak a fiatalabb, 12 év alatti nézői korosztály érdeklődésének középpontjában. A legerősebb fikciós kínálat az HBO rendelkezett, ezen belül I. kategóriába sorolt film is csak itt fordult elő jelentős mértékben. A korhatár nélkül ajánlott fikciós kínálat tekintetében a második helyre a TV2 került. A közszolgálati csatornák közül a Duna TV-t lehet kiemelni mint olyan csatornát, amely a filmek és animációk tekintetében is a családos nézők számára választható alternatívának számított. Jóval erősebb fikciós kínálatot regisztráltunk a II. kategóriába sorolt műsorszámok között, bár éves szinten továbbra is az HBO jeleskedett a legtöbb filmmel és sorozattal, de őt szorosan követte a sorban a Viasat3. A korábbi évek adataihoz képest a leginkább szembeötlő különbség 2005-ben a reality- és talk-show-k mérsékelt jelenléte volt. Míg a II. kategórián belül 2003-ban 38 486 percet, 2004-ben pedig 44 504 percet töltöttek ki a vizsgált csatornák ezekkel a műsorokkal, 2005-re ezek előfordulása 17 122 percre esett vissza. Kibeszélő show-val csak az RTL Klub jelentkezett rendszeresen, valóság show-t pedig kizárólag a Viasat3 tűzött műsorra.

Ezen műfajok drasztikus visszaszorulása kedvezően befolyásolta a kiskorúak szempontjából is megbízhatónak minősíthető műsorkínálatot. Egyértelműen az ebben az irányban kifejtett tevékenység eredményességére utal, hogy 2005-ben olyan magyar gyártású talk-show került az éjjeli időszakban sugárzásra, amely korábban a délutáni időpontban volt látható. Feltehetően az ORTT gyakori elmarasztalása következtében határozott úgy az RTL Klub, hogy a témától függően, a Balázs show bizonyos részeit a nyári szezonban magasabb korhatár-kategóriával vetíti.

Egyértelműen a fikciós alkotások uralják azokat a kategóriákat, amelyek sugárzása az Rttv. szerint időpont korlátozással jár. 2005-ben a III. és IV. kategóriát – minden csatornánál – minimum 95 százalékban sorozatok és filmek töltötték fel. Ez az arány a korábbi években csak a Viasat3 esetében tért el jelentősen, amikor a televízió kínálatát lépten-nyomon verekedéseket provokáló talk-show-k és erotikus képekkel operáló játékok gazdagították. Ezek a műsортípusok azonban a legutóbbi vizsgálatkor már nem voltak fellelhetők. A III. kategória esetében a filmeknél – az MTV és HBO kivételével – mindenütt folyamatos növekedés volt tapasztalható (**2. számú melléklet 4. táblázat**) a teljes műsorkínálatban elfoglalt műsoridőt tekintve. A sorozatoknál ez az emelkedés már kevésbé alakult látványosan. Többségében erősödő trend figyelhető meg a csak felnőtt korosztálynak ajánlott filmek kapcsán. 2005-ben csupán az HBO és a Viasat3 produkált visszaeső hányadot, a TV2-nél pedig nem történt változás (**2. számú melléklet 5. táblázat**). Olyan sorozatot, amelyet a IV. kategóriába sorolt a műsorszolgáltató, csak elvétve találni a műsorkínálatban, kizárólag a Viasat3 növelte az elmúlt három év alatt ezen műsorok arányát.

Az Rttv. szerint a műsorszolgáltatóknak a II. kategóriába kell sorolniuk azokat a műsorszámokat, amelyek a 12 éven aluliak számára esetleg problémás jeleneteket tartalmazhatnak, ezért a megtekintésükhöz nagykorú felügyelete javasolt. A gyakorlatban ezek a személyek többnyire a szülők, akik napközben általában a munkahelyükön tartózkodnak. Ennek nyomán felmértük a II. kategóriás műsorszámok megoszlását az egyes műsorszávokban. A reggel 6 óra és a főműsoridő kezdete között sugárzott II. kategóriás műsorszámok tekintetében igen eltérően alakultak az arányok a közszolgálati és a kereskedelmi csatornák között. A gyermekek tévézésének napközbeni körülményeit leginkább az M2 vette figyelembe (**2. számú melléklet 6. táblázat**). A nagykorú felügyelete mellett ajánlott műsorszámok arányát folyamatosan csökkentette az évek során, és 2005-ben már csupán nyolc százalékát tette közzé ebben az időpontban. Ugyanakkor az adó földi frekvencián sugárzott párja – vélhetően az erős versenyhelyezetből adódóan – igyekszik a napközben sugárzott korhatáros műsorok arányát a két nagy kereskedelmi vetélytársához igazítani. Még kevésbé játszik szerepet a Viasat3 és az HBO műsorszervezésénél a fenti szempont, figyelembe véve, hogy az ekként kategorizált műsorszámok több mint 70 százaléka napközben került vetítésre (igaz, ez a két csatorna az, ahol a mindenki számára megtekinthető alkotások aránya az éves műsorkínálatban eleve alacsony: Viasat3: 4,9%, HBO 24,5%).

A műsorszávok vizsgálata kapcsán felmerül a kérdés, hogy a televíziók milyen mértékben élnek a törvény adta lehetőséggel, miszerint III. kategóriába sorolt műsorszám lehetőleg főműsoridőben kerüljön adásba. Az eredmény annak tükrében lényeges, hogy az AGB Hungary adatai alapján 2005-ben a 4 és 14 év közötti korosztály átlagosan több mint egyharmada 21 órákor még a tévékészülékek előtt ült. Sajnálatos módon éppen a közszolgálati csatornák növelték meg 2003-ról 2005-re igen drasztikusan a III. kategóriás műsorszámok arányát főműsoridőben (**2. számú melléklet 7. táblázat**). Míg az emelés mértéke az M1 és a Duna TV esetében nyolc, illetve hét százalékpont volt, addig az M2-nél a 37 százalékpontot is meghaladta (2004: 9,7%, 2005: 38%). Tekintettel arra, hogy ebben az időpontban még nagy számban tévéznek a 14 év alattiak, a közszolgálati adókon tanúsított szerkesztői gyakorlat esetleg kedvezőtlenül befolyásolhatta a családok életét. Ebből a

szempontból sokkal inkább családközpontú műsorpolitikával büszkélkedhetnek az országos kereskedelmi adók, hiszen az ő esetükben az előbbi arány mindössze hat százalékos volt.

Az Rttv. kiskorúak védelmét szolgáló rendelkezés módosítása óta 430 műorszám kapcsán állapított meg törvénysértést a Testület. Az elmarasztalt műsorok meglehetősen nagy száma ellenére a kívánatos hatás, a műorszolgáltatóktól elvárható normakövető magatartás – sajnálatos módon – csak késleltetetten jelentkezik. Az adatok szerint a műorszolgáltatók eddig 198 műorszám esetén nyújtottak be bírósági keresetet a Testület határozata ellen, amely a törvénysértőnek talált műorszámok 46 százalékának felel meg. A peresített műorszámokat illetően 65-nél még nem született ítélet, továbbá 20 műorszám kapcsán a műorszolgáltató még az ítélethirdetés előtt meggondolta magát, és visszavonta a keresetét. Négy esetben nem született érdemi döntés, miután a bíróság formai okokra hivatkozva hatályon kívül helyezte a határozatot, és új eljárásra kötelezte az ORTT-t. Mindaddig összesen 110 műorszám kapcsán született valamilyen döntés az Rttv. 5. paragrafusát érintően, s ezek fele jogerőssé vált. Ezen ügyek 93 százalékában a bíróság az ORTT-nek adott igazat, azaz elutasította a műorszolgáltató keresetét.

1.1. A kiskorúak védelmével kapcsolatos szabályozás hatósági kontrollja és a műorszolgáltatók klasszifikációs gyakorlata

A kontroll mintavételi módszere

Az ORTT 2003. január elején indította el az Rttv. 5. § normáinak betartását ellenőrző rendszeres figyelését. 2005. első negyedévében változatlan formában folytatta a 2004. évben kidolgozott mintavételi eljárást (**1. táblázat**). A módszer figyelembe vette a műorszolgáltatók normaszegésének gyakoriságát, másrészt tekintettel volt a törvénysértő műorszámok műsorsávokon belüli elhelyezkedésére is. A törvénysértések csatornák szerinti megoszlása alapján három csoport volt elkülöníthető. Az első csoportba azok a havi rendszerességgel figyelt műorszolgáltatók tartoztak, amelyeknél az elmúlt év folyamán a vizsgált műorszámokhoz képest a legnagyobb arányban fordultak elő törvénysértések (RTL Klub, TV2, Viasat2, HBO). A második csoportba azokat az adókat soroltuk, amelyeknél ugyan előfordultak normaszegések, de ezek aránya a vizsgált műorszámokhoz képest igen alacsony volt (M1, DunaTV, Spektrum TV). A harmadik csoportba kerültek azok a csatornák, amelyeknél az elmúlt évben csupán egyszer vagy egyáltalán nem találtunk törvénysértést. Attól függően, hogy a műorszolgáltató melyik csoportba tartozott, került megállapításra a havonta megfigyelt időszakok száma. Ilyen módon a rendszeres műsorfigyelés keretében havonta 30 műsorsáv került vizsgálatra, tehát az első negyedévben összesen 90.

1. táblázat

A 2005. első negyedévében alkalmazott minta a kiskorúak védelmével kapcsolatos törvényi rendelkezések havi rendszerességgel végzett hatósági ellenőrzéséhez (5/B. § – 5/D. §)

	1. csoport	2. csoport	3. csoport
Havonta vizsgált főműsorsávok: 15-22 óra közötti időszak	TV2, RTL Klub: három Viasat3, HBO: kettő	M1, Duna TV, Spektrum TV: egy	Tíz csatorna egy-egy műsorsávja
Havonta vizsgált alternatív sávok: 05-15 óra közötti időszak 22-05 óra közötti időszak	Csatornánként egy	Csatornánként egy	
Összesen	14 idősáv	6 idősáv	10 idősáv

A munka hatékonyabbá tétele érdekében 2005 áprilisától egy új, ún. találati rendszert vezettünk be. Az új szisztéma értelmében a mintába került adásnap vizsgálata a fősávval (16:00-22:00) indul, majd ha ebben az időszakban nem regisztrálunk korhatár-besorolási problémát, akkor a sorsolással megállapított alternatív sáv két órájának ellenőrzésével folytatjuk a munkát. A figyelés minden esetben véget ér, amennyiben a törvénysértés III., vagy annál magasabb korhatári kategóriát érint. Az új rendszer megtartotta a korábbi módszer előnyeit, hiszen továbbra is tekintettel van a régebben elkövetett törvénysértések gyakoriságára. Néhány csatorna ennek következtében más csoportba került át: a leggyakrabban törvényt sértők köréből kikerült az HBO, míg a kevésbé normaszegők mindegyikét a harmadik csoportba soroltuk, a normakövetők közül azonban a Cool TV a közepesen törvénysértők közé került (**2. táblázat**). A műsorsávok megváltozásával egyidejűleg a vizsgált napok számát havi 16-ra csökkentettük, ezek eloszlása azonban továbbra is figyelembe veszi, hogy a műsorszolgáltató melyik csoportba tartozik. Ilyen módon a rendszeres műsorfigyelés keretében 2005. áprilisa és decembere között összesen 144 adásnapot vizsgáltunk, tehát a négy negyedév során mindösszesen 234 nap került a mintába.

2. táblázat

A 2005. áprilisától alkalmazott minta a kiskorúak védelmével kapcsolatos törvényi rendelkezések havi rendszerességgel végzett hatósági ellenőrzéséhez (5/B. § – 5/D. §)

	1. csoport	2. csoport	3. csoport
Havonta vizsgált adásnapok: (Fősáv: 16-22 + további két alternatív óra)	TV2, RTL Klub, Viasat3: három alkalommal	HBO, Cool TV: egy alkalommal	Öt csatorna egy-egy alkalommal
Összesen	9 idősáv	2 idősáv	5 idősáv

Az éves minta összetétele

A kisorsolt 234 napon összesen 206 alkalommal vizsgáltuk a 16-22 óra közé eső „fősávot”. Emellett a nappali sávból – ami 05-16 óra közé esett – 49 időszakot ellenőriztünk, míg az éjszakai sáv – 22-05 óra között – 103 alkalommal került a mintába. Mindösszesen tehát 358 idősáv vizsgálata történt meg 2005-ben (**3. táblázat**).

3. táblázat

A vizsgált minta sávok szerinti eloszlása havi bontásban (db)

vizsgált sávok (db)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
fősáv (16-22)	20	22	20	16	16	16	16	16	16	16	16	16
nappali alternatív sáv (05-16)*	4	2	1	3	3	4	10	2	3	5	6	6
éjszakai alternatív sáv (22-05)*	6	6	9	9	11	10	4	12	10	9	7	10

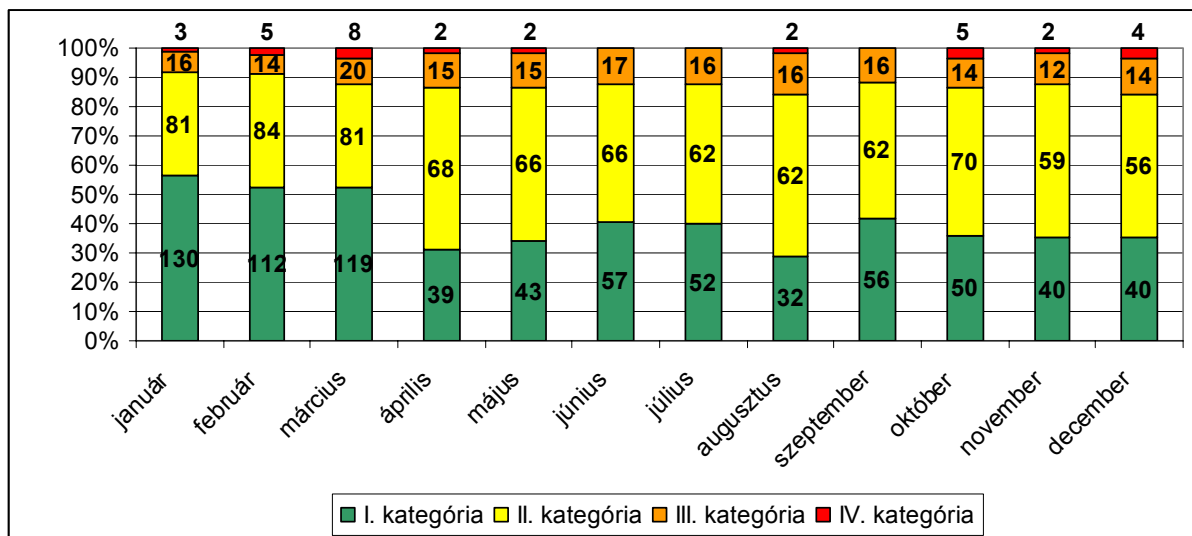
*a sávon belül, a kisorsolt időponttól számított 2 órát felölelő időszak

A fenti minta alapján összesen 2272 műsorszám került elemzésre. A vizsgálat részét képezte az egyetlen magyarországi tematikus zenei csatorna, a Viva+ is, amely szinte kizárólag videoklipeket sugároz. Az év során 467 műsorszámát vizsgáltuk meg, melyek legtöbbször (96%) az I. kategóriába sorolta. A zenei csatorna ezen sajátossága erősen torzítaná az összefoglaló eredményeket, ezért a továbbiakban a műsorkínálatára vonatkozó adatait

külön kezeljük. A redukált havi minta nagyságát, valamint a műsorszámok kategóriánkénti megoszlását a következő ábra mutatja (**1. ábra**). A minta korhatári kategóriák szerinti összetételének vizsgálatánál figyelembe kell vennünk az egyes sávok sajátosságát. A fősávba ugyanis – a törvényi időkorlátok miatt – nem kerülhetnek be 18 éven felülieknek ajánlott műsorok, melyek kizárólag a ritkábban vizsgált éjszakai műsorsávban fordulhatnak elő. A nappali alternatív időszakban pedig kizárólag I. és II. kategóriába sorolt alkotások jelenhetnek meg. Mindezek figyelembevételével nem meglepő, hogy minden hónapban 80 százalék fölötti volt az első két kategóriába sorolt alkotások aránya, azaz az időbeli korlátozáshoz nem kötött műsorszámok kerültek legtöbbször vizsgálatra. Ezek gyakoribb ellenőrzését éppen az a tény indokolja, hogy a korhatárra tekintet nélkül megtekinthető alkotásokban és a 12 éven aluliak számára nagykorú felügyelete mellett ajánlott műsorokban előforduló ártalmas tartalmak a kiskorúak személyiségfejlődése szempontjából fokozott veszélyt jelentenek. Az I. kategóriába sorolt alkotások az éves minta 42,7 százalékát, míg a II. kategóriába soroltak az összes műsor 45,3 százalékát tették ki. Az előbbieknél jóval kisebb arányban fordultak elő 16 éven felülieknek szánt alkotások, melyek az éves minta 10,2 százalékában jelentek meg. Legritkábban a kizárólag felnőtteknek szánt műsorokat vizsgáltuk, melyek az év során elemzett alkotásoknak csupán 1,8 százalékát tették ki, és több olyan hónap is volt, amikor egyetlen ilyen módon klasszifikált műsor sem került a mintánkba.

1. ábra

A vizsgált műsorszámok kategóriánkénti megoszlása havi bontásban (db) (zenei csatornák nélkül)

*Áprilistól mintaváltozás volt (lásd **2. táblázat**)

Az egyes kategóriákba sorolt műsorszámok műsorsávokon belüli elhelyezkedését vizsgálva megállapíthatjuk (**4. táblázat**), hogy a délelőtti és a kora délutáni időszakban a csatornák gyakrabban tettek közzé korhatárra tekintet nélkül megtekinthető műsorszámokat, mint a legkisebbek számára szülői felügyelettel ajánlott alkotásokat. Az általunk leggyakrabban vizsgált fősávban azonban – amely egyben a televíziók legnézettebb időszaka – legnagyobb arányban a 12 éven aluliak számára nagykorú felügyelete mellett ajánlott alkotások fordultak elő. Bár a fősáv utolsó órájában már megengedett a III. kategóriába sorolt alkotás közzététele, mégis 89 alkalommal került a mintánkba ilyen típusú műsorszám. Ez arra utal, hogy a műsorszolgáltatók igencsak kihasználják a törvényes lehetőségét annak, hogy a főműsoridőben kezdjék meg a 16 éven felülieknek ajánlott esti főfilmjeiket. Mindössze két

alkalommal fordult elő, hogy a törvényi tilalom ellenére, 22 óra előtt került adásba csak felnőtt nézőknek ajánlott alkotás.

4. táblázat

Az egyes sávokon belül kisorsolt műsorszámok kategóriánkénti eloszlása

vizsgált műsor (db)	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória
fősáv (16-22)	546	649	89	2
nappali alternatív sáv (05-16)	138	94		
éjszakai alternatív sáv (22-05)	86	74	96	31

A mintába került műsorszámokat standardizált kérdőívek alapján vizsgáljuk. Az elemzés a kiskorúakat leginkább veszélyeztető médiatartalmakat szűri ki, és az alacsonyabb kategóriák felé haladva, egyre szigorúbban értékeli a vizsgált műsorszámok tartalmi elemeit (**5. táblázat**). Az ártalmas elemek leggyakrabban nem érik el azt a szintet, amely már korhatár-módosítást indokolna, de mindenképpen jelzésértékű, hogy a műsorszolgáltatók által kategorizált műsorokban melyek a leginkább előforduló problémák. A korhatárra tekintet nélkül megtekinthetőnek minősített műsorszámok 10,5 százalékában jelent meg problémás téma, mely nem megfelelő feldolgozás esetén veszélyeztetheti a kisgyermek egészséges lelki fejlődését. Az I. kategóriába sorolt alkotások 7,3 százalékában jelent meg erőszakos tartalom, s ezzel a második leggyakoribb ártalomkör az ilyen műsorokban. Műfajok szerint bontva a szexualitás leggyakrabban az ún. nem zenés fikciós műsorokban, ezen belül is elsősorban a szappanoperákban, sorozatokban fordult elő, melyeket a televíziók többnyire korhatári figyelmeztetés nélkül tesznek közzé. Kedvező, hogy az ilyen módon klasszifikált alkotásokban csak nagyon ritkán fordult elő a kábítószer használatának direkt módon történő megjelenítése, valamint indokolatlan meztelenség, mivel ezeket a műsorszolgáltatók is nehezen feldolgozhatónak, vagy félreérthetőnek ítélik szülői magyarázat nélkül a legkisebbek számára. A II. kategóriába sorolt műsorszámokban leggyakrabban az erőszakos tartalom fordult elő a problémás tartalmak közül. Az összes ilyen módon minősített alkotás 41,7 százalékában jelent meg ez a témakör, ezen belül is főként a direkt módon megjelenő erőszak, illetve a nyíltan megjelenő fájdalom, szenvedés, sebesülés volt a leggyakoribb. Említésre méltó, hogy a 12 éven felülieknek ajánlott műsorok 18,7 százalékában fordult elő trágárság, azaz úgy tűnik, a műsorszolgáltatók a durva nyelvhasználatot nem ítélik igazán károsnak a kiskorúak személyiségfejlődésére. A 16 éven aluliaknak nem ajánlott alkotások több mint háromnegyedében fordult elő erőszakos tartalom, s a műsorok harmada tartalmazott félelemkeltő jelenetet. Az agresszióon belül főként a közönyösen, hidegvérrel végrehajtott erőszak ábrázolások, illetve a különösen brutális intenzitással megjelenő sérülések jelentettek veszélyt a fiatalokra. Ennél kisebb arányban, de az első két korhatári kategóriához képest jóval gyakrabban fordult elő a szexualitás a III. kategóriába sorolt műsoroknál, s ezzel e kategóriában a veszélyes tartalmak sorában a negyedik helyre került. A 16 éven felülieknek ajánlott műsoroknak csupán 15,1 százalékában jelent meg a kábítószer-fogyasztás, de még így is ez a probléma volt ebben a kategóriában legnagyobb jelentőségű. A felnőtt nézőknek ajánlott műsorok több mint felében jelent meg nemiséget ábrázoló kép- vagy hanghatás, de ettől nem sokkal elmaradva, az alkotások 45,5 százalékában fordult elő szexuális kontextusban naturálisan megjelenő meztelenség.

5. táblázat

Problémás tartalmak előfordulása az egyes kategóriákban (%)

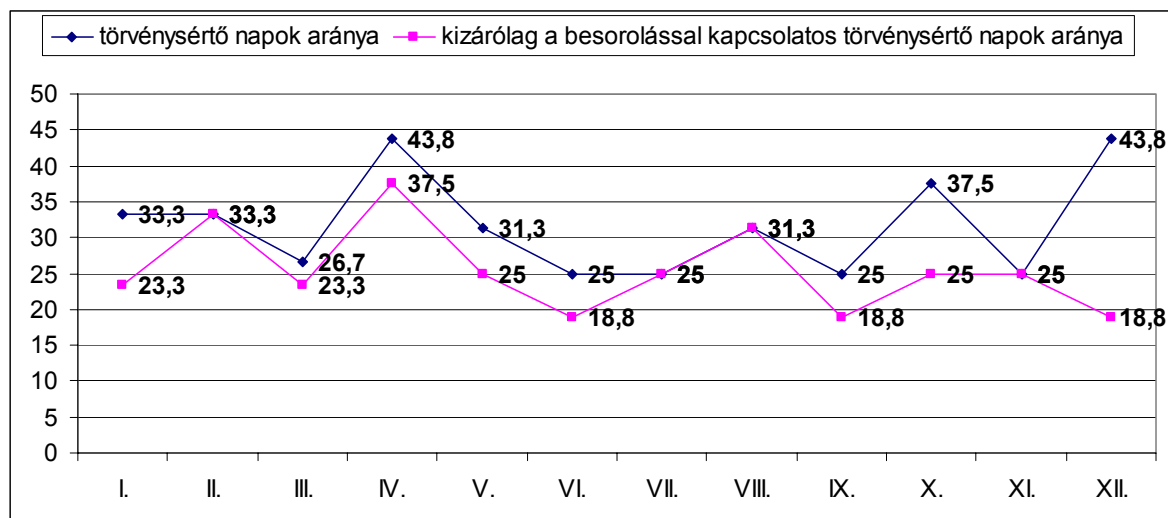
probléma/kategória	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória
problémás téma	10,5	34,4	46,5	45,5
erőszak	7,3	41,7	78,4	42,4
félelem	1,7	15,8	33,0	27,3
szex	3,9	13,6	30,3	51,5
meztelenség	0,6	6,4	23,8	45,5
kábítószer	0,5	4,2	15,1	12,1
trágárság	3,6	18,7	25,4	30,3
Összes vizsgált (db)	770	817	185	33

Normaszegések alakulása a rendszeres havi vizsgálati minta alapján

A normaszegések havi alakulása a mintában szereplő törvénysértő napok arányával szemléltethető leginkább (2. ábra). Az első negyedév elején tapasztalt 33 százalékos érték – a márciusi enyhe csökkenés után – jelentősen megugrott a második negyedév kezdetén. Az áprilisi – közel 44 százalékos – adat valószínűleg a tavaszi műsorkínálat változását tükrözi, mivel ekkor megnőtt az akciófilmek aránya, és ezek közt gyakrabban fordultak elő klasszifikációs problémák. Májusra azonban a vizsgált 16 nappól csupán öt esetében tapasztaltunk törvénysértést (31%), és ez a kedvező elmozdulás júniusban is folytatódott, amikor már csak minden negyedik nap volt problémás. A harmadik negyedév elején és végén a vizsgált napok negyedénél fordult elő törvénysértés, míg – a korábbi évek tapasztalatai alapján meglepő módon – augusztusban kissé megugrott a klasszifikációs normaszegések aránya (31%). Azonban még ez az adat is elmaradt a tavaszi csúcshoz képest. A negyedik negyedév első hónapjában, októberben ismét emelkedést tapasztaltunk, ami azonban nem meglepő a korábbi évek adatai alapján. Az őszi műsorstruktúrában – a nyári szünetet követően – újraindultak a talk-show-k, illetve a filmkínálat is átalakult, hiszen például az M1 művészfilm-sorozatot indított, amely gyakorta tartalmazott olyan provokatív művészi eszközöket, amelyek magasabb korhatári kategóriába sorolást indokoltak volna. A novemberi csökkenést követően decemberben a törvénysértő napok aránya ismét az áprilisi csúcshoz közelített, ami azonban mégsem annyira aggasztó, hiszen az év utolsó hónapjában ritkák voltak a korhatár-besorolással kapcsolatos normaszegések, és a törvénysértő napok arányát a formai problémák emelték meg. Kizárólag a besorolással összefüggő törvénysértések alakulását nézve pozitív tendenciát regisztrálhatunk, mivel májustól viszonylag alacsonynak mondható, 25 százalék körüli, kis mértékben ingadozó havi arányokat figyelhettünk meg.

2. ábra

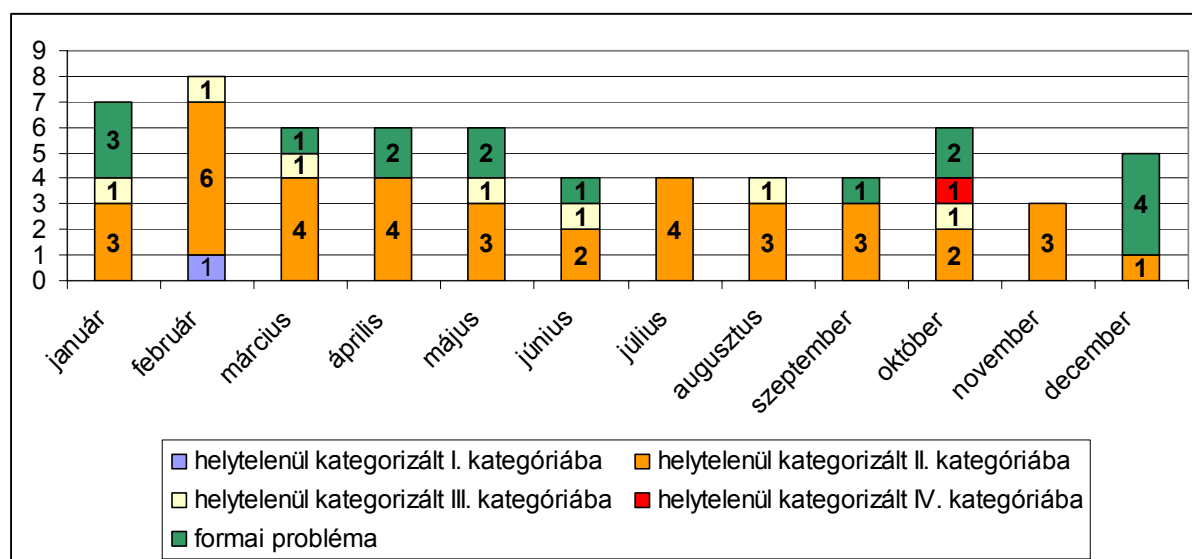
A kiskorúak védelmére vonatkozó törvényi előírásokat sértő műsorszámokat tartalmazó napok előfordulása havi bontásban (%)

A korábbi években bevált gyakorlat szerint, 2005-ben is a havi rendszeres műsorfigyelés mintája alapján kiszűrt formai hibákról, továbbá az alulkategorizált műsorszámok közül azokról készül vizsgálati jelentés, melyeket a III., a IV., illetve az V. kategóriába kellett volna sorolni. Ezen műsorok kiszűrése fokozott körültekintést igényel, hiszen a magasabb korhatári besorolásuk miatt, a 05-21 óra közötti védett időszakban nem tehetők közzé. 2005. első negyedévében havi átlagban hét vizsgálati jelentés készült. A minta jelentős csökkenésével azonban az ellenőrző munka hatékonysága – a problémás sávok fókuszba állításának köszönhetően – nem csökkent, hiszen a második és negyedik negyedévben így is átlagosan havonta öt, míg a harmadik negyedévben havi négy vizsgálati jelentés született (3. ábra).

3. ábra

A törvénytörések megoszlása (a vizsgálati jelentések száma alapján) a törvénytörés típusa szerint, havi bontásban

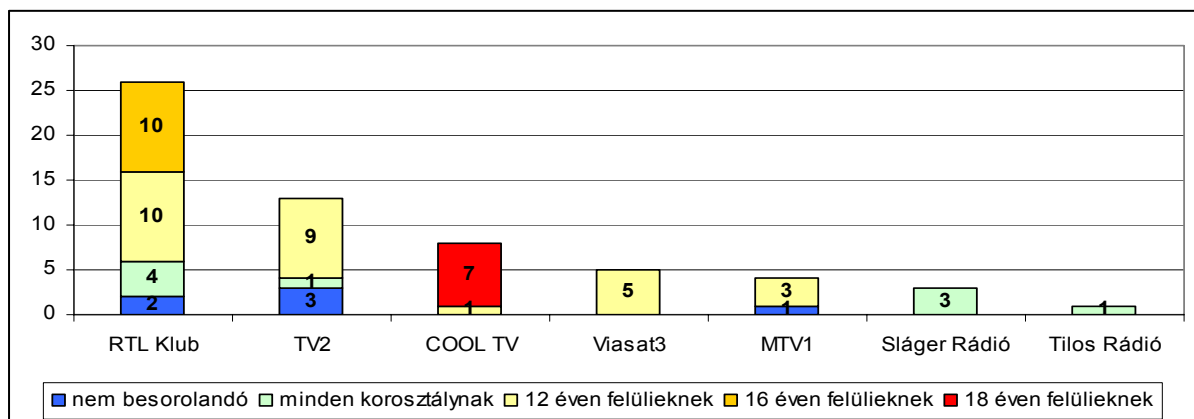

A panaszok vizsgálata

Az ORTT feladatait jelentősen bővítette az 5. paragrafust érintő és növekvő számú panasz kivizsgálása. 2005-ben 37 alkalommal folytattunk le ennek keretében kontrollt. Az esetek többsége konkrét műsorszámra vonatkozott, öt alkalommal azonban több műsorszámból álló, teljes műsorfolyam került elemzésre. Így összesen 156 műsorszámot vizsgáltunk a kiskorúak védelmével kapcsolatos törvényhelyek megsértésének gyanúja alapján. Az áttekintett alkotások közül 96 esetben – törvénysértés megállapítása nélkül – tájékoztató anyag készült, melynek célja nem valamely műsorszám, hanem egy adott téma, például a srebrenicai vérengzés kapcsán bemutatott erőszak vizsgálata volt. (Ennek részletesebb elemzését a célvizsgálatokról készült fejezet tartalmazza.) Az érdemi döntéssel kivizsgált panaszügyek csatornánkénti eloszlását alapul véve azt láthatjuk (**4. ábra**), hogy leggyakrabban a két országos kereskedelmi televíziós csatorna műsorait panaszolták be a nézők, az összes ügy közel kétharmada hozzájuk volt köthető. Az RTL Klub ellen kétszer annyi bejelentés érkezett, mint a TV2 ellen. Az RTL esetében leginkább a 12 és a 16 éven felülieknek ajánlott műsorszámokat kifogásolták, a TV2 kínálatából azonban magasan a II. kategóriába sorolt alkotások tartalmaztak leggyakrabban problémásnak vélt elemeket. A vizsgált ügyek 13 százaléka vonatkozott a Cool TV-re, és ezek elsősorban egy, csak felnőttek számára ajánlott rajzfilmsorozatot érintettek. A negyedik helyre is egy kereskedelmi csatorna, a Viasat3 került. A kifogásolt csatornák között csupán egy közszolgálati televízió jelent meg, az M1 ellen benyújtott panaszok az összes ügy 7 százalékát tették ki. Bár a nézői bejelentések kapcsán indított közigazgatási eljárások legtöbbször televíziók ellen folyt, az esetek hét százalékában két rádióadó is érintett volt. Ez az adat ugyan nem kiugró, azonban mégis aggasztó, hiszen minden eset a reggeli időszávban hangzott el, ráadásul minden alkalommal törvénysértőnek is bizonyult a műsor. Az összes panasz közel 72 százaléka olyan műsorszám ellen irányult, melyet az első két kategória valamelyikébe soroltak a műsorszolgáltatók, s így időkorlátozás nélkül, a nap bármely szakában közzétehetőnek minősültek. Ez egyben arra is rámutat, hogy a fiatalok nézők igen gyakran találkozhattak olyan műsorokkal, amelyet a szüleik, illetve a felnőtt lakosság a személyiségfejlődésükre károsnak ítélt.

4. ábra

A bejelentések csatornánkénti eloszlása a műsorszolgáltató által választott korhatár-kategória alapján (db)

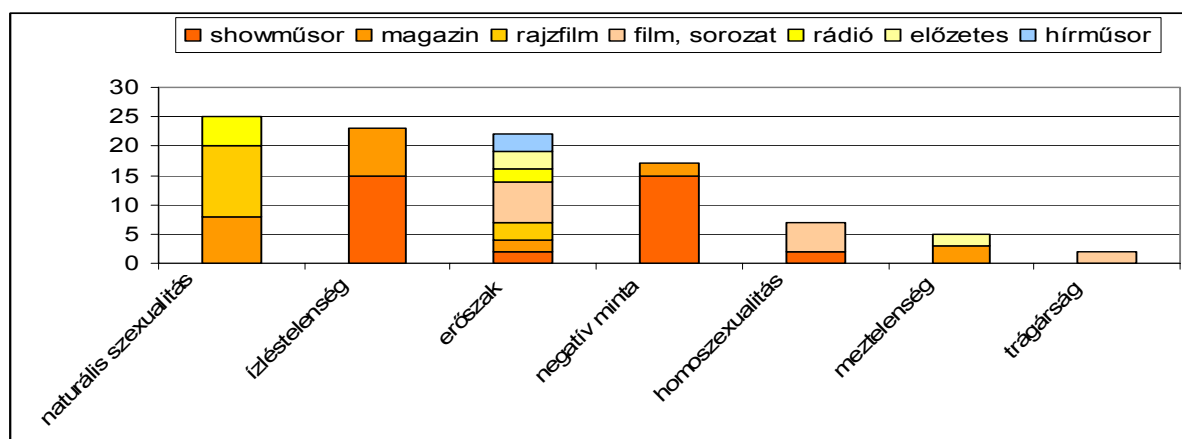

A bepanaszolt műsorszámokban leggyakrabban a túlzottan naturális szexuális utalásokat kifogásolták (**5. ábra**). Az összes ügy 25 százalékát az ilyen típusú panaszok tették ki, melyek azonban kizárólag három műfajra vonatkoztak. A nézők szerint durva szexuális célozgatások felnőtteknek készült rajzfilmekben, magazinokban és reggeli rádiós műsorszámokban

fordultak elő. A második leggyakrabban bepanaszolt probléma a magazinműsorokban és a show-műsorokban előforduló ízléstelenség volt, ami az ügyek 23 százalékát tette ki, és kizárólag két kereskedelmi csatorna (RTL Klub, Viasat3) adásában jelent meg. Változatosabb képet mutat az erőszak miatt bejelentett műsorok műfaji eloszlása, amit a panaszok 22 százalékánál jeleztek a nézők. Leggyakrabban filmek kapcsán érkezett ilyen jellegű bírálat, ami az összes ügy hét százalékának felelt meg. Gyerekeknek ajánlott rajzfilmekben, kereskedelmi adó szórakoztató magazinműsorában és talk-show-jában is jeleztek a nézők számukra zavaró, túlzottan erőszakos tartalmat. Ezen túlmenően két olyan műfajban érkezett bejelentés erőszakos tartalom miatt, amelyet az Rttv. szerint a műsorszolgáltatóknak nem kell korhatári kategóriába sorolniuk. A törvény tartalmaz ugyan a műsorelőzetesekre vonatkozó megszorításokat, hiszen ezek nem közvetíthetők olyan időpontban, amikor a promotált műsorszám sem közzétehető, illetve a hírműsorok zavaró szegmensei előtt erre a nézők figyelmét fel kell hívni, ezeket az előírásokat azonban a műsorszolgáltatók hajlamosak rugalmasan kezelni. Mindez a nézőket valószínűleg azért is érzékenyebben érinti, mivel – korhatárjelzés és figyelmeztetés hiányában – ezen műsorok esetében váratlanul érik őket a félelemkeltő, zavaró képsorok. Az eddigieknél ritkábban (17%) fordult elő, hogy valamely alkotást az általa közvetített negatív magatartási minta miatt ítélte a panaszos magasabb korhatári kategóriába sorolandónak. A káros minta egy alkalommal a dohányzással kapcsolatos törvényi tilalmak megszegésére buzdító tartalom volt, egy műsorfolyam kilenc epizódjában pedig a főszereplő fiatalok sekélyes, önromboló életmódjának követendő példaként állítása. Legkisebb arányban a trágár nyelvezet zavarta a panaszosokat, ami kizárólag egy RTL Klubon bemutatott filmalkotás kapcsán merült fel.

5. ábra

A panaszosok indokainak eloszlása műfajonként (%)

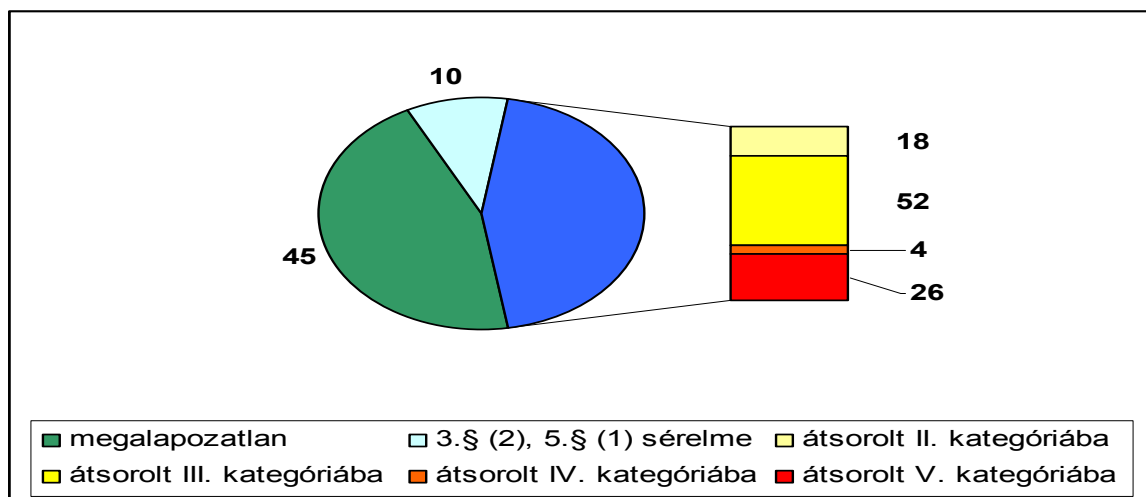

Az előbbieken vázolt negatív képet valamelyest árnyalja, hogy a kivizsgált 60 panasz 45 százalékát nem találtuk megalapozottnak (6. ábra). Az Iroda összesen 33 műsorszám kapcsán tett javaslatot a törvénysértés megállapítására. Az összes panasz tíz százalékában nem korhatár-besorolással kapcsolatos normaszegést jeleztünk, hanem az emberi méltóság megsértését (3. § (2)), vagy a nyugalom megzavarására alkalmas képsorok előtti figyelmeztetés hiányát (5. § (1)). A vizsgált műsorszámok 45 százalékánál regisztráltuk, hogy a műsorszolgáltató az ORTT véleményénél alacsonyabb kategóriába sorolta a bepanaszolt alkotást. Az alulklasszifikált műsorok 18 százalékában tapasztaltuk, hogy a műsorszolgáltatók csak egy kategóriát tévedtek azáltal, hogy az alkotást korhatárra tekintet nélkül megtekinthetőnek minősítették. Aggasztó azonban, hogy az átsorolt esetek több mint felében (56%) a megfelelő kategóriába sorolás esetén a műsorszám csak a 21 órás időkorláthoz kötött

III., illetve a 22 órás sugárzási időponthoz kapcsolódó IV. kategóriában lett volna közzétehető. Továbbá az ügyek 26 százalékában egyáltalán nem lett volna helye a program adásba szerkesztésének.

6. ábra

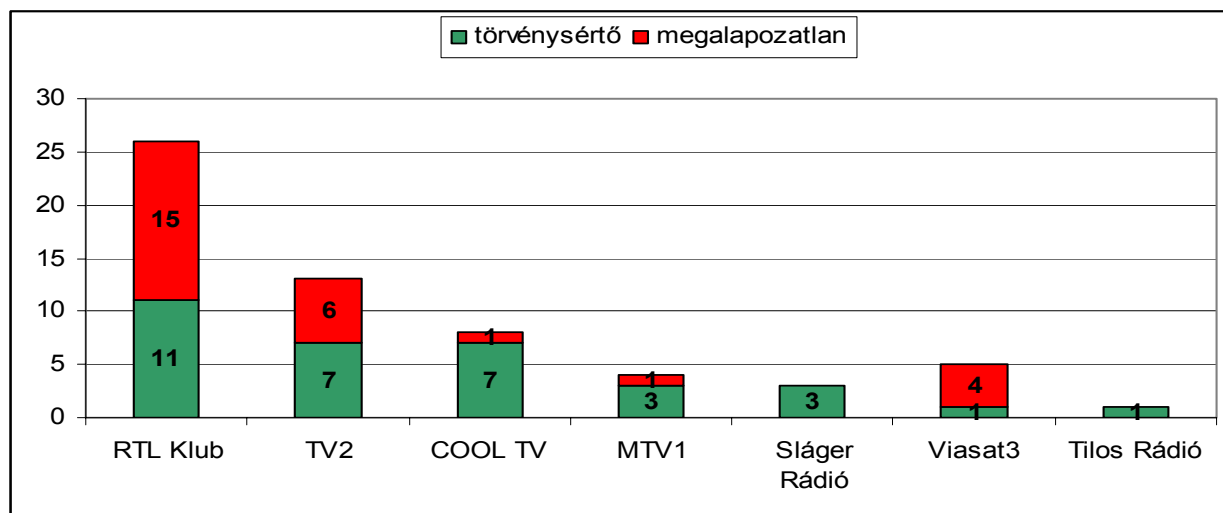
A panaszok kapcsán lefolytatott közigazgatási eljárások eredménye (%)

A panaszok kapcsán feltárt normaszegések csatornánkénti megoszlásának vizsgálata azt mutatja (7. ábra), hogy a legtöbb törvénysértést a két országos kereskedelmi televízió és a Cool TV követte el, ami természetesen azzal is összefügg, hogy a legtöbb panasz e három adó ellen érkezett, így gyakrabban is vizsgáltuk ezen médiumok műsorait. Említésre méltó, hogy a legtöbb megalapozatlan bejelentés is a két országos kereskedelmi televízió ellen érkezett, sőt kizárólag az RTL Klub és a Viasat3 esetében fordult elő, hogy gyakrabban ítéltük megalapozatlannak a panaszt, mint ahányszor megállapítottuk a normaszegést. A két rádióadó esetében azonban valamennyi bejelentés kapcsán törvénysértést vélelmezett az Iroda.

7. ábra

A panaszok kapcsán lefolytatott vizsgálatok eredményének csatornánkénti megoszlása (db)

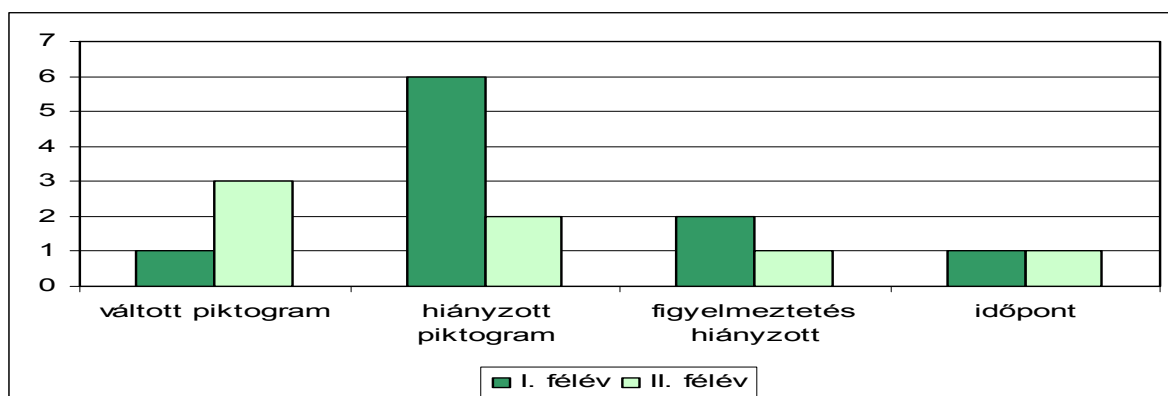

A korhatárjelöléssel kapcsolatos problémák

Az ORTT a törvényben ráruházott feladatkör alapján utólagosan ellenőrzi, hogy a műsorszolgáltatók teljes mértékben eleget tettek-e a kiskorúak védelmére vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A vizsgálat nemcsak a kategorizálás helyességére, hanem a vetítés megfelelő időpontjára, továbbá az egyéb formai követelményekre – mint a figyelemfelhívás közzététele, a piktogram feltüntetése – is kiterjed. 2005-ben összesen 17 műsorszám esetében talákoztunk a megjelenített piktogram helytelen alkalmazásával, amely jelentős javulást mutat a korábbi évekhez képest. Az esztendő során is javuló magatartást tapasztaltunk, hiszen míg az első félévben tíz esetet regisztráltunk, addig az év második felében már csak hét alkalommal talákoztunk korhatár-jelölési problémával. A következő ábra a hibák egyes típusainak eloszlását mutatja.

8. ábra

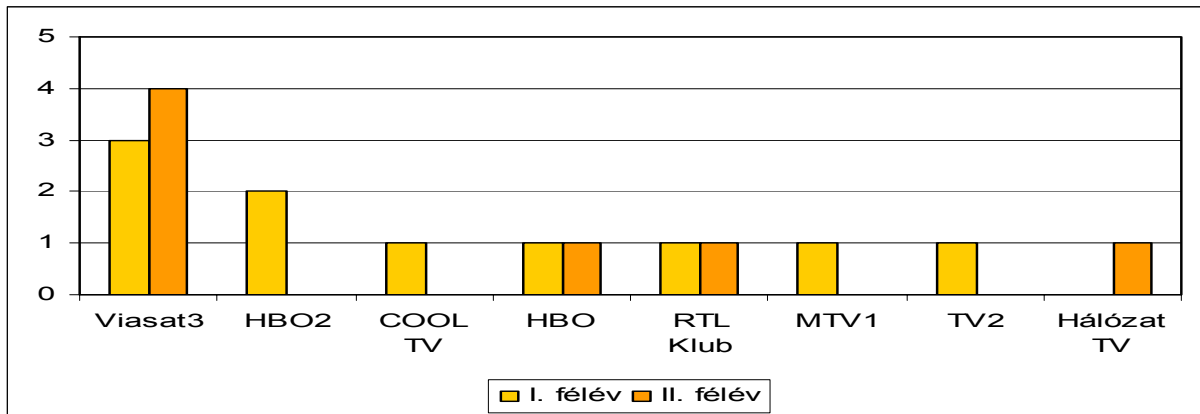
A piktogram-problémák típusainak félévenkénti előfordulása (darab)

2005 leggyakoribb normaszegése a piktogram teljes vagy részleges hiánya volt. Az előző évhez hasonlóan, 2005-ben is általános volt, hogy leggyakrabban a főcímek alatt, illetve a reklám-megszakítások után maradt el a korhatár-jelölés. Ilyen típusú törvénysértés az első félévben jóval nagyobb arányban fordult elő, míg az év végén már csupán két alkalommal. Ezzel ellentétes irányban változott a második leggyakoribb normaszegés eloszlása. Az egy műsorszámon belül váltott piktogram használata az első félévben csupán egyszer fordult elő, a második félévben már gyakrabban, három alkalommal. Új hibatípusként tűnt fel, hogy a műsorszolgáltató ugyan a megfelelő kategóriába sorolta az alkotást, azonban a kezdési időpontot nem a törvényben előírtaknak megfelelően választotta meg.

9. ábra

A jelöléssel kapcsolatos normaszegések száma csatornák szerint (darab)

A legtöbb formai problémát – a tavalyi évhez hasonlóan – most is a Viasat3 műsorában tapasztaltuk. Ezt a képet némileg árnyalja az a tény, hogy a műsorszolgáltató – az előző évek gyakorlatához hasonlóan – szinte kizárólag olyan programokat tűz műsorára, amelyek korhatárjelzést igényelnek, és kínálatában alig fordulnak elő olyan műsorok, amelyek nem igényelnek jelölést, azaz minden korosztály számára megtekinthetőek. A Viasat3-nál meg tapasztalhattuk a formai problémák valamennyi típusát, sőt a saját klasszifikálásnak ellentmondó műsorra tűzési időpont is csak itt fordult elő. A második hat hónapban a csatornánál regisztrált normaszegések legnagyobb részét az egy műsorszámon belül váltott piktogramok használata tette ki. A tavalyi évhez hasonlóan, a legtöbb korhatárjelzéses törvénysértést elkövetők sorában idén is a második helyre került az HBO az HBO2-vel és az RTL Klubbal. Mindhárom csatorna kizárólag a piktogramok teljes vagy részleges hiányával sértette meg a médiatörvényt. A Cool TV-n és az M1-n 2004-ben egyetlen formai normaszegést sem tapasztaltunk, míg tavaly – bár kis számban –, de találkozhattunk ilyennel. Javítja a helyzetet, hogy mindkét eset az első félév során fordult elő, ami a Cool TV-nél azért is kedvező, mivel ez a csatorna műsorkínálatának legnagyobb részét korhatárjelzést igénylő kategóriába sorolja. Pozitívum, hogy a közszolgálati csatornáknál szinte egyáltalán nem tapasztaltunk korhatár-jelzéssel összefüggő törvénysértést. Igaz, ez szorosan összefügg azzal, hogy eleve kevesebb olyan alkotás került adásba ezeken a csatornákon, amelyeket korhatári kategóriákba soroltak, s így bármilyen formai kritériumnak meg kellett volna felelniük. Kedvező továbbá az is, hogy a tavalyi évvel szemben 2005-ben már egyetlen piktogram-problémát sem találtunk a Spektrum TV, az M2 és a VIVA+ mintába került műsoraiban.

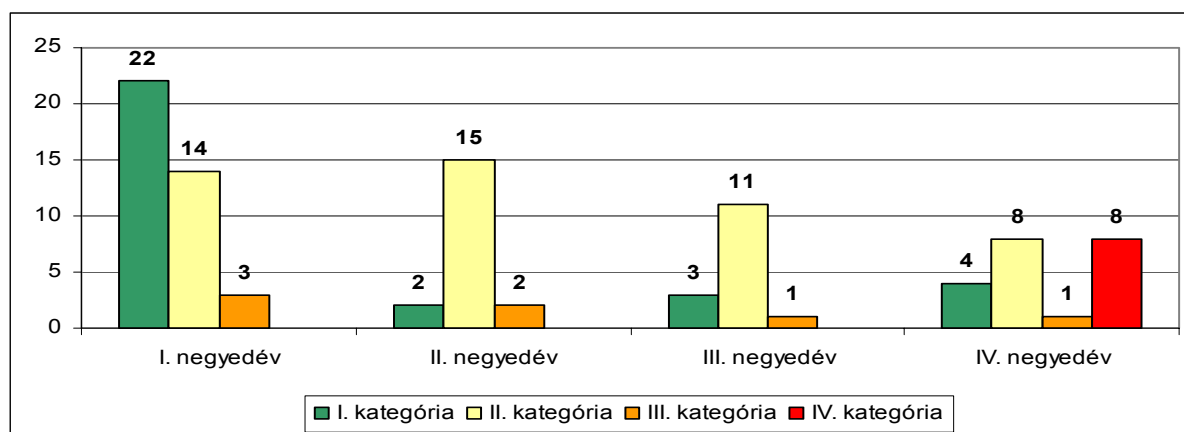
A korhatár-besorolások törvénysértések

A helytelenül kategorizált műsorszámok negyedéves eloszlása kapcsán megfigyelhető, hogy a normaszegések esetszáma az első negyedévben volt a legmagasabb, az összes alulklasszifikált műsorszám 41 százalékát ekkor regisztráltuk (10. ábra). A második és harmadik negyedévben csökkent a normaszegések száma, majd az év utolsó három hónapjában ismét emelkedést tapasztaltunk. A tévesen I. kategóriába sorolt műsorok száma az első negyedévben volt a legmagasabb, majd ez erősen visszaesett, és bár a harmadik negyedévtől újra emelkedett a számuk, már meg sem közelítette az év elején regisztráltakat. A helytelenül II. kategóriába sorolt alkotások előfordulása nem mutatott ekkora ingadozást. Számuk a második negyedévben volt a legmagasabb, és az év végén a legalacsonyabb. A legtöbb alulkategorizált műsorszám az első negyedévben a korhatárra tekintet nélkül megtekinthetőnek minősített

műsorok közül került ki. Az év hátralévő részében – az előző évi adatokhoz hasonlóan – a legtöbb normaszegés a II. kategóriához kötődött, amely éves szinten a törvénytértések 51 százalékát tette ki. Ezek az adatok azért problémásak, mert a törvénytértések 84 százalékát az első két kategóriás műsorszámok teszik ki, azaz éppen azok, amelyek a gyermekek számára könnyen elérhető időszakokban is műsorra tűzhetők. Ezen műsorszámok téves alulkategorizálása során tehát fokozottabb a veszélye annak, hogy a 12 év alatti legkisebb gyermekek, illetve a 12-16 év közötti serdülők olyan alkotásokkal találkozhatnak, amelyek megértése és feldolgozása meghaladja a korosztály érettségi szintjét, s ilyen módon szellemi, erkölcsi vagy fizikai fejlődésükre ártalmasan hathat. Kedvező változást jelent, hogy az év vége felé folyamatos csökkenést tapasztaltunk a tévesen III. kategóriába sorolt alkotások körében, amelyeket kizárólag felnőttek számára ajánlottként lehetett volna közzétenni. Az utolsó két negyedévben csupán egy-egy alkalommal fordult elő ilyen törvénytértés. A megelőző évben pozitívként értékeltük, hogy nem talákoztunk tévesen IV. kategóriába sorolt műsorszámmal. 2005-ben, az utolsó negyedévben azonban sajnálatos módon ismét előfordult ilyen típusú normaszegés, ráadásul nyolc alkalommal. Ezen műsorszámok újbóli feltűnése a hazai kínálatban különösen negatív, hiszen ezek a műsorok a kiskorúak szellemi, erkölcsi, vagy fizikai fejlődésére súlyosan kedvezőtlen befolyást gyakorolhatnak.

10. ábra

A helytelenül klasszifikált műsorszámok negyedévenkénti eloszlása a négy korhatári kategóriában (db)

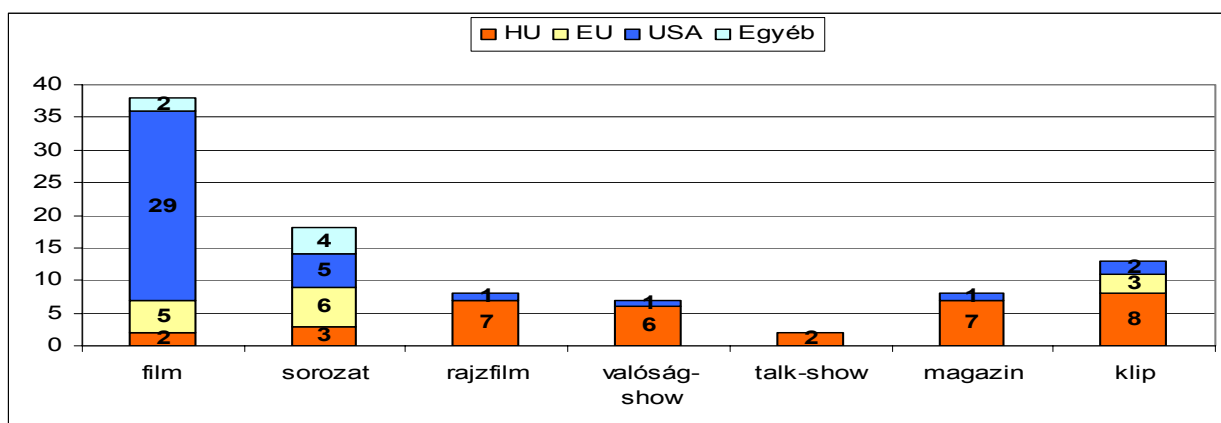

A törvénytértő műsorszámok műfaji és származási ország szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a filmek teszik ki a normaszegő alkotások legnagyobb részét, mintegy 40 százalékát (**11. ábra**). A korábbi évekhez hasonlóan, az alulkategorizált filmek legnagyobb részét, 76 százalékát az Egyesült Államokból származó alkotások tették ki, melyek többnyire durván erőszakos akciófilmek, illetve feszült hangulatú thrillerek voltak. A törvénytértő európai és magyar filmek – a korábbi eredményekhez hasonlóan – műfajukat tekintve leginkább filmdrámák és művészfilmek voltak, amelyek az amerikai produciókhoz képest jóval kisebb arányban fordultak elő. Az alulklasszifikált filmek közel háromnegyede csak 16 éven felüliekhez, egyötöde pedig csak felnőttekhez szólhatott volna (**12. ábra**). Csupán egy-egy alkalommal fordult elő az 5/B. § (2) és az 5/B. § (5) bekezdéseinek megsértése a filmalkotások kapcsán. A tévesen alulkategorizált sorozatok aránya 19 százalék volt. Ennek harmadát az európai, főként a német akciósorozatok epizódjai tették ki. Az e műfajba tartozó alkotásokkal kétszer gyakrabban sértették meg a műsorszolgáltatók az 5/B. § (2) bekezdését, mint az 5/B. § (3) bekezdését. Az I. kategória helyett a II. kategóriába átsorolni javasolt műsorszámok között jelentős számban fordultak elő a kereskedelmi csatornákon vetített

telenovellák és szappanoperák, amelyek gyakorta vetettek fel olyan témákat, amelyek megértése szülői segítség nélkül problémás lehetett a legkisebbek számára. 2005-ben a videoklipek esetében is magas volt a törvénytörések aránya. Közülük leginkább a magyar előadók műveit találtuk normásértőnek. Kedvező azonban a korábbi évekhez képest, hogy az alulklasszifikált klipek mindegyikét csupán a II. kategóriába kellett átsorolni, azaz a problémás tartalmak nem lépték túl azt a szintet, ami a napközbeni sugárzásra alkalmatlanná tette volna őket. A rajzfilmek és a magazinok tették ki a törvénytörések 9-9 százalékát. Mindkét műfajban a normásértések többsége hazai alkotáshoz kötődött, igaz, a korábbi évekkel ellentétben, 2005-ben már amerikai gyártásúak is bekerültek a törvénytörők közé. A 2004-es adatokhoz képest emelkedett a tévesen alulkategorizált valóság-show-k aránya, amelyek 2005-ben hét százalékát adták a törvénytöréseknek a korábbi három százalékkal szemben. Valamennyi alulkategorizált valóság-show esetében a műsorszolgáltatók az Rttv. 5/B. § (3) bekezdését sértették meg. A törvénytörő talk-show-k aránya a megelőző évhez képest csökkent, hiszen a 2004. évi nyolc százalékról mostanra két százalékra mérséklődött. Kizárólag az RTL Klub Mónika-show-ja lépte át a II. kategória kereteit, melynél két alkalommal talákoztunk olyan tartalommal, amely csak 16 éven felülieknek ajánlott műsorszámokban lett volna elfogadható.

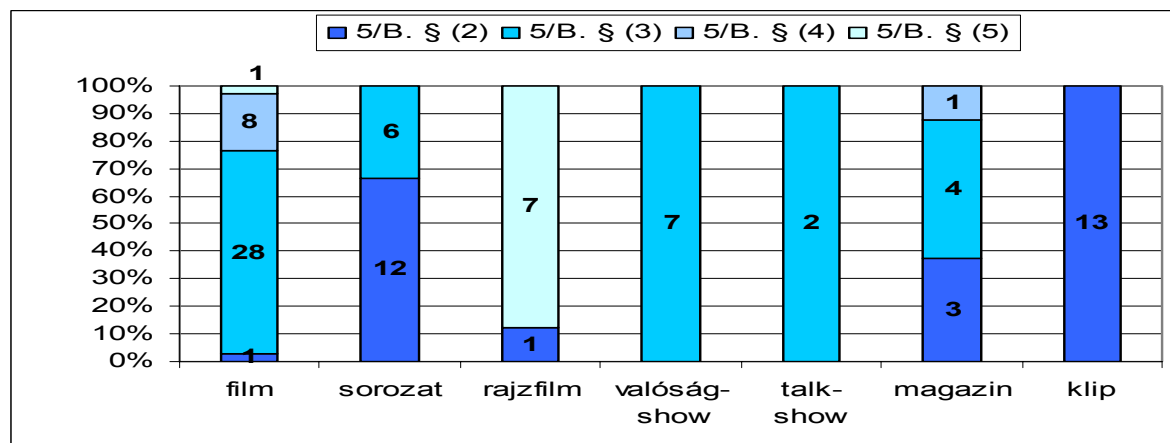
11. ábra

Törvénytörő műsorszámok eloszlása műfaj és származási ország szerint (db)

12. ábra

A törvénytörések típusainak előfordulása műfaj szerint (db)

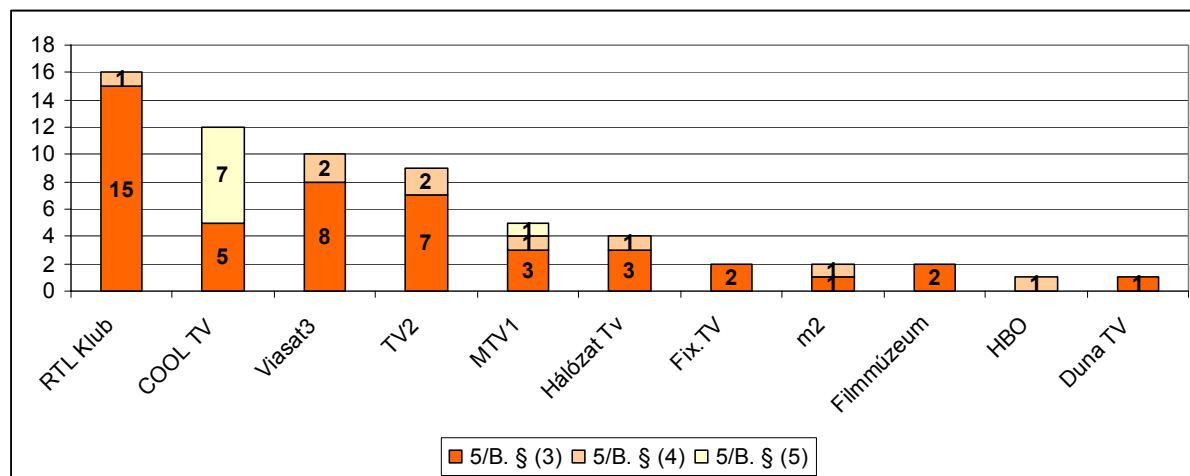

Összegzés

Az 5. § normáinak figyelmen kívül hagyása terén a legsúlyosabb problémának az 5/B. § (3), (4) és (5) bekezdésének megsértése tekinthető, mivel ezekben az esetekben a műsorszámok megfelelő kategóriába sorolás esetén kizárólag a gyermekek által kevésbé nézett éjszakai időszávban, illetve egyáltalán nem lennének közzétehetőek. Így a műsorszolgáltatók e törvényhelyek negligálásával veszélyeztetik leginkább a kiskorúak egészséges személyiségfejlődését. A legsúlyosabb normaszegések csatornánkénti eloszlását vizsgálva megállapítható (**13. ábra**), hogy a rangsorban az RTL Klub állt az első helyen. A csatorna normaszegéseinek döntő többségét azok a műsorok tették ki, amelyeket az ORTT véleménye szerint kizárólag 16 éven felülieknek ajánlhattak volna, azaz csak 21 óra után lettek volna adásba szerkeszthetők. Az összes ilyen típusú normaszegés közel egyharmada az RTL műsoraiban fordult elő (**6. táblázat**). Ennél jóval ritkábban, csupán egyszer fordult elő, hogy a IV. kategóriába kellett átsorolni egy műsorszámot. A Cool TV-hez volt köthető a második legtöbb korhatár-besorolások törvénytörtés, és a legnagyobb arányban itt fordult elő, hogy súlyosan ártalmas tartalma miatt közzé nem tehető műsorszámot kínált a műsorszolgáltató. Egy másik kereskedelmi csatorna, a Viasat3 került a normaszegők listáján a harmadik helyre, itt leginkább a 16 éven felülieknek ajánlott műsorszámok kategorizálását rontották el. A Viasat3-nál és a TV2-nél fordult elő legtöbbször, hogy alulklasszifikáltak olyan műsorszámot, amely kizárólag felnőtt nézőkhöz szólt és így csak 22 óra után mehetett volna adásba. Tovább folytatódott az a korábbi években tapasztalt kedvező tendencia, miszerint a közszolgálati csatornák ritkábban sértik meg a klasszifikálásra vonatkozó szabályokat, mint a kereskedelmi társaik. Némileg árnyalja a képet, hogy 2005-ben az 5. § (5) bekezdés megsértésének egyik esete éppen az M1 kínálatában fordult elő.

13. ábra

A legsúlyosabb normaszegések csatornánkénti megoszlása (db)

6. táblázat

A normaszegés-típusok csatornánkénti megoszlása (%)

csatorna/normaszegés	5/B. § (3) (n=47)	5/B. § (4) (n=9)	5/B. § (5) (n=8)
RTL Klub	32	11	
Cool TV	11		88
Viasat3	17	22	
TV2	15	22	
M1	6	11	12
Hálózat TV	6	11	
Fix.TV	4		
M2	2	11	
Filmmúzeum	4		
HBO		11	
Duna TV	2		

A bírósági ítéletek indokolásai több alkalommal aláhúzták, hogy az állam Alkotmányban garantált kötelezettsége a gyermek fejlődési útjának veszélyektől és kockázatoktól történő megóvása annak érdekében, hogy felnőve, az életkorral vélelmezett érettség elérése után felelősen, tájékozottan hozhassa meg döntéseit. E fokozott állami gondoskodás indoka azon káros hatások kiszűrése, melyek idejekorán olyan sztereotípiák kialakítására készítetik a kiskorúakat, amelyek mögött nem állnak érett megfontolások. Az Rttv. a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezéseinek megfogalmazásával e kockázatelhárító kötelezettségének tesz eleget azzal, hogy távol tartja a kiskorúakat azon hatásoktól, amelyeket az életkorukból fakadó éretlenségüknel fogva még nem képesek kellően értékelni, s így torz életszemléletet és értékrendet sugallhatnak. Az V. kategóriába sorolt műsorok olyan súlyos mértékben ártalmasak a kiskorúak személyiségfejlődésére, hogy mindenképpen ki kell zárni annak a lehetőségét, hogy a 18 év alatti közönség ezen műsorok nézője lehessen. Az ilyen típusú műsorszámok közzétételének teljes tilalmát éppen az teszi szükségessé, hogy még gondos szülői felügyelet mellett sem zárható ki teljes bizonyossággal a kiskorúak késői televíziózása. A felmerülő veszélyek miatt a kiskorúak védelmét e leginkább káros hatásokkal szemben akkor is biztosítani kell, ha a szülő gondossága nem megfelelő. A 2004-es adatok ismertetésekor ezért különösen kedvezően értékeltük, hogy eltűntek a kínálatból az ORTT szerint közzé nem tehetőnek tartott alkotások. 2005-ben így még aggasztóbbnak tűnt, hogy a negyedik negyedévben nyolc alkalommal találkozhattunk olyan műsorszámmal, amelyet súlyosan szeméremszértő, pornográf elemei, valamint a közvetített üzenet fokozott ártalmassága miatt televíziós sugárzásra alkalmatlannak ítéltünk. Két műsorszolgáltatónál fordult elő ilyen típusú normaszegés: az országos közszolgálati csatorna, az M1 egyik botrányfilmként hirdetett művészi alkotását (Ken Park), illetve a Cool TV felnőtteknek készült rajzfilmjének (Hungarikum) hét epizódját minősítettük a kiskorúak személyiségfejlődésére súlyosan ártalmasnak.

1.2. Erőszak, tragédia, brutalitás bemutatása a hírműsorokban

Az ORTT megbízásából 2005-ben (150 10 és 14 év közötti gyermek megkérdezésével) készített felmérés eredményei azt mutatták, hogy a fiatalok fele (49,6%) nézi, sőt, kedveli a hírműsorokat, amely arány viszonylag magasnak tekinthető a vetélkedők és valóság-show-k 42-34%-os megoszlásával szemben. Az is megállapítást nyert, hogy a két vezető kereskedelmi adót részesítik előnyben (RTL Klub és TV2: 30%). Az eredmények alapján

megállapítható, hogy már gyermekkortól kialakulnak a hírfogyasztási preferenciák.

A német Jugend Film Fernsehen intézet által 8 és 13 éves kiskorúak bevonásával végzett „Halálképek” c. felmérés eredménye azt mutatta, hogy a megkérdezett gyermekeket elsősorban (42%) a szenzációk érdeklik. A legtöbb kiskorú kíváncsiságát és tudásszomját a hírek nem megfelelően elégítik ki, hiszen ezek a beszámolók képeikben túl bonyolultak és drasztikusak. Bár a híradók olyan aktuális történésekkel foglalkoznak (háború, áradás, rasszizmus), amelyek lekötik a gyermekek figyelmét, ugyanakkor ezeket összefüggések nélkül, a kontextusból kiragadva ábrázolják. A széles látókörű és megfelelő tudással, előismerettel bíró 8 és 13 évesek sem képesek dekódolni az összefüggéseket. Kevésbé tájékozott társaik csak a képeket fogadják be – a környező világ kegyetlen realitásként jelenik meg számukra. Legtöbbjüknek a hírek érthetetlenek és riasztónak tűnnek. A szenzációhajhász vagy emberi méltóságot sértő ábrázolás komoly lelki sérüléseket okozhat, a hatásokra undorral és félelemmel reagálnak. A tanulmány egyik fő megállapítása szerint a gyermeki észlelés középpontjában az áldozatok állnak, az elszennvedett cselekményekkel és a fenyegetettséggel szemben kiszolgáltatottak, képtelenek feldolgozni a történéseket.

A hírműsorok és a bulvármagazinok vizsgálatakor Tilmann P. Gangloff is hasonló következtetésre jutott, véleménye szerint mindenekelőtt a filmbejátszásokban előforduló képi rekonstrukciók és a kielezett dramaturgia – ahogyan pl. a gyermek áldozatokról tudósítanak – sokkolhatják a fiatal nézőket. Ennek következtében Gangloff egyáltalán nem ajánlja, hogy 12 éven aluli gyermekek hírműsorokat nézzenek, de ha mégis, az semmiképpen ne történjen egyedül.

A vizsgálat metodikája

Az ORTT – hasonlóan az elmúlt évekhez – 2005-ben is készített jelentést a hírműsorok erőszaktartalmáról. Miután az 1998 óta folyó vizsgálatok rendszerint a tavaszi és őszi időszakot vették figyelembe, 2003-tól időszerűnek tűnt a vizsgálatba egy „hírszegényebb” nyári, valamint téli hónapot is beemlíteni. A hosszabb terminust felölelő és részletesebb panelvizsgálatokon keresztül igyekeztünk esetleges évszakos trendeket és törvényszerűségeket feltárni, pontosabban lehetőleg megismerni a hírműsorokban prezentált brutalitás szabályszerűségeit. 2004-től féléves mintavételre tértünk át, a hat hónapos terminusban véletlen kezdőpontú szisztematikus kiválasztással minden hetedik hét került vizsgálat alá. A korábbi kutatásoknak megfelelően, az erőszak meghatározásánál most is tágabb jelentéstartalmat vettünk figyelembe. (A vizsgálat egyaránt kiterjedt a szándékos és nem szándékos illetve mulasztásból elkövetett erőszakra, a legalizált és nem legalizált agresszióra, függetlenül attól, hogy a károkozás maga, esetleg annak szándéka vagy következménye jelent meg képből vagy szövegben. Megrázó hírek tekintettünk minden olyan eseményt, amely az emberek szenvedését, halálát ábrázolta, függetlenül attól, hogy annak ki vagy mi volt az okozója. Erőszaknak tekintettük a testi erő nyílt alkalmazását, az illető akarata ellenére véghezvitt kényszerített cselekvést, a fájdalom okozásával vagy megöléssel, illetve az ezekkel való fenyegetést. A fentiekén túl, erőszakként határoztuk meg a természeti katasztrófákat (pl. földrengés), valamint a tárgyak ellen irányuló szándékos és nem szándékos agresszió csoportos vagy egyéni formáit.)

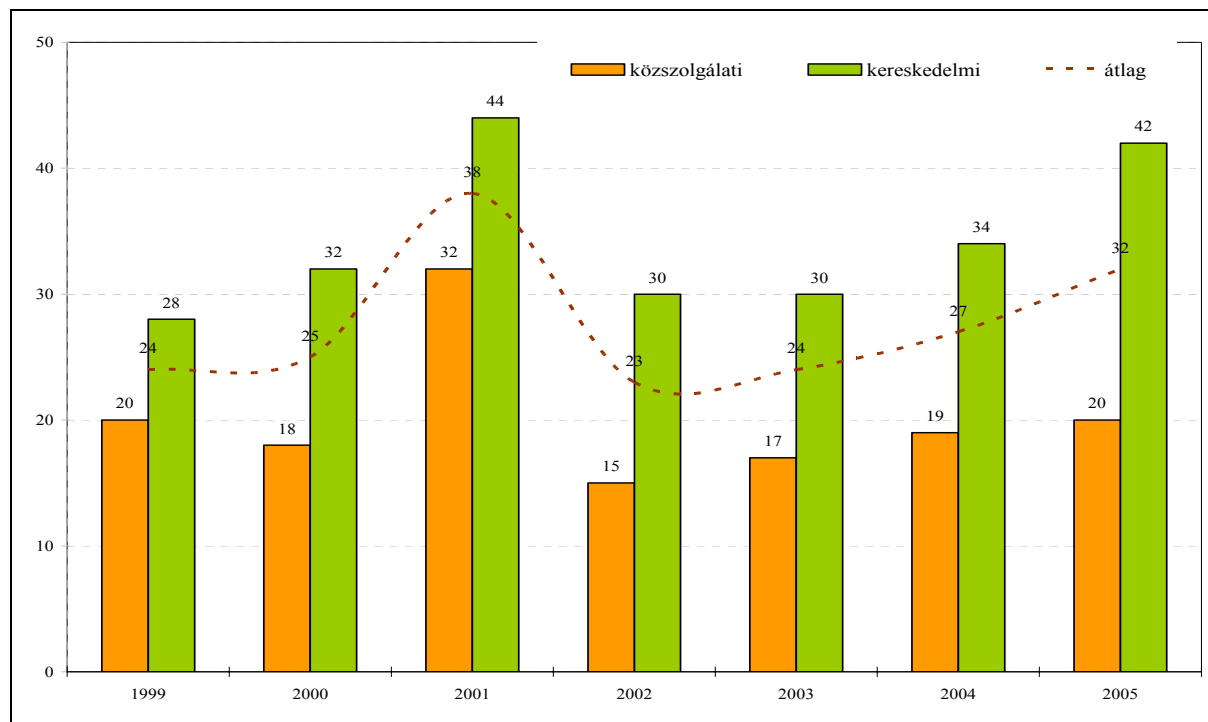
Az erőszakot tartalmazó híradások aránya

2005 vizsgált heteiben a négy csatorna főműsoridőben sugárzott hírműsorai összesen 3765 önálló híradásban számoltak be a hazai és külföldi eseményekről. Ebből 1189 hír került

részletes elemzésre, azaz a vizsgált hírek 32 százaléka tartalmazott valamilyen formában agresszív reprezentációkat (**14. ábra**).

14. ábra

Az erőszakot tartalmazó hírek aránya

Az erőszakos hírek aránya a hírműsorokban a rendszeres vizsgálatok kezdete óta 23 és 27 százalék között mozgott, ez alól a 2001-es év volt kivétel, amikor a WTC és a Pentagon épülete ellen elkövetett terrorcselekmények, valamint a tiszai árvíz jelentősen megnövelte a megrázó hírek hányadát. Szerencsétlen módon a 2005-ös év is bővelkedett katasztrófákban és terrorcselekményekben, januárban a hírek harmada a thaiföldi szökőárról tudósított. Az agresszív beszámolók aránya szinte egész évben stagnált - pontosabban 31–37 százalék között ingadozott –, a londoni tragédia állította be az éves csúcst (37%), egyedül az őszi időszakban mértünk visszaesést (26%) (**7. táblázat**).

7. táblázat

Erőszakos események száma és aránya a hírekben (éves, féléves és negyedéves bontásban)

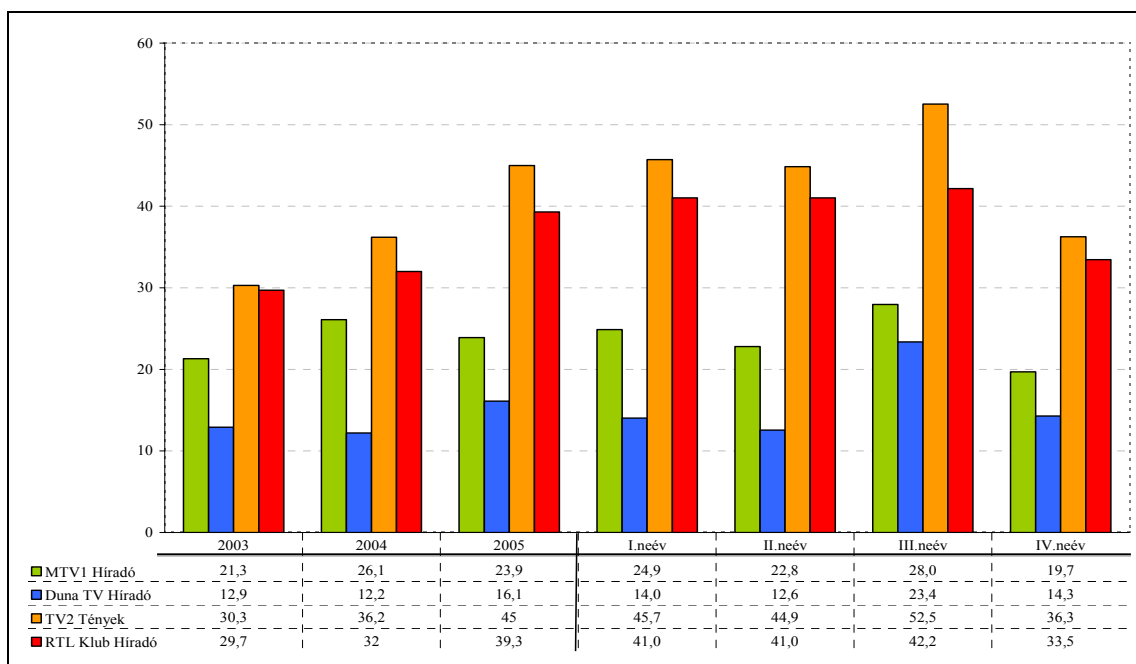
	2005. éves		I. félév		II. félév		I. negyedév		II. negyedév		III. negyedév		IV. negyedév	
	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos	Hír-egység	Erőszakos
M1 Híradó	846	202	432	103	414	99	217	54	215	49	211	59	203	40
Duna TV Híradó	928	149	452	60	476	89	221	31	231	29	231	54	245	35
TV2 Tények	964	434	543	246	421	188	280	128	263	118	217	114	204	74
RTL Klub Híradó	1027	404	512	210	515	194	256	105	256	105	249	105	266	89
Összesen	3765	1189	1939	619	1826	570	974	318	965	301	908	332	918	238
Százalék		32		32		31		33		31		37		26

A közszolgálati és kereskedelmi csatornák között idén mértük a legnagyobb különbséget. Mindkét műsorszolgáltató típusnál 2002 óta azonos tendencia érvényesül, azaz az erőszakos hírek aránya – bár a közszolgálati csatornákon kisebb mértékben, de fokozatosan – emelkedik. Az erőszakot tartalmazó hírek kevesebb mint egyharmada az M1 és a Duna TV hírműsoraiban, kétharmada pedig a két országos privát csatornán volt látható (30%-70%).

A nézettségért folyó küzdelem azonban a műsorszolgáltatók profilján belül is átrendezheti az arányokat. A mintában szereplő közszolgálati műsorszolgáltatók közül – összhangban az elmúlt évek tapasztalataival – a Duna TV hírműsoraiban fordult elő a legkisebb arányban erőszakos beszámoló, azonban 2005-ben megoszlásuk emelkedett (**15. ábra**). Az M1 hírszerkesztési gyakorlata korábban a piacorientált adók felé közelített, ám az utolsó vizsgálatkor, bár minimálisan, de csökkentette megrázó beszámolóinak arányát. A vezető kereskedelmi adók híryanagából a korábbi évek adatai alapján is nagyobb szeletet hasítottak az agresszív hírek. 2005-ben további növekedést regisztráltunk, így mindkét adó főműsoridőben sugárzott híradójában tízből már legalább négy hír valamilyen formában agresszív vagy megdöbbentő eseményről tudósított (RTL Klub: 39%, TV2: 45%).

15. ábra

Az erőszakos hírek aránya a hírműsorokban a csatornák megoszlásában (százalék)

Bár az arányokat tekintve a vizsgálat szempontjából most mértük a legnagyobb eltérést a közszolgálat és a kereskedelmi műsorszolgáltatók között – a valamilyen formában agressziót vagy megrázó eseményt tartalmazó hírek átlagos hossza alapján ellentétes trendet regisztráltunk (**8. táblázat**). A korábbi évek eredményeivel ellentétben már nem a kereskedelmi adók számoltak be hosszabb terjedelemben az erőszakos eseményekről, a közszolgálat átlagosan hat másodperccel bővebben taglalta az azonnali hatást kiváltó beszámolóit, mint a kereskedelmiek (77 vs. 71 sec). A vizsgált adókon 2005-re az erőszakos eseményekről készült híryanagok átlagosan tizenöt másodperccel hosszabbodtak (58 vs. 73 sec), amely magyarázható a csatolt képanyagok hosszának növekedésével (duplájára emelkedett), illetve azzal, hogy a szerkesztők több időt szenteltek egy-egy esemény szemtanúk, hozzátartozók, szakértők és orvosok általi elemzésének.

8. táblázat

A megrázó hírek átlagos hossza

	2003			2004			2005		
	Erőszakos hír	Hossz (sec)	Átlag sec/db	Erőszakos hír	Hossz (sec)	Átlag sec/db	Erőszakos hír	Hossz (sec)	Átlag sec/db
M1 Híradó	460	25 304	55	256	14 477	57	202	15 039	74
Duna TV	339	17 839	53	132	6 949	53	149	12 030	81
TV2 Tények	709	39 425	56	421	23 775	56	434	31 478	73
RTL Klub Híradó	643	38 590	60	311	20 035	64	404	28 238	70
átlag	2 151	121 158	56	1 120	65 236	58	1 189	86 785	73

A 2003-2004-es trenddel ellentétben a Duna TV számolt be leghosszabban az erőszakos eseményekről, miután átlagosan 81 másodpercet szentelt az agresszív történéseknek, amely majdnem fél perccel túlszárnyalta a korábbi években mért időtartamot. Ugyanakkor örvendetes, hogy az erőszak vizuális ábrázolásában nem ez a csatorna járt az élen, továbbá a szakértői interjúknak kétszer-háromszor nagyobb adásidőt biztosított, mint társai.

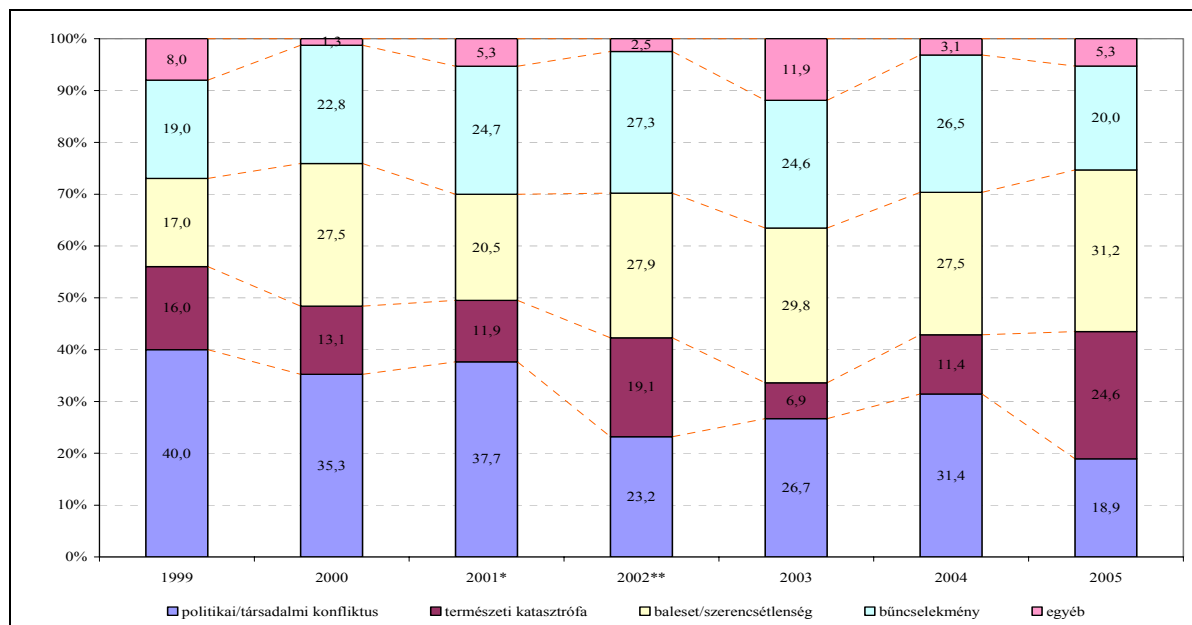
2005-ben az RTL Klub szentelte átlagosan a legkevesebb időt az e típusba tartozó tudósításoknak – bár így is hat másodperccel túlszárnyalta a 2004-es átlagot –, egyedül a tavaszi mintavételkor jutott domináns szerephez. A TV2 valamivel hosszabban, átlagosan 73 másodpercben számolt be erőszakra, legnagyobb terjedelemben a második félév őszi időszakában (84 másodperc). A közszolgálati programokban az elemzett hírek éves átlagos időtartama 60 másodperc volt, azonban a nyári időszak megemelkedett erőszak-hányadával a hírek átlagos időtartama jóval meghaladta már az egy percet (85 másodperc).

Az erőszakot tartalmazó híradások kvalitatív elemzése

A valamilyen formában erőszakot tartalmazó hírek előfordulásának változásairól sokkal árnyaltabb képet kapunk, amennyiben azokat téma szerint is feldolgozzuk. Az évi rendszerességgel készített felmérések adatsorai lehetővé teszik az összehasonlítást tématispusok alapján is. Ilyen módon egyértelműen látható, hogy az elemzés 1999-es indulása óta a balesetekről, emberi mulasztás okozta szerencsétlenségekről és a természeti katasztrófákról szóló híradások a napi hírerőszak-dózis stabil részét képezik (**16. ábra**). 2002 óta az erőszakos híryanagot a szerencsétlenségek és közúti balesetek uralják (31,2%). A tavalyi szezonális eredmények idén teljesen átrendeződtek, míg 2004-ben a tavaszi mintavétellel kaptak nagyobb teret a politikai, társadalmi konfliktusokról készült beszámolók (41,2%), idén a nyári londoni merényletek időszakában figyeltünk fel ismét a terrorizmusra (27%). A téli (35%) és a nyári (36%) időszakban a természet pusztító erejét a thaiföldi szökőárral, majd a magyarországi és romániai árvízzel bizonyította számunkra. Az emberi mulasztásról, balesetről és szerencsétlenségekről szóló hírek már nem a téli hónapokban jelentek meg legtöbbször a híradókban, hanem elsősorban az őszi időszakban (40%) – a téma felét a madárinfluenza terjedése adta. A bűncselekményeket taglaló beszámolók a tavaszi időszakban uralták a hírkínálatot (36%).

16. ábra

Az erőszakos hírek témáinak megoszlása

* A 2001. évre vonatkozó adatokban a WTC és a Pentagon ellen végrehajtott terrorcselekmények, továbbá a tiszai árvíz hírei nem szerepelnek.

** A 2002. évi megoszlásból kimaradtak a móri mészárlással kapcsolatos híryananyagok.

A múlt évi eredményeket a 2004. évi adatokkal összevetve kiderül, hogy a nemzetközi politikai, társadalmi konfliktusok jelenléte minden csatornán jelentős mértékben háttérbe szorult. A vallási, ideológiai, etnikai konfliktusokról, terrorcselekményekről és a terror elleni harcról tudósító hírek egyik hírszolgáltatónál sem érték el az öt évvel ezelőtti értékeket (**9. táblázat**). További hangsúlyeltolódást mutat, hogy a közszolgálatnál már a természeti katasztrófákról készült képanyagok kaptak nagyobb hangsúlyt, a Duna TV tíz erőszakos beszámolójából négy esetben láthattuk a pusztítás következményeit. Az országos privát csatornák ezzel szemben az emberi mulasztás okozta szerencsétlenségek és balesetek hatásait emelték ki, híradóikban minden harmadik esetben szembesültek a nézők valamilyen tragédiával. A bűncselekményeknek 2005-ben is az RTL Klub híradója engedett teret, a történések negyede valamilyen verekedést, késelést, rablótámadást, rendőrségi akciót, letartóztatást, vagy az erőszak súlyosabb formáit, emberölést, pedofiliát jelenített meg.

9. táblázat

Az erőszakos hírek témáinak megoszlása (százalék)

	M1 Híradó				Duna TV Híradó			
	2000	2003	2004	2005	2000	2003	2004	2005
Politikai/társadalmi konfliktus	39	31	32	18	45	40	58	23
Természeti katasztrófa	11	8	13	35	15	6	11	40
Szerencsétlenség/baleset	30	30	29	25	23	20	17	23
Bűncselekmény	19	21	23	19	16	22	15	11
egyéb	1	9	2	2	1	12	0	3

	TV2 Tények				RTL Klub Híradó			
	2000	2003	2004	2005	2000	2003	2004	2005
Politikai/társadalmi konfliktus	33	24	29	21	31	19	23	15
Természeti katasztrófa	13	8	12	20	13	5	10	19
Szerencsétlenség/baleset	28	32	29	34	28	33	29	34
Bűncselekmény	25	25	27	19	26	29	33	25
egyéb	1	11	3	6	2	14	6	6

Érdekes összefüggéseket tártunk fel a hírek erőszaktartalma, valamint a hírblokkban elfoglalt sorrendiség vizsgálata alapján. Az adatok szerint az összes erőszakos hír kilenc százaléka (2004: 7%) a headline után került képernyőre, ezt támasztja alá az az adat is, amely szerint az agressziót tartalmazó tudósítások több mint fele (54%) az első tíz hír között kapott helyet. Ismét megfigyelhető az összefüggés, amely szerint az agresszióhányad emelkedésével párhuzamosan az erőszakos hírek egyre inkább a műsor elejére kerültek. Az utolsó mintavétel alkalmával minden csatorna a természeti katasztrófáknak próbált helyet szorítani a vezető hírek között, a közszolgálati csatornáknál a második helyen a társadalmi konfliktusok álltak, a kereskedelmiéknél a csoportot megelőzte a balesetek és szerencsétlenségek megjelenítése. Az erőszakos hírek hangsúlyozottságát igazolja a headline-okban, illetve az összefoglalókban regisztrált magas gyakoriságuk. A tavalyi eredményeket túlszárnyalva az agresszív hírek egynegyede (26%) a headline-okban jelent meg, 19 százalékuk pedig az összefoglalókban. Az erőszakos hírek számának emelkedésével nőtt az agresszív beszámolók aránya is, mind a headline-ban, mind az összefoglalóban emelkedést regisztráltunk (nyári mintavételkor – headline: 30%, összefoglaló: 30%).

2005-ben – a tavalyi évhez hasonlóan – az M1 hírműsora vezette a sort, az agresszív tartalmú hírek közül minden harmadik (35%) headline-ban is szerepelt. A műsorokat záró összefoglalókat tekintve is a közszolgálaté a vezető szerep, átlagosan minden harmadik (33%) megrázó beszámolót nézhettük meg újra a műsorszám végén. Az erőszakos tartalomra utaló figyelmeztetés az M1, a Duna TV és a TV2 főműsoridős híradásaiban elenyésző volt, mindösszesen egy-egy alkalommal jelent meg, az RTL Klubnál két alkalommal hívták fel a nézők figyelmét arra, hogy megdöbbentő képsorok következnek. A Tények műsora a londoni merényletek következményeiről, a többi hírműsor a háborús bűnös, Milosevics hágai tárgyalásán bemutatott bosnyák muzulmánok kivégzéséről készült felvételek közzétételekor figyelmeztette a sokkoló képsorokra a befogadókat.

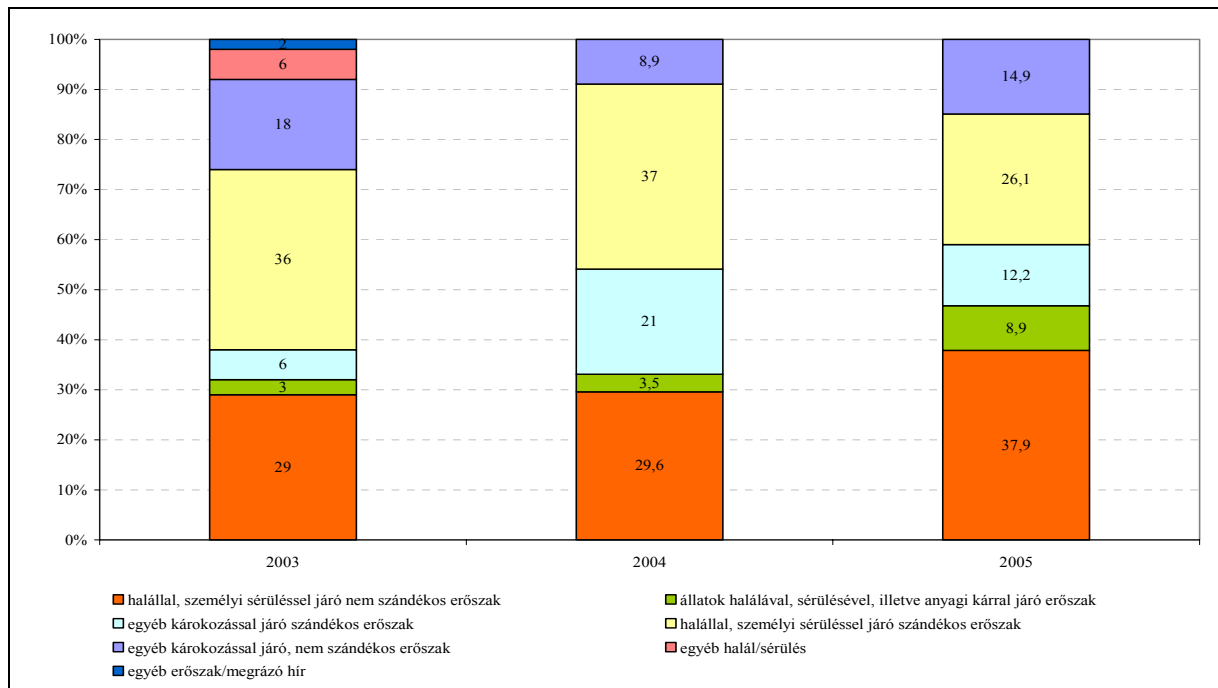
A 2003-2004. évi vizsgálatkor az erőszak kapcsán elemzett hírek több mint egyharmadában olyan szándékos agressziótípus fordult elő, amelyek emberek halálát, sérülését okozták. 2005-re azonban a hírek tematikai átrendeződésének megfelelően az indirekt károkozás felé billent a mérleg nyelve, így az esetek 38 százalékában az emberek halálát vagy személyi sérülését nem szándékos erőszak (katasztrófa, szerencsétlenség, baleset) okozta (17. ábra). Míg az elmúlt években tíz elemzett híradásból legalább három esetben (2003: 36%, 2004: 37%), 2005-ben már csak a hírek negyedében (26%) regisztráltunk szándékos végzetes, illetve súlyos kimenetelű erőszakot. Ezekből következően elmondható,

hogy az elmúlt három év vizsgálataiban (2003: 65%, 2004: 66%, 2005: 64%) továbbra is a valamilyen formában erőszakot tartalmazó hírek és megrázó események többségéhez az embereket ért fizikai károkozás kapcsolódott. Ezen kívül jelentős növekedés történt az anyagi kárt és állatok halálát, sérülését okozó erőszaktípus előfordulásában is.

Továbbra is igaz a megállapítás, miszerint a személyi sérülést taglaló erőszakos hírekben elsősorban a halottak dominálnak. Bár 2004-hez képest csökkenést figyelhettünk meg, mégis a híregységek 45 százalékában fordult elő egy vagy több halott, miközben sérülésről mindössze 34 százalékuk számolt be. A halottakat majdnem mindig számszerűsítették a kommunikátorok. Mindössze az összes elhunytat említő hír 3,5 százalékánál fordult elő, hogy számuk nem volt meghatározható, míg a sérültekről szóló beszámolók esetében jóval gyakrabban maradt homályban a sebesültek száma (5,5%). A halálesetek szempontjából a legtragikusabb mintavételi időszak a nyár volt, miután a fatális hírek többsége ekkor került adásba. Megdőlni látszik az az elsősorban közszolgálati televíziókat jellemző korábbi megállapítás, miszerint ha erőszakos volt a hír, akkor halott is szerepelt benne. 2005-ben sem fedeztünk fel komoly különbséget a közszolgálati és kereskedelmi médiumok között, hiszen mindkét típusú műsorszolgáltató elemzett híreinek majd' felében fordult elő egy vagy több halott (TV2: 47%, RTL Klub: 41%, Duna TV 42%, M1 47%). A külföldi vonatkozású hírek az utolsó adatfelvétel alkalmával is nagyobb arányban tartalmaztak egy vagy több elhunytat, mint a belföldiek (74% vs. 26%). Ugyancsak külföldi dominancia jellemzi a sérülteket, illetve az állatok halálát taglaló beszámolókat is, míg az anyagi veszteséget inkább a magyar vonatkozású káreseményekhez kötötték (57-43%). A kiskorúak számára különösen megrázó állathalál az esetek hét százalékában – amely jelentős emelkedést jelent a korábbi évekhez mérten – zömmel külföldi vonatkozásban tűnt fel. A jelenség hátterében a madárinfluenza kitöréséről szóló híradások álltak. Míg 2004-ben az elemzett beszámolók egyharmadában (33%), az utolsó mintavételkor 29,5 százalékban nem jelent meg semmilyen emberek által elszenvedett végzetes, súlyos, vagy könnyebb sérülés. Az erőszakos beszámolókból az esetek öt százalékában kapcsoltak anyagi kárról szóló információt is a tudósításhoz. Az elsősorban természeti katasztrófáknál (67%), szerencsétlenségeknél, baleseteknél (20%) megjelenő számszerűsített anyagi kárt csak az esetek három százalékában hozták összefüggésbe emberek, állatok halálával, sebesülésével.

17. ábra

Az erőszak típusok megoszlása

A valamilyen formában erőszakot vagy megrázó eseményt tartalmazó híradások ritkán nélkülözték az illusztráló képsorokat. Hasonlóan az eddigi eredményekhez a hírek mindössze másfél százaléka került vizuális megjelenítés nélkül, kizárólag hír formájában beszerkesztésre. 2005-ben sem voltak jellemzőek a fotóval, grafikával vagy ábrával illusztrált történések (0,8%), szemben a mozgóképes (filmbejátszás, interjú, tudósítás) bemutatással (97,6%), amelyek többségét még mindig külföldről vették át a szerkesztőségek (52,4%). Egyedül az RTL Klub használt szívesen magyar készítésű képanyagot, a többi vizsgált csatorna szerkesztősége inkább külföldről átvett filmdokumentációt játszott be, és hasonló arányban nyúlt idegen forrásokhoz (54-55%).

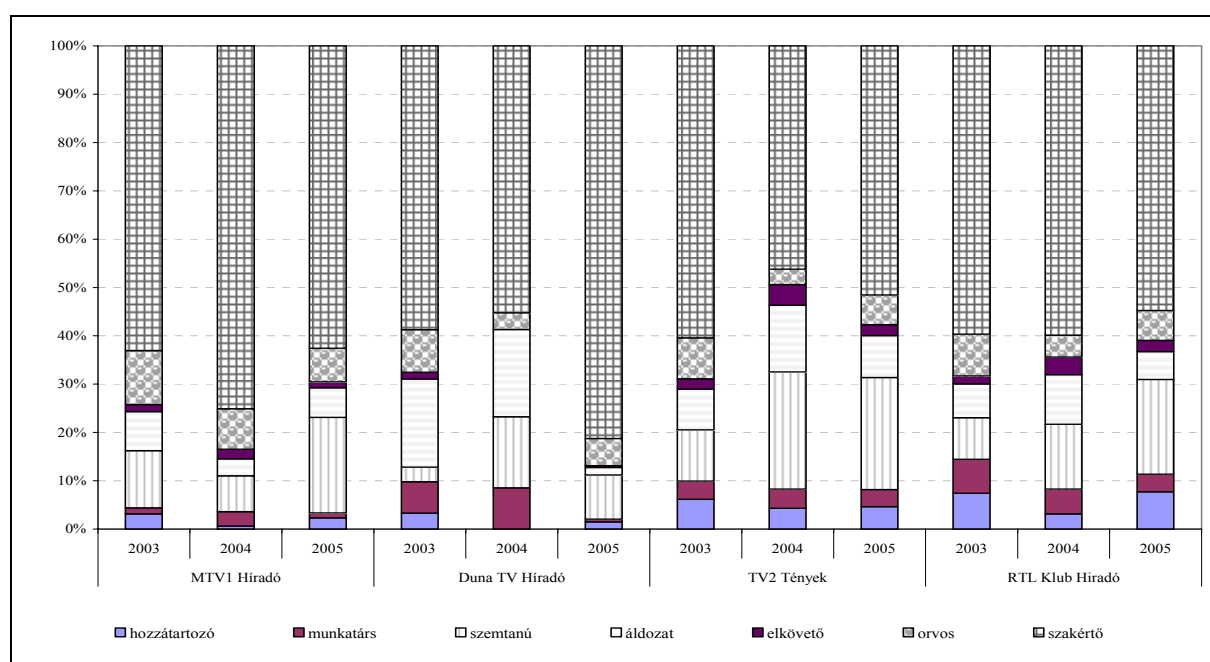
A csatornák között elenyésző különbség mutatkozott abban a tekintetben, hogy az interjúkban milyen szereplőtípust szólaltattak meg a leggyakrabban. Az erőszak tartalmú hírek kapcsán 2005-ben is egyértelműen a valamilyen szempontból szakértőnek tekinthető személyek tűntek a legkedveltebbeknek (18. ábra), minden harmadik hírrel kapcsolatban átlagosan 18 másodperc nyilvánosságot kaptak, lehangsúlyosabban a Duna TV híreiben. A nemzetközi politikai, társadalmi konfliktusok III. negyedévi előtérbe kerülésével pedig már átlagosan majdnem egy percre elemezhetők a terrorizmus (51 másodperc) csapásait. A különböző tematikákra jutó átlagos megszólalási időt tekintve, jól kivehető, miszerint 2005-ben a balesetek és szerencsétlenségek kapcsán már nem a hozzátartozók és áldozatok szólalhattak meg esetenként a leghosszabban (hozzátartozó: átlagosan 11 másodperc, áldozat: átlagosan 10 másodperc). A témában a szerkesztők a szakértői elemzések mellett (16 másodperc) inkább az orvosi beszámolóknak adtak helyet (15 másodperc), a bűncselekmények bemutatását pedig az orvosokkal és a kollégákkal készített interjúkkal illusztrálták a leginkább (átlagosan 15-15 másodperc). A bennfentes interjúalanyok legtöbbször a kereskedelmi csatornákon tűnhettek fel, ám a szerkesztők kevesebb műsoridőt szenteltek nekik, mint közszolgálati kollégáik, ahol egy-egy eset szakértői elemzésére átlagosan 13 másodperccel több idő jutott.

A külföldről átvett és a saját stáb által készített anyagok mellett egyre meghatározóbbá váltak azon megrázó események, amelyeket archív felvételek jelentettek meg (24%). Itt kell

megjegyeznünk, hogy a vizsgált hírek 15 százaléka a sugárzás időpontjában már veszített aktualitásából. Minden hetedik erőszakos hír kapcsán nyúltak vissza a készítők – elsősorban az RTL Klub – korábbi felvételekhez. A téli hónapokban a szökőár pusztításához, míg a nyári vizsgálatkor a politikai konfliktusokhoz, terrorcselekményekhez csatoltak korábban felvett képi anyagot. A hivatalos szervek, ipari kamerák felvételeit a kereskedelmi adók használták fel előszeretettel. A rendőrségi felvételeken bűncselekményeket és rajtaütéseket, a tűzoltóság anyagain közötti, vasúti balesetek és tűzvészek megrázó képsorait követhettük figyelemmel. Az amatőr dokumentációk továbbra is a terrorista cselekményekkel összefüggésben számítottak meghatározónak. A saját stáb által készített helyszíni tudósítás és interjú idén az árvíz, ill. a közúti balesetek bemutatásánál fordult elő a leggyakrabban, e prezentációs típusnál is a kereskedelmiek jártak az élen.

18. ábra

A megszólaltatott személyek megoszlása az interjúk időtartama szerint (másodpercben)

Másodlagos információforrások tekintetében (mint hozzátartozó, munkatárs vagy szemtanú) a kereskedelmiek mellé felzárkózott az M1, hiszen beszédidejük aránya 2005-re már meghaladta a húsz százalékot – megközelítve ezzel a kereskedelmiek 30 százalékos arányát. Míg az elkövetővel készített interjúkat leginkább a közszolgálatiak mellőzték, az áldozatok megszólaltatása a földi frekvenciás közszolgálati adón növekedett egyedül az előző időszakhoz képest. A közvetlenül érintett személyeket a Tények műsora helyezte középpontba. 2003-ban kizárólag a Duna Televízió sajátossága volt, hogy nem interjúvolt meg kiskorút, azonban 2004-2005-ben már minden főműsoridős híradás megkérdézett felnőtt gondoksága alatt álló személyt – a közszolgálatiak négy alkalommal, míg a kereskedelmiek összesen 12 esetben. A gyermekek szerepeltetése áldozatként és szemtanúként elsősorban a Tények műsorában volt hangsúlyos (63%), átlagosan hét másodpercben szólaltatták meg őket (10. táblázat).

10. táblázat*Az interjúk gyakorisága és átlagos hossza*

	M1 Híradó			Duna TV			TV2 Tények			RTL Klub Híradó		
	össze- sen (sec.)	eset- szám	átlagos hossz (sec.)	össze- sen (sec.)	eset- szám	átlagos hossz (sec.)	össze- sen (sec.)	eset- szám	átlagos hossz (sec.)	össze- sen (sec.)	eset- szám	átlagos hossz (sec.)
interjú áldozattal	134	5	27	28	3	9	311	30	10	208	20	10
interjú kiskorú áldozattal		0		11	1	11	51	6	9	5	1	5
interjú hozzátartozóval	51	6	9	38	3	13	194	19	10	284	22	13
interjú kiskorú hozzátartozóval		0			0			0			0	
interjú kollégával	15	1	15		0		147	12	12	134	8	17
interjú kiskorú osztálytárrsal	8	1	8	15	1	15		0			0	
interjú szemtanúval	434	31	14	229	14	16	952	76	13	711	46	15
interjú kiskorú szemtanúval		0		3	1	3	15	3	5	9	1	9
interjú elkövetővel	27	2	14	10	1	10	86	7	12	85	6	14
interjú kiskorú elkövetővel		0			0		7	1	7		0	
interjú orvossal	153	9	17	142	6	24	258	19	14	228	15	15
interjú szakértővel	1374	68	20	2064	58	36	2149	158	14	2012	130	15
interjú összesen	2196	123	18	2540	88	29	4170	331	13	3676	249	15

A hírműsorok agressziótartalmával összefüggésben vizsgáltuk azt is, hogy a tudósítások az erőszakot, a tragikumot milyen képi megjelenítéssel támasztották alá. Bemutattak-e, és ha igen, milyen gyakran, milyen hosszán különösen felkavaró erejű képeket. Gyilkosságot vagy halált ábrázoló direkt képsorok elvétele jelentek meg, mindössze három-három alkalommal fordultak elő. A srebrenicai kivégzésről készült felvételeket a Duna TV négy másodpercben egy, míg az RTL Klub hosszabb terjedelemben (8-12 másodpercben) két alkalommal játszotta be. Az emberi lét elmúlását bemutató képek sajnálatos módon ismét egy sportoló halála kapcsán kerültek előtérbe a Tényekben (5-6 másodperc). Két hír Fehér Miklós focista halálának állított emléket, és mindösszesen egy esetben, ugyancsak a Tényekben mutatták egy texasi bűncselekmény kapcsán, ahogy a férj lelőtte feleségét, majd többeket megsebesített. Az elemzett megrázó híregységek 15,4 százalékához járult átlagosan 15 másodperces vizuális illusztráció, amely valamilyen egyéb állatok vagy tárgyak ellen irányuló szándékos vagy nem-szándékos erőszakos cselekedeteket jelenített meg. A hírek és erőszakos jelenetek összekapcsolása a tavaszi és az őszi időszakra egyre meghatározóbbá vált, nemcsak gyakoriságukban történt pozitív változás, hanem a bejátszott megrázó események időtartamát tekintve is növekedés mutatkozott. A tragikus jelenetek 82 százaléka – szemben a tavalyi 70%-kal – a kereskedelmi csatornákon volt látható, hírműsoraikban az erőszakos ábrázolások átlagosan négy másodperccel voltak hosszabbak, mint közszolgálati társaiknál (**11. táblázat**).

11. táblázat

Az erőszak vizuális ábrázolása a hírműsorokban

	db	Hossz összesen (sec)	Átlaghossz (sec)	Átlaghossz közszolgálati	Átlaghossz kereskedelmi
2003	306	3273	11	9	12
2004	161	1406	9	8	9
2005	183	2775	15	12	16

Az agresszív hírek vizuális megjelenését tovább elemezve arra is kíváncsiak voltunk, vajon milyen különösen felkavaró képekből álltak össze a beszámolók. Ezen problematikánál elsősorban az embereket ért erőszakos cselekedetek végzetes és súlyos fizikai és pszichés következményeire, továbbá a tárgyakban keletkezett károokra helyeztük a hangsúlyt. A hírkészítők ez alkalommal még inkább háttérbe szorították a közeli ábrázolásmódot, így a csatolt képanyag 83 százalékában alkalmazták a távoli kameraállásból készített, kevésbé intenzív felvételeket, amelyek idejének 69 százalékában a balesetek, szerencsétlenségek vagy robbanások következményeként roncsolt tárgyak kerültek bemutatásra – valamivel hosszabb ideig, mint 2004-ben (10 másodperc). Gyakran szerkesztettek műsorba különböző mentőakciókról készült képsorokat (15%), amelyeket átlagosan 12 másodpercig láthattunk. A személyeket ért agresszió során közeli vagy ráközelítő perspektívából továbbra is elsősorban sebesült embereket ábrázoltak (átlagosan nyolc másodpercben). A kiskorúakat leginkább távoli kameraállásból áldozati státuszban, sérülteként mutatták, átlagosan hat másodpercig. A felhasznált szemléltető anyagokban mérséklődött a sokkos állapotban lévő emberek száma, érzelmeiket átlagosan három-öt másodpercig ábrázolták. Fedetlen, letakart holttestek és sérült testrészek látványa ugyanilyen hosszan terhelte a nézőket.

A megrázó hírekben az áldozatokról gyakrabban közöltek valamilyen információt (51%), mint az elkövetőkről (33%), bár mindkét aktortípus kiléte az esetek jelentős hányadában homályban maradt. Minden második beszámolóban vagy bementék az áldozat nevét, korát, etnikumát, társadalmi státuszát, vagy felismerhető volt a neme, személye. Az erőszakos cselekmények elszenvedői elsősorban a férfilakosság köréből került ki, ám koruk, státuszuk a legtöbbször meghatározhatatlannak bizonyult. Az agresszorok esetében is egyre kevesebb információ került napvilágra, de még mindig meghatározó tényezőnek számítanak a férfi terrorcsoportok. Sajnálatos módon továbbra is minden tizedik (11,4%) megrázó beszámolóban kiskorú vagy fiatalkorú áldozatról adtak hírt, a gyermekek nemcsak a szökőár, árvíz (13%) és közúti balesetek áldozatai voltak (12%), gyakran hozták összefüggésbe személyüket bűncselekményekkel is, leginkább pedofiliával (8%).

Végül érdemes megemlíteni az illusztrációk és animációk alkalmazását, amelyek a bulvárműsorok tipikus jellemzői, ebből következően a hírműsorokban ritkán fordulnak elő. A mintában mindössze 74 esetben használták a szerkesztők az eszközt (6%) – elsősorban a balesetek tematizálására, de az év kezdetén gyakran modellezték a szökőár pusztítását, ősszel pedig a madárinfluenza járványszerű terjedését. Amennyiben csatornák szerinti bontásban vizsgáljuk az adatokat, egyértelműen megállapítható, hogy a kereskedelmi televíziók gyakrabban (háromszor) éltek a szemléltető ábrázolás ezen eszközeivel, közülük is a Tények alkalmazta a legtöbbször.

1.3. Műsorelőzések erőszak tartalma

Az ORTT az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően 2005-ben is folytatta a műsorelőzésekben fellelhető ártalmas elemek tartalomelemzését. Az évben két alkalommal, félévente vizsgáltunk egy-egy művi hetet. A három földfelszíni terjesztésű csatorna (M1, a TV2 és az RTL Klub) minden alkalommal feltérképezésre került. Az előző évek mintáiban egyedüli tematikus csatornaként szereplő HBO-t tárgyévben nem elemeztük, helyette a 2004 szeptemberében induló, műsoraival a fiatal nézőközönséghez szóló csatorna, a Cool TV került az analízisbe. Ily módon a Cool TV és a Viasat3 az első, míg a Duna TV és a Hálózat TV a második félévben, hétköznap 16-24 óra közötti, hétvégén pedig a 8-11 óra és a 16-24 óra közötti időszakokkal szerepelt az adatfelvételben.

1.3.1. Az erőszakot tartalmazó műsorajánlók aránya

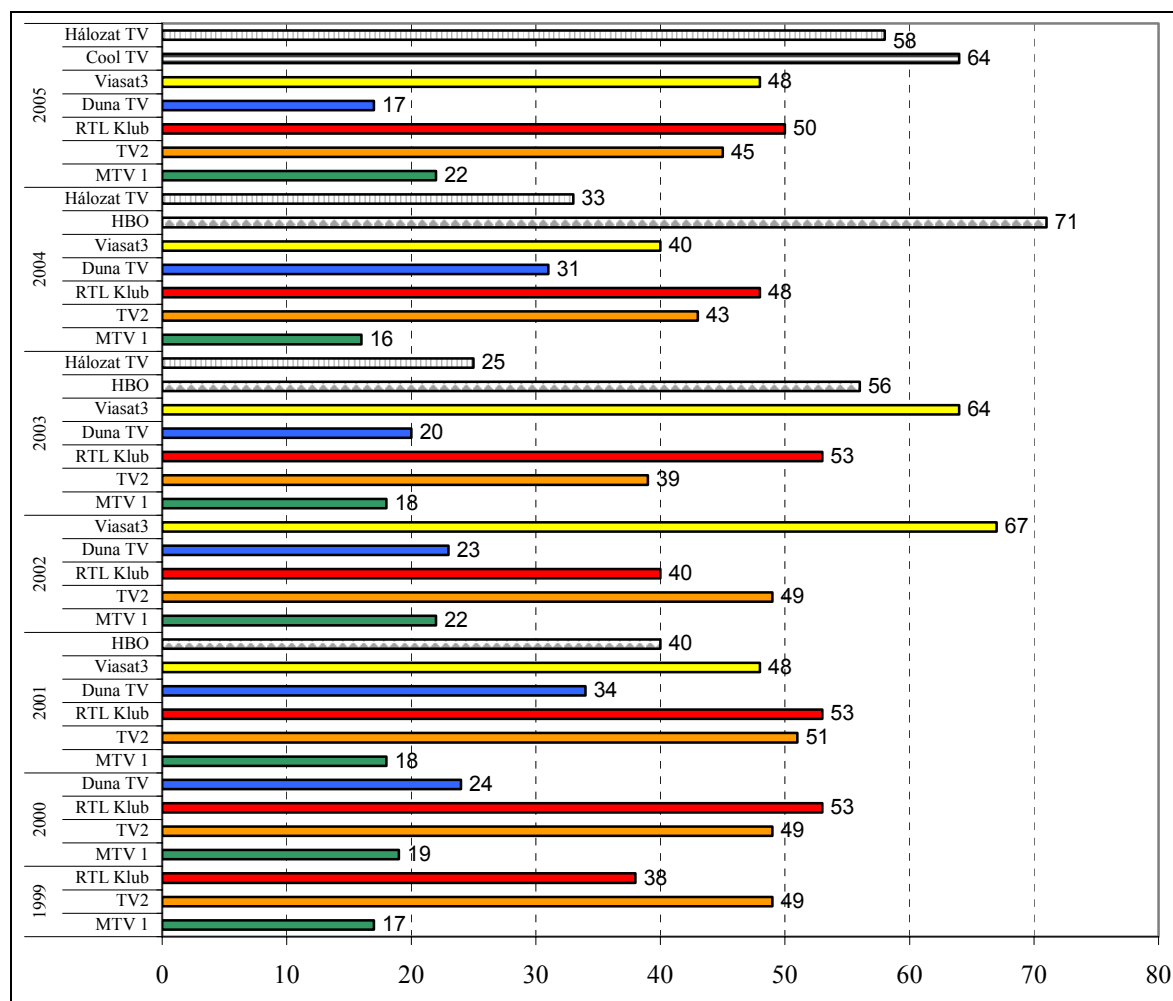
Az 1999 óta folyó vizsgálatok eredményeit tekintve 2004-ben tapasztaltuk azt az öröndetes tendenciát, miszerint ismét 40 százalék alatt alakult az előzetesekben mért éves erőszakarány, ám 2005-re a Cool Tv és a Hálózat TV kiemelkedően agresszióorientált szerkesztési gyakorlatának eredményeként öt százalékpontos emelkedést regisztráltunk. Az összesen megfigyelt 4107 műsorbeharangozó közül éves szinten 1831 bizonyult erőszak tartalmúnak, ami a vizsgált előzetesek 45 százalékának felel meg.

Több éve ismétlődően igazolt eredmény a közszolgálati médiumoknál az alacsonyabb brutalitás-mérték (**19. ábra**). Azonban a 2004-es mérésekhez képest csak a Duna TV esetében mértünk csökkenést. A legtöbb erőszakos beharangozót idén is a kereskedelmi csatornák tűzték műsorukra, azonban a csatornák közti erőszak-hányad különbségek némileg átrendezték a tavalyi sorrendet. A mintában új csatornaként szereplő, önmagát „nagyon rázós”-nak minősítő Cool TV vette át a vezető szerepet, jelentősen háttérbe szorítva a földi frekvenciás kereskedelmieket és a Viasat3-at. A Hálózat TV a korábbi felmérésekkor inkább a közszolgálati csatornák szerkesztési gyakorlatához húzott, azonban a legutolsó adatfelvételkor – 25%-os növekedéssel – nagymértékben túlszárnyalta a vezető kereskedelmi adókat is. A TV2 és az RTL Klub csak kis mértékben, mindössze 2-2 százalékkal emelte agresszív ajánlóinak arányát, ám – hasonlóan az előző évekhez – még így is a nyári időszakban minden második előzetesük a vizsgálat szempontjából problémásnak minősült.

A többéves összehasonlítás alapján az is megfigyelhető, hogy a minta bővülésével (2001 óta) már nem a legtöbb néző számára elérhető két országos sugárzású kereskedelmi csatorna élt legtöbbször az erőszak primer figyelemfelkeltő eszközével, hanem felváltva hol a tematikus csatorna, hol a Viasat3, az utolsó mintavételkor pedig az újonnan vizsgált Cool TV nyúlt inkább ezen népszerűsítő elemhez.

19. ábra

Az erőszakos műsorelőzetesek aránya 1999 és 2005 között (százalék)

Az előzetesek műfaji megoszlását tekintve jelentős eltolódás figyelhető meg a nem-zenei fikciós műsorszámok irányába, a promóciók majd kétharmada (63%) filmeket, sorozatokat, és animációkat népszerűsítettek. A klasszikusan közszolgálati, így elsősorban a nézők tájékoztatását szolgáló, valamint az ismeretek és a magas kultúra terjesztését megcélzó műsorszámokat a beharangozók csupán 16 százaléka ajánlotta a nézőknek. Kifejezetten a befogadók könnyű szórakoztatását előtérbe helyező műsorszámokat promotált az előzetesek 21 százaléka. Amennyiben a valamilyen formában erőszakot tartalmazó beharangozókat műfaji szempontok szerint vizsgáljuk, nem történt számottevő változás, 93 százalékuk valamilyen filmet, sorozatot, vagy animációs alkotást javasolt megtekintésre. E kategóriába leggyakrabban az akció- és kalandfilmek kerültek be, az összes erőszakos ajánló 38 százaléka kifejezetten ilyen típusú alkotásokra vonatkozott, ám szép számmal, majd minden ötödik alkalommal (17%) láthattunk olyan vígjáték-, kabaréajánlást, melyben előfordult valamilyen erőszakos jelenet.

A promotált műsorszámok származását tekintve ez alkalommal az amerikai produciók javára billent a mérleg. Elsősorban a Viasat3 és a Cool TV műsorstruktúrájának köszönhetően fordult meg a tavalyi hazai-amerikai arány, így az Egyesült Államokban készült alkotások jelenléte elérte a 48%-ot. A közszolgálati adók szerkesztési gyakorlatában (műsorelőzetesek 60 százaléka hazai) nagyobb hangsúlyt kapó magyar alkotásoknak tudható be, hogy a beharangozók 39 százaléka utalt itthon készült műsorokra, s csupán tíz százalékuk minősült

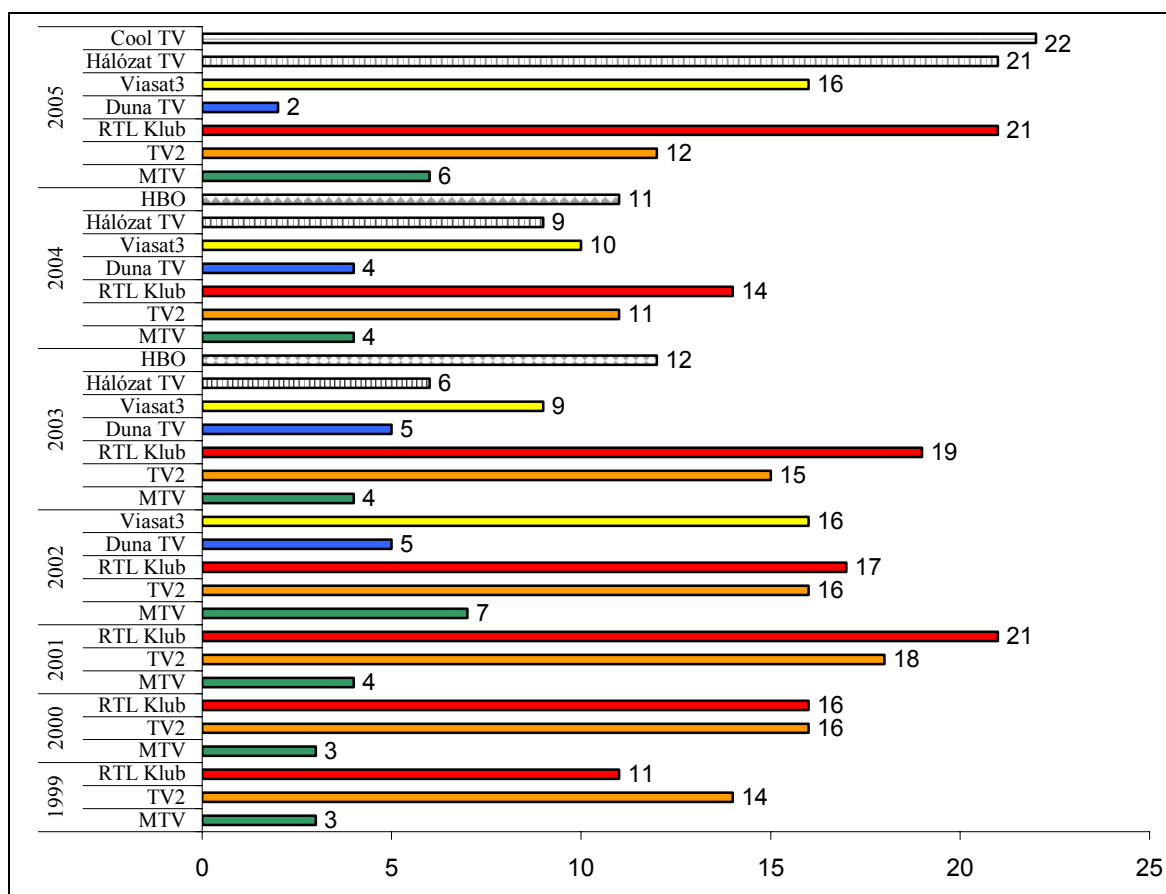
európai gyártásúnak. A korábbi vizsgálatokhoz hasonlóan az agressziót tartalmazó előzetesek esetében még látványosabban szétnyílt az olló, tízből hét (75%) származási helye az USA volt és csupán 9 százalékuknak Magyarország. Ennek hátterében az áll, hogy elsősorban az amerikai gyártású filmek ajánlói tűnnek ki agressziótartalmukkal. Csatornák szerint vizsgálva az eredményeket megállapítható, hogy – a fiatalokat célcsoportként jelölő műsorszolgáltatók (Viasat3: 98%, Cool TV: 85%) mellett – különösen a kereskedelmi versenytársakra, az RTL Klubra és a TV2-re jellemző az amerikai gyártású műsorszámok erőszakos beharangozóinak túlsúlya (83-66%). Míg 2003-ban a közszolgálati csatornák és a Hálózatos TV agresszív trailereiben az európai készítésű műsorok domináltak, 2004-ben és 2005-ben már csak a Duna TV válogatott ezen műsorokból akciódús ajánlót (41%).

1.3.2. Az előzetesek erőszaktartalmának kvantitatív vizsgálata

Az erőszak jelenlétének hű indikátora az erőszakos eseményegységek megoszlása. Egy eseményegységnek nevezzük a térben és időben összefüggő „jelenetet”, amely a többi eseményegységtől éles vágásokkal különül el. Így e mérőszám megmutatja, hogy az erőszakos előzetesekben bemutatott vágóképek hány százaléka agressziótartalmú. Az éves statisztikát tekintve a tavalyi kedvező változással ellentétben, a brutális előzetesek hét százalékos emelkedésével párhuzamosan, az azokban mért erőszakos eseményegységek aránya is nőtt, 6 százalékponttal növekedett (15 %). Ezen adat más olvasatban azt jelenti, hogy míg 2004-ben minden tizenegyedik vágókép ábrázolt erőszakos jelenetet, 2005-ben már minden hetedik. Bár az éves felmérésben a Cool TV műsorelőzeteseinek hányada volt kiemelkedően magas, az erőszakos eseményegységek arányának tekintetében a Cool TV-től (22%) nem sokkal marad el – a korábbiakban, e tekintetben vezető csatorna – az RTL Klub sem (21%). Ám megosztott második helyén osztozik vele a Hálózat Televízió is (21%), szemben a közszolgálatiak csupán 2-6 százalékos arányával (**20. ábra**). Az agresszív vágóképek gyakorisága éles szakadást hozott a vezető kereskedelmi adók között, az RTL Klub előzeteseiben kétszer olyan gyakran láthattunk erőszakos eseményegységet, mint kereskedelmi társánál. Az elmúlt éveket összehasonlítva jól kivehető, hogy e vizsgálatkor csak a Duna TV törekedett az erőszakos képsorok visszaszorítására, ám az évente egyszer mért adók (Viasat3, Hálózat TV és HBO) esetében továbbra sem tapasztalható javulás.

20. ábra

Az erőszakos eseményegységek aránya az eseményegységekhez viszonyítva 1999 és 2005 között (százalék)

Ugyancsak a kereskedelmi csatornák műsorelőzeteseinek jelentősen magasabb erőszaktartalmára következtethetünk, amennyiben az átlagokat is figyelembe vesszük a mintában szereplő erőszakos műsorelőzetesek, valamint az erőszakot tartalmazó eseményegységek száma alapján. Az országos közszolgálati adók és a HTV átlagosan két-három agresszív vágóképet tartalmaztak, a kereskedelmiek erőszakos trailereiben pedig átlagosan öt brutális eseményegységet különíthettünk el. Az agresszív vágóképek átlagos előfordulását tekintve a Duna TV és a Hálózat TV mutatója nem emelkedett 2004-hez képest, ám kedvezőtlen változásként tapasztaltuk, hogy a legnagyobb mértékben a Viasat3-nál (3,3 vs. 5,4) nőtt a mutató értéke. Az erőszak koncentrált megjelenítésében további lényeges szempont volt az előzetesekben előforduló egyes erőszakos eseményegységek átlagos hosszának megállapítása. Mindenekelőtt arra voltunk kíváncsiak, jelentős különbségeket találunk-e az egyes eseményegységek átlagos hosszát tekintve a közszolgálati és a kereskedelmi csatornák ajánlói között. A kapott eredményekből 2005-ben ismételen igazolódni látszik azon feltételezés, miszerint az országos privát adók műsorelőzeteseiben előforduló agresszív vágóképekre jóval rövidebb – feleannyi – időtartam jut, amelyen keresztül erősebb akció-orientáltságukat vélhetjük felfedezni (RTL Klub: 5,7 másodperc, TV2: 8,1 másodperc, Viasat3: 5,0 másodperc, Cool TV: 6,0 másodperc vs. Duna TV: 18,4 másodperc, M1: 11,8 másodperc, HTV: 11,6 másodperc.)

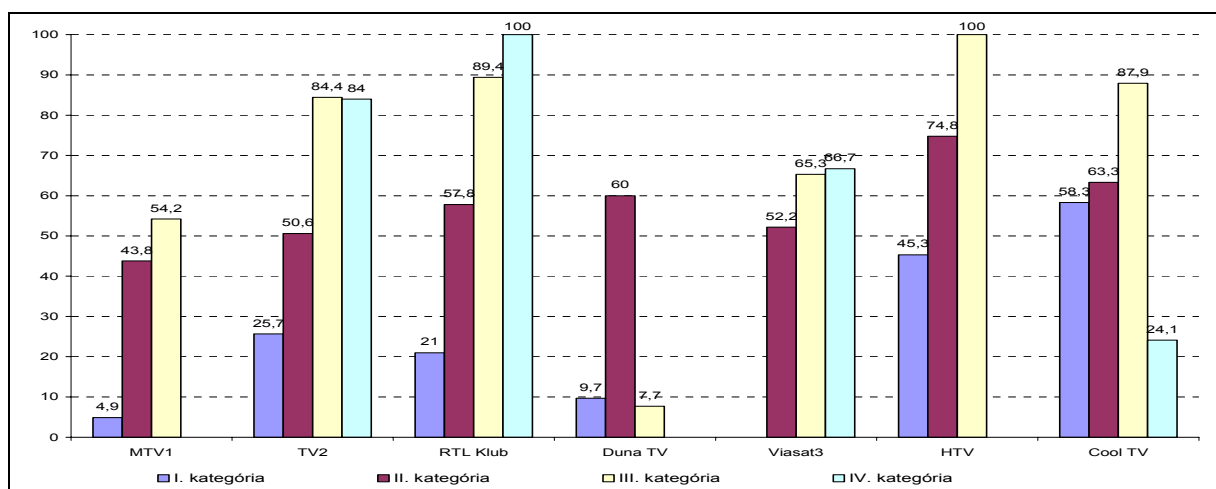
1.3.3. Korhatári kategóriák, sugárzási időszavok

A 2002. október 15-én hatályba lépett módosított Rttv. többek között a kiskorúak számára ártalmas médiatartalmak kapcsán is alapvetően új intézkedéseket vezetett be. Ennek értelmében a műsorszámok korhatár-besorolására, valamint a műsorelőzetesek sugárzási idejére vonatkozó rendelkezések is vizsgálati szempontot képeztek a kutatásunkban. Egyik legfontosabb vizsgálati szempontként összehasonlítottuk az összes vizsgált előzetest a valamilyen formában erőszakot tartalmazó ajánlókkal a promotált műsorszám kategóriája, valamint a csatornák megoszlása szerint (21. ábra).

21. ábra

N = 1831

Az erőszakot tartalmazó műsorelőzetesek aránya a promotált műsorszámok kategóriája, valamint csatornák szerint (százalékban)

Hasonlóan az elmúlt évekhez, 2005-ben is érvényesült az a tendencia, miszerint a műsorszolgáltatók erőszakos beharangozóikban elsősorban (73,5%) a 12 éven felülieknek csak szülői felügyelettel ajánlott, vagyis időkorlátozás nélkül vetíthető műsorszámokra hívták fel a figyelmet, míg a trailerek 11-13 százaléka továbbra is a tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott, illetve korhatárra tekintet nélkül megtekinthető műsorokra összpontosított. Ez abból is adódik, hogy a műsorszolgáltatóknak az alacsonyabb kategóriájú műsorszámokat van módja egész nap promotálni.

A műsorszolgáltatók dimenziójában az ábráról leolvasható, hogy egyedül az I. kategóriában mellőzték a vizsgált csatornák az erőszakot, közülük is leginkább az MTV és a Duna TV, ám a Cool TV esetében tíz korosztályi megkötés nélküli ajánlóból hatban láthattunk agresszív képsorokat. A magasabb kategóriák felé haladva egyre dominánsabb az erőszakarány, hasonlóan a 2004-es eredményekhez, a Hálózat TV tizenhat éven felüli, az RTL Klub pedig felnőtt közönségének szánt filmjeinek beharangozói minden esetben erőszakosak voltak.

Figyelembe véve az erőszakot tartalmazó promóciók eseményegységeinek az átlagait az egyes kategóriák, valamint a csatornák bontásában, megállapítható, hogy ez alkalommal, az ajánlott korosztálytól függetlenül a Viasat3-nál fordult elő a legtöbb agresszió. Azonban 2005-ben már csak az M1-nél igazolható az a trend, miszerint a kategóriák emelkedésével az erőszakos eseményegységek átlaga is nő. A Cool TV és a Viasat3 gyakorlatához hasonlóan az RTL Klub is a szülői felügyelethez kötött ajánlóiban halmozta leginkább az erőszakos vágóképeket, ez utóbbi csatorna a korhatár nélkül megtekinthető műsorok beharangozóiban is gyakrabban mutatott be agresszív eseményt, mint kereskedelmi társai.

A műsorelőzések agressziótartalmával kapcsolatos összehasonlító-elemzés másik fontos kérdése, hogy a valamilyen formában erőszakot tartalmazó beharangozók milyen időszakokban kerültek bemutatásra. 2000-ben 16 és 18 óra között koncentrált a legtöbb erőszakos műsorelőzetes, 2001-ben már 20 és 22 óra közé kerültek a brutális promóciók. 2003-ban a legtöbb trailert 16 és 18 óra között láthattuk, ám az erőszakot tartalmazóak – a 2001-es és 2002-es évhez hasonlóan – este nyolc óra utáni időszakra tolódtak. 2004-ben a kedvező trend már nem érvényesült, a legtöbb előzetest délután négy és este hat között mértük, és az erőszakot illetően is ez az időszak emelkedett ki. Az utolsó vizsgálatkor azonban ismét az este nyolc óra utáni sávba tolódott az agresszív trailerek többsége, hiszen mindhárom országos földi frekvenciás adó ekkor emelte leginkább agresszív promócióinak arányát (**12. táblázat**).

12. táblázat

Az erőszakos műsorelőzések aránya időszakonként a földi frekvenciás országos csatornákon 2001 és 2005 között (százalék)

		2001	2002	2003	2004	2005
16-18 óra között	MTV	31,4	41,7	31,9	36,8	24,9
	TV2	25,3	35,8	19,3	30,9	28,5
	RTL Klub	34,6	26,2	25,3	38,9	29,0
18-20 óra között	MTV	25,7	26,6	19,1	17,9	29,5
	TV2	30,6	36,8	17,7	19,6	15,4
	RTL Klub	24,7	28,8	15,0	16,9	26,1
20-22 óra között	MTV	35,3	28,7	18,2	17,9	26,6
	TV2	39,9	24,8	28,9	24,2	29,7
	RTL Klub	36,0	43,6	26,8	21,3	26,1

A műholdas közszolgálati csatorna a HTV-vel egyetemben a korábbi, délelőtti és a 16-18 óra közötti időszakban emelte az agresszív előzetesek jelenlétét. A hétfégi magas erőszakarány elsősorban a Cool TV gyakorlatának köszönhető, mely csatornánál a délelőtti előzetesek 2/3-a akadt fent az elemzés szűrőjén, de aggasztó továbbá az is, hogy az RTL Klub minden második trailere volt problémás ebben az időszámban.

1.3.4. Az előzetesek erőszakotartalmának kvalitatív vizsgálata

A műsorelőzések kvalitatív aspektusok szerinti vizsgálatánál első lépésben arra voltunk kíváncsiak, hogy az erőszakot tartalmazó jelenetek a cselekményvonal szempontjából logikusan és megfelelően beágyazottak, avagy – a történet felismerhetőségének kárára – logikátlanul és spekulatív módon beillesztettek. Az eredmények azt mutatják, hogy az ajánlók szerkesztési gyakorlatában a valamilyen okból kiemelt képsorok logikus összekapcsolásának elve az agressziót tartalmazó műsorelőzések esetében kevésbé érvényesül, miután az erőszakos promócióknál gyakrabban nem sikerült egységes történetet felfedezni, mintha azok egyáltalán nem ábrázoltak erőszakot. Amennyiben a műsorelőzések nem tartalmaztak erőszakot, a történet mindössze 21 százalékuknál nem volt beazonosítható, ellentétben a valamilyen formában agressziót tartalmazókéval, ahol ez az arány 38 százalékot tett ki. A brutális képsorokat a csatornák közül 2005-ben ismét a Hálózat TV ágyazta be a legtöbb esetben valamilyen egységes történetbe, így majdnem minden erőszakos előzetese (98%) az események szempontjából logikus felépítésű volt. Érdekes eredményként tapasztaltuk, hogy a Viasat3 és az újonnan vizsgált Cool TV trailerei nélkülözték leginkább a tartalmi összefüggést

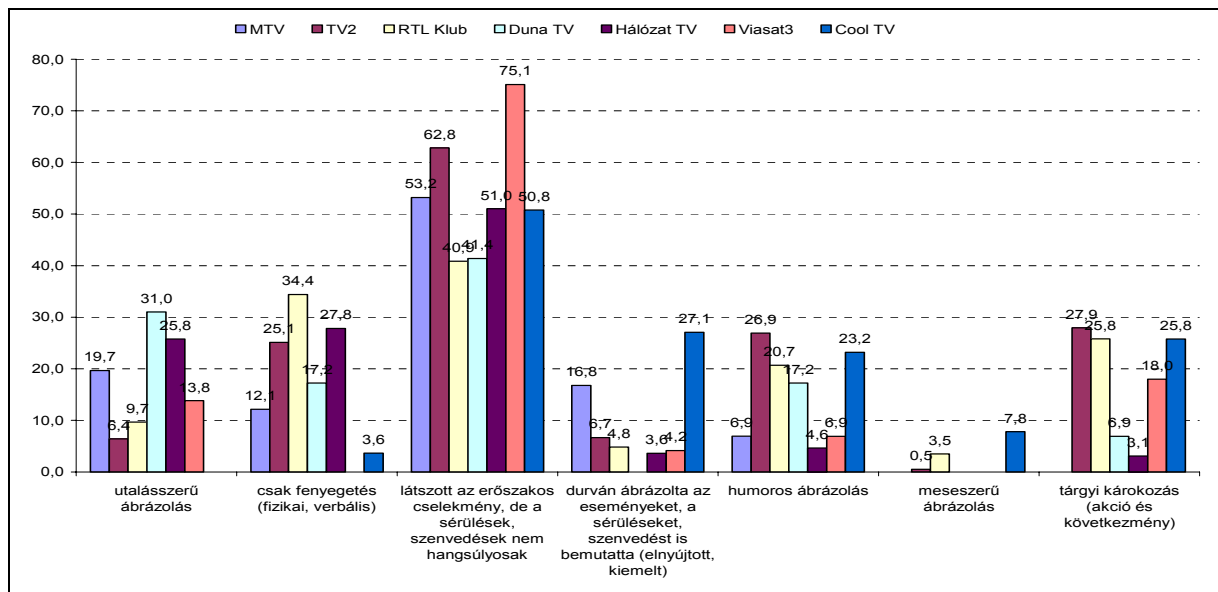
(14-38%).

Az agresszív tartalom valószínűsíthető hatásának szempontjából általában különleges jelentőséget tulajdonítanak a valóságra vonatkozathatóság mértékének. Minél inkább közelebb áll az ábrázolásmód a néző hétköznapi környezetéhez, annál valószínűsíthetőbb a negatív hatás. Ahogy azt a 2003/2004-es elemzésben is megfigyelhettük, az ábrázolt erőszakos történetek túlnyomó része a fikciós kategóriába tartozott (94%), azonban ezek több mint fele (51%) olyan környezetben játszódott, amely azt az érzetet kelthette a nézőkben, hogy a látottak a valóságban is megtörténhetnek.

További lényeges szempont az erőszak hatásának megítélése kapcsán, hogy milyen módon kerül az erőszak az előzetesekben ábrázolásra. Tekintettel arra, hogy az agresszió utalásszerű vagy durva ábrázolása igencsak eltérő befolyást gyakorolhat a nézőkre, hiszen a vér és a sérülések látványa sokkal inkább sokkolóan hat, mintha az következmények nélkül marad. Felmérésünk ennek következtében egyebek közt arra is kitért, hogy milyen részletességgel és milyen módon mutatták be a trailerekben az erőszakos cselekedeteket. A műsorszolgáltatók kínálatában a korábbi gyakorlatnak megfelelően minden második alkalommal megjelent az előzetesek vágóképein az erőszak, de az okozott sérülés illetve a szenvedés ábrázolása nem volt hangsúlyos (22. ábra).

22. ábra

*Az erőszak ábrázolásmódja (százalék)**

* Tekintettel arra, hogy egy előzetesen belül több eseménység is megjelenhet, és ezek ábrázolásmódja különböző lehet, a százalékok összege több mint 100 százalék.

Szemben a tavalyi gyakori előfordulással (26%), már csak minden hatodik esetben (17%) jelent meg az agresszió fizikai vagy verbális fenyegetés formájában. Minden negyedik előzetesben a tárgyi károkozáson volt a hangsúly. Ami a durva, elnyújtott, illetve kiemelt prezentációt illeti, 2005-ben a Cool TV járt az élen az ilyen típusú megjelenítésben, hiszen az éves vizsgálati eredmény alapján minden negyedik agresszív trailere így látta az eseményeket. Kedvezőtlen fejleményként értékelhető, hogy a közszolgálati csatornán a sokkoló hatású ábrázolásmód meglehetősen magas arányban volt jelen. A mediális erőszak kapcsán a kutatók gyakorta hívják fel a figyelmet arra, hogy az erőszak eltanulásának esélyét csökkentheti, ha a néző az agresszió alkalmazásának következményeivel is megismerkedik, ugyanakkor az önkényesen kiragadott jelenetekből összeszerkesztett műsrelőzetesek – műfaji sajátosságaikból adódóan – ritkán tehetnek eleget ezen követelményeknek. Az

erőszakos aktus károkozás nélküli, illetve az ábrázolt következmény akció nélküli megjelenítése is a közszolgálati adókat jellemezte inkább.

Amennyiben a károkozás eredménye látható volt, arra is szerettünk volna választ kapni, hogy milyen gyakran jelent meg a promóciókban személyi sérülés vagy halott. Itt nem a sebesültek, illetve a hullák számszerű előfordulására került a hangsúly, hanem a megjelenítés arányára az erőszakot tartalmazó műsorelőzeteseken belül. Ilyen módon az is megállapítható, hogy az agresszió előfordulásához mérten mekkora hányadban ábrázolnak a beharangozóknak valós fizikai következményeket, továbbá kiszűrhetők azok az ajánlók is, amelyekben ezek előfordulása különösen halmozott. Az adatok szerint az erőszakot tartalmazó előzetesekben, hasonlóan 2004-hez, ebben a vizsgálati évben is a sérültek megjelenése volt meghatározóbb, – szemben a 2003/2004-es közel azonos aránnyal – tízből két esetben láthattunk személyi sebesülést (22%), és csak egy esetben végzetes kimenetelű agressziót (13,5%). A közszolgálati adók inkább a halottak bemutatásával, míg a kereskedelmiek a sérültek ábrázolásával próbálták megragadni a néző figyelmét. A beharangozóknak ábrázolt fegyverhasználat tekintetében megállapítható, hogy az erőszakos cselekményeket többnyire olyan módon követték el, hogy maga a károkozás eszköze is megjelenítésre került. Az erőszakot tartalmazó ajánlók mindösszesen harmadában (34%) nem volt látható valamilyen gyilkolásra alkalmas fegyver. Amennyiben az erőszak elkövetéséhez fegyverhasználat párosult, úgy ismét leggyakrabban kézi lőfegyverek jelentek meg (41%), s csak ezután következtek a kézi szűrő- vagy vágó fegyverek (14%), és a háztartási és sporteszközök (13%).

Az emberi agresszió megnyilvánulásának formái rendkívül széles skálán mozognak. Csupán az erőszak definíciójaként meghatározott „nyílt testi erőszak illetve az ezzel való fenyegetés” lehetséges módozatainak vizsgálatához számtalan agressziótípus között differenciálhatunk. Kutatásunk során az erőszak megjelenítésének 11 variációját különítettük el. Amennyiben a három leggyakrabban előforduló módozatot az összes erőszakot tartalmazó előzetes számára vetítve vizsgáljuk, megállapítható, hogy ebben a vizsgálati periódusban is legtöbbször – tízből már kilenc esetben legalább egyszer – fegyverrel vagy harci eszközzel végrehajtott erőszakos cselekedet jelent meg (89%). Az előfordulás gyakoriságát tekintve hasonló mennyiségben (88%) láthattunk eszköz nélkül, pusztán a testi erővel elkövetett agresszív tettet (verekedést). A látványos, vizuális, hangeffektusokban gazdag, akciószerű képeknél, robbantásoknál és tüzeseteknél (51%) gyakrabban került beszerkesztésre testi fölénytel, fegyverrel vagy más eszközzel történő károkozás nélküli fizikai fenyegetés (58%).

Tekintettel arra, hogy a képeken megjelenített erőszak hatásának mértéke a formai prezentáció útján is befolyásolható, vizsgáltuk az agresszió, valamint a kiváltott következmény képi megjelenítésének módját. Amint az alábbi táblázatban összefoglalt éves adatok is mutatják, az agresszív előzetesek képsorai gyakrabban tértek ki az erőszakos aktus közvetlen következményeire, mint magára a cselekményre (**13. táblázat**).

13. táblázat

Az erőszak és a károkozás képi megjelenítésének módja

	hangsúlyos		hangsúlytalan		összesen (N = 1831)	
	db	%	db	%	db	%
Robbanás, lángok	501	81	117	19	618	33,8
Durva fizikai erőszak	83	41	121	59	204	11,1
Gyilkosság	94	43	126	57	220	12,0
Összesen erőszak*					1042	56,9
Épület romba dőlt, vagy összetört jármű	462	90	53	10	515	28,1
Szenvedő ember(ek)	102	27	280	73	382	20,9
Agónia, haldoklás	77	53	68	47	145	7,9
Véres, sérült ember(ek)	66	28	172	72	238	13,0
Súlyosan roncsolt test(ek)	35	48	38	52	73	4,0
Halott(ak)	61		187	75	248	13,5
Összesen károkozás**					1601	87,4

* Az összes műsorelőzetes, amelyben az erőszakos események valamelyike legalább egyszer képi megjelenítésre került. Az összeg nem egyezik meg az egyes aktusok előfordulásának összegével, miután egy előzetesben több erőszakos esemény is megjelenhet.

** Az összes műsorelőzetes, amelyben a következmények valamelyike legalább egyszer képi megjelenítésre került. Az összeg nem egyezik meg az egyes következmények előfordulásának összegével, miután egy előzetesben a károkozás több típusa is megjelenhet.

Változás a korábbi eredményekhez képest, hogy az agresszív tett még inkább háttérbeszorult (2003: 69%, 2004: 59%, 2005: 57%), ám 2005-ben ezzel egyetemben a személyekben és tárgyakban észlelt következmények is kevesebbszer jelentek meg. Tízből kilenc problémás előzetesben szembesülhetett a néző az erőszakos cselekedet valamilyen személyi vagy tárgyi következményével, illetve ezek halmozott megjelenésével. A megjelenítés az erőszak tekintetében többnyire hangsúlytalanul történt, kiemelt ábrázolással elsősorban a figyelemfelkeltő, látványos robbanásokat ábrázoló snitteknél találkozhattunk. A következményekre koncentrálnak gyakrabban jelent meg hangsúlyos, intenzív ábrázolásmód (közeli képek, részletező, elnyújtott ábrázolásmód, esetleg lassítás), mely a tárgyi károkozás (épület romba dőlése, összetört járművek) mellett a személyeket ért súlyosabb veszteséget is (agónia, haldoklás) fókuszába állított.

Végül az előzetesek kvalitatív szempontok szerinti vizsgálata arra is kiterjedt, hogy milyen gyakran derült ki az előzetesekből: ki volt az agresszor és ki volt az áldozat. Erre vonatkozóan az erőszakot tartalmazó ajánlók hatvannyolc százalékában sikerült egyértelműen elkülöníteni az ábrázolt szereplő-relációkat. Az agresszor-, valamint az áldozatprofilokra vonatkozó vizsgálat a korábbi évek eredményeihez képest ezúttal sem hozott eltéréseket. Továbbra is tipikus agresszornak és tipikus áldozatnak számít a középkorú, fehér bőrű férfi.

1.3.5. A kiskorúak számára egyéb ártalmas elemek jelenléte az előzetesekben

A kiskorúak számára ártalmas médiatartalmak közül az erőszak mértéke csak egy, bár bizonyára a leginkább kutatott területe a tartalomelemzéseknek. Ugyanakkor a televíziós műsorszámok esetleges negatív hatásainak mérlegelésénél egyéb problémás elemeket – mint például a meztelenség, a drogfogyasztás, a trágárság, a szexualitás ábrázolása, a félelem- és feszültségkeltő elemek jelenléte – is figyelembe szokás venni, ezért szükséges az ilyen típusú tartalmak megjelenésének gyakoriságát is vizsgálni.

Az előbbieken említett szempontok közül továbbra is leginkább a feszültség- és félelemkeltés filmes eszközei, illetve az egyéb sokkoló képsorok bizonyultak a mintában szereplő előzetesekben a legelterjedtebbnek, ám 2004-hez képest kétszer olyan gyakran nyúltak a vágók ehhez az elemhez (2004: 21,6% vs. 2005: 40,4%). Ezen belül leggyakrabban a baljós, sötét alaphangulattal és az izgalmat növelő zenei aláfestéssel igyekeztek a készítők az ajánlókban a „megfelelő” feszültség szintet generálni. A szexualitás jelenlétéről megállapítható, hogy az előző méréshez képest valamelyest háttérbe szorult. A nemiség a beharangozók csupán 10 százalékában fordult elő, megjegyzendő, kitüntetett szereppel bír a TV2 kínálatában. A humán szexualitás ábrázolása leginkább a nemi szenvedély lágyabb megnyilatkozási formáin keresztül jutott kifejezésre, mint például az ölelkezés vagy csókolózás. Meztelenség leginkább a Viasat3, trágár beszéd pedig elsősorban a TV2 műsorelőzeteseiben fordult elő, igen csekély mértékben (3%-1%), a kábítószer-fogyasztás pedig csak elhanyagolható mértékben volt jelen (0,2%).

1.4. Erőszak tematikájú célvizsgálatok tapasztalatai

Az ORTT 2005-ben is különös figyelmet szentelt azon a magyar műsorkínálatban megjelenő új formátumoknak, illetve extrémítást hordozó műfaji jegyeknek, melyek a közvélemény felháborodásán túl, veszélyeztethették a kiskorúak személyiségfejlődését, az emberi méltóság sérthetlenségét, illetve egyéb, káros üzenetet hordoztak. Vizsgálataink fókuszába kerültek továbbá a vallási, és hitbeli meggyőződést sértő médiatartalmak is. A kereskedelmi csatornák tovább bővítették műfaji palettájukat, e tekintetben az RTL klub járt élen. Új show-műsoraival az alapvető emberi félelmekre, fóbiákra, stresszre, illetve ezek legyőzésére, a gátlások határainak átlépésére apellált (*Rettegés foka*), valamint fiatal szereplők extrém életvezetési stílusával a társadalmi normák, szabályok rendszerét támadta sorra (*Bajkeverők*). A fikciós műfajon belül a Cool TV-n sugárzott Hungarikum c. felnőtt animáció sértett vallási, hitbeli meggyőződést, mely produkció az országgyűlési képviselők körében is heves tiltakozást váltott ki.

A rendszeres hírvizsgálat 2005-ben is rámutatott az esti, főműsoridős híradások erősödő erőszak tartalmára. Az évenként megjelenő tájékoztató jellegű elemzésen kívül, a precedens értékű esetekről részletes vizsgálat készült. A nyár folyamán a srebrenicai vérengzés 10 éves évfordulója kapcsán kerültek napvilágra olyan archív háborús felvételek, melyek jelenetei megrázták a közvéleményt. A műsorszolgáltatók a képsorokat nem megfelelő körültekintéssel adták közre, ezét indult velük szemben vizsgálat.

A 2004-es parlamenti beszámolóban már feltártuk a gyermekműsorokkal, elsősorban az akció és anime rajzfilmekkel kapcsolatos aggályainkat, 2005-ben pedig egy újabb japán sorozat az Inuyasha kapcsán született elmarasztaló ítélet, erről és a vizsgálat eredményéről a Testület az ORTT honlapján rövid sajtóközleményben értesítette a közvéleményt.

1.4.1. Az Inuyasha c. anime vizsgálata

A japán készítésű, gyermekeknek szánt ún. anime műfajú rajzfilmek évről-évre felháborodást keltenek, 2004-ben már a műfaj korábbi képviselője ellen, a YuGiOh c. animáció kapcsán indult eljárás. Nézői bejelentés alapján a Panaszbizottság megvizsgálta az RTL Klub által bemutatott Inuyasha című rajzfilm két epizódját (2004. október 3. és 10.). A panaszos véleménye szerint a mesefilmben a konfliktusok megoldása kizárólag erőszakos módon

történt, a megjelenített erőszakos cselekmények kifejezetten durvák, közvetlenek és öncélúak voltak. A fentiekre tekintettel arra kérte a Testületet, hogy a sorozat egészére vonatkozóan kezdeményezzen vizsgálatot, különös tekintettel az Rttv. kiskorúak védelmét szolgáló rendelkezéseire. A Testület az 1769/2004. (XII. 1.) sz. határozatával elrendelte a szóban forgó műsorszám vizsgálatát. Az ORTT Irodája szakkonzulensi véleményt kért Dr. Gorzóné dr. Vetró Ágnes gyermekpszichiátertől. A szakértő a sorozat kilenc epizódját elemezte, és megítélése szerint a vizsgált rajzfilm hőseit antiszociális, destruktív, erőszakos viselkedésforma jellemzi. Az erőszak alkalmazása gyakorta erkölcsileg nem igazolható, ráadásul több alkalommal – a kövek megszerzése révén – még jutalmazott is, amely az agresszió hatásának megítélésében a kutatók által kiemelten kezelt aspektus, tekintettel arra, hogy a szociális tanuláselmélet szerint nagyban valószínűsíti, hogy az erőszakos magatartás a néző által pozitív megítélésre kerül, és maga is alkalmazza az érdekeinek sikeres keresztülviteléhez. A nehezen követhető cselekményvonal bemutatására használt képi és akusztikai eszközök a kiskorú nézőket folyamatosan izgalomban tartják, amely hosszú távon szintén ártalmas lehet a gyermekek lelki fejlődésére. A szakvéleményben részletesen kifejtett szempontok alapján elmondható, hogy az Inuyasha című rajzfilm epizódjai számos olyan elemet tartalmaznak, amelyek még szülői felügyelet mellett is nagy valószínűséggel ártalmas hatást gyakorolnak a 12 év alatti kisgyermek számára. Nem csupán az aktuális agressziószintet növelik, hanem rászoktatják a gyermekeket arra, hogy később is ilyen típusú, agresszióval telített műsorokat keressenek.

A vizsgált műsorszám esetében a II. kategóriába sorolás akkor lenne elfogadható, ha a sorozat problémás elemeinek ártalmas hatása nem érné el azt a szintet, amelynek feloldása a legkisebbek számára még nagykorú segítségével is nehézséget okoz, illetve megfelelne a 12 éven felüliek érettségi szintjének, s ezáltal a serdülők számára felnőtt magyarázata nélkül is feldolgozható lenne. A szakértő véleményében kifejtett indokok alapján a 12 év alatti gyermekek még felnőtt magyarázata mellett sem tudják megérteni és feldolgozni a látottakat, de a sorozat által közvetített üzenet még a 12-16 év közöttiek személyiségfejlődésére is károsan hathat. A fentiekre tekintettel az Inuyasha című műsorszám klasszifikációja a III. kategóriában lenne megfelelő. A Testület az Rttv. 5/B. § (3) és 5/C. § (2) bekezdéseinek megsértése miatt az Rttv. 112. § (1) bekezdés c) pontja alapján egy alkalommal 30 percre felfüggesztette az M-RTL Televízió Rt. műsorszolgáltatási jogosultságának gyakorlását, mely határozat ellen a műsorszolgáltató jogorvoslattal élt, a per jelenleg folyamatban van.

1.4.2. Rettegés foka c. show-műsor vizsgálata

A hazai műsorkínálatban számos új valóság show-típus van jelen (*Rettegés foka*, *Dirty Sanchez*, *Wild Boyz/Állatságok*, *All for money/Pénzért bármit!*, *Jackass*), a külföldi produkciók mellett magyar gyártású programokkal is találkozhatunk (*Kontra és Gerilla Grill*). A *Rettegés foka* által megtestesített műfaj jellegzetessége, hogy versenyszerű keretekbe bújtatott, az esetleges fizikai terhelés mellett az alapvető emberi félelmekre, főbiákra, stresszre, illetve ezek legyőzésére, a gátlások határainak átlépésére apellál. A korábban vizsgált műsorokban már találkozhattunk hasonló feladatokkal, ám akkor ezek csak egy-egy próbatétel formájában jelentkeztek, nem teljes egészében erre az elemre épültek (A *Bázisban* [főregezés] és az *Erődben* [pókok] a játékosoknak hasonló félelmekkel és küldetésekkel kellett szembenézniük.) Míg a hazai gyártású show-k közül a *Gerilla Grill* provokatív, extrém helyzetekben és helyszíneken lebonyolított főzési show-ként fogható fel, addig a *Kontra* már inkább a *Jackass*, illetve *Dirty Sanchez* finomított verziója. A játék végén a nyertes gyakran szadista büntetésekkel vesz elégtételt – ezeket az elemeket vélhetőleg az amerikai és a brit

változatból vették át. A COOL TV és a Viasat3 a külföldi extrém show-kat (*Dirty Sanchez, Jackass, Wild Boyz*) azok tartalma és műfaji jegyei – többek között izléstelen, szadista, megalázó, egészségre ártalmas feladatai – miatt megfelelő korhatárral (18 éven felülieknek ajánlott) a késő esti időszámban adja, ám a magyar produkciók 12-es korhatárral, 21 óra előtt kerülnek sugárzásra.

A Testület kérésére az Iroda megvizsgálta a *Rettegés foka* c. formátumot. A nyár elejéig a műsorszolgáltató nyolc adást szerkesztett műsorba 21 óra után, 12-es korhatár-kategóriával. Az RTL Klub showja elsősorban a feladatokra koncentrálnak, így az extrém helyszínek, a mesterséges belső terek (raktárépület) csak az adott félelem kapcsán hangsúlyosak. A különböző próbákkal kapcsolatos panelek, eszközök természetesen megfelelnek a licencnek (Endemol), így ugyanazok az elemek köszönnek vissza a magyar verzióban is, mint a külföldi programokban.

A *Rettegés foka* egyórás bátorságpróba, extrém akadályverseny. A próbatételek során a résztvevők elsősorban a lelki erejüket teszik próbára, hiszen saját maguk válnak részeseivé olyan kaszkadőrmutatványoknak, amelyeket addig csak a moziban láthattak. Nyolc epizódot követhettek figyelemmel a nézők; háromban – „RTL-es sztárok” (az első adásban pl. Győzike, Balázs, Csonka András, Niki Belucci, Fekete Pákó, Terecskei Rita), négyben hétköznapi emberek, egyszer pedig gyönyörű nők küzdöttek a nyereségért. A játékosok semmit sem tudhatnak a próbatételről a felvétel előtt. A feladat ismertetése után – szükség szerint – részletes tájékoztatást kapnak a próbához kapcsolódó eszközök használatáról. Egy adásban hat játékos három próbatételre keresztül verseng az ötmillió forintos fődíjért. VIP és a civil fordulók közti különbség a szabályokban ragadható meg, a hírességek számára könnyített szabályokat léptettek életbe, sokkolóan gusztustalan, hányinger keltő feladatot nem kaptak, főként fizikai erőnlétüket, kitartásukat tették próbára.

Minden második adásban ismeretlen játékosok küzdöttek félelmeik és társaik ellen. Az első feladatok mindig ügyességi próbák voltak. Ezután a továbbjutott négy versenyzőnek meg kellett ennie valamilyen gyomorforgató, undorító dolgot, vagy félelemkeltő állatok közé kellett bemennie. Végül az a két játékos, aki ezt is megtette, egy bátorságot és ügyességet egyaránt próbára tevő feladatot kapott. A marhaszem-evés próbánál Krisztina sírva fakadt, de végül könnyezve, öklendezve megette a szemet. Miközben a játékosok az undorukat próbálták legyőzni, Lilu iszonyodva figyelte az eseményeket, és maga is csak gumikesztyűvel fogta meg a marhaszemeket. A *Rettegés foka* koktél kifogott a két női versenyzőn, és Lilu is beismerte, hogy nem tudná végrehajtani a próbát. Judit néhány korty után hányni kezdett, majd sírva fakadt, így kiesett a játékból. Katalin a koktél felénél elkezdett sírni, majd némi öklendezés után feladta, és távozott. Lilu már a turmixok keverésénél látványosan undorodott, ezzel is emelve a látottak sokkoló voltát. Az utolsó adásban – valószínűleg, hogy ne rossz szájízzel kezdődjön a nyári szünet – nem volt igazán gusztustalan feladat, igaz, a szereplők egyéb félelmeit próbára tették. A mélyvíztől való rettegés, a tériszony több versenyző listáján is előfordult, ezért talán nem véletlen, hogy két feladat ezeket a főbiákat „tesztelte”. A hideg medencébe való beugrás előtt az egyik játékos, Judit szólt, hogy gyerekkora óta érzékeny a füle, ha víz megy bele, de a műsorvezető azzal intézte el a dolgot, akkor biztosan különösen veszélyes számára a feladat. Ebben a műsorszámban sem maradtak a nézők síró játékos látványa nélkül, hiszen Krisztina a kígyó válogatásos feladat teljesítése után elsírta magát a felgyülemlett feszültségek miatt.

Valamennyi adásban elmondták a játékosok bemutatásakor, hogy ki mitől fél. Minden epizódban voltak olyan feladatok, amelyek a szereplők félelmeit tükrözték, illetve klasszikus főbiákat (pl. pók, kígyó), vagy általános undort (pl. nyers húsok evése) jelenítették meg. Így nem véletlen, hogy valamennyi adásban voltak olyan szereplők, akik hosszabb-rövidebb vívódás után feladták a küzdelmet, majd utána elmondták, haragszanak magukra, vagy sírva fakadtak a félelem, a felgyülemlett stressz miatt. Gyakorta maga a műsorvezető is ráerősített a

feladatok elborzasztó voltára, mivel látványosan undorodott, sőt előfordult, hogy kijelentette: maga sem állná ki az adott próbát.

A vállalkozó kedvű játékosok az adások elején nem csak a félelmeikről számoltak be, hanem elmondták azt is, hogy miért jelentkeztek a műsorba. Sok versenyző bizonyítani akarta bátorságát, elszántságát, de az elérendő célok között minden „civil adásban” materiális javakat is megneveztek (pl. autó, csúszdás ágy, lakás, kozmetikai szalon). Ez a momentum különösen problematikusnak tekinthető, hiszen torz értékrendet sugall a fiatalok felé, miszerint pénzért „bevállalható” bármilyen – olykor az egészséget veszélyeztető – megalázó próbatétel, Machiavellivel élve, a cél szentesíti az eszközt. A megnevezett célok társadalmilag teljes mértékben legitimnek tekinthetők (fogyatékos öcs, kistestvér anyagi kondícióinak javítása, sportkarrier stb.), gyakorta találkoztunk a gyerek hétköznapi világából hozott célkitűzésekkel, megfélemleni a szülőnek, családtagoknak stb.

A fiatalok kialakulóban lévő morális értékeit kedvezőtlen irányba befolyásolhatták az elemzett műsorszámok, mivel azt sugallhatták, hogy az emberi méltóság nem sérthetetlen, bizonyos ellenszolgáltatásért megvásárolható. Egy korábbi bírósági ítélet (2.Kf.27.195/2004/3 – a Bázis c. műsorszámmal kapcsolatban [rovarevés, kúszás az illemhely körül]) is megerősíti, káros lehet a személyiségfejlődésre, ha a gyermekek azt látják, hogy anyagi ellenszolgáltatásért cserébe elfogadhatók a jelentős testi és lelki megrázkódtatások elszenvedésével végrehajtható feladatok kitűzése, valamint a végrehajtás bemutatása, illetve a próba nem teljesítése miatt a szereplő büntetéssel sújtása. Mindez egy olyan társadalmi képet sugározhat a gyermekek felé, amelyben az ember megalázható, nehezen elviselhető külső hatásoknak kitéhető, sőt ez pénzért önként vállalható mások szórakoztatása érdekében. Az ilyen torz társadalomrajz súlyosan károsíthatja a kiskorúak személyiségfejlődését. A műfajba tartozó műsorok nemcsak a jó ízlést sértik, a megalázó feladatok bemutatása a 12-16 éves korosztályban megerősíthetik a szégyenérzetet, a mások szégyene felett érzett örömet és gúnyt. A műsorszámok II. kategóriába sorolása akkor lenne elfogadható, ha a sorozat káros elemeinek, problémás üzenetének ártalmas hatása nem érné el azt a szintet, amelynek feloldása a legkisebbek számára még nagykorú segítségével is nehézséget okoz, illetve megfelelné a 12 éven felüliek érettségi szintjének, s ezáltal a serdülők számára felnőtt magyarázata nélkül is feldolgozható lenne. Bár a műsorszámok 21 óra után kezdődtek, mégis aggályos, hogy a műsorelőzetesek a legmegrázóbb részletekkel már napközben is felkelthették a kiskorúak figyelmét és érdeklődését.

A jelenleg műsoron lévő extrém mutatvány-show-k egyre inkább durvuló jellege figyelmeztető jel, amely számos erkölcsi, egészségügyi és személyiségi jogi problémát vet fel. A fenti állítást támasztják alá a nézői tiltakozások is. Az új műfaj által felvetett kérdésekkel kapcsolatban a jelenlegi törvényi rendelkezések nem igazítanak el egyértelműen, így a műsorszolgáltató gyakorlata leginkább morálisan helyteleníthető. A formátummal kapcsolatos problémakör magában hordozza azt a kérdéssel, vajon szabad-e a televíziónak az embert mások szórakoztatására felhasználni, félelmeit, fobáit pellengére állítani, illetve versenyhelyeztetel kombinálva, stresszhelyzetbe kényszeríteni, továbbá az esetleges sikertelen próba után vesztesé, akár nevetségessé tenni. Ezen kívül az is a vizsgálódás tárgyát képezi, hogy a meghurcolt emberek, még akkor is, ha írásban hozzájárultak a műsor közvetítéséhez, tisztában vannak-e azzal, illetve meg tudják-e becsülni, hogy a programokban való részvételük milyen kihatással lesz társas környezetükre és viszonyaikra. A műsorban felsült szereplők önmagukat játsszák, ezért feltételezhető, hogy később sem lesznek képesek kilépni a szituációból, elhatárolódni a verseny következményeitől. Számos szakértő vitatja, hogy a protagonisták személyes beleegyezése felelősségteljes döntéshozatalnak számít, mivel a szereplők – a csatornán gyakran szerepeltetett „sztárok” kivételével – nem rendelkeznek megfelelő szintű médiaismeretekkel.

További diskurzus tárgyát képezi, hogy milyen mértékben fordítják meg a szóban forgó programok a gyermekek és fiatalok normarendszerét, ám a kérdés tisztázása a kiskorúak védelme szempontjából bonyolult. Az erőszak és a szexualitás fikciós ábrázolásáról már több évtizedes tapasztalattal rendelkezünk, amelyek tudományos eredményeken alapulnak. A reality show-k jelentősen eltérnek az említett alkotásoktól, valóságosságuk miatt nagyobb fejlődéskárosító hatás írható a számlájukra. Az eddigi valóság-show formátumok a csoport- és párdinamika, illetve a viselkedés megfigyelésén alapultak, itt azonban komolyabb lelki és fizikai megterhelést igénylő feladatokkal kell szembenéznük a játékosoknak.

A *Rettegés foka* (Fear Factor) az átlagember szorongásairól, félelmeiről, súlyosabb esetben fóbáiról szól, olyan tapasztalatokat közvetít, amelyek háttorzongatóak, idegingerlők, azaz pszichoszomatikus feszültségi állapotot váltanak ki. A reality formátumokon belül egyre nagyobb az igény erre a hatásra, talán azért, mert ritkábbá vált az alap-, autentikus- és kitörő emocionalitás, érzékiség tapasztalata. A program a nézők számára egyfajta felhívás arra, hogy a szereplők félelmein, viszolygásán, undorán szórakozzanak, és az olyan szociális értékeket, mint az empátia, megértés, tisztelet, ignorálják. A műsorszám – 12-es besorolása folytán – elsősorban a 16 év alatti korosztály számára jelent potenciális veszélyt. A pszichológiai kutatások alátámasztják, hogy e korosztály még nem rendelkezik kikristályosodott morális értékrenddel, továbbá formálódó személyiségük labilisabbá teszi énjüket, aminek eredményeképpen sérülékenyebbek és a kirekesztettség érzésének is jobban ki vannak téve. További problémát jelent a médiaismeretek hiánya, ami szintén kiszolgáltatott helyzetet teremt a 16 év alattiak számára.

A Testület határozata alapján (2562/2005. (XII. 14.) a műsorszolgáltató a *Rettegés foka* civil fordulójának adásaival megsértette az Rttv. 5/B § (3) bekezdését, és műsorszolgáltatási jogosultságát 60 percre felfüggesztette.

1.4.3. A bajkeverők c. műsor vizsgálata

Az ORTT Irodája a kiskorúak morális értékbecsapásának kérdése kapcsán vizsgálta a Testület felkérésére (2069/2005. sz. ORTT határozat) az RTL Klub 21 óra után, tizenhat éves korhoz kötött új típusú reality formátumának epizódjait. A *Bajkeverők* műfaja ún. „scripted reality”, amely a reality-show, a szappanopera, a játékfilm és a road movie zsánerének keveréke. A történetnek van forgatókönyve, ám a szereplők többé-kevésbé szabadon cselekedhetnek, a lényeg, hogy 'A' pontból jussanak el 'B' pontba. A műsor nyolc fiatal nyári kalandjait meséli el „reality show elemekkel fűszerezett játékfilm stílusban”. A lakótelepi banda elhatározza, hogy végre kitörnek a betondzsungelből, és egy felejthetetlen nyarat töltenek együtt. Pénz hiányában azonban a költségekről is gondoskodniuk kell. Hozzájutnak egy ősrégi Roburhoz, amelyet babarózsaszínre festenek, átalakítják mozgó peep-show-vá, összeverbuválják a produkció női résztvevőit („csöcs-casting”), és „országos turnéra” indulnak. A résztvevők számára a nyári kaland 30 napig tart, a program 12 epizódon keresztül heti rendszerességgel mutatja be a történéseket. A reality-játékfilm-sorozat vezéregyénisége és irányítója Laci, aki szabályokat alkot, ill. kizárhatja a játékosokat.

A műsor szereplőiben – főleg a hozzájuk életkorban közelálló serdülőben – a kevés médiatappasztalattal rendelkező fiatalokú identifikációs pontot találhat. A show az exhibicionizmust, mint követendő magatartásformát, a „bevállalósságot”, mint kívánatos tulajdonságot megjelenítő aktorai modellként szolgálhatnak. A fiatalokúak – befolyásolhatóságuk miatt – kritikátlanul fogadják el a látottakat, vagyis a formátum szinte folyamatosan káros és nemkívánatos magatartásformákat (mint például az alkoholfogyasztást, dohányzást, a felelőtlen szórakozást, hazugságot, a rendőrség provokálását, lopást,

csendháborítást, illegális tűzijátékot, folyamatos trágár szóhasználat, egymás heccelése) közvetít. A műsor befogadása során a kiskorú nézőkben az a kép alakulhatott ki, hogy teljesen normális, társadalmilag legitimált és jól jövedelmező tevékenység peep-show-t üzemeltetni, továbbá a szórakozás elfogadott – és talán egyetlen – módja a lerészegedés. A fiatal korosztály formálódó morális, etikai gondolkodásának fejlődését figyelembe véve aggályosnak tekinthető, hogy az extrém életvezetési filozófia árnyoldalait nem jelenítették meg a műsor készítői. A női aktorokat az általuk is megalázónak minősített szerepbe kényszerítették, majd később az átverő-show érdekében személyük szexuális objektummá degradálódott. A hetedik résztől kezdődően a műsor normaszegő, szabálysértő jellege erősödött (illegális pirotechnikai eszközök használata), végül a deviáns cselekedetek egyértelműen a tulajdon elleni bűncselekményekben kulminálódtak (a közlekedési jelzőlámpa, és a helység végét jelző tábla eltulajdonításával veszélyeztették a forgalmi rendet).

Mérlegelve, hogy a fiatalok milyen nagy arányban választanak – akár idol, akár viselkedésmód – modellt a médiából, a lehetséges következményeket mindenképp jelentősnek kell ítélni, még akkor is, ha tudjuk, hogy a média e területen tapasztalt befolyásoló erejét több tényező is erősen determinálja. Az előbbi megállapításokat figyelembe véve érdemes kiemelni a műsorszám néhány meghatározó személyiségét, hiszen az általuk képviselt „normák” és „értékek” jelentősen befolyásolhatják a fiatalok szocializációját. Viva személyisége abszolút meghatározó, előéletébe – pornós múltjába – ugyan csak az RTL Klub által megrendelt, a bulvársajtóban megjelenő cikkekből kaptunk betekintést. Személye a történetészövésben is létfontosságú, hiszen Viva javasolta, hogy peep-show-val keressék a pénzt a nyári bulihoz. Laci a műsorszám „alfa hímje”, diktatórikus vezetési stílusát főként a lányokkal szemben érvényesítette. Több alkalommal elég durván juttatta kifejezésre utasításait, amelyeket a hölgyeknek akarattal ellenére is teljesíteniük kellett. Parancsait kérésként fogalmazta meg, de a megnyilatkozás hangsúlya és a metakommunikáció nem hagyott kétséget valódi szándéka felől. A fiú stílusa és egész viselkedése olyan érzést kelt, mintha a táncos lányokat futtató „szépfű” szerepében tetszelegne. A 16 évesek értékítélete erősen befolyásolható, és az intenzíven megjelenített minták követésére hajlamosak.

További problémát jelent, hogy a műsorszolgáltató nem tartotta szem előtt a gyermekek méltóságát és alapvető jogait a fiatalkorú Anna szerepeltetésekor. A felvétel idején 15 éves Anna részvételének feltételeit Laci határozta meg: senki nem adhat neki alkoholt és cigarettát, a bulikból időben haza kell mennie. A harmadik adásban lopással vádolták meg, a negyedik rész elején, reggeli közben kiderült, hogy korábban fogyasztott alkoholt, dohányzott, és emiatt a fiúk többször figyelmeztették. A kezdeti ultimátum, miszerint sem dohányoznia, sem innia nem szabad, és aki mégis lehetőséget biztosít számára, annak el kell hagynia a csoportot, feledésbe merült. Annát végül a lopás gyanúja miatt zárták ki, míg a társaság többi tagjának – akik a dohányzást és az alkoholfogyasztást elnézték – nem kellett számolnia a következményekkel. Csak a nyolcadik és kilencedik epizódban kapott Anna esélyt arra, hogy bemutathassa saját szemszögéből is a történeteket, és tisztázhatta magát. A megnyilatkozások nem voltak olyan hangsúlyosak, mint a vádak, amelyek két programban is központi szerepet kaptak. Továbbá csak Anita és Zita vallotta be, hogy valamiféle megbánást éreznek, és nem teljesen biztosak abban, hogy helyesen reagáltak le az eseményeket.

Az ORTT 2003-ban ajánlást készített a fiatalkorúak médiabeli megjelenítésének, szerepeltetésének vonatkozásában, melyben a következő javaslatokat fogalmazta meg a Testület:

„Arra kell a riportkészítőknek törekedniük, hogy hitelesen, objektívan és kellő érzékenységgel mutassák be a kiskorú riportalányokat. Ennek során, minden körülmények között tiszteletben kell tartani a gyermek emberi méltóságát és jogait, valamint a gyermek mindenképp felett álló

érdekeinek a védelmét, és ügyelni kell arra is, hogy a riport, illetve annak közzététele semmilyen módon ne okozzon fizikai vagy lelki sérülést, kárt a kiskorúnak.” (...)

„A fiatalkorúakkal történő beszélgetést gyermekbarát stílusban kell lefolytatni, oly módon, hogy az megfeleljen a gyermek korának, fejlettségének és értelmi szintjének, ennek során azonban nem lehet velük szemben lekezelő, megalázó stílust alkalmazni.”

(...) „A gyermek megjelenítése során el kell kerülni az olyan kategorizálást vagy leírást, amely elősegíti a kiskorú szűkebb, illetve tágabb környezetében történő stigmatizálását, és további lelki sérelemnek, zaklatásnak, megaláztatásnak, diszkriminációnak és kiközösítésnek teszi ki őt.”

A fentiek alapján elmondható, hogy a műsor készítői messze túllépték az ajánlásban javasolt kereteket, hiszen a lopással meggyanúsított fiatalkorúval kapcsolatban többször célozgatnak arra, hogy már korábban is elkövetett hasonló bűnöket, és anélkül küldték haza, hogy bizonyítható volna ártatlanságát. A kislány teljes nevét nem ismertük meg, azonban környezete számára pontosan azonosítható módon szerepelt.

A *Bajkeverők* c. show vizsgált epizódjai alapján egyértelműen kitűnt a műsor erkölcsi és jogi normákat feszegető volta, a műsorkészítők a cselekményfonalat ismételten ezek áthágására építették. A műsor IV. kategóriába sorolását a szereplők deviáns magatartásformákhoz való igazodása, a folyamatos szabálysértések bemutatása, továbbá ezen cselekedetek – a lopás, az illegális tűzijáték – mintegy következmények nélküli, könnyed szórakozási formaként való megjelenése, sugalmazása indokolhatja.

A Testület 177/2006. (II. 1.) sz. határozatában megállapította, hogy a műsorszolgáltató a 6-9. epizódok alapján megsértette az Rttv. 5/B. § (4), 5/C. § (3) bekezdését, és a műsorszolgáltatási jogosultságának 30 perc időtartamra felfüggesztette.

1.4.4. A srebrenicai vérengzés megrázó képsorainak előfordulása a hírműsorokban

A Testület 1663/2005. (VIII. 31.) sz. határozatával elrendelte az RTL Klub által 2005. július 10-én 18 óra 29 perces kezdettel sugárzott Híradó Srebrenica tíz éve című – panasszal érintett riportjának vizsgálatát. A délszláv háborús események tízéves évfordulójára készített közel két perces riportban a műsorszolgáltató előzetes figyelmeztetés nélkül szerkesztette programjába összefoglalóját. A narrátor röviden beszámolt a mészárlás túlélőinek sorsáról, továbbá a jelenleg is tartó sírfeltáró munkálatokról, vizsgálatokról. Archív felvételek segítségével idézte fel a véres történeteket, s a nézők három muzulmán férfi hidegvérű, brutális kivégzésének lehettek szemtanúi.

A Testület az 1862/2005 (IX. 21.) sz. határozatában – bár elismerte az archív felvételek brutalitását – előzetes figyelmeztetés mellett koraesti időpontban is közzétehetőnek tartotta a képsorokat. Álláspontjuk szerint a kora esti sugárzás nem törvénysértő, miután a hírműsorban közölt brutális képsorok a fikciós műsorszámok – nézettséget növelő – erőszakos jelenetei, vagy a bulvár híradók bűncselekményeket és baleseteket feldolgozó szenzációhajhász képsoraival szemben más megítélés alá esnek. Indokoltnak tekintették a nem fikciós, „megrendezett”, hanem a közvetlen közelünkben lezajlott valós történetek bemutatását, amely a közelmúltban megtörtént háborús borzalmakra hívta fel a figyelmet.

Az RTL Klubra, az Rttv. 5. § (1) megsértése miatt kirótt figyelmeztetéssel egyidőben a Testület újabb elemzést rendelt el, mivel a tárgyalás során felmerült annak a kérdése, hogy a többi műsorszolgáltató milyen módon mutatta be az évfordulót, előfordultak-e a tudósításokban hasonlóan brutális képsorok. Az ORTT Irodája így megvizsgálta a 2005. július 10-én és 11-én az RTL Klub, TV2, Duna TV, M1, Magyar ATV, Hír TV és a Hálózatos TV által közzétett hírműsorait. A srebrenicai vérengzés megrázó képsorainak előfordulása a

hírműsorokban címmel készített tájékoztatóban informálta a Testületet arról, hogy 2005. július 10-én csupán három műsorszolgáltató (M1, Duna TV, RTL Klub) hírműsorában fordult elő a másnapi évforduló, és ebből – az eredetileg bepanaszolt műsorszámon kívül – a Duna TV Heti Hírmondójában mutatták be a brutális gyilkosságról készült archív felvételeket. Másnap, 2005. július 1-jén, az évforduló napján a Hálózat TV-n kívül minden vizsgált műsorszolgáltató beszámolt a megemlékezésről, a túlélők jelenlegi sorsáról, és a bűnösök után folytatott kutatásról. Három csatorna, az RTL Klub, a TV2 és a Magyar ATV csupán szóban ismertette a tíz évvel korábbi eseményeket, az illusztrációként bemutatott felvételeken azonban az emlékező tömegek menetelését, és a tömegsírokban végzett ásatásokat láthatták a nézők. E képsorok – bár felidéztek a tragédiát – de nem tartalmaztak a nyugalom megzavarására olyan fokon alkalmas momentumot, amely előzetes figyelmeztetést igényelt volna. A Duna TV, az M1 és a HírTV hírműsoraiban azonban több alkalommal láthatók voltak a megrázó felvétel részletei, melyek előtt nem minden esetben figyelmeztették a nézőket a sokkoló látványra.

Az év végén ismét felmerült a hírműsorokban megjelenő durván erőszakos tartalmak témája egy újabb panaszügy kapcsán. A Testület a 2384/2005. (XI. 23.) sz. határozatával elrendelte az M1 2005. október 5-i Híradójában 19:40:21-19:41:47 között bemutatott Tényfeltáró jelentés című riportjának vizsgálatát. A vizsgált szegmensben – előzetes figyelmeztetés nélkül – a délszláv háborús tömeggyilkosság ügyében készült tényfeltáró jelentés elkészülte kapcsán készített összeállítást mutatott be a műsorszolgáltató. A narrátor röviden beszámolt a mézszárlás felelőseit és valós eseményeit kutató nemzetközi bizottság munkájáról, és arról a tényről, hogy a jelentés következtében a boszniai szerb vezetés először ismerte el a felelősségét a tragikus vérengzésért. Az összeállításban a nézők ismételten szemtanúi lehettek a muzulmán férfiak megalázásának és hidegvérű megölésének. Az Iroda álláspontja szerint az Rttv. 5/A. § (1) bekezdésében a hírműsorokat a nem klasszifikálható műfajok között nevesíti, azonban az 5/A. § (3) bekezdés felsorolásából a törvényalkotó már kihagyta a híreket. Velük szemben nem írta elő, hogy csak olyan időszokban való közzétételüknek van helye, mikor a megfelelő korhatárba sorolva is bemutatathatók lennének, s a bennük megjelenő erőszakos tartalmakra vonatkozó szabályozás kizárólag az 5. § (1) szerinti előzetes figyelmeztetést követeli meg. A Testület 178/2006. (II. 1.) sz. határozatában megállapította az Rttv. 5. § (1) bekezdésnek megsértését és az Rttv. 112. § (1) bekezdése a) pontja alapján felhívta a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére.

1.4.5. A Hungarikum c. műsorszám vizsgálata

A Cool TV-n 2005. őszétől bemutatásra került a Hungarikum című rajzfilm-sorozat, mely összesen 20 ötperces epizódból áll. A műsorszolgáltató az egyes részeket „18 éven felülieknek ajánlott” minősítéssel sugározta, 22 óra után. A Testület – állampolgári bejelentés alapján – a 2444/2005. (XI. 30.) számú határozatával elrendelte a rajzfilm-sorozat hét epizódjának vizsgálatát. Egy internetes forrás szerint az ORTT Panaszbizottságához érkezett kifogáson kívül a műsorszám ellen a Kereszténydemokrata Néppárt elnöke (Semjén Zsolt) és szóvivője (Lukács Tamás) feljelentést tett a Fővárosi Főügyészségen, mivel véleményük szerint „*az alkotók és a tévécsatorna illetékesei megsértik mások lelkiismereti és vallásszabadságát, kegyeletsértést és izgatást követnek el.*” A filmsorozatnak továbbá parlamenti képviselők is szenteltek felszólalásokat, Harrach Péter és Csapody Miklós is szót emelt a műsorszám ellen.

Az ORTT Irodája hatósági eljárás során megállapította, hogy a rajzfilm-sorozat példa nélküli a magyarországi műsorszolgáltatásban. A műsorszám szoros rokonságban áll a

pornográfiával és az öncélú obszcenitással, több alkalommal megjelent benne a szodómia és a pedofília, ráadásul mindez humoros kontextusban. A szövegkönyvíró két célt tartott szem előtt: a szexuális vágykeltést és a magyar történelem központi figuráinak porba tiprását. Az elsődleges nemi szerveket ugyan kitakarták, ennek ellenére a beállítások pornográfok maradtak. A történetészövés is az említett zsáner szabályainak engedelmesskedett, hiszen a cselekmény fonala mindössze rossz alibi a különböző – nem utolsó sorban deviánsnak számító – szexuális aktusok megjelenítésére. A vizsgált epizódok alapján megállapítható, hogy az animációs sorozat a magyar történelmi panteont és a katolikus egyházat, valamint a keresztény vallást is többször meggyalázta. A vizsgált epizódok mindegyike tartalmazott blaszfémikusnak tekinthető reprezentációkat. Az istenábrázolás minden alkalommal sértően profán volt, Szűz Mária minden esetben frivol, pornográf kontextusban jelent meg, aki hol az Úr fürdőkádjában pózolt meztelenül, hol a svájci gárdistákkal közösült. A történetben szereplő Lőrinc barát pedofil volt, többször utaltak arra, hogy homoszexuális kapcsolatot tart fent a ministráns fiúkkal. Továbbá az is botrányosnak tekinthető, hogy Juliánusz barát a gyóntatószékben közösült az egyik hívővel.

Az Iroda véleménye szerint a Hungarikum című rajzfilm-sorozat alkalmas volt a kereszténység, elsősorban a katolikus egyház megsértésére, mivel szentjeit, papjait méltatlannak ábrázolták feladatuk, küldetésük betöltésére, így a műsorszám figyelmen kívül hagyta az Rttv. 3. § (3) bekezdését, továbbá pornográf, fajtalan és pedofil tartalmi miatt az 5/B. § (5) bekezdését.

Az ügy érdemi elbírálása az év végéig nem történt meg, az ORTT joghatóságának vizsgálata folyik. A műsorszolgáltató ugyanis már korábban benyújtotta kérelmét a magyarországi nyilvántartásból való törlésre, mert székhelyét Romániába helyezte át, így a törvénysértés időpontjában érvényes joghatóság kérdése vár tisztázásra a normaszegés megállapítása előtt.

1.5. Az erőszakos médiatartalmak hatásának vizsgálata kísérleti szituációban

A vizsgálatok elvégzéséhez általános iskolákat kértünk fel együttműködésre, mert a feltérképezni kívánt korosztály az oktatási intézményekben érhető el leghatékonyabban. A résztvevő iskolákat úgy választottuk ki, hogy eltérő szocio-demográfiai jellemzőkkel, társadalmi státusszal rendelkező gyermekek kerüljenek be a mintába, és mindenképpen szerettünk volna egy problémás, magatartási, viselkedési problémákkal küzdő vizsgálati csoportot is felmérni. Az együttműködő általános iskolákban – előzetes szűrő felmérés keretében – kiválasztottuk azokat a gyerekeket, akik rendszeresen nézik a tévéműsorokat. Az előzetesen kitöltött szociológiai kérdőív segítségével végzett felmérés lehetőséget adott a vizsgálatba bevonni kívánt gyermekek tévénézési szokásainak csoportosítására. A vizsgálat során a „nagyfogyasztókat” és a kevésbé érintettek csoportját akartuk összehasonlítani, illetve (a korábbi, a számítógépes játékok hatását vizsgáló kutatás eredményeinek felhasználásával) az aktív és a passzív befogadói médiafogyasztók viselkedését, valamint az őket érő hatások következményeit vetettük össze. Az elővizsgálat során a gyermek PFT tesztet is felvettük a résztvevőkkel, mely lehetőséget biztosított a gyermekek frusztrációs helyzetben való viselkedésének megismerésére és az agresszióval kapcsolatos beállítódottságának mérésére.

A kísérlet során a kiválasztott (az elemzési szempontokhoz szükséges kb. 150) gyermekeket kísérleti szituációban, ellenőrzött körülmények között figyeltük meg, miközben az előre kiválasztott és vizsgálni kívánt elemeket tartalmazó filmet levetítettük nekik. A vizsgálat újdonsága volt, hogy abban megmértük a film vetítése alatt a kísérleti személyek három fiziológiás paraméterét: a pulzusszám, a vérnyomás és az izomtónus változását. A film

vetítése közben mért fiziológiai reakciók regisztrálása lehetőséget teremtett arra, hogy elkülöníthessük azokat a személyeket, akikre pozitív, „jó”, vagy negatív, „rossz” hatást gyakorolt az erőszakos tartalmak megtekintése. Valószínűsíthető, hogy azok, akik jó, kellemes hatásként élik át az erőszakos jeleneteket, azokból lesznek majd e tartalmak rendszeres nézői. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy ez a csoport mennyiben tér el a „normál populációtól” szociológiai, pszichológiai jellemzőit tekintve.

A vizsgálat után projekciós teszttel mértük a rövid távú hatásokat, hogy a különböző személyiségű gyermekek miként reagáltak az erőszakos médiatartalmakra. Az összegyűjtött adatok alapján arra vártunk választ, hogy a rendszeresen tévét néző és agresszív tartalmakkal találkozó gyermekek viselkedése, jellemzői eltérnek-e a korábbi kutatások során vizsgált számítógépes játékot játszó, illetve a normál populációból választott kísérleti személyekétől. Az eredmények segítséget nyújthatnak a vizsgálat egyik célkitűzéséhez, a médiahasználattal kapcsolatos protokoll elkészítéséhez.

A megkérdezettek összetétele

Az elővizsgálatok során hét iskolát kerestünk fel, és összesen 345 gyermekkel vettük fel a szociológiai kérdőívet, az értéktesztet és a PFT teszt gyermek változatát.

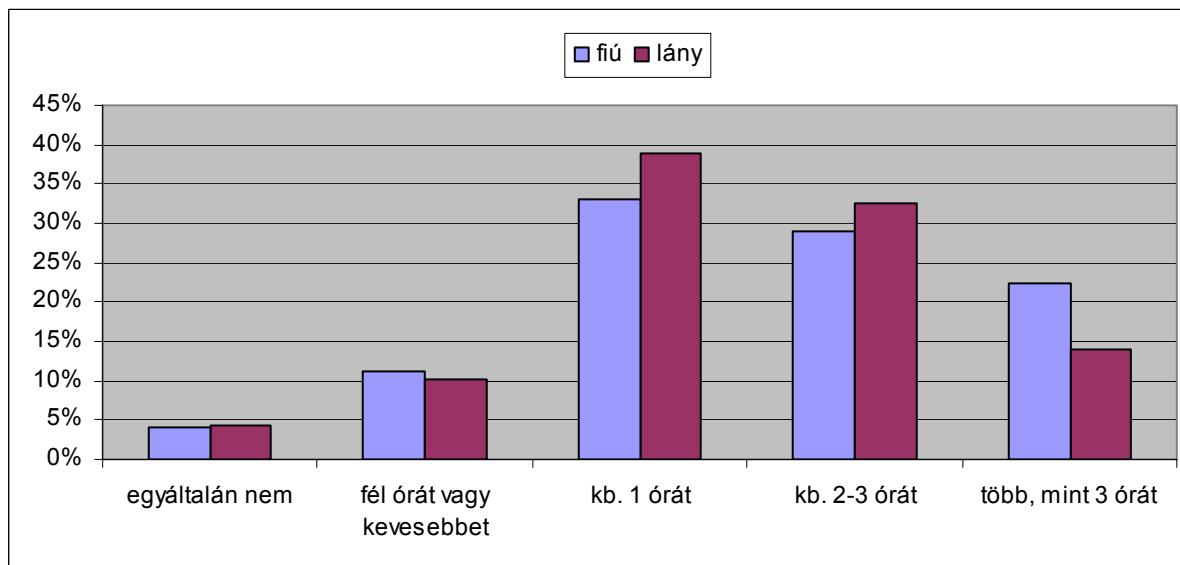
1. A hét iskola a következő volt:
2. X. ker. Bem József Általános Iskola,
3. XI. ker. Bocskai János Általános Iskola,
4. XII. ker. Kós Károly Általános Iskola,
5. Fasori Evangélikus Gimnázium,
6. Néri Szent Fülöp Katolikus Iskola,
7. Kispesti Kós Károly Általános Iskola,
8. Belvárosi Tanoda.

A differenciált mintavétel segítségével sikerült biztosítani, hogy minden budapesti kerületből bekerüljön valaki a mintába. A megkérdezettek 10 százaléka nem fővárosi lakos volt. A lakóhely differenciáltsága azt mutatja, hogy különböző társadalmi és szociális háttérrel rendelkezők vettek részt a vizsgálatokban.

A szülői háttér gazdasági különbözőségének a szabadidő eltöltési szokásoknál, illetve lehetőségeknél van jelentősége, mert a KSH adatai szerint a jobb anyagi státuszú családok tagjai több időt töltenek otthonukon kívüli szabadidős programokkal (színház, koncert, mozi, kulturális rendezvény). A több elemű szabadidő eltöltési lehetőségek a tévénézéssel töltött időtartammal mutatnak fordított arányú összefüggést. Az otthonukban több időt töltők többet néznek televíziót.

23. ábra

Mennyi időt töltenek tévénézéssel hétköznap?

A vizsgálatban résztvevő fiatalok esetében a több, mint három órát televíziót nézők között a fiúk voltak többségben, a lányok kevesebb időt fordítottak erre a tevékenységre. Az időtartamoktól eltekintve, a többi tévénézési jellemzőt vizsgálva, nem volt szignifikáns eltérés a fiúk és a lányok között, ezért a továbbiakban összevontan elemezzük a vizsgált jellemzőket. A gyerekek 56 százalékának van saját TV készüléke a szobájában, amit kisebb-nagyobb kontroll mellett önállóan nézhetnek. Jellemzően a szülők nem kísérik figyelemmel, hogy milyen műsort néznek gyermekeik, legfeljebb a kikapcsolás idejét kontrollálják, de sajnos sok helyen ez is elmarad, illetve a gyerekek kijátsszák a szülői éberséget.

Érdekesen alakult a nézett és kedvelt műsortípusok listája. Az első helyre a kalandfilmek kerültek, ami abból a szempontból biztató, hogy ezekben kevesebb az erőszakos jelenetek aránya. Persze a pontos tipologizálás nem várható el a gyerekektől, tehát a műfaji határok nem biztos, hogy a szakirodalomnak megfelelően alakultak. A sorozatok az előkelő második helyen végeztek, és ez egybecseng az egyéb nézettségi kimutatásokkal. Elsősorban a lányok érdeklődnek irántuk, kétszer annyian kedvelik ezt a műfajt, mint a fiúk. Az akciófilmek harmadik helye azért elgondolkodtató, mert bár elsősorban a fiúk kedvence, de a lányok is közel 40 százalékos arányban jelölték meg ezt kedvenc műsorként.

14. táblázat*A különböző műsorok nézettsége*

Műsортípus	Kedveltség a megkérdezettek százalékában
Kalandfilm	63,5
Sorozat	62,0
Akciófilm	57,0
Rajzfilm	52,8
Ismeretterjesztő film	52,0
Sport közvetítés	51,0
Híradó	49,6
Vetélkedő	42,0
Krimi	34,0
Valóság show	23,0
Mesefilm	21,0
Beszélgetős műsor	21,0
Gyermekműsor	10,0

A rajzfilmek sajátos szerepe mellett a népszerűségük is magas. Érdekes a híradók viszonylag magas nézettsége, ami feltehetően a szülői tévénézési szokások átörökítését jelzi, mert a korábbi vizsgálatok szerint a híradót leginkább a 35 év feletti korosztályok kedvelik. S míg korábban az MTV híradó volt a listavezető, addig mára a kereskedelmi csatornák ezen a téren is elhódították a nézőket. A mesefilmek és a gyermekműsorok már nem népszerűek a 10 év feletti életkorban. Két filmtípusra külön is rákérdeztünk: milyen arányban nézik és mennyire tetszik nekik. Elgondolkodtató, hogy horrorfilmet a megkérdezett gyerekek 88 százaléka látott már, és nincs lényeges különbség az egyes életkori kategóriákba tartozók között (10-11 és 13-14 évesek). A horrorfilmet nézők 33 százalékának nagyon tetszettek ezek a filmek és további 34 százalékuk szerint eléggé jók is. Érdekes, hogy pornó- és szexfilmet jóval kisebb arányban néznek. Ebbe a típusba tartozó alkotást a megkérdezettek 45 százaléka látott már, de csak 32 százalékuknak tetszett. Ezt a műfajt elsősorban a fiúk preferálják. A lányok szignifikánsan kisebb arányban néznek ilyen filmeket, és a tetszési indexük is jóval alacsonyabb.

A kedvelt műsorok sugárzási idejéhez igazodnak természetesen a tévénézési szokások. A legtöbben 20 és 22 óra között nézik a televíziót (62%). Igaz, 12,5 százalék még 22 óra után is nézi a műsorokat egy átlagos hétköznapon. A nagyon sokat tévézők az egész délutánjukat is a készülék előtt töltik, és ez a csoport csaknem a megkérdezettek ötödét jelenti. A gyerekek 21 százaléka este 11 óra után szokott rendszerint lefeküdni.

A műszeres vizsgálat eredményei

Ehhez a szakaszhoz egy előkészített, a vizsgálat céljainak megfelelően összevágott filmet készítettünk. Az összeállítás három filmből tartalmazott részleteket, egyenként 10-10 percben. Az első filmrészlet erőszakos jeleneteket ábrázolt, amiben két, fiatalokból álló banda összeverekedett, és az egyik csetepaté két fiatal halálával végződött. Az egyiküket lelőtték, a másikat megkéselték. A második filmrészlet szorongásos jeleneteket tartalmazott: egy 8-10 éves kisfiú a látomásaitól, illetve azok megjelenésétől félt, de igyekezett úrrá lenni a szorongásain. A harmadik filmrészlet vidám jeleneteket fűzött össze, melyben egy kisfiú új kutyát kap, majd a többi gyerekekkel és azok kutyáival önfeledten játszanak a parkban.

A szív működés jellemzői a vizsgálati szituációban

A vizsgálat eredményei szerint szignifikáns különbség mutatható ki a gyermekek reakcióiban aszerint, hogy milyen típusú filmet néznek. Az eltérés ugyanakkor személyiségfüggő, nincs általános szabály, de az eltérés minden esetben kimutatható. A különböző filmbejátszások alatt mért pulzusszámok alakulása:

15. táblázat

	Erőszakos jeleneteket tartalmazó film	Szorongásos jeleneteket tartalmazó film	Vidám jeleneteket tartalmazó film
Átlagos pulzusszám	908,57	822,98	854,26
Szórás a mintában*	211,837	175,032	284,92
Az egyéni értékek szórása**	61,497	65,453	60,93

* A vizsgálati személyek közötti eltéréseket mutatja.

** Az egy vizsgálati személynél mért értékek ingadozása az adott filmrészlet megtekintése alatt.

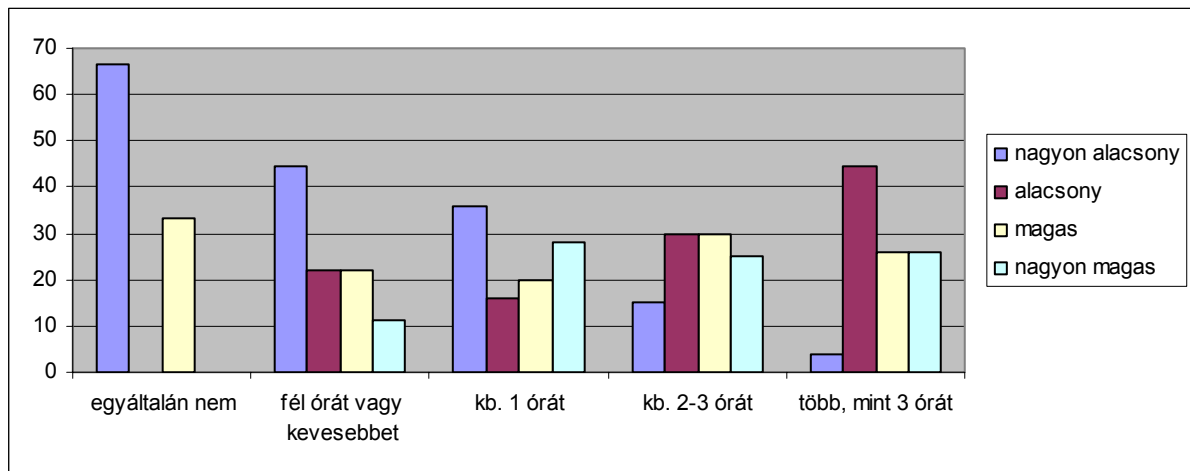
A várakozásnak megfelelően, az erőszakos jelenetek alatt mértük a legmagasabb pulzusszám értékeket. A vizsgálatban résztvevő gyermekek tehát erre a filmtípusra reagáltak a legerőteljesebben. Az általános tendencia szerint az agressziótartalmú filmrészlet okozta a legjelentősebb reakciókat: a szív működés felgyorsult, az izomtónus megemelkedett, nőtt a vérnyomás és szaporábbá vált a légzés, tehát egyértelműen izgalmi állapotba kerültek a nézők. A pulzusszám alakulása szempontjából a második helyre a vidám jeleneteket tartalmazó filmrészlet alatt mért értékek kerültek. Ez némi meglepetést okozott, hiszen ez a filmrészlet megnyugtató, mintegy levezetésként került a felmérés végére, és azt vártuk, hogy ez alatt megnyugszanak a vizsgálatban résztvevő gyermekek. Ezzel szemben itt is a nyugalmi szintet jóval meghaladó pulzusszám értékeket mértünk, és a vidám jelenetek alatt fiziológiai szinten aktívabbak voltak a gyerekek, mint a szorongásos képek láttán. A szorongást megjelenítő filmrészlet alatt voltak relatíve a legalacsonyabbak a mért pulzusszám értékek, és itt volt a legkisebb az eltérés az egyes gyerekeknél mért adatok között, ugyanakkor az egyéni ingadozások mértéke itt volt a legmagasabb. A szorongás tehát a mérési eredmények szerint kevésbé látványos hatást gyakorol a nézőkre, de a hirtelen bekövetkező hangulatváltások miatt ekkor észlelhetők a legnagyobb mértékű változások a pulzusszámban, ugyanakkor a reakciók lefutása is gyors. A hirtelen bekövetkező változások jobban igénybe veszik a szervezetet, mint a tartósan magasabb pulzusszám melletti működés.

A reakciókat tekintve a fontosabb demográfiai jellemzők szerint nem volt lényeges különbség a vizsgálatban résztvevők között. A filmrészletek alatt mért pulzusszám alakulását nem befolyásolta az életkor, a családi körülmény és a nem. Ugyanakkor egy esetben a vidám jelenetek alatt mért értékeknél szignifikáns eltérés volt a fiúk és a lányok reakciói között. A lányok sokkal intenzívebben reagáltak ezekre az ingerekre, mint a fiúk. Az erőszakos és a szorongásos jelenetek alatt nem volt kimutatható különbség a fiúk és a lányok reakciói között.

A naponta több órát a televízió előtt töltők szignifikánsan magasabb pulzus értékeket produkáltak, mint a kevesebbet vagy egyáltalán nem tévézők. Az egyáltalán nem tévézők mintegy kétharmadának volt a többiekhez képest nagyon alacsony a pulzusa, s közöttük nem volt olyan, aki nagyon magas értéket produkált volna. Az általában nem tévézőkre szignifikánsan kevésbé hatott az agressziótartalmú filmrészlet. Úgy tűnik, ők „gyakorlat” hiányában kevésbé tudták, akarták átélni a jeleneteket, s kevésbé azonosultak a látottakkal. A sokat tévézők esetében tapasztalt fokozottabb reakció magyarázatát valószínűleg a tévénézési szokások és a műsorstruktúra együttes értelmezése révén találhatjuk meg.

24. ábra

Az agresszív tartalmú filmrészlet alatt mért pulzusszám alakulásának és a tévé nézéssel töltött idő tartamának kapcsolata

A sokat televíziózók – figyelembe véve a preferált tévécsatornákat és műsorokat – sok erőszakos tartalommal találkoznak. S mivel a másik két filmtípus esetében nem volt kimutatható kapcsolat a pulzusszám alakulása és a tévé nézési szokások alakulása között, megállapíthatjuk, hogy az agresszív tartalomnak van leginkább érezhető addiktív hatása. Az agresszív tartalmakat keresők gyorsabban és erőteljesebben reagálnak az agresszív ingerekre, mert a korábbi tapasztalatok alapján a sorozatos ingerek hatására a védekező és elhárító mechanizmusok meggyengülnek. A tapasztalat, hogy korábban sem történt semmi „baj”, amikor engedte hatni magára az erőszakos ingereket, felmentést ad a védekezés és elutasítás alól. Minél többet néz valaki ilyen tartalmú filmeket, annál inkább élvezi, és annál inkább fogja keresni ezt az ingert. Az agresszív tartalom tehát piacteremtőnek bizonyul önmaga számára. Minél több ilyen tartalmat közvetít a média, annál nagyobb lesz rá az igény. Ez az eredmény igen veszélyes öngerjesztő tendenciát sejtet. Gerbner kutatásai is kimutatták, a tömegkommunikációban megjelenő erőszak látványa minden állampolgárra káros hatással van, nemcsak a gyermekekre. Kialakítja azt az érzést, hogy ellenséges és szomorú világban élünk. A következmény pszichológiailag az érzéketlenség, a dependencia, a tehetetlenség, a sebezhetőség érzése. Akik sokat ülnek a képernyő előtt, azok többet aggódmaskodnak, túlbecsülik a veszélyét, hogy őket büntetett érheti, azt hiszik, mindig növekszik a bűncselekmények száma. Megfogalmazódik egy olyan érzés, amelyet „aljas világ szindrómának” nevezhetünk. Ezen a „szemüvegen” át nézve a körülöttünk zajló eseményeket, könnyen megfogalmazódhat bennünk a vágy, hogy a hatalomtól „kemény” kezelési reakciót várjunk. A finomabb értékelés érdekében további elemzésnek vetettük alá a felvett adatokat.

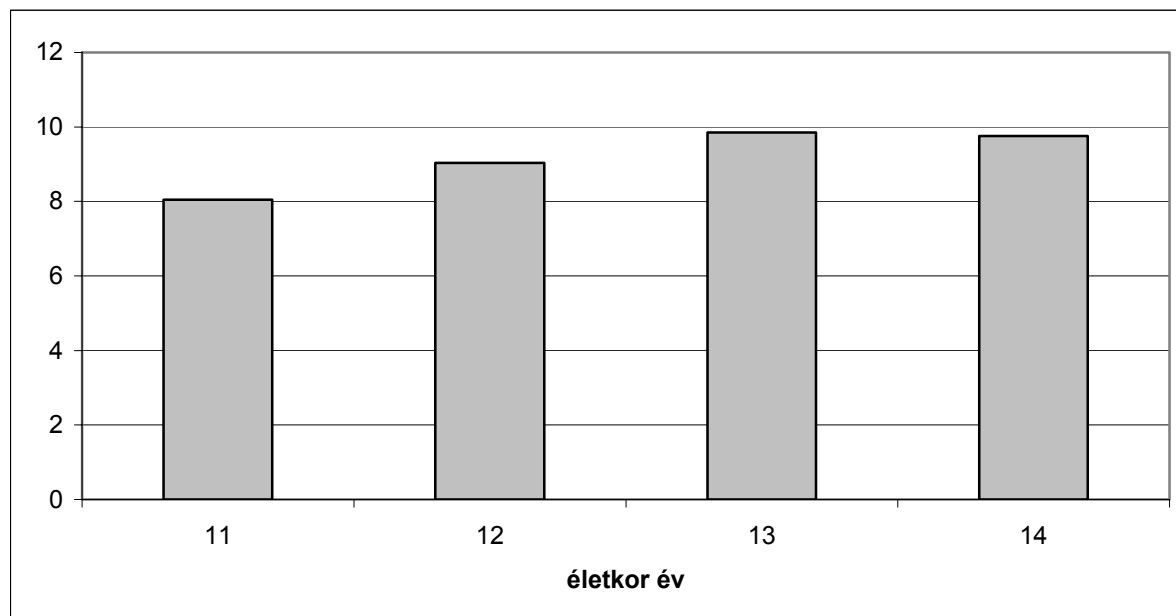
Az R-R ingadozás mérése

A szívfrekvencia követése jelezheti a keringés állapotát, azonban, hogy valóban nagy valószínűséggel meg tudjuk ítélni az egyén fizikai, vagy pszichés terhelhetőségét, stressz helyzetét, az R-R ingadozást, a szívfrekvencia-variabilitás vizsgálatát is el kell végezni. A szívfrekvencia-variabilitás vizsgálata, az R-R ciklushosszak elemzése a szív működés során észlelhető különféle periodikus változások kimutatását célozza. A szívfrekvencia-variabilitás számítógépes mérése olyan paramétereket szolgáltat, melyek az autonóm idegrendszer működését, a szimpatikus és paraszimpatikus aktivitás változásait mutatják különböző élettani helyzetekben. Az eredmények megerősítik a pulzusszám alapján kirajzolódott kép

érvényességét. A legerőteljesebb idegrendszeri aktivitást az erőszakos filmrészlet alatt mértük. A magyarázó változók szerepében azonban jelentős változás következett be. Az életkor jelentősége szignifikánsan megnőtt, amikor a frekvencia-értékek változásait vizsgáltuk.

25. ábra

A magas-frekvencia értékek változása az életkor függvényében

Elsősorban a változás dinamikájában bekövetkező eltérésekben van jelentős szerepe az életkornak. Bár a 13-14 évesek magasabb értékekkel jellemezhetőek, mint a fiatalabbak, náluk gyorsabb az ingerek lefutási ideje, rövidebb a megnyugvási periódus, így valószínűleg kevésbé veszi igénybe a szervezetüket az izgalmi állapotok kezelése. A fiatalabb, 11-12 évesek között gyorsabb felfutási értékekkel és lassabb megnyugvási szakasszal talákoztunk. A pulzusszám vizsgálatokoz azért maradt rejtve az életkori hatás, mert a tévé nézéssel töltött idő is jelentősen befolyásolta a mért értékek alakulását, oly módon, hogy a sokat tévézők reakciói az idősebbek reakcióihoz közelítettek. A 12 évesek között viszont nagyobb arányban taláztunk olyanokat, akik sokat, több mint három órát töltenek naponta a készülékek előtt. Az első elemzési szinten az életkori hatást ellensúlyozta a tévé nézéssel töltött idő hatása. A szívfrekvencia-variabilitás analízise alapján azonban mindenképpen indokoltnak látszik az életkori hatás figyelembevétele, mert jelentős különbségeket tapasztaltunk a 11-12 éves és a 13-14 éves korosztályok reakcióinak lefutásában. S ha a fiatalabb korosztály tagjai erőszakos tartalmakkal találkoznak, megalapozott az a figyelmeztetés, ami arra hívja fel a figyelmet, hogy a következő műsort 12 éven aluliak csak szülői felügyelet mellett tekinthetik meg. A szülői jelenlét segítséget nyújthat a látottak feldolgozásában, de valójában csak akkor, ha nem csak passzív szemlélői, befogadói a látottaknak, hanem beszélgetnek is a látottakról.

Az izgalmi szinthez kapcsolódó vegetatív funkciók mérése csak az egyik oldala a jelenségnek. Az izgalmi szint értékelése, hogy ezt pozitívnak vagy negatívnak tekinti-e valaki, két tényezőtől függ. A látottakhoz kapcsolódó érzelmi beállítottságnak kiemelt jelentősége van. Az, hogy a valóság érzékelése és a fantázia elemei gyakorlatilag összekeveredhetnek a viselkedés vezérlésében, neurofiziológiai tény. Ha pontosabban ismerjük az agy működését, nem állíthatjuk, hogy a kifutó magatartás irányításakor minden körülmény között az ember és főleg a gyermek, pontosan szét tudja választani az érzékelt és a képzelet termelte

információkat. Jellemzően a média „termelte” információ nem különül el élesen a más érzékelés révén beérkező ingerektől. Mint azt Gibson és munkatársai kimutatták, az átlagos tévénező sokszor azt sem tudja eldönteni, hogy a televízióban látott esemény hír vagy fikció. A látottakat elsősorban nem értelmi szinten dolgozzuk fel, sokszor az értelmi elemzést végző agyi központok nem is mutatnak reakciót tévénezés közben, jellemzően érzelmi szinten ragadjuk meg és értelmezzük a látottakat. Egyszerűen kellemesnek, izgalmasnak, érdekesnek, vagy érdektelennek értékelve a látottakat. Egyrészt az alap-beállítottságtól függ, hogy valakinek milyen az izgalmi, frusztrációs szintje, és mennyire jól boldogul az ilyen helyzetekkel. Másrészt egy kognitív értékelési mechanizmus határozza meg, hogy a megjelenő izgalmi állapot milyen minősítést kap.

Válasz a kihívásra, fogyasztói magatartás

Figyelembe véve a rendelkezésre álló lehetőségeket, a médiában megjelenő erőszak és annak káros következményeinek a visszaszorítására egyetlen lehetőséget látunk, ez pedig a tudatos és igényes fogyasztói magatartás. (A kínálati oldal korlátozása csak részleges sikereket hozhat.) Ennek kialakítására azonban sokféle módon van lehetőség.

Az iskolákban haladéktalanul be kell vezetni a médiaoktatást. Meg kell tanítani a gyerekeket, hogyan lehet tudatosan és a saját előnyükre használni a média nyújtotta lehetőségeket. A fogyasztói igények befolyásolásának legjobb eszköze az igényesség tétele. Ne nézzenek meg mindent, amit a televízióban bemutatnak. De ami a legfontosabb, ne azért ne nézzenek meg valamit, mert azt nem szabad, vagy mert káros, hanem azért, mert rossz. A legtöbb erőszakos jelenetet a futószalagon készülő silány minőségű filmekben lehet látni, s ha sikerül igényesebb fogyasztóvá tenni a fiatalokat, akkor nem fogják ezeket nézni, mert nem lesz elég jó nekik. Nem fognak a tucatszám egy kaptafára készülő lövöldözős videojátékkal játszani, mert nem lesznek érdekesek, nem lesznek elég jók. De ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, nagyon sok mindent meg kell tanítani a gyerekeknek. Nem elég a médiaoktatást az egyetemeken folytatni, a középiskoláskor is túl késő, hiszen már 10 éves kor körül kialakulnak a rossz fogyasztási szokások, amiket már sokkal nehezebb megváltoztatni. Az általános iskolákban, az alapfokú oktatásban kell megtalálni a médiaoktatás helyét, aminek hangsúlyos része kell legyen a vizuális információszerzés, feldolgozás. Vannak már ebbe az irányba mutató jó kezdeményezések, amik mindenképpen további támogatást igényelnek.

Lehetőséget kell adni a gyerekeknek arra, hogy a médiával kapcsolatos élményeiket megbeszélhessék felnőttekkel is. Jelenleg a családok 40 százalékában egyáltalán nem beszélnek például a televízióban látott filmekről, műsorokról. De azokban a családokban is, ahol beszédtemát jelentenek a látottak, ott is általában csak felszínes, legfeljebb a látottak újdonságértékét kiemelő beszélgetések zajlanak. Tartalmi és főleg emocionális kérdésekről, arról, hogyan is érintette a gyerekeket az, amit láttak, hallottak, olvastak, csak nagyon kevés helyen beszélnek családi körben. Az iskolában a tanárokkal sincs mód ilyen jellegű beszélgetésekre. Nincs idő sem és alkalom sem adódik. A gyerekek többsége csak kortársaival tudja megbeszélni, megosztani az élményeit. Ebben a körben azonban nagyon sok téves információ kering, melyek káros hatása feltáratlan és beláthatatlan. A kortársak között zajló kommunikációban jelentős szerepet kapnak az ún. „véleményvezérek”. (Véleményvezérnek azt szokás tekinteni, aki ajánlásaival, döntéseivel vagy kifejezett véleményével hatással van környezetére véleményére vagy választásaira, illetve a médián keresztül képes ilyen hatást gyakorolni.) Itt első értelmezésben a kortárs-csoportokban betöltött vezető, hangadó szerepük érdemel figyelmet. Felnőtt kontroll hiányában, a véleményvezérek szinte korlátlan urai a véleményeknek, a médiával kapcsolatos attitűdök kialakulásának és működésének. A véleményvezérek erőszakkal kapcsolatos attitűdjének

meghatározó szerepe van a körük gyűlő, hozzájuk kapcsolódó fiatalok számára. Az ő megnyerésük nélkül nem képzelhető el hatékony és működő megelőzési, illetve segítő program. Itt az iskoláknak, az iskolai pedagógusoknak van kulcsszerepük, ők könnyebben felismerhetik, és ha megfelelően felkészültek, felkészítették őket, akkor esélyük lehet az attitűdök kívánatos irányba terelésére. A szülők sajnos sokszor nem is találkoznak, nem is ismerik a gyermekeikre ható véleményvezéreket, csak az általuk közvetített nézeteket hozzák haza a gyerekek.

A médiaszociológiában használatos értelmezés szerinti véleményvezéreknek is lényeges szerepük van az erőszakkal kapcsolatos nézetek kialakulásában, illetve a médiafogyasztási szokások gyakorlati működésében. Fontos volna megnyerni a fiatalok szemében hiteles médiaszereplőket, véleményvezéreket, hogy képviseljék és bemutassák a kívánatos médiahasználatot. Az Egyesült Államokban igen jó eredményeket értek el ezzel a módszerrel a biztonsági övek használatát és a dohányzás elkerülését népszerűsítő kampányokban. A technika alkalmazható lehet egy, a tudatos és igényes fogyasztói magatartás kialakítását célzó kampányban is.

Fontos és ígéretes lehetőség a médiahatás csökkentésére a más szórakozási, szabadidő eltöltési lehetőségek népszerűsítése, megismertetése. Mindenképpen szükséges volna a tévénezéssel és számítógépes játékokkal eltöltött idő csökkentése. Ez a cél azonban csak úgy érhető el, ha más vonzó lehetőségeket kínálunk a fiatalok számára, a tiltás és a korlátozás önmagában biztosan nem vezet eredményre. Külön nehézséget jelent, hogy a tévénezéssel eltöltött idő és a fiatalok illetve családjuk anyagi helyzete között szignifikáns kapcsolat mutatható ki. A rosszabb anyagi helyzetben lévők lényegesen többet néznek televíziót, mint a jobb körülmények között élők. Ez arra utal, hogy az alternatív szórakozási lehetőségek elérhetősége összefügg az anyagi adottságokkal.

2. A magyarországi televíziók műsorstruktúrája

1998-ban az ORTT az MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoporttal együttműködve a nyolcvanas évek közepéig visszanyúló adatgyűjtést kezdeményezett annak feltérképezése céljából, hogy e meghatározó politikai-társadalmi változásokat hozó időszakban miképpen alakult Magyarországon az országos televíziós csatornák műsorkínálata. A vizsgálódást nyilvánvalóan az a körülmény indokolta, hogy mind a nagyközönség, mind a kulturális környezet állapotáért aggódó társadalomkutatók, mind a média törvényes működéséért felelős hatóság számára az az egyik legfontosabb kérdés, hogy a korszaknak a hazai televíziózást alapjaiban érintő politikai, intézményi, technológiai és gazdasági fejleményei (a nyilvánosság helyreállítása, a rádió és televízió törvény megszületése, a szabad frekvenciák pályáztatása, a kereskedelmi televíziózás megindulása, a műholdas és kábeles televíziózás elterjedése, a globalizációnak a tömegkommunikációban is jelentkező hatásai, stb.) miképpen hatottak ki arra a műsorkínálatra, amellyel a nézők a képernyő előtt ülve napról napra találkoznak, illetve, hogy az új évezredben milyen műsorkínálattal versenyeznek egymással a nézők megnyeréséért a közszolgálati és a kereskedelmi televíziós csatornák.

Az országos műsorkínálat alakulásának legfontosabb jellemzői 1985 és 2004 között

1985-tel kezdődően, minden esztendő márciusából az országos televíziós csatornáknak a Rádió és Televízió Újságban (RTV Részletes) meghirdetett teljes műsoranyagát kódoltuk a műsorkezdésektől a műsorzárásokig. A 2005-re vonatkozó vizsgálati eredmények ismertetése

előtt, az előzményeknek és az időbeli összehasonlítások bázisának felvázolása céljából röviden összefoglaljuk az 1985 és 2004 közötti időszakra vonatkozó legfontosabb megállapításokat.

A szóban forgó közel két évtized alatt olyan mértékű és mélységű mennyiségi és tartalmi változások mentek végbe a hazai televíziós műsorkínálatban, amelyek vitathatatlanul rányomták a bélyegüket kultúránk és közéletünk főáramára.

A legszembevetőbb változás a műsorkínálat mennyiségének megsokszorozódása a nyolcvanas évek közepétől az új évezred első évtizedének közepéig. Az országos televíziós állomások műsorainak számában és a műsoridőben – nem utolsó sorban az új csatornák belépésének köszönhetően – látványos gyarapodás következett be. Míg 1985. márciusában az alig „másfél csatornás” Magyar Televízió mintegy 850 műsort sugárzott egy hónap alatt, 2004. márciusában öt teljes csatorna több mint 4200-at, és ugyanezen időszak alatt az átlagos napi összes műsoridő 22-23 órától közel 103 órára emelkedett. Az M2 gyakorlatilag már a napnak mind a 24 óráját kitöltötte adásával, de a többi csatorna műsora is egyre hosszabban nyúlt bele az éjfél utáni éjszakai órákba.

Azzal párhuzamosan, hogy a nyolcvanas évek közepétől az ezredfordulóra a hazai országos televíziós programkínálat a többszörösére növekedett, a műsorfolyam egészében egyre inkább a tömegkultúra jellegzetességeit mutató könnyű szórakoztatás lett a domináns tartalmi kategória. Ez a tendencia igen nagymértékben felerősödött 1998-tól, a kereskedelmi csatornák belépésétől kezdve, ezeknek műsorában ugyanis a hírműsorokat leszámítva, ritkán jelent meg olyan program, amely ne a könnyű szórakoztatás kategóriájába tartozott volna.

Az országos csatornák kínálatában az új évezred kezdetére csökkent a hazai és jelentősen emelkedett a külföldi gyártású produkciók mennyisége. A fiction (film, tévéjáték) műfajokban meghatározóvá vált az Egyesült Államokból és Nyugat-Európából származó programok jelenléte, de gyakran tűntek fel dél-amerikai (brazil, argentin, mexikói) sorozatok is. A kereskedelmi televíziók kínálatában különösen nagy szerepet játszottak a külföldi gyártású anyagok, mégpedig elsősorban az USA-ból érkezettek. Az import anyag térnyerését természetesen nagymértékben megkönnyítette, hogy a hírműsorokat, információs magazinokat, beszélgetős stúdióműsorokat és egy-egy (szappanopera jellegű) sorozatot leszámítva, szinte teljesen megszűnt a hazai televíziós műsorgyártás.

A közfinanszírozású (közszolgálati) és a kereskedelmi csatornák kínálata között igen jelentős különbségek alakultak ki. A közfinanszírozású csatornákon a kereskedelmiekhez képest lényegesen több a politikai-társadalmi-gazdasági aktualitásokkal kapcsolatos tájékoztató és vitaanyag, a kulturális információ, az ismeretterjesztés, a dokumentumszerű valóságbrázolás, a sport, valamint a vallási műsor, viszont kevesebb a sorozat, a játékos vetélkedő, a talk-show és kabaré, valamint a (mozi)film. Ezzel szemben a kereskedelmi csatornák műsorszerkezetének meghatározó darabjai a (film)sorozatok (szappanoperák), és bár nem állítható, hogy teljességgel hiányoznak a politikai tájékoztatásnak, a kultúra területéről szóló informálásnak, az ismeretterjesztésnek a műsorai, a kereskedelmi csatornákra indulásuktól kezdve egyértelműen a közönségszerző szórakoztató irányultság nyomta rá a bélyegét.

A kilencvenes évek televíziós műsorainak túlnyomó többsége nem speciális közönségrétegeket, hanem differenciálatlanul a nagyközönséget vette célba. A fiatalok jelentették az egyetlen olyan nézői csoportot, amelyet viszonylag jelentősebb számú produkció igyekezett elérni. Lényegében csak az MTV két programjáról mondható el, hogy az ifjúsági korosztályokon kívül, ha nem is jelentős gyakorisággal, de legalább alkalmanként más nézői rétegeket, így nemzetiségeket, nőket, időseket, falusiakat is megcélzott.

Az országos sugárzású televíziók mezőnyének egészét tekintve a műsортípusok gyakorisági listáját a kilencvenes évek végén és az új évezred első éveiben a többségükben a könnyű szórakozást szolgáló, szappanopera jellegű (film)sorozatok vezették. Ezen belül

azonban az állami csatornák programja valamivel egyenletesebben oszlott el a különféle műsorszorok között, mint a kereskedelmieké. Az utóbbiakra sokkal inkább jellemző volt, hogy néhány műsorszor, elsősorban a sorozatok, önmagukban is kitöltötték a műsoridő igen jelentős részét, miközben más műsorszorok csak csekély mértékben vagy esetleg egyáltalán nem kaptak teret.

A politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális aktualitásokról való tájékoztatás mennyiségi mutatóit tekintve a kilencvenes évtized utolsó éveiben és az új évezred kezdetén kiemelkedően a Magyar Televízió két csatornájáé volt a vezető szerep. Az is elsősorban a két MTV adót és a Duna TV-t jellemezte, hogy az általában nagyközönséget vonzó filmek és sorozatok között viszonylag jelentős számban és arányban fordultak elő a realizisztikus valóságábrázolás műfajai, így dokumentumfilmek és társadalmi drámák, valamint történelmi és természetfilmek, viszont a kereskedelmi adókhoz képest lényegesen kisebb volt az erőszakos cselekményeket gyakran naturalisztikusan ábrázoló produkcióknak, az akció-, bűnügyi, kaland- és horrorfilmeknek a gyakorisága. A kép teljességéhez azonban hozzátartozik, hogy az utóbbi években a közszolgálati csatornákon is emelkedett az erőszakos tartalmú produkciók mennyisége, ha arányuk nem is közelíti meg a kereskedelmi adókon tapasztalhatókat.

Ellentétben azzal a gyakran megfogalmazódó véleménnyel, hogy a közfinanszírozású csatornák közszolgálati jellege az utóbbi években erősen hanyatlott, adataink azt mutatták, hogy bár a szórakoztató produkciók mennyisége a közfinanszírozású csatornákon is jelentősen növekedett, és bizonyos közművelődési műsorszorok – így például az oktatóműsorok és a dokumentumfilmek – valóban háttérbe szorultak, a fajsúlyosabb tájékoztatást szolgáló és a magasabb kulturális értékeket közvetítő műsorok számában és részarányában a kilencvenes években és az új évezred kezdetén nem következett be drámai csökkenés, sőt az előbbieket esetében még némi emelkedés is jelentkezett. (Más kérdés természetesen, hogy a közszolgálatiként azonosítható műsorok milyen időpontokban – főműsoridőben vagy kevésbé frekvenciált napszakokban – kerülnek adásba, és milyen színvonalat képviselnek, illetve mennyire vonzóak a közönség számára.)

A kilencvenes években lezajlott látványos változások után az országos televíziós műsorkínálat összetétele és szerkezete az ezredfordulóra lényegében megszilárdult, és a kilencvenes évek végétől egyik évről a másikra már nem mutatkoztak jelentősebb változások a műsorszorok részarányaiban. Az egyes típusokon belül azonban feltűntek olyan új műsorok – mindenképp a szórakoztató kategóriában a valóság show-k megjelenését említhetjük –, amelyek jelentős közönségfigyelmet vontak magukra, de a minőségi ismeretterjesztés terén is voltak komoly sikert arató újdonságok, lásd *Mindentudás Egyeteme*.

A 2005. évi műsorkínálat

A 2005. évi műsorkínálat vizsgálatában – néhány kisebb, a folyamatosságot és az összehasonlíthatóságot nem befolyásoló módosítást, illetve javítást leszámítva – ugyanúgy jártunk el, mint a korábbi években:

1. az országos csatornákat, tehát az M1-et, az M2-t, a Duna Televíziót, a TV2-t és az RTL Klubot vizsgáltuk;
2. változtatások nélkül ugyanazt a kódutasítást alkalmaztuk, mint 2004-ben, illetve a korábbi években, azzal a kiegészítéssel, hogy 2001-től azt is kódoltuk, vajon az egyes műsorok közszolgálatinak tekinthetők-e vagy sem;
3. az előzővekhez hasonlóan a Rádió és Televízió Újságban feltüntetett teljes március havi műsorkínálatot kódoltuk.

2005 márciusában az öt országos tévécsatorna összességében közel öt százalékkal több műsorszorot sugárzott, mint az előző évben. A növekedés gyakorlatilag egyedül a Magyar

Televízió két csatornájának, és nem utolsó sorban a részenként csak egészen rövid, de naponta többször is jelentkező Nagy Könyv című kulturális sorozatnak volt köszönhető. Az össz műsoridő is emelkedett valamelyest (két százalékkal), így az országos televíziók műsorideje 2005 egy átlagos márciusi napján már kerek 105 órát tett ki.

Mivel a vizsgálat adatforrásául szolgáló Rádió és Televízió Újság meglehetősen esetlegesen informál az ismétlésekről, 2005-ben is csak bizonytalan értékű adatokat sikerült szerezni arról, hogy az egyes csatornák műsoridejüknek mekkora hányadát töltik ki új produkciókkal, és milyen arányban dolgoznak ismétlésekkel. A rendelkezésre álló információk szerint 2005. márciusában a műsorok meghatározó többsége új készítésű volt, és csak kis hányadot tettek ki az ismétlések. Az ismétlések arányában a Duna TV vezette a mezőnyt, valószínű azonban, hogy az M2 csak azért került a második helyre, mert a műsorúság nem közli, hogy az MTV második csatornája nem kis részt az első csatorna – sokszor aznapi – programjának ismétléséből áll.

Az országos televíziók műsorainak túlnyomó többsége az előző évekhez hasonlóan, 2005-ben sem speciális közönségrétegeket, hanem differenciálatlanul a nagyközönséget vette célba. A fiatalok jelentették az egyetlen olyan nézői csoportot, amelyet mind az öt csatornán viszonylag jelentősebb számú produkció igyekezett elérni. 2005-ben is leginkább az MTV két programjáról volt elmondható, hogy az ifjúsági korosztályokon kívül – ha nem is jelentős gyakorisággal, de legalább alkalmanként – más nézői rétegeknek, így nemzetiségieknek, időseknek, falusiaknak is készített műsorokat.

A 2005. évi vizsgálat is a korábbi elemzéseknek azt a megállapítását erősítette meg, hogy a televíziós műsorkínálatnak két fő tartalmi összetevője van: egyfelől a szórakoztatás (filmek, sorozatok, vetélkedők, játékok, show-műsorok), másfelől a (közérdekű) aktualitásokról való információközlés (hírek, gazdasági és kulturális információk, szolgáltató műsorok). Ezen az általános jellegzetességen belül 2005-ben újdonságnak számított, hogy az M1-en a politikai hírműsorok eddig még egyszer sem mért magas arányt értek el annak köszönhetően, hogy a csatorna napközben is többször jelentkezett híradásokkal. A másik két közfinanszírozású adótól az M1-et az is megkülönböztette, hogy náluknál gyakrabban sugárzott szappanopera vagy éppen akciófilm jellegű sorozatokat és vetélkedő, kvíz-, játék-, valamint show- és kabaré műsorokat. Az M2 legfőbb jellegzetessége a kulturális magazinok és az ismeretterjesztő műsorok kiemelkedően nagy részesedése volt, de említést érdemel az is, hogy a mezőnyben ez a csatorna sugárzott a viszonylag legtöbbször (főképpen komoly) zenei műsorokat. A Duna TV az ismeretterjesztő és szolgáltató műsorok gyakoriságával tűnt ki, emellett a közfinanszírozású csatornák között a (mozi- és dokumentum)filmek és a rajzfilmek, valamint a gazdasági műsorok gyakoriságában is az élen járt.

A két kereskedelmi csatornát 2005-ben is elsősorban az jellemezte, hogy műsorukban lényegesen magasabb volt a (film)sorozatok aránya, mint a közfinanszírozású adókon; különösen a TV2 műsorszerkezetében foglaltak el kiemelt helyet a szappanopera jellegű sorozatepizódok, de a (mozi- és tévé)filmek részesedése is ezen a csatornán volt a legmagasabb. Míg a TV2 a fiction-műfajokban, addig az RTL Klub a show- és kabaré műsorokban, valamint a rajzfilmek terén vezette a mezőnyt. 2005-ben is megállapítható volt mindkét kereskedelmi csatornáról, hogy közfinanszírozású társaikhoz képest lényegesen több vetélkedőt és játékműsort kínáltak. Ami a közszolgálati kategóriákat illeti, az RTL Klub élen járt az információs magazinok közvetítésében, de mindkét kereskedelmi csatornáról elmondható, hogy a szolgáltató műsorok arányában sem maradtak el jelentősen az M1-től és a Duna TV-től.

2005-ben is azt tapasztalhattuk, hogy az általában magasabb kulturális értéket képviselő dokumentumfilmek, társadalmi drámák, történelmi- és természetfilmek elsősorban a közfinanszírozású Duna TV-ben és az MTV két csatornáján kerültek adásba. Ezzel szemben túlnyomórészt a kereskedelmi csatornákon fordultak elő olyan műfajok, így akciófilmek,

horror és thriller produkciók, kalandfilmek, amelyek nagy valószínűséggel jelenítenek meg naturalisztikus módon agresszív, erőszakos cselekményeket. Ugyanakkor akciófilmek, de még inkább krimik, bűnügyi történetek a közfinanszírozású adókon is feltűntek, sőt 2005. márciusában az utóbbi műsortípus az MTV két csatornáján az átlagot meghaladó mértékben fordult elő. Bár nem folytatódott a televízióban látható filmeknek és sorozatoknak az évezred legelső éveiben megfigyelt „szelídebbé”, „barátságosabbá”, kevésbé erőszakos tartalmúvá válása, az ellenkező irányba sem történt jelentősebb elmozdulás.

2005 márciusában az országos televíziós műsorkínálatnak az előző év márciusához mérve (22 százalék) valamivel nagyobb hányada, közel az egynegyede (24 százaléka) külföldi eredetű volt. Az import kiemelkedően nagy részét, 46 százalékát észak-amerikai, elsősorban az Egyesült Államokban gyártott műsorok tették ki; 33 százalék európai – főképpen nyugat-európai – gyártású volt; 21 százalék pedig Dél- és Közép-Amerikából, Kelet- és Dél-Ázsiából, illetve Ausztráliából származott. A jelentős külföldi import alaptendenciáját erősítette az országos televíziós műsorkínálatban, hogy 2005-ben, miként már az előző évben is, valamelyest csökkent a hazai produkciók aránya, miközben kis mértékben emelkedett a nyugat-európai, valamint az észak-amerikai gyártású műsoroké.

Az ezredforduló korábbi éveikhez hasonlóan, 2005. márciusában sem következett be érdemleges módosulás abban a tekintetben, hogy a közfinanszírozású csatornákon lényegesen több volt a hazai gyártású műsor, mint a kereskedelmiéknél. Ezen az alaptendencián belül 2005-ben is azt állapíthattuk meg, hogy a közfinanszírozású mezőnyben a legkevesebb külföldi anyag az M2-n fordult elő, a legtöbb pedig a Duna TV-n, és az amerikai import az M1-n, az európai pedig a Duna TV-n volt a legmagasabb. A kereskedelmi csatornák közül az RTL Klub műsorában lényegesen nagyobb mennyiségben szerepeltek hazai gyártású produkciók, mint a TV2-n. Az utóbbi csatorna az észak-amerikai eredetű műsorok arányát tekintve emelkedett ki a versenytársai közül.

2005-ben a politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális aktualitásokról való informálás terén kiemelkedően az MTV két csatornája, valamint a Duna TV nyújtotta a legtöbbet. A híradások számának jelentős növelésével a fajsúlyos tájékoztatásban az M1 került az első helyre. A „komoly elitkultúra” kategóriában az ismeretterjesztő műsorok erőteljes kultiválásával az M2 vezette a mezőnyt, és 2005-ben erről a csatornáról volt elmondható, hogy – elfoglalva a Duna TV korábbi pozícióját – a legtöbb „komoly” és viszonylag a legkevesebb „könnyű” műsört sugározta. A közfinanszírozású csatornák közül az M1 műsorában lehetett a legnagyobb arányban a könnyű szórakoztatás termékeivel találkozni. A kereskedelmi csatornák közül – a könnyű szórakoztatás dominanciája mellett – az RTL Klub 2005 márciusában is viszonylag gyakran közvetített a mindennapi életet segítő praktikus műsorokat, ugyanakkor még a TV2-nél is kevesebb figyelmet fordított a magasabb kulturális értékeket közvetítő produkciókra.

2005-ben egészében véve a közfinanszírozású csatornák műsorainak több mint a háromnegyedét, a kereskedelmiéknél viszont csak alig az egyhatodát lehetett a műsorújság információi alapján egyértelműen a közszolgálati kategóriába sorolni. A közfinanszírozású csatornák közül a közszolgálati műsorok mennyiségét tekintve viszonylag nagy különbséggel az M2 állt az első helyen, majd az M1 és a Duna TV következett lényegében holtversenyben, míg a kereskedelmi televíziók közül a TV2 adott valamivel nagyobb arányban egyértelműen közszolgálatinak minősíthető műsört.

3. Az Rttv. 7. § normáinak vizsgálata (EU-kvóta)

Magyarország európai uniós csatlakozása után lépett hatályba az Rttv. 7. §-a, amely az országos és körzeti televíziós műsorszolgáltatókat nyelvi és gyártási kvóták teljesítésére kötelezi. A kvóták létrehozásával az Uniónak az volt a célja, hogy a független televíziós műsorkészítést és az európai gyártású műsorszámokat védelmezze, készítésüket ösztönözze, illetve az alkotások számára kedvezőbb pozíciót biztosítson. A rendelkezés szerint a hír-, sportközvetítés, játékok, reklámok, illetve a képernyőszöveg-szolgáltatás nélkül számított adásidő (Rttv. 7. § (5) bek., b pontja) minimum felét eredetileg európai, minimum harmadát eredetileg magyar nyelven készített produkcióknak kell kitennie (Rttv. 7. § (1) bek.). A televíziók az adásidő tíz százalékát európai művek, hét százalékát pedig olyan eredetileg magyar nyelven készített művek számára kötelesek fenntartani, amelyek öt évnél nem régebben készültek és független előállítóktól származnak (Rttv. 7. § (2) bek.). A Hír Televízió, a Sport 1 és a Sport 2 a törvény erejénél fogva, az HBO és a Spektrum pedig átmeneti időtartamra mentességet kapott a kvóták teljesítése alól a Testülettől.

Az ORTT 18 televíziós műsorszolgáltató 2005. évi - önbevalláson alapuló - adatait felhasználva vizsgálta az Rttv. 7. §-ának teljesülését. (A Viasat3 adatai 2005. szeptember 13. és 30. között nem álltak rendelkezésre, ezért az ellenőrzést ezen időszak figyelembe vétele nélkül végeztük el.)

A vizsgálat eredményeit a **16. táblázatban** foglaltuk össze.

A törvényi előírás szerint a műsoridő 50 százalékában európai gyártású műsorokat kell bemutatni. Ezen követelménynek csak kettő műsorszolgáltató nem felelt meg: a Viasat3 (8,4%) és a Budapest Televízió (10,6%). A magyar gyártású produkciók részaránya a Viasat3 (3,5%) és a Budapest TV (10,6%) műsorkínálatában nem érte el az előírt szintet.

A jogszabály megköveteli, hogy a műsoridő tizedét független európai előállítótól származó, öt évnél nem régebbi műsorszámoknak kell kitennie. Független előállítónak az olyan vállalkozás minősül, amelyben a műsorszolgáltatónak nincs közvetett vagy közvetlen tulajdoni részesedése, illetőleg a műsorszolgáltató vezetőjének, vezető állású alkalmazottjának, valamint ezek – a Ptk. 685. §-ának b) pontja szerinti – közeli hozzátartozóinak nincs munkavégzésre irányuló jogviszonya vagy tulajdoni érdekeltsége. A rendelkezést a Fix Televízió (0%), a Budapest TV (1,3%), a Viasat3 (2,6%) és a Hír Televízió (2,7%) hagyta figyelmen kívül.

A magyar gyártású, független előállítótól származó, öt évnél nem régebbi produkcióknak biztosított hét százalékos kvótát négy műsorszolgáltató, a Fix TV (0%), a Budapest TV (1,3%), a Viasat3 (2,6%) és a Hír Televízió (2,7%) nem teljesítette.

16. táblázat
Az EU által előírt nyelvi és gyártási kvóták teljesülése

Műsorszolgáltató	Teljes műsoridő		EU kvótás műsoridő		Európai gyártású művek aránya (min. 50%)		Magyar gyártású művek aránya (min. 33%)		Európai gyártású, öt évnél nem régebbi, független művek aránya (min. 10%)		Magyar gyártású, öt évnél nem régebbi, független művek aránya (min. 7%)	
	perc	perc	százalék	perc	százalék	perc	százalék	perc	százalék	perc	százalék	
M1	8139:32:14	6441:19:03	79,1%	5721:58:59	88,8%	4381:51:38	68,0%	1625:39:15	25,2%	1180:14:15	18,3%	
M2	8945:53:14	8211:59:54	91,8%	7827:29:09	95,3%	6730:32:49	82,0%	2001:44:05	24,4%	1809:11:43	22,0%	
Duna Tv	9504:19:05	7789:04:51	82,0%	7084:47:39	91,0%	4893:42:59	62,8%	5275:14:02	67,7%	4131:34:07	53,0%	
Viasat3	7876:23:52	5300:24:30	67,3%	443:27:29	8,4%	198:12:30	3,7%	147:48:00	2,8%	135:27:22	2,6%	
RTL KLUB	6644:40:24	4677:42:47	70,4%	2571:27:52	55,0%	2250:17:22	48,1%	1506:29:38	32,2%	1353:14:01	28,9%	
Tv2	8209:06:37	5077:08:07	61,8%	2577:15:32	50,8%	1688:32:47	33,3%	1532:30:45	30,2%	1239:14:51	24,4%	
HBO	8752:48:02	8057:31:32	92,1%	1658:02:10	20,6%	119:15:36	1,5%	1360:31:05	16,9%	101:50:12	1,3%	
Fix Televízió	8954:15:30	6315:57:33	70,5%	4061:31:55	64,3%	4056:41:23	64,2%	0:00:00	0,0%	0:00:00	0,0%	
ATV	23351:06:26	12916:19:30	55,3%	12910:30:30	100,0%	12910:30:30	100,0%	3002:33:55	23,2%	3002:33:55	23,2%	
BPTv	9299:49:30	3177:33:30	34,2%	337:37:30	10,6%	337:37:30	10,6%	41:14:00	1,3%	41:14:00	1,3%	
Spektrum	8242:38:48	7667:03:52	93,0%	5496:50:10	71,7%	217:51:41	2,8%	3660:20:54	47,7%	138:01:35	1,8%	
VIVA Tv	8175:34:01	6777:19:49	82,9%	4328:54:03	63,9%	2857:41:40	42,2%	4128:49:13	60,9%	2745:05:46	40,5%	
Filmmúzeum	5316:15:01	5187:11:29	97,6%	4675:31:50	90,1%	3607:20:17	69,5%	591:57:49	11,4%	559:50:00	10,8%	
Pax Televízió	5081:12:35	4703:59:15	92,6%	4679:12:40	99,5%	4489:52:33	95,4%	1231:51:26	26,2%	1231:26:38	26,2%	
Hálózatos Televízió	8683:24:01	2254:02:35	26,0%	1937:22:29	86,0%	1838:52:39	81,6%	1563:49:27	69,4%	1529:31:27	67,9%	
Összesen	157994:34:59	99692:39:34	63,1%	71433:14:21	71,7%	55700:08:18	55,9%	28755:49:35	28,8%	20283:45:53	20,3%	

4. A rendszeres műsorfigyelés tapasztalatai

Az ORTT rendszeresen vizsgálja az Rttv. és más ide vonatkozó törvények előírásainak betartását az országos, körzeti és helyi műsorszolgáltatók programjaiban. 2005-ben összesen 11.586 műsorórát analizáltunk. A hatósági ellenőrző tevékenység 2005-ben 704 műsorszolgáltatót érintett. (**17. táblázat**)

17. táblázat

A 2005-ben lefolytatott vizsgálatok megoszlása

	vizsgálatok száma	ellenőrzött műsorórák száma	vélelmezett jogsértések száma
országos műsorszolgáltatók (9 médium)	963	4 324	1 510
körzeti és helyi műsorszolgáltatók (695 médium)	1 033	7 262	2 090
Összesen	1 996	11 586	3 600

Az eredmény az Rttv. előírásai szerinti normaszegéseket jelzi, e szabálysértéseken kívül 4668 esetben regisztráltunk a Reklámtörvény előírásaiba ütköző magatartást.

A vizsgált műsorórák mennyisége mintegy öt százalékkal csökkent a megelőző évhez képest. A feltételezett normaszegések száma ennél nagyobb arányban csökkent (**18. táblázat**).

18. táblázat

A vizsgált műsorórák és a vélelmezett törvénytértések száma (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vizsgált órák száma	15 118	14 384	14 532	15 110	12 093	11 586
Vélelmezett jogsértések száma	5 792	6 994	5 275	7 377	4 925	3 600

4.1. Az országos műsorszolgáltatók vizsgálata a törvénytértések tükrében

Az országos médiumok rendszeres figyelése véletlen mintavétel alapján történik. Minden nap egy televízió és egy rádió csatorna kerül kisorsolásra, amelynek főműsoridejét, valamint további – sorsolással kiválasztott módon – két programóját vizsgáljuk. A kilenc országos médiumnál (öt közszolgálati és négy kereskedelmi) 728 vizsgálatot kezdeményeztünk, amely 3640 műsoróra elemzését jelentette (**19. táblázat**). A rendszeres vizsgálat mellett öt témakörben (reklámidő-túllépés, alkoholtartalmú italok reklámja, hírműsorok hossza, filmek megszakítása, televíziós vásárlás hossza) vettük górcső alá az országos televíziókat. E panelvizsgálatok során 684 műsorórát elemeztünk.

19. táblázat

Az országos műsorszolgáltatók mintába kerülési gyakorisága 2005-ben

	vizsgálatok száma	vizsgált órák száma
M1	75	375
M2	72	360
Duna TV	75	375
TV2	73	365
RTL Klub	73	365
Kossuth Rádió	90	450
Petőfi Rádió	89	445
Sláger Rádió	91	455
Danubius Rádió	90	450
Összesen	728	3 640

2005-ben 1510 esetben vélelmeztünk jogsértést. A közszolgálati televízióknál 398, kereskedelmi társaiknál 744, a közszolgálati rádióknál 207, míg a profitorientált rádiók esetében 161 normaszegést regisztráltunk. Az országos televíziók közül az RTL Klub és az M1 tett jelentős lépéseket a normakövetés irányába, ezzel szemben az M2 és a TV2 megduplázta a vélelmezett törvénysértéseinek számát. A rádiók közül a közszolgálati adók tartották be kevésbé az Rttv. rendelkezéseit (**20. táblázat**).

20. táblázat

A vélelmezett jogsértések abszolút számának alakulása (2000-2005)

	M1	M2	Duna TV	TV2	RTL Klub	Kossuth Rádió	Petőfi Rádió	Sláger Rádió	Danubius Rádió
2000	892	482	248	294	61	369	169	69	488
2001	1602	1036	192	584	246	60	31	316	408
2002	1054	749	115	545	439	20	8	404	69
2003	901	633	98	549	497	184	76	234	193
2004	480	54	65	324	567	55	28	188	42
2005	211	120	67	706	38	137	70	116	45

Örvendetes fejleménynek számít, hogy 2005-ben nem regisztráltunk filmmegszakítással, reklámkövetési szabályokkal kapcsolatos normaszegéseket. A burkolt reklámozás miatt indított eljárások száma a 2004-es szint hatodára csökkent (2004: 639, 2005: 112). A mérséklődés elsősorban annak köszönhető, hogy a kereskedelmi televíziók a vizsgált időszakban nem sugároztak a Való Világhoz vagy a Big Brother valóság show-hoz hasonló műsorszámokat.

Továbbra is tartja magát az a helytelen műsorszolgáltatói gyakorlat, amely a szponzorüzemben reklámértékkel bíró elemeket vonultat fel; igaz, 2005-ben jelentősen visszaesett a támogatási szabályok megsértése. A reklámidő-túllépés – néhány kivételes esettől eltekintve – a TV2 egyedüli „jellemvonásává” vált (311 eset). A Magyar Rádió törvénysértéseinek többsége a közérdekű közlemények és társadalmi célú hirdetések, illetve a jótékonyági felhívások nem megfelelő közzétételéből (hiányzó forrásmegjelölés 161 eset) áll. A Magyar Televízió és a TV2 műsorszolgáltatásában – mindeddig példa nélküli mennyiségben – 341, illetve 203 alkalommal fordult elő az Rttv. 24. § (5), valamint a 10. § (4) sérelme – a jelenségért két klasszikus reklámfilm volt a felelős, mindkettőben a televíziók munkatársai vállaltak szerepet (**21. táblázat**).

Az Rttv. hatályán kívül eső, ám fogyasztóvédelmi vagy versenyjogi szempontból problémás médiajelenségekkel (elsősorban hirdetésekkel) összefüggésben a Testület számos

hatósági eljárást kezdeményezett. Az ORTT a visszasságokat összesen 957 alkalommal jelezte a társhatóságok felé.

21. táblázat

Az országos műsorszolgáltatóknál kifogás tárgyává tett törvénysértések típusai 2005-ben

a törvénysértés típusa	M1	M2	Duna TV	TV2	RTL Klub	Kossuth Rádió	Petőfi Rádió	Sláger Rádió	Danubius Rádió	Σ
5. § (1)								7	2	9
8. § (3)	1	1				4		1		7
10. § (4)				332				1	8	341
10. § (5)	6	9	3	19	25	5	5	26	14	112
11. § (2)				1						1
13. § (1)					1					1
13. § (2) e)				1	1					2
15. § (1) a), b)	25	7	50	16		8	2	63	17	188
15. § (2)	5	8	8	10		108	59		1	199
16. § (2)				311				10		321
17. § (1), (2)					5					5
18. § (1)		1			7			8	2	18
18. § (2)				2						2
18. § (4)				4					1	5
18. § (5)				10						10
24. § (1)	35	12				11				58
24. § (3)	2	1					1			4
24. § (4)	1									1
24. § (5)	126	77								203
25. §	10	4	6				3			23

4.2. A helyi/körzeti műsorszolgáltatók vizsgálata a törvénysértések tükrében

Az ORTT 1999-ben kezdte el a helyi, regionális médiumok rendszeres figyelését. Az elmúlt évben vette kezdetét a kisközösségi rádiók analízálása, és folytatódott a nem nyereségérdekelt médiumok ellenőrzése. A vizsgált műsorórák időtartama – a médiumok növekvő számának köszönhetően – emelkedett, ugyanakkor közel harmadával csökkent a vélelmezett normaszegések száma (**22. táblázat**).

22. táblázat

A médiumok, a vizsgált műsorórák és a vélelmezett jogsértések megoszlása (2000-2005)

	a médiumok száma	a vizsgált műsorórák száma	a vélelmezett jogsértések száma
2000	269	2 221	1 121
2001	403	5 544	1 456
2002	430	6 429	1 940
2003	554	7 074	4 012
2004	645	6 658	3 122
2005	695	7 262	2 090

A helyi médiumok évente egyszer, a körzeti műsorszolgáltatók kéthavonként, illetve negyedévenként kerültek a vizsgálati mintába. A közműsor-szolgáltatók körében lefolytatott vizsgálatok során 2340 műsorórát analizáltunk, és adataink szerint a műsorszolgáltatók 386 esetben hagyták figyelmen kívül az Rttv. előírásait (**23. táblázat**). A kisközösségi rádiók,

illette a nonprofit médiumok 45 alkalommal vétettek a törvényi előírások ellen, míg a hálózatba kapcsolódott műsorszolgáltatók 37 esetben.

23. táblázat

Az ellenőrzött műsorórák és vélelmezett jogsértések megoszlása 2005-ben

	a vizsgált műsorórák száma	a vélelmezett jogsértések száma
helyi, körzeti műsorszolgáltatók	2 697	1 622
közműsor-szolgáltatók	2 340	386
kisközösségi rádiók és nem nyereségérdekelt médiumok	794	45
hálózatban működő médiumok	1 431	37
Összesen	7 262	2 090

A vélelmezett jogsértések túlnyomó része a reklámozás formai követelményeinek (343 eset) megsértéséből, a burkolt reklámozásból (276 eset), illetve a támogatási szabályok (96 eset) be nem tartásából tevődött össze. (Itt kell megjegyezni, hogy a körzeti vételkörzetű Viasat3 műsorában 3714 alkalommal regisztráltunk szexuális szolgáltatásokat és árukat népszerűsítő hirdetéseket. Az eseteket továbbítottuk az illetékes hatóságoknak). A helyi vezetékes médiumok ellenőrzése során a leggyakoribb probléma az adatszolgáltatási kötelezettség (39 eset) elmulasztása volt.

A kisközösségi és nonprofit médiumok a helyi közösségek, szubkultúrák életében rendkívül fontos szerepet játszanak. Az előbbieket egyesületek, alapítványok, kisebbségi csoportok irányításával dolgoznak, utóbbiak viszont egy-egy nagyobb helyi közösség kulturális és információs igényét próbálják meg kielégíteni. Ezek a médiumok – kereskedelmi szempontból – sem a rádiós, sem a televíziós piacon nem válnak komoly tényezővé, ugyanis az engedélyezett reklámidő óránként mindössze három perc számukra. Az említett előírást valamennyien betartották, ugyanakkor a vizsgálatok harmada (66) arra mutatott rá, hogy a médiumok jelentős része nem a műsorszolgáltatási szerződésben meghatározott célt és célcsoportot szolgálta ki.

4.3. A közműsor-szolgáltatók, nonprofit és kisközösségi médiumok vizsgálata

A közműsor-szolgáltatók rendszeres ellenőrzése 2000 végétől szerepel a Testület munkatervében. E csatornák közös specifikuma, hogy műsoridejük 51 százalékában közszolgálati programokat kell sugározniuk. A különleges státusszal rendelkező médiumok havonta kerülnek kontrollálásra. 2005-ben 97 műsorszolgáltató rendelkezett közműsor-szolgáltatói minősítéssel. A médiumok 218 adásnapját, vagyis 2340 műsorórát analizáltunk. Az Rttv. valamely paragrafusának megsértését 386 esetben vélelmeztük. A televíziók szinte kivétel nélkül normakövető magatartást tanúsítottak, és egyben eleget tettek a műsorszolgáltatási szerződésükben foglaltaknak is. A közműsor-szolgáltató rádiók azonban – a korábbi évekhez hasonlóan – gyakran nem teljesítették a kötelező közszolgálati műsorarányt. A rádiók számára azért jelent gondot a szabály betartása, mert a műsorszámok között közvetített könnyűzene, illetve az egyik legnépszerűbb műsортípusnak számító kívánságműsor nem számít bele a közszolgálati műsorpercekbe. A közműsor-szolgáltatók hálózatba kapcsolódása megengedett. Ezzel a lehetőséggel eddig hét műsorszolgáltató élt. Esetükben elvárás, hogy az összekapcsolódó médium napi 240 perces önálló műsorral jelentkezzen. Tapasztalataink szerint ennek a feltételnek valamennyien maradéktalanul eleget tettek a vizsgált időszakban.

4.4. A hálózatos médiumok figyelésének tapasztalatai

A hálózatos műsorszolgáltatás során több műsorszolgáltató kapcsolódhat össze úgy, hogy ugyanazt a műsorszámot azonos időben sugározzák. A hálózatos műsorkészítés egyik legfontosabb jellemvonása, hogy a tagoknak minimum négyórás önálló műsorral kell rendelkezniük. Az ebben a formában működőkről általánosságban el lehet mondani, hogy a tagok többsége uniformizált arculattal és műsorstruktúrával rendelkezik, függetlenül attól, hogy a hálózatok melyik típusába tartozik. (A hálózatok három típusát tudjuk elkülöníteni. Az elsőbe azok sorolhatók, amelyeket azonos tulajdonos működtet különböző településeken. A másik típust a franchise-rendszer képviseli. Ebben a konstrukcióban a tagok megőrzik jogi és szervezeti függetlenségüket, de műsoraik egy részét egy másik médiumból (integrátor) veszik át. A harmadik típusba pedig azon médiumok tartoznak, amelyeknél egy műsorszolgáltató köré szerveződnek a tagok (gesztor), és a programokat készítő csatorna tölti be a központ szerepét.)

2005-ben 14 rádiós és négy televíziós hálózat tevékenykedett hazánkban, ami összesen 148 műsorszolgáltatót fedett le. A csoportok közül a 67 tagot számláló Hálózatos Televízió Rt. számít a legnagyobbknak, míg a rádiós szervezetek közül a Juventus (19 tag) és a Rádió1 Budapest (13 tag) rendelkezik a legtöbb taggal. Mindkét regionális státuszú kereskedelmi rádió – hálózata segítségével – „kvázi országos státuszra” tett szert. A Rádió1 mindenhol azonos névvel és arculattal jelenik meg a nap 24 órájában, míg a Juventus Pluszt csak négy órára veszik át – nevük és arculatuk megőrzése mellett – a helyi rádiók. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján 2005-ben főként a rádiós hálózatok működésére fókuszáltunk. Az ellenőrzések során kiderült, hogy a legtöbb rádió képtelen teljesíteni a saját gyártású műsorszámokra vonatkozó kvótát.

A Hálózatos Televízió Rt. műsorát ún. kötelező, illetve szabadon választott időszakban veszik át a tagtelevíziók. A kötelező sáv a főműsoridőben kezdődik és általában három és fél órát ölel fel. Tapasztalataink szerint a televíziós hálózat tagjai alapvetően betartották a műsorszolgáltatási szerződésükben vállaltakat, ugyanakkor pontatlanul, azaz nem a kijelölt átvételi pontokon kapcsolódtak be, illetve váltak le a hálózatról. A televíziós hálózat működésének ellenőrzésekor egyetlen esetben sem tapasztaltuk, hogy a műsorszolgáltató engedély nélkül kapcsolódott volna össze a társaival.

5. A tudományos ismeretterjesztő csatornák vizsgálata

Közhelynek számít, hogy napjaink első számú információs forrása a televízió, közel sem meglepő módon az állítás a tudományos ismeretekre is vonatkozik. Az MTA által 2004-ben megrendelt közvélemény-kutatás adatai szerint a 16 évnél idősebb lakosság kétharmada számára tudományos ügyekben is a televízió az elsődleges hírforrás. Jelen vizsgálat a diszciplínákkal foglalkozó médiumok egy speciális csoportját, a szakosított műsorszolgáltatók (Discovery, National Geographic, Spektrum) és a közszolgálati televíziók (Duna Televízió, M1) tudományos kínálatát vetette össze. Arra kerestünk választ, hogy a szakosított műsorszolgáltatók a tudományos tájékoztatás mely területeit gazdagítják, műsorkínálatuk mennyiben tér el a közszolgálati televíziók választékától, illetve kínálatukat mennyiben határozza meg a csatornák nemzetközi jellege.

2004 első felében a Spektrum 1 510 000, a National Geographic 1 370 000, a Discovery 940 000 háztartásban volt elérhető. Az MTA említett közvélemény-kutatása alapján az ismeretterjesztő csatornák törzsközönségének (akik naponta nézik a csatornák műsorait)

nagyságát a lakosság ötödére, nagyjából másfél millió főre becsülhetjük. „Nézők aránya kiugróan magas a fővárosiak, az átlagosnál jobb jövedelmi és vagyoni helyzetben lévők, a diplomások, valamint az 50-59 évesek körében. Sajátosan magyar jelenség, hogy a csatornák nézettségét elsősorban a néző lakóhelye és kevésbé iskolai végzettsége határozza meg, ami a magyar kábeltelevíziós hálózat „kiépítettségével” magyarázható. A fővárosban ugyanis a háztartások negyötöde, míg a községekben nagyjából kétötöde rendelkezik modernebb vételi lehetőséggel.”

A tudományos jelleg meghatározása nehéz feladat, tartalmaz bizonyos mértékű szubjektivitást. A tévéműsorok esetében azonban annyival könnyebb dolgunk van, hogy a televíziózás meglehetősen merev elvárásokat érvényesít a műsorkészítőkkel szemben, például az időtartam, a témafeldolgozás mélysége, az információk ismétlése, általános következtetések megfogalmazása, szövegkohézió, a nyelvhasználat vagy a képi eszközök tekintetében. Ezek a követelmények gyakran lehetetlenné teszik a téma tudományos kifejtését, és ezzel szórakoztató jelleget kölcsönöznek a műsorszámoknak. Tapasztalataink szerint nem létezik olyan témakör, amelyet ne lehetne tudományos igénnyel bemutatni – a tudományos-ismeretterjesztő műsorok bármilyen témát feldolgozhatnak. A tudományos jelleg meghatározása tehát nem történhet kizárólag a műsorszám témaválasztása alapján.

Az elemzés során – a tudomány köznyelvi definíciójából kiindulva – a tudományos jellegű műsoregységek meghatározását *az állítások objektív ismeretekre történő visszavezetésével* (adatgyűjtés, megfigyelés), *az információk rendszerezésével*, illetve *általános érvényű következtetés megfogalmazásával* határoztuk meg. Abból indultunk ki, hogy a tudományos-ismeretterjesztő tájékoztatásnak meglehetősen szigorú kritériumai vannak, amelyek esetenként élesen szemben állnak a szórakoztató vagy az információs műsorok gyakorlatával.

A tartalomelemzés a Duna Tv, az M1, a Discovery Channel, a National Geographic és a Spektrum 2005. április 15. és 2005. május 13. közötti (28 nap) tudományos műsorszámaira terjedt ki. A közszolgálati csatornák esetében minden olyan műsorszámot elemeztünk, amely önmeghatározása alapján tartalmazhat tudományos jellegű információt (tudományos híradók, dokumentumfilmek, stúdióbeszélgetések, előadások stb.). Az adatfelvétel kiterjedt a hír- és magazinműsorokra is, műsoregységeik abban az esetben szerepelnek adatbázisunkban, ha tudományos vonatkozású műsoregységeket (hírek, interjúk) közöltek. Nem vizsgáltuk a szórakoztató és sportműsorokat, játékokat stb. A szakosított műsorszolgáltatók esetében viszont a reklámok és promóciók kivételével valamennyi műsorszámot megvizsgáltuk. (Azaz a két műsorszolgáltató-típus esetében mást értünk a szórakoztató műsorok kategóriája alatt.) *A továbbiakban a közszolgálati csatornákra vonatkozóan a szórakoztató- és sportműsoroiktól, a kábelcsatornák esetében a reklámoktól, promócióktól „megtisztított” műsoridőt nevezzük elemzett műsoridőnek.*

A szakosított, illetve a közszolgálati műsorszolgáltatók műsorstruktúrája alapvetően különböző. Az előbbieket ugyanis lényegesen nagyobb szerepet biztosítanak az ismétléseknek. A Spektrum esetében az újra és újra programba szerkesztett műsorok részaránya a reklámok és promóciók nélkül számított műsoridő 60 százalékát tették ki, a National Geographic és a Discovery esetében 55, illetve 54 százalékot. Ezzel szemben a közszolgálati adók lényegesen kisebb arányban ismételték meg tudományos jellegű műsoraikat: az M1 esetében az ismétlések a csatorna tudományos témájú műsoridejének öt, a Duna Tv esetében pedig 16 százalékát tették ki. (Nem tekintettük ismétléseknek a Spektrumon és a National Geographic-on adászárás után látható klipeket. Az összehasonlíthatóság érdekében az elemzés során kiszűrtük az ismétléseket. További különbség, hogy a Discovery Channel nagy számban sugároz és ismétel meg rövid, egy-két perces angol nyelven készített műsorokat.)

A BBC tudományos jellegű műsorairól folytatott vita során felvetődött, hogy a műsorok szórakoztató elemei, televíziós fogásai, trükkjei időnként felborítják az oktatás és a

szórakoztatás egyensúlyát, így a tudományos jellegű közlés hiteltelenné, esetleg alacsony színvonalúvá válik. *Az MTA idézett 2004-es közvélemény-kutatása alapján a tematikus csatornák törzsközönsége szerint az oktatójelleg, a szórakoztatás és a tudományos közlés közérthetősége azonos mértékben fontos.* Ezért elemzésünk egyik alapkérdése, hogy az öt csatorna öndefiníciójából (közszolgálati, illetve szakosított műsorszolgáltató) valójában mennyiben következik tudományos-ismeretterjesztő funkciójuk, amelyet a tudományos jellegű információ mennyiségével próbáltunk mérni.

Az ORTT előző évi felmérése az M1 vizsgált tudományos-ismeretterjesztő programoknak szentelt műsoridejének 89 százalékát tekintette tudományos jellegűnek, 2005-re ez az arány 75 százalékra csökkent. Az M1 és a Duna Televízió 2005-ös összehasonlítása azt mutatta, hogy a Duna Tv közönsége nagyobb eséllyel találkozhatott tudományos jellegű közlésekkel, mint az M1 nézői. A Duna Tv szórakoztató és sportműsoroktól, reklámoktól és promócióktól „megtisztított” műsoridejének ugyanis 84 százaléka volt tudományos jellegű. A három szakosított műsorszolgáltató nagyjából azonos mennyiségű tudományos-ismeretterjesztő információt sugárzott. A National Geographic kontrollált műsoridejének 68 százaléka, a Discovery Channel és a Spektrum kontrollált műsoridejének 59-59 százaléka tekinthető diszciplináris jellegűnek. Azaz az ismeretterjesztésre szakosodott csatornák nézői a promotálástól mentes műsoridő nagyjából harmadában szórakoztató jellegű műsorszámokkal találkozhattak.

Megjegyezzük, hogy az Rttv 2. § 43. pontja szerint a szakosított műsorszolgáltatásban a napi műsoridő legalább nyolcvan százalékának a műsorszolgáltató által pályázatban vállalt azonos műfajú műsorszámokból kell állnia.

Az MTA említett, 2004-ben elvégzett közvélemény-kutatása szerint az ismeretterjesztő csatornák rendszeres nézőinek háromnegyede elsősorban a természet- és műszaki tudományok iránt érdeklődött, és csak tizedük volt kíváncsi a társadalomtudományok eredményeire. 10 százalékos volt azok aránya, akik a kifejezetten nem tudományos jellegű témákkal (lakberendezés, konyhaművészet, életvezetési szokások stb.) foglalkozó műsorokat kedveltek.

A csatornák kínálata eltért a közvélemény-kutatás által felvázolt elvárásoktól. A társadalomtudományok (8687 perc) és a természettudományok (7884 perc) nagyjából azonos mértékű publicitás kaptak, míg a hadtörténet (3188 perc) és a technikatörténet (2998 perc), valamint az orvostudományi témák (2003 perc) az esetek felében-harmadában kerültek műsorra. Az ORTT korábbi elemzései jelezték, hogy a katasztrófák, az erőszak, a bűncselekmények, azaz az emberi élet kioltása, veszélyeztetése csaknem bármilyen műfajú televíziós alkotásban felbukkanhat (pl. akciófilmek, gyerek-ifjúsági filmek, rajzfilmek, hírműsorok stb.). A vizsgált csatornák tudományos jellegű műsoridejének (az ismétlésekkel nem számolva) három százaléka természeti, ipari, közlekedési katasztrófákat, további hat százaléka bűncselekményeket, azok felderítésének technikáját mutatta be. E két témát érintő műsorszámok többsége nem volt tudományos jellegű. A katasztrófákkal, balesetekkel foglalkozó műsorok kétharmada (69%), a bűncselekményekkel foglalkozó filmek (53%) több mint fele nem tekinthető tudományosnak.

A továbbiakban az elemzést a tudományos jellegű műsorszámokra korlátoztuk. A tudományos műsorok adásidejének ötöde (22%) történettudományi, tizede-tizede hadtörténeti, illetve művészettörténeti és kultúrához köthető kérdéskörrel foglalkozott. A műsoridő további kilenc százaléka biológiai-ökológiai problémákat járt körül. A közszolgálati adók kínálatát erőteljes bölcsész-történeti orientáció jellemezte. Az M1 kínálatában legnagyobb részt a régészettel, művészettörténettel foglalkozó műsorok (17%), illetve a (had)történet (17%) birtokolták. Az orvostudományhoz a műsoridő hetede (14%) kapcsolódott, nem sokkal maradtak el tőle a társadalomtudományok (12%), illetve a bölcsész tudományok (11%). A Duna Tv tudományos jellegű műsoridejének negyede történettudománnyal foglalkozott, de

nagyobb arányban találtunk a bölcsészettudományokhoz (17%) és a régészethez, művészettörténethez, kultúrához köthető műsorokat is (14%).

A közszolgálati adókhöz képest a National Geographic és a Spektrum nagyobb teret biztosított a reáltudományoknak. Előbbi elemzett műsoridejének ötödét a biológiának, ökológiának, az utóbbi tizedét földrajznak (10%) szentelte. További differenciának tekinthető a bölcsészettudományok alacsony részesedése (1-5%). Ugyanakkor a történettudományt a kábelcsatornák kedvencének tekinthettük, hiszen a Spektrum kontrollált műsoridejének 39 százalékát, a Discovery Channel 34 százalékát, a National Geographic pedig műsoridejének 28 százalékát szánta e témakörnek.

A közszolgálati adók, illetve a szakosított műsorszolgáltatók alapvetően a nemzeti tudományhoz, kultúrához való viszonyukban mutattak komoly különbséget. A Discovery Channel, a National Geographic, illetve a Spektrum műsorkínálatában a magyar kultúra-tudomány nem jelent meg. A nemzeti eredmények bemutatását kizárólag a közszolgálati adók vállalták fel, tudományos jellegű műsoridejük nagyjából felét (M1: 58%, Duna Tv: 41%) fordították magyar vonatkozású témák bemutatására.

Az ismeretterjesztő csatornákon Kelet-Közép-Európa országaira is (főként Oroszország) a műsoridő mindössze két-három százaléka, a tágabban értelmezett „harmadik világra” (Afrika, Ázsia, Dél-Amerika, Óceánia) a műsoridő három-nyolc százaléka jutott. A kábelcsatornák tudományos jellegű műsoridejének több mint tizede (a Discovery Channel és Spektrum esetében negyede) nyugat-európai, illetve észak-amerikai kulturális-tudományos eredményeket ismertetett.

A három tematikus csatornára egyértelműen a nemzeteken átívelő, illetve kulturális-földrajzi egységekben történő ábrázolásmód volt a jellemző. A kábelcsatornák műsorainak legalább negyede rendelkezett nemzetközi vonatkozásokkal, azaz egy műsorszámban több ország, de nem Magyarország jellemzőit (kulturális, tudományos eredmények, földrajzi, biológiai stb. jellegzetességek) mutatta be. A National Geographic tudományos műsoridejének 39 százaléka, a Discovery Channel 30 százaléka, a Spektrum 27 százaléka tekinthető „internacionálisnak”. A nemzeti-kulturális vonatkozásokat mellőző bemutatás (sarkkörök, trópusi őserdők, sivatagok, tengerek stb.) a műsoridő 13-20 százalékára volt jellemző.

A magyar kötődés mellett azt is vizsgáltuk, hogy az öt csatorna tudományos jellegű műsorai mekkora publicitást biztosítottak a magyar társadalom egyik legfontosabb kihívásának, az uniós „integrációnak”. A műsoregységek elenyésző részében (2%) regisztráltunk az Európai Unióval kapcsolatos információkat. A három tematikus csatorna nem tűzött műsorra az említett kérdést taglaló programokat.

A televízió számos olyan lehetőséget kínál, amely – különösen a tizenévesek körében – az ismeretterjesztés egyik leghatékonyabb eszközévé teheti a médiumot. A továbbiakban azt vizsgáltuk, hogy a csatornák milyen arányban élnek a figyelemfelkeltés, illetve fenntartás eszközeivel.

A filmek gyártási évének vizsgálata – első közelítésben – választ adhat arra a kérdésre, hogy a produkciók reprezentációs eszközei mennyire állnak közel a fiatal generáció ízlésvilágához. Az adatokból kitűnik, hogy a közszolgálati adók rendelkeznek a legfrissebb kínálattal. Az M1 produkcióinak kilenc-tizede, a Duna Televízió alkotásainak közel fele 2005-ben készült. A kábelcsatornák programjának egy-hat százaléka készült 2005-ben. Ellenben a 2001 és 2004 között készített filmek aránya az M1 esetében mindössze négy százalék, a Duna Tv esetében lényegesen magasabb, 17 százalék volt. A National Geographic filmjeinek háromnegyede (77%), a Discovery Channel műsorszámainak kétharmada, a Spektrum programjainak fele (47%) készült 2001 és 2004 között.

Vizsgáltuk, hogy a televíziók milyen gyakran élnek formabontó reprezentációs eszközökkel, amelyek segíthetnek kiemelni a tudományos jellegű közlés lényegét, illetve

hozzájárulhatnak a figyelem fenntartásához. A szóban forgó televíziós eszközök elsősorban a fiatalabb, részben kereskedelmi programokon szocializálódott, formabontóbb képek látványához hozzászokott nézők involválódását könnyíthetik. Az adatokból kitűnik, hogy a közszolgálati adók a tematikus csatornáknál lényegesen konzervatívabbnak tekinthetők a modern televíziós eszközök alkalmazásában. A kábelsatornákon nagyjából kétszer többször éltek nonkonform kameraállásokkal, a hagyományostól eltérő nyilatkozási helyzetekkel, gyors, egymás utáni vágásokkal, mint a közszolgálati médiumok. Ugyanakkor a tematikus csatornák hasonló „stílusát” mutatta, hogy e három nem konvencionális elem nagyjából azonos mértékben fordult elő filmjeikben.

Azt is megvizsgáltuk, hogy a televíziók milyen gyakran alkalmaznak magyar szakértőket a tudományos közlések, összehasonlítások stb. kontrollálására. A Discovery és a Duna Tv kivételével a másik három csatorna tudományos műsoridejének felét ellenőrizte tudományos munkatárs. Leggyakrabban a National Geographic vette igénybe magyar szakértő segítségét (57%). A Discovery Channel műsoridejének negyedében, a Duna Tv filmjeinek harmadában szerepelt szakértő.

6. A magyarországi nemzetiségek médiaképe

Az elektronikus média kiemelt szerepet játszik a szocializáció folyamatában, reprezentációin keresztül szinte észrevétlenül közvetít viselkedésmintákat, alakítja gondolkodásmodunkat, hatással van nézeteinkre, értékítéleteinkre. Egyúttal eszköz is a különböző kultúrák értékeinek, konvencionális szabályainak elsajátításában, más kultúrák hagyományainak, szokásainak megismertetésében, elfogadtatásában. Különösen fontos ez a hazánkban élő kisebbségek esetében. Kiemelt jelentőségű tehát, hogy a hazai rádiók és televíziók milyen aspektusból szemlélik a Magyarországon élő 13 nemzeti, etnikai kisebbséget, műsoraikban megfelelő mértékben foglalkoznak-e a nemzeti minoritásokkal, objektív képet festenek-e életükről, problémáikról. E kérdésekre választ keresve hat elektronikus médium kisebbségekkel kapcsolatos prezentációit hasonlítottuk össze. Az elemzés mintájául a minoritások ünnepnapjait választottuk, mivel azok meghatározó szerepet töltenek be szokásaik, hagyományaik, nemzeti identitásuk megőrzésében.

A fókuszban az a kérdés állt, hogy a vizsgált közszolgálati és kereskedelmi médiumok (M1, M2, Duna Televízió, TV2, RTL Klub, Kossuth Rádió) miként jelenítették meg a hazánkban élő nemzeti kisebbségeket. A kisebbségek médiaprezentációját az alábbi tényezők mentén vizsgáltuk:

- regisztráltuk, hogy a különböző minoritások milyen arányban, milyen gyakorisággal jelentek meg a vizsgált médiumok műsorkínálatában,
- a közszolgálati médiumok kisebbségeknek készült műsorszámait mennyiben feleltek meg a velük szemben támasztott tartalmi elvárásoknak,
- a közszolgálati médiumok a nemzetiségi műsoraikon kívül foglalkoztak-e a kisebbségek életével, kultúrájával, ünnepnapjaival,
- a kisebbségekkel kapcsolatos prezentációkat mennyiben jellemzik a sztereotípiák és az előítéletek,
- a kisebbségek mely műfajokban jelentek meg gyakrabban, megjelenésük milyen témákhoz kapcsolódott,
- analizáltuk a nemzeti kisebbségeket érintő kérdéskörök probléma-, illetve eredményorientáltságát és végül regisztráltuk
- a kisebbségekhez tartozó szereplők megjelenítésének modalitását.

Az elemzés a 2004. október 28. és 2005. július 5. közötti időszakot ölelte fel, és a hazánkban élő 13 nemzeti, etnikai kisebbség országos ünnepnapjait, azaz összesen 18 napot foglalt magába. A vizsgálat egyfelől kvantitatív tartalomelemzésen alapult, vagyis a kutatás szempontjából releváns számszerű adatok, fogalmak, állítások, jelzők előfordulási és együttes előfordulási gyakoriságával jellemezte a megjelenések tartalmát, másfelől a kvalitatív metodikát alkalmazta, amely a közlések legfontosabb implicit illetve explicit üzeneteit az ezek mögött meghúzódó előfeltevéseket, premisszákat, valamint a prezentációk által felkínált attribútumokat és sugallatokat vette számba.

A nemzeti és etnikai kisebbségekre fordított műsoridő

A 18 napot felölelő vizsgálatban összesen 2292 műsorórát elemeztünk. A vizsgált elektronikus médiumok teljes műsorfolyamának átlagosan 1,4 százaléka foglalkozott a hazánkban élő nemzeti minoritásokkal. A közszolgálati műsorszolgáltatók közül az M1 műsoridejének 2,4 százalékát, míg a Kossuth Rádió 1,2 százalékát szentelte a nemzeti kisebbségek életét bemutató műsoroknak. Az M2 (0,02%) és a Duna Televízió (0,01%) programjaiban a nemzeti minoritásokkal foglalkozó műsorszámok előfordulása elenyésző volt. A kereskedelmi médiumok (RTL Klub: 0,01%, TV2: 0,6%) szintén szűkös teret engedtek a kisebbségeket érintő kérdéseknek.

A hazánkban élő nemzeti és etnikai kisebbségek közül mind a közszolgálati, mind a kereskedelmi médiumok műsoraiban a roma etnikum szerepelt a leggyakrabban (**24. táblázat**). A nemzeti minoritások megjelenéseire szánt műsoridőt vizsgálva megállapítható, hogy az M1, az M2 és a Kossuth Rádió műsorai közel azonos arányban foglalkoztak a cigánysággal, átlagosan műsoraik 40 százalékában. Az RTL Klub és a TV2 a kisebbségeket bemutató műsorainak teljes egészét, a Duna Televízió pedig 87 százalékát szentelte a romáknak. A cigány etnikum megjelenése mind műfajilag, mind témaorientációját tekintve sokkal heterogénebb, változatosabb képet mutatott, mint a tizenkét másik kisebbségé. A közszolgálati médiumok műsoraiban a kisebbségek csupán a kultúra, a hagyományok és az anyanyelv ápolása, megőrzése kapcsán kaptak szereplési lehetőséget.

Az M1 műsorfolyamában a nemzetiségi műsorokra szánt műsorperceket figyelembe véve a roma kisebbség után a szerb (15,6%), a német (15,6%), a szlovák (5,2%) és a szlovén (5,2%) minoritás jelent meg a leggyakrabban. Az etnikai csoportok – a romák kivételével – az M1-en szinte csak a nekik készült nemzetiségi magazinműsorokban kaptak szereplési, megszólalási lehetőséget. Életükkel, kultúrájukkal a kisebbségi műsorokon kívül nem foglalkoztak, de ünnepnapjaikról sem tettek említést.

24. táblázat

A nemzeti minoritások előfordulási gyakorisága és szereplési ideje az egyes médiumokban

	M1		M2		Duna TV		RTL Klub		TV2		Kossuth		összesen	
	eset- szám	perc	eset- szám	perc	eset- szám	perc	eset- szám	perc	eset- szám	perc	eset- szám	perc	eset- szám	perc
Bolgár	2	12,0	2	15,4	1	2,30	0	0	0	0	2	15,0	7	45
Cigány	101	201,1	90	183,0	100	244,0	225	271	147	139	46	103,0	709	1142
Görög	2	20,6	2	19,2	1	1,3	0	0	0	0	2	8,0	7	49
Horvát	1	0,6	2	30,0	1	0,45	0	0	0	0	1	5,0	5	36
Lengyel	2	20,5	2	16,0	2	2,50	0	0	0	0	2	4,5	8	44
Német	3	78,0	3	78,0	1	1,2	0	0	0	0	1	6,1	8	163
Román	1	0,16	4	39,6	2	3,5	0	0	0	0	1	2,1	8	45
Örmény	2	7,2	2	8,2	1	2,25	0	0	0	0	7	62,0	12	80
Szerb	5	78,2	5	67	4	8,24	0	0	0	0	2	9,3	16	163
Szlovák	1	26	1	6,2	3	7,2	0	0	0	0	4	20,6	9	60
Szlovén	1	26	0	0,0	1	1,2	0	0	0	0	0	0,0	2	27
Ruszin	2	12,2	2	13,0	1	1,10	0	0	0	0	0	0,0	5	26
Ukrán	4	18,0	5	28,0	3	4,15	0	0	0	0	2	12,0	14	61
Összesen	127	500	120	503	121	280	225	271	147	139	70	248	810	1880

Az M2 műsorkínálatában – az M1-hez hasonlóan – a szerb (13,3%) és a német (15,5%) kisebbség szerepelt a legtöbbször – megjelenéseik 90 százaléka szintén a nemzetiségi magazinokhoz kötődött. A prezentációk tíz százalékában azonban a szerb, a román és az ukrán nemzetiségi csoport is feltűnt – protagonistái voltak az Éva magazinnak, a Kárpáti Krónikának, valamint sportműsoroknak.

A Duna Televízióban leggyakrabban szereplő szerb (2,9%) és szlovák (2,6%) minoritás a néphagyományok kapcsán kerültek egy-egy műsor érdeklődésének középpontjába. E csatorna néhány esetben a nemzetiségek ünnepnapjairól is említést tett.

Míg a televíziók elsősorban a zenei kultúra bemutatását kultiválták, addig a Kossuth Rádió műsoraiban a kultúra egy másik szegmense, a nemzetiségi irodalom bemutatása vált hangsúlyossá. A Kossuth Rádió programjaiban – a romákat leszámítva – az örmény (25%) és a szlovák (8,3%) minoritás szerepelt leggyakrabban. A Cigányfélóra és az Egy hazában c. nemzetiségi magazinműsorok mellett azonban más programok is foglalkoztak a hazánkban élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, neves napjaival.

A nemzeti kisebbségek élőszóbeli megjelenéseinek aránya az egyes médiumokban

Az elemzett médiumok műsoraiban a kisebbségek szerepléseinek fele élőszóbeli megjelenés volt. Az interjúk aránya a közszolgálati rádiók/televíziók közül az M2 esetében volt a legmagasabb, közel 63 százalék, majd az M1 (54,2%) következett, míg a harmadik helyen a Duna Televízió állt (31,4%). A kisebbségek megnyilatkozásaira fordított műsoridővel a Kossuth Rádió „takarékoskodott” a leginkább (26%). Az RTL Klubon az összes megjelenés 47,7, a TV2-n pedig 41,3 százaléka volt élőszóbeli szereplés. Valamennyi médiumban elsősorban a roma minoritás kapott lehetőséget arra, hogy saját hangon adja elő álláspontját.

A romákat szerepeltető műsorok műfaji orientációja

Az egyes médiumok műsorainak műfaji megoszlását tekintve a roma kisebbség a közszolgálati televíziók és a Kossuth Rádió programkínálatában leggyakrabban a hírműsorokban jelent meg, míg a kereskedelmi médiumokban főként a könnyed szórakozást kínáló műsorokban léptek színre.

Az M1 és az M2 hírműsorain kívül, ami az összes megjelenés 22 százalékát jelentette, a Nap-kezte és a Szólás szabadsága c. közéleti magazinok biztosítottak szereplési lehetőséget az etnikumnak. Az M1-en a minoritás képviselői vallási és ifjúsági műsorban is szerepeltek

(1,9%). Az M2-n megjelenéseik 2,2 százaléka a Kultúrház, a Századunk c. dokumentumsorozathoz, 4,4 százaléka pedig a Válaszd a tudást című ismeretterjesztő műsorhoz kötődött – ez utóbbi műsor 2004. október 28-i adása egy, a romák életét bemutató sorozatot is vetített. A Duna Televízió roma kisebbséget szerepeltető műsorainak 24 százaléka hír-, négy százaléka viszont zenei műsor volt.

A vizsgált kereskedelmi médiumok a hazánkban élő nemzeti kisebbségek közül kizárólag a roma minoritást szerepeltették. Az RTL Klubon a romák az esetek 9,7 százalékában a Reggeli, a Delelő és a Fókusz című szórakoztató magazinműsorokban, 3,5 százalékában talk show-kban, így a Balázs és a Mónika show-ban szerepeltek. A Reggeli és a Delelő magazinokban ismert és kevésbé ismert roma zenészek, előadóművészek, könnyűzenei együttesek léptek fel, és így e műsorok hozzájárultak a roma zenei kultúra sokszínűségének bemutatásához. A TV2-n a hírműsorok mellett, amely a roma kisebbség megjelenéseinek 11,5 százalékát biztosította a csatornán, az Aktív és a Napló című programokban kerültek számottevő arányban a képernyőre. Bár e médiumok is elsősorban a zenei kultúra bemutatását preferálták, valamennyi szórakoztató programról elmondható, hogy a roma minoritást a társadalom integráns csoportjaként jelenítették meg.

A Kossuth Rádió a hírműsorok mellett (63%) a Cigányfélóra és az Egy hazában c. nemzetiségi magazinműsorokban foglalkozott legtöbbit a roma kisebbséggel.

A roma kisebbséggel kapcsolatos műsorok témaorientációja

A roma kisebbség életét bemutató műsorokban a kultúrával, a hagyományok ápolásával kapcsolatos témák domináltak. A roma kultúrán belül költészettel, irodalommal egyedül a Kossuth Rádió foglalkozott. A televíziók a zenei élet területén elsősorban a roma művészek által szervezett koncertek, újonnan megjelent lemezek, a fiatal zenei tehetségek bemutatásának szenteltek nagyobb figyelmet.

A cigányság mindennapjaihoz kötődő tíz leggyakoribb témából hatot a problémák erőteljes hangsúlyozása jellemezett. Így a bűncselekményekről, a lakásügyről, a segélyekről, a foglalkoztatásról, az egészségügyről és a diszkriminációról szóló beszámolók többségében a problémák álltak a középpontban, és szinte teljesen hiányoztak az adott dilemma megoldását célzó intézkedések, tervek. A rövid, gyakran csak néhány mondatos hírek, amelyek középpontjában kizárólag a problémák álltak, nem voltak alkalmasak arra, hogy megfelelő értelmezési keretet nyújtsanak, vagyis feltárják a nehézségek mögött meghúzódó bonyolult ok-okozati összefüggéseket, eloszlassák a cigánysággal kapcsolatos tévhiteket, csökkentsék az előítéleteket. A médiumok hír-, politikai és közéleti műsoraiban az első és leggyakrabban megjelenő téma az etnikummal kapcsolatban a bűnözés volt. A bűncselekményekről szóló híradások 98 százaléka egyetlen esethez kötődött, mégpedig a 2005. május 8-án a Moszkva téren történt szamuráj kardos támadáshoz, amelyben egy roma származású fiú életveszélyesen megsérült. A bűncselekmény körülményeivel, hátterével, esetleges rasszista indítékaival a híradásokon kívül számos más műsorban is szót ejtettek. Az elemzett tizennyolc napon az egyetlen vitás, előítéleteket tápláló megnyilatkozás is közvetve ehhez a bűncselekményhez volt köthető.

A roma kisebbség élőszóbeli szereplései a hír- és politikai magazinműsorokban

A cigányság élőszóbeli megjelenéseinek aránya a közszolgálati médiumok közül az M1-nél volt a legmagasabb (70,3%), majd az M2 és a Duna Televízió programjai következtek. A kereskedelmi adók műsorszámaiban az esetek kb. felében láthattunk interjúrészletet a kisebbség képviselőivel. A közszolgálati médiumok hír- és politikai magazinműsoraiban (a Kossuth Rádió kivételével) a roma kisebbség szerepléseinek átlagosan 68 százaléka volt

élőszóbeli megjelenés, amely csupán a számarányokat figyelembe véve, aktív ábrázolásnak tekinthető, igaz, a megszólalások rövidege, a riportok alatt futó háttérképek sztereotip jellege miatt (pl. cigánytelepek, cigányputrik ábrázolása) a prezentációk nem voltak alkalmasak a cigányság objektív, előítéletektől mentes ábrázolásához. A kereskedelmi médiumok prezentációit tekintve ugyanez mondható el az RTL Klub és a TV2 műsorairól is.

Nemzetiségi magazinműsorok a közszolgálatban

A Magyar Televízió a kisebbségi műsorain kívül csekély arányban engedett teret a hazánkban élő nemzeti minoritásoknak. A kisebbségeknek így csak a nemzetiségi műsorok keretein belül nyílt lehetőségük arra, hogy tájékozódjanak, tájékoztassanak az életüket, kultúrájukat érintő különböző kérdésekben. Mindez annak ellenére alakult így, hogy az MTV 2000-ben az országos kisebbségi önkormányzatokkal megkötött együttműködési megállapodásban vállalta, hogy nemzetiségi magazinműsorain kívül más programjaiban is rendszeresen foglalkozik majd a kisebbségek életét érintő kérdésekkel, ünnepnapjaik bemutatásával.

A kisebbségi magazinok műsoridejük jelentős részét a kultúra, az anyanyelv, és a hagyományok ápolásának, megőrzésének és az ezekhez kapcsolódó programok bemutatásának szentelték. A minoritások ünnepeiről csupán a műsorok töredéke számolt be.

Az M1 és az M2 nemzetiségi magazinműsorait a Roma magazin és a Rondó bizonyos riportjainak kivételével feliratozták. Az elemzett 21 kisebbségi magazin közül a Roma magazin és a Rondó egyes összeállításai teljes egészében magyar nyelvűek voltak, anyanyelvi megszólalást nem tartalmaztak. Mind a Magyar Televízió, mind a Kossuth Rádió nemzetiségi magazinműsorairól (Cigányfélóra, Egy hazában) elmondható, hogy a szűkös időkeret ellenére színvonalas riportokat, összeállításokat szerkesztettek adásba, amellyel hozzájárultak a nemzetiségi kultúra, a nemzeti identitás megőrzéséhez.

7. A kisközösségi rádiók vizsgálata

A magyar médiarendszeren belül a harmadik típusú, vagy más néven a szabad rádiók egy speciális fajtájaként tartják számon a kisközösségi rádiókat. Míg a szabad vagy „free radio” elnevezés a médium politikai és gazdasági függetlenségére utal, a harmadik típussal a hagyományos duális kereskedelmi/közszolgálati rendszertől való különállást szokták jelezni. Egy találó brit meghatározás szerint, a közösségi rádiók feladata nem más, mint „give voice to the voiceless”, azaz hangot adni a hangtalanoknak, másképpen az artikuláció lehetőségét felkínálni a társadalom azon csoportjainak, amelyeknek a véleménye a közszolgálati és kereskedelmi médiából esetlegesen kiszorult.

A fogyasztásra összpontosító média – szerepéből adódóan – általában nem foglalkozik a társadalmi problémák elemzésével. A diskurzus hiánya növeli a közömbösséget, nemcsak a politikai, hanem a civil szféra területén is. Utóbbinak a gazdaság és a politika dominanciája miatt minden olyan lehetőséget meg kell ragadnia, ami céljai elérésében hasznos eszköz lehet. A rádiózó kisközösségek megvalósíthatják az „uralommentes kommunikáció terét”, megteremthetik egy olyan társadalom modelljét, amelyben a nyilvánosság mindenki számára nyitott. Ezen a funkción keresztül a közösségi rádiók jelentősen hozzájárulhatnak a szabad véleménynyilvánítás spektrumának kiszélesítéséhez, a nézőpontok sokszínűségének megjelenítéséhez és a civil társadalom megerősödéséhez. Így a létjogosultságuk és a demokratizálódás folyamatára gyakorolt pozitív szerepük megkérdőjelezhetetlen.

Az egész világon léteznek kisebb-nagyobb mértékben eltérő változataik, mint például Community Radio, Access Radio, Naerrradio. Közös tulajdonságuk, hogy kicsi vagy regionális vételkörzetben sugároznak, önkéntes munkatársakkal dolgoznak non-profit módon a helyi hallgatóságnak. Hazánkban a harmadik típusú rádiózás legális feltételeit az 1996. évi I. törvény teremtette meg. Kifejezetten a speciális célközönség igényeit szolgálják a kisközösségi rádiók azokon a területeken, amelyeken egy helyi rádió nem lenne rentábilis. Bár a pályáztatási rendszer 2002 óta működik (1218/2002. (VII. 23.) számú ORTT határozat), eddig mindössze pár tucat rádió kezdte meg a sugárzást.

A rádiók helyzetének feltérképezésével az volt a szándékunk, hogy mindazon problémákat és nehézségeket feltárjuk, amelyekkel működésük során a médiumok munkatársainak szembe kell nézniük, s amelyek esetleg akadályozhatják a kisközösségi rádiózás hazai elterjedését, illetve funkciójának betöltését. Ezen információk birtokában mód nyílhat egy hatékony támogatási rendszer kidolgozására.

A felmérés elsődleges célja az volt, hogy a rádiók működését kérdőívek és mélyinterjúk segítségével részletesen megismerjük, illetve munkájukról átfogó képet kapjunk, különös tekintettel a megalakulásukra, az alapítók motivációjára, a rádiók felépítésére, a munkatársak számára, végzettségére és szakmai jártasságára, a finanszírozás módjára, a rendelkezésre álló műszaki feltételekre, programstruktúrára, a szöveg-zene arány meghatározására, bizonyos témaprioritásokra, a szelekció módjára, a más rádiókkal történő együttműködésre (műsorok átvétele), a közönség összetételére, a hallgatókkal való kapcsolattartásra, a hozzáférés és participáció lehetőségeire, végül pedig a közösségi rádiózás jövőjére.

Kisközösségi rádiók a civil társadalomban

A kisközösségi rádiók alapítói és működtetői – a médium sajátosságaiból kifolyólag – szorosan kötődnek a civil társadalomhoz. A rádiók túlnyomó többségének létrehozója alapítvány vagy egyesület. Több olyan – egyébként a civil szférában aktívan részt vállaló – magánszemély által létrehozott rádióval is sikerült felvenni a kapcsolatot, amelyek egyesületté történő átalakítása folyamatban van. Az indok minden esetben a potenciális források bővítése – többek között a Műsorszolgáltatási Alap pályázataiban való részvétel lehetőségének megteremtése. A közösségi, kisközösségi rádiók sikere illetve sikertelensége tehát szorosan összefügg a magyarországi civil szféra helyzetével – nemcsak a funkciók, de a problémák is hasonlóak. Az elmúlt másfél évtizedben lezajlott gazdasági és politikai változások, valamint az „informatikai forradalom” hatására a szféra fejlődött. Az állami dominancia, az alárendeltség csökkent, a teljes függetlenség azonban még várat magára.

A helyi közösségekbe való beágyazódás rendkívül gyenge, a civil szervezetek és a kisközösségi rádiók nagy részénél a megalakulást kísérő lelkesedés hamarosan alábbhagy, később a szervezet továbbélése egyetlen vagy csak néhány személyen múlik. A kisközösségi rádiót egyedül működtető vezetők és az „egyemberes egyesületek” mellett találoztunk jól prosperáló médiumokkal is. A kiváló beágyazottságú, hosszú évek óta sikeresen működő civil szervezetek számára a közösségfejlesztői szándékkal induló rádiózás sikeresnek bizonyult. Számos esetben a rádiózás melléktevékenység, amellyel saját egyesületük és partnereik összetartozását próbálják szimbolikus formában erősíteni. A médium kommunikációs csatorna is egyben, amely a közösséggel történő kapcsolattartást segíti elő. A mélyinterjúkból az derült ki, hogy a szervezetek a médiumokon keresztül egyrészt az állampolgári aktivitást próbálják növelni, másrészt a saját presztízsüket erősítik. Műsoraikban a közösség problémáit artikulálják, vállalva az esetleges konfrontációt és az ebből fakadó létbizonytalanságot.

Finanszírozás

A legnagyobb kihívást az anyagi források folyamatos biztosítása jelenti a kisközösségi rádiók számára, ezért rendkívüli találékonysággal igyekeznek megragadni azokat a lehetőségeket, amelyek valamilyen bevételhez segítik őket. Bár a reklámozást az Rttv. lehetővé teszi, a rádiók kevéssé élnek a lehetőséggel, adataink szerint egyötödük nem is szándékozik hirdetést sugározni, 80 százalékuk pedig nem talál hirdetőköt. A szpotok helyett a műsorszolgáltatók szponzorációra, illetve adományokra támaszkodnak. Ugyancsak elterjedt alternatíva, hogy a rádióknak otthont adó intézmény (középfokú oktatási intézmény, főiskola, egyetem) költségvetéséből finanszírozzák a médiumot. A legnépszerűbb lehetőséget a pályázatok képviselik, a válaszadók fele támaszkodik ezekre a forrásokra. Az ily módon befolyt összegek jelentősége eltérő, egyes rádióadók éves költségvetésének mindössze kilenc százalékát teszik ki, más csatornáknál viszont szinte a teljes büdset fedezik. (Itt kell megjegyeznünk, hogy a Műsorszolgáltatási Alap mindössze három médium esetében biztosította a működési költségek több mint felét.) Az önkormányzatoktól kapott támogatások számítottak a harmadik leggyakoribb bevételi lehetőségnek. A kérdőívet visszaküldő rádiók egyharmada támaszkodott rájuk – hozzávetőlegesen az éves költségvetés 5-15 százalékát fedezve így. Jelentősége ugyan nem túl nagy, de mindenképpen érdemes megemlíteni a bevételek egy igen sajátos, a helyi rádiókra jellemző fajtáját, a hallgatói adományokat. Ezek a hozzájárulások a rádió törzsközönségének alkalmi vagy esetleg rendszeres befizetései. A mintában szereplő csatornák közül csupán hat említette a támogatás eme formáját. Ugyancsak az adók kasszáját gyarapíthatják a rádiók által szervezett különböző akciók és rendezvények bevételei, amelyek nagyságukat tekintve akár az éves költségvetés egynegyedét is biztosíthatják.

Nagy múltú civil szervezetek, rutinos pályázók számára elsőrangú forrásnak számítanak a Műsorszolgáltatási Alap pályázatai – és ők élnek is e lehetőséggel. Itt kell megjegyeznünk, hogy előnyösebb helyzetben vannak azok az intézmények, amelyek a rádiózást nem fő profilként viszik, mivel pénzeszközeik átcsoportosításával képesek túlélni a kisebb pénzügyi megrázkódtatásokat. A Műsorszolgáltatási Alaptól nyerhető támogatások (rezi, műsorszórás korszerűsítése, műsorszámok támogatása) jelenthetnék a kisközösségi rádiózás igazi anyagi bázisát. A kicsi és önkéntesek munkájára alapító szervezetek azonban bonyolultnak, költségesnek és időigényesnek tartják a pályázatokat. A mélyinterjúk tanúsága szerint sok rádiós teljesen képzetlen a mára alapkövetelménynek és önálló tevékenységnek számító pályázati mestersejben.

A kisközösségi rádiók munkatársai

Az oktatási intézmények médiumait nem számítva, a kisközösségi rádiósok körében a munkamegosztás két alapvető módja különböztethető meg. Az „egyemberes egyesületek” esetében a feladatkörök halmozása a jellemző. Az alapító egyben műsorkészítő, forráskutató, pályázati író, főszerkesztő, technikus, önkéntes koordinátor, képzési felelős és helyettesítő is. Nehéz helyzetükön állandó stábbal és a feladatok automatizálásával próbálnak segíteni. Azoknál a rádióknál, ahol az önkéntesek és az alkalmi munkatársak koordinálására problémamentes, a rádió jól működik. A lemorzsolódás létező probléma, ugyanakkor a stáb mellett a jól szervezett közösség állandó utánpótlást biztosít.

A közösségi rádiózás meghatározó vonásaként tartják számon, hogy az önkéntesek nem feltétlenül rendelkeznek kifogástalan szakmai ismeretekkel. A kisközösségi rádiósok többségének azonban szüksége van a tudásra. A kérdőívek tanúsága szerint a rádiósok négyötöde részt is vett valamilyen tréningen. A képzések fontosságát jelzi, hogy egyes közösségeknél a pályázat benyújtásától az adás elindulásáig eltelt rendkívül hosszú időszakot

a Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete által tartott képzések segítségével sikerült átvészelni.

A műsortervvel kapcsolatos problémák

A műsorkészítők közös problémája, hogy az eredetileg eltervezett műsortervhez a működés során nehéz feladat igazodni. A csapat felállítása és az első adásnap között általában rendkívül hosszú idő telik el, amely egy önkéntesek munkájára alapozó civil szervezet számára reménytelenné teszi a műsorterv teljesítését. Időközben ugyanis nemcsak a trendek változnak, hanem a lelkes, konkrét műsortervekkel rendelkező önkéntesek is lemorzsolódnak.

A kisközösségi rádiók programideje ritkán éri el a napi 24 órát. A rádiók egy része a szakaszos műsoridőnek tulajdonítja, hogy nem sikerült kiépíteni széles hallgatói bázist. A gyenge hallgatottság súlytalanná teszi a médiumot, a meghívottak megengedhetik maguknak, hogy nem adnak interjút a közösséget érintő kérdésekben. A megoldást többen is a 24 órás adásidőre való átállásban látják, vállalva a plusz terheket, hiszen ebben az esetben jóval több szerkesztett műsorral kellene jelentkezniük.

Technikai feltételek, vételkörzet-problémák

A Műsorszolgáltatási Alap által kiírt műsorszórás korszerűsítésének szentelt pályázatok nagy segítséget nyújtanak a kisközösségi rádióknak. A lehetőséggel nem élő, forráshiányos közösségek azonban továbbra is adományokból szerzik be a műszaki berendezéseiket. Általában elégedetlenek az engedélyezett adóteljesítménnyel és a megvalósult vételkörzettel. A földrajzi viszonyok szélsőségesen befolyásolhatják a vételkörzet nagyságát. Előfordul, hogy a besugárzási tervek ellenére nagyobb teljesítményű külföldi adók zavarják a kijelölt frekvenciát. A technikai feltételek tökéletlensége elősegíti a hallgatók elpártolását, és egyúttal megkérdőjelezheti a médiumok létjogosultságát.

8. Az Európai Unió intézményeinek médiaképe

Az Európai Unió és intézményeinek „médiaprezentációját” 2005. május 23. és június 6. között vizsgáltuk. Az analizált periódus hét nappal megelőzte és egy héttel meg is haladta az EU alkotmánytervezetének francia és holland elutasítását. Az elemzésbe valamennyi Unióról szóló hírt bevontuk függetlenül attól, hogy azoknak volt-e magyar vonatkozása. A televíziók (M1, RTL Klub, TV2, Hír Televízió) és a rádiók (InfoRádió, Klub Rádió, Kossuth Rádió) mellett az MTI Sajtóadatbank uniós híradásait is analizáltuk. (Itt kell megjegyeznünk, hogy az MTI speciális hírforrást jelent, hiszen hírei főként intézményeknek, médiumoknak szólnak.)

A vizsgált időszak legfontosabb történésének az *EU alkotmánnyal kapcsolatos* népszavazás tekinthető – ennek megfelelően a híregységek között is ez számított a legnépszerűbb témának, a beszámolók ötödében (20%) fordult elő. Hasonló terjedelemben esett szó az *EU intézményeinek működéséről* (17%), ugyanakkor ez a kérdéskör kisebb arányban rendelkezett magyar vonatkozással.

Az adatok alapján kijelenthető, hogy a vizsgált médiumok 2005 nyarán leginkább a magyar gazdaság helyzetére, az uniós szabványok honosítására koncentráltak, konkrét fejlesztésekre vagy pályázatokra kevésbé összpontosítottak. Nagyjából a híradások tizede mutatott be uniós vagy kormányzati tendereket (12%). Az említett híradásokban főként lehetőségekről, tervekről, de még meg nem valósult projektekről tudósítottak a médiumok. (A

nem magyar vonatkozású beszámolókból a pályázatok csak esetlegesen fordultak elő [3%]). Ehhez képest a már megvalósult vagy megvalósítandó projektekről ritkábban esett szó, a híradások kilenc százaléka uniós vagy a magyar kormány által finanszírozott projektekről számolt be. A magyar gazdaság helyzetét, valamint az uniós normák honosítását a beszámolók tizede taglalta. Az EU további bővítésének folyamatát szintén a hírek tizede érintette (9%). (Az euró bevezetésének feltételeiről, valószínűségéről ekkor a magyar média még csak érintőlegesen tájékoztatott (3%).)

Uniós projektek, pályázatok és normák

Mint fentebb jeleztük, az elemzés egyik célkitűzése az uniós együttműködési lehetőségek, pályázatok, akciótervek felkutatása volt. Abban az esetben, ha a híregységek már megvalósult programokról tudósítottak, megvizsgáltuk, hogy mely szférához kapcsolódtak, illetve kormány vagy EU támogatást élveztek-e. A továbbiakban csak a magyar vonatkozású uniós híreket vizsgáltuk és az elemzés során – ha az elemszám lehetővé tette – az MTI, illetve a médiumok híregységeit külön kezeltük.

Konkrét támogatásokról a közönség csak nagyon ritkán a – magyar vonatkozású – hírek mindössze öt százalékában hallhatott. A híradások „leggyakrabban” a *közlekedés* területén (2%) megvalósuló fejlesztésekről szóltak. A gazdaság egyéb ágazatai, az *ipar*, a *mezőgazdaság*, a *távközlés* és *tercier szférák*, valamint az *idegenforgalom* támogatásáról a hírek mindössze egy-egy százaléka számolt be. A projektek többségének finansziális háttérét az Unió biztosította. Szembetűnően kevés, a hírek mindössze egy-egy százaléka szólt az *egészségügyi* intézmények, a *kultúra*, az *oktatás* és az *önkormányzatok* támogatásáról. Az egészségügy és a kultúra területén csak a magyar kormány lépett fel „mecénásként”. Az oktatás és az önkormányzatok híreiben mindkét fél – a magyar kormány és az EU is – szerepelt. A televíziók és rádiók az esetek túlnyomó többségében kulturális projektekről szóltak, a többi szféra fejlesztése nem jelent meg a hírkínálatban. Egyéb, az eddig említett területekhez köthető projektek a hírek mindössze három százalékában jelentek meg.

Csakúgy, mint a már megvalósulás stádiumában lévő projektek esetében a tervezési szakaszban is a legintenzívebben fejlődő szektornak a közlekedés tűnt. A magyar vonatkozású hírek három százaléka tudósított a *közlekedés* fejlesztését célzó pályázatokról. A hírek két százaléka szólt a *mezőgazdaságot* érintő pályázatokról, az *ipar*, a *távközlés* és harmadik szektor, az *idegenforgalom* a beszámolók egy-egy százalékában szerepelt. A közeljövőben elérhető támogatási lehetőségekről az MTI mellett a médiumok is beszámoltak. Az *egészségügy*, illetve az *oktatás*, a *kultúra* a pályázatok esetében is a legrosszabb pozícióból indult – a fejlesztési lehetőségeikről szóló hírek aránya nem érte el az egy százalékot sem. Az önkormányzatokkal összefüggésben a híregységek két százaléka számolt be pályázatokról. Az egyéb, nem kiemelten kezelt szférák a hírek nyolc százalékában fordultak elő.

Regisztráltuk továbbá, hogy a hírek milyen jövőbeli lehetőségekről, pályázatokról, akciótervekről szóltak. A magyar vonatkozású híradások 12 százaléka számolt be új pályázatokról, illetve az EU minden tagországát érintő akciótervekről (városfejlesztés, környezetvédelem stb.).

Az EU-val történő együttműködés alapfeltétele az uniós normák átvétele. A jogszabályok, szabványok honosításáról szóló hírek gyakorisága utalhat az ágazat együttműködési képességének javulására, ezért figyeltük azt is, mely ágazatok képviselői a legaktívabbak az EU normák honosításában. Minden tizedik (10%) hír szólt az EU szabványok honosításáról. Az EU szabványok, normák ipari bevezetéséről a magyar vonatkozású hírek három százaléka számolt be. A *mezőgazdaság kereskedelem, közlekedés, pénzügyi szféra* szabványosításáról a híradások egy-két százaléka tudósított. Az *egészségügy* és az *idegenforgalom* területének ennél is kevesebb híradás szenteltek.

Magyarország pozíciójának bemutatása

A továbbiakban az ország médiaképét vizsgáltuk. Regisztráltuk, hogy a híregységekben Magyarország jelenlegi helyzetét, illetve jövőbeli pozícióját milyen keretben jelenítették meg a híradások. Vonatkoztatási pontként a hírműsorok leggyakrabban a legfejlettebb 15 országot és az uniós átlagot használták – e megközelítés a műsoregységek hat százalékában fordult elő, és az esetek kétharmadában lemaradást jelenített meg.

Az ország jelenlegi helyzetének médiaképe után a televíziók/rádiók által felvázolt jövőképpel foglalkozunk. A híregységek öt százalékában találkoztunk Magyarország jövőjére vonatkozó minősítéssel. A híradások azonos arányban feltételeztek fejlődést (3%), illetve visszafejlődést (4%). A kedvező prognózisokat főként az MTI, a visszalépésről szóló híreket pedig inkább a médiumok közölték. A nemzeti hírügynökségre jellemző volt, hogy az összehasonlítások során a jövőbeli helyzet megítélésében gyakran nem foglalt állást.

A *Visegrádi négyek* megnevezést nem használták sem a médiumok, sem az MTI, de az egyes tagországok külön-külön megjelentek, igaz, csak a nemzeti hírügynökség híradásaiban. Lengyelországgal és Szlovákiával történő összehasonlítás két-két esetben fordult elő, és mindkét esetben Magyarország pozícióját tekintették jobbnak. Csehország esetében a két összehasonlításból egy esetben Magyarország, egy esetben pedig Csehország bizonyult előnyösebb helyzetben lévőnek. Az „*újonnan csatlakozott országokkal*” való összevetésből (három eset) mindig Magyarország került ki győztesen.

Az ágazatok közül az *ipar*, a *vállalkozások* és a *tercier szféra* helyzetét ábrázolták fejlődésre képesnek, a mezőgazdaság számára dekonjunktúrát jövendöltek. A *szomszédos országokkal fenntartott gazdasági kapcsolatok* jövőjéről semlegesen, míg az *Unió* országaihoz *kötődő* gazdasági kapcsolatok esélyeiről egyértelműen negatív kontextusban beszéltek a híradások. Magyarország *általános gazdasági, illetve költségvetési* helyzete vitatott volt, a jövőbeli esélyekről azonban azonos arányban vélekedtek optimistán, mint pesszimizistán. A gazdasági fejlődés esélyeinek latolgatása szintén a médiumok kedvelt témájának számított.

A vizsgálat során részletesen, több szempontból is elemeztük a szereplők megjelenéseit. Elsőként az aktorok intézményi kötődés szerinti megoszlását mutatjuk be. A híregységek szereplőinek kétötöde (41%) külföldi volt. A magyar reprezentánsok között legnagyobb arányban (18%) a kormány valamelyik képviselője jelent meg. A parlamenti ellenzék – a FIDESZ (8%) és az MDF (1%) együttesen – a szereplők kilenc százalékát adta. Viszonylag gyakori volt (4%) a szakszervezetekhez vagy érdekvédelmi képviseletekhez köthető megjelenések aránya.

25. táblázat

A szereplők intézményi kötődése, százalékban

	médiumok	MTI	átlag
köztársasági elnök és hivatala	0	0	0
kormány (miniszterelnök, miniszterek, tárca nélküli miniszter)	10	24	18
MSZP	2	5	3
SZDSZ	1	1	1
FIDESZ-MPSZ	5	10	8
MDF	0	2	1
parlamenten kívüli pártok	0	1	0
polgármester, települési önkormányzatok	1	3	2
Minisztériumok, Nemzetbiztonsági Hivatal, Információs Hivatal	1	4	3
külképviseletek, ENSZ, EU és szervezeteik, Világbank, EBRD,	4	3	3

országos hatáskörű gazdasági szakágazati intézmények	0	1	1
országos hatáskörű jogi szakágazati intézmények	1	1	1
egyéb országos regionális hatáskörű szakágazati intézmény	1	3	2
Vállalat, vállalkozás, bank, biztosító	1	3	2
szakszervezetek, egyéb érdekképviselők	3	6	4
egészségügy (kórházak, tisztiorvosi szolgálat, stb.)	0	1	0
kultúra, tudomány, művészet, oktatás	5	2	3
szórakoztatóipar, tömegkommunikáció, sajtó	1	0	0
Határon túliak és szervezeteik	1	0	0
(pártkötődés nélküli) szakértő	3	2	3
nincs intézményi kötődés vagy nem derül ki (pl. utca embere,	2	3	3
külföldi szereplő	57	27	41

A vizsgálat utolsó szakaszában a parlament politikai szereplőit tekintettük elemzésünk bázisának. Szembeötlő a kormányzat aktorainak rendkívül magas előfordulási aránya, a szereplők közel háromötöde (57%) tartozik ebbe a csoportba. A sorban a második a Fidesz (26%). A két kisebb támogatottsággal rendelkező parlamenti párt csak elenyésző arányban jelent meg a műsoregységekben (SZDSZ (2%), MDF (3%)).

9. Három nevezetesebb 2005. évi ORTT határozat

9.1. A műsorszolgáltatók elmarasztalása a kiskorúak védelme érdekében

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 2002-ben történt módosítása új részt iktatott a médiatörvénybe „A kiskorúak védelme” címmel. E helyütt a törvény részletes szabályokkal kötelezi a műsorszolgáltatókat arra, hogy műsorszámukat a kiskorú nézőkre gyakorolt esetleges káros hatásukra tekintettel a megfelelő korhatári kategóriába sorolják. Az Rttv. a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését kedvezőtlenül befolyásoló műsorokat – a káros hatás mértékétől függően – kizárólag megfelelő jelzéssel, az előírt időhatárokon belül engedi közzétenni. A kedvezőtlen befolyásolás természetesen mindig egyedi mérlegelés kérdése, amely során több körülmény is jelentőséget kaphat, ám két szempont vizsgálatát e mérlegelési folyamatban a médiatörvény különösen hangsúlyosan említi: az erőszak, valamint a szexualitás megjelenítésének módját.

Az Országos Rádió és Televízió Testület a kiskorúak védelmére megalkotott ezen szabályok érvényesülésének biztosítását, az ún. klasszifikáció műsorszolgáltatók által követett gyakorlatának ellenőrzését kiemelkedően fontos feladatának tekinti. Az ORTT határozatai között 2005-ben is igen jelentős részt képeztek azon döntések, amelyekben a Testület a műsorszolgáltatókat az adott műsorszám helytelen kategorizálása miatt marasztalta el.

A Testület állampolgári bejelentés alapján elrendelte a Tilos Rádió Reggeli romboló c. műsorszámának közigazgatási eljárás keretében történő vizsgálatát. A műsorszolgáltató fenti című műsorszámában hangzott el a bejelentő által kifogásolt zeneszám.

A Testület meghallgatta a kifogásolt Képviselő funky c. zeneszámot és a következő álláspontot alakította ki.

A műsorszolgáltató a fenti alkotást mint a zenész „művészi formába öntött” véleményét kívánta közölni. A Testületnek nem feladata az elhangzott zeneszám művészi színvonalának értékelése, azonban az abban megfogalmazott vélemény – trágár nyelvezete ellenére is – alkotmányosan védett értéket testesít meg.

A Testület álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának az emberi jogok védelme érdekében a Testület mint hatóság általi korlátozásának feltételei a következők miatt nem álltak fenn:

A számban említésre került politikusok és a történelem nagy diktátorai közötti közvetlen – konkrétan szexuális – kapcsolat nem a dalban szereplő politikusok személye ellen irányult, hanem a szerzőnek az aktuális politikai közélettel – bal és jobboldallal egyaránt – kapcsolatos értékítéletét fogalmazta meg meglehetősen trágár kifejezésekkel. A szerző lesújtó véleményének kifejezésére a dal legfőbb kifejező eszközeül a minél meghökkentőbb obszcenitást választotta, az abban szereplő állítások valótlanságához azonban nem férhet kétség.

Ennek ellenére az említett politikai szereplők érezhetik személyükre nézve sértőnek a dalban használt ábrázolást, ebben az esetben személyhez fűződő jogaikat személyiségi jogi per keretében érvényesíthetik a bíróságon.

A Testület ettől függetlenül fennálló intézményvédelmi kötelezettségének keretében jelen esetben úgy ítélte meg, hogy nem lenne arányos az emberi jogok védelme érdekében a véleménynyilvánítási szabadság korlátozása.

A dalszöveg vulgáris képei ugyan sérthették az abban szereplő politikusokat, azonban konkrétan nem tartalmaztak olyan kijelentéseket, felhívásokat, amelyek alkalmasak lehetnek a gyűlöletkeltésre.

A kifogásolt műsorszám a délelőtti időszámban hangzott el. A dalszöveg vulgáris nyelvezete miatt a műsorszámot – tekintettel arra, hogy abban az intim szexuális tevékenység nyíltan, naturális részleteivel, trágár nyelvezettel került bemutatásra – a IV. korhatári kategóriába kellett volna sorolni, s mint ilyen, kizárólag 22 óra után kerülhetett volna sugárzásra.

Annak ellenére, hogy a műsorszolgáltató magatartása a Reggeli romboló c. műsor 2005. április 4-i adásában médiaetikailag több ponton is kifogásolható volt, a médiatörvény megsértése egyedül a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban volt konkrétan tetten érhető, ezért a műsorszolgáltató szerkesztői szabadságának és a kifogásolt dal szerzőjének véleménynyilvánítási szabadsága kizárólag ezen az alapon eshetett korlátozás alá.

Fentiekre tekintettel a Testület az **1550/2005. (VII. 20.) sz. határozatában** megállapította, hogy a Reggeli romboló c. műsor 2005. április 4-i adása megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996.évi I. törvény kiskorúak személyiségfejlődésének védelméről szóló 5/B. § (4) és 5/C. § (3) bekezdésében foglaltakat. A törvénysértés miatt a Testület 7 és 10 óra között egy alkalommal 3 óra időtartamra felfüggesztette a Tilos Kulturális Alapítvány műsorszolgáltatási jogosultságának gyakorlását.

9.2. Emberi jogot sértő, gyűlöletkeltő tartalmak közzététele

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa az OBH 2203/2004. sz. jelentésben egyértelműen arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alkotmányos alapjogok intézményes védelmére a Testület nemcsak jogosult, hanem egyben köteles is. Véleménye szerint az ORTT-nek a médiatörvény nem azt teszi feladatává, hogy érvényesítse a személyhez fűződő jogokat az arra jogosultak helyett, hanem azt, hogy a vele közjogi viszonyban álló műsorszolgáltatókkal szemben ellenőrizze és felügyelje az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltak érvényesülését. A polgári bíróság eljárása egyenrangú felek szerződéses viszonyaiban nem érintheti az ORTT vertikális, közhatalmi tevékenységét, amelynek ellátása

során nem az alanyi jogvédelem, hanem az alkotmányos alapjogok védelme a Testület feladata.

Fenti számú jelentésében az ombudsman hivatkozott a 48/1998. (XI. 23.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „*az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről. ... Az állam ezért az alapjogból folyó alanyi jog által védett körön túlmenően is meghatározhatja ugyanazon alapjog objektív, intézményes védelmi körét.*” Az Alkotmánybíróság az állam alapjogvédelmi kötelezettségének és az alanyi jogosultak viszonyát összevetve azt is kimondta, hogy „*az említett alapjogokból folyó intézményvédelmi kötelezettségek mindig túlmutatnak az alanyi jogosultak jogain.*”

A Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.189/2003/6. számú ítéletének indokolásában az alábbiak szerint foglalt állást:

„Az Rttv. 3. §-ának (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a műsorszolgáltató köteles tiszteletben tartani a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét, tevékenysége nem sértheti az emberi jogokat, és nem lehet alkalmas a személyek, nemek, népek, nemzetek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek, továbbá valamely egyház, vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére. Az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében rögzítetten a Magyar Köztársaságban minden embernek vele született joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani. E jogszabályhelyek összevetéséből a Fővárosi Ítéletábla azt állapította meg, hogy az Rttv. alapján biztosított az alperes joga (és kötelessége) az Rttv. 3. §-ának (2) bekezdésében foglaltak megvalósulását felügyelni, ellenőrizni, illetve e jogszabályhelyben foglaltak sérelme esetén szankciót alkalmazni. Nem azonos ugyanis a polgári jogi és közigazgatási jogi jogviszony.”

Az ombudsman által megfogalmazott markáns vélemény, valamint a vonatkozó további másodfokú bírósági ítéletek iránymutatást fogalmaztak meg a Testület számára.

Mindezekre tekintettel a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy – intézményvédelmi kötelezettségével összefüggésben – minden indokolt esetben fellép az emberi jogot sértő, gyűlöletkeltő tartalmak műsorszolgáltató általi közzététele esetén.

A Testület 1511/2004. (XI. 3.) sz. határozatában elrendelte a Budapest Rádióban 2004. október 12-én és 13-án sugárzott Ennyi c. műsorszám, valamint az ahhoz kapcsolódó közlések közigazgatási eljárás keretében történő vizsgálatát.

2004. október 12-én az Ennyi című műsorszámot sugározta a műsorszolgáltató.

A műsorszám vendége egy általa írt „verset” adott elő.

A Testület a „vers” elhangzása kapcsán az alábbiak figyelembevételével foglalt állást.

Mivel a dalszöveg sorai szó szerint tartalmaztak olyan gyűlöletkeltő kijelentéseket (gyilkosságokra, testi erőszakra buzdítás), felszólításokat, amelyek alkalmasak lehetnek az Rttv. 3. § (2) bekezdésének megsértésére, ezért a hallgató számára félreérthetlenné kell tenni, hogy a szöveg szó szerinti értelmezése kerülendő, illetve a szó szerinti tartalomtól való elhatárolódást explicite ki kell nyilvánítni.

Ebben a műsorvezetőnek kiemelt szerepe van. A két értelmezési lehetőségtől függetlenül a műsorban elhangzott gyűlöletkeltő szövegtől való elhatárolódás a műsorvezető kötelessége a törvénysértés elkerülése érdekében. A műsorvezető (műsorszolgáltató) ennek elmaradásával elkövetett mulasztását nem enyhíti az a körülmény, hogy a riportalany által elmondottak (a keletkezés körülményei illetve az ironikus célzat) némiképp csökkenthetik a gyűlöletkeltő tartalom életét.

A Testület fenti számú határozatában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a műsorvezetőnek közvetlenül a versszöveg felolvasását megelőző megnyilvánulása nem megfelelő elhatárolódás a vers tartalmától, a műsorvezető által elmondottak inkább fejezik ki a műsorvezető kívülállását, mintsem egy határozott elhatárolódást. A műsorvezető feladata a

moderálás, ami aktív fellépést követel meg a műsorszolgáltatótól az ott elhangzott törvényt sértő tartalommal szemben. A legmagasabb korhatárjelzés feltüntetése nem megfelelő a műsorszám elhangzott az Rttv. 3. § (2) bekezdését sértő tartalom kezelésére.

Mivel a műsorszám egészére nézve áll fenn, hogy az nem lehet gyűlöletkeltő jellegű, erre tekintettel a Testület kimondta, hogy a megfelelő elhatárolódásnak természetes kritériuma, hogy az a gyűlöletkeltő tartalmú állítást időben közvetlenül kövesse, arra közvetlenül reagáljon, de mindenképp az adott műsorszámon belül hangozzon el.

Fentiekre tekintettel a Testület a **326/2005. (II. 17.) sz. határozatában** – a kiskorúak védelmében megalkotott rendelkezések megsértése mellett – az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltak megsértését állapította meg a Budapest Rádió műsorszolgáltató terhére, és emiatt kötbér megfizetésére kötelezte a műsorszolgáltatót.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentése foglalkozott továbbá az Rttv. 3. § (2) bekezdésének értelmezésével is, melyet az ember eltárgyasításának tilalmával kötött össze. A jelentés szerint az Rttv. 3. § (2) bekezdése nem más követelményt állít fel, minthogy a műsorszolgáltatók tevékenységének az Alkotmányban deklarált emberi jogokkal összhangban kell lennie. Az ORTT-nek pedig számon kell kérni ezen alkotmányos jogokat is a műsorszolgáltatóktól. Megállapította továbbá, hogy az ORTT-nek mint a vizsgált terület felügyeletét ellátó szervnek az emberi jogok sérelme esetén el kell járnia.

A jelentés hivatkozott továbbá az Európa Tanács Határokat Átlépő Televíziózásról szóló Európai Egyezményben felállított Állandó Bizottság által megfogalmazottakra, melynek értelmében a műsorszolgáltatók és a résztvevők közötti szerződéses viszonyban a szerződéses rendelkezéseket úgy kell megalkotni, hogy azok a gyengébb felet védjék, vagyis a résztvevőket, akik abba a kísértésbe esnek, hogy lemondanak jogaikról a népszerűség és a kilátásba helyezett anyagi javak ellenében.

A Testület az 1805/2004. (XII. 8.) sz. határozatával elrendelte a műsorszolgáltató Mónika c. műsorszámának közigazgatási eljárás keretében történő vizsgálatát. A vizsgálat elrendelésére azért került sor, mert 2004. október 19-én érkezett levelében panaszos azzal a megkereséssel fordult a Testülethez, hogy tiltakozzon a róla, és férjéről készült felvételeknek a Mónika c. műsorszámban történő sugárzása ellen. A bejelentő a tiltakozását a műsorszolgáltatóhoz is elküldte.

Állítása szerint a műsorszolgáltató megtévesztette azon kérdés tekintetében, hogy a műsorszolgáltató melyik műsorszámában fog majd szerepelni, illetve kivel fog ott találkozni, másrészt az általa aláírt „a Mónika Show c. műsorban való szerepléssel és adatkezeléssel kapcsolatos megállapodás” tartalmát kifogásolta.

A Testület a rendelkezésre álló adatok mérlegelése alapján a **697/2005. (IV. 20.) sz. határozatában** megállapította, hogy az RTL Klub műsorszolgáltató megsértette az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglaltakat, mert megtévesztéssel vette rá a feleket a szereplésre, és mert utólagos tiltakozásuk ellenére is leadta a műsorszámot. Ezért a Testület az Rttv. 112. § (1) a) pontjában meghatározott szankció alkalmazása mellett döntött, és felhívta a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére.

Aggályosnak találta továbbá a Testület, hogy a szerződő félnek a műsorszolgáltatóval kötött „megállapodás” tartalmából következően szinte az összes személyiségi jogáról le kell mondania.

A fentiekén túl a Testület felhívta a műsorszolgáltató figyelmét a műsorszolgáltatói szerződésben is rögzített azon alapelvre, miszerint „*a műsoralakításnál ügyelni kell az emberi méltóságra, az egyes emberek magánszférájának sérthetetlenségére és egyáltalán a tisztességes eljárásra.*”

III. A MŰSORSZOLGÁLTATÓK TULAJDONOSI HELYZETE

1. A földfelszíni országos műsorszolgáltatók tulajdonosi helyzete

Sláger Rádió Műsorszolgáltató Rt.

A műsorszolgáltató 2005 májusában élt azzal a bejelentéssel, hogy a társaság közvetett tulajdonosi struktúrájában változás következett be. A Sláger Rádió Rt. egyik részvényese, a Sláger Rádió Értékesítési Kft. tulajdonosi struktúrájában az alábbi változás történt: az *Emmis International Broadcasting Corporation* (a továbbiakban: *Emmis International*) és az *Emmis South America Corporation* között 2004. augusztus 31-én egyesülési megállapodás jött létre, melynek keretében az *Emmis South America Corporation* beolvadt az *Emmis International*-ba. Így az *Emmis International* a Sláger Rádió Értékesítési Kft. egyedüli tagjává vált, és így a Sláger Rádió Értékesítési Kft. 100%-os tulajdonosi és szavazat részesedést biztosító üzletrészesével rendelkezett.

Ezt követően az *Emmis International* a Sláger Rádió Értékesítési Kft.-ben lévő 0,2%-os, 180 000 Ft értékű törzsbetétet megtestesítő üzletrészesének tulajdonjogát átruházta az *Emmis Enterprises, Inc.-re*.

A műsorszolgáltató tulajdonosi szerkezete jelenleg a következő:

cégnev	tulajdoni arány
1. Emmis Broadcasting International Corporation	54,0%
2. Credit Suisse First Boston Radio Operating B.V.	20,0%
3. Szuper Expressz Kft.	15,0%
4. Sláger Rádió Befektetési Kft.	5,5%
5. CSFB Rádió (Hungary) Befektetési Kft.	5,5%
Összesen	100,0%

MTM-SBS Televízió Rt.

1. A műsorszolgáltató 2005. augusztusában azt a bejelentést tette, hogy a Műsorszolgáltatóban befolyásoló részesedéssel rendelkező MTM-TV2 Befektetési Kft. 99,99%-os mértékű, 734 930 000 Ft összegű törzsbetétéhez kapcsolódó üzletrészt megszerezte a *VT2 Befektetési Korlátolt Felelősségű Társaság*.

A Műsorszolgáltató bejelentette továbbá, hogy a VT2 Kft. és annak tagjai sem az SBS Broadcasting S.A.-ban, sem annak részvényeseiben nem rendelkeznek részesedéssel. Hasonlóképpen nem rendelkeznek részesedéssel a Tele-München GmbH-ban.

A bejelentés alapján az MTM jelenlegi tulajdonosi szerkezete:

	cégnév	tulajdoni arány
1.	MTM-TV2 Befektetési Kft.	16,00%
2.	SBS Broadcasting S.A.	81,50%
3.	Tele-München Fernseh. GmbH & Co.	2,49%
	Összesen	100,00%

A változás lényege a következőképpen foglalható össze: Az MTM-TV2 Kft. 99.99%-os mértékű üzletrészt megszerezte a VT2 Befektetési Korlátolt Felelősségű Társaság, ennek folytán a VT2 Befektetési Kft. *befolyásoló részesedéssel* rendelkezik az – MTM-SBS Televízió Rt.-ben befolyásoló részesedéssel rendelkező – MTM-TV2 Befektetési Kft.-ben.

2. A műsorszolgáltató 2005 novemberében újabb bejelentést tett, mely szerint a műsorszolgáltatóban befolyásoló részesedéssel rendelkező SBS Broadcasting S.A. valamennyi MTM-SBS Rt. részvényét átruházta a *PKS Media (Netherlands) B.V.*-re. A PKS Media (Netherlands) B.V. részvényei össznévértékének a műsorszolgáltató alaptőkéjére vetített aránya (tulajdoni hányada) 81,50%.

A PKS Media (Netherlands) B.V. a fenti részvényszerzéssel egyidejűleg 0,01360488687537% szavazati hányadot biztosító üzletrészt szerzett a műsorszolgáltató másik részvényesében, az MTM-TV2 Kft.-ben.

Magyar RTL Televízió Rt.

- **2005. január 17.** a műsorszolgáltató a sajtóban megjelent hírre hivatkozva írta, hogy az IKO-MATÁV Média Holding Részvénytársaság (a továbbiakban: IKO-MATÁV Rt.) megszerezte a műsorszolgáltató részvényeinek 31%-át: 6%-át az IKO Production Média Szolgáltató Kft.-től és 25%-át a Magyar Távközlési Részvénytársaságtól.
- **2005. február 4.** a műsorszolgáltató adatváltozás-bejelentés kiegészítéssel élt, melyben leírta, hogy az IKO-MATÁV Rt. apport útján megszerezni kívánja az IKO New Média Szolgáltató Kft. és az IKO Content and Rights Média és Technológia Ügynökség Kft. társaságok 100%-os tulajdoni részesedését.
- **2005. február 22.** az adatváltozás-bejelentés kiegészítésben a műsorszolgáltató arról értesítette a Testületet, hogy a cégbíróság az IKO-MATÁV Rt. tőkeemelését és részvényeit bejegyezte, ezzel a Műsorszolgáltató tulajdonosi szerkezetét érintő apportálás útján történt részvényátruházást jóváhagyta.
- **2005. március 31.** a műsorszolgáltató benyújtotta a cégbíróság végzésének másolatát, mellyel az M-RTL Rt. műsorszolgáltató vonatkozásában, a műsorszolgáltató által korábban már bejelentett változásokat a cégbíróság a cégnyilvántartáson átvezette.

A műsorszolgáltató tulajdonosi struktúrája a 2005. március 31-i változást követően:

	cégnév	tulajdoni arány
1.	CLT-UFA S.A	49,0%
2.	IKO-MATÁV Média Holding Részvénytársaság	31,0%
3.	Pearsons Netherlands B.V.	20,0%
	Összesen	100,0%

Az IKO-MATÁV Média Holding Részvénytársaság 2005. május 30-tól *IKO-Telekom Média Holding Részvénytársaságra* változtatta nevét.

Danubius Rádió Műsorszolgáltató Rt.

A Danubius Rádió Műsorszolgáltató Rt. tulajdonosi szerkezete az év során nem változott. A Danubius Kereskedőház Vagyonkezelő Részvénytársaság továbbra is 100%-os tulajdonosa a Danubius Rádió Műsorszolgáltató Rt-nek.

2. A földfelszíni helyi és körzeti műsorszolgáltatók tulajdonosi helyzete

Az ORTT Irodája 180 helyi és körzeti műsorszolgáltatási jogosultságra vonatkozó műsorszolgáltatási szerződést kezel. A műsorszolgáltatási jogosultságok többségükben helyi műsorszolgáltatásra vonatkoznak. A körzeti műsorszolgáltatások száma 21, amelyeknek döntő része Budapest telephelyen működik.

A 180 jogosultságon működő műsorszolgáltatók esetében nem jelentős mértékű a külföldi tulajdon aránya. A külföldi tulajdonlás alapvetően Budapest telephelyű, körzeti jogosultságok esetében fordul elő.

A földfelszíni helyi és körzeti műsorszolgáltatók közül 8 társaság működik részvénytársasági formában, a műsorszolgáltatók között a legjellemzőbb társasági forma a korlátolt felelősségű társaság. A helyi műsorszolgáltatásokon működő műsorszolgáltatókra leginkább a korlátolt felelősségű társasági, a betéti társasági és közkereseti társasági forma jellemző. A nonprofit műsorszolgáltatások, valamint a közműsor-szolgáltatók nagyrészt alapítványi, illetve egyesületi formában működnek.

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény és az Általános Pályázati Feltételekben meghatározottak szerint helyi, területi önkormányzat vagy 100%-os tulajdonosa lehet egy műsorszolgáltatónak, vagy ha nem az, akkor a tulajdonost megillető szavazati jogokat úgy kell kialakítani, hogy az önkormányzati szavazati jogok legfeljebb 25%-ot érjenek el. Az önkormányzati tulajdoni forma, a televíziózás magas üzemeltetési költségeire tekintettel, továbbra is elsősorban a helyi, városi televíziók esetében fordul elő.

A 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő földfelszíni műsorszolgáltatók:

1. Keszthelyi Városi Televízió Kft. (Balatonmárfafürdő)
2. Csepp TV-Dél-Pesti Televízió Kft. (Budapest- Csepel)
3. Cegléd Városi Televízió Kht. (Cegléd)
4. Debreceni Városi Televízió Kft. (Debrecen)
5. Városi Televízió Eger Kht. (Eger)
6. Gyöngyösi Városi Televízió Kht. (Gyöngyös)
7. Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház (Hajdúszoboszló)
8. Hajdúszoboszlói Városi Televízió (Hajdúszoboszló)
9. Szerdahelyi József Kht. (Hódmezővásárhely)
10. Városi Közművelődési Intézmények, Könyvtár és Televízió (Kalocsa)
11. Kapos Televízió és Rádió Kht. (Kaposvár)
12. Somogy Média Kft. (Kaposvár)
13. Kecskeméti Városi Televízió (Kecskemét)
14. Halas Televízió Kht. (Kiskunhalas)
15. Művelődési Központ Kiskunmajsa (Kiskunmajsa)
16. Makó Városi Televízió Kht. (Makó)

17. Miskolc Városi Televízió Kht. (Miskolc)
18. Kanizsa Televízió Kft. (Nagykanizsa)
19. Nyíregyházi Városi Televízió Kht. (Nyíregyháza)
20. Kölcsey Televízió Műsorszolgáltató Kht. (Nyíregyháza)
21. Ózd Városi Televízió Kht. (Ózd)
22. Telepaks Paksi Televízió Kht. (Paks)
23. Pápa Városi Televízió (Pápa)
24. Pécs Televízió Kft. (Pécs)
25. Kör TV Ráckeve Kht. (Ráckeve)
26. Salgótarján Városi Televízió Kht. (Salgótarján)
27. Általános Iskola Sükösd (Sükösd)
28. Városi Televízió Százhalombatta Kht. (Százhalombatta)
29. Rádió Szentés Kht. (Szentés)
30. Fehérvár Televízió Kft. (Székesfehérvár)
31. Kodolányi János Főiskola (Székesfehérvár)
32. Szolnok Televízió Rt. (Szolnok)
33. Szombathelyi Televízió és Rádió Kht. (Szombathely)
34. Tapolcai Média Közalapítvány (Tapolca)
35. Városi Televízió Várpalota (Várpalota)
36. Veszprém Városi Televízió és Lapkiadó Kft. (Veszprém)
37. Zalaegerszeg Televízió Kft. (Zalaegerszeg)

A részben önkormányzati tulajdonban lévő műsorszolgáltatók az alábbiak:

1. Mixolid Szolgáltató Rt. (Budapest)
2. Gong Rádió Kft. (Csongrád, Gyömrő, Kecskemét)
3. Parti Rádió Kht. (Abádszalók)
4. Zemplén Televízió Kft. (Sátoraljaújhely)
5. Szlovén Rádió Kht. (Szentgotthárd)
6. VIACOM Kft. (Szolnok)

3. A műholdas műsorszolgáltatók tulajdonosi helyzete

Valamennyi műholdas műsorszolgáltató részvénytársasági formában működik, az Rttv. előírásaival összhangban. A részvénytársaságok tulajdonosai között legnagyobb számban korlátolt felelősségű társaságok vannak. Öt részvénytársaság rendelkezik tulajdonnal műholdas műsorszolgáltatásban. A Hálózatos Televízió Rt. 34 tulajdonosa között 13 közhasznú társaság szerepel, ezek általában városi televíziók.

Három műholdas műsorszolgáltató részvényesei közt található külföldi tulajdonos:

- Z+ Műsorszolgáltató Rt. esetében Viva Fernsehen Beteiligung GmbH (Im Mediapark 7. D-50670 Köln) tulajdoni hányada 99,62%, Viva Media AG (Im Mediapark 2. D-50670 Köln) tulajdoni hányada 0,38%;
- AGRO-TV-ATV Első Magántelevíziós Rt. esetében Woodham Enterprise Ltd. (PA-Panama City, Panama No. 10. Elvira Mendez street Top Floor) tulajdoni hányada 26%.
- Viasat Hungária Műsorszolgáltató Rt. esetében MTG Broadcasting AB (SE-Stockholm, Skeppsbron Box 2094 103 12 18.) tulajdoni hányada 95%.

1. táblázat*A műholdas műsorszolgáltatók és műsorszolgáltatások jegyzéke*

A műsorszolgáltató neve	A műsorszolgáltatás megnevezése	Vételkörzet	A terjesztés módja
AGRO-TV-ATV Rt.	Magyar ATV	országos közműsor-szolgáltató	műhold AM-mikro
Budapest TV Rt.	Budapest TV	országos	műhold
DIGITAL MEDIA Közép-Európai Zrt.	4!STORY TV	körzeti	műhold
Duna Televízió Rt.	Duna TV	országos közszolgálati	műhold AM-mikro
Duna Televízió Rt.	Autonómia*	országos közszolgálati	műhold AM-mikro
ECHO HUNGARIA TV Rt.	ECHO TV	országos	műhold
Filmmúzeum Rt.	Filmmúzeum	körzeti közműsor-szolgáltató	műhold AM-mikro
Hálózatos Televíziók Rt.	Hálózat/HTV/	országos	műhold
HBO Rt.	HBO	körzeti	műhold AM-mikro
HBO Rt.	HBO 2	körzeti	műhold
HÍR Televízió Rt.	HÍR TV	körzeti	műhold AM-mikro
HUMOR1 Műsorszolgáltató Rt. **	COOL TV	körzeti	műhold
Magyar Televízió Rt.	m2	országos közszolgálati	műhold AM-mikro
Magyar Televízió Rt.	m3*	országos közszolgálati	műhold AM-mikro
Minimax Műsorszolgáltató Rt. **	Minimax	körzeti	műhold AM-mikro
Musicmax Műsorszolgáltató Rt. **	Musicmax	körzeti	műhold
PAX TV Rt.	PAX TV	körzeti közműsor-szolgáltató	műhold
Spektrum TV Rt.	Spektrum TV	körzeti	műhold AM-mikro
Sport1 TV Műsorszolgáltató Rt.	Sport1	körzeti	műhold AM-mikro
Sport1 TV Műsorszolgáltató Rt.	Sport2	körzeti	műhold AM-mikro
Transsylvania Rt.	Kincsem Rádió	országos	műhold
TV Paprika Műsorszolgáltató Rt.	TV Paprika	körzeti	műhold
Viasat Hungária Műsorszolgáltató Rt.	Viasat 3	Körzeti	műhold
Z+ Műsorszolgáltató Rt.	VIVA+	körzeti	műhold AM-mikro

*: a műsorszolgáltatás még nem működik

** : a műsorszolgáltató bejelentette, hogy tevékenységét külföldön folytatja, törlése a nyilvántartásból az év végéig nem történt meg.

IV. A MŰSORSZÓRÁSI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSÉRE SZOLGÁLÓ FREKVENCIAGAZDÁLKODÁS HELYZETE

1. Digitális műsorszórás célú frekvenciák

Az ORTT kérése alapján az NHH (elődje Hírközlési Főfelügyelet) olyan digitális adóhálózat terveinek kidolgozását indította el, amely három multiplex részére az ország területének nagy részét elérő országos lefedettséget tudna biztosítani a meglévő analóg adások egyidejű megtartása mellett. Az ehhez a tervhez tartozó frekvenciakészlet szolgálna a DTT megindítására.

A tervben szereplő frekvenciák használatbavétele az érvényes nemzetközi megállapodásoknak megfelelően csak a frekvencia használatbavétele által érintett, általában a szomszédos országokkal lefolytatott sikeres koordináció után történhet. Ez a koordinációs folyamat még nem teljesen fejeződött be, ezért egészen pontosan nem rögzíthető a digitális műsorszórás indításakor rendelkezésre álló lehetőségek listája és a hozzájuk tartozó, számított ellátási területek leírása.

A tervezés 20 adótelephelyre vonatkozóan három-három multiplex részére kísérelt meg frekvenciát biztosítani. A koordinációs helyzetre vonatkozó korábbi NHH tájékoztatások alapján úgy tűnt, hogy induláskor (2007 körül) mintegy 7-8 körzetben lesz lehetőség minimum 2, de remények szerint a körzetek többségében 3 multiplex indítására.

Az NHH-től 2005. szeptember elején kapott szakértői jelzések azonban már arra utaltak, hogy az induló frekvenciakészlet legfeljebb 2 multiplex kialakítására lesz elegendő. A szóbeli információkat követően írásban beérkezett hivatalos tájékoztatás pedig még ennél is kedvezőtlenebb állapotot tükröz a nemzetközi koordináció által eddig jóváhagyott induló frekvenciakészlet tekintetében.

Az NHH 2005. szeptember 9. napján kelt levelében tájékoztatta a Testületet arról, hogy az RRC-06-os tervező értekezletre benyújtandó magyar digitális műsorszóró igények előegyeztetése 2005. október 31. napjára fejeződik be. A 2006. évi értekezleten a magyar és szomszédos országok által benyújtott tervek módosítására várhatóan csak néhány esetben lesz szükség. Az RRC-06 után felhasználható további frekvenciák, és azok átmeneti időszakban való felhasználási feltételeinek egyeztetését 2005. október 31. napját követően tudja elkezdni az NHH az érintett igazgatásokkal. Újabb sikeres DVB-T koordináció tekintetében jelentősebb változás 2006 elején várható.

Az NHH 2005. november 8. napján kelt levelében tájékoztatta a Testületet arról, hogy a 2004. évi Körzeti Rádiótávközlési Értekezlet (RRC-04) határozata értelmében a 2006. évi Értekezlet (RRC-06) előkészítéseként, a Nemzetközi Távközlési Egyesület részére megküldte az Informatikai és Hírközlési Minisztériummal egyeztetett magyar digitális műsorszóró frekvenciaigényeket.

A magyar digitális frekvenciaigények az alábbiak:

- a III. TV sávban: 1 DVB-T digitális TV adóhálózat
 3 T-DAB digitális rádió adóhálózat
- a IV/V. TV sávban: 7 DVB-T digitális TV adóhálózat

Az NHH a magyar digitális frekvenciaigényekkel kapcsolatos részleteket levele mellékleteként ismertette.

Az NHH levelében tájékoztatott arról is, hogy a szomszédos országokkal eddig lefolytatott előkoordinációs tárgyalások nem mindegyik földrajzi régióban voltak eredményesek. Ezért nem minden adóhálózat biztosítja az ország egész területének lefedését. A még fennálló megoldatlan kérdéseket az NHH a későbbiek során levelezés formájában, illetve az RRC-06 értekezleten kívánja megoldani.

Az RRC-06 Körzeti Rádiótávközlési Értekezlet – figyelembe véve más országok igényeit és a frekvencialehetőségeket – hoz döntést és az értekezleten elfogadott terv határozza meg hosszú távra az egyes országok számára az országos digitális rádiózás és televíziózás frekvencialehetőségeit. Ennek megfelelően Magyarország 2006. június 16. napja után rendelkezik majd egy nemzetközileg elfogadott digitális műsorszóró frekvenciatervvel.

Az NHH tájékoztatásából kitűnik, hogy tekintettel arra, hogy a digitális terv a jelenleg analóg műsorszórásra intenzíven használt frekvenciasávokra készül, az átmeneti időszakban csak korlátozott mértékben használható. Ennek következménye, hogy a földfelszíni digitális műsorszórásra történő átállás fokozatosan, egy előre elfogadott nemzeti átállási stratégia alapján történhet meg. A stratégiának tartalmaznia kell, hogy az egyes analóg adók/hálózatok milyen időrendben kerülnek kikapcsolásra és a felszabaduló analóg frekvenciákon milyen ütemezésben valósulnak meg a digitális hálózatok.

Az NHH hangsúlyozta, hogy az átállási stratégia igen fontos részének tekinti, hogy a multiplexekben lévő programok a közszolgálati műsorok mellett olyan kereskedelmi műsorokat is tartalmazzanak, amelyek vonzóak a TV nézők számára és elősegítik a földi digitális műsorszórásra történő átállást.

Az Európai Unió 2012-ig tervezi a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra történő átállás befejezését. E törekvéssel összhangban van a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás feladatairól szóló 1021/2005. (III. 10.) Korm. határozat, mely szerint a földfelszíni digitális műsorszórást 2007-től – a frekvencialehetőségektől függően – szigetszerűen kell megkezdeni.

Az NHH utalt arra, hogy korábban tájékoztatta a Testületet azokról a telephelyekről és DVB-T csatornákról, amelyek koordinációja sikeresen befejeződött. Ezek a telephelyek és frekvenciák képezhetik alapját az első két műsorcsomag (multiplex) létrehozásának a szigetszerű bevezetés első fázisában. A további multiplexek szigetszerű elindítása, illetve országos lefedést biztosító multiplexek kialakítása csak egy későbbi koordinációs folyamat eredményeként, illetve a jelenlegi analóg hálózatok fokozatos kikapcsolásával valósítható meg.

Az NHH véleménye szerint a 2012-ig terjedő átmeneti időszakra vonatkozó frekvencialehetőségek egyeztetése az RRC-06 után felgyorsul, hiszen ekkor már valamennyi szomszédos országnak érdeke lesz, hogy az elfogadott terv megvalósításának feltételeit a lehető legrövidebb időn belül megteremtse.

Az NHH jelezte, hogy az RRC-06 eredményeinek alapján a hazai átállási stratégiához a frekvencia felhasználás feltételeit, annak területi és időrendi vonzataival együtt részletesen kidolgozza.

2. A 70 MHz-es sáv leállása

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény, valamint a 284/2002. (XII. 21.) számú kormányrendelet 5. számú melléklete rendelkezik a 70 MHz URH sáv rádió műsorszórásra való felhasználásának lehetőségéről. Ennek értelmében a Magyar Rádió Rt. műsorszolgáltatónak 2006. év folyamán megszűnik a műsorszolgáltatási jogosultsága a fenti sávban.

Miután jelenleg a Kossuth Rádió parlamenti és nemzetiségi műsorainak országos, regionális műsorainak részleges sugárzása ebben a sávban zajlik új, alternatív ellátási stratégia kidolgozása volt szükséges. Az MR Közalapítvány kuratóriumának elnöksége a fenti feladat megoldásának előkészítése végett arra kérte a Magyar Rádió Rt. vezetését, hogy 2004. január 31. napjáig egy vitaanyagot terjesszen elő a fenti témában.

A végleges vitaanyag elkészítése során a Magyar Rádió Rt. szükségesnek tartotta bevonní mindazokat, akik a frekvenciagazdálkodás és a műsorszolgáltatás területén a műsorszolgáltató „hatósági partnerei”. Ennek megfelelően a műsorszolgáltató 2004. január 21. napján a Műszaki Igazgatóságon előzetes szakmai egyeztetést tartott az ORTT, az NHH és az MR Rt. részvételével, mely konzultáció napirendjén szerepelt a leállás pontos időpontjának egyeztetése, az MR Rt. részéről alternatív javaslatok bemutatása és a lehetőségek közös értékelése.

Ezt követően az MR Rt. meghívta a Testület Irodáját a Magyar Rádió Rt. által összeállított, az OIRT FM sáv leállítását követő stratégiai lehetőségek előterjesztésében javasolt munkacsoport alakuló ülésére. Az ülés megtartására a Magyar Rádió Rt. Műszaki Igazgatóságán került sor 2004. június 29. napján a Magyar Rádió Rt., az Antenna Hungária Rt., a Nemzeti Hírközlési Hatóság és az ORTT képviselőinek jelenlétében. A konzultáció eredményeként a műsorszolgáltató vállalta, hogy kialakítja koncepcióját és arról tájékoztatja a Testületet.

A koncepció kapcsán a Testület „a Magyar Rádió Rt. regionális és nemzetiségi műsorai, valamint a parlamenti közvetítések a 66-73 MHz frekvenciasáv leállítását követő időszakban” tárgyban meghozott 448/2005. (III. 9.) számú határozatában rögzítette, hogy szerinte nem indokolható a Magyar Rádió Rt. igénye további műsorszolgáltatási lehetőségek iránt.

A Testület határozatával egyúttal felkérte a műsorszolgáltatót arra, hogy a Testület döntésének ismeretében nyújtson tájékoztatást arról, hogy az OIRT sáv leállítását követően hogyan kíván eleget tenni a törvény által meghatározott feladatainak. A műsorszolgáltató ennek csak a Testület ismételt felhívására tett eleget.

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 128. § (2) bekezdés b) pontja és a 132. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy a közszolgálati rádió törvényben meghatározott feladatainak ellátásához három országos műsort szolgáltat, meghatározva egyben azt is, hogy a három műsor milyen sávban sugározható (egy az 526,5-1606,5 kHz, kettő a 87,5-108,0 MHz frekvenciasávban).

A Testület a törvényben meghatározottakon túlmenően a Magyar Rádió Rt. rendelkezésére bocsátott egy újabb adóhálózatot is szintén a 87,5-108,0 MHz frekvenciasávban. 140/2003. (III. 25.) számú határozatában rögzítette, hogy a Magyar Rádió Rt. 100 MHz-es országos URH sávon meglévő műsorfolyamának műsor elemei tartalmilag napi 20 órában azonosak az MR Rt. 66-73 MHz-es sávban sugárzott műsorával.

Azt, hogy a műsorszolgáltató mely műsorait milyen sávokban sugározza, a Testület a Magyar Rádió, mint országos közszolgálati műsorszolgáltató jogosultságai érvényességi idejének meghosszabbítása tárgyában meghozott 1230/2003. (VII. 17.) számú határozatában rögzítette.

A 140/2003. (III. 25.) és az 1230/2003. (VII. 17.) számú ORTT határozatban foglaltak együttes értelmezésével megállapítható, hogy ezen a 100 MHz-es sávon valósul meg a Kossuth Rádió sugárzása, a parlamenti közvetítések időszakos sugárzása a Kossuth műsor megszakításával, a nemzetiségi műsorok hasadással történő országos lefedettségű sugárzása, valamint a Magyar Rádió regionális műsorainak időben részleges, a reggeli főműsoridőben hasítással történő sugárzása.

Az újabb koncepcióterv kapcsán a Testület 1938/2005. (IX. 21.) számú határozatában döntött arról, hogy az nem ad maradéktalan választ a Testület azon felkérésére, hogy a műsorszolgáltató az OIRT sáv leállítását követően hogyan kíván eleget tenni a törvény által

meghatározott feladatainak, a Testület ismételen a műsorszolgáltatóhoz fordul, hogy a törvényi kötelezettségek, illetve az ORTT határozatok tükrében, 2005. november 1. napjáig adjon konkrét tájékoztatást arról, hogyan fogja az OIRT sáv leállítását követően teljesíteni a parlamenti közvetítésekre, illetve a nemzetiségi műsorokra vonatkozó vállalásokat, kötelezettségeket. A Testület döntéséről a Magyar Rádió Közalapítvány elnökét is értesítette.

2005. október 17. napjára a Magyar Rádió Rt. igazgatásszervezési alelnöke, Hollós János megbeszélésre hívta a kérdés megoldásában érintett feleket. A megbeszélésen előadást tartott a műsorszolgáltató műszaki igazgatója, az ORTT elnöke, az NHH frekvenciagazdálkodási igazgatója, az AH Rt. műsorterjesztési vezérigazgató-helyettese.

A megbeszélésen körvonalazódó lehetőség, a nemzetiségi rádiózás középhullámon történő megvalósulása, elfogadható volt a kisebbségi önkormányzatok képviselői számára. Kiemelésre kerültek a megbeszélésen a KH sugárzás előnyei, az, hogy országossá lehet tenni és megszűnik a „közösködés” a parlamenti és a regionális adásokkal.

Ezt követően 2005. október 21. napján újabb konzultáció megtartására került sor, melyen a kisebbségi önkormányzatok részéről részt vett Fuzik János, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke, Heinek Ottó, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke és Lásztity Péro, a Budapesti Szerb Önkormányzat alelnöke, illetve a műsorszolgáltató részéről Hollós János, dr. Góbyös István és Sütő László.

A konzultáció eredményeként megküldött újabb koncepció alapján a Testület 2375/2005. (XI. 23.) számú határozatában tekintettel 282/2005. (II. 16.) és 448/2005. (III. 9.) számú határozatában foglaltakra továbbra is fenntartotta álláspontját, miszerint a Magyar Rádió Rt. igénye további műsorszolgáltatási lehetőségek iránt nem indokolható.

A Testület határozatában egyúttal döntött arról is, hogy felhívja a műsorszolgáltatót arra, hogy a nemzetiségi műsorok és a parlamenti közvetítések sugárzását a meglévő 100 MHz-es műsorszolgáltatási jogosultságok műsorszerkezetének keretében oldja meg.

V. A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER 2005. ÉVI VÁLTOZÁSAI

1. Fontosabb jogszabályváltozások

Az ORTT és Irodája munkáját érintő jogszabályi háttér 2005-ös módosulása körében különösen fontos kiemelni, hogy 2005. november 1-jén hatályba lépett a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.), amely mind szemléletében, mind pedig konkrét rendelkezéseiben komoly változásokat hozott a hatósági eljárás jogi szabályozásában. Tekintettel arra, hogy a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 136. §-a értelmében az ORTT az Rttv. több előírásának alkalmazása során is közigazgatási ügyben eljáró szerv, és eljárására most már (az 1957 óta hatályos Áe. helyett) a Ket.-ben foglaltakat kell alkalmazni, az új eljárási törvény az ORTT hatósági munkáját is új keretek közé helyezte.

E változás mibenlétének megfogalmazásakor azt kell hangsúlyozni, hogy az új törvényt mind a preambulumban konkrétan megfogalmazottak, mind a későbbi előírások jellege alapján egyértelműen más szemléletmód jellemzi mint elődjét. Minden korábbinál határozottabban igyekszik ugyanis elősegíteni a Ket. a hatósági eljárások ügyfeleinek joggyakorlását, és az új szabályozást általánosságban is az ügyfélbarát szemlélet, a „szolgáltató stílusú közigazgatás” víziója jellemzi. Ezzel összhangban a Ket. a közigazgatási hatóságoktól sok tekintetben a korábbinál szervezettebb, szabályozottabb, több eljárási cselekményt magában foglaló eljárást követel meg, és ez érezhető többletterhet jelent az ORTT számára is.

Az ORTT a fentiekre tekintettel alapos elemzésekkel készült az új eljárási törvény hatálybalépésére, és részletes szakmai anyagok alapján alakította ki új, a Ket. keretei közé helyezett hatósági munkarendjét. (E munkarend egyik, a Ket. előírásait és szemléletét hűen követő pontja értelmében például az ORTT a jövőben nyilatkozattételre hívja fel a hatósági eljárás alá vont műsorszolgáltatókat, így azoknak minden esetben lehetőségük lesz álláspontjuk kifejtésére a közigazgatási döntés meghozatala előtt.) Az új jogszabály miatt szükségessé váló változtatásokra figyelemmel az ORTT és Irodája a hatósági munka folyamatát rendező belső szervezeti szabályzatok áttekintésére és szükség szerinti pontosítására, újraszabályozására is sort kerített.

Az új közigazgatási eljárási törvény hatálybalépésével egyidejűleg módosult a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény közigazgatási perekre vonatkozó szabályozása. Mindennek az ORTT munkája szempontjából annyiban van jelentősége, amennyiben a műsorszolgáltatók a hatósági döntések többségével szemben élnek a bírósági felülvizsgálat lehetőségével, így a Pp. módosításával felmerülő, a közigazgatási szerveket terhelő többletterhek az ORTT Irodáját is érinteni fogják. A jövőben ugyanis a közigazgatási határozatok (és egyes végzések) elleni keresetlevelet a határozatot hozó szervnél kell benyújtani, amely rövid határidőn – az ORTT esetében 15 napon – belül köteles azt nyilatkozatával együtt továbbítani a bírósághoz.

A **gazdasági reklámtevékenységről** szóló 1997. évi LVIII. törvény 2005. során több ízben módosult. A 2005. augusztus 1-jei szövegváltozás mind az általános rendelkezések, mind a reklámfelügyeleti eljárás szabályaiban változást hozott. Az *általános rendelkezések*

módosulása az Európai Parlament és a Tanács 98/27/EK irányelve (a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról) és az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve (a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről) harmonizálását hajtotta végre. A *reklámfelügyeleti eljárás* változása a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről szóló, 2004. október 27-i 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

Az október 31-ei szövegváltozás lehetővé teszi az Országos Gyógyszerészeti Intézet eljárását a reklámfelügyeleti eljárásban, a gyógyszerek és a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású termékek reklámja és gyógyszerismertetése kapcsán.

Médiaajogi szempontból a november 1-jén hatályba lépett módosítás tekinthető a legjelentősebbnek. Ettől az időponttól *tilos közzétenni olyan reklámot, amely külföldön szervezett szerecsjátékhoz vagy ajándéksorsoláshoz kapcsolódik*. A módosítás összhangba hozza a reklámfelügyeleti eljárást a Ket. szabályaival.

Az Országgyűlés az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében biztosított jogállamiság, valamint a 61. § (1) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismerhetőségéhez és terjesztéséhez való alapvető jog érvényesülése érdekében a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19. §-ában foglaltakkal összhangban megalkotta az **elektronikus információszabadságról** szóló 2005. évi XC. törvényt, amely 2006. január 1-jén lép hatályba. A törvény célja annak biztosítása, hogy a közvélemény pontos és gyors tájékoztatása érdekében a közérdekű adatoknak a törvényben meghatározott körét elektronikus úton bárki számára személyazonosítás és adatigénylési eljárás nélkül, folyamatosan és díjmentesen közzétegyék. Az elektronikus közzététel kötelezettsége a törvény 3. § (1) a) pontja értelmében – többek között – az Országos Rádió és Televízió Testületre, mint közfeladatot ellátó szervre is kiterjed.

Az **elektronikus hírközlésről** szóló 2003. évi C. törvény adatkezelési szabályai 2005. július 1-jével, a hatósági eljárásra vonatkozó általános szabályok a Ket. hatályba lépésével (és annak megfelelően) 2005. november 1-jével változtak.

2. Műsorszolgáltatási szerződések módosítása

2.1. A földfelszíni országos műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződéseinek módosítása

Danubius Rádió Műsorszolgáltató Rt.

I.

Az ORTT és a műsorszolgáltató 2005. május 26. napjával módosította a köztük 1997. november 18-án létrejött műsorszolgáltatási szerződést, melynek lényege az, hogy a szerződés szerint kiszabható kötbér mértéke csökkent a szerződés bizonyos szakaszainak megsértése esetén. Ennek alapján az Rttv. 15. § (1) bekezdésének megsértése esetén a szerződés 8.2.1.13 szakasza alapján kiszabható kötbér mértéke a korábbi 2,5%-ról 0,5%-ra mérséklődött. A műsorszolgáltatási szerződés 8.2.2.9 pontja bizonyos szerződéses előírások (műsorszórás kapacitás maximális vételkörzete kihasználásával történő műsorszolgáltatás, a pályázati

ajánlatban vállalt műszaki berendezésekkel végzendő magas színvonalú műsorszolgáltatás, az Rttv.-nek a műsorszolgáltatás alapelveivel és szabályaival kapcsolatos rendelkezéseivel összhangban végzendő műsorszolgáltatás, a szerződés 6. sz. melléklet szerinti minimum előírásoknak megfelelő műsorszolgáltatás, közszolgálati műsorszámoknak a pályázati ajánlatban vállaltak szerinti szolgáltatása, a magyarországi gyártású és európai műsorok arányát a pályázati ajánlatban vállaltak szerinti fenntartása, a műsorszolgáltatás folyamatosan magas színvonalon való végzéséhez szükséges pénzügyi fedezet biztosítása) megszegése esetére 0,5%-os mértékű kötbér szankció alkalmazását tette lehetővé, melyet a felek közös megegyezéssel 0,1%-ra csökkentettek.

II.

Az ORTT és a műsorszolgáltató – a 1254/2005. (VI. 22.) és az 1519/2005. (VII. 20.) számú testületi határozatok alapján – 2005. július 20-án egyezségi megállapodást kötött a folyamatban lévő egyes peresített ügyek lezárásáról. A megállapodás 2. pont 4. alpontja rendelkezik arról, hogy a felek a műsorszolgáltatási szerződést úgy módosítják, hogy a zenei műsorszámokból szerkesztett évi műsoridő tekintetében tett vállalás esetén a magyarországi gyártású zenei műsorszámok aránya 18,75%-ról 25%-ra emelkedik.

Az egyezségi megállapodás fentebb ismertetett része alapján a felek 2005. augusztus 30. napjával módosították a műsorszolgáltatási szerződés mellékletét képező 9.2.5. Műsorterv 9.2.5.1. pont alatt található „Programterv Nyilatkozat”-ának 6. pontját, azaz a „Gyártás” elnevezésű részét, mely szerint „a zenei műsorszámokból szerkesztett évi műsoridő legalább 25%-a magyarországi gyártású műsorszám”.

Sláger Rádió Műsorszolgáltató Rt.

Az ORTT és a műsorszolgáltató 2005. június 16. napjával módosította a köztük 1997. november 18-án létrejött műsorszolgáltatási szerződést.

A szerződésmódosítás előzménye az volt, hogy a Sláger Rádió Műsorszolgáltató Rt. műsorszolgáltatási szerződésének 13. (2/4) számú melléklete az egyes műsorkategóriák százalékos megosztását, összefoglalóan a műsorszolgáltató műsorrendjét 2004. évvel bezárólag tartalmazta, továbbá a szerződés érvényben lévő mellékleteinek együttes értelmezésével csak meglehetősen bonyolult módon volt megállapítható a műsorszolgáltató műsorrendje, így szükségessé vált a szerződés e tekintetben való felülvizsgálata, és új, egyértelműbb, mindkét fél számára követhetőbb szabályozás kialakítása.

A műsorszolgáltató és a Testület közötti egyeztető tárgyalások eredményeként a szerződésmódosítási folyamat 2005. június 16-án zárult le.

A módosítás lényege a következőkben foglalható össze:

- a műsorszolgáltatási szerződés 13. számú mellékletének (2/4) jelű, a „*Műsorszámok évi besorolása*” címet viselő táblázata helyébe egy új, a műsorkategóriák százalékos megosztását 2005-től 2009-ig szabályozó táblázat került, amelynek számai megegyeznek a korábbi táblázat számaival;
- a műsorszolgáltatási szerződés 13. számú mellékletének (1/4) jelű „*Programterv Nyilatkozatának*” 3. (Közszolgálati műsorszámok) és 4. (Hírműsorok) pontja is megváltozott: közszolgálati műsorszámok a hírműsor időtartamán kívül főműsoridőben legalább 5 percben kerülnek szolgáltatásra, továbbá minden két órában legalább 5 perc önálló hírműsor, valamint ezen felül főműsoridőben legalább 26 perc önálló hírműsor kerül szolgáltatásra.

- szerződés szerint kiszabható kötbér mértéke csökkent a szerződés bizonyos szakaszainak megsértése esetén. Ennek alapján az Rttv. 15. § (1) bekezdésének megsértése esetén a szerződés 8.2.1.13 szakasza alapján kiszabható kötbér mértéke a korábbi 2,5%-ról 0,5%-ra mérséklődött. A műsorszolgáltatási szerződés a 8.2.2.9 pontja bizonyos szerződéses előírások (műsorszórési kapacitás maximális vételkörzete kihasználásával történő műsorszolgáltatás, a pályázati ajánlatban vállalt műszaki berendezésekkel végzendő magas színvonalú műsorszolgáltatás, az Rttv.-nek a műsorszolgáltatás alapelveivel és szabályaival kapcsolatos rendelkezéseivel összhangban végzendő műsorszolgáltatás, a szerződés 6. sz. melléklet szerinti minimum előírásoknak megfelelő műsorszolgáltatás, közszolgálati műsorszámoknak a pályázati ajánlatban vállaltak szerinti szolgáltatása, a magyarországi gyártású és európai műsorok arányát a pályázati ajánlatban vállaltak szerinti fenntartása, a műsorszolgáltatás folyamatosan magas színvonalon való végzéséhez szükséges pénzügyi fedezet biztosítása) megszegése esetére 0,5%-os mértékű kötbér szankció alkalmazását tette lehetővé, melyet a felek közös megegyezéssel 0,1%-ra csökkentettek.

MTM-SBS Televízió Rt. és Magyar RTL Televízió Zrt.

A két országos földi sugárzású kereskedelmi televíziós csatorna műsorszolgáltatási szerződése a műsorszolgáltatási jogosultság további öt évvel történt megújításakor néhány pontban módosult, aktualizálásra került. (E fejezetben csak az érintett szerződéses pontok lényegi változását ismertetjük, a jogosultság megújításával egy külön fejezetben foglalkozunk.)

- A „Fogalom meghatározások” című 1. fejezetben az „üzleti év” definíciója változott meg úgy, hogy az utolsó üzleti év 2012. január 1-től 2012. július 9-ig tart.
- A szerződés 3. Fejezet „Műsorszolgáltatási Jogosultság”, 3.2 „Műsorszolgáltatási Jogosultság Időtartama” pontja kiegészült a „Meghosszabbított Műsorszolgáltatási Jogosultság”-ot meghatározó 3.2.2 ponttal.
- Az 5. Fejezet „A Műsorszolgáltatási Díj”, 5.1.2 pontja is módosult, s abban meghatározásra került, hogy a műsorszolgáltatók a 2007-2012 közötti műsorszolgáltatási jogosultság időtartamára mekkora összeget, milyen ütemezéssel kötelesek megfizetni.
- A 10. Fejezet „Biztosíték”, 10.1 „Bankgarancia” pontjának 10.1.1.2 alpontja is megváltozott, hiszen a műsorszolgáltatók a díjfizetéssel érintett „Meghosszabbított Műsorszolgáltatási Jogosultság” időtartamára, azaz az új díjrészletek fizetéseinek esedékességével egyidőben is kötelesek a szerződés szerint meghatározott bankgaranciát adni.
- A 12. Fejezet „Vegyes rendelkezések” 12.1 „A Szerződés időtartama” pontja az új dátummal, azaz „2012. július 9-ig” szövegrésszel módosul.
- A Szerződés 3. Fejezet „Műsorszolgáltatási Jogosultság”, 3.3 „A Műsorszolgáltatási Jogosultság további 5 évre történő megszerzése” pontja 2007. július 9-én 24:00 órától hatályát veszti.

A műsorszolgáltatók szerződése a 2005. év folyamán egyéb tekintetben nem módosult.

Itt jegyezzük meg, hogy a **Magyar RTL Televízió Zrt.** műsorszolgáltatási szerződése továbbra sem tartalmazza a jogharmonizációs célú törvénymódosítással a médiatörvénybe került rendelkezéseket, illetve azok megsértése esetén alkalmazható szankciókat. A Testület még 2003. évben kezdeményezte az M-RTL vonatkozásában is a műsorszolgáltatási szerződés jogharmonizációs célú törvénymódosításnak megfelelően történő megváltoztatását, azonban a szerződés módosítás folyamata még nem zárult le. A Testület 2005. augusztus 31-

én újra megküldte a jogharmonizációs célú módosítást tartalmazó ajánlatát, azonban a módosított szerződés aláírására nem került sor, az egyeztetés folyamatban van.

2.2. A helyi és körzeti műsorszolgáltatási szerződések módosítása

A Testület 2005-ben a következő szerződésmódosításokat hajtotta végre a helyi és körzeti földfelszíni műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződéseiben.

Műsorterv módosítás

A Testület minden esetben módosította azon műsorszolgáltatók szerződéseit, akik számára hálózatba kapcsolódást engedélyezett. A 2005. évi hálózatba kapcsolódásokat a beszámoló V. fejezet 4. pontja tartalmazza.

A Testület a hálózatba kapcsolódás miatt módosította az alábbi hálózatos műsorszolgáltatók műsortervét a testületi gyakorlatnak megfelelően az alapvető jellegzetességek, és a központi elemek meghatározása tekintetében

- Gyöngyösi Médiakért Alapítvány, Gyöngyös 88,9 MHz,
- Led Bt. Gyula 96,0 MHz,
- Digitális Média Kft. Várpalota 97,1 MHz,
- Aktív Rádió Kft. Tapolca 101,8 MHz,
- MTC Jonatán Rádió Kft. Nyíregyháza 102,6 MHz,
- Ágota Rádiók Kft. Karcag 93,8 és Püspökladány 91,8 MHz,
- Rádió Jam Rt. Veszprém 90,6 MHz, Ajka 88,8 MHz, Pápa 92,7 MHz, Balatonfüred 91,8 MHz + Keszthely 92,2 MHz jogosultságai,
- Kölcsey Televízió Műsorszolgáltató Kht. Nyíregyháza 52. csatorna,
- Bo-Land Kft. Fehérgyarmat 38. csatorna,
- a Rádió 1 Kft. Veszprém 94,6 MHz jogosultsága,
- a Newave Kft. Eger 101,9 MHz jogosultsága,
- a Mambó Rádió Kft Pécs 90,6 MHz jogosultsága,
- a Mambó Rádió Kft. Komló 99,4 MHz jogosultsága,
- a Rádió Győr Kft. Győr 96,4 MHz jogosultsága,
- a Cervinus Kft. Szarvas 95,2 MHz jogosultsága,
- a TRACK 57 Kft. Sárbogárd 87,9 MHz-val kibővített Székesfehérvár 101,8 MHz jogosultsága,
- a Varage Kft. Debrecen 92,3 MHz jogosultsága,

2005-ben ideiglenesen módosította a Testület a radiocafé Kft. és az Erasmus 2001 Bt. műsortervét a Volt Fesztivál időtartamára.

Adóteljesítmény növelés

A Testület teljesítménynövelés engedélyezése esetén, kereskedelmi műsorszolgáltatóknál a műsorszolgáltatási díj egyidejű korrekciójával módosítja a műsorszolgáltatási szerződést. 2005-ben a Testület Balogh Erika műsorszolgáltatónak a Vaja 98,4 MHz, a Bo-land Kft.-nek a Fehérgyarmat 38. csatorna, az Ariel Kft.-nek Budapest 92,1 MHz vonatkozásában engedélyezte adóteljesítményének növelését.

A Mixolid Szolgáltató Rt. (Fix TV Budapest 26. csatorna) műsorszolgáltató esetében sugárzó antenna rendszerének átépítése miatti vételkörzet-növekedése következtében vált szükségessé a szerződésmódosítás, amelyhez a Testület hozzájárult.

Díjcsökkentés

A Testület 1027/2005. (VI. 2.) számú határozatával a műsorszolgáltatás vételi nehézségeire tekintettel 2005. január 1-jétől méltányosságból lecsökkentette a Kevipress Kkt. műsorszolgáltatási díját. Ugyanis a műsorszolgáltatási szerződés megkötése után röviddel született a 464/I/2002. (III. 7.) számú határozat, amely normatív alapon állapítja meg a helyi műsorszolgáltatók minimális műsorszolgáltatási díját, a vételkörzetben élő lakosság figyelembevételével. Ezen az alapon alacsonyabb lett volna a kiírt minimális műsorszolgáltatási díj. A Testület ehhez képest állapította meg a csökkentett műsorszolgáltatási díjat az eredeti pályázati díj és a műsorszolgáltató ajánlatának arányában.

Egyéb

A Testület minden esetben módosította a műsorszolgáltatási szerződéseket, amennyiben jóváhagyta

- hálózatba kapcsolódott műsorszolgáltatók esetében a hálózatos és a saját műsoridő, illetve a műsorstruktúra módosítására irányuló kérelmeket,
- a nyertessé nyilvánított pályázó számára a műsorszolgáltatás megkezdésének halasztását,
- az embléma-, szignál-, név-, sajtójogi felelősváltozást.

Műsorszolgáltatási szerződések felmondása, megszüntetése

A Testület 2005. január 31. napjával közös megegyezéssel megszüntetette a Viasat Rt. és az ORTT között 1999. április 15. napján a Budapest 48. csatornára létrejött műsorszolgáltatási szerződést (a műsorszolgáltató a továbbiakban kizárólag műholdasként működik).

A Testület 310/2005. (II. 17.) számú határozatával a műsorszolgáltatási díjfizetési kötelezettség megszegésének indokával a műsorszolgáltatási szerződés 7.4.2. pontja alapján 15 napos határidővel felmondta a Gönyűmédiá Kft. műsorszolgáltatási szerződését.

A Testület azonnali hatállyal felmondta az Észak-Magyarországi Regionális Televízió Kommunikációs Rt. Miskolc 50. csatorna tekintetében kötött műsorszolgáltatási szerződését, a szerződés 6.4.1. pontja alapján, és a Fresh RTV Kft. műsorszolgáltatóval Kiskörös 97,0 MHz műsorszolgáltatási jogosultság vonatkozásában megkötött műsorszolgáltatási szerződést annak 7.9.1.6. pontja alapján, tekintettel arra, hogy a műsorszolgáltató műsorszolgáltatását 2005. május 31. napjától szünetelteti.

3. Pályáztatási tevékenységek 2005-ben

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 52. §-a alapján a Testület a műsorszolgáltatási pályázatok előkészítése érdekében a műsorszolgáltatási lehetőségek jegyzékének és az ehhez tartozó frekvenciatervek kidolgozására kéri fel – az informatikai és hírközlési miniszter útján – a Nemzeti Hírközlési Hatóságot.

A Testület felkérésében meghatározza a frekvenciatervezéshez szükséges elvi szempontokat, a frekvenciatervezésben alkalmazandó preferenciákat, valamint a frekvenciatervezés ütemezését és irányelveit, míg a Nemzeti Hírközlési Hatóság által kidolgozott frekvenciatervnek tartalmaznia kell a műsorszóró adó névleges telephelyeit, a telepítés műszaki követelményeit, a besugározható ellátottsági körzetet, valamint a Nemzetközi Rádiószabályzat jelölései szerinti frekvenciasávot. A frekvenciatervek és a tervezés elvi szempontjai nyilvánosak, azokat a Nemzeti Hírközlési Hatóságnál bárki megtekintheti.

A Testület a frekvenciatervet jóváhagyás előtt legalább tizenöt napra közszemlére bocsátja. A közszemlére bocsátásról és annak helyéről a kezdőnapja előtt legalább két héttel, legalább két országos napilapban a Testület felhívást tesz közzé, amelyben megjelöli a közszemle lezárását követően legkorábban tíz nap múlva megtartandó nyilvános meghallgatás helyét és időpontját.

A nyilvános meghallgatást követően a Testület pályázati felhívás tervezetet készít és azt teljes egészében, indokolással együtt a Kulturális Közlönyben közzéteszi, melyre a közzétételt követő tizenöt napon belül bárki írásban a Testülethez címzett észrevételt tehet.

A pályázati felhívás-tervezet közzétételétől számított legkevesebb húsz napon túl, legkésőbb harminc napon belül a Testület nyilvános meghallgatást tart, mely meghallgatáson a Nemzeti Hírközlési Hatóság képviselője is részt vesz. A meghallgatás helyéről és időpontjáról legalább a meghallgatást tíz nappal megelőzően közleményt kell közzétenni a Kulturális Közlönyben és két országos napilapban.

A meghallgatás után a Testület dönt a pályázati felhívás szövegének véglegesítéséről, döntését pedig a meghallgatást követő harminc napon belül a Kulturális Közlönyben közzéteszi.

A pályázati felhívás Kulturális Közlönyben való megjelenését követően a törvény 95. § (4) bekezdése alapján országos műsorszolgáltatásra vonatkozó pályázat benyújtására hatvan, a körzeti műsorszolgáltatásra vonatkozó pályázat benyújtására negyven, míg helyi műsorszolgáltatásra vonatkozó pályázat benyújtására harminc nap áll a pályázók rendelkezésére.

3.1. A Nemzeti Hírközlési Hatóság által megküldött, rendelkezésre álló műsorszolgáltatási lehetőségek

Az Országos Rádió és Televízió Testület az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében úgy döntött, hogy visszaadja azokat a Nemzeti Hírközlési Hatóságnak azzal a tájékoztatással, hogy nem kívánja őket megpályáztatni.

Telephely	Frekvencia (MHz)	Megjegyzés
Telkibánya	99,2	287/2005 (II. 16.) ORTT határozat
Dombóvár	100,2	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Dunaföldvár	104,1	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Pécs	90,0	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Tamási	99,6	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Gyöngyös	102,2	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Kékes	103,8	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Miskolc	101,6	625/2005 (I. 6.) ORTT határozat
Ózd	90,3	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Salgótarján	89,9	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Fehérgyarmat	99,5	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Nyíregyháza	100,5	626/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Hódmezővásárhely	99,8	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Szeged	87,9	626/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Tatabánya	99,1	626/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Budapest	47.	625/2005 (IV. 6.) ORTT határozat
Mátészalka	89,3	1317/2005. (VI. 29.) ORTT határozat
Miskolc	50.	1974/2005.(XI. 28.) ORTT határozat

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület a 625/2005. (IV. 6.) határozatával a pályáztatás mellett döntött. A Pályázati felhívás tervezet a Kulturális Közlöny 2005. június 28. napján megjelent. Nyilvános meghallgatás július 28. napján lezajlott. A Testület az 1973/2005. (IX. 28.) számú határozatával elrendelte kivételét a végleges pályázati felhívásból, mivel ez a frekvencia az NHH tájékoztatása szerint nincs nemzetközileg koordinálva.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Vác	91,1

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek helyett a Testület a Nemzeti Hírközlési Hatóság által javasolt, a műsorszolgáltatási igény kielégíthetősége érdekében azonos ellátottságot biztosító új csatorna lehetőségét fogadta el a digitális átállással együtt járó változások miatt.

Telephely	Csatorna
Győr	47.
Szeged	29.

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület az Rttv. 52. § (1) bekezdése alapján felkérte a Nemzeti Hírközlési Hatóságot a frekvenciatervek kidolgozására, de a pályáztatásukat még nem rendelte el.

Telephely	Csatorna/Frekvencia
Ajka	39.
Körmend és térsége	

3.2 A fennmaradt műsorszolgáltatási lehetőségek pályáztatása

Az Rttv. 102. § (4) bekezdése kimondja: „A pályázat az (1) bekezdés a) pontja alapján a) a Testület által közzétett nyilvános felhívásban megjelölt határidőig, valamint b) az a) pont szerinti nyilvános felhívásra beérkezett igények elbírálása után fennmaradt műsorszolgáltatási lehetőségekre bármikor benyújtható.”

Az ORTT 378/1998. (X. 7.) számú határozata alapján a pályázat benyújtására pályázati felhívás nélkül az a tény ad alapot, hogy a meghirdetett lehetőségre nem hirdetett nyertest a Testület. Pályázat benyújtására a pályázati felhívásra beérkezett pályázati ajánlatok elbírálását tartalmazó közlemény Kulturális Közlönyben történő közzétételét követően nyílik lehetőség.

A 102. § (4) bekezdés alkalmazására csak akkor van lehetőség, ha az eredetileg kiírt pályázatban szereplő műsoridő tekintetében egyáltalán nem hirdetett nyertest a Testület, ha ugyanis a műsoridő egy részének vonatkozásában a Testület nyertest hirdetett, akkor a 100. § (2)-(3) bekezdései lépnek életbe.

A Testületnek joga van pályázati felhívást kiírni az adott frekvencia vonatkozásában bármikor mindaddig, amíg nem érkezik a 102. § (4) bekezdése szerinti pályázat. Ha ilyen pályázat érkezik, a Testület gondoskodik arról, hogy e tény nyilvánosságra kerüljön: a beérkezés tényét a Kulturális Közlönyben és egy a jogosultság vételkörzetében megjelenő helyi lapban közzéteszi. A Kulturális Közlönyben történő közzététel időpontjától számított meghatározott időn belül (ez azonos az eredeti pályázati felhívásban meghatározott idővel) bárki benyújthat pályázatot a jogosultságra.

A 102. § (4) bekezdés alapján benyújtott pályázati ajánlatnak az adott műsorszolgáltatási jogosultság tárgyában közzétett pályázati felhívás eredeti alaki és tartalmi követelményeinek kell megfelelnie.

Az alábbi táblázatban a törvény 102. § (4) bekezdése alapján pályáztatható műsorszolgáltatási lehetőségek kerültek feltüntetésre, amelyek tekintetében az Országos Rádió és Televízió úgy döntött, hogy visszaadja azokat a Nemzeti Hírközlési Hatóságnak azzal a tájékoztatással, hogy nem kívánja őket megpályáztatni.

	Telephely	Frekvencia/ csatorna	Ellátható lakosság (fő)	Megjegyzés
1.	Kaposvár	1602 kHz	78 000 (nappal) 48 000 (éjszaka)	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
2.	Mohács	1485 kHz	33 000 (nappal) 19 000 (éjszaka)	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
3.	Szentgotthárd	106,6 MHz fennmaradó műsoridőre	9 000	286/2005. (II.16.) ORTT határozat
4.	Dombóvár	43.	20 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
5.	Hajós	39.	5 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
7.	Lenti	37.	9 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
8.	Orosháza	31.	33 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
9.	Sarud	22.	2 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
10.	Szekszárd	59. fennmaradó műsoridőre	38 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
11.	Tatabánya	43.	62 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
12.	Siófok	50.	44 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat
13.	Székesfehérvár	34.	107 000	625/2005. (IV.6.) ORTT határozat

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség helyett a Testület a Nemzeti Hírközlési Hatóság által javasolt, a műsorszolgáltatási igény kielégíthetősége érdekében azonos ellátottságot biztosító új csatorna lehetőségét fogadta el a digitális átállással együtt járó változások miatt.

Telephely	Csatorna
Kiskunfélegyháza	52.

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek pályáztatása folyamatban van. A pályázati felhívás tervezettel kapcsolatos Testületi döntés 2006. január elejére várható.

Telephely	Csatorna
Kiskunfélegyháza	50.
Győr	53.
Vaja	48.

3.3. A folyamatban lévő pályázati eljárások

1. A Testület rendelkezésére álló frekvenciák pályáztatása

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a végleges pályázati felhívás a Kulturális Közlöny 2005/24. számában közzétételre került. A pályázati ajánlatok benyújtásának napja: 2005. december 19.

Telephely	Frekvencia
Debrecen	94,4 MHz
Debrecen	1485 kHz

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület a 2413/2005.(XI.23.) számú határozatával elfogadta a pályázati felhívást.

Telephely	Frekvencia (MHz)/Csatorna
Komló	91,4
Eger	100,7
Budapest	99,5 (körzeti)
Budapest	100,3 (körzeti)
Dél-Budapest	90,9
Dunaújváros	99,1
Tiszaújváros	35.

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület 2005. november 22. napján a pályázati felhívás tervezettel kapcsolatban nyilvános meghallgatást tartott. Előterjesztés készült a pályázati felhívás véglegesítéséről.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Piliscsaba	104,2
Zalaegerszeg	88,9

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület 2005. november 22. napján a pályázati felhívás tervezettel kapcsolatban nyilvános meghallgatást tartott. A Testület a 2585/2005. (XII. 14.) számú határozatával elfogadta a végleges pályázati felhívást.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Nyíregyháza	99,4
Kisújszállás	103,2
Sárbogárd	96,6
Tiszafüred	88,7

A Testület a 2488/2005. (XII. 7.) számú határozatával döntött az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek megpályáztatásáról.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Budaörs	104,8
Balatonalmádi	106,3
Tiszaújváros	102,2

A Testület a 2488/2005. (XII. 7.) számú határozatával döntött az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség megpályáztatásáról is, azzal, hogy azt megelőzően felkéri a Nemzeti Hírközlési Hatóságot a frekvencia áttervezésére.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Velence (Meleg-hegy)	90,4

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület a 2596/2005. (XII. 14.) számú határozatával döntött a pályáztatási eljárás megindításáról.

Telephely	Csatorna
Szeged	42.

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület az 1978/2005. (IX. 28.) számú határozatával új pályázat kiírását rendelte el. A pályázati felhívás tervezet a Kulturális Közlöny 2005/24. számában megjelent. Nyilvános meghallgatásra 2005. december 15. napján került sor.

Telephely	Csatorna
Fót	48.

2. Talált frekvenciák pályáztatása

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a végleges pályázati felhívás a Kulturális Közlöny 2005/24. számában közzétételre került. A pályázati ajánlatok benyújtásának napja: 2005. december 19. volt.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Debrecen	95,6
Debrecen	106,0

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek pályázati felhívás tervezetével kapcsolatban a Testület 2005. december 15. napján nyilvános meghallgatást tart.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Nyíregyháza	103,9
Szigetszentmiklós	107,0

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület a pályázati felhívás tervezetét a 2414/2005. (XI. 23.) számú határozatával elfogadta.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Dabas	93,4
Dabas	97,5
Tihany	98,9

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség megpályáztatásáról a Testület a 2428/2005. (XI. 24.) számú határozatával döntött. Műszaki közmeghallgatásra 2006. január 19. napján került sor.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Székesfehérvár	96,1

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület a pályázati felhívás tervezetét a 2354/2005. (XI. 16.) számú határozatával elfogadta.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Miskolc	106,5

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a Testület a 2429/2005. (XI. 24.) számú határozatával döntött a pályázati eljárás megindításáról azzal, hogy előtte felkéri az NHH-t a frekvenciákkal kapcsolatos műszaki paraméterek megküldésére.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Tatabánya	96,7
Tatabánya	102,5

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület a 2595/2005. (XII. 14.) számú határozatával döntött a pályázati eljárás megindításáról.

Telephely	Frekvencia MHz)
Kecel	99,6

3. Eredménytelen pályázatok után kiírt új pályázatok

Az Rttv. 46. § (3) bekezdése alapján, „ha a pályázati ajánlatok elbírálása során nem született döntés, hatvan napon belül új pályázatot kell kiírni.”

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőség tekintetében a Testület nem hirdetett nyertest, ezért új pályázatot írt ki.

A Testület a 2489/2005. (XII. 7.) számú határozatával elfogadta az új pályázati felhívást.

Telephely	Frekvencia MHz)
Sopron	94,1

3.4. Benyújtott pályázati ajánlatok

1. A Testület rendelkezésére álló frekvenciákra benyújtott pályázati ajánlatok

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségek tekintetében a végleges pályázati felhívás a Kulturális Közlöny 2005/18. számában, augusztus 8. napján jelent meg. 2005. szeptember 19. volt a pályázati ajánlatok leadási napja. A pályázatok értékelése az év végén még folyamatban volt.

Telephely	Frekvencia (MHz)/Csatorna
Encs	95,4
Szikszó	93,6
Kaposvár	102,6
Letenye	94,8
Marcali	88,0
Szigetvár	98,9
Balassagyarmat	95,7
Mezőkövesd	102,1
Telkibánya	100,6
Tokaj	101,8
Nagyhalász	88,9
Sárospatak	89,8
Záhony	90,4

Az alábbi műsorszolgáltatási jogosultságokkal kapcsolatban a Testület nyertest hirdetett, és a szerződéskötés is megtörtént.

Telephely	Frekvencia (MHz)/Csatorna
Baja	89,8
Békéscsaba	88,9
Eger	101,3
Győr	103,3
Miskolc	103,0
Békéscsaba	47.
Debrecen	93,5
Esztergom	98,1
Gyula	96,0
Hódmezővásárhely	90,8
Paks	96,3
Pécs	101,2
Szentes	95,7
Szombathely	88,4
Pécs	36. és 46.
Fonyód	101,3
Hajdúnánás	93,3
Kapuvár	94,5
Nagykanizsa	98,6

2. A fennmaradt műsorszolgáltatási lehetőségekre benyújtott pályázati ajánlatok

Az alábbi műsorszolgáltatási jogosultságokkal kapcsolatban a Testület nyertest hirdetett, és a szerződéskötés is megtörtént.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Abádszalók	89,2
Kisvárdá	93,4
Sárvár	96,5
Dombóvár	98,7
Veszprém	95,6

3. Talált frekvenciákra benyújtott pályázati ajánlatok

Az alábbi műsorszolgáltatási jogosultságokkal kapcsolatban a Testület nyertest hirdetett, és a szerződéskötés is megtörtént.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Baja	92,2
Bonyhád	94,0
Cece	91,6
Dunaföldvár	97,4
Dömös	104,9

Az alábbi műsorszolgáltatási lehetőségekkel kapcsolatban 2005. augusztus 15. napján lehetett a pályázati ajánlatokat benyújtani.

Telephely	Frekvencia (MHz)
Hatvan	87,9
Kaposvár	97,5

3.5. A földfelszíni országos televíziós műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási jogosultságának meghosszabbítása

A két országos földi sugárzású kereskedelmi televíziós csatorna műsorszolgáltatási szerződése megújításának kérdése – van-e arra lehetőség, ha van mikor, milyen eljárás keretében, milyen feltételekkel, milyen tartalommal, – az arra irányuló műsorszolgáltatói kérelmek miatt már 2002 szeptemberétől folyamatosan szerepelt az ORTT tevékenységében.

A **Magyar RTL Televízió Zrt.** műsorszolgáltató 2002. szeptember 5-én kelt levelében jelezte, hogy – hosszú távú fejlesztési terveik okán – élni kívánnak a jogosultság megújításával, illetve arra kérte az ORTT-t, alakítsa ki határozott álláspontját e kérdésben. Az ORTT 1371/2002. (IX. 19.) számú határozata alapján 2002. szeptember 19-én kelt levelében reagált a műsorszolgáltató kérelmében foglaltakra, amelyben az Rttv. 107. § (3) bekezdésében, valamint a műsorszolgáltatási szerződés 3.3.3 pontjában előírt követelményekre hívta fel a műsorszolgáltató figyelmét.

Az **MTM-SBS Televízió Rt.** 2003. július 4-én írt levelében arra kérte az ORTT-t erősítse meg azt, hogy nincs akadálya a 2007. július 8-án lejáró jogosultságnak az Rttv. 107. §-a alapján történő megújításának. Az ORTT 1202/2003 (VII. 15.) számú határozata alapján

2003. július 15-én kelt – az M-RTL Zrt. műsorszolgáltatónak írtakkal azonos tartalmú – levelében reagált a műsorszolgáltató kérelmében foglaltakra.

A felek között hatályos műsorszolgáltatási szerződések módosítása 2003. év elejétől folyamatosan napirenden volt, s az ORTT a műsorszolgáltatók átfogó szerződésmódosítására vonatkozó ajánlatát megvizsgálva, értékelve készítette el saját ajánlatát. Az ORTT az 1743/2003. (X. 8.) számú határozatában kimondta, hogy az országos kereskedelmi televíziós műsorszolgáltatók akkoriban aktuális szerződésmódosítása kapcsán nem járul hozzá a műsorszolgáltatási díj csökkentéséhez, valamint nem kívánja további 5 évvel meghosszabbítani a műsorszolgáltatási jogosultságot. Az ORTT ezen tartalmú ajánlatát 2003. december 12-én küldte meg a szerződéses feleknek. Az ORTT ajánlata alapján az MTM-SBS Rt. műsorszolgáltató és az ORTT között 2004. január 1-jei hatállyal életbe lépett a módosított műsorszolgáltatási szerződés – természetesen a korábban kérelmezett jogosultság megújítása és díjcsökkentés nélkül. Az M-RTL Zrt. műsorszolgáltató csak 2004. április 9-én reagált a testületi ajánlatra, azonban megállapítást nyert, hogy néhány igen lényeges kérdésben (műsorszolgáltatási jogosultság megújítása, műsorszolgáltatási díj csökkentése, szankció-alkalmazás rendszere, mértékei stb.) a szerződő felek álláspontja jelentősen eltér, s a majd egy évig tartó szerződésmódosítási folyamat során sem közeledett egymáshoz. Az ORTT a műsorszolgáltató reagálása és újabb szerződésmódosítási ajánlata alapján hozta meg a 778/2004. (VI. 16.) számú és a 779/2004. (VI. 16.) számú határozatokat. A 778/2004. (VI. 16.) számú testületi határozatban az ORTT azon elemzések, tanulmányok elkészítését kérte, melyek az ORTT jövőbeli, az M-RTL Televízió Zrt. és az MTM-SBS Televízió Rt. műsorszolgáltatási jogosultságának esetleges meghosszabbítása, műsorszolgáltatási díjaik korrekt megállapítása kapcsán hozandó, megalapozott döntésének kialakításához szükségesek. Az ORTT ezen túlmenően az elemzés tárgyává tette a műsorszolgáltatási szerződések meghosszabbításával kapcsolatos testületi eljárási rend tanulmányozását is.

Az **MTM-SBS Televízió Rt.** 2004. április 9-én és augusztus 10-én kelt leveleiben ismételt a műsorszolgáltatási jogosultság megújításával kapcsolatban írt az ORTT-nek, továbbá felhívta a hatóság figyelmét, hogy az általa írtakat igénybejelentésként értékelje, s így arra a műsorszolgáltatási szerződésnek megfelelően 60 napos eljárási időben reagáljon. Az ORTT a 1107/2004. (IX. 1.) számú határozatában foglaltaknak megfelelően tájékoztatta a műsorszolgáltatót 778/2004. (VI. 16.) számú testületi határozat háttéréről, hogy a műsorszolgáltatási szerződésnek a műsorszolgáltatási jogosultság további 5 éves időtartamra történő meghosszabbítása valamint ezzel kapcsolatosan az arra az időszakra fizetendő műsorszolgáltatási díj, illetve annak számítása tárgyában tett műsorszolgáltatói ajánlat vonatkozásában érdemben határozni és nyilatkozni nem áll módjában. A levél tartalmazta azt a kiegészítést is, mely szerint az ORTT-t a műsorszolgáltató igénybejelentésével kapcsolatban nem köti a műsorszolgáltatási szerződés 3.3.2. pontjában meghatározott 60 napos döntési határidő.

Mindezek nyomán született meg az ORTT 324/2005. (II. 17.) számú határozata, amely már konkrét ütemtervet tartalmazott az országos kereskedelmi televíziók műsorszolgáltatási jogosultsága megújítására irányuló kérelmek elbírálására vonatkozó háttéranyagok elkészítésére.

Az ütemtervnek megfelelően az ORTT első döntését a 780/2005. (V. 4.) számú határozatával hozta meg. Az ORTT annak alapján értesítette a Magyar RTL Televízió Rt. valamint az MTM-SBS Televízió Rt. műsorszolgáltatókat arról, hogy a műsorszolgáltatási jogosultság meghosszabbításával kapcsolatban korábban tett igénybejelentésüket tudomásul vette, és azokat, mint a hatályos műsorszolgáltatási szerződés változatlan tartalommal történő megkötésére irányuló megújítási kérelmeket bírálja el. Az ORTT tájékoztatta a feleket arról, hogy nyitott a szerződéses felek között hatályban lévő műsorszolgáltatási szerződések jövőbeni tartalmát illetően konzultáció keretében tárgyalások folytatására.

Az ORTT július 20-i ülésnapján hozta meg az 1490/2005. számú határozatát, amelyben kimondta, hogy az Rttv. 107. § (1) bekezdése, továbbá az országos kereskedelmi műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződéseinek III. fejezetének 3.3 pontjában foglaltak alapján pályázat nélkül 5 évre meghosszabbítja az MTM-SBS Televízió Rt., valamint a Magyar RTL Televízió Zrt. országos műsorszolgáltatók 2007. július 9-én lejáró műsorszolgáltatási jogosultságát, s a változatlan tartalmú, a szerződés hosszabbítására vonatkozó ajánlatát megküldte a műsorszolgáltatók részére.

A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 7. címe rendelkezik a jogosultság időtartamáról. Az e címben található 107. § a következőket írja elő:

„(1) A műsorszolgáltatási jogosultság televízió esetén legfeljebb tíz évig, rádió esetén legfeljebb hét évig érvényes, és lejártakor a műsorszolgáltató kérelmére pályázat nélkül egy ízben öt évre megújítható. A megújításra vonatkozó igényt a lejárati elött tizenégy hónappal a Testülethez be kell jelenteni.

(2) A Testület az (1) bekezdés szerinti bejelentés hiányában, vagy ha nincs helye a megújításnak, tizenkét hónappal a jogosultság lejáráta elött köteles a nyilvános pályázati felhívást közzétenni.

(3) Nem lehet megújítani a jogosultságot, ha a jogosult a szerződést ismételtén vagy súlyosan megszegte.”

Ezen jogszabályi előírásón kívül az M-RTL Zrt. és az MTM SBS Rt. műsorszolgáltatási szerződéseik – a műsorszolgáltatási jogosultság további 5 évre történő megszerzése című 3.3 pont alatt – az alábbi előírást tartalmazzák:

„3.3.1 A Műsorszolgáltató a Műsorszolgáltatási Jogosultságot annak lejártakor pályázat kiírása nélkül további 5 évre szerezheti meg az ORTT-vel megkötendő új műsorszolgáltatási szerződés alapján. Abban az esetben, ha a Műsorszolgáltató a Műsorszolgáltatási Jogosultságot további 5 évre meg kívánja szerezni, az erre vonatkozó igényét a Műsorszolgáltatási Jogosultság lejáráta elötti 15. hónap első napjáig köteles az ORTT-nek írásban bejelenteni.

3.3.2 Az ORTT az új műsorszolgáltatási szerződés megkötésére vonatkozó döntését legkésőbb a Műsorszolgáltatónak a 3.3.1 pont szerinti igénybejelentésének vételétől számított 60 napon belül köteles meghozni és azt a Műsorszolgáltatóval írásban közölni. Ha az ORTT az új műsorszolgáltatási szerződés megkötése mellett dönt, az erről szóló értesítéssel egyidejűleg megküldi a Műsorszolgáltató részére az új műsorszolgáltatási szerződésre vonatkozó ajánlatát. A Műsorszolgáltató az értesítés kézhezvételtől számított 14 napon belül írásban nyilatkozni köteles, hogy az új műsorszolgáltatási szerződésre vonatkozó ajánlat feltételeit elfogadja-e.

3.3.3 Ha a Műsorszolgáltató a 3.3.2 pont szerinti írásbeli nyilatkozatában az új műsorszolgáltatási szerződésre vonatkozó ajánlatot elfogadja, az ORTT és a Műsorszolgáltató között az új műsorszolgáltatási szerződés létrejön, és Műsorszolgáltató a további 5 évre földfelszíni rendszerű műsorszórás útján megvalósuló országos televíziós műsorszolgáltatási jogosultságot szerez, feltéve hogy e jogosultság további 5 évre történő megszerzését kizáró, a Törvényben vagy a Szerződésben meghatározott körülmény nem következik be a Műsorszolgáltatási Jogosultság lejárátaig.

A Műsorszolgáltató nem szerezhet a jelen Szerződés lejáráta követő további 5 évre földfelszíni rendszerű műsorszórás útján megvalósuló országos televíziós műsorszolgáltatási jogosultságot, ha a Szerződést ismételtén vagy súlyosan megszegte.

A jelen pont alkalmazásában súlyos szerződésszegésnek minősül, ha a Műsorszolgáltató a Műsorszolgáltatási díj megfizetésével késedelembe esik.”

Az idézett szabályozásból kitűnik, hogy a műsorszolgáltatási jogosultság megújításával csak és kizárólag abban az esetben kell foglalkozni az ORTT-nek, ha a műsorszolgáltató ilyen

tartalmú kérelemmel él. Amennyiben ilyen kérelem nincs, akkor új pályázatot kell kiírni a frekvenciákra. Mindkét műsorszolgáltató már korábban jelezte szándékát arra vonatkozóan, hogy élni kíván a törvényben és szerződésben foglalt lehetőséggel, és kérelmezi a jogosultság megújítását.

A médiatörvény 107. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a műsorszolgáltatási jogosultság megújítására vonatkozó műsorszolgáltatói igényt a hatályban lévő szerződés lejárta előtt 14 hónappal be kell jelenteni az ORTT-hez, míg a műsorszolgáltatási szerződés úgy fogalmaz, hogy a megújításra vonatkozó igényt a jelenlegi műsorszolgáltatási jogosultság lejárta előtti 15. hónap első napjáig köteles a műsorszolgáltató az ORTT-nek bejelenteni. Ezen igényével élhet korábban is, ezt sem a törvény, sem a szerződés nem zárja ki.

Az ORTT a rendelkezésére álló szakértői tanulmányok tartalma, és az azokban foglalt prognózisok alapján döntött úgy, hogy a műsorszolgáltatási jogosultság megújításával érintett műsorszolgáltatóknak továbbra is a műsorszolgáltatási szerződésükben előírtak szerint kell fizetniük az éves – évről évre az indexálással növelt – műsorszolgáltatási díjat.

Az ORTT-nek a médiatörvény fentebb már hivatkozott rendelkezése alapján elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy – a frekvenciák jelenlegi használói esetében – van-e helye a jogosultságok megújításának. A megújítást kizáró tényező hiányában az ORTT a törvény és a szerződésben foglaltak alapján döntött úgy, hogy – célszerűségi, hatékonysági és gazdasági okokra tekintettel – a jelenleg is jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatók szerződését hosszabbítja meg – változatlan tartalommal.

3.6. A lejáró körzeti és helyi műsorszolgáltatási jogosultságok megújítása vagy újrapályáztatása

Az Rttv. 107. § (1) bekezdés értelmében, a lejáró műsorszolgáltatási jogosultságok, érvényességi idejük lejáratakor egy ízben 5 évre megújíthatóak, amennyiben a műsorszolgáltatók megújításra vonatkozó szándékukat igénybejelentés formájában a lejárat előtt 14 hónappal a Testületnek bejelentik, és nem követtek el súlyos vagy ismételt szerződésszegést. Amennyiben a megújítás az Rttv. 107. § szerint kizárt, a Testület a Műsorszolgáltatási szerződés lejárta előtt 1 évvel köteles az adott jogosultságra vonatkozó pályázati felhívást közzétenni.

A Testület 1700/2004. (XI. 23.) számú határozatában foglalt munkatervének megfelelően, az Iroda 16 hónappal a műsorszolgáltatási jogosultságok lejáratá előtt tájékoztatja a műsorszolgáltatókat a műsorszolgáltatási jogosultságok érvényességi idejének lejártáról és egyben felhívja a figyelmüket a 107. § (1) szerinti műsorszolgáltatói kérelem benyújtásának lehetőségére. Az Iroda a műsorszolgáltatók által az Rttv. 107. § (1) bekezdése szerinti határidőben benyújtott kérelmeket feldolgozza, és a Testület számára előterjesztést készít, a megújításra vonatkozó műsorszolgáltatási szerződésmódosítások, illetve amennyiben szükséges a pályázati felhívások megjelentetése tárgyában.

A Testület 2005. évben, a beérkezett műsorszolgáltatói igények alapján, az alábbi táblázatban szereplő lejáró jogosultságok érvényességi idejét hosszabbította meg további 5 évvel.

Műsorszolgáltató	Telephely	Csatorna/ Frekvencia	Jogosultság, vételi körzet	Lejárati dátuma
Debrecen Városi Televízió	Debrecen	50. csatorna	tv, h	2005.05.01.
Veszprém Televízió Kft.	Veszprém	42. csatorna	tv, h	2005.06.01.
Torony Rádió Bt.	Békés	94,4 MHz	r, h	2005.12.18.
Gong Rádió Kft.	Csongrád	87,6 MHz	r, h	2005.12.18.

Gong Rádió Kft.	Gyömrő	97,2 MHz	r, h	2005.12.18.
Gong Rádió Kft.	Kecskemét	96,5 MHz	r, h	2005.12.18.
Lokál-Média Kft.	Debrecen	95,0 MHz	r, h	2005.12.18.
Hangforrás Kft.	Kazinbarcika	95,9 MHz	r, h	2005.12.18.
	Miskolc	96,3 MHz	r, k	2005.12.18.
	Ózd	99,5 MHz	r, h	2005.12.18.
Telekom Kft.	Szeged	95,4 MHz	r, h	2006.01.08.
Juventus Rádió 100,2 Kft.	Szeged	100,2 MHz	r, h	2006.01.08.
Antritt Bt.	Szekszárd	105,1 MHz	r, h	2006.01.13.
Kisbíró Kft.	Hódmezővásárhely	97,6 MHz	r, h	2006.01.21.
Varage Kft.	Debrecen	92,3 MHz	r, h	2006.01.21.
Rádió Szentés Kht.	Szentés	106,1 MHz	r, h	2006.01.26.
Páll József egyéni vállalkozó	Szolnok	90,4 MHz	r, h	2006.01.26.
Viacom Kft.	Szolnok	92,2 MHz	r, h	2006.01.26.
Diórádió Gyöngyös Kft.	Gyöngyös	101,7 MHz	r, h	2006.01.29.
	Heves	93,7 MHz	r, h	2006.01.28.
Kalocsai Rádió Bt.	Kalocsa	100,0 MHz	r, h	2006.01.29.
Alisca Rádió Bt.	Baja	94,3 MHz	r, h	2006.01.29.
	Dunaföldvár	106,5 MHz	r, h	2006.01.29.
	Paks	107,5 MHz	r, h	2006.01.29.
	Szekszárd	91,1 MHz	r, h	2006.01.29.
Fehérvár Rádió Kft.	Székesfehérvár	94,5 MHz	r, h	2006.01.29.
Híd Rádió Rt.	Budapest	102,1 MHz	r, h	2006.01.30.
Rádió Infórum Kft.	Göd	97,3 MHz	r, h	2006.02.02.
Klubrádió Rt.	Budapest	95,3 MHz	r, k	2006.02.03.
Média-Cápa Bt.	Mezőkovácsháza	88,3 MHz	r, h	2006.02.03.
	Orosháza	88,6 MHz	r, h	2006.02.03.
Cervinus Kft.	Szarvas	95,2 MHz	r, h	2006.02.04.
Radio Jam Rt.	Ajka	88,8 MHz	r, h	2006.02.05.
	Balatonfüred	91,8 MHz	r, h	2006.02.05.
	Keszthely	92,2 MHz	r, h	2006.02.05.
	Pápa	92,7 MHz	r, h	2006.02.05.
	Veszprém	90,6 MHz	r, h	2006.02.05.
Hold Rádió Bt.	Esztergom	92,5 MHz	r, h	2006.02.05.
Kelet Rádió Kft.	Hajdúböszörmény	98,9 MHz	r, h	2006.02.05.
Rádió 1 Kft.	Veszprém	94,6 MHz	r, h	2006.02.06.
Rádió Direction Kft.	Tatabánya	97,8 MHz	r, h	2006.02.06.
Trade Partners Kft.	Szentendre	91,1 MHz	r, h	2006.02.09.
Művelődési Központ Kiskunmajsa	Kiskunmajsa	88,2 MHz	r, h	2006.02.09.
A-tól Z-ig Bt.	Orosháza	90,2 MHz	r, h	2006.02.09.
Kodolányi János Főiskola	Székesfehérvár	99,2 MHz	r, np, h	2006.02.12.
Rádió 1 Kft.	Budapest	103,9 MHz	r, k	2006.02.12.
NEWAVE Kft.	Eger	101,9 MHz	r, h	2006.02.16.
Rádió Horizont Kft.	Törökszentmiklós	96,4 MHz	r, h	2006.02.19.
Kapos Rádió Kft.	Kaposvár	99,9 MHz	r, h	2006.02.24.
Roxy Rádió Kft.	Budapest	96,4 MHz	r, k	2006.02.25.
Hold Rádió Bt.	Tatabánya	107,0 MHz	r, h	2006.03.06.
PR Trió Kft.	Jászberény	97,7 MHz	r, h	2006.03.12.
Félegyházi Hírlap Kft.	Kiskunfélegyháza	91,1 MHz	r, h	2006.03.12.
Telekom Kft.	Cegléd	92,5 MHz	r, h	2006.03.17.
Aktív Rádió Kft.	Tapolca	101,8 MHz	r, h	2006.03.18.
Helyi Rádió Kft.	Salgótarján	100,4 MHz	r, h	2006.03.20.
Rádió Sárrét Bt.	Szeghalom	99,4 MHz	r, h	2006.03.24.
Rádió Deejay Kft.	Budapest	92,9 MHz	r, k	2006.05.04.
Tandem 92 Kft.	Derecske	94,7 MHz	r, h	2006.10.23.
Első Csabai Rádiós Bt.	Békéscsaba	104,0 MHz	r, h	2007.03.30.
Rádiócafé Kft.	Budapest	98,6 MHz	r, k	2007.03.30.

Média Cápa Bt.	Békéscsaba	100,9 MHz	r, h	2007.03.31.
	Gyula	90,5 MHz	r, h	2007.03.31.
Arany Rádió Kft.	Nagykőrös	93,6 MHz	r, h	2007.04.27.
Print-TEX Kft.	Vác	94,1 MHz	r, h, vb	2007.04.27.
	Gyál	98,9 MHz	r, h, vb	2007.04.27.
	Monor	106,3 MHz	r, h, vb	2007.04.27.
	Pécel	91,7 MHz	r, h, vb	2007.04.27.
	Dömös	104,9 MHz	r, h, vb	2007.04.27.
Somogy Média Kft.	Kaposvár	91,2 MHz	r, h	2007.04.27.
Kunság Média Kht.	Kiskőrös	91,7 MHz	r, h, közm	2007.04.27.
Rádió Győr Kft.	Győr	96,4 MHz	r, k	2007.04.28.
Magyar Katolikus Rádió Alapítvány	Eger+Miskolc	91,8 MHz + 95,1 MHz	r, k, közm, vb	2007.05.02.
	Hatvan	94,0 MHz	r, k, közm, vb	2007.05.02.
	Sátoraljaújhely	90,6 MHz	r, k, közm, vb	2007.05.02.
Infórádió Kft.	Budapest	95,8 MHz	r, k	2007.05.02.
Civil Rádiózásért Alapítvány	Budapest	98,0 MHz	r, k, np	2007.05.02.

A Testület 73/2005. (I. 13.) és 74/2005. (I. 13.) számú határozataiban, a Fresh RTV Kft. Kiskőrös 97,0 MHz és a Dunaújvárosi Városi Televízió Kht. Dunaújváros 33. csatorna jogosultságok esetében pályázati felhívás megjelentetése mellett döntött, tekintettel arra, hogy a két jogosultság esetében a megújítás az Rttv. 107. § alapján kizárt. A Testület 1460/2005. (VII. 13.) számú határozatában felmondta a Fresh RTV Kft. műsorszolgáltatási szerződését, egyúttal felfüggesztette a Kiskőrös 97,0 MHz pályázatát. A Dunaújváros 33. csatorna tekintetében a végleges pályázati felhívás 2005. augusztus 2. napján jelent meg a Kulturális Közlönyben. A pályázat eredményeként a Testület 2487/2005. (XII. 7.) számú határozatával nyertessé nyilvánította a Duna-Hír Kft. Konzorciumot.

4. Hálózatos műsorszolgáltatások

Hálózatos rádiós műsorszolgáltatások nyilvántartásba vétele

Hálózatba kapcsolódásra vonatkozó 2005. évi döntések:

A Testület **417/2005. (III. 2.) számú határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy a Klubrádió Kft. és a Gyöngyösi Médiákért Alapítvány hálózatba kapcsolódjon napi 20 órában úgy, hogy a hálózatba kapcsolódó Gyöngyösi Médiákért Alapítvány saját műsorideje: naponta 4 óra (20.00-24.00 óra között). A Testület hozzájárult továbbá ahhoz, hogy a Gyöngyösi Médiákért Alapítvány műsorszolgáltatásának elnevezése Klubrádió Gyöngyösre módosuljon.

A Testület **705/2005. (IV. 20.) számú határozatával** engedélyezte a Rádió 1 Kft. budapesti jogosultsága, a VARAGE Műsorszolgáltatási Kft., a NEWAVE Kereskedelmi és Médiaszolgáltató Kft., a MAMBÓ Rádió Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., a Rádió Győr Kft., a Cervinus Kft., valamint a TRACK-57 Kft. és a Rádió 1 Kft. veszprémi jogosultsága hálózatba kapcsolódását azzal a feltétellel, hogy a műsorszolgáltatók az ORTT felé fennálló tartozásuk rendezésére, jelen határozat elfogadásától számított 2 héten belül egységes javaslatot tesznek.

A Testület ugyanakkor hivatkozott határozatával nem engedélyezte az A-tól Z-ig Bt. műsorszolgáltató számára a Rádió 1 Kft.-vel való hálózatba kapcsolódást.

A Testület **1177/2005. (VI. 15.) számú határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy a Juventus Rádió Rt. a Rádió Eger Kft.-vel és a BMC Rádió Kft.-vel hálózatba kapcsolódjon.

A Testület **1255/2005. (VI. 22.) számú határozatával** engedélyezte a Rádió 1 Kft. Budapest 103,9 MHz jogosultságának a hálózatba kapcsolódását a Rádió 1 Kft. Veszprém 94,6 MHz jogosultságával, a Newave Kft. Eger 101,9 MHz jogosultságával, a Mambó Rádió Kft. Pécs 90,6 MHz jogosultságával, a Mambó Rádió Kft. Komló 99,4 MHz jogosultságával, a Rádió Győr Kft. Győr 96,4 MHz jogosultságával, a Cervinus Kft. Szarvas 95,2 MHz jogosultságával, a TRACK 57 Kft. Sárbogárd 87,9 MHz-val kibővített Székesfehérvár 101,8 MHz jogosultságával, a Varage Kft. Debrecen 92,3 MHz jogosultságával, valamint hozzájárult a Rádió Cervinus Kft.-nek az A-tól Z-ig Bt. hálózatából való kilépéséhez, a Mambó Rádió Kft. pécsi és komlói jogosultsága közötti hálózatos műsorszolgáltatás megszüntetéséhez, és ahhoz, hogy a Rádió Győr műsorszolgáltatásának megnevezése Rádió 1 Győr-re módosuljon.

A Testület **1256/2005. (VI. 22.) számú határozatával** nyilvántartásba vette a hálózatba kapcsolódást a Fehérvár Televízió Kft., mint hálózatos, valamint a Veszprém Televízió Kft., mint hálózatba kapcsolódott műsorszolgáltató vonatkozásában.

A Testület **1429/2005. (VII. 13.) számú ORTT határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy a Média-Cápa Bt. Orosháza 88,6 MHz jogosultsága hálózatba kapcsolódjon a Led Bt. Gyula 96,0 MHz jogosultságával 2005. július 16-tól 2006. január 15-éig, valamint, hogy a Led Bt. műsorszolgáltatásának megnevezése a hálózatba kapcsolódás időtartama alatt Rádió 47 Gyula-ra módosuljon.

A Testület **1459/2005. (VII. 13.) számú határozatával** nyilvántartásba vette a Digitális Média Kft. és az Aktív Rádió Kft. műsorszolgáltatók hálózatba kapcsolódását. A Testület egyúttal módosította az Aktív Rádió Kft. műsorszolgáltató műsorszolgáltatási szerződését a tekintetben, hogy a „Tapolca Rádió” nevű műsorszolgáltatása állandó megnevezését „Yo! Rádió Tapolca” állandó megnevezésre változtatta.

A Testület **1673/2005. (VIII. 31.) számú határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy az MTC Jonatán Rádió Kft. Nyíregyháza 102,6 MHz műsorszolgáltatási jogosultsága hálózatba kapcsolódjon az Ágota Rádiók Kft. műsorszolgáltató Karcag 93,8 és Püspökladány 91,8 MHz műsorszolgáltatási jogosultságával azzal a feltétellel, hogy a Testület felé fennálló tartozásuk rendezésre kerül.

A Testület ugyanakkor nem járult hozzá ahhoz, hogy az MTC Jonatán Rádió Kft. Nyíregyháza 102,6 MHz műsorszolgáltatási jogosultsága hálózatba kapcsolódjon az Ágota Rádiók Kft. Túrkeve 98,2 MHz jogosultságával.

A Testület **1986/2005. (IX. 28.) számú határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy a Rádió Jam Rt. Veszprém 90,6 MHz hálózatba kapcsolódjon a Klubrádió Rt. műsorszolgáltató Budapest 95,3 MHz műsorszolgáltatási jogosultságával, valamint hogy a Klubrádió Rt. Budapest 95,3 MHz, valamint a Rádió Jam Rt. Veszprém 90,6 MHz, Ajka 88,8 MHz, Pápa 92,7 MHz, Balatonfüred 91,8 MHz + Keszthely 92,2 MHz frekvenciákra vonatkozó műsorszolgáltatási szerződésai, az előterjesztés mellékletként csatolt szerződésmódosításoknak megfelelően módosuljon.

A Testület **2041/2005. (X. 4.) számú határozatával** a döntés napjától hozzájárult ahhoz, hogy a Mediterrán Rádió Kft. Pécs 101,2 MHz helyi rádió műsorszolgáltatási jogosultsága hálózatba kapcsolódjon a Rádió Juventus Rt. műsorszolgáltató Budapest 89,5 MHz körzeti rádió műsorszolgáltatási jogosultságával.

A Testület **2527/2005. (XII. 7.) számú határozatával** nyilvántartásba vette a hálózatba kapcsolódást a Kölcsey Televízió Műsorszolgáltató Kht. (Nyíregyháza 52. csatorna), mint hálózatos és a Bo-Land Kft. (Fehérgyarmat 38. csatorna), mint hálózatba kapcsolódott műsorszolgáltató vonatkozásában. A Testület egyúttal módosította a Bo-Land Kft. műsorszolgáltatási szerződését a műsorszolgáltatás logója tekintetében.

Hálózatos műsoridők módosítása

A Testület **856/2005. (IX. 21.) számú határozatával** hozzájárult ahhoz, hogy a Gong Rádió Kft. Kecskemét 96,5 MHz frekvencia helyi műsorszolgáltatási jogosultsággal hálózatba kapcsolódott Gyömrő 97,2 MHz, Csongrád 87,6 MHz, Nagykőrös 93,6 MHz frekvencia helyi rádió műsorszolgáltatási jogosultságok saját műsorideje 4 órától 12 órás műsoridőre bővüljön ki.

Hálózatos Televíziók Rt. és több helyi televízió hálózatba kapcsolódása

A Testület 2005. évben egy helyi televíziós műsorszolgáltató részére engedélyezte, hogy csatlakozzon a Hálózatos Televíziók Rt. műsorszolgáltatóhoz, 453/2005. (III. 9.) számú határozatával elfogadta a Hálózatos Televíziók Rt. és a Kun-Mediátor Kft. által benyújtott hálózatba kapcsolódásra irányuló ajánlatot. A hálózatba kapcsolódás 2005. február 10. napján lépett hatályba.

A Hálózatos Televíziók Rt. az év során több alkalommal is tett bejelentést a Testület felé, kérve egyben, hogy a Testület engedélyezze a hálózatba kapcsolódott helyi televíziók műsorszervezetének megváltozását. A Hálózatos Televíziók Rt. a változás indokaként a Hálózattal való racionális együttműködést és a nézők érdekeihez való jobb alkalmazkodást jelölte meg.

Ugyanakkor a Hálózatos Televíziók Rt. minden bejelentésében szerepel az is, hogy a változás nem érinti a helyi televíziók műsorszolgáltatási szerződésében vállalt közszolgálati arányokat, és a helyi információs, aktuális, kulturális, stb. műsorok mennyiségét, illetve vezetékes műsorszolgáltatók esetén az eredeti bejelentés szerinti közszolgálati műsorarányokat.

5. A nyilvántartások helyzete

Az Iroda 2000 szeptembere óta – a papíralapú nyilvántartással párhuzamosan – előre meghatározott szempontok alapján felépített, folyamatosan aktualizált elektronikus nyilvántartást vezet. A jelenleg rendelkezésre álló ACCESS adatbázisok tartalmazzák az ORTT Irodájához bejelentést tett műsorelosztók, műsorszétosztók és vezetékes műsorszolgáltatók adatait. Az egyes adatbázisok az azonosítást lehetővé tevő általános alapadatok és a konkrét tevékenységre vonatkozó speciális adatok mellett tartalmazzák azokat a közigazgatási határozatokat is, amelyek az adott műsorelosztónak/műsorszolgáltatónak/műsorszétosztónak jogot és/vagy kötelezettséget állapítanak meg (pl.: nyilvántartásba vétel, nyilvántartásból való törlés, nyilvántartásba vételi eljárás megszüntetése, nyilvántartásba vétel megtagadása, stb.).

Az adatállomány lekérdezési funkciói folyamatosan kiegészítésre, bővítésre kerülnek. Ennek eredményeként olyan speciális szűrésekre is lehetőség nyílt, amelyek a kábeles penetrációt, a műsorelosztó hálózatok műszaki állapotát, az egyes vételkörzeteket, a különböző státuszú műsorszolgáltatásokkal ellátott területeket és lakosság számokat, stb. adekvátan tudja követni.

Elmondható, hogy az ORTT elektronikus nyilvántartása naprakész állapotot tükröz, a különböző adatok rögzítése, értékelése és az adatállományok aktualizálása folyamatos, elősegítve ezzel a gyorsabb és körültekintőbb előkészítői és döntéshozatali munkát.

Vezetékes műsorszolgáltatók, műsorelosztók, műsorszétosztók

Az ORTT Irodájának nyilvántartott adatállománya szerint 2005. december 31-én összesen 403 műsorszolgáltatói jogosultsággal rendelkező helyi vezetékes műsorszolgáltató (457 műsorszolgáltatás: 9 rádió, 448 televízió), valamint 413 műsorelosztó folytatta tevékenységét.

Az előző évekhez képest a 2005-ös évben is megállapítható, hogy az aktív kábeles piac résztvevőinek száma továbbra is stagnál, kismértékű koncentráció figyelhető meg. A háztartások 65 %-ának nyílik lehetősége valamelyik szolgáltató műsorelosztó hálózatán csatlakozást létesíteni. Az elsősorban pályázati pénzeszközök felhasználásával megvalósított hálózat korszerűsítési tendencia és az egyre inkább bővülő műsorválaszték mellett külön is kiemelendő, hogy néhány piacvezető társaság (Antenna Hungária Rt., T-Kábel Kft.) megkezdte digitális műsorelosztási szolgáltatását is.

A 2005-ös évben a Testület nyilvános nyilvántartásában szereplő 4 műsorszétosztó közül a Team Telecom Kft. bejelentette tevékenységének megszüntetését.

IP hálózatokon keresztül megvalósuló műsorelosztás (IPTV)

A 2005-ös évben egy műsorelosztó vállalkozás bejelentette, hogy tevékenységét IP alapú hálózatok igénybevételével kívánja megvalósítani. A műsorelosztó nyilvántartásba vételi eljárása az év végéig nem zárult le.

A digitális technológia nyújtotta lehetőségek a műsorelosztó hálózatok üzemeltetői számára is új adatátviteli platformok alkalmazását tette lehetővé. Ez azt jelenti, hogy a közeljövőben az egyes rádió- és televízió műsorokat nem csupán rádióhullámok, koaxiális kábelek, esetleg üvegszál segítségével juttathatják el az előfizetőkhez, hanem ún. IP (Internet Protokoll) hálózatok útján is.

Az IPTV rövidítés azt jelenti, hogy az internet szolgáltató az Internet Protokoll felhasználásával kínál számunkra rádió- és televízió műsorszolgáltatást. Internet protokollokat használó, szélessávú összeköttetést feltételező (DSL-platform) internet-TV, élő adás (multicasting) vagy video kérésre (video on demand) üzemmódban.

6. Kényszerszerződések

Az Rttv. 118. § (3) bekezdése alapján a műsorelosztókat – kapacitásuk legalább tíz százalékáig, de legfeljebb három műsorszolgáltatóig – szerződéskötési kötelezettség terheli a helyi műsorszolgáltatókkal szemben, különös tekintettel a helyi közműsor-szolgáltatókra vagy helyi nem nyereségérdekeltektől műsorszolgáltatókra.

A műsorszolgáltató jogosult a Testülethez fordulni a műsorelosztási szerződés létrehozása céljából, amennyiben az az ajánlattételtől számított harminc napon belül nem jön létre.

A Testület a kényszerszerződéseket a törvényi feltételek fennállása esetén a piaci viszonyokra tekintettel hozza létre, úgy, hogy a szerződésben meghatározza a fizetendő díjat, és az elosztás során felhasználandó csatornát.

Az Rttv. 136. §-a alapján a kényszerszerződéssel kapcsolatos eljárás a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálya alá tartozik.

A Testület a 2005. évben három alkalommal indított közigazgatási eljárást az Rttv. 118. §-a alapján kényszerszerződés létrehozása ügyében. Az említettek közül a Testület egy alkalommal megállapította, hogy a kérelem indokolatlan, és a műsorszolgáltató beadványát elutasította, egy alkalommal a műsorszolgáltató és a műsorelosztó az eljárás során megállapodtak az elosztásról, illetve egy alkalommal kényszerszerződést hozott létre Budakeszin a 2Dobrás Bt. műsorszolgáltató és a Tv Network Kft. műsorelosztó között.

7. A kisközösségi rádiózás

A Testület 1218/2002. (VII. 23.) számú határozatának megfelelően a Kulturális Közlöny 2002/16. számában jelent meg a kisközösségi rádiófrekvenciák hasznosítására kiírt pályázati felhívás. A pályázati felhívás szerinti első leadási határnapon, 2002. október 21. napján 12, 2003. március 3. napján 11, 2003. szeptember 1. napján 20, 2004. március 1. napján 15, 2004. szeptember 1. napján 17, 2005. március 1. napján 11, míg 2005. szeptember 1. napján 16 pályázati ajánlat érkezett be a Testülethez.

Az ORTT Irodájához 2004. szeptember 1. napján benyújtott pályázati ajánlatok alaki és tartalmi vizsgálatát követően 4 pályázót nyilvánított a Testület nyertesnek.

	Pályázó	Telephely	Jelleg
1.	Napszél Kulturális Egyesület	Budapest	nem nyereségérdekelt
2.	Ferjentsik Viola	Kistarcsa	nem nyereségérdekelt
3.	Actor Informatikai és Nyomda Kft.	Mezőtúr	közműsor-szolgáltató
4.	Kárász Közhasznú Egyesület	Szeged	közműsor-szolgáltató

A Nemzeti Hírközlési Hatóság – a Testület nyertessé nyilvánító határozatát követően – a Testület felkérésére 2005. áprilisában megküldte a 4 kisközösségi rádióadó frekvenciatervét.

A megküldött frekvenciatervek:

	Telephely	Frekvencia	Ellátott lakosság
1.	Budapest	93,5 MHz	11 000 fő
2.	Kistarcsa	101,7 MHz	3 000 fő
3.	Mezőtúr	89,9 MHz	5 700 fő
4.	Szeged	94,2 MHz	7 000 fő

A megküldött frekvenciatervek tekintetében a Testület döntését követően 2005. második negyedévében került sor a műsorszolgáltatási szerződések megkötésére.

Az ORTT Irodájához 2005. március 1. napján benyújtott pályázati ajánlatok alaki és tartalmi vizsgálatát követően 5 pályázót nyilvánított a Testület nyertesnek.

	Pályázó	Telephely	Jelleg
1.	Szabó Sándor Miklós	Füzesabony	nem nyereségérdekelt
2.	Ars Longa Alapítvány	Sárospatak	nem nyereségérdekelt
3.	Ars Longa Alapítvány	Sellye	nem nyereségérdekelt
4.	Diák Rádió Kazincbarcika Műsorszolgáltató Bt.	Kazincbarcika	nem nyereségérdekelt
5.	Alba Sansz Alapítvány	Székesfehérvár	nem nyereségérdekelt

A Nemzeti Hírközlési Hatóság a Testület felkérésére megküldte az 5 kisközösségi rádióadó frekvenciatervét.

A megküldött frekvenciatervek:

	Telephely	Frekvencia	Ellátott lakosság
1.	Füzesabony	92,4 MHz	5 300 fő
2.	Sárospatak	95,1 MHz	4 000 fő
3.	Sellye	91,4 MHz	1 000 fő
4.	Kazincbarcika	92,4 MHz	6 100 fő
5.	Székesfehérvár	87,5 MHz	6 600 fő

A megküldött frekvenciatervek tekintetében a Testület döntését követően 2005. harmadik és negyedik negyedévében került sor a műsorszolgáltatási szerződések megkötésére.

Az ORTT Irodájához 2005. szeptember 1. napján benyújtott pályázati ajánlatok alaki és tartalmi vizsgálatát követően 15 pályázót nyilvánított a Testület nyertesnek.

	Pályázó	Telephely	Jelleg
1.	Sas Zsolt	Makó	nem nyereségérdekelt
2.	Bozsár József	Makó	nem nyereségérdekelt
3.	Zöld Rádió Közhasznú Egyesület	Erdőkertes	nem nyereségérdekelt
4.	Tuska Milán	Tótkomlós	nem nyereségérdekelt
5.	Szóla Rádió Alapítvány	Debrecen	nem nyereségérdekelt
6.	Almási Ákos	Edelény	nem nyereségérdekelt
7.	Szabó Zsuzsanna Judit	Szerencs	nem nyereségérdekelt
8.	Kocsis Gyula Levente	Ózd	nem nyereségérdekelt
9.	MOIRÉ Kulturális Egyesület	Pécs	nem nyereségérdekelt
10.	Benkó Tibor	Győr-Bácsa	nem nyereségérdekelt
11.	Kerekes Gábor	Celldömölk	nem nyereségérdekelt
12.	Avasi Kulturális és Sport Egyesület	Miskolc-Avas	nem nyereségérdekelt
13.	Szt. István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola	Székesfehérvár	nem nyereségérdekelt
14.	Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület	Veresegyháza	nem nyereségérdekelt
15.	Csillaghalom Polgári Egylet	Budapest	közműsor-szolgáltató

A pályázók közül Sas Zsolt és Bozsár József egymástól függetlenül, ugyanazzal a telephellyel pályáztak kisközösségi rádió működtetésére. A nyertessé nyilvánítás után megállapodtak, hogy Bozsár József lemond jogosultságáról.

8. Közszolgálati tematikus csatornák

A Magyar Televízió elnöke 2005. február 16-án kelt levelében azzal a kérelemmel fordult a Testülethez, hogy a levélben felsorolt kérdésekre vonatkozó válaszával segítse elő az MTV által a törvény 113. § (2) bekezdése alapján indítani kívánt új közszolgálati, műholdas, szakosított műsorszolgáltatás bejelentésének teljes körű előkészítését.

Az ORTT Irodája megvizsgálta, lehetséges-e az Rttv. alapján, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók további műsorszolgáltatási lehetőséget vegyenek igénybe.

Az Rttv. 132. § -a alapján:

„(3) A Magyar Televízió a pályázat után egy országos földfelszíni terjesztésű - amelynek frekvenciahasználati feltételei megegyeznek a törvény hatálybalépése előtt az M1 műsorként megjelölt műsorszolgáltatás feltételeivel - és egy másik országos terjesztésű műsort szolgáltat.

...

(5) A Duna Televízió egy műholdas rendszerrel közszolgálati műsort szolgáltat.”

A közszolgálati televíziók a fentiek alapján ismertetett speciális módon, a törvény erejénél fogva jöttek létre, és szerezték meg az Rttv.-ben szereplő műsorszolgáltatásokat. Azt MTV Rt., és a Duna TV Rt. speciális jogállású közszolgálati műsorszolgáltató, amelynek a törvény erejénél fogva kettő, illetve egy műsorszolgáltatása van.

Az Rttv. 134. § -a alapján:

„(1) A közszolgálati műsorszolgáltató a törvény alapján őt megillető műsorszórással megvalósuló lehetőségen túl további műsorszórási lehetőségekre a VI. fejezetben foglaltak szerinti eljárásban 2000. január 1-je előtt csak akkor pályázhat, ha a 23. § (4) bekezdésének c) pontjában foglalt feladatát másként nem képes teljesíteni.

(2) A közszolgálati műsorszolgáltatóra a 122. § (1)-(3) és (5) bekezdésében foglaltak nem vonatkoznak, a 123. § (1) bekezdés szerinti korlátozás pedig akkor irányadó, ha a közszolgálati műsorszolgáltató pályázati úton is szerez műsorszolgáltatási jogosultságot.

(3) A közszolgálati műsorszolgáltató helyi, körzeti műsorszolgáltatást is nyújthat.”

Figyelemmel arra, hogy az Rttv. néhány, fentebb ismertetett szakasza kiemelt figyelmet fordít a közszolgálati műsorszolgáltató új műsorszolgáltatásaira és annak megszerzésére, nyilvánvaló, hogy a törvényalkotó szándéka arra irányult, hogy a speciális jogállású közszolgálati műsorszolgáltatónak lehessenek a törvényben nevesített lehetőségeken kívül egyéb műsorszolgáltatásai is.

Az Iroda megvizsgálta, hogy milyen típusú műsorszolgáltatás megindítására van lehetőség:

Az Rttv. szerint:

„(5) Aki szerződés vagy bejelentés alapján műsorszolgáltatásra jogosult, az egyidejűleg legfeljebb

- a) egy országos műsorszolgáltatás, vagy
- b) két körzeti és négy helyi műsorszolgáltatás, vagy
- c) tizenkét helyi műsorszolgáltatás

végzésére rendelkezhet jogosultsággal.

(6) Az (5) bekezdés szerinti korlátozás nem vonatkozik a szakosított műsorszolgáltatásra, azonban a 16. § (1)-(3) bekezdéseiben engedélyezett reklámidőt az (5) bekezdés szerinti mértéken felüli műsorszolgáltatás(ok) tekintetében 0,3 szorzószámmal lehet csak figyelembe venni.”

Az Rttv. alapján közszolgálati műsorszolgáltató: „olyan műsorszolgáltató, amelynek működését közszolgálati műsorszolgáltatási szabályzat határozza meg, feladata többségében közszolgálati műsor szolgáltatása, fenntartása alapvetően közpénzekből történik, társadalmi felügyelet alatt áll, alapvető jogait és kötelezettségeit e törvény állapítja meg.”

22. § „Közszolgálati műsorszolgáltatást e törvényben meghatározott műsorszolgáltató végezhet.”

Fentiek alapján a közszolgálati műsorszolgáltató új jogosultsága kizárólag közszolgálati jellegű lehet. A szakosított jelleg az adott műsorszolgáltatáshoz kötődik.

A 28. § (4) bekezdés alapján „A közszolgálati műsorszolgáltató az e címben (közszolgálati műsorszolgáltatásra vonatkozó külön szabályok) meghatározott kötelezettségeit minden általa nyújtott műsorszolgáltatás tekintetében egyenként köteles teljesíteni.”

A Testület **1502/2004. (X. 28.) számú határozatában** megállapította, hogy a „törvény nem rendelkezik egyértelműen a közszolgálati műsorszolgáltatók, a Magyar Televízió Rt.

törvényben biztosított jogosultságain túli további műsorszolgáltatási lehetőségek megindításáról. Így nem zárható ki, hogy a törvény általános tulajdoni szabályainak figyelembe vételével, a Magyar Televízió Rt. bejelentéses országos (szakosított vagy nem szakosított), valamint pályázat útján vagy bejelentéssel körzeti, helyi (szakosított vagy nem szakosított) új műsorszolgáltatást indíthasson.”

Ugyanakkor – a Testület álláspontja szerint – egy új csatorna elindításánál 2004 májusa óta a hazai szabályok mellett az Európai Unió szabályait is figyelembe kell venni. Az 1997-ben hozott Amszterdami Jegyzőkönyv foglalkozik külön a közszolgálati televíziók finanszírozási, támogathatósági kérdéseivel. Az abban foglaltak, illetve az azóta lefolytatott eljárások tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a közszolgálati televíziók csatornáinak működését biztosító források jogszerűségét a közszolgálati megbízatás, a törvényi felhatalmazás és ráfordítások arányossága mentén lehet eldönteni (EK Szerződés 86. szakasz (2) bekezdés, 87. szakasz (3) bekezdés).

A lehetséges bejelentésnek a törvényben megfogalmazott követelményeken belül, különös tekintettel kell lennie a 96. § (1) bekezdésének i) pontjára, arra, hogy a finanszírozási rendszer hogyan felel meg az uniós követelményeknek; és kibontást igényel az is, hogy a törvény milyen felhatalmazást ad a jogosultság gyakorlására.

Egy esetleges bejelentésben tehát be kell mutatni, hogy az uniós kritériumoknak is megfelel a szolgáltatás. Ez részben a finanszírozási modellt érinti, részben pedig a törvényi felhatalmazás kérdéseit. A finanszírozási modell esetében a kritériumok jól definiálhatók (pl. elkülönített számviteli rend a közpénzek és az egyéb források kezelésére, a közfeladat és az egyéb tevékenység elkülönítésére, az esetleges hirdetés mentesség stb.).

A törvényi felhatalmazás követelménye tekintetében az Rttv.-ben megfogalmazott közszolgálati követelmények teljesítésén túl a Testület vizsgálja, hogy mi indokolja az új csatorna létrehozását, miként illeszkedik az új műsorszolgáltatás az esetlegesen meglévő csatornák műsorkínálatához, mennyiben vállalja át azok feladatát.

A **Magyar Televízió Rt.** 2005. július 7-én bejelentést tett m3 megnevezésű új országos, műholdas közszolgálati szakosított műsorszolgáltatása nyilvántartásba vétele céljából.

A csatorna szakosított jellege: „parlamentí”, a műsorszolgáltatás műsoridejének legalább 80%-ában politikai információs műsorok sugárzását célozza meg.

Az MTV Rt. bejelentéséhez csatolta a Magyar Televízió Rt. 2005. évi üzleti tervéről szóló előterjesztésnek azokat a részeit, amelyek tartalmazzák az m3 csatorna indítási tervét, stratégiáját, műsorstruktúráját, műszaki feltételeit, költségeit, a Magyar Televízió Közalapítvány Kuratóriuma Elnökségének ülésén hozott határozat kivonatát arról, hogy a Kuratórium elnöksége az MTV Rt. ügyvezetése által beterjesztett 2005. évi üzleti terv elveit és fő összegeit jóváhagyja, az MTV Közalapítvány Kuratórium Elnökségének felhatalmazását az MTV Rt. elnöke számára arról, hogy az m3-as csatorna indításához szükséges tárgyalásokat elkezdje, és a kuratórium jóváhagyását az Rttv. 68. § (1) bekezdés k) pontja alapján az M1, az m2 és az m3-as csatorna éves adásidejének vonatkozásában.

A Magyar Televízió Rt. bemutatta az új közszolgálati műsorszolgáltatás indításának indokait, valamint, hogy a műsorszolgáltató finanszírozási rendszere hogyan felel meg az uniós követelményeknek.

A Testület bár konszenzus nem alakult ki a kérdésben, de meghatározó többségi döntéssel az 1489/2005. (VII. 20.) számú határozatával 2005. július 20. napjával nyilvántartásba vette a Magyar Televízió Rt. m3 műsorszolgáltatását, mint műholdas, szakosított, közszolgálati műsorszolgáltatást.

2005. november 10-én a **Duna Televízió Rt.** is bejelentést tett műholdas rendszert igénybevevő, országos műsorszolgáltatás, az **Autonómia** csatorna megindításáról. A Duna Televízió Rt. a csatornát országos, szakosított, közszolgálati, műholdas műsorszolgáltatásként

kérte nyilvántartásba venni. A műsorszolgáltató bejelentésében bemutatta az új közszolgálati műsorszolgáltatás indításának indokait.

A bejelentés szerint a műsoridő legalább 80%-ában közszolgálati, a nemzeti identitást, a kulturális sokszínűséget bemutató kulturális műsorokat sugároznak. A Duna TV Rt. csatolta a 2005. évre vonatkozó üzleti-pénzügyi tervét, és a 2006. évre vonatkozó tervezett adatokat, illetve a Hungária Televízió Közalapítvány Kuratóriumának jóváhagyását a csatorna megindításához, a bejelentés benyújtásához.

A műsorszolgáltató nyilatkozott arról, hogy a Duna Tv Rt. a Duna Televízió és az Autonómia csatorna esetében is elkülönítetten kezeli az állami támogatásból és az egyéb forrásból származó bevételeit, valamint arról, hogy mind a Duna Televízió, mind a tervezett Autonómia csatorna esetében is elkülöníti kötelező közszolgálati és kereskedelmi tevékenységét.

A Testület 2490/2005. (XII. 7.) számú határozatával 2005. december 7. napjával nyilvántartásba vette a Duna Televízió Rt. Autonómia műsorszolgáltatását, mint országos, műholdas, szakosított, közszolgálati műsorszolgáltatást.

9. Aktuális feladatok

9.1. Földfelszíni digitális televíziózás

A földfelszíni digitális televízió-műsorszórásra való átállás elsődleges kormányzati feladatairól szóló 1021/2005. (III. 10.) Korm. határozat 2. pontja rögzíti, hogy az IHM-nek 2005. június 30. napjáig koordináló bizottságot kell létrehoznia *„a televízió műsorterjesztés digitális technológiára való átállásának és az átállás társadalmi, valamint szociálpolitikai hatásainak koordinálása céljából”*.

Fentieeknek megfelelően az IHM 2005. május 12. napján konzultációt tartott, melynek célja a kormányhatározattal összefüggő feladatok végrehajtásának előkészítése volt a szakmai partnerek bevonásával. A megtartott konzultáció eredményeként létrejött a DTV Koordinációs Bizottság az érintett közigazgatási partnerek, így az IHM, az NHH, az NKÖM, a GVH és az ORTT digitális televíziózással, illetve az infokommunikációs szektorral foglalkozó szakembereinek bevonásával. A Koordinációs Bizottság munkáját egy, a közvetlenül érintett közigazgatási szervezetek vezetőiből álló Irányító Testület felügyeli.

Az érintett piaci szereplők, illetve a fogyasztók véleményét, elképzeléseit, javaslatait pedig a koordinációs bizottság mellett megalakuló, változó összetételű, a tartalomipar, a technológiai szolgáltatók és a fogyasztók képviselőiből álló, rendszeresen összehívandó Szakértői Fórum jeleníti meg.

Az Irányító Testületben az ORTT elnöke, míg a DTV Koordinációs Bizottságban a Testület részéről a műsorszolgáltatási igazgató vesz részt.

A kormányhatározat 3. pontja szerint: A 2. pont alapján létrehozandó koordináló bizottság bevonásával, valamint az Országos Rádió és Televízió Testület véleményének kikérésével jelentést kell készíteni a Kormány részére a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás előkészítéséről, társadalmi, médiapolitikai, versenypolitikai, frekvenciagazdálkodási, piaci vonzatairól, valamint az átálláshoz szükséges és lehetséges további társadalom-, gazdaság- és szociálpolitikai, valamint költségvetési és szabályozási intézkedésekről. Ki kell dolgozni a Kormány rendszeres tájékoztatásának ütemtervét.

A kormányhatározatban foglaltak teljesítése végett a Testület 774/2005. (V. 4.) számú határozatával létrehozta a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás ORTT stratégiáját előkészítő munkacsoportot azzal a céllal, hogy 2005. június 30-ai és 2005. szeptember 30-ai határidővel két fázisban készítse elő a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás ORTT stratégiájának kialakításához szükséges előterjesztéseket.

2005. június 30-ig: A földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás ORTT stratégiájának előkészítése tárgyában meghozott 1395/2005. (VII. 6.) számú határozatában a Testület döntött arról, hogy a munkacsoport által javasolt stratégiai, megalapozó-elemző tevékenység irányával egyetért, azt tudomásul veszi.

A munkacsoport feladata a meglévő előterjesztésekben, tanulmányokban szereplő szakmai tartalom szintetizálásával, külső szakértők bevonásával, a lehetséges modellekre vonatkozó alternatív döntési javaslatok megfogalmazásával elvégezni a földfelszíni digitális televízióra való átállás ORTT stratégiájának kialakításához szükséges koncepcionális megalapozó munkát.

2005. szeptember 30-ig: A munkacsoport tagjai több alkalommal találkoztak, az egyeztetések, konzultációk eredményét az Iroda a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás ORTT stratégiája tárgyban készített 937/2005. számú előterjesztésében tárta összefoglalóan a Testület elé.

Az előterjesztés „érdemi részében” ismertetésre került a digitális átállás jelen állapota, az NHH legutolsó – frekvenciakoordinációra vonatkozó – tájékoztatásával együtt, a digitális átállás műszaki-technikai, közgazdasági és jogi feltételei, beleértve a hazánk helyzetéből származó adottságok, döntési pontok az alternatív megoldási módokkal és azok előnyével, illetve hátrányával együtt.

Az előterjesztés mellékletét képezik a munkacsoport külső tagjai által készített szakértői vélemények, elemző munkák felhasználásával az Iroda által összeállított stratégiai megalapozás, amely a digitális átállás stratégiai célkitűzéseit, az átállás módjára és ütemezésére vonatkozó stratégiával kapcsolatos legfontosabb megállapításokat, a technikai jellegű feltételek vizsgálatát, az átállási stratégiát befolyásoló hosszú távú kihatások elemzését, a piaci tényezők figyelembevételét az átállási stratégia kialakításában, valamint a szükséges és célszerű szabályozási módok és igények felmérését tartalmazza.

Az előterjesztés már november elején felkerült a Testület napirendjére, a Testület több konzultációt is tartott a tárgyban, de az anyag terjedelmére tekintettel év végéig döntés nem született.

Az Iroda előterjesztésének elkészültével egyidőben az Informatikai és Hírközlési Minisztérium infokommunikációs szabályozási helyettes államtitkára megküldte a digitális műsorterjesztésről szóló törvény koncepcióját, mely tartalmazza a jogalkotás közvetlen indokait, a jogalkotás célját és lehetőségeit, a digitális műsorterjesztés szabályozásának helyét, a médiatörvény hatályát, a szabályozási koncepció főbb elveit, és a szabályozási koncepció által javasolt fontosabb jogintézményeket.

A helyettes államtitkár utalt arra, hogy a Minisztérium kidolgozta a digitális televíziózás széles körű elterjedését lehetővé tevő szabályozás főbb elveit és koncepcióját, továbbá megkezdte a szövegszerű jogszabálytervezetek kidolgozását. Az IHM által javasolt szabályozás főbb elveit és jogintézményeit foglalja össze a megküldött koncepció, amely az IHM szerint kiindulási alapul szolgálhat egy majdani digitális műsorterjesztési törvényjavaslat elkészítéséhez.

Az IHM a koncepciót a DTV Koordinációs Bizottság tagjai számára is megküldte véleményezés céljából.

A Testület 2345/2005. (XI. 9.) számú határozatában döntött arról, hogy az IHM által készített, a digitális műsorterjesztési törvény koncepcióját tartalmazó dokumentummal kapcsolatban készített állásfoglalását megküldi az IHM részére.

Ezt követően az IHM rendelkezésre bocsátotta az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény digitális műsorterjesztéssel összefüggő módosításáról és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló törvény tervezetét. Az IHM az elkészített törvénytervezettel kapcsolatos testületi álláspontról először 2005. december 23. napjáig kért tájékoztatást, majd 2005. november 30. napján a határidőt 2005. december 5. napjára módosította.

A Testület az IHM által elkészített tervezet megvizsgálta, álláspontja szerint annak alapvető hibája, hiányossága, hogy nem rendezi az Rttv.-hez való viszonyát. A Testület e körben elsősorban a digitális műsorszolgáltatás tisztázatlan helyzetére, a nyilvántartások indokolatlan megkettőzésére, a digitális műsorterjesztés, műsorszolgáltatás és a multiplex szolgáltatás kérdéseire kíván utalni.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a tervezet alapvető hibája, hogy nem választja szét markánsan az infrastruktúra szabályozási és tartalomszolgáltatási kérdéseket. A Testület szerint a tartalomszolgáltatási kérdések egyértelműen az Rttv. hatálya alá tartoznak, míg a górcső alá vont tervezet elegendő szabályozási tárgya lenne a műsorterjesztés technikai, hírközlési oldala.

A Testület továbbá kifogásolhatónak találta, hogy a tervezet 2/3-os törvényi szabályozási körbe tartozó kérdéseket kíván feles szabályokkal rendezni. A Testület álláspontja szerint ez alkotmányossági szempontból aggályos.

Fentieknek megfelelően az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény digitális műsorterjesztéssel összefüggő módosításáról és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló törvénytervezetre vonatkozóan a Testület számos általános és részletes észrevételt fogalmazott és küldött meg az IHM részére.

Ezt követően az IHM arról tájékoztatta a Testületet, hogy a digitális műsorterjesztésről és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló kormány előterjesztés tervezetét a közigazgatási egyeztetés során beérkezett észrevételek figyelembevételével átdolgozták, és kérik, hogy az átdolgozott tervezettel való egyetértésről, esetleges észrevételekről 2005. december 13. napjáig beérkezően nyújtson a Testület tájékoztatást.

A tervezet szövegének vizsgálatakor a Testület egyértelműen megállapította, hogy az a korábban megküldött tervezetben foglaltaktól nem tér el jelentős mértékben, vagyis a Testület észrevételei nem, illetve csak minimális mértékben – a kevésbé hangsúlyos kérdések szabályozásakor kerültek figyelembevételre a törvénytervezet készítői részéről.

Ezért a Testület a digitális műsorterjesztésről és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló kormányelőterjesztés kapcsán határozatban erősítette meg korábbi – az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény digitális műsorterjesztéssel összefüggő módosításáról és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló törvénytervezetre vonatkozó – általános és részletes észrevételeit és kinyilvánította, hogy a törvénytervezet megküldött változatával nem ért egyet.

Ezt követően a Testület tudomására jutott, hogy a tárgyban készített kormány-előterjesztés elkészült, melyről az ORTT hivatalos tájékoztatást nem kapott, ezért írásban fordult az informatikai és hírközlési miniszterhez kérve, hogy az előterjesztést részére küldje meg.

A Testület kérésére 2006. január 17. napján az IHM részéről átadott, a digitális műsorterjesztésről és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló a Kormány részére készített előterjesztés kapcsán a Testület Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek írt levelében jelezte, hogy az IHM és az ORTT között lezajlott egyeztetést a jogszabály előkészítési folyamatok tekintetében több szempontból sem tartja megfelelőnek.

A Kormány részére készített előterjesztés vezetői összefoglalója ugyanis az ORTT véleményét érintően azt tartalmazza, hogy a Testület szövegszerű javaslatot kizárólag a multiplex szolgáltatással, a műsorterjesztéssel, és a műsorelosztással kapcsolatban tett. A valóság ezzel szemben az, hogy az előterjesztésben, illetve a törvényjavaslatban foglaltakon

túl számos általános és részletes észrevétel is megfogalmazásra került. Ezeket később a Testület megerősítette, és egyúttal kinyilvánította, hogy a törvénytervezet megküldött változatával nem ért egyet. A Testület egyúttal jelezte azt is, hogy fontos eljárási hiányosságnak tekinti, hogy észrevételeinek sorsáról, illetve a szabályozás várható irányáról további tájékoztatást a Testület nem kapott. A Testület - hangsúlyozva, hogy a Testület és az IHM közötti vitát nem tekinti hatásköri vitának - rögzítette, hogy nem tartja jogállami megoldásnak azt, hogy az egyet nem értő felet, illetve annak észrevételeit a jogi koordinációs folyamat (jogszabály véleményezés folyamata) során figyelmen kívül hagyják, sőt az egyeztetés további menetéből kizárják.

A Testület utalt a Kormány 1021/2005. (III. 10.) határozatának 3. pontjára, mely szerint a földfelszíni digitális televízió-műsorszórásra való átállás elsődleges kormányzati feladatairól a koordináló bizottság bevonásával, valamint az Országos Rádió és Televízió Testület véleményének kikérésével jelentést kell készíteni a Kormány részére a földfelszíni digitális televízió műsorszórásra való átállás előkészítéséről, társadalmi, médiapolitikai, versenypolitikai, frekvenciagazdálkodási, piaci vonzatairól, valamint az átálláshoz szükséges és lehetséges további társadalom-, gazdaság- és szociálpolitikai, valamint költségvetési és szabályozási intézkedésekről. Fent leírtak alapján egyértelmű, hogy a kormányhatározat hivatkozott pontjának maradéktalan megvalósítására nem került sor.

A Testület mindezen túl utalt arra is, hogy véleménye szerint a digitális átállás komplex folyamat, amely nem valósítható meg önmagában a hírközlési és a tartalomszolgáltatási kérdések elválasztásával. A Kormány részére benyújtott tervezet azonban az ORTT álláspontja szerint továbbra is számos tartalomszolgáltatási elemet szabályoz. Ezek kizárólag hírközlési alapokon történő kezelése az elektronikus média piaci folyamatainak torzulásához vezethet. A Testület a tájékoztatás és a tájékozódáshoz való alkotmányos alapjogok érvényesülésének biztosításához szükséges aktív állami szerepvállalásra tekintettel aggályosnak tartja bizonyos szolgáltatások kizárólag piaci alapra történő helyezését.

A Testület a fent kifejtettek tekintettel fontosnak tartotta, hogy a Kormány teljes egészében megismerhesse a digitális műsorterjesztésről és a digitális átállás átmeneti szabályairól szóló kormány-előterjesztéssel kapcsolatban korábban kialakított testületi álláspontot, melyet a Testület leveléhez mellékelte.

A Testület a digitális műsorterjesztés szabályairól szóló T/19081. számú törvényjavaslatot 2006. február 2. napján megtartott ülésén megtárgyalta, és a 235/2006. (II. 2.) számú határozatában az alábbi döntést hozta:

- I. A Testület benyújtja az IHM által beterjesztett, a digitális műsorterjesztés szabályairól szóló T/19081. számú törvényjavaslathoz tett javaslatait az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságának, az Informatikai és távközlési bizottságnak, valamint arról tájékoztatja az informatikai és hírközlési minisztert.
- II. A Testület ezzel egyidejűleg benyújtja szabályozási minimumprogramként elkészített médiatörvény módosítási javaslatát, az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságának, az Informatikai és távközlési bizottságnak, valamint arról tájékoztatja az informatikai és hírközlési minisztert.

A Testület egyúttal rögzítette, hogy továbbra is fenntartja és továbbra is érvényesíteni kívánja azon álláspontját, mely szerint a digitális földfelszíni műsorterjesztésre való átállás olyan komplex folyamat, amely kizárólag hírközlési oldalról történő szabályozása súlyos torzulásokhoz vezethet. Ezért téves iránynak tart minden olyan megoldást, amely – önálló, de a hírközlési és tartalomszabályozási kérdések eklektikus szövegekörnyezetének megteremtésével, kétharmados szabályozási körbe tartozó kérdések feles törvényben történő rendezésével – mesterséges határt húz az analóg és a digitális világ között.

A törvénytervezetben rögzített normatív megoldásokat a Testület számos ponton szakmailag hibásnak, alkotmányossági szempontból aggályosnak ítélte, ezért javaslatát a

bizottságoknak, illetve azokon keresztül az Országgyűlésnek megfontolásra ajánlotta.

A Testület 280/2006. (II.8.) számú határozatban döntött arról, hogy a bizottságok részére megküldött, a digitális műsorterjesztés szabályairól szóló T/19081. számú törvényjavaslatához tett javaslatait, továbbá a szabályozási minimumprogramként elkészített médiatörvény módosítási javaslatot a frakciók részére is átadja

9.2. A Magyar Televízió és a Duna Televízió műsorszolgáltatási jogosultságai meghosszabbításának előkészítése

A törvény 133. § (1) bekezdése szerint *„A közszolgálati műsorszolgáltatók e törvény szerinti jogosultsága rádió műsorszolgáltatásnál hét év, televízió műsorszolgáltatásnál tíz év időtartamra szól. Az érvényességi idő lejártakor a jogosultság ugyanennyi időre többször, változtatás nélkül meghosszabbítható, ha az adott műsorszórási lehetőségekre vonatkozó nemzetközi korlátozások, a Frekvenciasávok Nemzeti Felosztási Táblázatának előírásai vagy az ellátottsági kötelezettségek nem változtak meg. A meg nem hosszabbítható jogosultság helyett a közszolgálati műsorszolgáltató ellátási kötelezettségének teljesítéséhez megfelelő más műsorszórásos lehetőségekre vonatkozó jogosultságot kell biztosítani.”*

A 133. § (2) bekezdése rögzíti, hogy *„Az országos földi terjesztésű televízió és rádió műsorszolgáltatási jogosultságok tekintetében a jogosultság megszűnését követően a Testület – a kuratóriumok véleményének figyelembevételével – felülvizsgálja az országos műsorszolgáltatások rendszerét, és dönt arról, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók számára fenntartja-e addigi jogosultságaikat vagy megváltoztatja azokat.”*, a (3) bekezdés alapján pedig *„A közszolgálati műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges – frekvencia és sugárzási jellemzőkkel meghatározott – műsorszórásos lehetőségeket előzetes egyeztetés után a Testület a döntéseinek meghozatalára irányadó szavazási és nyilvánossági szabályok alkalmazásával állapítja meg.”*

A műsorszórásos lehetőségek előzetes egyeztetésére a törvény az alábbi szabályt fogalmazza meg a hivatkozott szakasz (4) bekezdésében: *„A Testület a (2) és (3) bekezdésben említett előzetes egyeztetést a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a közszolgálati műsorszolgáltató, valamint a műsorok szórását végző távközlési szolgáltató képviselőivel folytatja le.”*

A törvény 133. § (1) bekezdése szerint a közszolgálati televízió műsorszolgáltató 10 évre szóló műsorszolgáltatása az érvényességi idő lejártakor ugyanennyi időre többször, változtatás nélkül meghosszabbítható.

A meghosszabbítás feltétele, hogy az adott műsorszórásos lehetőségekre a vonatkozó nemzetközi korlátozások, a Frekvenciasávok Nemzeti Felosztási Táblázatának előírásai vagy az ellátottsági kötelezettségek ne változzanak meg.

A törvény megfogalmazása szerint ugyanakkor a meg nem hosszabbítható jogosultság helyett a közszolgálati műsorszolgáltató ellátási kötelezettségének teljesítéséhez megfelelő más műsorszórásos lehetőségekre vonatkozó jogosultságot kell biztosítani.

Amennyiben tehát a közszolgálati műsorszolgáltató a törvény hivatkozott és idézett 133. § (1) bekezdésében rögzített rendelkezéseknek, feltételeknek, azaz

- ha az adott műsorszórásos lehetőségekre vonatkozó nemzetközi korlátozások,
- a Frekvenciasávok Nemzeti Felosztási Táblázatának előírásai vagy
- az ellátottsági kötelezettségek nem változtak meg

megfelel, úgy nincs akadálya annak, hogy a közszolgálati televízió jogosultsága az érvényességi idő lejártakor meghosszabbítható legyen.

A Testület 447/2005. (III. 9.) számú határozatával döntött arról, hogy a törvény 133. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel a Magyar Televízió Rt. műsorszolgáltatási jogosultsága

érvényességi idejének meghosszabbítása tárgyában előzetes egyeztetést kezdeményez a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a közszolgálati műsorszolgáltató, valamint a műsorok szórását végző távközlési szolgáltató képviselőivel.

Ennek keretében a Testület írásos megkereséssel fordult a Nemzeti Hírközlési Hatósághoz, a Magyar Televízió Rt. műsorszolgáltatóhoz, a Magyar Televízió Közalapítványhoz és az Antenna Hungária Rt.-hez.

A Testület megkeresésére a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a Magyar Televízió Rt. műsorszolgáltató és az Antenna Hungária Rt. megküldte válaszáat, azonban a Magyar Televízió Közalapítvány a Testület ismertetett döntésével kapcsolatban kialakított véleményéről, álláspontjáról a Testület részére a szükséges tájékoztatást még nem adta meg.

A Testület Irodája 2005. november 16. napjáig várva a Testület elé tárta a Magyar Televízió Rt. országos közszolgálati műsorszolgáltató jogosultsága érvényességi idejének meghosszabbítása tárgyában készített 1047/2005. számú előterjesztését, melyet a Testület 2005. december 7. napján megtartott ülésén tárgyalta.

A Testület ülésén arra az álláspontra helyezkedett, hogy a meghosszabbításra vonatkozó megalapozott döntéshez a Közalapítvány álláspontja megkerülhetetlen. Ezért a Testület ismételten felhívta a Kuratóriumot arra, hogy a tárgyban kialakított véleményéről, álláspontjáról a Testület részére nyújtson tájékoztatást.

A Testület 2356/2005. (XI. 16.) számú határozatával döntött arról, hogy a törvény 133. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel a Duna Televízió Rt. műsorszolgáltatási jogosultsága érvényességi idejének meghosszabbítása tárgyában előzetes egyeztetést kezdeményez a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a közszolgálati műsorszolgáltató, valamint a műsorok szórását végző távközlési szolgáltató képviselőivel.

Ennek keretében a Testület írásos megkereséssel fordult a Nemzeti Hírközlési Hatósághoz, a Duna Televízió Rt. műsorszolgáltatóhoz, a Hungária Televízió Közalapítványhoz és az Antenna Hungária Rt.-hez.

9.3. Az ÁPF módosítása

Az általános pályázati feltételekről az Rttv. 91.-92. §-a rendelkezik.

Az ÁPF köztes szabályozást képez az Rttv. és a konkrét pályázati felhívás között. A jogalkotó erős hierarchikus rendszert hozott létre a földfelszíni műsorszolgáltatási jogosultságok megszerzése érdekében lefolytatott pályázati eljárások kapcsán. Ezek a szabályozások egymásra hatásuk során komplex rendszert képeznek, amelyben az Rttv. a pályázati eljárás kereteit, az ÁPF az általános jellegű szabályokat, elvi tételeket rögzíti, az ezekre épülő pályázati felhívások pedig a speciális jellegű szabályokat, gyakorlatias tételeket kell, hogy tartalmazzák.

Az ÁPF létének célja tehát, hogy egy olyan általános jellegű, elvi jelentőségű szabályokat rögzítő, a technikai fejlődés követelményeit kielégítő szabályrendszer legyen, amely alapján az egyes konkrét pályázati felhívások kiszámítható módon, a konkrét médiapolitikai célnak megfelelően, viszonylag egyszerű módon megjelentethetők.

A Művelődési Közlönyben 1996. augusztus 31. napján megjelent, még alapvetően az országos kereskedelmi jogosultságokra koncentráltan meghatározásra került jelenleg hatályos ÁPF, születésének körülményeit is figyelembe véve már nem tudja betölteni a fentebb meghatározott célját, rendeltetését.

Az ÁPF bizonyos esetekben felesleges módon írja le a törvény részletszabályait, egyáltalán nem kezeli a technikai fejlődéssel együtt járó lehetőségeket.

A Testület felismerve az 1996-ban elfogadott ÁPF korlátait és túlhaladottságát, célul tűzte ki annak átdolgozását.

Az ORTT Irodája a következő alapelvek leszögezése mentén kezdett hozzá az új ÁPF kialakításához:

1. Az ÁPF olyan általános jellegű, elvi jelentőségű szabályokat rögzítő, a technikai fejlődés követelményeit kielégítő szabályozás legyen, amely alapján az egyes konkrét pályázati felhívások kiszámítható módon, a konkrét médiapolitikai célnak megfelelően, viszonylag egyszerű módon megjelentethetők,
2. az ÁPF ne legyen az Rttv. szövegének ismétlése, rendelkezései nem lehetnek ellenétesek az Rttv.-vel,
3. az ÁPF igazodjon a kor követelményeihez, tartalmazzon a technika adott szintjére rugalmasan kezelhető pályázati szabályokat,
4. az ÁPF és az arra épülő pályázati felhívás a pályázók számára is követhető és átlátható bírálati rendszert építsen ki,
5. az ÁPF a normativitás irányába történő elmozdulás felé hasson, a szubjektív szempontok mennyiségét és súlyát csökkentse.

Fent említett irányelvek mentén haladva az új ÁPF, és az az alapján jobban áttekinthető, kitölthető új, formanyomtatvány típusú pályázati felhívások kialakítása az év végéig nem fejeződött be.

VI. A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI ALAP

A Magyar Országgyűlés a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény megalkotásával hozta létre a Műsorszolgáltatási Alapot, amely 1997-ben önálló jogi személyként alakult meg, és kezdte el működését. Az Alap tevékenységének ellenőrzését a vonatkozó jogszabályok szerint a könyvvizsgáló, az Alap Kezelési Szabályzatában foglaltak szerint a Felügyelő Bizottság végzi.

A Műsorszolgáltatási Alap pénzeszközeit kizárólag az Rttv.-ben meghatározott célokra lehet felhasználni. Az Alap törvényben rögzített feladata „a közszolgálati műsorszolgáltatás, a közműsor-szolgáltatók, a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók, a közszolgálati műsorok és műsorszámok támogatása, a kultúra megőrzése és továbbfejlesztése, a műsorok sokszínűségének biztosítása, valamint a törvényben meghatározott egyéb célok támogatása”.

Ennek megfelelően az Alap pénzeszközeinek egy részét az Rttv. által meghatározott módon folyósítja a közszolgálati műsorszolgáltatóknak, valamint azok kuratóriumainak illetve az ORTT-nek; pénzeszközei elosztásáról másrészt pedig a kezelő ORTT nyilvános pályázatok útján dönt.

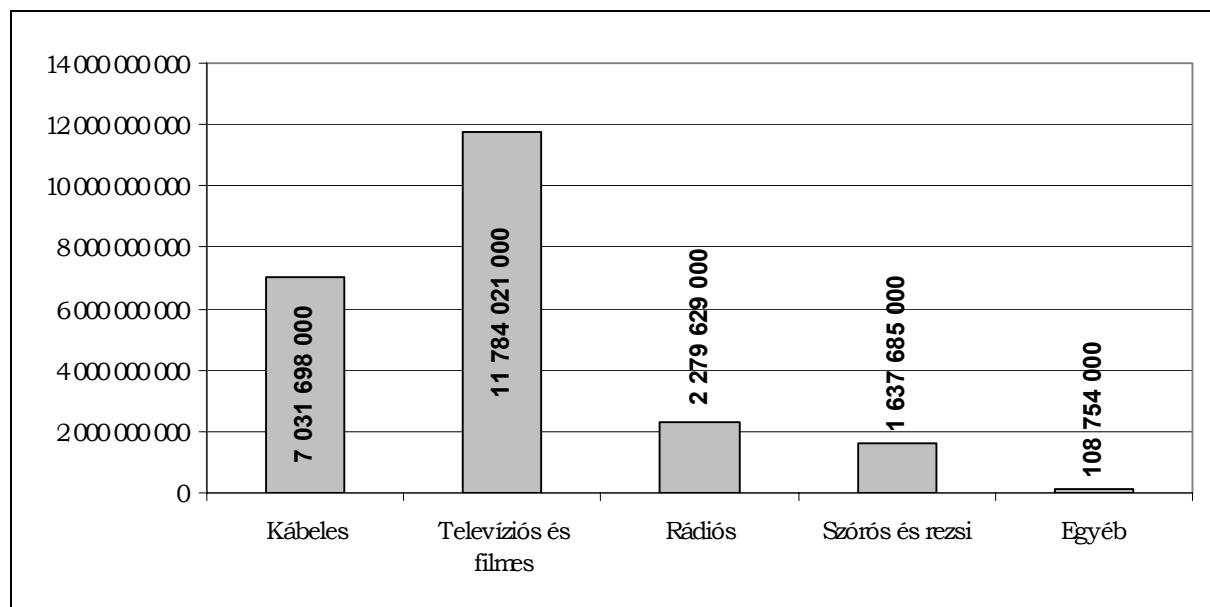
A pályázati eljárásokkal kapcsolatos teendőket a Műsorszolgáltatási Alap Igazgatósága végzi. A pályázati eljárás során a Testület által kiírt pályázati felhívásokra beérkezett kérelmeket a testületi tagok által delegált bírálóbizottsági tagok értékelik, minősítik és támogatásukról ajánlásuk alapján a Testület dönt. A pályázati eljárások folyamatának (nyilvánosságra hozatal, elbírálás, bírálóbizottság ajánlásának elfogadása, szerződéskötés, a támogatás folyósítása, ellenőrzés) időtartama a határidők és a beadott pályázati kérelmek mennyiségének függvényében változik, ezért több pályázati eljárás a beadást követő évekre is áthúzódik.

Az ORTT 1997–2005 között 102 pályázati eljárást hirdetett meg – elsősorban az alábbi területeken – és 22,8 milliárd Ft-ot (**1. ábra**) fordított a médiaszektor támogatására:

- filmes, televíziós, rádiós műsorszámok létrehozása és bemutatása,
- fesztiválkópiák elkészítése,
- műszaki fejlesztések (a kábelhálózatok fejlesztése és korszerűsítése, valamint a műsorszórás korszerűsítése),
- a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és a közműsor-szolgáltatók műszaki fejlesztése és működési költségeikhez való hozzájárulás.

1. ábra

A lezárult és folyamatban lévő pályázati eljárások keretében nyújtott támogatások (1997-2005)

A Testület 8640 támogatási kérelemről döntött és 4070 kedvezményezett esetében ítelt meg támogatást és vállalt szerződéses kötelezettséget.

A pályázati eljárások során a kedvezményezetté nyilvánítottaktól a nem szerződésszerű teljesítések miatt 2005. év végén az Alap igényérvényesítési eljárás alatt 433,1 millió Ft követelést tart nyilván.

Kiemelendők azok a kezdeményezések, amelyek már több ízben nyerték el az ORTT támogatását, és mára rendszeresen megrendezésre kerülő médiarendezvényekké, eseményekké vagy folyamatos kutatási, archiválási projektté váltak:

- Kamera Hungária – Televíziós Műsorfesztivál;
- Tudósítók világtalálkozója;
- Országos Diák és Ifjúsági Film és Videoszemle;
- Média Hungary – Az elektronikus médiumok szakmai konferenciája (Tihany);
- Nemzetközi Képzőművészeti Filmfesztivál és Filmvásár (Szolnok);
- Nemzetközi Médiakonferencia – A média hatása a gyermekekre;
- Kistérségi és Kisközösségi Televíziók Filmszemléje (Lakitelek);
- Mediawave Nemzetközi Művészeti Fesztivál (Győr);
- Országos Reklámkonferencia (Eger);
- Országos Széchenyi Könyvtár – öt országos televízió adásfolyamának digitális rögzítése;
- a film.hu magyar moziportál honlap-fejlesztése.

A Testület által támogatott alkotások közül számos film szerepelt és nyert díjat hazai és külföldi seregszemléken. Csak néhány cím az ismertebbek közül:

Tarr Béla: Werckmeister harmóniák; Sopsits Árpád: Torzók; Pálfi György: Hukkle; Almási Tamás: Sejtjeink; Gárdos Péter: Utolsó blues; Bacsó Péter: Hamvadó cigarettavég; Tímár Péter: Vakvagányok; Kamondi Zoltán: Kísértések; Fonyó Gergely: Na végre itt a nyár!; Sas Tamás: Szerelemtől sújtva; Fésős András: Balra a nap nyugszik; Deák Krisztina: Jadviga párnája; Gothár Péter: Passzport; Mundruczó Kornél: Szép napok; Szaladják István: Aranymadár; Hegedüs Péter: Örökség: egy halász története; ZSEBCSELEK Csoport – Buzás Mihály: Kis utazás; Salamon András: Közel a szerelemhez; Groó Diana: Tarka képzelet –

Renoir álma; Kamondi Zoltán: Magyar Tarka; Enyedi Ildikó: Simon mágus; Gothár Péter: Magyar szépség; Kamondi Zoltán: Az alkimista és a szűz; Gödrös Frigyes: Glamour; Bereményi Géza: A Hídember I-II.; Makk Károly: Egy hét Pesten és Budán; Janish Attila: Másnap; Fliegauf Benedek: Dealer; Gárdos Péter: A porcelánbaba; Kocsis Tibor: Új Eldorádó; Flora Film: Madarat tolláról; Páskándiné Sebők Anna: Erdély 1956

A Műsorszolgáltatási Alap 2004 decemberétől a támogatott és megvalósult műsorszámokat digitálisan rögzíti és metaadatokkal látja el. Az archívumban tárolt rádió- és televízióműsorok száma a 2005. év végén csaknem ezer. A műsorszámok a rögzített metaadatok alapján (cím, műsorkészítő, pályázati eljárás, összköltség, támogatás mértéke) kereshetők és analóg vagy digitális hordozóra kiírhatók. 2005 decemberétől a Műsorszolgáltatási Alap archívumában megőrzi a nem műsorszám pályázatok főbb dokumentumait is.

1. A Műsorszolgáltatási Alap korábbi pályázatai (1997-2004)

Az 1997 és 2004. december 31-e között kibocsátott pályázati felhívások közül az Alap 79 folyamatban lévő pályázati eljárással kapcsolatban látta el a feladatokat (ez időszak alatt 38 pályázati eljárás zárult le, mely eljárások összesen 936 kedvezményezettjének a megítélt támogatás 5,8 milliárd Ft volt).

A 7252 beérkezett támogatási kérelemből a Testület 3412 kedvezményezett esetében 18,75 milliárd Ft támogatást ítél meg és vállalt szerződéses kötelezettséget.

2. A 2005. évben kibocsátott pályázati felhívások

A Műsorszolgáltatási Alap a Testület döntése alapján 2005-ben összesen 23 pályázati felhívást bocsátott ki 4,24 milliárd Ft keretösszegben (melyből 2005 végéig 2,94 milliárd Ft támogatást ítél meg és vállalt szerződéses kötelezettséget) az alábbi támogatási célokkal.

2.1. Az ORTT 115/2005. (I. 19.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (1) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és közműsor-szolgáltatók 2005. évi működését biztosító technikai háttér kialakításának támogatására*, ütemezett elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatói és közműsor-szolgáltatói működést biztosító technikai háttér kialakításának támogatása egyenként 30 000 Ft-ot meghaladó beszerzési árú, stúdiótechnikai, számítástechnikai és telekommunikációs célú műszaki berendezések 2005. évben teljes körűen lebonyolított megvásárlásához nyújtott hozzájárulással. A pályázati eljárásban rendelkezésre álló keretösszeg a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és a közműsor-szolgáltatók támogatására is 83 000 000 Ft. Az egy pályázó által elnyerhető támogatás az elismert költségek legfeljebb 75%-áig terjedhet; rádiós műsorszolgáltatók esetében 10 000 000 Ft, televíziós műsorszolgáltatók esetében 15 000 000 Ft.

Az eljárás 8 fordulója eredményeképpen az Alap mind a 30 kedvezményezetté nyilvánított pályázóval megkötötte a szerződéseket összesen 137 698 479 Ft összegben.

2.2. Az ORTT 295/2005. (II. 17.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *dokumentumfilmek készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja magyarországi gyártású közszolgálati műsorszámok, valamint műsorszámok készítésének támogatása. A benyújtandó pályázat lehet ismeretterjesztő és természetfilm, történelmi film, filmszociográfia, portréfilm, riportfilm, interjúfilm, dokumentumesszé. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 67%-át, önálló műsorszám esetében sem az 5 000 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át sem, de sorozatonként maximum 15 000 000 Ft-ot. A nyertes műsorszámok támogatására rendelkezésre álló keretösszeg 200 000 000 Ft, melyet a Testület 71,4 millió forinttal megemelt.

Az Alap mind a 47 nyertessé nyilvánított pályázóval – összesen 287 953 119 Ft összegben – megkötötte a szerződéseket.

2.3. Az ORTT 460/2005. (III. 17.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *helyi vagy körzeti rádiós műsorszolgáltatók állandó műsorai (hír-, sport- és magazinműsor) készítésének támogatására* a 2005. évben, ütemezett elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja négy negyedéven keresztül minden hét azonos napjain, azonos időpontban rendszeresen jelentkező közszolgálati rádiós műsorszám készítésének támogatása az alábbi műsортípusokban: helyi eseményekről szóló hírműsor, helyi eseményekről szóló sportműsor, helyi eseményekkel foglalkozó, helyi információkat közlő közérdekű szolgáltató magazinműsor. Az ORTT a pályázati eljárásban a nyertes állandó műsorok támogatására negyedévenként legfeljebb 100 000 000 – 100 000 000 Ft-ot ítél meg. Az egy állandó műsorra adásonként kérhető maximális támogatás hírműsor esetén 9 000 Ft, sportműsor esetén 9 000 Ft, magazinműsor esetén 80 000 Ft. Az ORTT egy állandó műsort tervezett összköltségének legfeljebb 67%-ával támogat. A Testület a harmadik fordulóban a meghirdetett keretösszeget 6,4 millió Ft-tal megemelte.

A háromfordulós pályázati eljárás keretében a Testület 97 pályázót nyilvánított nyertessé, melyek közül az Alap év végéig 95-tel kötött szerződést 289 578 180 Ft összegben.

2.4. Az ORTT 531/2005. (III. 24.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *kortárs irodalmi művek rádiós adaptációjának támogatására*, teljes utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja **a)** közszolgálati rádiós műsorszolgáltató közszolgálati műsorszámok készítésének támogatása, 2005. április 28. és 2005. december 31-e közötti időszakon belül készülő, legkésőbb 2006. március 31-ig igazoltan adásba szerkesztett műsorszámokra vonatkozóan; **b)** a pályázó több műsorszám megvalósításának támogatására nyújthat be pályázatot, önálló műsorszám esetén 50-90 perc hosszúsággal, önálló műsorszámnak minősülő műsorszámok legfeljebb 5 részből álló 30-50 perc hosszúságú sorozataként, önálló műsorszámnak minősülő műsorszámok legfeljebb 15 részből álló maximum 24 perc hosszúságú sorozataként.

A pályázati eljárásban rendelkezésre álló keretösszeg 20 000 000 Ft. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 50%-át, önálló műsorszám esetében sem az 500 000 Ft-ot, műsorszámok legfeljebb 5 részből álló sorozataként epizódonként a 350 000 Ft-ot, műsorszámok legfeljebb 15 részből álló sorozataként epizódonként a 250 000 Ft-ot.

Az Alap mind a 39 kedvezményezetté nyilvánított pályázóval megkötött a szerződéseket, összesen 19 945 794 Ft összegben.

2.5. Az ORTT 545/2005. (III. 31.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *televíziós műsorszámok teletextes feliratozásának támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja **a)** 2005. július 1-jétől 2006. június 30-áig, egy éven keresztül minden hét azonos napjain, azonos időpontban rendszeresen jelentkező műsorszámok teletextes feliratozása üzemeltetési költségeinek támogatása különböző műsortípusokban; **b)** az eljárás szempontjából támogatott műsortípusok: hetente hat, főműsoridőben jelentkező minimum 20 perces hírműsorszám (6x52 db), hétvégén főműsoridőben kezdődő minimum 90 perces játékfilm, tévéfilm (52 db), minimum 30 perces ifjúsági műsor, ismeretterjesztő/magazinműsorok (52 db), a támogatott műsortípusokon túl a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével megegyezve egyéb műsortípusok feliratozása; **c)** pályázati kérelmet a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) és az országos műsorszolgáltatási jogosultsággal rendelkező közszolgálati vagy kereskedelmi televíziós műsorszolgáltató együttesen nyújthat be a felhívásban meghatározott módon. Az egy pályázó által elnyerhető maximális támogatás 1 000 Ft/perc. Az ORTT a feliratozás tervezett összköltségének legfeljebb 90%-ával támogat, a pályázat keretösszegét 20 000 000 Ft-ban határozta meg.

A Testület a 2 beérkezett kérelem közül 1 pályázatot nyilvánított nyertessé, a támogatottat 17 815 680 Ft támogatásban részesítette, a szerződést megkötötték.

2.6. Az ORTT 714/2005. (IV. 21.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki **A) televíziós közéleti magazinműsor B) televíziós hírműsor, sportműsor és kulturális magazinműsor készítésének támogatására** a 2005. évben, ütemezett elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja négy negyedéven – de legalább 46 héten – keresztül minden hét azonos napjain, azonos időpontban rendszeresen jelentkező közszolgálati televíziós műsorszám készítésének támogatása az alábbi kategóriákban és műsortípusokban: **A)** helyi eseményekről szóló, saját gyártású közéleti magazinműsor, **B)** helyi eseményekről szóló, saját gyártású hírműsor, sportműsor és kulturális magazinműsor. A nyertes állandó műsorok támogatására az ORTT negyedévenként legfeljebb 100 000 000 – 100 000 000 Ft-ot ítél meg: az **A)** kategóriában nyertes állandó műsorok támogatására egy negyedévre legfeljebb 40 000 000 Ft-ot, a **B)** kategóriában nyertes állandó műsorok támogatására egy negyedévre legfeljebb 60 000 000 Ft-ot. Az egy állandó műsorra kérhető maximális támogatás közéleti magazinműsorA esetén 85 000 Ft, hírműsorB1 esetén 42 000 Ft, hírműsorB2 esetén 40 000 Ft, sportműsorB esetén 20 000 Ft, kulturális magazinműsorB esetén 60 000 Ft. Az ORTT egy állandó műsорт tervezett összköltségének legfeljebb 67%-ával támogat. A Testület a keretösszeget 98,6 millió Ft-tal megemelte.

A háromfordulós pályázati eljárás keretében a 67 nyertes közül év végéig az Alap 54 pályázóval kötött szerződést 304 164 142 Ft összegben.

2.7. Az ORTT 763/2005. (IV. 28.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *hálózatos műsorszolgáltatók hírműsorai készítésének támogatására*, ütemezett elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja négy negyedéven keresztül a pályázó által készített és a hálózatos műsoridejében, minden hét legalább öt napján, azonos időpontban rendszeresen jelentkező, televízió esetében napi minimum 15 perc egybefüggő, rádió esetében napi minimum 5 perc egybefüggő, eredeti, közszolgálati televíziós és rádiós hírműsorszám

készítésének támogatása. A nyertes hírműsorok támogatására elkülönített keretösszeg 50 000 000 Ft. Az ORTT egy hírműsorszámot a tervezett összköltségének legfeljebb 67%-ával támogat. A kérhető maximális támogatás műsorszámonként: televíziós műsorszolgáltató esetében 80 000 Ft, rádiós műsorszolgáltató esetében 15 000 Ft.

Az Alap a 2 kedvezményezetté nyilvánított pályázóval megkötötte a szerződéseket 48 644 040 Ft összegben.

2.8. Az ORTT 809/2005. (V. 5.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *az 1956-os forradalom feldolgozása és bemutatása témájú rádiós műsorszámok készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja közszolgálati rádiós műsorszámok, valamint műsorszámok sorozata készítésének támogatása. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 20 000 000 Ft-ot ítél meg. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak a 67%-át, önálló műsorszám esetében sem a 800 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át sem.

Az Alap mind az 5 kedvezményezetté nyilvánított pályázóval megkötötte a szerződéseket összesen 5 909 137 Ft összegben.

2.9. Az ORTT 810/2005. (V. 5.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *az 1956-os forradalom feldolgozása és bemutatása témájú televíziós műsorszámok készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja közszolgálati televíziós műsorszámok, valamint műsorszámok sorozata készítésének támogatása. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 300 000 000 Ft-ot ítél meg. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak a 67%-át, önálló műsorszám esetében sem a 7 000 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át sem, de sorozatonként legfeljebb a 15 000 000 Ft-ot.

A Testület a pályázati eljárást a nem közszolgálati műsorszolgáltatók részére 106 000 000 Ft keretösszeggel meghosszabbította, az eljárás második fordulójában a keretösszeget további 18,1 millió Ft-tal megemelte. A kétfordulós pályázati eljárásban így az összesen 50 kedvezményezett 336 056 828 Ft támogatásban részesült, a szerződéseket megkötötték.

2.10. Az ORTT 816/2005. (V. 5.) számú határozatával az Rttv. 77. §-ának (1) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *médiaelmélettel, médiaismerettel foglalkozó tudományos és ismeretterjesztő kiadványok megjelentetésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja olyan magyar nyelvű kiadványok nyomtatott formában történő elkészítésének és forgalomba hozatalának támogatása, amelyek szakkönyvek, tankönyvek első magyar kiadásaként, periodikaként jelennek meg, tudományos illetve ismeretterjesztő jelleggel vizsgálják és elemzik a média világát és legkésőbb 2007. március 31-éig a pályázati kérelemben vállalt példányszámban teljes egészében forgalmazásra kerülnek. A nyertes kiadványok támogatására a rendelkezésre álló keretösszeg 20 000 000 Ft. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak az 50%-át, sem a 3 000 000 Ft-ot.

A négyfordulós pályázati eljárás keretében az Alap mind a 11 nyertes pályázóval – 20 000 000 Ft összegben – megkötötte a szerződéseket.

2.11. Az ORTT 829/2005. (V. 10.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *népszerű tudományos sorozat készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja közszolgálati televíziós műsorszámok sorozata készítésének támogatása. Egy pályázó egy sorozat megvalósításának támogatására nyújthat be kérelmet önálló műsorszámok legalább 3 részből álló sorozatára, epizódonként legalább 20 perc hosszúsággal, melyek bemutatását valamely magyarországi műsorszolgáltató legkésőbb 2006. december 31-ig vállalja. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak a 67%-át, sem epizódonként a 2 500 000 Ft-ot. A pályázati eljárásban rendelkezésre álló keretösszeg 160 000 000 Ft, melyet az ORTT 33,16 millió Ft-tal megemelt.

Az Alap mind a 13 kedvezményezetté nyilvánítottal megkötötte a szerződéseket, összesen 193 159 227 Ft összegben.

2.12. Az ORTT 941/2005. (V. 26.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *irodalmi művek népszerűsítésére készülő televíziós műsorszámok készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja közszolgálati televíziós műsorszámok, valamint műsorszámok sorozata készítésének támogatása. Pályázati kérelem benyújtható magyar vagy külföldi irodalmi művek népszerűsítését célzó, továbbá az olvasást népszerűsítő műsorszámokra. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség szerint ítéli meg a pályázónak úgy, hogy sem a tervezett összköltség, sem a támogatás összege ne haladja meg a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 80%-át, önálló műsorszám esetében a 25 000 000 Ft-ot, sorozat benyújtása epizódonként a 8 000 000 Ft-ot, de sorozatonként legfeljebb a 32 000 000 Ft-ot. A Testület a pályázat keretösszegét 450 000 000 Ft-ban határozta meg, melyet később 158,3 millió Ft-tal megemelt.

Az Alap mind a 26 kedvezményezetté nyilvánított pályázóval megkötötte a szerződéseket, összesen 608 336 208 Ft összegben.

2.13. Az ORTT 1205/2005. (VI. 16.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *határon túli filmelőállító műhelyekben készült, az egyetemes és a magyar kultúra megőrzését és továbbfejlesztését célzó dokumentumfilmek készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

Pályázati kérelem benyújtható eredetileg magyar nyelven készített közszolgálati műsorszám, valamint műsorszámsorozat készítésének támogatására. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, önálló műsorszám esetében sem az 5 000 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át sem, de sorozatonként maximum 15 000 000 Ft-ot. A nyertes műsorszámok támogatására rendelkezésre álló keretösszeg 85 000 000 Ft, melyet a Testület 35,26 millió Ft-tal megemelt.

Az ORTT döntése értelmében a pályázati eljárásban 18 kérelem összesen 120 263 641 Ft támogatásban részesült, a szerződéseket megkötötték.

2.14. Az ORTT 1206/2006. (VI. 16.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *határon túl működő magyar nyelvű rádiós*

műsorszolgáltatók, vagy magyar nyelvű szerkesztőséget működtető rádiós műsorszolgáltatók által készített, az egyetemes és a magyar kultúra megőrzését és továbbfejlesztését célzó dokumentumműsorok támogatására, elő- és utófinanszírozás formájában.

A pályázati kérelem benyújtható eredetileg magyar nyelven készített közszolgálati műsorszám, valamint műsorszám-sorozat készítésének támogatására. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 67%-át, önálló műsorszám esetében sem az 400 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át sem, de sorozatonként maximum 1 000 000 Ft-ot. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 15 000 000 Ft-ot ítél meg.

Az ORTT a 3 beérkezett kérelem közül 2 pályázati kérelmet összesen 1 849 200 Ft támogatásban részesített, a szerződéseket megkötötték.

2.15. Az ORTT 1401/2005. (VII. 7.) számú határozatával az Rttv. 84. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *televíziójátékok, televíziófilmek és televíziófilm-sorozatok készítésének támogatására az Országos Rádió és Televízió Testület és a Magyar Mozgókép Közalapítvány által közösen.*

A közös pályázati felhívás célja eredetileg magyar nyelven készült és a pályázati felhívás megjelenésének napját megelőzően, nyomtatott formában megjelent irodalmi alkotások adaptációja alapján készült legalább 26, legfeljebb 60 perc hosszúságú televíziófilm, tévéjáték illetve annak legalább 3 részes és epizódonként legalább 26, legfeljebb 60 perc hosszúságú televíziós-sorozat gyártásának támogatása. A keretösszeg a támogatók részéről 350 000 000 – 350 000 000 Ft. Az önálló filmalkotás összköltsége nem haladhatja meg a 70 000 000 Ft-ot, sorozat esetében a 140 000 000 Ft-ot. A pályázó a támogatóktól a filmalkotás összköltségének 40-40%-át igényelheti támogatásként.

A két bizottság ajánlása alapján a támogatók közösen 10 pályázati kérelmet nyilvánítottak kedvezményezetté – a keretösszeg 22 082 577 Ft-tal való megemelésével – összesen 372 082 557 Ft összegben, az Alap a szerződéseket megkötötte.

2.16. Az ORTT 1422/2005. (VII. 13.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *a környezetvédelem témájában készülő televíziós műsorszámok készítésének támogatására elő- és utófinanszírozás formájában.*

A pályázati eljárás célja olyan közszolgálati televíziós műsorszámok, valamint műsorszámok sorozata készítésének támogatása, amelyek oktató-nevelő cézzal a magyar állampolgárok környezetvédelmi szemléletét építve és tágítva gyakorlati és/vagy elméleti ismeretek bemutatásával szolgálja a támogatás célját. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak a 67%-át, önálló műsorszám esetében a 5 000 000 Ft-ot, sorozat benyújtása esetén az önálló műsorszámra kérhető maximális támogatás és az epizódok száma szorzatának 50%-át, de sorozatonként legfeljebb a 15 000 000 Ft-ot. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 120 000 000 Ft-ot ítél meg.

A Testület a 29 kedvezményezetté nyilvánított pályázót összesen 178 360 710 Ft támogatásban részesítette, egyúttal a keretösszeget 58,36 millió Ft-tal megemelte, a szerződéseket megkötötték.

2.17. Az ORTT 1476/2005. (VII. 19.) számú határozatával az Rttv. 131. §-ának (3) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *magyarországi földfelszíni terjesztésű kisközösségi*

rádiós műsorszolgáltatók műsorszórásának elindításához szükséges eszközök beszerzésének, valamint új, még nem használt műsorszóró berendezések beüzemelésének támogatására.

A pályázati eljárás célja közbeszerzési eljárás keretében beszerzett műsorszóró berendezések pályázat útján való továbbadása kisközösségi rádiós műsorszolgáltatók részére műsorszóró berendezéseik kiépítéséhez. Pályázati kérelem az ajánlásban leírt kétféle „adóberendezés-csomag” valamelyikére nyújtható be. Az ORTT e pályázati eljárásban a közbeszerzési eljárás során beszerzett műsorszóró berendezések átadásával – természetben – nyújtja támogatását. A műsorszóró berendezések beszerzésére rendelkezésre álló keretösszeg bruttó 10 000 000 Ft.

Jelen eljárásban az első fordulóban a beadás határideje 2006. január 13-a, a további fordulóknál minden hónap 14-e.

2.18. Az ORTT 1481/2005. (VII. 19.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (2) bekezdése alapján pályázati felhívást bocsátott ki *színházak magyar nyelvű előadásai rögzítésének és adásba szerkesztésének támogatására*, teljes utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja televíziós közvetítések támogatása a 2005. szeptember 1-je és 2006. június 30-a között megrendezett magyarországi és határon túli színházak magyar nyelvű előadásainak rögzítése és ezen időpontig adásba szerkesztése. A nyertes közvetítések támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 60 000 000 Ft-ot ítél meg. A támogatást az ORTT a tényleges összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem annak a külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem annak az 50%-át, sem az 5 000 000 Ft-ot.

A pályázati kérelmek beadásának ideje 2006. július 19-e.

2.19. Az ORTT 2421/2005. (XI. 24.) számú határozatával az Rttv. 78. §-ának (1) bekezdése illetve az Európai Bizottságnak az EK Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló 69/2001/EK rendelete (2001. január 12.) 2. cikke alapján pályázati felhívást bocsátott ki *a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatói és közműsor-szolgáltatói jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatók 2006. évi fenntartási és üzemeltetési költségeinek támogatására*, előfinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatói és közműsor-szolgáltatói jogosultsággal rendelkező magyarországi műsorszolgáltatók folyamatos tevékenységének havi támogatása a 2006. január 1-je és 2006. december 31-e közötti, a pályázó elfogadott pályázati kérelme szerinti támogatott időszak műsorszolgáltatással kapcsolatos fenntartási és üzemeltetési költségeihez való hozzájárulással. A pályázati eljárásban rendelkezésre álló keretösszeg a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók támogatására 179 601 000 Ft, ebből mind a televíziós, mind a rádiós műsorszolgáltatók részére 89 800 500 Ft; a közműsor-szolgáltatók támogatására 179 601 000 Ft, ebből televíziós műsorszolgáltatók részére 107 760 600 Ft, rádiós műsorszolgáltatók részére 71 840 400 Ft.

Az első forduló beadási határideje 2005. december 13-a, a felhívásra az első fordulóban összesen 44 pályázati kérelem érkezett be, a kért támogatás összesen 286 461 552 Ft.

2.20. Az ORTT 2618/2005. (XII. 15.) számú határozatával az Rttv 131. §-ának (3) bekezdése és az Európai Bizottságnak az EK Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló 70/2001/EK bizottsági rendelete alapján pályázati felhívást bocsátott ki *új kábeltelevízió hálózatok építésének vagy kábeltelevízió hálózatok szolgáltatási terület bővítésének támogatására* utófinanszírozás formájában.

A pályázati eljárás célja, hogy olyan vezetékes műsorelosztó hálózatok épüljenek vagy bővüljenek, amelyek a létrejövő új csatlakozások legkésőbb 2007. december 31-ig valnak

az előfizetők számára elérhetővé. Az eljárás három fordulóból áll, a rendelkezésre álló keretösszeg 540 000 000 forint, fordulónként 180 000 000 forint. Az egy fejállomáshoz csatlakozó új hálózat építése vagy meglévő hálózat szolgáltatási terület bővítése esetében az egy pályázati kérelem alapján maximálisan elnyerhető támogatás 50 000 000 forint, illetve a csatlakozásonkénti maximális támogatási összegből számítható összeg.

A fordulók beadási határainak 2006. január 19-e, április 20-a és július 20-a.

2.21. Az ORTT 2624/2005. (XII. 15.) számú határozatával az Rttv 77. §-ának (1) bekezdése alapján – figyelemmel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kötelezettségvállalására – pályázati felhívást bocsátott ki *hazai alkotók gyermek- és ifjúsági tárgyú irodalmi műveinek televíziós feldolgozása készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A jelen pályázati eljárás célja közszolgálati televíziós műsorszámok készítésének támogatása. Pályázati kérelem benyújtható eredetileg magyar nyelven készített gyermek- és ifjúsági tárgyú irodalmi művek egészletes feldolgozására. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 248 000 000 forintot ítél meg. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 80%-át, sem a 120 000 000 forintot.

A pályázati kérelmek beadási napja 2006. január 25-e.

2.22. Az ORTT 2625/2005. (XII. 15.) számú határozatával az Rttv 77. §-ának (1) bekezdése alapján – figyelemmel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kötelezettségvállalására – pályázati felhívást bocsátott ki *hazai kulturális, illetve történelmi témájú televíziós műsorszámok készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A jelen pályázati eljárás célja magyarországi gyártású közszolgálati műsorszámok valamint műsorszámok sorozata készítésének támogatása. Pályázati kérelem benyújtható a magyar kulturális élet fejlődéséről, népszerűsítéséről, történetéről szóló, valamint kortörténeti, kordokumentáló témájú televíziós műsorszámok készítésére. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 263 000 000 forintot ítél meg, melyből 149 000 000 Ft helyi műsorszolgáltatási jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatók műsorában bemutatásra kerülő műsorszámok készítésére, 114 000 000 Ft pedig országos vételkörzetű műsorszolgáltatók műsorában bemutatásra kerülő műsorszámok készítésére szolgál. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg önálló műsorszám esetében sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 80%-át, sem a 60 000 000 forintot, sorozat benyújtása esetén sem a tervezett összköltség külső hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 80%-át, sem epizódonként a 4 000 000 forintot sem a 20 000 000 forintot.

A pályázati kérelmek beadási napja 2006. január 24-e.

2.23. Az ORTT 2626/2005. (XII. 15.) számú határozatával az Rttv 77. §-ának (1) bekezdése alapján illetve az Európai Bizottságnak az EK Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló 69/2001/EK rendelete (2001. január 12.) 2. cikke alapján – figyelemmel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) kötelezettségvállalására – pályázati felhívást bocsátott ki *hazai zenei témájú rádiós műsorszámok sorozata készítésének támogatására*, elő- és utófinanszírozás formájában.

A jelen pályázati eljárás célja a magyar könnyűzenei témájú műsorsorozatok készítésének támogatása. A nyertes műsorszámok támogatására az ORTT együttesen legfeljebb 80 000 000 forintot ítél meg. A támogatást az ORTT a tervezett összköltség arányában ítéli meg a pályázónak úgy, hogy az ne haladja meg sem a tervezett összköltség külső

hozzájárulások által nem fedezett hányadát, sem a tervezett összköltség 80%-át, sem az 5 000 000 forintot.

A pályázati kérelmek beadási napja 2006. január 23-a.

3. A 2005. év egyedi támogatásai

Az Alaphoz 2005-ben több mint 60 egyedi támogatási kérelem érkezett. Az egyedi támogatások kiemelt fontosságúak, mert olyan projektek számára biztosítanak finanszírozási lehetőséget, amelyek más, műsorszolgáltatók számára meghirdetett pályázati eljárások keretében nem illeszthetők. Az alábbi táblázat a 2005-ben kedvezményezetté nyilvánított 27, összesen 193 millió Ft támogatást kapott egyedi kérelem benyújtóinak adatait tartalmazza:

témakör	a kérelmező	a kérelem tárgya	megítélt támogatás (Ft)
rendezvény	EUROFILM. CO.HU Kft.	A tavasz színei című gálaműsor (2005. április 1-2.)	19 605 000
rendezvény	Népfőiskola Alapítvány Lakitelek	A kistérségi és kisközösségi televíziók VI. szemléje (2005. május 23-27.)	20 000 000
rendezvény	Szabad Tér Kft.	„Megfeszített” című rockopera megrendezése (Csíksomlyó, 2005. április 1. - július 12.)	6 000 000
rendezvény	Mazsola Film Bt.	II. FILM.DOK Magyar-Román Dokumentumfilm Fesztivál (2005. április 5-10.)	500 000
rendezvény	LOGOSYSTEM Kft.	„Kéz a kézben” gyermeknap program megrendezése (2005. május 28-29.)	17 000 000
kiadvány	Médiavilág Kft.	„Médiamix” című folyóirat megjelenítése (2005. június 1. - 2006. május 31.)	6 000 000
rendezvény	Zalaegerszegi Televízió Kft.	I. Göcsej Amatőr Filmszemle (2005. május 7-8.)	500 000
kiadvány	Médiavilág Kft.	„Médiamix” című folyóirat megjelenítése (2005. június 1. - 2006. május 31.)	4 000 000
weboldal működtetése	film.hu Tartalomszolgáltató és Produkciós Kft.	a magyar moziportál 2005-2006. évi működtetésének támogatása	4 500 000
rendezvény	Mediawave Nemzetközi Vizuális Művészeti Alapítvány	MEDIAWAVE 2005 Nemzetközi Film és Zenei Fesztivál (2005. április 22. - május 1.)	4 500 000
rendezvény	Ház a Réten Közhasznú Kulturális Egyesület	12. Diákfilmszemle (2005. augusztus 3-4.)	1 000 000
rendezvény	Duna Televízió Rt.	Omega Koncert Turné (2005. május 18-21.)	18 750 000
rendezvény	Szabad Tér Kft.	XV. Magyar Szabadság Napja (A hetedik te magad légy című oratórium)	6 250 000
rendezvény	CINE-MIS Moziüzemi Szolgáltató Kht.	Fiatalfilmek Fesztiválja (Miskolc, 2005. szeptember 3-9.)	1 000 000
rendezvény	Script-7150 Szolgáltató és Betéti Társaság	Digitális Filmnapok (2005. június 24-25.)	1 000 000
rendezvény	Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány	Média Konferencia (2005. július 17-24.)	500 000
műszaki fejlesztés	Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala	Vívó EB televíziós közvetítése műszaki feltételeinek kialakítása	2 000 000

internetes tartalomfej- lesztés	Pax Televízió Rt.	internetes tartalomfejlesztés – honlapkészítés	400 000
rendezvény	Magyar Reklámszövetség	„Reklámtorta 2005” XIII. Országos Reklámkonferencia (2005. szeptember 27-28.)	1 500 000
kábelhálózat- helyreállítás	Pásztó Város Önkormányzata	Pásztó-Mátrakereszte részönkormányzat kábelhálózatának kivitelezése	22 270 050
rendezvény	Trafó Kortárs Művészetek Háza Kht.	„Temps d’Image” Fesztivál 2005. (2005. november 11-26.)	3 000 000
rendezvény	Irodalmi Kávéház Kft.	Média és sajtófejlődés Magyarországon	1 000 000
rendezvény	Széll Kálmán Alapítvány	az Alapítvány programjainak (rendezvényeinek) támogatására	500 000
archiválás	Országos Széchenyi Könyvtár Történeti Interjúk Tára	öt országos tévéműsor adásfolyamának rögzítése illetve fő hírműsorainak feldolgozása	33 000 000
rendezvény	Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány	Kárpátaljai és Bálványosi Nyári Szabadegyetemek keretén belül megrendezésre kerülő sajtókonferencia	800 000
kutatás, konferencia, kiadvány	Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület	Civilek a Médiában	2 999 850
kiadvány, internetoldal- szerkesztés	PCN Kommunikációs Kft	Márai Sándor: A gyertyák csonkig égnek	14 425 000

4. Az ORTT támogatáspolitikája

A Műsorszolgáltatási Alap tevékenységének indulásakor a rendelkezésre álló támogatások pályázati úton történő elosztása mellett hasonlóan fontos cél volt a kapcsolódó intézményi struktúra kialakítása és folyamatos működtetése. Ez is oka lehetett annak, hogy a kezdeti időszakban főleg kábelhálózatok fejlesztésére (bekötésszám növelése), valamint rádiós, illetve televíziós közszolgálati műsorszámok készítésére vonatkozó pályázati eljárások meghirdetésére került sor. Ez idő tájt a különféle (nem túlzottan nagyszámú) pályázati eljárások támogatási céljának meghatározása elsősorban az Rttv. 2. §-ában található „filmalkotás”, valamint „közszolgálati műsorszám” definíciójában szereplő műfajok és témakörök alapján történt.

Az Alap intézményi struktúrájának kialakítása egyidejűleg a pályázati eljárások intézményesített bonyolítását is jelentette, azaz kiszámítható és mindenki számára kezelhető eljárások, egységes szerkezetű felhívások, formanyomtatványok, támogatási szerződések és a beszámolást segítő formanyomtatványok, valamint ahol ez lehetséges volt, a *periodikusan ismétlődő* pályázatok meghirdetését. Ez utóbbira példák az alábbi eljárások:

- a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és közműsor-szolgáltatók műszaki és üzemeltetési pályázatait,
- a helyi rádiós és televíziós műsorszolgáltatók állandó (hír-, sport- és magazin-) műsorainak készítését támogató pályázatok,
- kábeltelevízió-hálózatok építésének támogatása.

Ugyancsak a kiszámíthatóbb és „pályázó-barát” eljárások megjelenését mutatja az is, hogy számos pályázati eljárás hosszabb időtartamra kerül meghirdetésre oly módon, hogy

havonta van lehetőség pályázati kérelem benyújtására – ilyen valamennyi műszaki pályázati eljárás, valamint a kiadványok megjelentetését vagy a fesztiválkópiák elkészítését támogató eljárás.

Az Alap különösen nagy gondot fordított arra, hogy mind a pályázók, mind a kedvezményezettek (vagy az érdeklődők) számára nyilvánosságot biztosítson a különféle pályázati eljárások tekintetében. Ezért egy átlátható és könnyen kezelhető webes megjelenést alakított ki, s ennek révén időben és gyorsan tudja tájékoztatni a pályázókat valamennyi fontos eseményről, információról.

A Testület számos esetben tett közzé pályázati eljárást valamely aktuális esemény kapcsán. Példa volt erre az *Európai Unióhoz történő csatlakozás tárgyában, a 2004. évi nemzeti ünnepek és emléknapok ünnepléséhez kapcsolódó televíziós műsorszámok, valamint az 1956-os forradalom feldolgozása és bemutatása témájú televíziós, illetve rádiós műsorszámok* készítésére meghirdetett pályázati eljárás. Sőt ebbe a körbe tartozik a *Millenniumi Kulturális Gyűjtemény* program keretében támogatott portréfilmek és filmszociográfiák készítése is.

A tematikus és célcsoporttámogatás sajátos ötvözéseként jellemezhető az a kábelhálózatok megépítését szolgáló, többéves pályázatsorozat, amely a szegényebb és infrastruktúráisan kevésbé fejlett – 1250 állandó lakos alatti – kistelepüléseken segítette elő a korszerű adatátvitelre és internethasználatra egyaránt alkalmas kábelhálózatok megépítését.

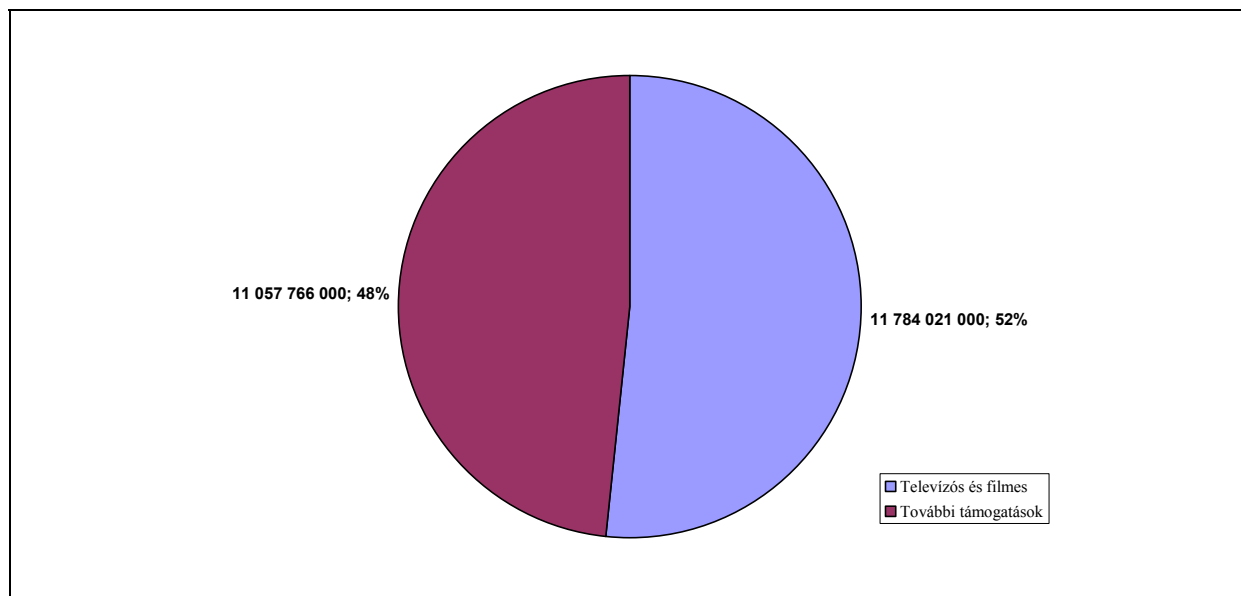
2003-ban első ízben az ORTT és a Magyar Mozgókép Közalapítvány közös pályázati eljárás keretében nyújtott támogatást televíziófilmek, televíziófilm-sorozatok és tévéjátékok készítéséhez, amely eljárást a 2005. évben is meghirdette a Testület.

4.1. Filmes és televíziós műsorszámok támogatása

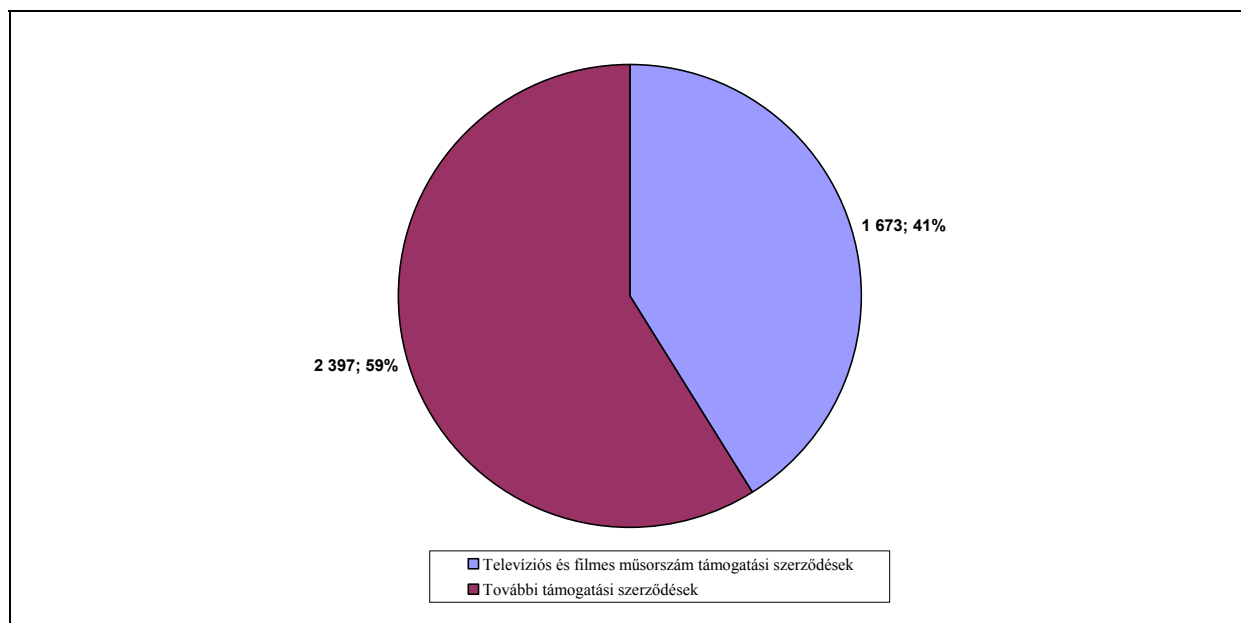
A Testület által támogatott filmes, televíziós és rádiós műsorszámok közé elsősorban a játékfilmek, televíziójátékok, dokumentumfilmek és animációs filmek, valamint az országos sugárzású rádió- és televízióműsorok tartoznak. 1998 és 2005 között filmekre és televíziós műsorszámokra 46 pályázati eljárás keretében a Testület 11,78 milliárd Ft támogatásra vállalt szerződéses kötelezettséget (**2. és 3. ábra**). A támogatott műsorszámok hossza e kategóriákban több mint 12 000 óra.

2. ábra

A televíziós és filmes műsorszám támogatások az összes támogatás arányában

3. ábra

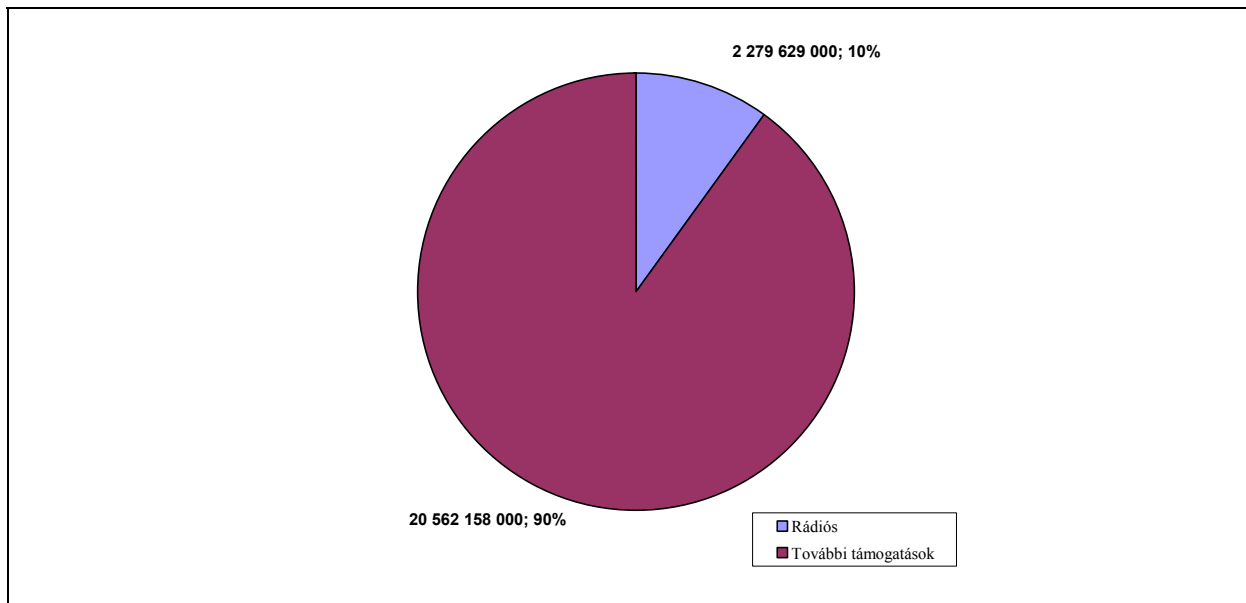
A televíziós és filmes műsorszámok támogatási szerződéseinek száma az összes megkötött szerződés arányában

4.2. Rádiós műsorszámok támogatása

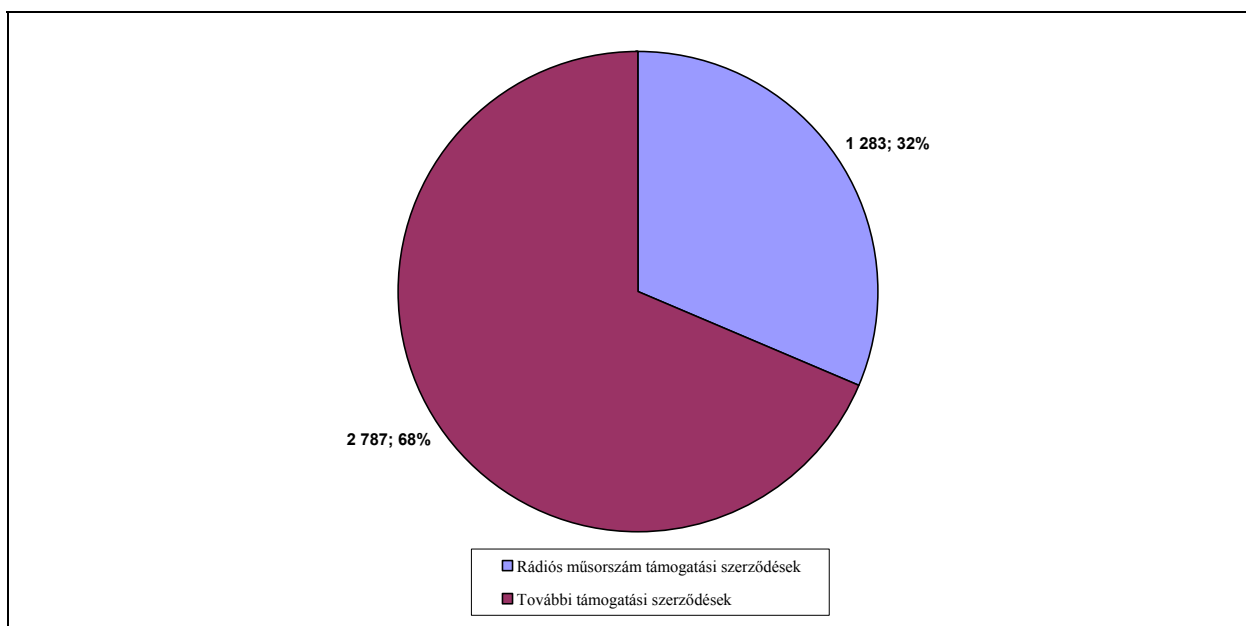
Rádiós műsorszámok készítésének támogatására 1998 és 2005 között a Testület 22 pályázati felhívást bocsátott ki és 2,28 milliárd Ft támogatás folyósítására vállalt kötelezettséget (**4. és 5. ábra**). A támogatott produkciónak hossza a rádiós műsorszám kategóriában 25 000 óra.

4. ábra

Rádiós műsorszám-támogatások az összes támogatás arányában

5. ábra

A rádiós műsorszámok támogatási szerződéseinek száma az összes megkötött szerződés arányában

4.3. Kábelhálózatok fejlesztésére fordított támogatás

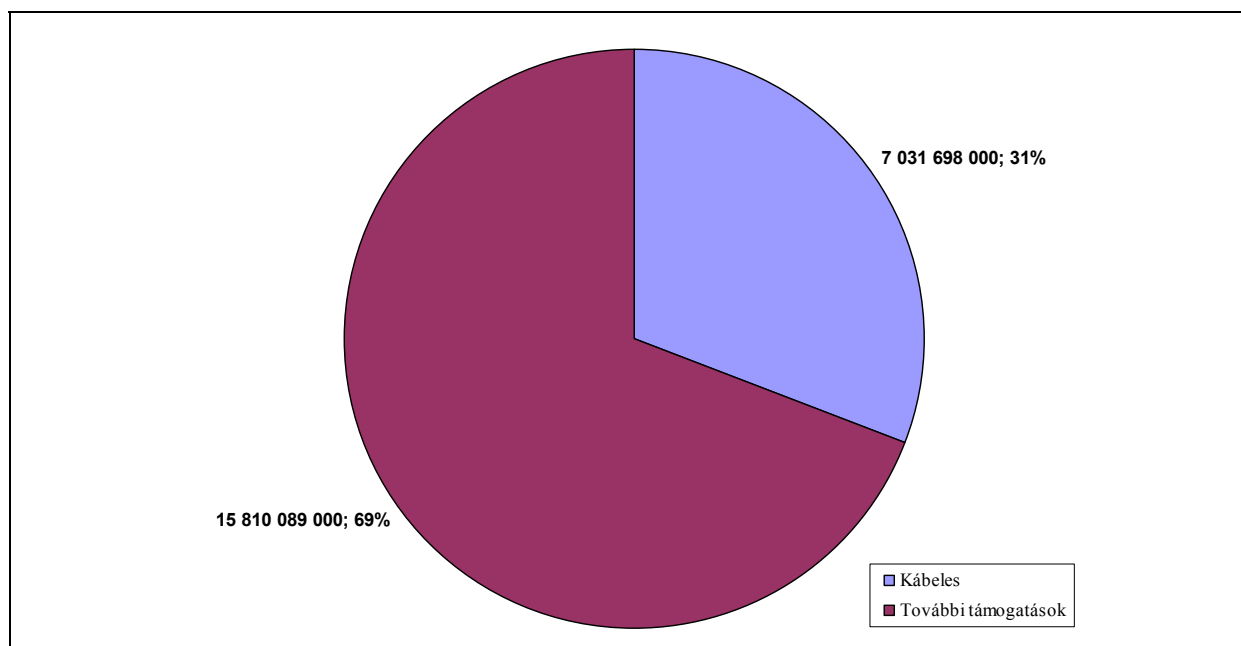
A műszaki fejlesztés során a Testület elavult kábelrendszerek korszerűsítését, új kábeltelevíziós rendszerek kiépítésével új háztartások bekötését, valamint a műsorszórás korszerűsítését támogatta. Az ország egész területén a Testület az 1997 és 2005 közötti időszakban korszerűsítésekre és új bekötésekre összesen 8 pályázati eljárás keretében 7

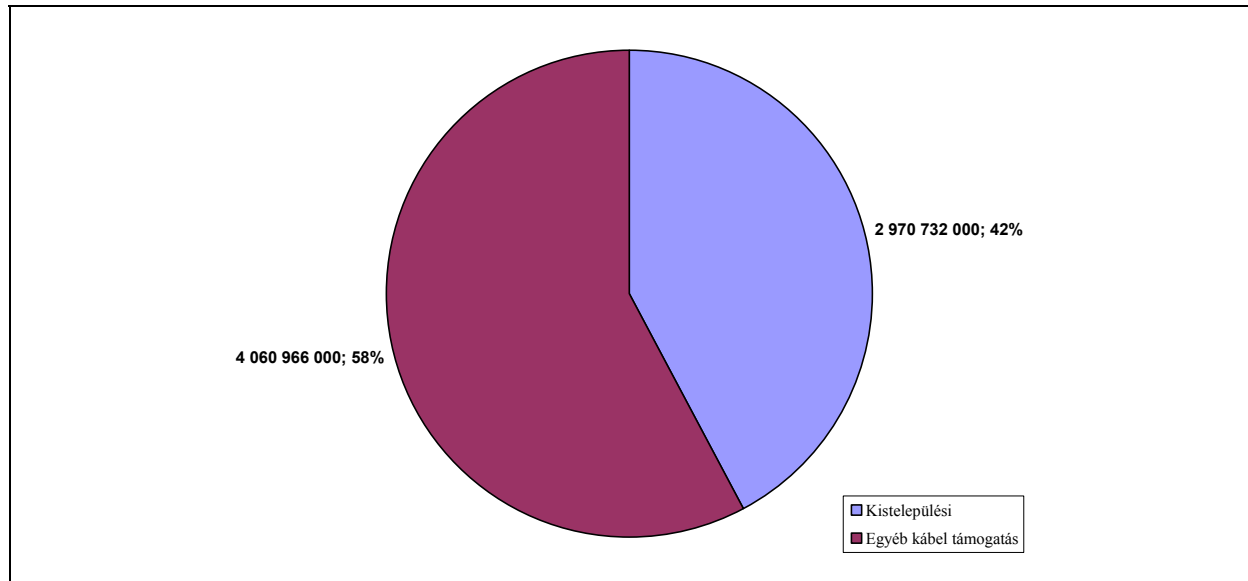
milliárd Ft-ot fordított. E támogatások lehetőséget adtak régi rendszerek korszerűsítésére is, amelyeken így már a visszirányú adatátvitel is biztosított. Külön figyelmet érdemel az a többéves pályázatsorozat, melyet a szegényebb és infrastrukturálisan kevésbé fejlett 1250 fős lélekszámot meg nem haladó kistelepülések kábelhálózatának fejlesztésére hirdetett meg az ORTT. E településeken csaknem 3 milliárdos támogatás szolgálta a korszerű adatátvitelre és internethasználatra egyaránt alkalmas kábelhálózatok megépítését (**6. és 7. ábra**).

Az országos méretű kábelhálózat-kiépítés és -korszerűsítés mára már települések százai és háztartások tízezrei számára biztosíthatja a kétirányú adatátvitelt és ezzel az internethozzáférést is, amely jelentősen gyorsíthatja az információk áramlását és szabad hozzáférését, segítve ezzel az elmaradott települések felzárkóztatását.

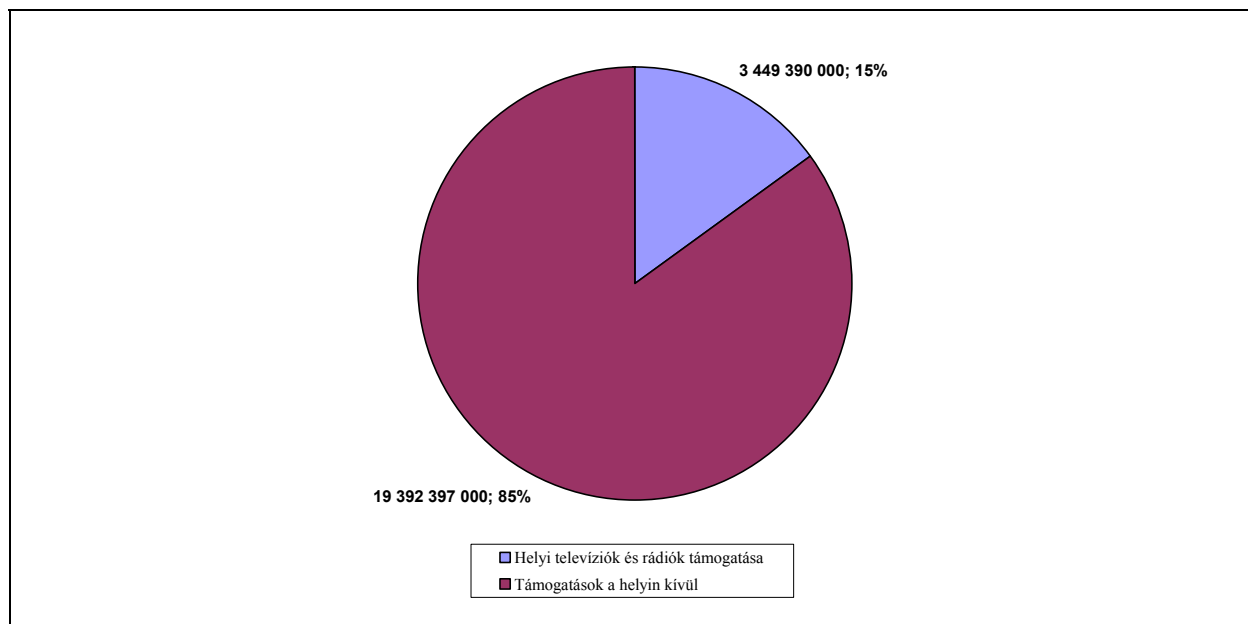
6. ábra

A kábelhálózatok fejlesztésére fordított támogatások az összes támogatás arányában

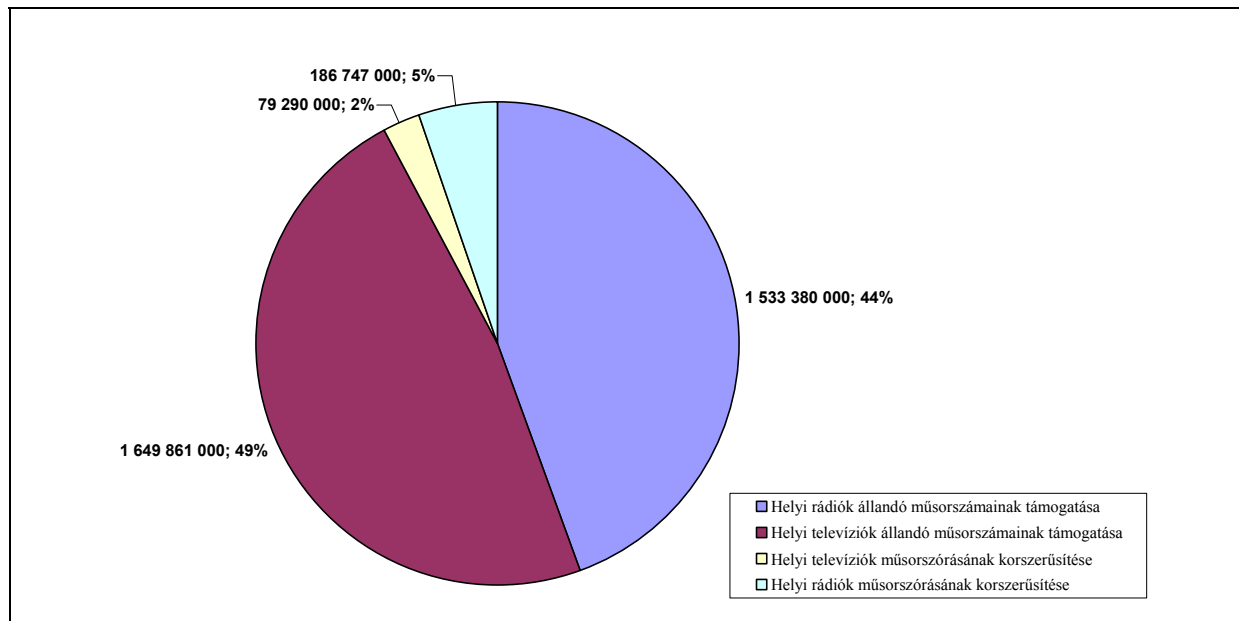
7. ábra*Kistelepülési és egyéb kábelhálózat-fejlesztések támogatása***4.4. Helyi műsorszolgáltatás támogatása**

Helyi televíziók és rádiók számára műsorszámkészítésre és műsorszórás-korszerűsítéshez a Testület 2005 végéig 18 pályázati eljárás keretében 3,5 milliárd Ft támogatást ítelt meg. A kedvezményezettek a támogatásokat elsősorban hír- sport- és magazinműsorok készítésére fordították (**8. és 9. ábra**).

8. ábra*A helyi televízióknak és rádióknak nyújtott támogatások az összes támogatás arányában*

9. ábra

A helyi televíziók és rádiók támogatása a támogatási cél szerinti megoszlásban

4.5. A nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók és a közműsorszolgáltatók támogatása

Külön figyelmet szentelt az ORTT a nonprofit szektor támogatására. Számukra 13 pályázati eljárás során 1,37 milliárd Ft támogatást nyújtott, elősegítve ezzel kisközösségek és a civil társadalom erősödését. A kedvezményezettek a támogatásokat stúdióberendezések vásárlására, korszerűsítésére és folyamatos működési költségek finanszírozására fordíthatták.

VII. A MŰSORSZOLGÁLTATÁS GAZDASÁGI HELYZETE, PÉNZÜGYI FELTÉTELEINEK ALAKULÁSA

1. A műsorszolgáltató szektor gazdasági helyzete, pénzügyi feltételeinek alakulása 2005-ben

Mint minden piac, a médiapiac mérete (is) mérhető „volume” és „value” terminusokkal, azaz hogy mennyi áru (reklámidő- reklámhely, illetve kontaktus) kel el az adott médiumokban, és hogy azért mennyi pénzt ad a piac.

(Médiapiac alatt a médiumok és a hirdető, illetve ügynökségek között létrejövő tranzakciókat és kereskedelmi tevékenységet értjük, szinonimaként használva a „hirdetési piac”, valamint a „reklámpiac” kifejezéseket. A tartalomszolgáltatáshoz kapcsolódó kereskedelmi tevékenységeket nem tekintjük ezen médiapiaci definíció részének. A piac kvantitatív vizsgálata a rendelkezésre álló adatok alapján történt. Ahol nem áll rendelkezésre iparági kutatási adat, ott annak hiányát jelezzük.

A hirdetők

A legnagyobb hazai hirdető továbbra is a multinacionális vállalatok közül kerülnek ki – és ez nem csak a listaáras reklámköltségek alapján igaz. Ugyan a TNS Media Intelligence tarifaáras (listaáras) adatain kívül nem rendelkezünk hirdetőnkénti nettó médiabüdzsére vonatkozó információkkal, tudjuk, hogy bár e cégek mennyiségi kedvezményei értelemszerűen a legnagyobbak, a tényleges sorrend körülbelül azonos a táblázatban szereplő sorrenddel.

A legnagyobb hirdető listájából látszik, hogy kisebb eltéréseket leszámítva a piac stabil.

1. táblázat

A legnagyobb magyarországi hirdetők tarifaáras költségei 2004-2005

Helyezés		Hirdető	Listaáras reklámköltség (millió Ft)	
2004	2005		2004	2005
1	1	UNILEVER MAGYARORSZÁG KFT.	14 970,4	16 243,2
4	2	PROCTER & GAMBLE KFT.	10 393,4	14 703,6
5	3	T-COM	10 364,9	11 956,1
3	4	PANNON GSM	10 754,2	10 932,9
11	5	HENKEL MAGYARORSZÁG KFT.	6 768,9	10 463,8
6	6	BENCKISER KFT.	9 485,2	10 104,4
2	7	T-MOBILE MAGYARORSZÁG RT.	12 217,3	9 607,9
100	8	BAYER HUNGARIA	816,6	8 955,5
10	9	VODAFONE MAGYARORSZÁG RT.	7 877,9	8 589,7
7	10	L'OREAL	8 874,3	8 217,5
8	11	MAGYAR DANONE KFT.	8 620,2	7 057,3
22	12	MASTER FOODS HUNGARY	3 254,5	6 715,8
12	13	NESTLÉ HUNGÁRIA KFT.	6 181,9	6 135,1

13	14	FERRERO	5 095,8	5 422,6
16	15	COCA-COLA MAGYARORSZÁG	3 931,0	5 115,0
47	16	ERSTE BANK RT.	1 818,0	5 102,7
23	17	PORSCHE HUNGARIA KFT.	3 028,1	4 992,2
37	18	KERESKEDELMI ÉS HITELBANK RT.	2 221,1	4 750,4
67	19	UPC MAGYARORSZÁG	1 460,2	4 623,4
14	20	BORSODI SÖRGYÁR RT.	5 050,2	4 493,7
35	21	CIB BANK RT.	2 273,5	4 337,7
17	22	DREHER SÖRGYÁRAK RT.	3 846,4	4 245,5
20	23	GYŐRI KEKSZ KFT.	3 413,9	4 197,3
28	24	NOVARTIS HUNGÁRIA KFT.	2 816,6	4 035,9
84	25	T-ONLINE	1 020,3	3 867,8

Forrás: TNS Media Intelligence

Amint látszik, a legtöbb piacvezető cég reklámköltése tarifaáron növekedést mutat, toplistájukban pedig többnyire csak kisebb eltéréseket találunk évek óta.

A legtöbbet reklámozó szektorok listaáras költési sorrendje sem változik jelentősen évek óta. Az élelmiszer és a szépségápolás a kezdetek óta a legtöbbet hirdető szektorok közé tartozik, a távközlés-informatika-irodatechnika szektora azonban az utóbbi években tört a 2. helyre, és előretörték a gyógyhatású készítmények, valamint a pénzügyintézetek-biztosítótársaságok is.

2. táblázat

A hirdetői szektorok sorrendje

Reklámköltés tarifaáron évenként (ezer HUF)							
Helyezet	Hirdetői szektorok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1	Élelmiszer	30 256 637	36 838 004	47 759 737	54 911 041	63 384 705	68 611 073
2	Informatika, irodatech., távk.	22 978 453	28 491 994	32 419 978	37 204 080	53 757 696	62 505 146
3	Szépségápolás	24 968 372	29 638 879	33 575 942	41 765 228	44 658 894	47 493 928
4	Közlekedési eszközök	14 515 441	17 266 556	21 755 549	26 672 073	33 699 842	40 845 619
5	Pénzügyintézet, biztosítótársaság	11 925 493	13 545 642	18 282 314	21 825 691	25 676 555	37 381 429
6	Gyógyászat, gyógyhatású készítmény	10 845 761	10 733 910	13 864 336	19 962 302	24 202 734	36 866 341
7	Ital	19 755 133	23 380 926	28 030 304	32 875 654	33 339 668	30 059 086
8	Háztartási cikk	15 359 499	18 819 866	20 896 153	21 432 966	21 805 816	28 847 365
9	Könyvkiadás, tömegtájékoztató	14 167 331	15 704 576	18 152 248	23 608 567	29 530 159	27 704 347
10	Kultúra-szabadidő-szórakozás	11 954 721	13 799 226	18 457 971	18 842 859	22 490 579	27 599 507
11	Szolgáltatás	11 298 929	14 960 132	17 563 216	16 918 472	22 601 644	23 937 044
12	Kereskedelem	8 278 006	10 026 892	12 470 560	17 169 073	18 465 508	19 416 832
13	Lakberendezés és lakásfelszerelés	3 844 390	4 475 761	6 113 532	7 160 034	9 459 883	11 082 280
14	Utazás, turizmus	3 727 734	4 925 507	5 247 213	6 579 467	8 657 567	10 604 978
15	Apróhirdetés	4 436 346	4 491 366	5 308 210	5 641 121	5 909 019	6 555 094
16	Háztartási gép és kiegészítő	2 082 104	2 866 202	4 232 483	3 843 148	5 029 434	4 144 542
17	Építőipar	1 465 931	2 264 202	2 851 854	2 717 646	3 716 041	3 514 178
18	Öltözködés és kiegészítők	1 568 206	2 305 085	2 483 602	2 498 594	2 956 282	3 331 724
19	Ingatlan	719 527	1 382 615	1 460 246	1 438 927	2 113 590	2 795 582
20	Oktatás, képzés	1 402 922	1 743 648	1 625 864	1 877 195	2 332 879	2 735 495
21	Energiahordozó, energiaforrás	2 391 669	2 711 614	2 714 440	1 835 613	2 282 033	2 367 130

22	Környezetvédelem, közműellátás	324 249	298 537	178 992	221 411	946 304	1 218 293
23	Mezőgazdaság	714 936	826 655	958 065	972 961	1 115 510	1 075 856
24	Ipari presztízsreklám	876 284	1 219 905	1 191 190	1 177 057	1 202 191	811 496
25	Irodaeszköz, -gép, - felszerelés	319 748	237 433	174 469	157 140	245 033	278 900
26	Karbantart., bizt.techn., munkavéd.	23 273	49 021	63 215	225 330	189 300	n.a.
27	Fűtés, hűtés, légtechnika	56 634	51 361	71 545	136 461	161 826	n.a.
ÖSSZESEN		220 257 729	263 055 515	317 903 228	38 432 105	439 930 692	501 783 265

A médiaügynökségek

2005-ben az évek óta gyakorlatilag változatlan médiaügynökségi piacon nem történt jelentős átrendeződés a listaáron vizsgált reklámköltések toplistájában, amint azt a következő táblázat is mutatja. A legfeltűnőbb jelenség az OMD, Universal McCann, Initiative Media (az IPG tulajdonú Magna Global tagja a Universal McCann és a PanMedia mellett) és a Media Edge: CIA (a Mindshare-ral azonos, WPP-tulajdonú ügynökség) állandó vetélkedése. Meg kell jegyezni, hogy a listaáron mért reklámköltések félrevezetőek lehetnek az egyes médiumtípusok különböző árstruktúrája miatt (a sok tévéhirdetési felületet vásárló ügynökségek nagyobbban tűnhetnek listaáron a tényleges és listaárak jelentős eltérése miatt). E fejezet utolsó táblázatában látható a Mrs. White Media Consulting készített becslés szerinti hozzávetőleges tényleges (net-net) forgalom vásárlóügynökségenként.

3. táblázat

A médiavásárló ügynökségek toplistája tarifaárakat alapul véve. 2004-2005

Helyezés		Vásárló ügynökség	Listaáras reklámköltés (millió Ft)	
2004	2005		2004	2005
1	1	UNIVERSAL MCCANN	49 408,0	56 471,4
2	2	OMD HUNGARY	47 867,8	55 454,2
3	3	INITIATIVE	47 229,3	46 505,4
4	4	MEDIA EDGE: CIA	39 104,2	46 429,0
5	5	MC MEDIA COMPANY	26 800,8	40 258,9
8	6	ZENITH MEDIA	15 512,6	24 986,0
6	7	MINDSHARE	24 756,7	24 829,0
7	8	MATRIX MEDIA*	22 418,1	23 727,9
9	9	STARCOM	12 854,9	14 777,1
10	10	PANMEDIA	6 908,3	7 503,6
17	11	MAXIMIZE	2 378,9	6 451,2
11	12	MEDIA INSIGHT	5 394,8	5 798,0
14	13	CAFÉ MÉDIA	3 900,8	5 647,7
12	14	MEDIA PLANNING MAGYARORSZÁG	4 709,4	5 239,0
13	15	IMG	4 280,3	4 344,3
15	16	BERG MÉDIA	2 885,9	2 329,6
16	17	ART MÉDIA	2 410,9	1 949,9
18	18	HAVASI BUDAPEST	511,0	616,6

*Matrix Media: Carat, hat, PubliciTeam, HMS, Medialogus, Vizeum

Forrás: TNS Media Intelligence.

Megjegyzés: az adatok az ügynökségek márkabevallásán alapulnak.

A közös nemzetközi tulajdonban lévő, Magna Global néven vásárlási céget alapító Universal McCann, Initiative Media és PanMedia több médiumnál közösen vásárol, csakúgy mint a Mindshare, a Maximize, a Media Insight és a The Media Edge: Cia, valamint harmadik nagy csoportosulásként a Zenith és a StarCom. A Matrix Media néven szereplő vásárlóügynökség pedig öt kisebb magyar médiaügynökség vásárlási volumenének egyesítésére jött létre. 2005 során az MC Media Company tulajdonosa is változott: a WPP-csoporthoz kapcsolódtak, ennek hazai kihatása azonban még nem ismert.

4. táblázat

A médiavásárló ügynökségek alapszámai tarifaárakat alapul véve

Évek	Paraméterek				
	Ügynökségi forgalom összesen (millió HUF)	Ügynökségi forgalom a teljes médiapiacból	Ügynökségek száma (darab)	Egy ügynökségre jutó átlagforgalom listaáron (millió HUF)	Egy ügynökségre jutó becsült átlagforgalom net-áron (millió HUF)
1993	9 232	36%	19	485	n. a.
1994	17 557	46%	27	650	n. a.
1995	25 759	53%	30	858	n. a.
1996	33 176	47%	27	1 229	n. a.
1997	59 577	58%	23	2 590	n. a.
1998	96 990	67%	26	3 730	n. a.
1999	117 656	68%	26	4 525	n. a.
2000	162 031	72%	19	8 527	n. a.
2001	189 948	71%	17	11 173	n. a.
2002	231 242	72%	15	15 416	n. a.
2003	275 336	74%	18	15 296	n. a.
2004	322 301	73%	18	17 906	n. a.
2005	375 324	75%	18	20 851	5 400

Forrás: TNS Media Intelligence és becslés MRSZ-adatok alapján

Megjegyzés: az adatok az ügynökségek márkabevallásán alapulnak

A piac struktúrája továbbra is változatlan: a listaáras forgalom háromnegyede (a tényleges forgalom 50-55 százaléka) a nemzetközi médiaügynökségek magyarországi leányvállalatánál koncentrálódik.

A médiumok

A médiapiac (a reklámbevételek) növekedése

Reklámköltség listaáron és nettó áron

A 2004-es 440 milliárd forintos listaáras médiavásárlások értékéhez képest a 2005. év 502 milliárd forintos piacmérete alapján további erőteljes növekedési tendencia lenne feltételezhető (listaáron) – a valóság azonban más képet mutat.

A teljes piaci volumen mellett érdemes megvizsgálni, hogy az egyes médiatípusok listaáras reklámbevételek-részesedése hogyan alakul. Ezt – mint korábban is megjegyeztük – meglehetősen torzítja a tévék eltérő, nem felület-, hanem nézettségközpontú értékesítési rendszere, amely következtében a reklámtortából való részesedések a tévé irányába torzítanak.

5. táblázat

A médiumtípusok reklámbevételei tarifaáron 2000-2005

Médiatípus	Reklámköltség tarifaáron (milliárd Ft)						Részesezés tarifaáron (milliárd Ft)					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Televízió	129,6	159,5	204	242,6	286,1	331,2	57,4	59,8	64,0	65,5	66,0	65,9
Sajtó	64,7	73,3	78,2	88,0	98,7	106,0	28,6	27,5	24,5	23,8	22,0	21,1
Közterület	16,9	19,8	20,3	22,4	26,8	29,4	7,5	7,4	6,7	6,0	6,0	5,9
Rádió	12,0	13,1	14,4	15,9	26,5	26,8	5,3	4,9	4,5	4,3	5,2	5,3
Mozi	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3
Indoor	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	2,2	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,4
Internet	1,6	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	5,6	0,7	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	1,1
Összesen	225,9	266,8	319	370,2	438,7	502,5	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: TNS Media Intelligence

A MRSZ által évente kiadott, a nettó piacméretre vonatkozó legfrissebb becslése 2004-re áll rendelkezésre (2005-re vonatkozólag 2006 későtavaszán vagy nyarán várható számok), ezért most a 2004-es adatokat közöljük az alábbi táblázatban. Ebből látható, hogy a listaárnál valójában 65%-kal kisebb a reklámpiac nettó volumene. Ha ezzel számolunk 2005-re, azaz a listaáras 502 milliárd forintos piacméretből levonunk 65% átlagos összkedvezményt, majd ebből 15% ügynökségi jutalékot, akkor kiderül, hogy hozzávetőlegesen 149 milliárd forint volt a tényleges reklámköltség 2005-ben – illetve vélhetőleg ennél kevesebb, tekintettel arra, hogy valószínűleg az átlagkedvezmények tovább nőttek 2005-ben.

6. táblázat

Reklámköltségek 2004-ban listaáron és nettó értékben

Médiatípus	Reklámköltség tarifaáron (milliárd Ft)	Részesezés tarifaáron %	Reklámköltség net áron (milliárd Ft)	Részesezés net áron %	Különbség a net és a listaár között
Televízió	286,1	66,00%	63,8	41%	-78%
Sajtó	98,1	22,00%	60,3	39%	-39%
Közterület	26,8	6,00%	13,6	9%	-49%
Rádió	26,5	6,00%	12,5	8%	-53%
Mozi	1,3	0,40%	1,0	1%	23%
Internet	n. a.	n. a.	3,5	2%	–
Összesen	438,8	100,00%	154,7	100%	-65%

Forrás: TNS Media Intelligence és MRSZ

Megjegyzés: a médiumokhoz befolyó tényleges bevétel a nettó összegeknél a médiajutalék mértékével, azaz 15%-kal kevesebb (kivéve a közterületen, ahol az óriásplakátok, de csakis az óriásplakátok esetében 20%)

A fenti táblázat médiumtípusonkénti kedvezménysszintjei segítségével kiszámítható a nettó áron kalkulált reklámtorta is 2004-re. A legfontosabb változás a televízió részarányának további bővülése a reklámpiacon, elsősorban a sajtópiac kárára. Folyamatos növekedést mutat az internetpiac is (bár aránya továbbra is alacsony a reklámköltségeken belül), és a korábbi évekhez képest kiugró részesezést mutatott 2004-ben a rádió is. 2005-re – mint fent említettük – még nem állnak rendelkezésre az MRSZ-féle becslési adatok, az azonban látható, hogy váratlan, radikális változás nem következett be 2005-ben a nettó áron számolt reklámköltségek terén.

7. táblázat

A médiumtípusok reklámbevételei becsült nettó áron 2000-tól 2004-ig

Média-típus	Reklámköltség nettó áron (milliárd forint)						Részesezés nettó áron					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Televízió	45,0	47,5	51,0	55,8	63,8	n. a.	40,4%	39,7%	41,0%	41,4%	41,24%	n. a.
Sajtó	45,0	51,0	52,4	55,7	60,3	n. a.	40,4%	42,7%	42,1%	41,3%	38,98%	n. a.
Közterület	11,0	12,0	11,0	11,3	13,6	n. a.	9,9%	10,0%	8,8%	8,4%	8,79%	n. a.
Rádió	9,0	7,2	7,6	9,0	12,5	n. a.	8,1%	6,0%	6,1%	6,7%	8,08%	n. a.
Mozi*	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	n. a.	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,65%	n. a.
Internet	0,5	1,0	1,6	2,2	3,5	n. a.	0,4%	0,8%	1,3%	1,6%	2,26%	n. a.
Összesen	111,3	119,5	124,5	134,9	154,7	n. a.	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%	100,00%	n. a.

*2004-ben a mozis adat tartalmazza az úgynevezett indoort is.

Forrás: TNS Media Intelligence, internetes reklámköltség: Index, illetve a becslés alapjául az MRSZ-adatok szolgálnak

A televíziópiac

A televíziók közönségelérő hatása és annak változásai

A magyar lakosság 2005-ben valamivel kevesebb időt töltött tévé nézéssel az AGB adatai szerint. Ez a fiatalok körében és a közepes-magas vásárlóerejű aktív felnőtt lakosságban különösen igaz.

8. táblázat

A televízió nézéssel töltött napi időtartam éves szinten

Évek	Nézett perc az összes csatornán / nap (ATV-mutató)				A napi tévé nézés mértékének változása évről évre			
	4+	18-49	18-29	18-59 ABC*	4+	18-49	18-29	18-59 ABC*
1997	222	208	192	n. a.	–	–	–	–
1998	235	218	198	221	106%	105%	103%	–
1999	240	220	190	213	102%	101%	96%	96%
2000	249	230	197	220	104%	105%	104%	103%
2001	251	232	194	229	101%	101%	98%	104%
2002	256	236	188	229	102%	102%	97%	100%
2003	262	236	188	239	102%	100%	100%	104%
2004	270	239	194	245	103%	101%	103%	102%
2005	265	231	183	229	98%	97%	94%	93%

Forrás: AGB Hungary – ORTT

Megjegyzés: a vásárlóerő kategória csak 1998-tól elérhető az AGB adatbázisában.

Csatornánként vizsgálva a tévé nézés alakulását, szignifikáns változás nincs a piaci struktúrában: az országos földfelszíni kereskedelmi adók továbbra is vezetnek a sorban a közönség részesezései toplistáján. 2004-ben megfordult a sorrend, és az RTL Klub átvette a piacvezető szerepet a teljes lakosság körében is éves átlagban mind 2004-re, mint 2005-re vonatkozólag. Az M1 továbbra is a kereskedelmi versenytársai átlagos közönségárányának körülbelül felét tudja magáénak.

9. táblázat

A teljes (4 évesnél idősebb) lakosság közönségrészesedése csatornánként éves bontásban

Csatorna	Teljes lakosság, shr%								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
M1	44,3	22,6	13	11,2	11,2	13,3	15,4	15,5	13,8
tv2	4,9	30,0	35,5	36,3	36,3	31,1	29,7	27,3	26,3
RTL Klub	3,8	23,3	29,1	29,2	29,2	31,0	29,3	29,5	29,0
mtv2	13,5	2,9	1,8	2,0	2,0	2,1	2,1	1,9	1,6
Duna TV	3,3	1,9	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	2,2
TV3	2,5	3,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Szív TV	1,7	1,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Msat	2,6	1,8	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
HBO	3,3	2,2	n. a.	1,7	1,7	1,7	1,0	0,6	0,3
Eurosport	0,8	0,6	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Videó	4,8	3,3	3,3	2,8	2,8	2,8	3,2	3,5	4,4
Minimax	n. a.	n. a.	n. a.	1,3	1,3	1,3	1,3	1,0	0,9
Viasat3	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	1,1	2,4	3,2	3,7
Magyar ATV	0,0	0,0	0,0	2,3	2,3	3,2	1,6	0,6	0,7
Z+ / Viva+	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8
Spektrum	0,0	0,0	0,0	1,3	1,3	1,1	0,9	0,8	0,8
Sport1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,0	0,9	1,1
Sport2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Club TV/IRISZ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
National Geographic	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Discovery Channel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Nickelodeon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
Jetix	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,5
F+	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9
Cool	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,8
Hálózat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,8
Music TV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Egyéb	14,5	7,4	9,5	8,5	8,5	8,7	11,9	11,1	8,9

Forrás: AGB NIELSEN-ORTT

A legfontosabb tendencia, hogy az országos csatornák súlya az elmúlt években fokozatosan csökken a „kiscsatornák” előnyére. Emellett a közszolgálati csatornák drasztikus jelentőségcsökkenését láthattuk éveken keresztül – amely tendencia valamelyest megfordult 2003-ban –, 2004-ben és 2005-ben közönségarányuk a teljes lakosságban ismét 20 százalék alá esett vissza.

10. táblázat

A csatornatípusok közönségrészesedése a teljes (4 évesnél idősebb) lakosságból éves bontásban

Évek	Teljes lakosság, shr%		Teljes lakosság, shr%	
	Közzolgálati	Közzolgálati	Országos földi	Egyéb
1997	61	61	67	34
1998	27	27	76	24
1999	16	16	78	22
2000	15	15	77	23
2001	15	15	77	23
2002	17	17	75	25
2003	20	20	76	24
2004	19	19	72	28
2005	18	18	69	31

Forrás: AGB Nielsen-ORTT

A 18-49 évesek célcsoportjára (amely az elsődleges reklámkereskedelmi célcsoport) nézve azt tapasztaljuk, hogy a tendenciák hasonlóak, ám továbbra is sokkal nagyobb a kereskedelmi csatornák vonzereje.

11. táblázat

Csatornák közönségrészesedése a 18-49 éves lakosságból éves bontásban

Csatorna	18-49 évesek, shr%								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
M1	44,3	22,6	13,0	11,2	11,2	13,3	11	11,3	9,1
tv2	4,9	30,0	35,5	36,3	36,3	31,1	31,3	28,7	27,6
RTL Klub	3,8	23,3	29,1	29,2	29,2	31,0	33,2	31,8	31,0
mtv2	13,5	2,9	1,8	2,0	2,0	2,1	1,4	1,3	1,1
Duna TV	3,3	1,9	1,6	1,6	1,6	1,7	1,3	1,4	1,6
TV3	2,5	3,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Szív TV	1,7	1,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Msat	2,6	1,8	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
HBO	3,3	2,2	n. a.	1,7	1,7	1,7	1,6	1,0	0,5
Eurosport	0,8	0,6	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
Videó	4,8	3,3	3,3	2,8	2,8	2,8	3,8	4,6	5,6
Minimax	n. a.	n. a.	n. a.	1,3	1,3	1,3	1,0	0,8	0,6
Viasat3	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	1,1	2,6	3,7	4,5
Magyar ATV	0,0	0,0	0,0	2,3	2,3	3,2	0,6	0,2	0,2
Z+ / Viva+	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,6	0,8	1,1	1,4
Spektrum	0,0	0,0	0,0	1,3	1,3	1,1	0,9	0,8	0,9
Sport1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,0	1,1	1,3
Sport2	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,0	0,3
Club TV/IRISZ	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,0	0,2
National Geographic	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,0	0,8
Discovery Channel	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,0	0,7
Nickelodeon	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,1	0,0
Jetix	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,1	0,3
F+	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,1	1,1
Cool	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,1	1,0
Hálózat	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	1,0	0,9
Music TV	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	0,2	0,1
Egyéb	14,5	7,4	9,5	8,5	8,5	8,7	9,5	10,8	8,6

Forrás: AGB NIELSEN-ORTT

A közszolgálati csatornák közönségarány-adatai összességében alacsonyabbak 2005-ben az előző évhez képest, amint azt a következő adatsor mutatja.

12. táblázat

A 18-49 éves lakosságra vonatkozó közönségrészesedési adatok csatornájelleg szerint éves bontásban

Évek	18-49 évesek, shr%		18-49 évesek, shr%	
	Országos földi	Egyéb	Közszolgálati	Nem közszolgálati
1997	61	39	55	45
1998	74	26	21	79
1999	75	25	12	88
2000	76	24	11	89
2001	76	24	11	89
2002	76	24	13	87
2003	76	24	14	86
2004	72	28	14	86
2005	68	32	12	88

Forrás: AGB NIELSEN-ORTT

A televíziók reklámbevételeinek változásai

2005-ben a televíziós reklámszpot-piac (mely nem tartalmazza a nem-szpot jellegű kereskedelmi bevételeket) növekedése megtorpant a korábbi évek inflációt meghaladó növekedéséhez képest. A listaáron 320 milliárd Ft körüli szpotbevételhez képest becslések, piaci információk alapján valójában körülbelül nettó 67, nettó-nettó (ténylegesen) 57 milliárd forint folyt be különféle televíziócsatornákhöz.

13. táblázat

A televízió-csatornák listaáras reklámszpot-bevételei 2005-ben

Televízió-csatorna	Listaár
tv2	161 137 500
RTL Klub	104 396 300
Viasat3	12 413 000
M1 + M2	20 926 500
Minimax	3 429 200
Nap TV	6 325 100
Spektrum	6 792 400
Sport 1	2 101 400
National Geographic Channel	1 006 400
Duna TV	790 400
IRISZ TV	339 300
Összesen	319 657 500

Forrás: TNS Media Intelligence

A Világgazdaságban megjelent cikk szerint (Teljes az arculatváltás az RTL Klubnál, in: <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=109307>) az RTL Klub 2005-ben alig több bevételt

tud elérni, mint 2004-ben, ezzel azonban még mindig vezeti a sort a tv2 előtt, amely csatorna jelentősebb növekedést vár 2005 év végéig:

„Az adó [RTL Klub] várható árbevételével kapcsolatban nem árult el részleteket, lapunk azonban piaci forrásoktól úgy tudja, hogy a társaság az idén [2005-ben] több mint 33 milliárd forint bevételt könyvelhet majd el [nettó, azaz ebből még lejön 15 százalék ügynökségi jutalék – a szerk.], ez az előző évhez képest néhány százalékos emelkedés. / 2005-ben a három országos televíziós társaság, az RTL Klub, a Tv 2 és az MTV várhatóan 60 milliárd forintot is meghaladó [„médiás” nettó] hirdetési bevételt ér el. Az RTL után a második legnagyobb reklámbevétele a Tv 2-nek lesz, a társaság 2004-ben 22,56 milliárd forintos árbevételt ért el. Január és június között 11 százalékos emelkedésről számoltak be, s hasonló lehet a bővülés a teljes évre vetítve is. Az MTV négy milliárdos bevételt érhet el 2005-ben [barterrel együtt; a készpénzes bevétel 2,7 milliárd]. / A legdinamikusabban a kábeltelevíziók piaci részesedése nő, esetükben akár 20 százalékos bővülés is elképzelhető az idén, ezzel ezek az adók összesen mintegy 5,5 milliárd forintos bevételre tehetnek szert. ...”

A két nagy kereskedelmi csatorna azonban felkészült arra, hogy a piac előbb-utóbb a kábeltevék felé fordul (nem csak szakmai okok miatt, de a földi csatornák inventory-problémái miatt is várható volt ez az irány). Az RTL Klub megalapította R-Time nevű televíziós kereskedőházát, a tv2 pedig Brand Care márkanév alatt próbál hasonlóan begyűjteni, koncentrálni tévépiaci büdzsé-részeket.

„Tovább bővíti értékesítési portfólióit a két nagy országos kereskedelmi televíziós csatorna, az RTL Klub és a Tv2 a több mint 60 milliárd forintos forgalmú tévés hirdetési piacon. Utóbbi nemrég azt jelezte, hogy a jövő évtől már ők értékesítik a Jetix Magyarországon működő gyermekcsatornájának reklámidejét, miközben az RTL Klub százszázalékos tulajdonában lévő R-time Kft. portfóliója 2006 elejétől a Duna Tv-vel bővül, és információink szerint előrehaladott tárgyalásokat folytatnak a Vivával is. [...] A kis kábeltelevíziók piaci részesedése egyenként ugyanakkor még nem számottevő, nézettségük és bevételük azonban folyamatosan emelkedik, így nem véletlen, hogy az értékesítési tapasztalataikat és piaci pozícióikat felhasználva az RTL Klub és Tv 2 is igyekszik bővíteni kereskedelmi részlegét. Az ország legnagyobb kereskedőháza, az R-time a tavaly [2005-ben] – meg nem erősített információink szerint – több mint 30 milliárd forintos nettó hirdetési bevételt elérő RTL Klub mellett másik kilenc adó: a Film+, a Cool, a Minimax, a Cartoon Network, az A+, a Discovery, a Sport1, a Sport2 és a Hálózat Tv adásidejét értékesíti. Vidus Gabriella, az R-time ügyvezető igazgatóhelyettese elmondta: az R-time-ot hivatalosan 2004. november végén alakította az RTL Klub, amely már 2003 óta együtt dolgozott több csatornával, a portfólió folyamatos bővülése azonban indokolttá tette a külön értékesítőház megalakulását. Hangsúlyozta: a tematikus kábeltelevíziók jelentősége folyamatosan nő a világ televíziós piacán, és ez a tendencia Magyarországra is jellemző. Elmondta azt is: a nagy kereskedelmi tévék bevételeit nem veszélyezteti a tematikus csatornák térhódítása. Azzal viszont, hogy a szűkebb célcsoportok költségghatékony elérése is lehetővé válik, a rájuk alokkált összegeket nagyobb eséllyel szerezhetik meg más médiafelületekkel szemben./ A Jetix gyermekcsatornájával immár öttagúvá vált a Tv2 értékesítési portfóliója, amely nemrég az alternatív médiafelületekkel együtt Brand Care márkanéven jelent meg. A tavaly [2004-ben] 22,55 milliárd forintos bevétellel történetének legsikeresebb üzleti évét záró Tv2 portfóliójába a főadó mellett az Írisz, a Spektrum Tv és a Club tartozik. Várdy Zoltán, a Tv2 kereskedelmi igazgatója szerint az együttműködéssel a csatorna tovább bővítette és differenciálta reklámidejét, lehetőséget teremtve a reklámozó ügyfeleknek egy optimális médiamix kialakítására.” (Forrás: Kereskedőházak a tévépiac, in: <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=104819>, 2005. nov. 11.)

A kereskedelmi adók reklámtevékenysége tehát koncentrálódik. A Magyar Televízió a 2005. évet ugyanakkor jelentős sikerrel zárta a reklámbevételek szempontjából (jegyezzük meg: csökkenő nézettség és ratingtömeg mellett):

„Várhatóan 2,6-2,7 milliárd forintos nettó reklámbevételt érhet el az idén a Magyar Televízió – jelezte tegnapi sajtótájékoztatóján Fischer András, a közszolgálati adó üzleti és termékfejlesztési igazgatója. Elmondta: tavaly 2,3 milliárdos spotbevételt könyvelhettek el. Az MTV összes kereskedelmi bevétele az idei évben mintegy négy milliárd...” (Nőtt az MTV reklámbevétele, <http://vg.hu/index.php?apps=cikk&cikk=106697>)

Tendenciák a televíziós reklámkereskedelemben

A tévéreklám-értékesítés terén azt tapasztaljuk, hogy az évek óta tartó keresletnövekedés 2004-ben (alapvetően a kereskedelmi televízióknál a maximális gyakorlati határt elérve) stagnált, 2005-ben pedig kismértékben csökkent. Az AGB-Nielsen Telespot-adatai szerint a mért csatornák GRP-tömege 2005-ben 2004-hez képest (a 18-49 évesek célcsoportján, aktuális szpotohosszon vizsgálva) 2 százalékkal csökkent annak ellenére, hogy a kutatócég hat csatornával több műsorszolgáltató szpot-adatát közli. 2004-hez képest azonos csatornabázison számítva a csökkenés 4 százalékos.

14. táblázat

Televíziós reklámértékesítési adatok

Évek	reklám- másodpercek	Spotszám	Eladott ... / év			GRP-megoszlás	
			18-49 GRP aktuális szpotohosszon	átlagos spotohossz	átlag GRP	földi csat.	nem földi
1997	9 997 463	328 637	818 701	30,4	2,5	82%	18%
1998	8 671 250	363 413	1 068 992	23,9	2,9	90%	10%
1999	8 954 694	345 409	1 322 413	25,9	3,8	92%	8%
2000	6 530 547	250 415	1 265 916	26,1	5,1	98%	2%
2001	8 653 658	339 956	1 272 260	25,5	3,7	97%	3%
2002	10 085 500	402 673	1 441 102	25,0	3,6	96%	4%
2003	11 911 356	495 269	1 704 760	24,1	3,4	96%	4%
2004	13 553 501	572 734	1 721 479	23,7	3,0	94%	6%
2005	22 725 153	959 072	1 681 403	23,7	1,8	91%	9%

Forrás: AGB Nielsen – ORTT

Látható, hogy az átlagos reklámhossz nem változott, ám a földi sugárzású csatornák súlya tovább csökkent az eladott GRP-tömegeből. A legfeltűnőbb jelenség az eladott reklámmásodpercek számának radikális (67 százalékos, illetve azonos csatornabázison számítva 36 százalékos) növekedése – ennek oka az, hogy olyan csatornák szpoteladás-adatait is közzétette az AGB Nielsen (e csatornák kérésére), amelyek alacsonyabb nézettséggel rendelkeznek, így az átlagos mért szpotnézettség is alacsonyabb lett 2005-ben; mindezek következtében az eladott reklámmásodpercek száma megugrott, ami viszont gyakorlatilag nem befolyásolta az eladott GRP-tömeget.

15. táblázat

Eladott 18-49 ratingtömeg éves és csatornánkénti bontásban

Évek	M1	tv2	RTL	mtv2	Duna TV	tv3	Msat	Szív TV	Minimax	ATV	Satelit
1997	490 223	74 530	28 386	76 835	14 249	50 913	52 085	31 479	0	0	0
1998	160 887	442 091	353 842	6 089	7 049	69 718	21 544	7 772	0	0	0
1999	86 775	599 018	536 580	4 215	4 501	85 996	4 302	1 026	0	0	0
2000	62 671	601 905	576 237	2 980	2 128	9 175	0	0	478	10 221	0
2001	43 594	619 180	566 475	1 871	2 303	0	0	0	3 484	21 328	4 354
2002	48 041	598 601	738 293	4 379	1 629	0	0	0	5 483	21 999	3 201
2003	108 921	740 126	794 088	9 146	1 514	0	0	0	6 559	766	0
2004	114 104	766 127	743 044	8 155	1 841	0	0	0	9 253	n. a.	0
2005	104 463	702 488	680 220	8 232	3 284	0	0	0	7 627	n. a.	0

Évek	Sport1	Sport2	F+	Viasat3	Spektrum	National Geographic Channel	Discovery	Club/Irisz TV	Cartoon Network	Cool TV	Összesen
1997	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	818 701
1998	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 068 992
1999	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 322 413
2000	0	0	0	121	0	0	0	0	0	0	1 265 916
2001	0	0	0	9 671	0	0	0	0	0	0	1 272 260
2002	1 674	0	0	17 802	0	0	0	0	0	0	1 441 102
2003	n. a.	0	0	43 640	0	0	0	0	0	0	1 704 760
2004	1 966	0	282	75 525	0	0	0	0	0	1 183	1 721 480
2005	13 198	1 495	1 063	115 057	7 662	9 044	4 359	1 595	560	11 446	1 671 793

Forrás: AGB NIELSEN – ORTT

Ugyanezen csatornákra vonatkozóan a teljes eladott GRP-tömegből való részesedésüket a **15. táblázat** mutatja.

Az RTL Klubnak a 2004-ben bevezetett új értékesítési rendszerrel, a SAP (Station Average Price)-pal sikerült elérnie, hogy a korábban kiszolgálhatatlan hirdetői igények kezelhetővé váltak (számos kompromisszum árán minden oldalon). A lényeg az, hogy 2004-ben mind az RTL Klub, mint a tv2 a maga értékesítési rendszerével igyekezett kezelni a túlkereslet okozta problémát, ami azonban 2005-ben nem okozott akkora gondot a túlkereslet megcsappanása miatt. Ennek ellenére a tévéreklám-piac legnagyobb szereplői néhány százalékos növekedést tudtak elérni.

Becslések szerint 2005-ben a tényleges (net-net, áfa nélküli) reklámszpotokból befolyó bevételek mértéke körülbelül 5-6 százalékkal haladta meg az előző év volumenét, elérve az 57 milliárd forintot – ez az összeg azonban nem tartalmazza a támogatások és egyén nem-szpot jellegű kereskedelmi bevételeket. Számítások szerint 2005-ben a tv2 és RTL Klub együttes szpotpiaci részesedése közel 90 százalék volt, az MTV-vel együtt a földfelszíni országos televíziócsatornák reklámszpotbevétel-részesedése elérheti a 94 százalékot is. Ez az jelenti, hogy a maradék 6 százalék jut a „kiscsatornákra” (legalábbis a szpotpiacon – a támogatásokban ennél nagyobb részük van – igaz), ez az arány vélhetően nagyobb a 2004-es évi 4 százalékra becsült aránynál.

A 2005. év másik fontos trendje volt a már említett „közeledés” az országos kereskedelmi csatornák és a tematikus kábeltelevíziók között, amely következtében a növekvő kábel-részesedés felett is javarészt az RTL Klub vagy a tv2 gyakorol kontrollt kereskedőházaik révén.

A rádiópiac

A rádiók közönségelérő hatása és annak változásai

A rádiós piacon a közönségelérés, médiafogyasztás terén 2005-ben nem történt radikális változás az előző évekhez képest csatornaszinten (az országos adóknál). A teljes országos rádióhallgatásban azonban tovább folytatódott a 2004-ben már érzékelt napielérés-csökkenés: egy átlagos napon a kereskedelmi adókat a lakosság 58 (2003-ban 65), a közszolgálati adókat pedig 28 (korábban 32-34) százaléka kapcsolta be. Az „összhallgatás” közel háromnegyede azonban továbbra is a kereskedelmi adóknál összpontosul.

16. táblázat

Egy átlagos nap rádióhallgatási adatai félévenként a 15 évesnél idősebb célcsoportban

Csatorna	Reach (15+)						Share (15+)					
	2003/I.	2003/II.	2004/I.	2004/II.	2005/I.	2005/II.	2003/I.	2003/II.	2004/I.	2004/II.	2005/I.	2005/II.
Danubius	29,0%	28,7%	27,3%	25,1%	22,7%	22,3%	25,7%	26,4%	22,9%	22,8%	21,6%	21,7%
Juventus	9,4%	7,8%	8,4%	7,9%	7,0%	7,4%	7,2%	5,7%	5,6%	6,2%	5,7%	5,9%
Petőfi	13,0%	11,0%	12,9%	10,8%	11,0%	11,7%	8,1%	6,6%	7,9%	7,4%	8,6%	8,5%
Sláger	24,3%	26,3%	28,0%	25,2%	24,1%	25,0%	22,6%	24,3%	25,8%	24,2%	23,8%	25,4%
Kossuth AM+FM	25,3%	24,8%	24,2%	21,7%	20,8%	20,3%	17,5%	17,8%	17,2%	17,0%	16,7%	15,8%
Közszolgálati adók*	34,0%	32,1%	32,5%	29,7%	28,4%	28,4%	26,5%	25,4%	26,0%	25,4%	26,4%	25,2%
Kereskedelmi adók**	64,9%	65,3%	65,3%	60,9%	58,4%	58,4%	73,5%	74,6%	74,0%	73,5%	71,5%	72,6%

* Kossuth, Petőfi, Bartók és a MR regionális adásai

** minden mért országos és helyi kereskedelmi adó

Forrás: Szonda Ipsos-GFK Hungária – ORTT (a 2005/II. időszak július-novemberi időszakot takar)

A Danubius és a Sláger Rádió hallgatottsági pozíciója 2005-ben megfordult, a Sláger a 15+ lakosságban (is) átvette a piacvezető szerepet. A profiladatokban továbbra is a kereskedelmi és közszolgálati adócsoportok közt látható éles határ – ezen paramétereket mutatják a következő táblázatok.

Továbbra is jellemző, hogy a rádióhallgatásban a 49 év alattiak inkább kereskedelmi, míg az 50 évnél idősebbek tipikusabban közszolgálati adókat hallgatnak. A 15-17 évesek gyakorlatilag „leszoktak”, inkább rá sem szoktak a közszolgálati adókra, amelyekre egy napon e fiatal csoportnak 3 százaléka kapcsol szemben azzal, hogy 68 százalékuk viszont hallgat kereskedelmi rádiót. A 60 év felettiiek esetében ez fordítva van. A lenti táblázatból kiderül: minél fiatalabb valaki, annál nagyobb az esélye annak, hogy szinte csak kereskedelmi adóra kapcsol. Ez mindenképp fontos a lakosság „médiaszocializálódása” szempontjából: nem lehet eléggé hangsúlyozni ennek következményét: néhány évtized múlva, mikorra sajnos kihálnak a közszolgálati adót hallgatók, a felnőtt generáció már más szokásokkal fog rendelkezni.

A fővárosban a budapesti és környéki helyi és körzeti rádiók továbbra is erős versenyben vannak. Továbbra is jellemző, hogy az országos adók felülreprezentáltak (a fővárosban az országos médiumokat kvázi helyiként kezeli a lakosság). Meg kell jegyezni, hogy a lenti táblázat sorrendje csak a 15 évesnél idősebbekre igaz, a fiatalabb célcsoportok esetében a kereskedelmi adók a dominánsak.

17. táblázat

A Budapesten fogható mért rádiók átlag-napielérése 2005 január-novembere között 15 éves és annál idősebb lakosság körében

Rádiócsatorna	Átlag-napielérés (%)
Kossuth rádió (AM és FM)	20,3
Sláger Rádió	21,6
Danubius Rádió	13,4
Juventus Rádió	8,9
Roxy Rádió	6,3
Petőfi rádió	9,2
Inforádió	4,5
Rádió1	6,4
Klubrádió	4,5
Sztár FM	6,2
Bartók rádió	2,6
Egyéb rádió	2,4
Radio DeeJay	2,2
Radio Café	1,1
Budapest Rádió	0,6
Budapesti adók	73,7

Forrás: Szonda Ipsos-GfK Hungária–GfK Hungária

Vidéken ugyanakkor egyre dominánsabbak a helyi rádiók – az 1. számú ábra jól illusztrálja, hogy az egyes megyékben a helyi rádiók többnyire erősebbek az országosaknál.

1. ábra

A 15–49 éves lakosság körében leghallgatottabb adók megyeszékhelyenként 2005 aggregált adatok alapján

Forrás: Szonda Ipsos-GfK Hungária, 15-49 éves megyeszékhelyi lakosok

A rádiók reklámbevételeinek változásai

A rádiók – egyes televíziócsatornákkal ellentétben – továbbra sem teszik közzé tényleges reklámbevételeiket. Igaz, TNS Media Intelligence listaáras adatai a rendelkezésünkre állnak, ezek azonban ugyanolyan megtévesztőek lehetnek, mint a televíziós adatok – hacsak nem vonjuk le az átlagpiaci összkedvezményt (amely a Mediagnozis és az MRSZ 2004-es adatainak összehasonlításából jövő 53%), mely révén nagyságrendi becslést tehetünk a rádiós piacra.

18. táblázat

Rádiócsatornák listaáras reklámbevétele, 2004-2005

Helyezés		Rádióadó	Listaáras reklámbevétel (millió Ft)	
2004	2005		2004	2005
1	1	DANUBIUS RÁDIÓ	8 827,9	8 204,7
2	2	SLÁGER RÁDIÓ	8 252,4	7 497,3
3	3	JUVENTUS RÁDIÓ	2 875,1	3 846,0
6	4	RÁDIÓ 1	973,1	1 784,4
4	5	KOSSUTH RÁDIÓ	1 784,5	1 658,1
7	6	KLUBRÁDIÓ	742,7	1 265,5
8	7	RADIO CAFÉ	699,4	927,9
9	8	INFORÁDIÓ	649,8	729,5
5	9	ROXY RÁDIÓ	1 472,4	584,2
10	10	PETŐFI RÁDIÓ	237,0	321,1
Összesen			26 514,3	26 818,7

Forrás: TNS Media Intelligence

A táblázat listaáras adataiból levonva az MRSZ által 2004-re közzétett rádiós átlagkedvezményt (53 százalékot) azt találjuk, hogy a rádiós reklámpiac 2005-ben 12,6 milliárd Ft volt (amiből levonva a 15% ügynökségi jutalékot, hogy a ténylegesen befolyt összeget megkapjuk), nagyságrendileg 10,7 milliárd Ft eredményre jutunk (áfa nélkül). (A fenti adatsorokból hiányzik a vidéki és a kisebb budapesti helyi-körzeti rádiók reklámbevétele, amelyet a TNS Media Intelligence nem mér. Piaci információk szerint a helyi rádiós piac tényleges mérete 2 milliárd forint körülire tehető.) Becslések szerint az átlagkedvezmény 2005-ben ugyanakkor nagyobb volt az előző évinél, ami csökkenést jelent a tényleges bevételekben az előző év azonos időszakához képest. A keresletcsökkenést igazolja az is, hogy az eladott reklámmásodpercek száma is csökkent négy százalékkal. Becslések szerint a rádiópiacról 2005-ben „eltűnt” körülbelül félmilliárd forint (net-net), azaz ennyivel csökkent a mért adók piaca – a tévépiac valamivel a fogyasztói inflációt meghaladó növekedése ehhez képest kiválóan tűnik (pedig jelentősen alacsonyabb növekedést jelent a 2004. évinél).

19. táblázat

Rádióadók reklámidejének adatai másodpercben, 2004-2005

Helyezés		Rádióadó	Reklámidő (másodperc)		Változás
2004	2005		2004	2005	
2	1	SLÁGER RÁDIÓ	1 374 840	1 364 400	99,2%
3	2	JUVENTUS RÁDIÓ	1 161 720	1 348 920	116,1%
1	3	DANUBIUS RÁDIÓ	1 650 240	1 321 920	80,1%
4	4	RÁDIÓ 1	958 680	1 271 160	132,6%
8	5	KLUBRÁDIÓ	461 520	597 600	129,5%
9	6	RADIO CAFÉ	417 240	520 920	124,8%
7	7	KOSSUTH RÁDIÓ	504 000	446 400	88,6%
6	8	INFORÁDIÓ	538 560	434 520	80,7%
5	9	ROXY RÁDIÓ	906 120	308 160	34,0%
10	10	PETŐFI RÁDIÓ	140 400	172 080	122,6%
Összesen			8 113 320	7 786 080	96,0%

Forrás: TNS Media Intelligence

A táblázat csak a TNS Media Intelligence által mért csatornákat tartalmazza.

Tendenciák a rádiós reklámkereskedelemben

A korábbi évekhez hasonlóan a rádiós reklámpiacon is továbbra is a két kereskedelmi adó iránt a legnagyobb a kereslet, és reklámbevételi részesedésük meghaladja hallgatottsági részesedésüket (igaz, jóval kevésbé, amennyire a tévépiac koncentrált). 2005 nem volt túlzottan kedvező a rádiós reklámpiacnak: a korábban már említetteknek megfelelően becslésünk szerint a rádiós reklámbevételek éves szinten 2005-ben 0,5-1milliárd közötti tényleges (net-net) összeggel csökkentek a mért csatornák esetében. Nehéz megállapítani, hogy a médiapiaci általános keresletcsökkenés (amely a tévépiacon is épp több mint infláció közeli növekedést hozott), vagy a rádiók – elsősorban a korábban piacvezető Danubius és kereskedőháza - belső nehézségei jelentettek nagyobb korlátot a rádiópiac növekedésének, és vezettek aránycsökkenéséhez a reklámtortán belül.

A hosszú évek állandó Danubius-Slágér versenyének fontos mozzanatához értünk: a Slágér hallgatottságban (a 15+ lakosságban) megelőzte riválisát, és úgy tűnik, kereskedelmi téren is megközelítette azt.

A piaci növekedést is szem előtt tartó szemléletet ismételt meghonosítása, és ezzel a rádiós kereskedelemnek a növekedési pályájára állítása helyett 2005-ben a közvetlen verseny határozta meg a rádiós piacot.

Összefoglalás

A legfontosabb megállapítások a hazai médiapiac 2005. évére vonatkozóan:

- 1) A médiafogyasztási szokásokat illetően többnyire olyan változások történtek, amelyek korábbi tendenciák folytatásaként értelmezhetők:
 - a./ A tévézés mértékének növekedése megállt; a nem-országos tévék néhány százalékos további térnyerése tapasztalható az országosak kárára.
 - b./ Továbbra is „hódítanak” a vidéki helyi rádiók, egyébként a rádiófogyasztási szokások nagyrészt változatlanok, és az országosak között a közszolgálatiakra való

- „leszokási” tendencia tovább folytatódik.
- 2) Reklámköltések terén a következő említésre méltó dolgok történtek:
 - a./ 2005-ben alapvető strukturális változások nem történtek a médiapiacon, de a médiamixen belül, illetve az egyes médiumtípusokon belül éves szinten bekövetkeztek kisebb átrendeződések.
 - b./ 2005-ben a reklámpiac értéke a listaáras 502 milliárd forintot alapul ténylegesen (net-net) körülbelül 140 milliárd forintra (+áfa) becsülhető, ami nagyságrendileg a fogyasztói inflációt követi, kissé meghaladva azt. A hivatalos MRSZ-becslés 2006. későtavasszal vagy nyáron várható. (Pontos nettó reklámbevételi adatokat továbbra is csak néhány médium közöl.) Az összpiaci növekedés mértéke nagy valószínűséggel azonban nem éri el a korábban (2004-ben) az előző évhez képest bekövetkezett növekedés mértékét.
 - c./ A televíziós reklámpiac – jelen információk szerint - a fogyasztói inflációnál valamivel nagyobb mértékben bővült, amiből a kábeltelevíziók piaca az eddiginél nagyobb arányban profitált. A reklámszpotpiaci bevétel (net-net, áfa nélkül) 57 milliárdra tehető, a nem-szpot jellegű bevételekkel együtt nagyságrendileg 60-65 milliárd közti volument jelent a televíziópiac 2005-ben.
 - 3) A reklámértékesítés világában:
 - Számottevő változás a televíziós médiapiacon történt: a két országos, földi kereskedelmi csatorna kereskedőház-konceptiójának köszönhetően gyakorlatilag e két pólus köré koncentrálódik a tényleges reklámbevételek jelentős (kb. 94-96) százaléka). Az RTL Klub által 2004 végén elindított sales house (az R-Time) munkájának gyümölcse 2005-re beérni látszik: az RTL Klubon kívül tíz másik csatorna reklámszpot-értékesítését fogják össze év végén. A tv2 Brand Care márkanévre hallgató csoportosulásában összesen öt csatorna van jelen.

2. Műsorszolgáltatási díjtartozások

Az ORTT a 2005. év végén 586 millió forintot tartott nyilván követelésként, amely az 1997-2005. közötti időszak halmozott összege.

E követelés állomány jelentős részét továbbra is a műholdas műsorszolgáltatók tartozásai jelentik, mintegy 500 millió forinttal, amely a teljes követelés 84%-a.

A műholdas műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződéssel nem rendelkeznek – csak bejelentési kötelezettségük van – így a Testület a műsorszolgáltatási jogosultságukat nem korlátozhatja, csak bírósági úton történő behajtásra tehet kísérletet. Az e csoportba tartozó műsorszolgáltatók egy része vagy már megszűnt (TVegy Műsorszolgáltató Rt.), vagy tevékenységüket külföldre helyezték át (Minimax Rt. és Musicmax Rt). A Magyarországon tevékenykedő és jelenleg is működő műsorszolgáltatók közül kiemelésre érdemes a Budapest TV Rt., amelynek tartozása meghaladta a 163 millió forintot, ennek rendezésére azonban a Testület és a műsorszolgáltató megállapodást kötött.

A már nem működő műholdas műsorszolgáltatók ellen megindult a felszámolási eljárás. Az ORTT részt vesz az eljárásokban, így a felszámolási eljárások lezárta után, amennyiben marad felosztható vagyon, úgy megtérülés várható. Mivel ezek a műsorszolgáltatók már nem működnek, az ORTT nem bocsát ki több számlát részükre, így tartozásuk összege (54 millió forint) nem növekszik tovább.

A működő műholdas műsorszolgáltatók esetében a tartozások volumenére tekintettel, külsős jogi iroda (Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda) végzi a jogi képviselési munkát. A

Minimax Rt. és Musicmax Rt. tartozásállományának nagyságrendje a joghatósági kérdések tisztázást követően pontosítandó.

A földfelszíni műsorszolgáltatók szerződése rendelkezik a fizetési kötelezettségről, így náluk érzékelhető a legjobb fizetési hajlandóság, illetve az ORTT-vel történő megállapodásra való törekvés. Ebben a körben nem történt számottevő változás a tartozás nagyságrendjét tekintve, amely 79 millió forintról 73 millió forintra (a teljes követelés 13%-a) csökkent 2005-re. Az előző évhez hasonlóan, 2005-ben is a körzeti rádiók rendelkeztek a legnagyobb tartozás-állománnyal.

Az országos műsorszolgáltatóknál csak fizetési késedelemről lehet beszélni. Esetükben általában a fizetési felszólító levél kiküldése után hamarosan megtörténik a tartozás befizetése.

A földfelszíni műsorszolgáltatók esetében megfigyelhető jobb fizetési morál több okra vezethető vissza:

- szerződéses kötelezettség vonatkozik a díjfizetésre,
- szerződést biztosító mellékkötelezettség (bankgarancia, óvadék) áll a Testület rendelkezésére,
- amennyiben többszöri felszólítás ellenére nem fizet a műsorszolgáltató, úgy lehetőség nyílik a szerződések felbontására is, amely a további jogsértéseket megakadályozza és komoly „elrettentő erőt” jelent a továbbra is működni kívánó műsorszolgáltatók számára.

Azon műsorszolgáltatók esetében, akiknél hosszabb idő elteltével sem volt tapasztalható fizetési hajlandóság, a Testület élt a műsorszolgáltatási szerződésben biztosított jogával és egyoldalúan felbontotta a műsorszolgáltatók szerződését (Gidó Média Kft., Digital SM Kft., Nyírségi Hűtőipari Kft., Tokaj TV Kft., Joker Rádió Kft., Gönyűmédia Kft.).

Azon esetekben, amikor egy műsorszolgáltató fizetési nehézségei áthidalására kamatmentes részletfizetési kérelemmel fordul az ORTT felé, a Testület a legtöbb esetben egyezség megkötésével járul hozzá a fizetési hajlandóság és képesség megőrzéséhez.

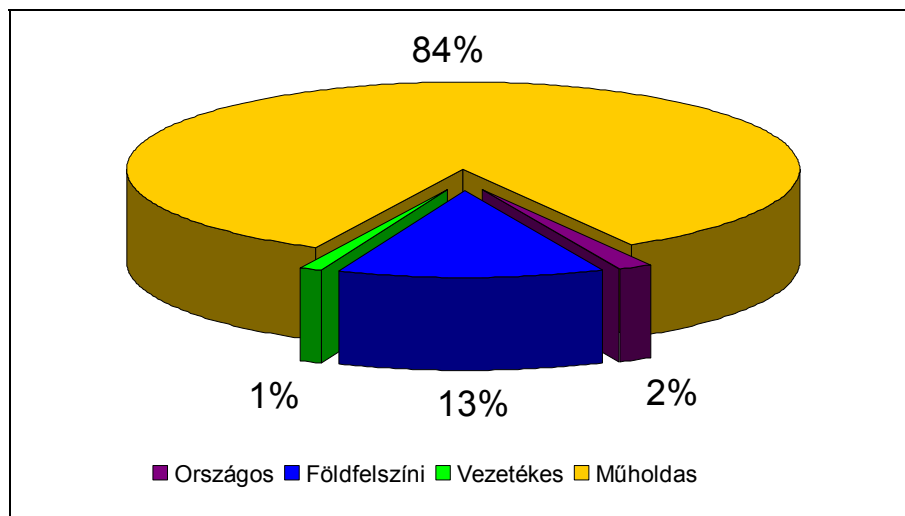
A részletfizetési megállapodással rendelkező műsorszolgáltatók elsősorban a szerződéssel rendelkezők közül kerülnek ki. A részletfizetési megállapodást kötő műsorszolgáltatók rendszeresen fizetik tartozásukat. A felhalmozott tartozásuk a 2004. évi 65-70 millió forintos összegről csaknem a felére, 32 millió forintra apadt és további csökkenést mutat.

A vezetékes műsorszolgáltatók esetében szintén csökkenést lehetett megfigyelni a 2005. év során. Összességében mintegy 7 millió forintra (a teljes követelés 1%-a) sikerült lecsökkenteni a követelések állományát, amely a műsorszolgáltatók jelentős számát is figyelembevéve – nem jelent komoly tartozást, ugyanakkor elengedhetetlen feladatot jelent a nem fizetők kiszűrése. Bár a vezetékes műsorszolgáltatók tartozásai nem képviselnek számottevő összeget a teljes követelés állományhoz viszonyítva, több műsorszolgáltató rendelkezik már milliós tartozással. Tartozásuk behajtására a lehetséges jogi eljárások megkezdődtek.

Az ORTT 1997-2005. évi halmozott műsorszolgáltatási díj követelés-állományának – műsorszolgáltató típusonkénti – százalékos megoszlását a **2. ábra** tartalmazza.

2. ábra

A műsorszolgáltatók tartozásának megoszlása (2005. december 31.)

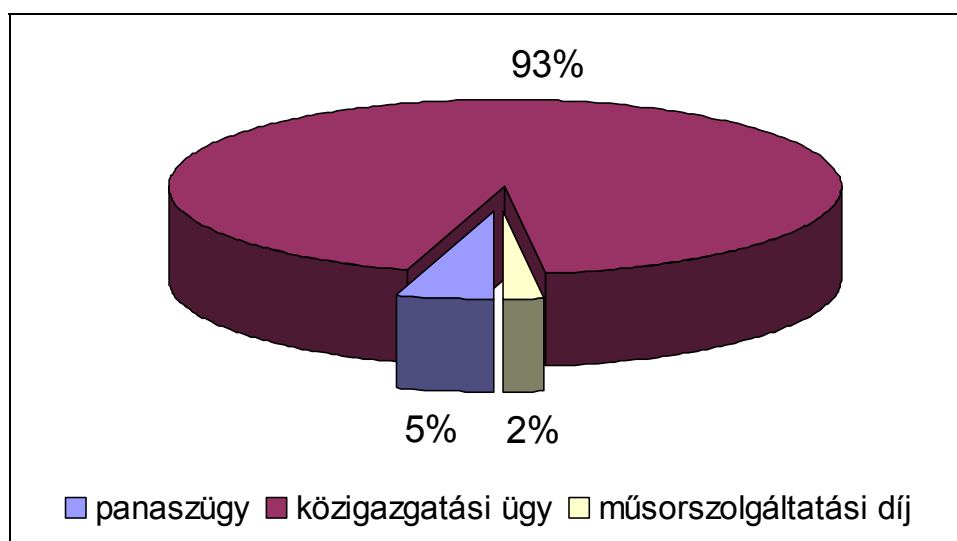
3. Peres ügyek 2005-ben**3.1. A folyamatban lévő ügyek számszerűen és százalékosan**

Az ORTT jogtanácsosai 2005-ben 624 folyamatban lévő peres ügyben képviselték a Testületet.

A 624 ügyből 30 per a panaszügyekből eredt, 582 az ORTT egyéb – közigazgatási – határozataiból, 12 pedig az ORTT-nek, a műsorszolgáltatási díjjal tartozó műsorszolgáltatók ellen kiadatni kért fizetési meghagyás elleni ellentmondás folytán.

3. ábra

2005. évi perek

A 624 perből 128 ügy jogerősen befejeződött, melyből 102 nyert, 6 vesztett, 20 egyezséggel zárult. A pernyertesség aránya: 79,6%.

2005. év végén 496 ügy volt folyamatban, tekintettel arra, hogy az ORTT fellebbezést nyújtott be, azon ítéletek ellen, melyek a felperes keresetének adtak helyt.

3.2. A perek megoszlása a jogsértések szempontjából

A **Magyar Televízió Rt.**-vel szembeni perek jelentős része az Rttv. 25. § megsértése miatt hozott határozatok felülvizsgálatára irányul. Ez a jogszabályi hely a közszolgálati műsorszolgáltatásban támogatható műsorszámokról szól. Vitatott kérdés még a műsorszolgáltató és az ORTT között a politikai hírműsorok vége főcímében megjelenő támogatókra vonatkozó szabályok értelmezése.

A **Magyar Rádió Rt.**-vel szembeni perek csaknem 50%-át az összetett műsorszámokra vonatkozó szabályok megsértése miatt indult perek teszik ki, jelentős számban folynak panaszügyekből eredő perek is.

A **Duna Televízió Rt.** ORTT-vel szemben indított pereinek nagyobb részét a reklámblokk és a közérdekű közlemény közé teendő szignálok körüli véleménykülönbségből keletkezett perek teszik ki.

Az **országos kereskedelmi televíziók (TV2, RTL Klub)** ORTT-vel szembeni pereinek nagyobb része az Rttv. 5. §-ának (a kiskorúak személyiségfejlődésére ártalmas műsorszámok) megsértése, valamint a reklámszabályok megsértése miatt indult.

Az **országos kereskedelmi rádiók** közül a **Sláger Rádió** és a **Danubius Rádió** jelentős számban a reklámozással kapcsolatos paragrafusokat sérti meg.

Az ORTT jogalkalmazása és a perek eredményeképpen az elmúlt nyolc évben jelentősen csökkent a reklámidő túllépés minden műsorszolgáltatonál, javult a hírműsorokra vonatkozó szabályok betartásának aránya is. A kiskorúak védelmében hozott szabályok (Rttv. 5. §) megsértésével kapcsolatos perek többségében az ORTT határozatok megállapításait hagyja helyben a bíróság.

A támogatási szabályok alkalmazása is javult az elmúlt években, nem kis mértékben a bírósági ítéleteknek köszönhetően.

3.3. A 2005-ben született ítéletek elemzése

3.3.1. A panasz ügyekből eredő perek

Az ORTT pereinek egy része a Testület által panaszügyben hozott határozat felülvizsgálata tárgyában keletkezik. Ezek a perek azt a tendenciát mutatják, hogy a megyei illetve a Legfelsőbb Bíróság jogszerűnek ítéli meg a Testület azon gyakorlatát, melyben az Rttv. 48. § (3) bekezdése alapján elbírált, úgynevezett egyéb panaszok esetében a további jogorvoslati lehetőséget elutasítja. Ebben a kérdésben a Legfelsőbb Bíróság egyik tanácsa a Testület álláspontját erősítette meg. Azonban egy másik panaszügyben éppen ellenkezőleg a jogorvoslati lehetőség biztosítását írta elő az ún. „egyéb” panaszok esetében is. A két ellentétes ítélet miatt jogegységi döntést kért a Fővárosi Bíróság Közigazgatási Kollégiumának vezetője a Legfelsőbb Bíróságtól, mivel így nem lehet egységes bírói gyakorlatot sem kialakítani.

Megfigyelhető a panaszügyekből eredő pereknél az is, hogy a „civil” panaszosok, akik elutasításuk esetén a bíróságnál keresik igazukat, általában elveszítik ezeket a pereket.

A törvény által a panasz ügyek kapcsán meghatározott – igen rövid – határidőket a bíróság többszöri állásfoglalása szerint anyagi jogi határidőnek kell tekinteni, tehát azok számításába a munkaszüneti napok is beleértendőek.

3.3.2. Az Rttv. 112. §-a szerinti szankciót tartalmazó határozatok felülvizsgálata tárgyában indult perek

A Testület a műsorszolgáltatókkal kapcsolatban az Rttv. 112. §-a alapján hozza határozatainak jelentős részét. Ezen határozatok felülvizsgálatát az Rttv. 136. §-a alapján a Fővárosi Bíróságtól kérhetik az elmarasztalt műsorszolgáltatók.

2005-ben is szinte valamennyi, a 112. § alapján kiszabott szankciót tartalmazó határozatot megtámadták a műsorszolgáltatók.

A nem jogerős döntések egy részében a bíróság elismerve, hogy a műsorszolgáltató megsértette a Testület által hivatkozott törvényi helyet, a műsorszolgáltató által a bírósági eljárás során becsatolt dokumentumok, vagy nagyon kevés esetben méltányosság alapján csökkentette a bírság, illetve a kötbér összegét. A Legfelsőbb Bíróság konzekvens jogalkalmazása alapján a fix összegű kötbért az ítéletekben nem csökkentik.

Ezzel kapcsolatban egyik ítéletében a Legfelsőbb Bíróság kifejtette:

„A felperes fellebbezése kapcsán rámutat arra a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felperes által megkötött műsorszolgáltatói szerződés 11.5.1.10 pontja értelmében az Rttv. 16. § (2) bekezdésének megsértésének jogi konzekvenciája a kötbérfizetés, mint szankció. A szerződés megkötésével a felperes vállalta, hogy az Rttv. 16. § (2) bekezdésében foglaltak megszegése miatt minden esetben a kötbér alapjának 0,5%-át kötbéreként megfizeti.

Mindezek alapján alappal nem hivatkozhat a szankcionálás módjának téves, a fokozatosság elvét figyelmen kívül hagyó megválasztására, a szankcionálás alperes által alkalmazott módját ugyanis a szerződésben magára nézve kötelezőnek ismerte el.”

„...A perbeli esetben azonban az alperesnek mérlegelési lehetősége nem volt. Az Rttv. 112. § (1) bekezdés d) pontja úgy fogalmaz, hogy »érvényesíti a szerződésben megállapított kötbért.« Kiemeli azt is a Legfelsőbb Bíróság, hogy a fokozatosság elve szerinti eljárást az Rttv. kötelezően nem írja elő, a kötbért – mint szankcionálási formát – a felperes maga vállalta a szerződésben. Az Rttv. 136. § (1) bekezdéséből következő Áe. alkalmazási kötelezettség nem jelent egyben mérlegelési jogkört is, az Rttv. szabályozásának átértelmezésével.”

Az újabb eljárásokban az első fokon eljáró tanácsok a határozatok egy részét az Áe.-ben előírt indokolási, tényfeltárási kötelezettség elmulasztása miatt hatályon kívül helyezik, nem vizsgálva érdemben a perbeli határozatot.

A 2003. július 1-jétől működő Fővárosi Ítéletábrla döntéseiben követi a Legfelsőbb Bíróság iránymutatásait.

Azt elkerülendő, hogy több tucat különböző ítélet szülessen egy-egy fontosnak ítélt, rendszeresen felmerülő kérdésben a Fővárosi Bíróság egyes tanácsai egy ítéletet hoznak és a többi ügyben a per tárgyalását felfüggesztik az ítélet jogerőre emelkedéséig. Így is előfordulhat, hogy azonos témában (pl. támogatás) több, ellentétes jogerős döntés születik.

Az Ítéletábrla ítéleteiben szinte teljesen egyetért az ORTT gyakorlatával a kiskorúak védelmében történő műsorszám kategorizálás tekintetében. Az Ítéletábrla több ízben is kifejtette, hogy az Rttv. 5/A. § (2), 5/B. § (3) – (4), 5/C. § (2), 5/C. § (3) és 5/D. § (2) bekezdései együttesen szolgálják a kiskorúak védelmét, amelyből következően a

műsorelőzetes és a műsorszám közzétételére vonatkozó valamennyi szabálynak egységesen érvényesülnie kell: a kategóriába sorolásnak, az arra irányadó sugárzási időpontnak, a piktogram folyamatos megjelenítésének egymással összhangban kell állnia. Megvalósul tehát a jogsértés akkor is, ha ugyan a korhatárnak megfelelő időben adja közre a műsorszolgáltató az érintett adást, de annak kategorizálása nem a kiskorúak védelmére vonatkozó helyes besorolás alapján történt. A besorolás a teljes műsorszámra vonatkozik, ezért az egyes jelenetek, elemek más kategóriába tartozása kihat az egész műsorszám minősítésére.

Összességében nem csak a kiskorúak védelmére okot adó jelenet számától, hanem azok minőségétől, szövegezésétől, képi megjelenítésétől, zenei aláfestésétől, magyarázattal vagy magyarázat nélkül történő megértésüktől, kiskorúakra gyakorolt összehatásától függ a kategorizálás.

Egyes perekben a műsorszolgáltatók az élőműsorokban előforduló csúszásokra hivatkozva próbálják kimenteni magukat. A bírósági gyakorlat szerint azonban, tekintettel arra, hogy a műsorszolgáltatók nagy tapasztalattal rendelkeznek az élőműsorok sugárzása terén, tisztában kell lenniük azzal, hogy az élőműsorok típusától függően előfordulhatnak időbeli eltolódások az előzetes műsortervhez képest. Több egymást követő élőműsor esetében ennek eshetősége tovább nőhet. A bíróságok jogi álláspontja szerint a műsorszolgáltató nem hivatkozhat eredményesen a „külső gyártásban” készült műsorszámok sajátosságaira, mivel az Rttv. 3. § (1) bekezdése értelmében szerkesztői felelőssége körében maga dönt a műsorszolgáltatás tartalmáról, ezért felelősséggel is maga tartozik. Tehát az ilyen műsorszámok esetében is neki kell eldöntenie, hogy milyen stratégiát választ a jogsértések elkerülésére.

Nem hivatkozhat alappal a műsorszolgáltató – az Ítéletábra álláspontja szerint – a műsorszolgáltatási szerződésben szabályozott kimentési lehetőségekre, mivel kizárólag akkor mentesülhet a jogkövetkezmények alól, ha bizonyítja, hogy a kötelezettségszegés olyan rendkívüli és előre nem látható külső ok következménye, amelyet elhárítani lehetetlen volt. A reklámidőnek az élőműsor csúszásából eredő túllépése esetén szó sincs olyan rendkívüli és előre nem látható külső okról, amelyre nem lehetne felkészülni. Az ilyen törvénysértés esetén a műsorszolgáltató felelőssége objektív, és azért helytállóan tartozik.

A közszolgálati műsorszolgáltatókra vonatkozó támogatási szabályok (Rttv. 25. §) megsértése tárgyában folyamatban lévő úgynevezett precedens ügy – melynek jogerős eldöntéséig 68 per volt felfüggesztve – 2005. év folyamán zárult le véglegesen, úgy hogy a műsorszolgáltató felülvizsgálati eljárást is kezdeményezett a Legfelsőbb Bíróságon. Ebben a nagyon sok ügyet érintő kérdésben a másodfokú bíróságok úgy foglaltak állást, hogy az öltözéket biztosító cégek nevének feltüntetése megvalósítja a támogatás fogalmi ismérveit, azt a célt szolgálja, hogy a cég neve ismertté, népszerűvé váljon. A támogatható műsorszámok fogalma nem értelmezhető kiterjesztő módon.

A kreatív közreműködéssel összefüggésben a jogerős ítélet rámutatott arra, hogy az Rttv. szabályozási módszere a részletes fogalom-meghatározáson alapul, amelyeket elsődlegesen az Rttv. 2. § értelmező rendelkezései tartalmaznak. E szabályok között a kreatív közreműködés nem szerepel, a fogalom-meghatározásokat jogértelmezéssel tovább tágítani nem lehet, mert ez a jogalkotó akaratát nem tükröző, ellentétes eredményhez vezethet. Ugyanakkor a műsorszolgáltató e tárgyban kötött szerződése, melyeket barter-ügyleteknek minősített, a támogatás jogszabályi fogalmi elemeit valósítják meg, és az ezek alapján történő névfeltüntetés a műsorszám „vége” főcímében jogsértés. Az Rttv. szabályozási rendszerében a kreatív közreműködés és a támogatás jogszabályi előírásokkal alátámasztott elhatárolása nem történt meg.

3.4. A műsorszolgáltatási díj behajtásával kapcsolatos peres eljárások

Ezekben a perekben nagyobb részt csak az összeg nagysága a vita tárgya, többször csak időhúzás a per célja a műsorszolgáltató részéről.

Néhány – igen magas összeggel tartozó – műholdas műsorszolgáltató nem csak összezszerúségében, de jogalapjában is vitatja az ORTT által kibocsátott számlákat.

Az előző évben e tárgykörben folyamatban volt perek szinte mindegyike folytatódott 2005. évben is, és még nem zárultak le jogerősen.

A határozat meghozatalától a perek jogerős lezárásáig általában 3-4 év telik el. Így a kiszabott szankciók – különösen a műsorszolgáltatási jogosultság meghatározott időre történő felfüggesztése – elvesztik preventív hatásukat, elértéktelenednek.

Némi javulás látszik az Ítéletábla működésével, mert az ügyek elbírálása gyorsabbá vált. Az első fokú bíróságok is mintha gyorsabban hoznák meg ítéleteiket. A közigazgatási ügyekben ugyanis nincs szükség különösebb bizonyításra, a kereseti kérelem és az arra adott alperesi nyilatkozat és annak mellékletei alapján általában elbírálható egy-egy ügy. Ennek esetenként az szab gátat, amikor a műsorszolgáltató érezve, hogy ügye vesztesre áll, a legkülönbébb perjogi eszközöket érvényesítve igyekszik a pert elhúzni. A bíróság egy ideig kénytelen elfogadni az egyébként szabályosan, de feleslegesen kért bizonyítási indítványok és halasztási kérelmek előterjesztését.

VIII. AZ ALKALMAZOTT KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI INTÉZET

1. Az ORTT tudományos és stratégiai kutatásai

Az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet (AKTI) létrehozásáról az Országos Rádió és Televízió Testület 2005 tavaszán határozott, s e döntésével önálló szervezeti kereteket biztosított az általa finanszírozott stratégiai kutatásoknak és elemzéseknek. E kutatások rendszeres jelleggel 2002 óta folynak a Testület égisze alatt a médiatörvényben meghatározott szabályozói feladatok ellátásának szerves részeként.

A médiatörvény számos olyan feladatot, kötelezettséget ró az ORTT-re, amelyek mind folyamatos kutató- és elemzőmunkát feltételeznek (a véleményszabadság érvényesülésének, a tájékoztatás kiegyensúlyozottságának, a műsorszolgáltatás gazdasági helyzetének és pénzügyi feltételei alakulásának értékelése, a műsorszórás célú frekvenciatervezésben alkalmazandó preferenciákra, a tervezés ütemezésének és irányelveinek meghatározására, a műsorszolgáltatást érintő frekvenciagazdálkodásra vonatkozó koncepció kialakítása). Ezek alapján végezhetőek el az olyan további törvényi feladatok is, mint a médiatörvény esetleges módosításának kezdeményezése, a magyar műsorszolgáltatási rendszer fejlesztésének elvi kérdéseire vonatkozó állásfoglalások és javaslatok kidolgozása vagy a véleménynyilvánítás a frekvenciagazdálkodással és a távközléssel kapcsolatos jogszabályok tervezetéről.

A törvény egyértelműen tudományos háttérrel feltételező rendelkezései mellett az ORTT *általános feladatköre* is a tudományos ismeretek széleskörű alkalmazását feltételezi. A Testületnek mint szabályozó hatóságnak *a társadalmi érdek érvényesítése* a feladata a műsorszolgáltatás területén; ez a társadalmi érdek ugyanakkor csak a társadalmi hatások összefüggésében értelmezhető. A társadalmi érdek érvényesítése akkor hatékony, ha a műsorszolgáltatók tevékenysége a lehető legjobb *hatást gyakorolja* a magyar társadalom életére; a szabályozó hatóság feladata pedig az elektronikus tömegkommunikáció *társadalmi hatás-együttesének optimalizálása* (a pozitív hatások maximalizálása és a negatív hatások minimalizálása révén).

Az ORTT stratégiai kutatási programjában számos tanulmány készült 2002 és 2005 között a jogi szabályozás, a média-technológia, a média-gazdaságtan és a műsortartalom-médiahatás tárgykörében. Ugyancsak e program keretében készült el továbbá „*Az 1996. évi I. törvény 16. §-a (7) bekezdésében foglalt kötelezettség értelmezése, teljesítése és ellenőrzésének kérdései*„ címet viselő szakanyag, amely az országos és körzeti kereskedelmi műsorszolgáltatók filmfinanszírozási kötelezettségének teljesítését vette számba (s szolgált alapjául a Testület későbbi intézkedéseinek). Végül a megalapozó kutatások alapján készült el „*A médiatörvény finanszírozási modellje és a Műsorszolgáltatási Alap 2005. évi költségvetése*” című tanulmány is, amely alapján az ORTT 2004-ben hivatalosan is kezdeményezte a Magyar Országgyűlés előtt a médiatörvény módosítását.

Már a stratégiai kutatások programjában – annak indulása óta – az egyik legfontosabb kutatási feladat *az analóg műsorszórás digitálisra történő átállításával* illetve más digitális műsorterjesztési eljárások bevezetésével kapcsolatos jelenségek és döntési kritériumok elemzése volt. A nemzetközi szinten (az EU, a Nemzetközi Távközlési Egyesület és egyéb nemzetközi fórumok valamint egyes európai országok) néhány éve nagy lendülettel megindult

átállási folyamat Magyarországot sem kerüli el és a sikeres átállás érdekében megfontolt, előrelátó intézkedésekre van szükség. A digitális műsorszórás – mennyiségi és új szolgáltatási lehetőségei révén – jól láthatóan a médiapiac gyökeres átalakulását fogja eredményezni. S ezzel egyidejűleg a műsorszórás mellett új (természetesen digitális) műsorterjesztési technológiák is megjelentek és a magyarországi médiapiacra is helyet keresnek maguknak.

Az Európai Bizottság 2005. évi összesítése szerint Magyarország *az egyik leglassabban haladó tagállam* (amely 2012. december 31-ig tervezte az átállás befejezését), míg a legfejlettebb digitális televíziós piaccal az Egyesült Királyság rendelkezik Európában, ahol már most 57 százalékos a digitális transzmisszió aránya, a háztartások 16 százaléka rendelkezik a digitális szórásra venni képes készülékkel, s a sugárzás kiterjedtsége alapján 74 százaléka él olyan környezetben, ahol erre elvileg lehetősége lenne. A tagállamok közül Olaszország már 2006-ban meg akarja valósítani a teljes átállást, Finnország 2007. augusztus 31-én, Svédország legkésőbb 2008. februárjában, Spanyolország pedig 2011 végén. A berlini térségben már 2003-ban megszűnt az analóg sugárzás, Németország egésze 2010-től áll át a teljesen digitális szórásra. 2012-es átállást tervez hazánkon kívül a belgiumi Flandria, Litvánia (2012 elején), Szlovákia és Szlovénia is. A Bizottság jelentése szerint a magyar (a szlovák, a szlovén illetve a litván) felzárkózás sikerének egyik kulcsfontosságú tényezője, hogy megfelelő stratégia szülessen a fogyasztók hatékony tájékoztatásáról.

Magyarországon a digitális műsorszórás helyzete nem kedvező. A jelenlegi televízió-műsorszórás gyakorlatilag minden használható frekvenciát hasznosít és csak nagyon kevés olyan frekvencia van, amely digitális adásra felhasználható a működő magyar és a szomszédos országbeli analóg adások egyidejű megléte mellett. Ezeket azonban nem lehet kikapcsolni addig, amíg a digitális sugárzás és ezzel együtt a lakosság digitális vételre vonatkozó felszereltsége nélkülözni nem engedi az analóg adásokat. Ez bizonyos mértékben minden ország esetében hasonló, de itt az ország területének és határvonalának hossza igen kedvezőtlen arányban áll egymással és emiatt eleve kevesebb adó és frekvencia használható az olyan országokhoz képest, mint például Finnország vagy Nagy-Britannia (ahol nincs sok szomszéd vagy nagy az ország területe). Ahhoz, hogy e kedvezőtlen körülmények ellenére Magyarország is felzárkózhasson az európai elvárások szerinti időpontot megcélzó országok átállási folyamatához, sürgős szabályozási, támogatási és főként az összes szereplő tevékenységének hatékony koordinálását jelentő feladatokat kell megoldani.

Jelenleg a jogszabályi környezet nem alkalmas a digitális átállás és digitális műsorterjesztés kérdéseinek, problémáinak kezelésére. A stratégiai kutatások és elemzések program keretében is kísérlet történt a hatályos médiaszabályozás olyan – lehető legkisebb mértékű – kiigazításának előkészítésére, amely az európai tapasztalatok feldolgozása alapján illetve azok felhasználásával lehetővé teszi a digitális műsorszórás bevezetése során felvetődő legfontosabb problémák kezelését. A hatékony és célra vezető módosítási javaslatok kidolgozására számos tervezet készült el, s ezek szakmai körökben történő megvitatására is sor került.

Időközben (2005 első negyedében) kormányhatározat született a digitalizációról valamint a digitális átállás stratégiájáról, ami az EU elvárásainak megfelelően a digitális műsorszórás bevezetése mellett döntött és a különböző szerveknél folyó előkészítő tevékenységek összehangolását határozta el. E kormányhatározat feladatul tűzte ki a jogszabályi háttér kidolgozását is. Az ORTT elsőként közvetlen teendőként kidolgoztatta saját digitális stratégiáját, s ennek részévé tette a korábban már említett és a stratégiai program keretében megindult feladatot, azaz a médiatörvény olyan minimális módosítási lehetőségeinek kidolgozását, ami feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a digitális műsorszórás bevezethető legyen hazánkban.

E jogalkotói munkát és az átállás koordináló stratégia kidolgozását mindenképpen serkenti, hogy az Európai Parlament 2005. november 16-án állásfoglalásában támogatta az

Európai Bizottság által javasolt 2011. december 31-ei átállási időpontot, tekintettel arra, hogy az Egyesült Államok 2009. január 1-jétől tervezi megszüntetni az analóg földfelszíni műsorszórást, míg Dél-Korea 2010 végére, Japán pedig 2011-re felszámolja az analóg földfelszíni műsorszórást (döntő jelentőségű ugyanis, hogy az Európai Unió e területen se maradjon el versenytársaitól). Az állásfoglalás szerint a digitális műsorszórásra történő áttérés számos előnnyel jár majd: a fogyasztók számára jobb kép- és hangminőséget, jobb vételi lehetőségeket, több televíziós és rádiócsatornát és kiterjedtebb információs szolgáltatásokat jelent. S a váltás mind a piaci versenyre, mind a kutatás-fejlesztésre is jótékony hatással lesz.

2. Az Intézet és a Törvényelőkészítő Szakértői Bizottság 2005. évi működése

Az AKTI 2005. május 1-jével kezdte meg működését a Műsorszolgáltatási Alap jogi személy keretei között. A 2005. évi költségvetése 140 millió forint volt, amelyből 70 millió forint az intézményi működési költségek, 70 millió forint pedig a Törvényelőkészítő Szakértői Bizottság költségeinek fedezetéül szolgált.

A Testület a 2005. évben az Intézet kutatási tervének egyetlen – tematikailag összetett – feladatákként a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény általános felülvizsgálatát határozta meg, amelyet az Intézet a Testület által létrehozott, az elektronikus média világ különböző területeit jól ismerő, neves szakemberekből álló Törvényelőkészítő Szakértői Bizottsággal együttműködve végzett (a Bizottság elnöke Bogdán Tibor, tagjai: Pócsik Ilona, Kajdi József, Hajdu István, Hazay István, Horányi Özséb, Pokol Béla, Rományi Béla, Sente Péter és Tellér Gyula).

November közepére elkészült a normaszöveg-tervezet, majd ezt követően az általános és a részletes indokolás valamint az egyes bizottsági tagok párhuzamos és különvéleménye is. December 30-án az Intézet honlapján hozta nyilvánosságra a törvénytervezetet, az indokolást valamint a különvéleményeket, továbbá a szakmai és társadalmi vita elindítására egy olyan internetes fórumot kezdett el működtetni, amely viszonylag gyorsan ismertté és látogatottá is vált.

A médiatörvény felülvizsgálatával összefüggő tevékenységen túl az Intézet 2005-ben az alábbi feladatokat is ellátta:

- a) folyamatos elektronikus forráskutatást végzett a globális médiapiac jelenségeiről, ebből adatbázist hozott létre és havi frissítésű belső elektronikus periodikát adott közre,
- b) folyamatos elektronikus forráskutatást végzett a médiaszabályozó hatóságok válaszairól a globális – ezen belül különösen az európai – médiapiac eseményeiről, s ennek eredményét is elektronikus periodikaként tette hozzáférhetővé,
- c) folyamatosan bővített Elektronikus Kommunikációtudományi Adatbázist hozott létre a különböző tudományos műhelyek elérhető elektronikus publikációiból.

E folyamatos kutatási és adatbázis-építési tevékenység célja a globális médiaszektorban felhalmozódó ismeretek magyarországi hasznosításának elősegítése volt. A médiapiac jelenségei valamint az azokat illetően megfogalmazódó elvárások és értékelések az egyes országokban és kultúrákban – minden egyediségük mellett – nem függetlenek egymástól, s a más országokban a műsorszolgáltatás társadalmi hatásaira vonatkozóan megfogalmazott elvárások és javaslatok számos esetben közvetlenül vagy közvetve alkalmazhatók nem csak a magyar szabályozóhatóság tevékenységében, hanem a műsorszolgáltatási tartalomról kibontakozó társadalmi párbeszédben is. A nyomtatott és elektronikus orgánusok óriási bőségben árasztják azokat a híradásokat, amelyek vagy az audiovizuális szektor valamely jelenségéről tudósítanak, vagy a szektorra vonatkozó ismereteket tartalmazzak. E jelenségek

és ismeretek jelentős része szorosan összefügg a média *társadalmi szerepének és hatásának* kérdéskörével (okként vagy következményként); a problémák a jelenségektől és ismeretektől függetlenül is léteznek, de feltárhatóvá és megoldhatóvá csak e híradások, vagy a feltárásukra irányuló szisztematikus kutatások révén válhatnak.

A média társadalmi hatására vonatkozó kérdések kapcsán láthatóvá váló jelenségek mindig kiváltanak valamely érzékelhető *fogadtatást* a társadalomban vagy annak valamely szegmensében. A fogadtatások között kiemelt helyet foglal el a *szabályozóhatóságok* tevékenysége, amelyeknek az a feladatuk, hogy e jelenségekhez viszonyuljanak, és rájuk – ha szükségét érzik – valamiképpen reagáljanak is (akár pozitív, akár negatív értelemben). E szervezetek feladata és felelőssége, hogy *a társadalom érdekének* szerezzenek érvényt a média világában, s ehhez bizonyos intervenciós eszközöknek is a birtokában vannak. A szabályozó hatóságnak tehát észlelnie kell *a releváns társadalmi hatást* gyakorló médiajelenségeket, értékelnie kell ezek *hatásait*, majd pedig – ha ez szükséges vagy indokolt – törvény adta eszközeivel élve kell megfogalmaznia a maga *szabályozási válaszait* is ezekre – s ebben újra fontos mintát illetve támpontot adhat a sokszor ugyanezzel problémakörrel már szembesült külföldi vagy nemzetközi szervezetek tevékenysége.

E vonatkozásban különösen fontos ugyanakkor, hogy a műsortartalmak hatásvizsgálatának eredményei nemcsak a kötelező jogi normák megalapozása révén hasznosulhatnak, hanem közvetlenül is lehet társadalomalakító erejük. Az Intézet ezirányú tevékenysége azt célozza, hogy a feltárt ismeretekkel és törvényszerűségekkkel a magyar társadalom is a lehető legszélesebb körben tisztában legyen, s így mindazok, akik a közgondolkodásra bármely módon hatással lehetnek, *azonos és hitelesnek elismert* információs bázison folytassák tevékenységüket.

Az Intézet – köszönhetően a korábban már megkezdett, a televíziózás digitalizálásával kapcsolatos európai eredmények és események rendszeres követésének és értékelésének – a Testület felkérésére a Törvényelőkészítő Szakértői Bizottsággal együtt folyamatosan részt vett az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által készített, a digitális műsorterjesztésről szóló törvénykonceptió valamint törvénytervezet szakmai véleményezetésében. Számos esetben készített állásfoglalásokat, előterjesztéseket, a normaszöveg módosítására vonatkozó javaslatokat a Testületnek, s részt vett a normaszövegről folytatott egyeztetésekben is.

3. Az Intézet kommunikációja

Az Intézet legfontosabb kommunikációs fóruma az internetes honlap (<http://www.akti.hu>), ahol tevékenységéről és eredményeiről működésének megkezdése óta nyújt folyamatosan frissített tájékoztatást. Itt nemcsak az Intézetről és a Bizottságról szóló információk kaptak és kapnak helyet, hanem számos olyan, korábban készült tanulmány, szakértői anyag is, amely témájánál fogva kapcsolódik az 1996. évi I. törvény átfogó felülvizsgálatához. Az Intézet periodikái a havi elemzések között olvashatóak, míg a dokumentumtárban megtalálhatóak az elektronikus médiaszabályozáshoz kapcsolódó fontosabb uniós és külföldi jogszabályok is. A szolgáltatások között az Intézet kiadványainak bemutatása, a linkgyűjtemény és a konferenciafigyelő kapott helyet.

A december végén nyilvánosságra hozott törvénytervezethez kapcsolódóan az Intézet internetes fórumot is működtet, amelyen a tervezet *szakmai és társadalmi vitája* zajlik, s így a Bizottság számára is lehetővé válik, hogy a beérkező észrevételeket, javaslatokat és lehetséges alternatív megoldásokat a lehető legtágabb körben összegyűjtse és érdemben feldolgozza.

Az Intézet könyvkiadási programjának keretében a Typotex Kiadóval közösen két, napjainkban aktuális témájú könyvet jelentetett meg 2005 őszén. *A digitális televízió szolgáltatásai. Bevezetési modellek, külföldi tapasztalatok* címmel megjelent kötet (szerkesztő Hazay István) az ORTT által e tárgyban finanszírozott műszaki-technológiai kutatások eredményeit és tanulságait foglalja össze. „*Ez a kiadvány a terület jeles szakértőinek segítségével ismerteti a digitális televízió, a műsorterjesztés (műholdas televízió, kábeltellevízió, földfelszíni televízió-műsorszórás és egyes szélessávú távközlési hozzáféréseken működő terjesztési formák) legfontosabb műszaki megoldásait, a digitális televízió új szolgáltatási lehetőségeit és az ezekkel kapcsolatos döntési helyzeteket. A kötet a digitális televíziózásban előttünk járó országok sikereinek, kudarcainak és tapasztalatainak közreadásával a magyarországi bevezetést készíti elő*” – írja a kötetről előljáróban Kovács György, az ORTT elnöke.

Walter Fischer *A digitális televízió elmélete és gyakorlata* című könyve főként szakemberek számára nyújt gyakorlati rendszertechnikai útmutatót. „*Walter Fischer könyve a legaktuálisabb pillanatban jelenik meg Magyarországon, amikor a digitális műsorszórás kísérleti adásai már elindultak, amikor ez az új technológia hazánkban is terjedni kezd. A könyv nagy feladatra vállalkozik, amikor egy igen széles tudományterületről teljességre törekedve, átfogó képet kíván nyújtani a gyakorló mérnökök számára*” – méltatja a kötetet előszavában Pap László professzor.

A két könyv bemutatója alkalmából az Intézet egy kerekasztal-beszélgetést szervezett a digitális műsorterjesztés aktuális és várható kérdéseiről. A kiadványok megjelenését követően számos médiumban kapott lehetőséget az AKTI arra, hogy mind tevékenységéről, mind a digitális műsorterjesztés kérdéseiről kifejtse álláspontját, véleményét.

4. Az AKTI jövőbeli feladatai

2005 decemberében az ORTT meghatározta az AKTI jövőbeli feladatait. Eszerint a Törvényelőkészítő Szakértői Bizottság feladata 2006 első felében a normaszöveg-tervezet és az indokolás vitája illetve egyeztetései során a bizottsági álláspont illetve a párhuzamos vélemények és különvélemények képviselője, az elhangzott illetve írásban megfogalmazott észrevételek figyelembevételével ezek folyamatos fejlesztése illetve a közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló törvénytervezet elkészítése.

Az Intézet emellett folytatja a 2005-ben megkezdett folyamatos kutatási és adatbázis-építési feladatait, könyvkiadási és publikációs programja keretében pedig folyamatosan nyilvánosságra hozza a működése, tevékenysége keretében megszülető elemzéseket, valamint a kommunikációkutatás rangos, az oktatás területén is hasznosítható tudományos eredményeit. Ugyancsak az AKTI keretében valósul meg az ún. *Nyitott Enciklopédia* is. A dinamikus internetes felületen megjelenő enciklopédia célja, hogy elősegítse a magyarországi kommunikációkutatás diszciplinárizálódását oly módon, hogy összegyűjti, akkumulálja mindazon tudást, amely e területen felhalmozódott; folyamatos tudományos diskurzust kezdeményezzen, majd e diskurzusban folyamatosan újraértékelve az egyes fogalmakat, igyekezzen kialakítani azok standardját, egységes fogalmi keretét, azaz megalapozni a kommunikációkutatásra vonatkozó enciklopédikus tudást.

A Testület továbbá Digitális Átállási Irodát hozott létre az AKTI keretében a digitális átállás feladatainak előkészítésére. A Digitális Átállási Iroda figyelemmel kíséri a külföldi és hazai átállási folyamatokat, elemzi azok tapasztalatait, kutatásokat végez, vagy végeztet a jelenleg tisztázatlan és a stratégia szempontjából legjelentősebb tényezők megismerésére,

vizsgálatai alapján javaslatot tesz az átállási stratégia szükségessé váló kiigazításaira, valamint a digitális átállással kapcsolatban a Testület részéről szükségessé váló állásfoglalások kialakítására, részt vesz az átállás koordinálására létrehozott fórumok munkájában és igyekszik időben észlelni és jelezni a felmerülő akadályokat, illetve a lehetséges megoldásokat.

IX. AZ ORTT MŰKÖDÉSE

1. Az ORTT külkapcsolatainak alakulása

Az Országos Rádió és Televízió Testület és annak Irodája 2005-ben is kiemelt feladatának tartotta az érdemi kapcsolatok fejlesztését az Európa Tanáccsal és az Európai Bizottsággal, valamint a Szabályozó Hatóságok Európai Platformjával (European Platform of the Regulatory Authorities – EPRA). A Magyar Köztársaság Európai Unió tagságának első teljes évében az ORTT szakértői aktív részt vállaltak az elektronikus médiára vonatkozó európai normák felülvizsgálatában és módosításában, a digitális műsorszolgáltatás egységes jogi, gazdasági és műszaki feltételeinek megteremtésében a kontinensen, valamint a tagjelölt és társult tagállamok partner hatóságainak jogharmonizációs felzárkóztatásában. Az Országos Rádió és Televízió Testület meghívásának eleget téve 2005 őszi Budapesten tartotta meg 22. ülését a Szabályozó Hatóságok Európai Platformja.

Az ORTT nemzetközi prioritásainak sorában továbbra is a hazánkkal szomszédos országokban működő médiaszabályozó hatóságokkal megvalósuló együttműködés kiteljesítése foglalta el az első helyet: a legélenkebb érdeklődés a műsorfigyelés digitális alapokra helyezése, a digitális archiválás műszaki feltételeinek kialakítása iránt nyilvánult meg.

2005-ben az Iroda 25 külföldi kiküldetést szervezett meg, a kiutazók összlétszáma megközelítette a hetven főt. Az utazások megoszlását az **1. táblázat** mutatja be.

1. táblázat

A 2005. évi kiutazások összesítése

Célország	Az utazások száma	Az utazók összlétszáma	Ebből a testületi tagok száma
Franciaország	6	7	1
Belgium	3	4	1
Románia	3	14	4
Nagy Britannia	2	8	
Horvátország	2	8	
Olaszország	1	2	2
Spanyolország	1	2	2
Bosznia Hercegovina	1	6	1
Koreai Köztársaság	1	2	1
Portugália	1	2	1
Szlovénia	1	2	1
Ukrajna	1	2	1
Moldávia	1	4	
Szlovákia	1	3	
Összesen	25	66	15

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának felkérésére az ORTT elnöke vezette a magyar küldöttséget az Európa Tanács média politikáról szóló 7. miniszteri konferenciáján, amelyet Kijevben tartottak meg. Nyitó beszédében az Ukrán Köztársaság elnöke

hangsúlyozta, hogy az országokban lezajlott változások is megmutatták, milyen jelentős szerepe lehet a médiának a demokratikus átalakulásban.

Az Európai Bizottságnak az információs társadalommal és média ügyekkel foglalkozó biztosa kezdeményezte, hogy az európai műsorszolgáltatásért felelős szabályozó hatóságok magas szintű csoportja – melynek tagja az ORTT elnöke is – tekintse át Brüsszelben az Európai Unióba kívülről érkező, televíziós csatornákon látható gyűlöletkeltő műsorokkal kapcsolatos, országonként eltérő tapasztalatokat. Megállapították, hogy fontos problémát jelent az úgynevezett aszimmetrikus engedélyezés az Unió tagállamaiban. Felhívták a figyelmet arra is, hogy a Határok nélküli televíziózásról szóló irányelv 22a cikkelyében megfogalmazott tilalom harmadik országok műsorszolgáltatóira is vonatkozik, így a tagállamok felelőssége és feladata annak biztosítása, hogy a joghatóságuk alá tartozó műsorszolgáltatók betartsák az irányelv rendelkezéseit.

Mind a Határokon átnyúló televíziózásról szóló Európa Tanácsi egyezmény állandó bizottságának (T-TT), mind pedig az Európa Tanács média és új kommunikációs szolgáltatások irányító bizottságának (CDMC) ülésein megkülönböztetett figyelmet fordítottak a közszolgálati műsorszolgáltatással, a kiskorúak védelmével és a reklámokkal összefüggő kérdésekre.

A CDMC keretében – magyar részvétellel – szakértői csoport alakult a közszolgálati műsorszolgáltatás vizsgálatára az információs társadalomban, ugyanis a közszolgálati feladatok ellátását fejleszteni kell annak érdekében, hogy az megfeleljen az elvárásoknak a digitális környezetben is. Fontos továbbá, hogy biztosított legyen a közszolgálati műsorszolgáltatók függetlensége. Új szemlélet körvonalazódik: az információs társadalomban a közszolgálati feladatok ellátásával különféle intézményeket, szervezeteket bízhatnak meg, ami túlterjedhet a hagyományos közszolgálati műsorszolgáltatáson. Ezért célszerűbb a közszolgálati média megjelölés a közszolgálati műsorszolgáltatás helyett.

A T-TT ülésein visszatérő gondot jelentett, hogy a Határokon átnyúló televíziózásról szóló egyezmény bárminemű esetleges módosításának lehetőségét korlátozza a Határok nélküli televíziózásról szóló irányelvnek az Európai Unión belül évek óta zajló felülvizsgálata. A kiskorúak és az emberi méltóság védelmével összefüggésben ezért inkább kérdések fogalmazódtak meg konkrét módosító javaslatok helyett (a digitalizáció és az internet korában megfelelő megoldást jelent-e a műsorszolgáltatással kapcsolatos szabályok megszigorítása; milyen szerepet tölthet be az ön- és társszabályozás, stb.).

A Határok nélküli televíziózásról szóló irányelv közel három éve tartó felülvizsgálatának fontos állomása volt a Nagy Britannia Európai Unió elnöksége alatt, az Európai Bizottság által szervezett konferencia, amelyet 2005 szeptemberében Liverpoolban tartottak meg „Kultúra és kereskedelem között” címmel. A tanácskozáson az ORTT szakértői részt vettek valamennyi munkacsoport munkájában. Elhangzott, hogy olyan technológia-semleges szabályozásra van szükség, amely tartalmazza a legfontosabb minimum szabályokat, ugyanakkor határozott különbséget kell tenni a lineáris és nem-lineáris szolgáltatások szabályozása között. Támogatást kapott az az álláspont is, hogy az emberi méltóságra és a kiskorúak védelmére vonatkozó szabályoknak a kereskedelmi kommunikáció minden típusára, így a lineáris és nem-lineáris szolgáltatásokra is ki kell terjednie. A legnagyobb vita a termékelyezéssel, illetve annak jogszerű formáival kapcsolatban alakult ki. A média pluralizmussal összefüggésben elhangzott: a digitalizációnak köszönhetően látványosan nő a csatornák száma, ami azonban nem jár szükségszerűen együtt a pluralizmus erősödésével és a minőség javulásával. A közszolgálati műsorszolgáltatóknak ezért kiemelt feladata marad a pluralizmus biztosítása.

Az ORTT szakértője folyamatosan részt vett az Európai Bizottság által létrehozott MHP (Multimedia Home Platform) csoport munkájában, amely az interaktív televíziózás bevezetésének kérdéseivel foglalkozik. A munkacsoport tevékenységének egy éve alatt tíz

ország – köztük Magyarország – tartott ország-beszámolót. Megállapítható, hogy Európában egyedül Olaszország ért el átütő sikert az interaktív televíziózás bevezetésében.

2005 májusában az EPRA Szarajevóban megtartott 21. ülésén emlékeztek meg a Szabályozó Hatóságok Európai Platformja megalakulásának tizedik évfordulójáról. A díszvendég alapítók kiemelték, hogy az EPRA azért maradt fontos és hasznos fórum az európai szabályozók körében, mivel mindvégig megőrizte informális jellegét, valamint függetlenségét a politikai és kereskedelmi tényezőktől. A régi és új tagszervezetek készek maradtak a tapasztalatok önzetlen megosztására, az önként vállalt munkavégzésre a határokon átnyúló problémás esetek megoldása érdekében. Szarajevóban a munkacsoport üléseken a közszolgálati televíziós műsorszolgáltatás szabályozása, valamint az új média platformokon történő műsorszolgáltatás kérdéseit tekintették át.

Az ORTT történetében első alkalommal tartotta ülését Budapesten a Szabályozó Hatóságok Európai Platformja. Az októberi tanácskozás iránti érdeklődés minden várakozást felülmúlóan nagy volt. A közel százötven résztvevő megvitatta a közszolgálati műsorszolgáltatás állami támogatásának kérdését, valamint tapasztalatot cserélt a műsorfigyelésről és a termék elhelyezésről. A színvonalas tartalmi munka mellett a külföldi vendégek kulturális programokon is részt vettek.

A Testület képviselői jelen voltak az „olaszul beszélő filmek” római bemutatóján, ahol az ORTT által kiírt pályázaton nyertes, az első hét magyar világörökségi helyszínt bemutató, olasz nyelven szinkronizált filmsorozatot vetítették le. A Külügyminisztérium felkérésére a Testület két tagja részt vett az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet által Cordobában rendezett konferencián, ahol az antiszemitizmus és a diszkrimináció egyéb formái szerepeltek napirenden. Az ORTT elnöke előadást tartott az ENSZ szakosított szervezete, az UNESCO által Lisszabonban szervezett szakmai találkozón, amelynek címe a „Közszolgálat támogatása a médiában: emberi jogok, tolerancia, soknyelvűség, diszkrimináció elleni harc” volt.

Az előző évek gyakorlatának folytatásaként az ORTT Iroda képviselői megtekintették Londonban a MEDIACAST szakkiallítást. Az Európa Tanács felkérésére az ORTT Iroda szakértői az európai és magyarországi mediaszabályozás tapasztalatait megosztották a Kijevben és a bulgáriai Albenában megrendezett konzultációkon. Az Európa Tanács finanszírozza azt az együttműködési projektet, amely az ORTT és a Moldáviai Audiovizuális Tanács között valósult meg a monitoring területén. A projekt első szakaszában az Iroda szakértői Kisinyovba utaztak, ahol szakterületükről előadást tartottak, hogy elősegítsék a moldáviai partnerhatóság monitoring szolgáltatásának felállítását.

Az Európán kívüli kapcsolatok közül említést érdemel a Koreai Rádió és Televízió Bizottsággal (KBC) körvonalazódó együttműködés. A KBC képviselői európai körútjuk során 2005 tavaszán ellátogattak Budapestre is, hogy felvegyék a kapcsolatot az Országos Rádió és Televízió Testülettel. Az ORTT elnöke részt vett Cannes-ban a koreai műsorszolgáltatásról áttekintést nyújtó „Korea Napon”, a KBC alelnöke pedig megfigyelői minőségben jelen volt az EPRA 22. ülésén, Budapesten. A Testület képviselője részt vett Szöulban a BroadcastWorldWide 2005 konferencián és kiállításon, ahol a digitális műsorszolgáltatás koreai és ázsiai helyzetét, eredményeit és perspektíváit mutatták be.

2. MUSTRA-ORTT Fesztivál

Az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) hagyományteremtő céllal indította útjára 2004. januárban Budapesten „Mustra” címen filmszemle sorozatát, mely a Testület által támogatott televíziós és filmes alkotások legjobbjaiból adott ízelítőt. A nagy érdeklődés

hatására a Testület Budapestet követően Pécssett, **2005. május 6-7-én Debrecenben és filmszemlénk negyedik állomásán novemberben határainkon túl Marosvásárhelyen** is sikerrel mutatta be a legjobb alkotásokból készült válogatást. A fesztivál a korábbi és az elmúlt esztendő produkcióiból adott ízelítőt, melyek között vidám és a komoly műfaj egyaránt látható volt. A Testület a bemutatott alkotásokkal a filmes értékteremtésen túl a nézők kikapcsolódásához is hozzá kívánt járulni.

MUSTRA – ORTT Filmfesztivál
Az ORTT televíziós és filmfesztiválja

III. Debrecen - Apolló Mozi - 2005. május 6.-7.

A filmszemlén bemutatott alkotások

- **A svercevonat** (Rendezte: Korhecz Imola)
- **Picasso ecset nélkül** (Rendezte: Szilasi Viktória)
- **Film Herzán Andrásról** (Rendezte: Arányi Vanda)
- **A Színház- és Filmművészeti Egyetem IV. évfolyamának diplomafilmjei.**
- **6:3, avagy Játszd újra Tutti** – Színes magyar filmszatíra, 90 perc, 1999.,
Rendezte: Tímár Péter

Az évszázad mérkőzése, az Angol-Magyar 1953. november 25-én délután negyed négykor kezdődött. Hónapok óta erre várt az egész ország, mindenhol a készülékek köré gyülekeztek, még oda is kítették a rádiót, ahol egyébként nem szokás. Hiszen az Aranycsapat lépett pályára az addig otthonában veretlen angolok ellen! Néhány perccel a kezdőrúgás előtt azonban történik valami. Megjelenik egy férfi és elrontja a szurkolás örömét - ugyanis bement a gólok. Időutazás a magyar-angol 6:3-as mérkőzés dicső napjaiba, Cseh Tamás zenéjével, Eperjes Károly főszereplésével, Szepesi hangjával.

- **Hukkle** – Színes, magyar játékfilm, 75 perc, 2001., Rendezte: Pálfi György
Öregúr csuklik a padon, részeg fiú horkol a kocsin, jóságos arcú néni gyöngyvirágot szed, asszonyok varrnak a varrodában, férfiak kugliznak a kocsmában, a méhészt kipörgeti a mézet, aratógép aratja a búzát, amiből a malomban liszt, a nagymama konyhájában nokedli lesz.

Ha valaki azt találta volna jövendőlni, hogy az ezredvég legjobb magyar krimije egy természetfilm és egy falusi burleszk házasságából születik meg, nyilván csak mosolygunk. Márpedig így történt: a Hukkle az elmúlt évek legkülönlegesebb magyar filmje, egy idős bácsi csuklásának ritmusára komponált nagyszabású falusi tabló, bűbajos életképek és gyilkos titkok szövevénye. Pohárnok Gergely szenzációs természetfotóival.

- **Jadviga párnája** – Színes magyar filmdráma, 130 perc, 2000., Rendezte: Deák Krisztina
A kiváló naplóregény filmváltozata egy békési szlovák nagygazda önpusztító, lángoló és reménytelen szerelméről örökké titokzatos felesége iránt. Závada Pál azonos című regénye az utóbbi néhány év egyik legnagyobb könyvsikere, eddig 7 kiadást ért meg. Deák Krisztina rendező filmjének egyik legnagyobb erénye, hogy a regény tájait, világát nagyon pontosan, korhűen ábrázolja, akár csak az önmésző szenvedélyt. A főszerepeket alakító Bodó Viktor (Kalózok, Rosszfiúk) és Tóth Ildikó mellett a kisebb mellékszerepekben is nagyszerű, az atmoszférát, a hangulatot pontosan felidéző alakításokat láthatunk többek közt Ónodi Esztertől, Dzsoko Roszicstól (Szenvedély, Cigánytörvény) és két szlovák színésztől, Roman Luknártól és a többek közt Jiří Menzel filmjeiből is ismert Marian Labudától.
- **Szent Iván napja** – Színes magyar film, 90 perc, 2003., Rendezte: Meskó Zsolt
Szent (Kamarás) Iván egy napja, sok humorral, Darvas Iván jutalomjátékával. Székely Iván, az ünnepezt sztár, az év színésze, az év férjja, női magazinok címlaparca, tv-műsorok, divatbemutatók, egyszer mind Shakespeare előadások főszereplője. A sztárgépezetet Judit (Fullajtár Andrea) a szupermanager kezeli. „Élj úgy minden napod egyben az utolsó is lenne” tartja az indián mondás. Hősünk életének ezen az egy napján erről gondolkodik, megpróbál dönteni, ki akar-e törni ebből a lelkét kettétörni készülő örületből, hogy visszatalljon önmagához.
- **Játszd újra, Hyppolit!** – Színes magyar vígjáték, 93 perc, 1999., Rendezte: Kabay Barna
Schneider úr (Koltai Róbert) az egykori kisvállalkozó a rendszerváltást követően megcsinálta szerencsését – kamionjai már Európa minden útját bejárták. Schneider úr azonban minden vagyona ellenére éppolyan kisember maradt, mint amilyen korábban volt. Az asszony azonban közbeszól! Schneiderné (Pogány Judit) nem elégszik meg ura „hétköznapiságával” és átfogó imázs-módosítást eszel ki. Ha már vagyon van, legyen arculat is: szerez egy lakást, a diplomáciai körökben is megfordult Hippolytot (Eperjes Károly), aki aztán fenekestül felforgatja Schneiderék életét. Diéta és jóga, könnyű kis barátnő, vagyonos kérő dukál a familia megfelelő tagjai számára. De elviselhető-e ennyi váratlan változás egy hirtelen meggazdagodott, de szellemiségében átlagos család számára? A klasszikus vígjáték modern környezetben.
- **Diákok a vádlottak padján** – Tv-dokumentumfilm, 52 perc, Forgatókönyv: Filep Tibor
Az 56-os forradalom utolsó napjaiban fegyverekhez jutottak a debreceni Gépipari Technikum kollégistái. 1957 szeptemberében tíz fiatal statáriális bíróság elé állítottak. A szereplők valamennyien élő emlékezők, az ítéelő bíró elhunyt.
- **Egyszer élünk** – Színes magyar filmdráma, 91perc, 1999., Rendezte: Molnár György, Zene: Dés László
„Ilyen utca nincs még egy. Itt még a lovak is sört isznak. Komoly hely. Ennek az utcának bolondja is van, aki meghalni a legszebb ruhájában mindig a sínekre fekszik, és bögrecsárdája is van. Nem is igazi utca, ahol bögrecsárda nincs. Ilyen utca nincs még egy. Vagy nagyon sok van, faluszéleken, városok külterkein talán mindenütt. Ugyanúgy élnek itt is, mint máshol a világon, szeretnek, gyűlölnék, esznek, isznak, vágyakoznak, múltatják a rájuk szabott időt. A különbség mindössze annyi, hogy ez a mi utcánk, amit lehet, hogy csak én szeretek Mindenestől.” (Tar Sándor)
A közelmúltban elhunyt, kitűnő debreceni író, Tar Sándor történetét beszéli el a film. Egy széthullóban levő családba váratlanul, megváltóként érkezik a halottnak hitt apa. Olybá tűnik, hiába. Történet az 'egyszer élünk' bizonyosságáról, arról, hogy hinni mindig kell valamiben.
- **Ebéd** – Színes magyar tévéjáték, 60 perc, 2005. Rendezte: Esztergályos Károly
Móricz Zsigmond nyelvét hűen őrző kosztümös film tizenkét fogásban. Válogatott finomságok, s minden ételhez egy adoma. „Hetten voltak a vendég urak, mint a gonoszok.

Volt ott két pesti úr, sovány, mint az agár, a többi mind terebélyes úriember, hogy örvend a szív, ha látja, hogy fognak ezek enni.” Nagy zabálás és magyar Dekameron.

- **A porcelánbaba** – Színes és ff. magyar játékfilm, 75 perc, 2005., Rendezte: Gárdos Péter
Volt egyszer egy Tanya. Időnként idegen emberek érkeztek erre a Tanyára.
S akkor mindig elszabadult a pokol. Mert az idegenekkel jött a halál is, a pusztulás is, meg a gyűlölet, meg az irigység, és hiúság. És a szégyen, és a hazugság. Ezen a Tanyán az idegenek mindig csak bajt okoztak. Az idei filmszemle rendezői- és Gene Moskowicz díjasa, Máthé Tibor csodás harmonikus képeivel, amatőr szereplőkkel, Lázár Ervin „Csillagmajor” című novellafüzére alapján.
- **Simon mágus** – Magyar filmdráma, 100 perc, 2000., Rendezte: Enyedi Ildikó
A történet úgy indul, mint egy rövidhír az esti lapokból. Párizs. Bűneset, semmi nyom. A rendőrség tanácstalan. Ahogy azt titokban sokszor megteszik, egy „extraszenz” segítségével folyamodnak. A különleges képességű ember, akit választanak, külföldi. Keletről jön, és úgy nevezi magát: Simon. Ahogy megérkezik, megjelennek körülötte a csodavárók, a paparazzik, egy tanítvány, és felbukkan egy régi rivális, egy másik mágus is (Halász Péter). Ő Párizsban él, sikeres és kifinomult, de titokban érzi, hogy Simon az igazi. Párbajra hívja, valódi „máguspárbajra”. Három napot kell eltölteniük a föld alatt. S harmadnapra „feltámadni”. Simon belemegy a párbajba, miközben egy gyönyörű, francia lány várja rendez-vousra. Párizs fényes képei megannyi csodás Bartók és Beethoven zenével (alá)festve.
- **Szent Lőrinc folyó lazacai** – Színes olasz-magyar koprodukciós játékfilm, 120 perc, 2002., Rendezte: András Ferenc
A fiatalon elhunyt Ország Lili képei láttán Viola úgy érzi, mintha már találkozott volna a képekben megfogalmazott érzésekkel, az ábrákkal, a tárgyakkal. Minden idegszálával a gyökerei kutatására kezd koncentrálni. A két lány szinte semmit sem tud a felmenőiről, a családban nem beszéltek az emigráció okairól. Szerencsétlen kora-felnőttkori élményeik után Európába menekülnek, amely számukra egyfajta Eldorádót jelent. Gazdag férjet keresnek, aki mellett végre nyugodtan, biztonságban élhetnek. Visszafelé mennek a szüleik által megtett úton, mint a lazacok a Szent Lőrinc folyóban. Néhány napos ismeretség nyomán a két pár között tökéletes egyetértés alakul ki. Filippo és Matyi számára az egész nem több egyszerű kalandnál. Míg az özvegyember magányába burkolódzó Paolo újra rátalál a szerelemre, addig Violát a Paolo iránt egyre erősödő érzelmei sem tudják eltéríteni önmaga megtalálásának kényszerétől, a szabadsága megtartásától. A párok Agrigentóban találkoznak újra, de végül mégis szakítanak, mindegyikük visszatér a maga életéhez. Filippo írja a tudósításait, Matyinak elérhető közelségbe kerül a nagy terv valóra váltása, csak Paolo nem tud lemondani Violáról. Végigjárja a lányhoz kötődő emlékeinek minden helyszínét, de mindhiába: a lánynak nyoma veszett. Az önmagát megtaláló Viola számára végleg eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A Pirandello-tudós és hazánk kultúrájának itáliai nagykövetének, Enzo Laurettának a regényéből készült film Paolo és Viola történetén keresztül mutatja be az identitáskeresés, szabadságvágy bonyolult szövevényét, különös tekintettel különböző kultúrák találkozására. Budapest, Magyarország olasz szemmel és szerelemmel.
- **Helyfoglalás, avagy a mogyorók bejövetele** – Színes filmparódia, 81 perc, 1999., Rendezte: Szőke András
Van vagy tizenvalahány ember, férfiak, nők, ezeket mogyoróknak hívják, és ezek a mogyorók megérkeznek ide. Együtt vannak, vagy összeszorultak, így alkotnak egy kis csoportot. Ugyanakkor, ha ezt egy közösségnek tekintjük, a közösséget mindig nagyon nehéz együtt tartani, nehéz benne együtt maradni, együtt gondolkodni. Ezért ebben a filmben is vannak olyan jelenetek, amelyek arról szeretnének szólni, hogy mennyire nehezen tud ugyanúgy működni minden személyiség ebben a csoportban. Nagyon

egyszerűen fogalmazva ezek a mogyorók elkéstek, körülbelül 800 évet. Állandóan vitatkoznak. Van gumimatracuk, van rossz televíziójuk, van mosógépük, így jöttek, ahogy jönnek. De vannak érzelmeik, és van múltjuk, amiről szintén vitatkoznak, hogy jól értelmezik-e. Ellentétek vannak egymás között, olyan ez, mint egy szeleburdi család. Mintha egy nagycsalád érkezett volna. Igazi Szőke Andrásos mozi, az elkésett honfoglalásról, hőstettekről, álmokról, varázslóval, sok-sok állattal, és vitézekkel, úgy, mint: Löhöl, Kadicha, Keve, Gejza, Árkád, Adilla, Ömese, Kisded.

- **Vagabond** – Magyar dokumentumfilm, 102 perc, 2003., Rendezte: Szomjas György
 „Azon a nyomon szeretnénk tovább haladni, amelyen a Kopaszkytával és a Roncs-filmmel elindultunk. A népszerű kultúrának egy progresszív ágáról van itt szó. Eredetileg Erdélyben, a falusi fiatalok szórakozóhelyét nevezték tánc háznak. A fiúk, lányok nemcsak nagyobb ünnepeken, lakodalmakon, hanem más alkalmakkor és hétvégeken is gyakran összegyűltek egy kis mulatozásra, s ilyenkor élő zenére táncoltak, énekeltek hajnalig. A tánc ház Székéről és más erdélyi községekből vált ismertté, s ezekben a helységekben ma is él. A tánc háznak megszületett a városi változata is, az itt folyó életről szól ez a film. Adott a piszkos, korrump nagyváros, s ezen belül furcsa sejtek, különös közösségek léteznek, ahol fiatal emberek valami szokatlan dologgal foglalkoznak. Mint a pogány Róma katakombáiban az őskeresztények, ők már ismerik az igazságot. Nem fogyasztói, hanem használói a kultúrának. Ennek a filmnek a gerincét a zenés-táncos részek alkotják, kevés benne a dialógus, így nemzetközi érdeklődésre is számot tarthat, egy új közegben ad ízelítőt a Kárpát-medence folklórkincséből. A tánc ház a mai magyar kultúrának az egyik legeredetibb és legérdekesebb hajtása, s a világ számos pontján, Japántól az Egyesült Államokig sokan rajonganak érte. A filmben a Budapesti tánc házi világ legnépszerűbb együttese játszanak, mint a Tatros, a Vujicsics, a Kalamajka együttes és Halmos Béla, valamint a világhírű Muzsikás Együttes. A műfaj legkiválóbb énekesei jelennek meg, mint Sebestyén Márta és Berecz András, és olyan eredeti paraszt és cigányzenészek, mint Pál István, Zerkula János, valamint a Szászcsávási Zenekar.”
- **Énekelj, Aranymadár** – Magyar rövidfilm (ff.), 30 perc, 1999., Rendezte: Szaladják István
 Gyönyörű képekben elbeszél, meditatív film „A Kürenbergi” nevezetű középkorú lovag szerelméről és haláláról. Benne 10 perces álmjelenet különleges, soha nem látott, ősi technikával.
- **„Fény hull arcodra édesem”** – Színes magyar játékfilm, 89 perc, 2002., Rendezte: Gulyás Gyula
 Lírai és szürrealisztikus történet egy éjszakai menedéket kereső emberpárról, akik menekülésük és az ijesztő káosz következtében szükségszerűen találhatnak egymásra. Meghitt és kegyetlen jelenetek, múlt és képzelet képei a túlélésről, olyan rémségek közepette, melyben senki sem marad büntetlenül. Király László elbeszélése nyomán, erdélyi színészekkel, gyönyörűen autentikus helyszíneken.
- **Az alkímista és a szűz** – Színes magyar filmdráma, 95 perc, 1999., Rendezte: Kamondi Zoltán
 Az alkímia, melynek célja egyszerre szellemi, emberi és anyagi természetű, korunk metaforája lehet. Dr. Sziráki László (Marius Bonaszewski) a kivételes képességű fiatal egyetemi tanár és állandó pénzzavarral küszködő nőfaló életművész a középkori alkímisták titkát kutatja, mindent kész feláldozni, hogy létrehozza a nagy művet, az Opus Magnumot. Eszténával (Ónodi Eszter), az élet mámorító teljességét kereső különös szűzzel való misztikus és végzetes találkozása Szirákit közelebb is viszi a megoldáshoz, ezt azonban nem képes felismerni. A váratlan fordulatokban bővelkedő történet meghatározó figurája még Zsófia, Sziráki bölcs és gracióz nagyanyja, aki a zene és a költészet bűvöletében él, Maci, az Eszténáért rajongó és érte mindenre képes érzelmes

hústorony (Növényi Norbert), aki gladiátorként halálig tartó pénzdíjas emberviadalon keresi kenyerét, valamint egy falusi pap, akinek egy jól jövedelmező csoda mindent megér. Valamennyien megpróbálják – ki-ki a saját eszközeivel – beszippantani hőseinket saját világukba. Ez a harc, az értük (olykor ellenük) folytatott küzdelem adja a film groteszk, játékos, szenvedélyes, szürreális és időnként kegyetlen cselekményét.

- **Sako menyegzője (Sako's Wedding)** – Magyar-albán koprodukciós játékfilm, Rendező: Vladimir Prifti, Operatőr-rendező: Klöpfler Tibor
Egy út szeli át a mezőt, ős van. Egy menyasszony fehér lovon, ködszerű fátyolban jön elő a föld mélyéből. Gyengéd női kéz pihen az alvó Sako vállán. A férfi 38-éves, az arcvonásai tiszták, mint egy szobor.
- **Portugál** – Színes magyar filmszatíra, 93 perc, Rendező: Lukáts Andor
Egressy Zoltán darabjának filmváltozata a faluba érkező artisztról, aki csak úgy nyűgözi a helyi menyecskéket. Ám a végén minden rosszra fordul. A Portugál filmváltozatát – éppúgy, ahogy a színházi előadást – Lukáts Andor rendezte, aki annak idején a Három nővérrel kezdte az adaptációkat. Az eredeti darabhoz méltó kőkemény satíra született, a falusi – és persze a városi – világ kegyetlen tükre: nyomorú vágyaink fordulnak visszájukra, abban a faluban, amelyhez vágyalom-Portugália majdhogynem közelebb van, mint a valóságos főváros.
- **Passzport** – Színes magyar film, 2000., Rendezte: Gothár Péter
Kelet-Magyarországon, egy kis nyírségi faluban Jóska hazafelé tart a kocsmából. Mari, Jóska vénlány nővére, öccse tudta nélkül, de az ő nevében szerelmes leveleket küldözget az Ukrajnában élő távoli ismerős lányának. Azt gondolja, hogy a lány a jobb élet reményében belemegy a házasságba.
- **Vízió** – Animációs film, 10 perc, Rendezte: Cakó Ferenc
- **Állóképek** (Szabó Lőrinc: Tücsökzene), Animációs filmvers, 5 perc, Rendezte: Horváth Mária
- **Az ember tragédiája** – Színes, animációs film, 8 perc, Rendezte: Jankovics Marcell és Horváth Mária
A nagyszerű animációs filmrendező legújabb „sziszüphoszi” vállalkozása Madách után.
- **Rosszfiúk** – Színes magyar filmdráma, 100 perc, 1999., Rendezte: Sas Tamás
A Rosszfiúk mai magyar történet, egy képzeletbeli kisvárosban, Szacsán, a fiatakorúak javítóintézetében játszódó, felkavaró, kortárs zenés / Ganxta Zolee / film, amely montázssal indul: villanásnyi epizódokban életszerű helyzetekben ismerkedünk meg a főszerepeket alakító fiúkkal. A történet szereplői kitalált személyek. Érthető, motivált jeleneteknek vagyunk szemtanúi. Végül is mit üzen film? Talán azt, hogy óvakodjunk a rosszaktól, és merjünk szembeszállni velük. És, aki nem olyan, aki nem mer, azt eltapossák! Bodó Viktor és amatőr szereplők, valamint Fullajtár Andrea, Máthé Gábor, Stohl András, Szacsavay László, Söptei Andrea
- **Hamvadó cigarettavég** – Színes, zenés film 122 perc, 2001., Rendezte: Bacsó Péter
Végre egy film a magyar Diváról. Karády Katalin, Zsüti és a Tábornookról legendává vált háromszögéről, három különböző világ a negyvenes évek Budapestjén. Nagy-Kálózy Eszter, Cserhalmi György és Rudolf Péter főszereplésével.
Magyarország 1942, második világháború. A hazától távol, az ukrajnai fronton dörögnek a fegyverek, hullanak a katonák, de Budapest még a béke városa. Itt fonódik össze egy népszerű énekes-színésznő, egy vezérkari tábornok és egy üldözött kis dalszövegíró sorsa. Már-már úgy tűnik, minden sikerül: a szerelmesek kibékülnek, a költő túlél minden életveszélyt, ám ekkor a náci németek bevonulnak Magyarországra, a nyilas hordák átveszik a hatalmat, és hőseink most már együtt menetelnek a végtelen országutakon.
- **Cantata Profana** – Színes filmetűd, 25 perc, Rendezte: Czigány Zoltán
Lírai képek után, egyedi feldolgozású koncertfelvétel. Filmetűd Bartók Béla hangjával.

- **Egy hét Pesten és Budán** – Színes, magyar játékfilm 90 perc, 2004., Rendezte: Makk Károly
Egy férfi, és a számára fontos három nő drámai története. Egy idős férfi negyven év elmúltával kényelmes nyugalmából egy különös telefonhívás hatására visszatér szülő-hazájába. Találkozik régi szerelmével és megtudja, hogy múltjukban számos titok rejtőzik, mellyel szembesülnie kell. Dés László zenéje Balázs Elemér előadásában.
- **Vakvagányok** – Színes, magyar vígjáték, 118 perc, Rendezte: Tímár Péter
Egy film vakokról, látássérültekről és mindenkinek. „A ludak megfagynak” című musical betanításának nehézségeiről, Bozsik Yvett-tel, Csiszár Jenővel, és a tehetséges Matatek Judit autentikus játékaival.
- **A debreceni forradalom első 24 órája** – Dokumentumfilm, 50 perc, Forгатókönyv: Filep Tibor, Szakértő: Valuch Tibor
- **A cipész szerencséje** – Dokumentumfilm, Rendezte: Kékesi Attila
- **Az évezred árvize** – Dokumentum és emlékezés
- **Bejövetelünk** (Az intézményen kívüli szülés Magyarországon), Rendezte: Varga Ágota
- **Az utolsó Blues** – Színes, magyar játékfilm, 96 perc, 2001., Rendezte: Gárdos Péter
Andris boldog, harmonikus családi életet él, négy virágzó péküzlet tulajdonosa, irigylésre méltó kirakatban. Igen ám, csak évek óta szenvedélyes és áldott másik élete van. Az év felét, üzleti utakra hivatkozva Beánál, a templom restaurátornál tölti Krakkóban. Hősünk mindkét életével elégedett. Míg egy nap választásra kényszerül. Andris elindul a krakkói esküvőjére, s csak ő tudja, hogy ez képtelenség. Mégis, mintha valami csodára várna, ezen a hajnalon beül a kocsijába.
- **Már ezer éve nézem az eget** – Somfai-Kara Dávid és H. Kollmann András dokumentumfilmje Belső-Ázsia rejtett titkairól, egy sámánról, egy solymászról, az eposzmondó manaszcsiről, és őseinkről egyáltalán.
- **Hóesés a Vízivárosban** – Színes, magyar tévéfilm, 52 perc, Rendezte: Bereményi Géza
Tihuka a hatvanas évek elején, egy januári szombat estéjén ünnepli 10. születésnapját édesanyja és nevelőapja által biztosított szegényes körülmények közepette. Másnap, mikor szakad a hó a Vízivárosban édesanyja elviszi őt igazi, ám ismeretlen édesapjához, a gazdag budai úri világba. Apa és fia a lépcsőházban találkoznak.
- **uristen@menny.hu** – Színes magyar filmszatíra, 22 perc, 2001., Rendezte: Stefanovics Angéla, Kálmánchelyi Zoltán, Végh Zsolt
Az alkotótíri (Pesti mese) új filmje a poros, ám vidám Budapesten a menny kulcsait kereső teremtő nagyon is földi kalandjairól. Az uristen@menny.hu a 33. Filmszemle rövidfilmes kategória megosztott nagydíját kapta. Pár évvel ezelőtt összeállt három fiatal, pénz nélkül, ám rengeteg ötlettel, és elkezdett filmeket csinálni. Mégpedig mesefilmeket, de mesén most senki se valamilyen szintelen-szagtalan leckefelmondást értsen. Inkább a gimnáziumi ökörködések és házibulik kreativitásának megőrzését és felelevenítését. Ezek a filmek fejtetőre állított, kicsavart mai mesék, itt történnek körülöttünk Budapesten, az ezredforduló káoszában.
- **Glamour** – Színes, magyar film 112 perc, 1998., Rendezte: Gödrös Frigyes
A hithű zsidó Gold nagyapa, a bútorkereskedő ügyesen átvészeli az első világháború utáni évek politikai viharait, forradalmait és ellenforradalmait. Egy generációval később a fia német árja lányt vesz feleségül, hogy ne fogjon ki rajtuk a történelem. A bútörüzlet nagy íróasztala alatt lévő rejtkehely segítségével 1944-ben mindannyian megmenekülnek a deportálástól. Matild, a tyúk halála árán pedig átvészeli a háború végét. Kibirják az ötvenes éveket is, miközben a szomszédban lakó vérbíró és nyilas házmester megbűnhődik. 1956-ban a család néhány tagja elhagyja az országot. 1963-ban meghal Gold nagyapa. Az unoka azt gondolja: ettől kezdve a nagyapa halála fog történni

szakadatlanul ezen a világon. Főszerepekben: Eperjes Károly, Ónodi Eszter, Kardos Sándor gyönyörű képeivel.

- **Kisvilma** – Színes, magyar játékfilm, 115 perc, 1999., Rendezte: Mészáros Márta (Kisvilma a Napló-sorozat utolsó darabja.)

Különleges vidéken Kirgíziában játszódik a film. A harmincas években ezerszám érkeztek a Szovjetunióba baloldali értelmiségiek Európából. Köztük volt Mészáros Márta apja, Mészáros László szobrász is, akit a 37-38-as sztálini tisztogatások idején sok társával együtt ártatlanul letartóztattak és kivégeztek. A Kisvilma középpontjában az anya és az anya-gyerek kapcsolat áll. A letartóztatások után egyedül maradnak a külföldi nők gyermekeikkel. Amikor Németország megtámadja a Szovjetuniót, helyzetük tovább romlik, ellenségnek tekintik őket, sorsuk a mindennapi nélkülözés és megaláztatás. Megpróbálnak életben maradni és életben tartani gyermekeiket.

A filmben különös módon találkozik három életszakasz: a gyerekkor, az asszonylét és az időskor. A film különleges hangulatát adja a megrázó események lenyűgözően szép, egzotikus környezete, amelyben a tragédia ellenére a gyermekkor varázslatosan szépnek látszik. A kisgyerek alapélménye a szülői szeretet marad, ami egész életünkön keresztül éltet és véd, és amit soha senki nem vehet el tőlünk.

- **„Egy tél az Isten háta mögött”** – Magyar film, 1999., Rendezte: Can Togay
A régi és új világ ütközőjén, gyerekkorról és felnőtté válásról; Lina és Siniak szerelmi története.

- **A Gézagyerek** – Rendezte: Pinczés István
Egy nagyszerű előadás a debreceni Csokonai Színházból, a Debrecen Városi Televízió felvételéről.

- **Közel a szerelemhez** – Színes magyar film, 107 perc, Rendezte: Salamon András
Csupán egy srác a sok közül, aki vidékről a városba kerül – és rendőr lesz. Ez Karcsi (Hujber Ferenc), a naiv falusi fiú, aki, ki tudja miért, de rendőrnek áll és rögtön a mélyvízbe, a pesti Harlembé, a Dankó utca környékére osztják be. A sikeres beavatás után két kollegája a szárnyai alá veszi és még egy kutyája is lesz – a magyar Rex felügyelő. Dolgos, és a narráció alapján vérgőzös hétköznapijait egy kínai lány felbukkanása zavarja meg. A lány (Tsuju Simizu) talán maga sem tudja, mit akar – mi semmiképpen nem fogjuk megtudni – és újra meg újra felbukkan a fiú életében, hogy aztán szép lassan gyengéd érzelmek bimbóznak ki kettőjük közt. Sajnos, ezt senki sem nézi jó szemmel, furcsa mód talán még a srác szülei a leginkább megértők, de a kollegák nagyon nem azok.

- **Kísértések** – Színes magyar játékfilm, 2003., Rendezte: Kamondi Zoltán
„Egy mai srácot akartam, és 19 éves srácok torkig tele vannak a hackeléssel” – mondta a rendező a filmről, amelynek fő indító mozzanata az volt, hogy egyszer három láda hagymáért eladtak neki egy cigánylányt. A hacker és egy tízéves cigánylány kapcsolatáról szól a film „a két civilizáció szükségszerű szembeállításával”. Melis László újra kitűnő zenét komponált.

- **André Kertész három élete** – Portréfilm és hommage a fotózseni halálának 15. évfordulójára. Rendezte: Siklósi Szilveszter

- **Werckmeister harmóniák** – Magyar filmdráma, 145 perc, Rendezte: Tarr Béla, Zene: Vigh Mihály

A történet egy magyar alföldi kisvárosban játszódik, melyet fagy vesz körül minden oldalról. Csikorgó, igazi hideg – hó nélkül. Mínusz húsz fok. Több százan állnak a főtéren felállított cirkuszi sátor körül, hogy várakozásuk gyümölcseként végre megláthassák az attrakciót, egy igazi bálna kitömött tetemét. Jönnek mindenfelől. A környező tanyákról, az Alföld különböző zugaiból és az ország egészen távoli vidékeiről is. Néma, arctalan, rongyokba burkolódzó tömeg követi az otromba szörnyet.

Ez a furcsa állapot – az idegenek megjelenése és a rendkívüli fagy – megzavarja a kisváros békésnek amúgy sem nevezhető rendjét. Az emberi viszonyok felborulnak, a történet ambiciózus szereplői úgy érzik, kihasználhatják a helyzetet, az amúgy is passzivitásra ítélt emberek pedig még nagyobb bizonytalanságba zuhannak. Az elviselhetetlenségig fokozódó feszültséget a bálna mögött lapuló, arcátlanságba burkolódzó Herceg figurája lobbantja fel. Pusztta megjelenése is elegendő ahhoz, hogy elszabaduljanak a gyilkos indulatok. Nem kíméli a tudományosságba burkolódzó kívülállást, sem a kamaszos lelkesedést, a kispolgári kényelemfélést, a családot – semmit, amit az európai kultúra az utóbbi évszázadokban magatartásformaként konzervált. Az ösztönös düh fellobbanása csak az azt végül elnyomó kisstílű hatalomvágy győzelemre jutását segíti, egy borzalmas történet szörnyű végkifejletét, igazolva természet csúfondáros játékát – a magyar ember számára elképzelhetetlen bálnát és a hó nélküli hidegséget. Tarr Béla filmje ismét sok baktatással, megdöbbentő képekkel és végkifejlettel, Krasznahorkai László nehézsúlyú sorai után.

- **Balra a nap nyugszik** – Színes magyarfilm, 93 perc, Rendezte: Fésős András, Szereplők: Szabó Győző, Takáts Andrea, Keszég László, Maria Schuster, Ernest Lenart, Csaplár Vilmos

Alex (Szabó Győző) Franciaországba indul autójával, de útközben balesetet szenved és megvakul. Zsolt, a barátja megy érte, aki mindent megtenne, hogy visszahozza Alexet az életbe, de a fiú durván elhárítja próbálkozásait. Alex egy nap válaszol egy utcai fülkében meghallott hívásra, és így megismerkedik egy lánnyal, aki nagyon messze, Németország tengerpartján él, és a maga módján pont olyan magányos, mint ő. Ettől kezdve a fiúnak a lány hangja, a lánynak pedig a fiú hangja jelenti az élet egyetlen értelmét. Rejtélyes szerelmüket senki meg nem értheti, csak ők ketten. Egy nap Alex úgy dönt útra kel, és megkeresi a lányt. Szenvedélyes történet két ember szerelméről, akik még mielőtt megismernék egymást, valamit elveszítettek, vagy titkolnak. S van harmadik is. Film egy olyan világról, ahol elfelejtettek látni az emberek. Szemző Tibor és a Gordiusi Comó zenéje!

- **A kis utazás** – Magyar filmszatíra, Rendezte: ZSEBCSELEK Csoport – Buzás Mihály
A III/b csereútra, a mára legendás NDK-ba készül. Északi-tenger, szőke, német csajok, szocialista tinidiszko, kultúrműsor és utánozhatatlan életérzés. Napjaink polgárainak alapvető szocializációja!

IV. Marosvásárhely – Színművészeti Egyetem -2005. november 18-19.

A marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem nagytermében közel 50 órányi mozikban ritkán vetített, vagy a televíziók által csak egyszer sugárzott egyedi és kiemelkedően színvonalas alkotást láthatott a nagyközönség.

A filmszemlén bemutatott alkotások

- **A „Nagy könyv” filmjei:**
 - Gárdos Péter: **Az aranyember** / Főszereplő: Kulka János
 - Török Ferenc: **A Pál utcai fiúk** / Főszereplő: Geszti Péter
 - Antók Csaba: **1984** / Főszereplő: Ákos
 - Alföldi Róbert: **Micimackó** / Főszereplő: Alföldi Róbert
 - Gothár Péter: **Száz év magány** / Főszereplő: Udvaros Dorottya
 - Silló Sándor: **Harry Potter** / Főszereplő: Szántó Dávid
 - **Egri Csillagok** / Főszereplő: Sebestyén Márta

- **Vagabond** – Magyar dokumentumfilm, 102 perc, 2003., Rendezte: Szomjas György
- **Hukkle** – Színes, magyar játékfilm, 75 perc, 2001., Rendezte: Pálfi György
- **Jadviga párnája** – Színes magyar filmdráma, 130 perc, 2000., Rendezte: Deák Krisztina
- **6:3, avagy Játszd újra Tutti** – Színes magyar filmszatíra, 90 perc, 1999., Rendezte: Tímár Péter
- **Csodálatos vadállatok** – Színes magyar film, 60 perc, 2004., Rendezte: Török Ferenc
- **Balra a nap nyugszik** – Színes magyarfilm, 93 perc, Rendezte: Fésős András
- **Quality Pictures: Erdély 1956**, Rendezte: Páskándi Gézáné Sebők Anna
- **Helyfoglalás, avagy a mogyorók bejövetele** – Színes filmparódia, 81 perc, 1999., Rendezte: Szőke András
- **A kis utazás** – Magyar filmszatíra, 100 perc, Rendezte: ZSEBCSELEK Csoport – Buzás Mihály
- **Ebéd** – Színes magyar tévéjáték, 60 perc, 2005., Rendezte: Esztergályos Károly
- **Simon mágus** – Magyar filmdráma, 100 perc, 2000., Rendezte: Enyedi Ildikó
- **Az alkimista és a szűz** – Színes magyar filmdráma, 95 perc, 1999., Rendezte: Kamondi Zoltán
- **Történetek az erények könyvéből** – Három kisfilm az erdélyi származású Zoltán Gábor kisregényéből.
 - **I. „Fejezetek az erények könyvéből” – Állhatatosság**, Rendezte: Miklauzič Bence
 - **II. „Fejezetek az erények könyvéből” – Közvetlenség**, Rendezte: Pajer Róbert
 - **III. „Fejezetek az erények könyvéből” – Pontosság**, Rendezte: Vecsernyés János
- **A porcelánbaba** – Színes és ff. magyar játékfilm, 75 perc, 2005., Rendezte: Gárdos Péter
- **Az ember tragédiája–Démonkrácia** , Színes, animációs film, 8 perc, Rendezte: Jankovics Marcell és Horváth Mária
- **„Fény hull arcodra szívem”** – Színes magyar játékfilm, 89 perc, 2002., Rendezte: Gulyás Gyula
- **Rosszfiúk** – Színes magyar filmdráma, 100 perc, 1999., Rendezte: Sas Tamás
- **Hamvadó cigarettavég** – Színes, zenés film 122 perc, 2001., Rendezte: Bacsó Péter
- **Cantata Profana** – Színes filmetűd, 25 perc, Rendezte: Czigány Zoltán
- **Egy hét Pesten és Budán** – Színes, magyar játékfilm 90 perc, 2004., Rendezte: Makk Károly
- **Történetek az elveszett birodalomból!** – Televíziós játékfilm 52 perc, Rendezte: Gödrös Frigyes
- **Szeretlekek** (Az intézményen kívüli szülés Magyarországon), Színes magyar dokumentumfilm, 50 perc, 2003., Rendezte: Varga Ágota
- **Kísértések** – Színes magyar játékfilm, 2003., Rendezte: Kamondi Zoltán
- **Az utolsó Blues** – Színes, magyar játékfilm, 96 perc, 2001., Rendezte: Gárdos Péter
- **Az eleven szellem** – Színes, magyar dokumentumfilm, 80 perc, 2002., Készítették: Somfai-Kara Dávid és H. Kollmann András
- **Hóésés a Vízivárosban** – Színes, magyar tévéfilm, 52 perc, Rendezte: Bereményi Géza
- **uristen@menny.hu** – Színes magyar filmszatíra, 22 perc, 2001., Rendezte: Stefanovics Angéla, Kálmánchelyi Zoltán, Végh Zsolt
- **Glamour** – Színes, magyar film 112 perc, 1998., Rendezte: Gödrös Frigyes
- **Kisvilma** – Színes, magyar játékfilm, 115 perc, 1999., Rendezte: Mészáros Márta (Kisvilma a Napló-sorozat utolsó darabja.)
- **Közel a szerelemhez** – Színes magyar film, 107 perc, Rendezte: Salamon András

2. táblázat

A „Mustrán” szereplő alkotások hazai és nemzetközi díjazottjai

A pályázó neve	A film címe	Elnyert díj
MOKEP Rt.	Hukkle	San Sebastian 2002. (Elsőfilmes zsűri különdíja)
		Kijev-Molodist 2002. (Zsűri oklevele)
		Cottbus 2002. (Zsűri különdíj, Diákszűri díj, Közönségdíj, FIPRESCI különdíj)
		Santa Fe 2002. (Fődíj)
		EFA-Róma 2002. (Fassbinder-díj)
		Trencsénteplíc-ART FF (Actor's Mission Award)
		Szoesi 2003. (Fődíj)
		Houston 2003. (Zsűri különdíja)
		Galway 2003. (Harmadik díj)
		Mamers 2003. (Fődíj, Művészmozik díja)
		Torún-Young European FF. 2003. (Fődíj)
		27. Hong-Kong-i Filmfesztivál 2003. (Aranytüzmadár díj)
		Barcelona - AlterNative 2003. (Legjobb film díja)
		Cleveland 2003. (Legjobb Közép-Kelet-európai film díja)
		Arcachon 1999. (Legjobb férfi alakítás díja Andorai Péternek)
Eurofilm Kft.	Simon Mágus	Locarno 1999. (Filmklubok Nemzetközi szövetségének különdíja)
		Salerno 2000. (Legjobb forgatókönyv)
		Corato 2000. (Fődíj, legjobb férfialakítás)
		Teherán 2000. (A legjobb női alakítás díja)
		Tromso 2000. (Aurora díj)
		Mazatlan 2001. (legjobb alakítás díja)
		Cinema-Film Kft.
Houston Worldfest 2004. (Ezüst Remi díj)		
Marosvásárhely AlterNative 2003. (Illyés Közalapítvány díja)		
Zsebcelek Csoport	A kis utazás	Avanca 2001. (Legjobb film, legjobb női alakítás)
Duna TV	Torzók	Montreal 2001. (megosztott fődíj, Ökumenikus Zsűri díja)
		Chicago 2001. (Legjobb gyermek-szereplő díja)
		Strasbourg - Forum du Cinema Européen 2001. (Elismerő oklevél)
		Laon Filmfesztivál 2002. (Francia Köztársaság elnökének díja)
		Zlín-gyerek és ifjúsági 2002. („Visegrádi országok filmjei” szekció fődíja)
		Berlin 2001. (Special Prix Europa)
		Belgrád - Auteur Film Festival 2001. (FIPRESCI-küldíj; Szerb Filmművész Szövetség különdíj operatőrnek)
		Giffoni 2002. (Bronz Griff, Giffoni város díja)
		Rimouski 2002 (CIFEJ díja, legjobb játékfilm, legjobb forgatókönyv, legjobb alakítás díjai)
		Bellinzona FF 2002 (Ambiente e Salute: Qualit di Vita)

MEGA FILM Kft.	Vakvagányok	Moszkvai nemzetközi Filmfesztivál 2001. (FIPRESCI) 30. Filmszemle (Arany Mikrofon díj)
Inforg Stúdió	Aranymadár	31. Filmszemle Sepsiszentgyörgy I. Magyar-Román Filmfesztivál 2000. (Legjobb kisfilm díja) Nápoly – Corto Circuito 2001. (Legjobb európai rövidfilm)
Aster Film Kft.	Magyar Tarka	34. Filmszemle Alternative Filmfesztivál 2003.
Hunnia Filmstúdió Kft.	Közel a szerelemhez	Pescara 1999. (Legjobb film díja) 30. Filmszemle (Legjobb forgatókönyv díja) Angers Premier Plans 2000. (Legjobb női alakítás díja)
Filmdimenzió Kft.	Sejtjeink	33. Filmszemle – (Dokumentumfilm-kategória fődíj; Diákzsűri különdíja a legdrámaibb dokumentumfilmnek) 2002. – KAMERA-díj 2003. – Magyar Filmkritikusok Díja
Duna TV	Passzport	Lecce 2001. (Fődíj-Arany Olajfa) Wiesbaden – go East 2001. (Legjobb rendezés díja) Palic 2001. (Arany Torony díj)
Első Csabai TV	Jadвига Párnája	31. Filmszemle (a zsűri különdíja) Salerno 2000. (Nagydíj) TV Fesztivál – Monte-Carlo 2003.
Duna TV	I Love Budapest	Alexandria 2001. (Legjobb első film)
Goess Film	Werkmeister harmóniák	32. Filmszemle (Fődíj) Brüsszel – L'Age d'Or 2000. (Prix Cinédécouvertes) Berlin Nemzetközi Filmfesztivál 2001. (Berliner Zeitung olvasói díja a Forum legjobb filmjének)
Laurinfilm Kft.	Szép napok	Locarno Filmfesztivál 2002. (Ezüst Leopárd) Brüsszel Európai Film-fesztivál 2003. (Írisz díj) 7. Szófia Filmfesztivál 2003. Bolgár Nagydíj
Tivoli Filmprodukción Kft.	Az utolsó blues	33. Filmszemle (Legjobb rendezés, operatőr, színész díja) Houston WorldFest 2003. (Ezüst Remi díj) Kairó Nemzetközi Filmfesztivál 2002 (Arany Piramis fődíj)
Tivoli Filmprodukción Kft.	Szerelemtől sújtva	Kairó Nemzetközi Filmfesztivál 2003. (Legjobb rendezés díja a kiemelkedő művészi teljesítményért)
NEXTREME Film Kft.	Kísértések	33. Filmszemle (Legjobb rendezés, operatőr, színész díja) Phenjan Nemzetközi Filmfesztivál 2002. (Operatőri díj) Bitola Manaki Brothers Nemzetközi Filmfesztivál 2002. (Bronz Kamera díj)
Eurofilm Stúdió Kft.	Másnap	35. Filmszemle (legjobb operatőr, színész, mellékszereplő díja)
Inforg Stúdió Kft.	Dealer	35. Filmszemle (Legjobb rendezés, Legjobb forgatókönyv) Lagów Nemzetközi Filmfesztivál 2004. (Bronz Fürt díj) Arany Athéné 2004. (fődíj) Mar del Plata Nemzetközi Filmfesztivál 2004. (Legjobb rendezés díja) Berlin Nemzetközi Filmfesztivál 2004. (berliner Zeitung olvasói díj)

Tivoli Filmprodukcó Kft.	Három mese	36. Filmszemle (Legjobb rendezés) Gene Moskowitz-díj (külföldi kritikusok díja)
Quality Pictures	Erdély 1956	36. Filmszemle (Legjobb dokumentumfilm)

3. Az ORTT működésének feltételei

3.1. Az ORTT működésének személyi feltételei

A Magyar Köztársaság Országgyűlése az Országos Rádió és Televízió Testület elnökének és tagjainak megválasztásáról szóló 20/2004. (III. 31.) számú OGY határozatában – a vonatkozó jogszabálynak megfelelően – 2004. március 29. napjától négy évre Kovács Györgyöt az ORTT elnökévé, dr. Ladvánszky Györgyöt, Szalai Annamáriát, dr. Timár Jánost és dr. Wéber Jánost az ORTT tagjává választotta. A Magyar Demokrata Fórum frakciójában bekövetkezett változásokra tekintettel dr. Wéber János megbízatása megszűnt. Az Országgyűlés a 125/2004. (XI. 17.) számú OGY határozatában, az Rttv. 33. § (8) bekezdése alapján 2004. november 15. napjától, a Testület megbízatásának hátralevő idejére ismételten dr. Wéber Jánost választotta az ORTT tagjává.

Az Országos Rádió és Televízió Testület Irodája az Rttv. és más jogszabályok, az Ügyrend, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzat által meghatározott feladat- és hatáskörrel működik. Az Iroda az ORTT hivatali munkaszervezete, amelyet főigazgató vezet. 2004. május 1. napjától az Iroda főigazgatója Dr. Weiszenbergerné dr. Dobos Márta.

Az Iroda egységes hivatali szervezet, amely elvégzi, a Testület, a tagok és a hivatali szervezet működéséhez kapcsolódó szakmai jellegű, ágazati típusú előkészítő és végrehajtási, valamint általánosan felmerülő feladatokat. A Testület és az Iroda között a kapcsolatot a főigazgató tartja, aki az Ügyrend szerint tanácskozási joggal képviseli az Irodát a Testület ülésein. Az előterjesztések tárgyalásakor a főigazgatót – megbízás alapján – a szakterület vezető igazgató helyettesítheti.

A Testület a 2159/2005. (X.19.) számú határozatában elfogadta az Iroda új Szervezeti és Működési Szabályzatát. A döntés a növekvő követelményekből származó feladatok hatékony ellátása érdekében az Iroda struktúrájában 2005. szeptember 2. napjától változást eredményezett. A főigazgató közvetlen irányítása alatt önálló szervezeti egységként megjelent a Sajtóiroda, valamint a koordinációs tevékenységek elvégzésért felelős Főigazgatói Titkárság. A Jogi Osztály feladatkörét elkülönült struktúrában az újonnan létrehozott Általános Jogi Osztály és a Hatósági Eljárási Osztály látja el.

Az ORTT Iroda létszáma a 2005. évhez viszonyítva változatlan, 122 fő. Az Iroda létszámának iskolai végzettség szerinti megoszlása sem változott 65%-a felsőfokú végzettségű, 25%-a középfokú végzettségű köztisztviselő, míg 10%-a Munka Törvénykönyve alapján áll alkalmazásban. A négy igazgatóságot fősztályvezető, míg az Iroda osztályait, valamint a Testületi tagok titkárságait osztályvezetők vezetik a köztisztviselői törvény szerinti vezetői megbízással. A felsőfokú végzettségű köztisztviselők többsége jogász végzettséggel rendelkezik (33 fő) és a Főigazgatói Titkárságon, a Műsorszolgáltatási és a Jogi Igazgatóságon dolgozik. Közülük 20 főnek jogi szakvizsgája van. A Műsorfigyelő és Elemző Igazgatóság munkatársai között 7 szociológus van. A Költségvetési és Üzemeltetési Igazgatóságon közigazdász és műszaki felsőfokú végzettségű köztisztviselők dolgoznak. Több munkatárs két diplomával is rendelkezik, jellemzően a médiaismereteket is tanúsító képesítést (médiamenedzser, újságíró) szereztek. A köztisztviselők magas szintű idegennyelv-tudással rendelkeznek. 35 fő angol közép- vagy felsőfokú; 18 fő német közép- vagy felsőfokú; 7 fő francia közép- vagy felsőfokú, 7 fő orosz közép- vagy felsőfokú, 2 fő közép- vagy felsőfokú olasz nyelvvizsgával rendelkezik.

Az Iroda szervezeti felépítését és a Testülethez kapcsolódását a **11. számú mellékletben** található szervezeti ábra mutatja.

3.2. Az ORTT működésének tárgyi feltételei

3.2.1. Az ORTT informatikai rendszere

Az ORTT Irodájának informatikai rendszerében 5 szerver és 120 személyi számítógép működik egy belső hálózatba szervezve, amely biztonságos tűzfalon keresztül csatlakozik az internet-hálózatra.

2005-ben elkezdődött az elavult 6-9 éves nyomtatópark cseréje. Beszerzésre került 11 db multifunkcionális berendezés a központi közbeszerzés keretein belül. Ezek váltják ki a 9 éves irodai fénymásolókat és nyomtatókat, fénymásolási és hálózati nyomtatási funkciókat látnak el 2-6 munkaállomásos környezetben.

2005 január 1-jével üzembe került az ORTT Digitalizáló és Archiváló Rendszere (DAR), amely az Iroda hálózati fejlesztését és az informatikai erőforrások átcsoportosítását vonta maga után. A DAR-ral dolgozó munkaállomások hálózati sebességét megnöveltük, kialakítottunk egy Gigabites gerinchálót a kiszolgáló szerverek és a munkaállomások között, kicserélve a hálózati aktív eszközöket.

A szerverpark fejlesztéseként az integrált főkönyvi szerver cseréje történt meg, a következő évben tervezzük az iktatási szerver, valamint a fájlserverek cseréjét. Az idén is, mint minden évben megtörtént a biztonsági rendszerek (vírusvédelem, behatolás védelem, stb.) folyamatos frissítése.

Az idén a korlátozott anyagi erőforrások miatt sajnos nem tudtuk a számítógépek cseréjére eleget fordítani, ezért csak 8 számítógép és egy Lap Top került beszerzésre. A 2006. évben elkezdjük a számítógéppark teljes felújítását, első lépcsőben a közbeszerzési eljáráson belül 30 utolsó generációs PC kerül beszerzésre. A számítógépek cseréjénél figyelembe vesszük a cserélendő számítógépek funkcióját, életkorát, kihasználtságát. Lehetőség szerint folytatjuk a nyomtatópark cseréjét, multifunkcionális gépek beszerzésével.

3.2.2. Infrastruktúra, üzemeltetési költségek, elhelyezési körülmények

Irodatechnikai ellátottság és az üzemeltetés költségei

Az ORTT hivatalának irodatechnikai felszereltsége, eszközellátottsága 2004-hez képest 2005-ben sem korszerűsödött számottevően, a berendezések mintegy 70%-a továbbra is a 7-8 évvel ezelőtti beszerzésekből származik.

Az amortizálódott irodatechnikai géppark (nyomtató, fax és fénymásoló berendezések) szervizköltségei jelentősen (mintegy 178%-kal) emelkedtek 2004-hez képest és meghaladták a bruttó 5,7 M Ft összeget. Az üzemeltetésük során felhasznált papír és kellékanyag-felhasználás azonban – a költségmegtakarításra vonatkozó intézkedések miatt a 2004. évi szinthez képest mintegy 22%-kal csökkenve – csak 5,24 M Ft összeget tett ki.

Az ORTT székház telefon ellátottsága változatlan, 2005-ben is az 1996-ban kialakított rendszer szerint működik. Az Alcatel gyártmányú digitális alközponton keresztül 1 db ISDN 30 primer csatlakozás (200 db beválasztható mellékállomással) és a 8 db analóg fővonal áll

rendelkezésre a vezetékes telefon-kapcsolat biztosítására. A hivatali mobil előfizetések száma lényegében nem változott az év során.

Az irodaház 1996-ban telepített digitális alközpontjának és belső telefonrendszerének karbantartására kötött szerződés keretében kifizetett karbantartási díj 1 M Ft alatt maradt, míg a vezetékes és mobil telefonszolgáltatások költsége összességében mintegy 15%-kal csökkent és alig haladta meg a 22 M Ft-ot.

A Testület ülései változatlanul a korábbi szűkös ülésteremben folynak. A testületi ülések technikai támogatására 1996-ban beszerzett, a mai napig változatlan kiépítettségű konferencia és szavazó rendszer, valamint az informatikai és audiovizuális technikai támogatás korszerűsítésre vár.

Az ORTT saját tulajdonú gépkocsi állománya 2005-ben 1 db Ford Mondeo kombi típusú személygépjárművel bővült, ami az ORTT anyagbeszerzéseit könnyíti meg. Ezen túlmenően az ORTT hivatali gépjárműparkja az alábbi gépkocsikból áll: 4 db 2002-ben beszerzett Nissan Primera, továbbá 2004-ben – központosított közbeszerzésben biztosított – 5 db Ford Mondeo és 1 db Audi A6 típusú személygépkocsi, valamint 1 db 2001-ben vásárolt Nissan Vanette Cargo kisteher gépkocsi.

Elhelyezési körülmények

Az ORTT és hivatali apparátusa az Iroda 1996 augusztusa óta változatlan székhelyen a Budapest, VIII. kerület Reviczky u. 5. szám alatti (bruttó 2100 m² összterületű) irodaházban végzi tevékenységét. Működését 1998-óta tartó elhelyezési problémák nehezítik, ezért a közvetlen közelében lévő bérelt elhelyezési területeket (irodahelyiségek: 328 m²; raktár területek: 142 m²) 2005-ben is meg kellett tartania. Ez a bérlemény ad helyet jelenleg is a Költségvetési és Üzemeltetési Igazgatóság, a Panaszbizottsági Osztály, és a Számlázási Osztály szervezeti létszámának elhelyezéséhez, illetőleg az ORTT Monitoring Szolgálata tevékenységéhez kapcsolódó videokazetta állomány tárolására.

Ezen területek éves bérleti és üzemeltetési költsége 2004-hez képest kismértékben ugyan, de nőtt és meghaladta a bruttó 23,5 MFt-ot.

Tekintettel arra, hogy a fentiekben említett szervezeti egységeken túl még a Műsorszolgáltatási Alap szervezete sem helyezhető el a Reviczky utcában, és az ebből adódó körülmények jelentősen nehezítik a két szervezet operatív együttműködését, ORTT Irodája 2000 óta munkálkodik a közös (egy épületen belüli) elhelyezés megoldásán.

Az eddigi eredménytelen székházbeszerzési kísérleteket követően 2005 augusztusában a Testület 1691/2005. (VII. 31) számú határozatával úgy döntött, hogy a tulajdonszerzéssel elképzelt székház megoldást elveti és az elhelyezést bérleti konstrukció keretében kívánja megvalósítani. Ezért a 2006. évi éves költségvetési terv bruttó 188 M Ft összeget szán az elhelyezés megoldására. Az ORTT 2006. évi költségvetésében a költözéssel kapcsolatos előirányzatot az Országgyűlés 2005. december 13-i ülésnapján (a 2005. évi CLII. számú külön törvényben) elfogadta.

3.2.3. Digitalizáló és Archiváló Rendszer (DAR)

A digitális rögzítő rendszer kiépítésének igénye 2003-ban merült fel, de forráshiány miatt sajnos nem valósult meg. A Testület 2004-ben forrásokat különített el a terv kivitelezésére az Iroda költségvetésében. Közbeszerzési eljárás keretein belül kiválasztásra került a cég, amely az ORTT szakembereinek tervei alapján kifejlesztette és leszállította a digitális rögzítő és

archiváló rendszert (DAR). A rendszer létrehozásának elsődleges célja az volt, hogy segítse a döntés-előkészítő munkát mint munkaeszköz, a monitoring szolgálat részére egységes formátumban biztosítsa a rögzített műsorokat, egységes formátumú anyagokkal lássa el a külső munkatársakat (pl. kódolókat), a döntés-előkészítő folyamatokban, valamint a döntésben résztvevők számára elérhetővé tegye a vizsgálati jelentések alapját képező műsorfolyamokat a helyi számítógépeken keresztül. A másodlagos cél, hogy kutatható médiaarchívumot képezzen a médiakutatók számára.

A rendszer üzembe helyezése 2004. december 10-én megtörtént és ezzel egy időben megkezdődött a próbaüzem. Naponta emeltük a rendszer terhelését és teszteltük a különböző funkciókat. December 24-én elértük a teljes terhelési szintet, a rögzítés beállítása az adásidők figyelembe vételével történt (csak a műsorújságban meghirdetett adásintervallumot rögzítettük). 2005. január 14-én a felhasználói oldalon is elértük a teljes terhelési szintet (50 felhasználó használta egy időben a lekérdezési rendszert) és ebben az időpontban tértünk át a teljes 24 órás adásnap rögzítésére, minden rögzített műsorszolgáltató esetében. A rendszer 2004 december 24-től élesben működik, az ettől az időponttól rögzített anyagok felhasználhatók és az archívum részét képezik.

Az ORTT Irodája által választott digitalizálási formátum az 512 kbit/sec-os Windows Média 9 formátum. A rendszer által generált alap-attribútumok, mint pl. a time code (minimális meta-adat), valamint a médiafájlok kezeléséről és tárolásáról egyedi fejlesztésű SQL alapú adatbázis gondoskodik. Az adatbázis egyszerűen paraméterezzhető, továbbfejleszhető és alapját képezi a fejlesztés alatt lévő integrált hatósági média-adatbázisnak (DAR+). A rendszer indulásakor 12 TV és 12 rádió rögzítését tervezte az ORTT, viszont a rendszer úgy készült, hogy bármilyen irányban fejleszthető legyen. Ezt kihasználva a 2005 év folyamán az ORTT 4 TV-, valamint 12 rádió-csatorna rögzítésével bővítette a rendszert.

Egy éves éles működés tapasztalatai szerint elmondhatjuk, hogy a rendszer teljesítményének méretezése jól sikerült. A rögzített kép minősége megfelelő, képkocka mélységű feldolgozásra alkalmas. A média lejátszó szoftver megfelelő, kezelése egyszerű, a szakemberek által kért funkciókkal rendelkezik, a használat során felmerült új funkciókat kifejlesztettük és beépítettük. A tervezett 120 napos online tároló kifogástalanul működik, 2005 októberében megvalósított bővítése után az On Line tároló 38 műsorszolgáltató (14 TV és 24 rádió) 160 napos tárolására alkalmas.

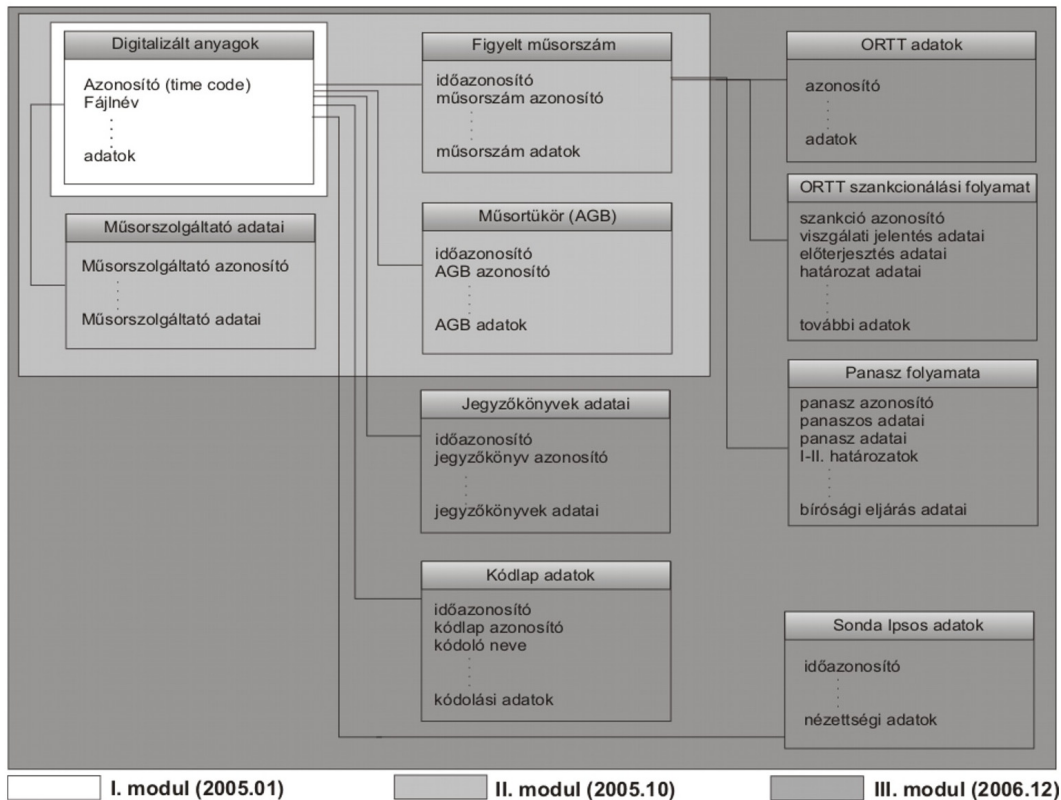
Az egy év működés során a rendszerben kisebb, nagyobb hibák keletkeztek. A hibák feltárása, elemzése és kijavítása a lehető leghamarabb megtörtént, a kimaradt műsorfolyamokat a felhasználói oldallal egyeztetve póoltuk. A hibák általában a rendszer egyediségéből adódtak, részletes hibaelemzéssel és a hardver-, illetve szoftvergyártók bevonásával sikerült azokat elhárítani.

A minél részletesebb médiaarchívum kialakítását figyelembe véve, az ORTT fontosnak ítélte a korábban VHS-en rögzített felvételek digitalizálását. Az analóg archívum jelenleg 28 798 darab 8 órás analóg szalagot tartalmaz, ami **230 384 órányi műsorfolyamot** jelent. Az ORTT Irodája kidolgozott egy 20 digitalizáló egységet magába foglaló rendszert, amely közvetlenül csatlakozik a DAR-hoz. A rendszer célja, hogy az üresjárat alatt, éjszaka, az ORTT analóg archívumát digitalizálja, és a DAR-ba integrálja. A rendszer (munkaeszköz) kidolgozása az Iroda belső erőforrásainak maximális kihasználásával történt. Ezen kívül az Iroda rendelkezik egy digitális rádió archívummal (CD lemezeken), amely 2001. április 1-jétől indult hat rádió csatornával (Nautilus), ami **169 560 órányi műsorfolyamot** jelent. Ezt egészíti ki a 2003 elején indult (Mediagnozis) öt televíziós csatornát tartalmazó digitális archívuma (DVD lemezeken), ami kb. **73 000 órányi műsört** tartalmaz. A digitális archívum egységesítése hosszabb időt vesz igénybe, de ez is be kerül a médiaarchívumba.

Jelenleg a DAR+ meta-adatbázis fejlesztése folyik. A rendszer alkalmas lesz az AGB által szolgáltatott műsortükör adatainak feldolgozására és megjelenítésére, a Monitoring szolgálat által figyelt műorszámok adatainak tárolására, valamint a DAR-ban rögzített műorszolgáltatók részletes adatainak nyilvántartására. Az adatbázis feltöltése után lehetőség nyílik műsor szintű keresésre, listázásra, a figyelt műorszámok adataiból generált jelentések készítésére, nézettségi adatokból készült statisztikák készítésére.

1. ábra

A DAR+ metaadatbázis elvi felépítése

A DAR-t bemutattuk a nagyközönség számára, a média képviselőinek a Kamera Hungária rendezvényen, az informatikai szakembereknek az IDC Hungary konferenciáján, valamint az európai médiaszabályozó hatóságok részére az EPRA rendezvényén, előadás keretében. A rendszer fogadtatása a fórumokon nagyon pozitív volt, teljesítménye a szakembereket is lenyűgözte. A nagyobb műorszolgáltatók már egyeztetést szorgalmaztak az ORTT informatikai szakembereivel egy egységes adatszolgáltatási médiaformátum kialakítása érdekében.

4. Az ORTT pénzügyi-gazdasági helyzete

4.1. Általános információk

Az Országos Rádió és Televízió Testület az Országgyűlés felügyelete alatt álló önálló jogi személy, amely a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó jogszabályok értelemszerű alkalmazásával gazdálkodik. Költségvetését – a Testület javaslata alapján, az Országgyűlés költségvetési ügyekben hatáskörrel rendelkező bizottságának előterjesztésére – az Országgyűlés önálló törvényben, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 77. § (3) bekezdésében meghatározott források terhére, a 84. § (2) és (3) bekezdése szerinti keretek között hagyja jóvá. Gazdálkodását az Állami Számvevőszék ellenőrzi.

Az ORTT az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából teljes jogkörrel rendelkező, önállóan gazdálkodó kvázi költségvetési szerv. Az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság – a jogszabályok keretein belül – kiterjed az előirányzat-felhasználásra, a kiemelt előirányzatok módosításának kezdeményezésére, az elemi költségvetésben szereplő kiemelt előirányzatokon belüli előirányzat módosítására, valamint a kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosításra. Az ORTT a Magyar Államkincstár ügyfele.

Az ORTT saját gazdasági szervezetével oldja meg:

- a tervezéssel;
- az előirányzat felhasználással;
- a hatáskörébe tartozó előirányzat-módosítással;
- üzemeltetéssel, fenntartással, működtetéssel;
- beruházással;
- a vagyon használatával, hasznosításával;
- a munkaerő-gazdálkodással;
- a készpénzkezeléssel,
- a könyvvizeléssel és a beszámolási kötelezettséggel;
- az adatszolgáltatással

kapcsolatos feladatokat.

A gazdasági események dokumentálását az ORTT a többször módosított 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendeletben foglalt könyvvizelési kötelezettségek előírásai szerint végzi, figyelembe véve az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendeletben foglaltakat is.

Az ORTT elemi költségvetés készítésére kötelezett; az előirányzatok felhasználásáról és a gazdálkodásról az Rttv. 32. § (3) bekezdésében foglaltak szerint éves beszámolót készít, melyet az Országgyűlés elé terjeszt.

4.2. A 2005. évi költségvetés végrehajtása

Az Országos Rádió és Televízió Testület éves költségvetését az Rttv. 32. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az Országgyűlés a 2004. évi CXVII. számú törvényben hagyta jóvá.

A törvény a költségvetés kiadási, illetve bevételi főösszegét 1 031,196 millió forintban határozta meg. Ezen belül, a kiadások fedezetére a várható üzembentartási díj pótlásának figyelembevételével számított, fix – 1 031,196 millió forint összegű – az Rttv. 84. § (2)-(3) bekezdése alapján járó – támogatást jelölt meg.

A BEVÉTELEK ALAKULÁSA

Az Országos Rádió és Televízió Testület általános működési és felhalmozási kiadásainak forrását 2005-ben az üzemeltetési díj pótlásának 1%-a, valamint a Műsorszolgáltatási Alap egyéb bevételei terhére folyósított támogatás biztosította. A működési költségek fedezetére a Műsorszolgáltatási Alaptól történt törvény szerinti összes átutalás 2005-ben 1 031,196 millió forint volt. Az Országgyűlés által jóváhagyott kiegészítő támogatás összege 2005-ben 158,285 millió forint volt, melyet a Műsorszolgáltatási Alap utalt át. További kiegészítő támogatásként a 905/2005. és az 1458/2005. számú ORTT határozat alapján összesen 27,500 millió forintot utalt át a Műsorszolgáltatási Alap. Működési és felhalmozási bevételként összesen 12,241 millió forint bevétel realizálódott. Címzett támogatásként 0,557 millió forint folyt be. Összességében az ORTT 2005. évi bevétele 1 229,779 millió forint volt.

Az ORTT 2004. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVII. törvény 4. §-a a 2004. évi gazdálkodás pénzmaradványát 44,069 millió forint értékben állapította meg.

2005. évben az ORTT által kiszámlázott műsorszolgáltatási díjak, frekvencia-, és támogatási pályázati díjak, óvadékok, valamint bírságok és késedelmi kamatok költségvetésen kívüli ORTT-kezelésű bevételként realizálódtak. A műsorszolgáltatási díj bevétel 4 379,508 millió forint, a frekvencia pályázati díj bevétel 4,831 millió forint, a támogatási pályázati díj bevétel 84,980 millió forint, a kötbér, bírság és késedelmi kamat bevétel pedig 671,797 millió forint volt. Az óvadék bevétele 22,246 millió forint, és az adóköteles bevételek utáni általános forgalmi adó bevétel 1 122,503 millió forint volt.

A költségvetésen kívüli kiadások – a műsorszolgáltatási díj, a frekvencia-, és támogatási pályázati díj, az óvadék, a bírság és a késedelmi kamat továbbutalása a Műsorszolgáltatási Alapnak, illetve az ÁFA befizetése a költségvetésnek – az év folyamán a tényleges költségvetésen kívüli bevételeknek megfelelően alakultak.

A KIADÁSOK ALAKULÁSA

Működési kiadások

- **Személyi juttatások**

A személyi juttatások kiadásai tartalmazzák mindazon juttatásokat, melyek a köztisztviselőkről szóló törvény alapján az ORTT köztisztviselőit megilletik. A rendszeres személyi juttatás 465,243 millió forint volt, ez a köztisztviselők besorolás szerinti alapilletményét, illetménykiegészítését és illetménypótlékát tartalmazza. A nem rendszeres személyi juttatás 177,303 millió forint volt, ebből a köztisztviselőket megillető ruházati költségtérítés 8,199 millió forint, az üdülési hozzájárulás 5,644 millió forint, valamint a közlekedési költségtérítés, illetve az étkezési hozzájárulás együttesen 18,356 millió forint volt. Külső személyi juttatásként 64,579 millió forint megbízási díj került kifizetésre.

- **Munkaadókat terhelő járulékok**

A társadalombiztosítási járulékalapot képző személyi juttatások után fizetett összes társadalombiztosítási járulék 192,688 millió forint volt.

Munkaadói járulék címén 20,574 millió forint, egészségügyi hozzájárulás címén 7,537 millió forint az összes kiadás.

- **Dologi kiadások**

Az ORTT 2005-ben felmerült dologi kiadásai egyrészt az intézmény folyamatos működésével kapcsolatban teljesített ügyviteli, készletbeszerzési kiadások, másrészt az épület és az eszközök üzemeltetésével, karbantartásával és javításával kapcsolatos kiadások, valamint az intézményi működéshez és a szakmai tevékenységhez igénybe vett szolgáltatási kiadások voltak.

A dologi kiadások között kiemelkedő helyet foglalnak el a szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások, ezek egy része az intézmény általános működéséhez szükséges anyagi és nem anyagi szolgáltatások, másrészt pedig a szakmai tevékenységhez kapcsolódó, nem anyagi jellegű szolgáltatások.

Irodaszerekre, papírra és egyéb irodai készletek beszerzésére az ORTT 2005-ben összesen nettó 5,231 millió forintot fordított. A kommunikációs szolgáltatások kiadása 25,470 millió forint volt, míg az anyagi és nem anyagi szolgáltatások kiadása 140,299 millió forint volt. A kiküldetéssel, a reprezentációval, valamint a hirdetésekkel kapcsolatban felmerült összes kiadás 23,415 millió forint volt.

A dologi kiadások közé tartozik a munkáltató által fizetett személyi jövedelemadó összege 12,872 millió forint. A dologi kiadásokkal kapcsolatban felmerült és kifizetett általános forgalmi adó 44,284 millió forint. Az összes dologi kiadás 277,331 millió forint volt.

- **Felhalmozási kiadások**

Az eszközök beruházásával kapcsolatos összes kiadás nettó 41,838 millió forint volt. Ezen belül szoftverek beszerzésére 6,452 millió forintot, számítástechnikai és ügyviteli eszközök beszerzésére 27,336 millió forintot, kommunikációs és egyéb eszközök beszerzésére 3,614 millió forintot, járművek beszerzésére 4,436 millió forintot fordított az ORTT.

Az összes felhalmozási kiadás – általános forgalmi adóval együtt – 52,298 millió forint volt.

A fenti adatok nem auditáltak; a végleges adatokat – elfogadása után – a zárszámadási törvény tartalmazza.

5. Az Állami Számvevőszék vizsgálatának javaslatai és a megtett intézkedések

Az Állami Számvevőszék az első félévben ellenőrizte az Országos Rádió és Televízió Testület és a Műsorszolgáltatási Alap működését. Az ÁSz 0539. számú, az Országgyűléshez benyújtott jelentésében az ORTT-nek javasolta, hogy:

- 1./ Gondoskodjék a 2003. évi XXIV. törvény rendelkezéseinek érvényesüléséről, a belső ellenőrzés szervezeti működési rendjének korszerűsítéséről, valamint a hivatali gépjárművek magáncélú használatának aktualizált és egységes szerkezetbe foglalt szabályozásáról.
- 2./ Vizsgálja felül a Műsorszolgáltatási Alap szervezeti rendjét a párhuzamos tevékenységek kiszűrése érdekében, figyelemmel az Alap médiatörvényben előírt feladataira.
- 3./ Alakítsa ki a támogatás teljes folyamatának rendjét.
- 4./ Alkosson szabályzatot a követendő kamatpolitikáról.

Az Állami Számvevőszék megállapításáiban foglalt szakkérdésekben a Testület és annak hivatala, valamint a Műsorszolgáltatási Alap megtette, illetve megkezdte a szükséges intézkedéseket. Ennek megfelelően:

- A belső ellenőrzés rendszerének aktualizálására elkészült a 2/2005. számú főigazgatói utasítás a belső ellenőrzés szabályzatáról. A belső ellenőri munkakörben minőségi cserére került sor. Az eddigi munkatapasztalatok szerint a tevékenység megnyugtató színvonalúvá vált.
- A hivatali gépjárművek használatának aktualizált és egységes szerkezetbe foglalt átfogó szabályozása megtörtént, kiadásra került a 4/2005. számú főigazgatói utasítás, valamint a Műsorszolgáltatási Alap 14/2005. számú igazgatói utasítása. A szabályzatok egységesen meghatározzák a hivatali gépjárművek személyes használatával kapcsolatos jogosultságokat.
- A Műsorszolgáltatási Alap elvégezte szervezeti rendjének felülvizsgálatát, megállapításairól és álláspontjáról a Testületet tájékoztatta. A Testület a 127/2006. (I. 18.) számú ORTT határozatában további feladatokat szabott annak érdekében, hogy a Műsorszolgáltatási Alap működésében a közpénzek felhasználása átláthatóan a költségvetési rend szerinti gazdálkodási szabályok értelemszerű alkalmazásával történjen a jövőben.
- A Műsorszolgáltatási Alap a támogatás teljes folyamatának rendjét szabályozó szabályzatokat elkészítette és jóváhagyásra a Testület elé terjesztette. A szabályzatok jóváhagyása megtörtént.
- Az ORTT követendő kamatpolitikájára vonatkozó előterjesztés elkészült, a szakapparátusok tevékenységüket a testületi döntésnek megfelelően végzik.

6. Az ORTT működésének statisztikai adatai

6.1. Az ORTT határozatai 2005-ben

Az Országos Rádió és Televízió Testület ülésein 2005-ben 2645 határozat született.

A Testület döntései az alábbi **nagyobb csoportokba** sorolhatók:

- 153 ún. belső (a Testület, az Iroda, a Műsorszolgáltatási Alap és a Panaszbizottság szervezetére vonatkozó) határozat;
- 882 határozat született műsorszolgáltatási jogosultság tárgykörében;
- 651 határozat a műsorszolgáltatók törvénysértéseit szankcionálta;
- 427 határozattal a műsorszolgáltatók támogatásával összefüggő kérdésben döntött a Testület;
- 66 határozat született panaszbizottsági döntést követő jogorvoslati eljárásban;
- 466 határozat egyik nagy kategóriába sem sorolható (ún. egyéb határozatok).

A **műsorszolgáltatási jogosultság tárgykörében** született 882 határozat megoszlása 2005-ben az alábbiak szerint alakult:

- 302 határozat műsorszolgáltatási jogosultság pályáztatására, illetve odaítélésére;
- 73 határozat meglévő szerződés módosítására;
- 10 határozat a műsorszolgáltató átminősítésére (pl. közműsor-szolgáltatóvá, nem-nyereségérdekeltté);
- 120 határozat vezetékes vagy műholdas műsorszolgáltatók, vezetékes műsorelosztók és műsorszétosztók nyilvántartásba vételére;

- 116 határozat a nyilvántartásból való törlésre;
- 8 határozat a nyilvántartásba vételének megtagadására;
- 35 határozat adatváltozás tudomásulvételére;
- 24 határozat műsorszolgáltatási díj megállapítására vagy módosítására;
- 194 határozat pedig a műsorszolgáltatási jogosultság tárgykörébe tartozó egyéb döntésre (pl. hálózatba kapcsolódás, vételkörzet bővítés, műsorszolgáltatás megkezdésének halasztása) vonatkozott.

A Testület 2005-ben 651 határozattal **szankcionálta** a műsorszolgáltatók törvénysértéseit. Egyes határozatokban a Testület az érintett műsorszolgáltató több törvénysértését bírálta el, így egyes határozatok több szankciót is tartalmaznak.

A Testület legnagyobb számban a közszolgálati műsorszolgáltatásban és közműsorszolgáltatásban történő támogatásra vonatkozó rendelkezésekre megalkotott törvényi előírások (Rttv. 25. §) megsértését állapította meg. További gyakori törvénysértések voltak:

- 5/A-5/E. § bekezdések (*a kiskorúak védelmére vonatkozó előírások*) megsértése;
- 10. § (5) bekezdés (*burkolt reklám közzétételének tilalma*) megsértése;
- 15. § (1) bekezdés (*reklám, közérdekű közlemény, jótékonyági felhívás, politikai hirdetés felismerhető elkülönítésének kötelezettsége*) megsértése;
- 90. § (2) bekezdés (*műsorszolgáltatási szerződésnek megfelelő műsorszolgáltatás kötelezettsége*) megsértése;
- 89. § (1) bekezdés (*adatmegőrzési és -szolgáltatási kötelezettség*) megsértése;
- 16. § (2) bekezdés (*óránkénti 12 perces reklámkeret*) megsértése;
- 15. § (2) bekezdés (*közérdekű közlemény és jótékonyági felhívás forrásának megjelölése*) megsértése;
- 24. § (4) bekezdés (*alkoholtartalmú ital reklámozásának tiltása a közszolgálati és közműsor-szolgáltatói műsorszámokban*) megsértése.

3. táblázat

A leggyakoribb törvénysértések előfordulásának száma 2005-ben

A megsértett törvényi hely	A megállapított jogsértések száma
25. §	330
5/A-5/E.	307
10. § (5)	249
15. § (1)	140
90. § (2)	123
89. § (1)	110
16. § (2)	49
15. § (2)	45
24. § (4)	38
18. § (1)	33
2. § 17. pont	31
18. § (5)	20
89. § (4)	17
24. § (1)	16
egyéb (műsorszolgáltatási szerződésben előírt szabályok)	15

A Testület által kiszabott szankciók 68%-a televíziós, 32%-a rádiós műsorszolgáltatót érintett. A joghátrányok 66%-át helyi, körzeti, kábeles vagy műholdas, 34%-át országos műsorszolgáltatóval szemben szabta ki a Testület.

A szankcionáló határozatok 132 esetben tartalmaztak bírság vagy kötbér fizetésére vonatkozó rendelkezést, összesen 365 944 883 Ft befizetési kötelezettség erejéig. A legkisebb

kiszabott kötbér mértéke 11 576 Ft, a legnagyobb pedig 17 833 844 Ft volt. A legkisebb kiszabott bírság mértéke 10 000 Ft, a legnagyobb pedig 3 963 166 Ft volt.

A műsorszolgáltatási jogosultság felfüggesztését büntetésként 24 esetben szabta ki a Testület összesen 516 percre.

4. táblázat

Az ORTT szankciói 2005-ben

Kiszabott szankció	Helyi regionális, kábeles, műholdas		Országos	
	rádió	televízió	rádió	televízió
112. § (1) a) – felszólítás	166	303	54	102
112. § (1) b) – írásbeli figyelmeztetés	1			
112. § (1) c) – felfüggesztés	1			23
112. § (1) d) – kötbér	28	20	24	49
112. § (1) e) – bírság	1	72	12	47
Összesen	197	395	90	221

A Testület **panaszügyben** eljáró jogorvoslati szervként 2005-ben 66 határozatot hozott. E döntések tartalmi megoszlása az alábbi volt:

- 20 határozat a Panaszbizottság állásfoglalását helyben hagyta;
- 11 határozat a Panaszbizottság döntését megváltoztatta, és a jogorvoslati kérelmet elutasította;
- 12 határozat helyt adott a jogorvoslati kérelemnek, és megváltoztatta a Panaszbizottság döntését;
- 3 határozat helyt adott a jogorvoslati kérelemnek, és a Panaszbizottság állásfoglalását hatályon kívül helyezte;
- 1 határozat helyt adott a jogorvoslati kérelemnek, és a Panaszbizottságot új eljárás lefolytatására utasította;
- 7 határozat a Panaszbizottság állásfoglalását hatályon kívül helyezte, és a Panaszbizottságot új eljárás lefolytatására utasította;
- 8 határozat a Panaszbizottság állásfoglalását hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette;
- 2 határozat a jogorvoslati kérelmet hatáskör hiánya miatt érdemi vizsgálat nélkül utasította el;
- 2 határozat a jogorvoslati kérelmet elkésettség miatt érdemi vizsgálat nélkül utasította el.

A tartalmuk szerint egyik nagy csoportba sem sorolható 466 ún. **egyéb határozattal** a Testület, jellemzően az alábbi tárgykörökben hozott döntést:

- közigazgatási határozat kijavítása, módosítása, visszavonása;
- államigazgatási és közigazgatási eljárás megindítása, megszüntetése;
- reklámfelügyeleti eljárás kezdeményezése;
- válaszadás közigazgatási szervektől illetve különböző intézményektől érkezett megkeresésre;
- ügy áttétele más állami szervhez;
- közigazgatási határozatok végrehajtásáról szóló beszámoló elfogadása;
- tanulmány, elemzés készíttetése és az interneten történő nyilvánosságra hozatala.

6.2. Az ORTT iratforgalma 2005-ben

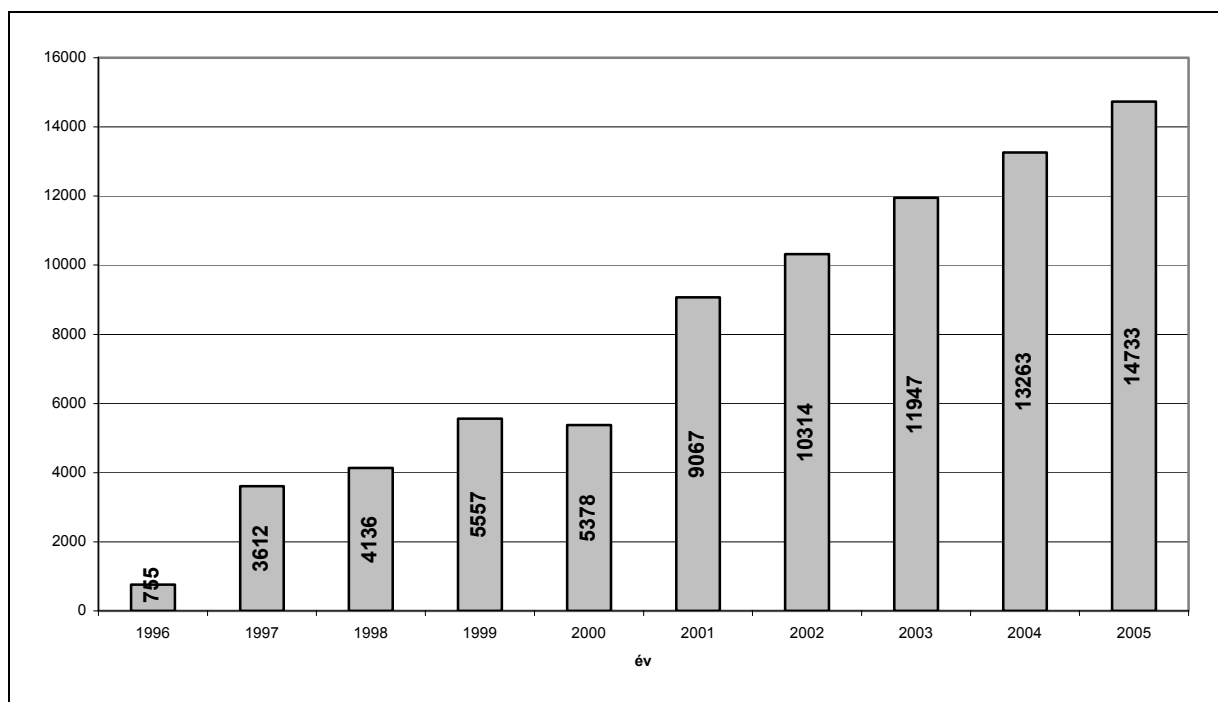
Az iratforgalom területén 2005-ben 14 733 ügyirat keletkezett, 1470-nel több, mint 2004-ben. A növekedés mértéke 11%. Ebből:

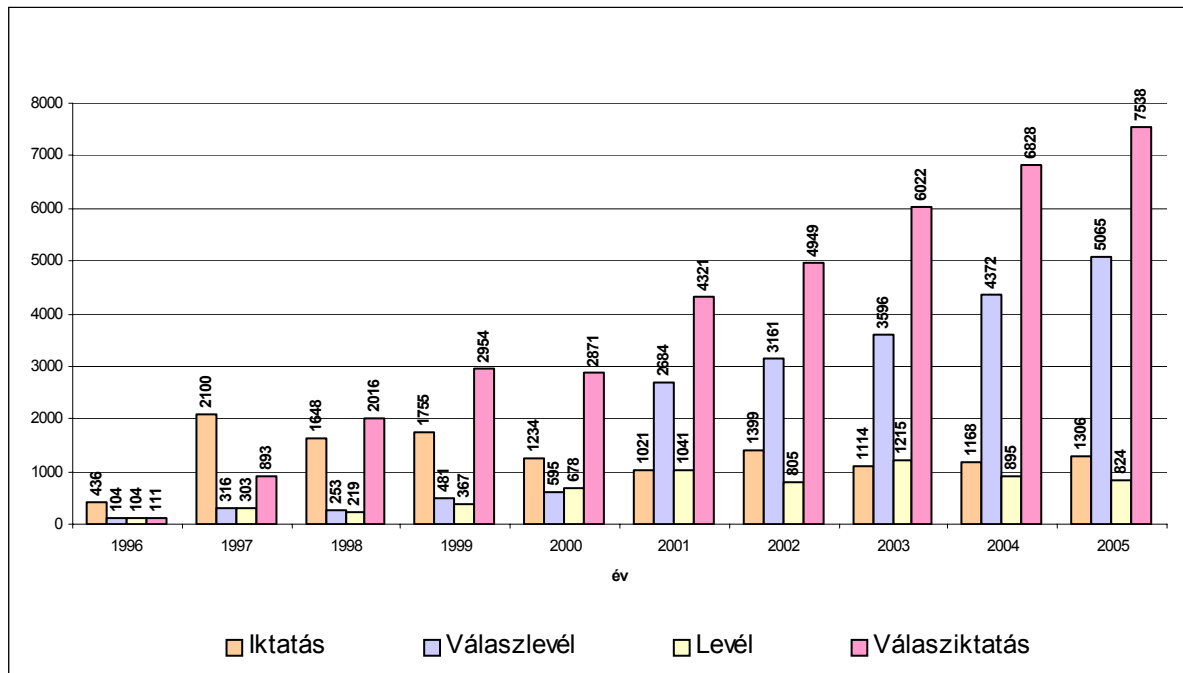
- 1306 db beérkező ügyirat (iktatás);
- 5065 db kimenő válaszlevél;
- 824 db kimenő ügyirat (levél);
- 7538 db beérkező válaszlevél (válasziktatás).

Az iratforgalom számának alakulását mutatja az **2. ábra** éves és a **3. ábra** típus szerinti bontásban.

2. ábra

Az ORTT iratforgalma éves bontásban

3. ábra*Az ORTT iratforgalma típus szerinti bontásban*

MELLÉKLETEK

Tartalomjegyzék

1. SZÁMÚ MELLÉKLET	280
1. TÁBLÁZAT: <i>A POLITIKAI ERŐK MÉDIAHASZNÁLATA A VIZSGÁLT MŰSOROKBAN, AZ ÖSSZES SZEREPLÉS ALAPJÁN</i>	280
2. TÁBLÁZAT: <i>A PARLAMENTI POLITIKUSOK ÉLŐSZÓBELI SZEREPLÉSEI A HÍRMŰSOROKBAN</i>	282
3. TÁBLÁZAT: <i>A HÍRMŰSOROK ELSŐ HÚSZ LEGGYAKORIBB SZEREPLŐJÉNEK NEVE, PÁRTKÖTŐDÉSE, ILLETVE A NEM PÁRTTAG POLITIKUSOK ESETÉBEN KÖZJOGI BEOSZTÁSA, SZEREPLÉSEINEK SZÁMA ÉS ARÁNYA, VALAMINT NYILATKOZATAINAK RÉSZARÁNYA</i>	284
NÉZETTSÉGI ÉS HALLGATOTTSÁGI ADATOK.....	285
4/A. TÁBLÁZAT: <i>AZ ORSZÁGOS SUGÁRZÁSÚ TELEVÍZIÓS CSATORNÁK HÍRMŰSORAINAK NÉZETTSÉGE HAVI BONTÁSBAN</i>	285
4/B. TÁBLÁZAT: <i>AZ ORSZÁGOS SUGÁRZÁSÚ TELEVÍZIÓS CSATORNÁK POLITIKAI MAGAZINMŰSORAINAK NÉZETTSÉGE HAVI BONTÁSBAN</i>	288
2. SZÁMÚ MELLÉKLET	291
1. TÁBLÁZAT: <i>A MŰSORIDŐ SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA A FIATALKORÚAK VÉDELME T SZOLGÁLÓ KATEGÓRIÁK SZERINT A TELJES ADÁSIDŐRE NÉZVE (2003-2005)</i>	291
2. TÁBLÁZAT: <i>A CSATORNÁK MŰSORIDEJÉNEK MEGOSZLÁSA A FIATALKORÚAK VÉDELME T SZOLGÁLÓ KATEGÓRIÁKON BELÜL 2005-BEN</i>	291
3/A. TÁBLÁZAT: <i>AZ EGYES MŰSORTÍPUSOK MŰSORIDEJE MŰSORSZOLGÁLTATÓK SZERINT AZ I. KATEGÓRIÁBAN (PERCBEN)</i>	293
3/B. TÁBLÁZAT: <i>AZ EGYES MŰSORTÍPUSOK MŰSORIDEJE MŰSORSZOLGÁLTATÓK SZERINT A II. KATEGÓRIÁBAN (PERCBEN)</i>	293
4. TÁBLÁZAT: <i>A III. KATEGÓRIÁS FILMEK ÉS SZOROZATOK MŰSORIDEJE A TELJES MŰSORKÍNÁLATON BELÜL CSATORNÁK SZERINT (2003-2005) (PERCBEN)</i>	294
5. TÁBLÁZAT: <i>A IV. KATEGÓRIÁS FILMEK ÉS SZOROZATOK MŰSORIDEJE A TELJES MŰSORKÍNÁLATON BELÜL CSATORNÁK SZERINT (2003-2005) (PERCBEN)</i>	294
6. TÁBLÁZAT: <i>A MŰSORSZÁMOK MŰSORÁVONKÉNTI SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA A II. KATEGÓRIÁN BELÜL (2003-2005)</i>	295
7. TÁBLÁZAT: <i>A MŰSORSZÁMOK MŰSORÁVONKÉNTI SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA A III. KATEGÓRIÁN BELÜL (2003-2005)</i>	295
3. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN LÉTREJÖTT ÚJ FÖLDFELSZÍNI SUGÁRZÁSÚ MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK	296
4. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN MEGSZŰNT FÖLDFELSZÍNI SUGÁRZÁSÚ MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK	298
5. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT MŰHOLDAS MŰSORSZOLGÁLTATÓK	300
6. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN MEGSZŰNT MŰHOLDAS MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK	300
7. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT VEZETÉKES MŰSORSZOLGÁLTATÓK	302
8. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN A NYILVÁNTARTÁSBÓL TÖRÖLT VEZETÉKES MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK	309
9. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT MŰSORELOSZTÓK	313
10. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN A NYILVÁNTARTÁSBÓL TÖRÖLT VEZETÉKES MŰSORELOSZTÁSOK	317
11. SZÁMÚ MELLÉKLET: AZ ORTT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	322
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	324

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

1. táblázat

N = 24 533

*A politikai erők médiahasználata a vizsgált műsorokban, az összes szereplés alapján
(a kormány és a pártok véleményt nyilvánító képviselőinek százalékában)*

KORMÁNYKOALÍCIÓ	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.	átlag
M1 esti Híradó	76	73	71	74	66	67	67	67	72	71	71	69	70
M1 déli Híradó	75	57	63	78	70	63	67	65	67	76	69	72	69
Duna TV Híradó	74	66	62	72	71	69	69	69	67	71	67	71	69
Reggeli Krónika	75	66	67	69	65	66	63	65	62	65	62	66	66
Déli Krónika	76	65	68	70	71	66	64	68	66	71	62	70	68
Esti Krónika	66	66	65	67	70	66	64	67	67	67	63	62	66
<i>Krónikák összesen</i>	<i>71</i>	<i>66</i>	<i>66</i>	<i>68</i>	<i>68</i>	<i>66</i>	<i>64</i>	<i>66</i>	<i>65</i>	<i>67</i>	<i>62</i>	<i>65</i>	66
Tények (TV2)	66	60	64	64	57	62	57	60	54	57	58	62	60
RTL Klub Híradó	78	64	65	71	64	63	63	68	69	68	64	66	67
Danubius Rádió	84	75	79	80	68	64	61	68	71	75	70	69	71
Sláger Rádió	83	82	68	74	69	79	68	75	65	71	73	62	73
Jó estét, Magyarország! (TV2)	72	62	67	59	64	59	54	61	59	62	65	64	63
ATV Híradó	84	76	76	78	81	73	73	71	73	76	72	73	75
Hír TV Híradó	67	64	69	72	59	62	58	57	64	61	63	61	63
átlag	74	68	68	71	68	67	65	66	66	68	65	66	68
közszolgálati adók	73	67	66	70	69	67	66	67	67	69	65	68	68
kereskedelmi adók	75	67	68	70	64	64	60	63	63	64	64	63	65

PARLAMENTI ELLENZÉK	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.	átlag
M1 esti Híradó	24	27	29	26	34	33	33	33	28	29	29	31	30
M1 déli Híradó	25	43	38	22	30	37	33	35	33	24	31	28	31
Duna TV Híradó	26	34	38	28	29	31	31	31	33	29	33	29	31
Reggeli Krónika	25	34	33	31	35	34	37	35	38	35	38	34	34
Déli Krónika	24	35	32	30	29	34	36	32	34	29	38	30	32
Esti Krónika	34	34	35	33	30	34	36	33	33	33	37	38	34
<i>Krónikák összesen</i>	<i>29</i>	<i>34</i>	<i>36</i>	<i>32</i>	<i>32</i>	<i>34</i>	<i>36</i>	<i>34</i>	<i>35</i>	<i>33</i>	<i>38</i>	<i>35</i>	<i>34</i>
Tények	34	40	36	36	43	38	43	40	46	43	42	38	40
RTL Klub Híradó	22	36	35	29	36	37	37	32	31	33	36	34	33
Danubius Rádió	16	25	31	30	32	36	39	32	29	25	30	31	29
Sláger Rádió	17	18	32	26	31	21	32	25	35	29	27	38	27
Jó estét, Magyarország!	28	38	33	41	36	41	46	39	41	38	35	36	37
ATV Híradó	16	24	24	22	19	27	27	29	27	24	28	27	25
Hír TV Híradó	33	36	31	28	41	38	42	43	36	39	37	40	37
átlag	26	32	32	29	32	33	35	34	34	32	35	34	32
közszolgálati adók	27	33	34	30	31	33	34	33	33	31	35	32	32
kereskedelmi adók	25	33	32	30	36	36	40	37	37	36	36	37	35

2. táblázat

N = 11 147

*A parlamenti politikusok élszöbéli szereplései a hírműsorokban
(a nyilatkozó szereplők százalékában)*

KORMÁNYKOALÍCIÓ	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.	átlag
M1 esti Híradó	85	81	80	76	77	73	76	76	83	78	74	78	78
M1 déli Híradó	92	57	67	86	73	73	76	67	75	65	87	88	76
Duna TV Híradó	76	71	61	72	69	65	69	64	69	70	65	72	68
Reggeli Krónika	73	69	71	72	71	64	67	69	72	68	62	60	68
Déli Krónika	74	66	60	66	73	71	62	63	54	61	62	68	65
Esti Krónika	74	70	63	66	68	68	66	72	63	67	64	66	67
<i>Krónikák összesen</i>	<i>74</i>	<i>69</i>	<i>65</i>	<i>67</i>	<i>70</i>	<i>68</i>	<i>65</i>	<i>69</i>	<i>64</i>	<i>66</i>	<i>63</i>	<i>65</i>	<i>67</i>
Tények (TV2)	68	63	72	67	58	64	56	54	61	59	57	62	62
RTL Klub Híradó	85	67	70	75	70	62	65	69	78	70	66	69	70
Danubius Rádió	91	100	100	91	86	100	83	67	79	100	100	88	90
Sláger Rádió	94	83	73	68	65	100	83	75	83	100	100	59	81
Jó estét, Magyarország! (TV2)	73	63	76	60	61	67	49	58	63	58	57	58	62
ATV Híradó	84	77	80	80	81	76	78	77	78	79	75	78	79
Hír TV Híradó	67	59	68	71	57	58	56	49	66	61	60	56	60
átlag	78	70	72	72	70	68	67	66	71	68	66	69	70
közszolgálati adók	77	71	68	71	71	68	69	69	70	70	67	72	70
kereskedelmi adók	76	66	73	70	62	62	58	55	68	63	61	62	65

PARLAMENTI ELLENZÉK	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.	átlag
M1 esti Híradó	15	19	20	24	23	27	24	24	17	22	26	22	22
M1 déli Híradó	8	43	33	14	27	27	24	33	25	35	13	13	24
Duna TV Híradó	24	29	39	28	31	35	31	36	31	30	35	28	32
Reggeli Krónika	27	31	29	28	29	36	33	31	28	32	38	40	32
Déli Krónika	26	34	40	34	28	29	38	38	46	39	38	33	35
Esti Krónika	26	30	37	34	32	32	34	28	37	33	36	34	33
<i>Krónikák összesen</i>	<i>26</i>	<i>31</i>	<i>35</i>	<i>33</i>	<i>30</i>	<i>32</i>	<i>35</i>	<i>31</i>	<i>36</i>	<i>34</i>	<i>37</i>	<i>35</i>	33
Tények (TV2)	32	37	28	33	42	36	44	46	39	41	43	38	38
RTL Klub Híradó	15	33	30	25	30	38	35	31	22	30	34	31	30
Danubius Rádió	9	*	*	9	14	*	17	33	21	*	*	13	10
Sláger Rádió	6	17	27	32	35	*	17	25	17	*	*	11	19
Jó estét, Magyarország! (TV2)	27	37	24	40	39	33	51	42	38	42	43	42	38
ATV Híradó	16	23	20	20	19	24	22	23	22	21	25	22	21
Hír TV Híradó	33	41	32	29	43	42	44	51	34	39	40	44	40
átlag	22	30	28	28	30	32	33	34	30	32	34	31	30
közszolgálati adók	23	29	32	29	29	32	31	31	30	30	33	28	30
kereskedelmi adók	24	34	27	30	38	38	42	45	32	37	39	38	35

3. táblázat

A hírműsorok első húsz leggyakoribb szereplőjének neve, pártkötődése, illetve a nem párttag politikusok esetében közjogi beosztása, szerepléseinek száma és aránya, valamint nyilatkozatainak részaránya

helyezés 2005	név	pártkötődése, közjogi beosztása	szereplések száma	szereplések aránya (%)	nyilatkozatok aránya (%)
1.	Gyurcsány Ferenc	miniszterelnök (MSZP)	2853	3,6	47
2.	Orbán Viktor	pártelnök (Fidesz)	1086	1,4	52
3.	Batiz András	kormányzóvivő	714	0,39	47
4.	Kuncze Gábor	pártelnök (SZDSZ)	617	0,8	50
5.	Kóka János	gazdasági miniszter	598	0,8	54
6.	Hiller István	pártelnök (MSZP)	533	0,7	51
7.	Veres János	pénzügyminiszter (MSZP)	520	0,7	47
8.	László Boglár	volt kormányzóvivő	459	0,6	46
9.	Áder János	(Fidesz)	439	0,6	57
10.	Dávid Ibolya	pártelnök (MDF)	439	0,6	47
11.	Magyar Bálint	oktatásügyi miniszter (SZDSZ)	416	0,5	60
12.	Lamperth Mónika	belügyminiszter (MSZP)	356	0,4	50
13.	Demszky Gábor	főpolgármester (SZDSZ)	350	0,4	60
14.	Varga Mihály	(Fidesz)	344	0,4	57
15.	Szili Katalin	az Országgyűlés elnöke (MSZP)	339	0,4	50
16.	Pokorni Zoltán	(Fidesz)	320	0,4	54
17.	Rácz Jenő	egészségügyi miniszter	309	0,4	61
18.	Mádl Ferenc	volt köztársasági elnök	303	0,4	28
19.	Szíjjártó Péter	(Fidesz)	271	0,3	49
20.	Rogán Antal	(Fidesz)	261	0,3	61

A szereplők pártkötődése/közjogi beosztása az MTI „A magyar közélet kézikönyve” alapján készült.

Nézettségi és hallgatottsági adatok

4/a. táblázat

Az országos sugárzású televíziós csatornák hírműsorainak nézettsége havi bontásban

a műsor címe	súlyozott nézettség a teljes lakosság körében (AMR)		közönségarány (SHR)	a műsor egy nézőjére jutó nézett idő százalékos aránya (ATS)
2005. január				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	17,8	1 678 184	35,7	76,6
TV2 Tények (18 ³⁰)	16,6	1 561 817	33,2	76,2
M1 Híradó (19 ³⁰)	9,9	938 087	18,1	65,0
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	4,4	412 307	29,5	75,0
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,4	132 690	3,1	47,0
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,7	69 337	1,4	45,8
TV2 Jó estét, Magyarország!	3,2	305 431	26,9	66,8
2005. február				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	17,3	1 635 029	35,6	78,5
TV2 Tények (18 ³⁰)	15,8	1 494 202	32,5	70,9
M1 Híradó (19 ³⁰)	9,6	906 585	17,7	64,7
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	4,2	398 185	28,0	67,9
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,5	139 795	3,3	47,3
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,7	69 609	1,4	47,2
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,6	246 586	26,9	70,5
2005. március				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	16,4	1 550 063	36,5	74,2
TV2 Tények (18 ³⁰)	14,4	1 359 201	31,9	70,2
M1 Híradó (19 ³⁰)	8,6	814 298	16,4	62,2
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,6	339 357	25,3	67,7
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,6	147 972	3,9	50,3
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,8	78 243	1,7	49,5
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,7	252 598	30,8	75,1
2005. április				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	13,9	1 311 230	36,8	70,8
TV2 Tények (18 ³⁰)	12,4	1 172 788	32,8	70,2
M1 Híradó (19 ³⁰)	7,7	729 246	16,5	58,9
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,4	320 967	28,4	64,7
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,5	137 597	4,4	47,1
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,7	68 982	1,8	48,6
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,3	214 673	28,2	75,3
2005. május				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	12,1	1 142 051	35,6	72,1
TV2 Tények (18 ³⁰)	11,6	1 097 973	34,3	69,8
M1 Híradó (19 ³⁰)	6,8	637 870	16,5	61,6
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,1	293 364	27,6	66,3
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,2	115 344	4,2	47,4
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,6	57 361	1,7	49,5
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,4	226 714	29,1	74,3

2005. június				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	11,2	1 052 272	36,2	71,1
TV2 Tények (18 ³⁰)	10,7	1 011 031	34,9	71,9
M1 Híradó (19 ³⁰)	6,7	636 288	18,2	61,1
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,5	327 542	27,9	65,9
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,2	114 115	4,7	50,1
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,6	60 607	1,9	52,0
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,8	266 587	26,5	70,5
2005. július				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	9,6	901 624	32,2	69,2
TV2 Tények (18 ³⁰)	11,6	1 098 747	39,3	70,6
M1 Híradó (19 ³⁰)	7,6	718 650	21,6	63,3
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,6	340 255	26,8	66,8
Duna TV Híradó (20 ⁰⁰)	1,4	135 980	5,8	49,4
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,7	69 892	2,3	46,1
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,0	192 741	24,4	67,4
2005. augusztus				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	11,4	1 077 493	36,2	71,9
TV2 Tények (18 ³⁰)	11,3	1 068 526	35,6	69,9
M1 Híradó (19 ³⁰)	7,5	709 970	19,6	61,4
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	4,0	380 032	28,6	66,7
Duna TV Híradó (20 ⁰⁰)	1,5	144 286	5,6	52,8
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	77 833	2,4	53,9
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,0	187 533	27,1	69,9
2005. szeptember				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	13,1	1 236 779	39,1	68,8
TV2 Tények (18 ³⁰)	11,7	1 100 804	35,1	73,0
M1 Híradó (19 ³⁰)	7,3	689 063	16,5	57,2
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,1	294 395	31,3	64,8
Duna TV Híradó (20 ⁰⁰)	1,2	113 337	4,4	55,2
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	79 735	2,2	57,6
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,4	225 633	26,2	71,2
2005. október				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	16,0	1 511 171	40,1	68,3
TV2 Tények (18 ³⁰)	13,4	1 267 736	34,1	74,4
M1 Híradó (19 ³⁰)	7,4	700 544	15,3	58,8
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	2,9	272 702	30,3	66,1
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,4	129 940	4,2	52,9
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	77 671	1,9	55,3
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,1	200 577	24,4	69,3
2005. november				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	18,8	1 772 380	40,6	70,6
TV2 Tények (18 ³⁰)	15,5	1 458 965	33,6	75,2
M1 Híradó (19 ³⁰)	8,0	756 045	15,4	58,7
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,6	641 965	33,1	68,4
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,4	136 736	3,5	50,7
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	75 881	1,6	54,1
Tények este	2,3	216 347	26,0	72,8

2005. december				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	17,2	1 622 211	37,8	75,9
TV2 Tények (18 ³⁰)	16,3	1 539 841	35,9	70,0
M1 Híradó (19 ³⁰)	8,4	796 511	16,5	60,9
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	4,0	376 477	28,7	66,9
Duna TV Híradó (18 ⁰⁰)	1,3	123 896	3,2	51,9
Magyar ATV Híradó (19 ³⁰)	0,8	76 450	1,7	57,1
Tények este	2,8	267 999	27,7	69,9
2005. éves átlag				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
RTL Klub Híradó (18 ³⁰)	14,6	1 375 017	37,0	72,3
TV2 Tények (18 ³⁰)	13,5	1 270 074	34,2	71,8
M1 Híradó (19 ³⁰)	8,0	750 915	17,2	61,2
M1 Híradó (12 ⁰⁰)	3,6	339 599	28,6	67,0
Duna TV Híradó (19 ⁰⁰)	1,4	131 409	4,6	50,0
Magyar ATV Híradó (19 ⁰⁰)	0,8	71 826	1,8	51,3
TV2 Jó estét, Magyarország!	2,9	268 940	26,2	69,2
Tények este*	2,5	237 412	26,6	71,3

* 2005. november 1. és december 31. között

4/b. táblázat

Az országos sugárzású televíziós csatornák politikai magazinműsorainak nézettsége havi bontásban

a műsor címe	súlyozott nézettség a teljes lakosság körében (AMR)		közönségarány (SHR)	a műsor egy nézőjére jutó nézett idő százalékos aránya (ATS)
	százalék	fő		
2005. január				
M1 Este	4,3	406 759	12,0	51,6
M1 Nap-kele	3,2	303 402	33,0	25,5
M1 A szólás szabadsága	10,0	945 862	23,3	50,7
Duna TV Indul a nap	0,2	17 736	2,1	8,8
RTL Klub Országház	1,4	132 451	19,3	65,1
TV2 Mokka	2,9	277 322	27,1	30,0
2005. február				
M1 Este	0,5	469 670	13,6	57,1
M1 Nap-kele	3,4	322 572	32,8	26,3
M1 A szólás szabadsága	10,3	973 345	23,5	47,7
Duna TV Indul a nap	0,2	18 275	2,1	8,9
RTL Klub Országház	1,6	153 950	20,1	59,5
TV2 Mokka	2,9	273 702	25,7	28,5
2005. március				
M1 Este	4,1	383 343	11,1	56,8
M1 Nap-kele	3,3	314 095	31,4	26,7
M1 A szólás szabadsága	9,0	845 073	21,4	48,5
Duna TV Indul a nap	0,2	16 540	1,9	8,9
RTL Klub Országház	–	–	–	–
TV2 Mokka	2,7	258 920	24,5	30,5
2005. április				
M1 Este	4,2	399 735	11,9	53,6
M1 Nap-kele	2,9	275 800	31,6	25,7
M1 A szólás szabadsága	8,5	804 558	20,2	48,1
Duna TV Indul a nap	0,2	18 267	2,3	10,1
RTL Klub Országház	–	–	–	–
TV2 Mokka	2,5	234 552	25,3	29,9
2005. május				
M1 Este	4,7	446 184	13,0	57,6
M1 Nap-kele	207	256 219	31,7	26,2
M1 A szólás szabadsága	9,5	892 340	21,7	45,5
Duna TV Indul a nap	0,2	17 350	2,3	9,5
RTL Klub Házon kívül	7,1	671 472	27,8	58,4
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,4	40 930	1,1	26,9
TV2 Mokka	2,3	220 648	26,3	31,8

2005. június				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,6	435 992	12,4	54,3
M1 Nap-kelte	2,4	225 005	29,8	24,6
M1 A szólás szabadsága	7,7	723 966	16,1	42,5
Duna TV Indul a nap	0,2	17 730	2,5	10,6
RTL Klub Házon kívül	8,1	759 589	32,9	59,8
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,3	24 022	0,8	17,3
TV2 Mokka	2,1	197 664	23,4	27,9
2005. július				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,4	414 146	12,2	50,9
M1 Nap-kelte	2,5	231 241	32,2	25,4
M1 A szólás szabadsága	6,1	579 381	12,8	37,7
Duna TV Indul a nap	0,2	16 541	2,6	10,2
RTL Klub Házon kívül	–	–	–	–
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,2	19 680	0,6	18,6
TV2 Mokka	1,7	158 777	19,4	25,8
2005. augusztus				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,4	417 730	11,7	50,4
M1 Nap-kelte	2,6	241 746	32,3	25,1
M1 A szólás szabadsága	7,9	742 833	17,8	42,8
Duna TV Indul a nap	–	–	–	–
RTL Klub Házon kívül	5,8	544 957	24,4	53,1
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,9	82 476	1,9	33,3
TV2 Mokka	2,0	193 066	21,7	26,1
2005. szeptember				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,3	403 219	12,8	59,6
M1 Nap-kelte	2,5	232 439	30,6	24,7
M1 A szólás szabadsága	7,5	705 162	15,6	42,8
Duna TV Reggel (szept. 12-től)	0,1	11 445	1,5	7,9
RTL Klub Házon kívül	5,9	555 226	29,4	65,8
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	69 186	1,5	32,7
TV2 Mokka	2,2	205 188	25,2	28,7
2005. október				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,0	374 173	11,7	57,7
M1 Nap-kelte	2,7	255 481	30,1	25,9
M1 A szólás szabadsága	5,8	544 434	13,0	39,1
Duna TV Reggel	0,1	10 116	1,3	7,4
RTL Klub Házon kívül	6,5	616 414	28,8	64,2
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	66 295	1,3	29,5
TV2 Mokka	2,1	196 987	23,4	27,4
2005. november				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,2	398 014	12,3	50,3
M1 Nap-kelte	3,1	295 222	32,7	26,8
M1 A szólás szabadsága	6,0	564 121	12,5	40,2
Duna TV Reggel	0,1	11 736	1,4	7,4
RTL Klub Házon kívül	8,6	808 630	39,0	67,2
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	61 655	1,2	31,6
TV2 Mokka	2,4	226 939	24,0	29,1

2005. december				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	3,7	348 985	10,8	45,1
M1 Nap-kelte	3,2	304 628	33,8	26,8
M1 A szólás szabadsága	4,5	429 270	11,1	35,5
Duna TV Reggel	0,1	14 120	1,7	9,4
RTL Klub Házon kívül	7,5	707 931	35,0	64,1
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	66 632	1,3	34,2
TV2 Mokka	2,4	230 579	23,7	28,3
2005. éves átlag				
	<i>százalék</i>	<i>fő</i>	<i>százalék</i>	<i>százalék</i>
M1 Este	4,3	408 317	12,1	53,5
M1 Nap-kelte	2,9	271 116	31,9	25,8
M1 A szólás szabadsága	8,0	755 067	17,9	44,0
Duna TV Indul a nap/Reggel*	0,2	15 593	2,0	9,0
RTL Klub Országház/Házon kívül**	6,1	576 781	31,1	63,1
Magyar ATV Egyenes beszéd	0,7	68 735	1,5	30,9
TV2 Mokka	2,4	221 927	24,2	28,6

* 2005. szeptember 12-étől Reggel

** 2005. májusától Házon kívül

- **AMR:** a műsor nézőinek teljes lakosságon belüli részaránya viszonyítva a nézésével eltöltött idő hosszához, például: ha egy néző a műsorszám 50 százalékát látta, akkor csak „fél nézőnek” számít,
- **SHR:** a műsor nézőinek aránya az adott intervallumban televíziót (illetve videót nézők) csoportján belül,
- **ATS:** műsor teljes adásidőjéből egy nézőre jutó nézett idő százalékos aránya.

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

1. táblázat

A műsoridő százalékos megoszlása a fiatalok védelmét szolgáló kategóriák szerint a teljes adásidőre nézve (2003-2005)

	II. kategória			III. kategória			IV. kategória			Összesen		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
M1	13,1	11,4	18,7	3,1	4,6	3,5	0,2	0,4	0,7	16,4	16,3	23,0
M2	5,8	7,7	9,2	1,6	4,1	3,9	0,2	0,3	0,6	7,6	12,1	13,7
DUNA TV	9,4	10,8	15,7	1,8	2,8	3,1	0,4	0,5	1,1	11,6	14,1	20,0
Viasat3	44,91*	41,9	47,0**	2,2	4,6	7,8	14,7	11,4	8,5	61,8	58,0	63,2
RTL KLUB	25,24*	26,3	27,5	3,7	4,4	4,9	0,3	1,2	1,6	29,3	31,8	34,0
TV2	30,9	32,5	27,3	4,9	6,6	8,4	0,8	2,5	2,5	36,6	41,6	38,2
HBO	45,6	40,8	44,2	23,6	22,0	22,0	3,6	4,4	4,1	72,8	67,2	70,3

* A jegyzőkönyvek csak a 14. héttől álltak rendelkezésünkre, ezért csak a 14-52. hét közötti időszak kerül elemzésre.

** A 36-38. hét nem került feldolgozásra a beküldött jegyzőkönyvek használhatatlansága miatt.

2. táblázat

A csatornák műsoridejének megoszlása a fiatalok védelmét szolgáló kategóriákon belül 2005-ben

	I. kategória		II. kategória		III. kategória		IV. kategória		Összesen korhatáros (II., III., IV.)	
	perc	%	perc	%	perc	%	perc	%	perc	%
M1	197 240	15,2%	91 326	10,2%	17 268	6,6%	3 384	3,8%	111 979	9,0%
M2	347 350	26,8%	49 280	5,5%	21 004	8,0%	3 041	3,4%	73 325	5,9%
Duna TV	319 618	24,7%	81 750	9,2%	16 360	6,3%	5 853	6,6%	103 964	8,4%
Viasat3*	21 957	1,7%	210 291	23,6%	34 722	13,3%	38 106	42,7%	283 120	22,8%
RTL Klub	137 493	10,6%	107 990	12,1%	19 313	7,4%	6 092	6,8%	133 396	10,7%

TV2	142 082	11,0%	119 326	13,4%	36 849	14,1%	11 042	12,4%	167 218	13,5%
HBO	130 192	10,0%	231 877	26,0%	115 503	44,3%	21 650	24,3%	369 031	29,7%
Összesen	1 295 936	100,0%	891 843	100,0%	261 021	100,0%	89 171	100,0%	1 242 037	100,0%

3/a. táblázat

Az egyes műsortípusok műsorideje műsorszolgáltatók szerint az I. kategóriában (percben)

	Sorozat	Animáció	Egyéb fikció	Játék, vetélkedő	Talk-show	Reality show	Információ	Kultúra, tudomány, vallás, zene, dokumentum	Film	Összesen
M1	26 434	10 575	3 248	7 266			97 593	45 764	6 359	197 239
M2	3 992	8 623	1 957	156			150 565	173 322	8 733	347 348
Duna TV	12 251	19 860	5 132	1 545			86 970	163 701	30 155	319 614
Viasat3	833	6 680		13 259			563	346	273	21 954
RTL Klub	6 639	15 952	15 293	24 036	120	126	40 640	23 573	11 111	137 490
TV2	37 648	26 818		22 675			31 352	6 040	17 547	142 080
HBO	5 220	7 667						24 308	92 996	130 191
Összesen	93 017	96 175	25 630	68 937	120	126	407 683	437 054	167 174	1 295 916

3/b. táblázat

Az egyes műsortípusok műsorideje műsorszolgáltatók szerint a II. kategóriában (percben)

	Sorozat	Animáció	Egyéb fikció	Játék, vetélkedő	Talk-show	Reality show	Információ	Kultúra, tudomány, vallás, zene, dokumentum	Film	Összesen
M1	41 807			14 901			4 697	3 270	26 648	91 323
M2	15 113		256				313	4 321	29 274	49 277
Duna TV	33 713	142	519				453	5 996	40 926	81 749
Viasat3	163 585			5446	84	5 568	8 867	232	30 624	214 406
RTL Klub	26 271	1 357	3 124	30	10 492		24 377	2 276	40 060	107 987
TV2	51 478	140		1 442	976		16 997	6 888	41 402	119 323
HBO							29	1 901	229 945	231 875
Összesen	331 967	1 639	3 899	21 819	11 552	5 568	55 733	24 884	438 879	895 940

4. táblázat

A III. kategóriás filmek és sorozatok műsorideje a teljes műsorkínálaton belül csatornák szerint (2003-2005) (percben)

	FILM						SOROZAT					
	2003		2004		2005		2003		2004		2005	
M1	7 832	2,4%	14 971	3,2%	14 670	3,0%	1 603	0,5%	5 970	1,3%	1 984	0,4%
M2	5 928	1,3%	14 615	2,8%	17 944	3,3%	1 446	0,3%	2 080	0,4%	2 450	0,5%
Duna TV	8 868	1,7%	13 760	2,6%	15 716	3,0%	175	0,0%	89	0,0%		0,0%
Viasat3	1 615	0,6%	3 630	0,7%	8 301	1,8%	4 571	1,6%	19 211	3,7%	27 064	5,9%
RTL Klub	9 981	2,9%	14 348	3,3%	16 856	4,3%	1 765	0,5%	2 361	0,5%	1 868	0,5%
TV2	16 019	3,7%	24 193	5,5%	29 434	6,7%	2 931	0,7%	3 723	0,8%	6 518	1,5%
HBO	89 369	22,1%	107 453	20,3%	103 208	19,7%	5 806	1,4%	7 848	1,5%	11 242	2,1%

5. táblázat

A IV. kategóriás filmek és sorozatok műsorideje a teljes műsorkínálaton belül csatornák szerint (2003-2005) (percben)

	FILM						SOROZAT					
	2003		2004		2005		2003		2004		2005	
M1	760	0,2%	1 662	0,4%	3 324	0,7%	3 324	0,7%		0,0%		0,0%
M2	427	0,1%	1 601	0,3%	2 881	0,5%	2 881	0,5%		0,0%		0,0%
Duna TV	711	0,1%	2 253	0,4%	4 742	0,9%	4 742	0,9%	318	0,1%	1 019	0,2%
Viasat3	2 144	0,7%	11 129	2,2%	9 183	2,0%	9 183	2,0%	20 790	4,0%	29 257	6,4%
RTL Klub	1 088	0,3%	5 258	1,2%	6 091	1,6%	6 091	1,6%		0,0%		0,0%
TV2	3 241	0,8%	10 885	2,5%	11 006	2,5%	11 006	2,5%	40	0,0%		0,0%
HBO	14 701	3,6%	23 387	4,4%	20 428	3,9%	20 428	3,9%		0,0%	1 221	0,2%

6. táblázat

A műsorszámok műsorsávonkénti százalékos megoszlása a II. kategórián belül (2003-2005)

	Napközben (6.00-18.30)			Főműsoridőben (18.30-21.30)			Éjszaka (21.30-6.00)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
M1	47,3	42,9	46,1	25,4	30,0	23,0	27,27	27,1	30,9
M2	31,6	27,1	8,3	2,7	17,8	27,8	65,70	55,1	63,9
DUNA TV	27,5	26,3	29,1	41,1	46,0	42,8	31,43	27,6	28,1
Viasat3	59,7	68,3	74,9	20,9	22,1	18,4	19,48	9,6	6,7
RTL KLUB	43,5	43,2	50,8	22,4	25,9	21,2	34,19	30,9	28,0
TV2	50,3	58,1	54,2	20,0	19,3	22,2	29,76	22,6	23,6
HBO	72,4	72,3	71,3	15,6	15,4	17,2	11,94	12,4	11,5

7. táblázat

A műsorszámok műsorsávonkénti százalékos megoszlása a III. kategórián belül (2003-2005)

	Napközben (6.00-18.30)			Főműsoridőben (18.30-21.30)			Éjszaka (21.30-6.00)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
M1	–	–	–	9,1	18,8	17,1	90,9	81,2	82,9
M2	–	–	–	1,7	9,7	38,0	98,3	90,3	62,0
DUNA TV	–	–	–	0,0	0,7	7,2	100,0	99,3	92,8
Viasat3	–	–	–	16,7	15,5	10,6	83,3	84,5	89,4
RTL KLUB	0,1	–	–	3,7	7,7	6,2	96,3	92,3	93,8
TV2	0,1	0,2	–	3,6	6,1	5,9	96,3	93,8	94,1
HBO	2,2	0,0	–	3,6	18,4	17,3	94,2	81,6	82,7

3. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN LÉTREJÖTT ÚJ FÖLDFELSZÍNI SUGÁRZÁSÚ MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK

Műsorszolgáltató neve	Műsor neve	Cím	Telephely	Frekvencia/ csatorna	Típus	A szerződéskötés dátuma
Baja Hangja Kft.	Bajai Rádió	6500 Baja , Árpád tér 1.	Baja	89,8	rádió, helyi	2005. január 14.
Antritt Bt.	Sugo Rádió	7100 Szekszárd , Wesselényi u. 16.	Baja	92,2	rádió, helyi	2005. február 16.
INTERAX Kulturális Szolgáltató és Ker. Bt.	Start Rádió	5600 Békéscsaba , Nádas sor 13.	Békéscsaba	88,9	rádió, helyi	2005. március 24.
PIR Kft.	Fortuna Rádió	7030 Paks , Dózsa Gy. u. 13.	Cece	91,6	rádió, helyi	2005. március 10.
PIR Kft.	Fortuna Rádió	7030 Paks , Dózsa Gy. u. 13.	Bonyhád	94,0	rádió, helyi	2005. március 10.
Rádió Juventus Rt.	Juventus Rádió	1134 Budapest , Róbert Károly krt. 82-84.	Fonyód (Budapest 89,5 vételkörzet bővítése)	101,3	rádió, helyi, vételkörzet bővítés	2005. június 22.
Klubrádió Rt.	Klubrádió	1037 Budapest , Bokor u. 1-5.	Esztergom (Budapest 95,3 vételkörzet bővítése)	95,1	rádió, helyi, vételkörzet bővítés	2005. július 8.
Lokomotív Rádió Tömegkommunikációs Kft.	Aqua Rádió	4028 Debrecen , Kút u. 12.	Debrecen	93,5	rádió, helyi, közműsor.	2005. július 25.
Bakád Kft.	Rádió Unió	7400 Kaposvár , Bajcsy-Zs. u. 2.	Dombóvár	98,7	rádió, helyi	2005. április 1.
Antritt Bt.	Rádió Antritt	7100 Szekszárd , Wesselényi u. 16.	Dunaföldvár	97,4	rádió, helyi	2005. március 31.
Rádió Eger Kft.	Rádió Eger	3300 Eger , Trinitárius u. 1.	Eger	101,3	rádió, helyi	2005. március 22.
BMC Rádió Kft.	BMC Rádió	9023 Győr , Magyar u. 9.	Győr	103,1	rádió, helyi	2005. március 18.
LED Kereskedelmi és	Rádió Gyula	5700 Gyula ,	Gyula	96,0	rádió, helyi	2005. június 30.

Szolgáltató Bt.		Béke sgt. 2.				
Rádió Bravó Kft.	Rádió Bravó	3700 Kazincbarcika , Babits Mihály út 3.	Hajdúnánás	93,3	rádió, helyi	2005. július 4.
CERVINUS Szolgáltató Kft.	Extra Rádió	5540 Szarvas , Szabadság u. 30.	Hódmezővásárhely	90,8	rádió, helyi	2005. augusztus 31.
Sárrét Rádió Bt.	Rádió Kapuvár	5520 Szeghalom , Tildy.Z. u. 1.	Kapuvár	94,5	rádió, helyi	2005. július 21.
Nonstop Rádió Kft.	Sztár FM	3530 Miskolc , Kisavas Alsósor 22.	Miskolc	103,0	rádió, körzeti	2005. augusztus 10.
PIR Kft.	Fortuna Rádió	7030 Paks , Dózsa Gy. u. 13.	Paks	96,3	rádió, helyi	2005. június 22.
Pécs TV Kft.	Pécs TV	7621 Pécs , Lyceum u. 7.	Pécs	36 + 46	tv, helyi	2005. június 29.
Mediterrán Rádió Kft.	Mediterrán Rádió	7621 Pécs , Lyceum u. 7.	Pécs	101,2	rádió, helyi	2005. augusztus 12.
Juventus Rádió 100,2 Műsorszolgáltató Kft.	Juventus Rádió Szeged	6722 Szeged , Kossuth L. sugárút 48.	Szentes (Szeged 100,2 vételkörzet bővítése)	95,7	rádió, helyi, vételkörzet bővítés	2005. július 13.
Nyugat Rádió Kft.	Nyugat Rádió Szombathely 88,4	9700 Szombathely , Írottkő u. 1/a a/8.	Szombathely	88,4	rádió, helyi, közműsor.	2005. június 21.
Print-Tex Kft.	Dunakanyar Rádió	2133 Sződliget , Dunai Fásor 112.	Dömös (Vác 94,1 vételkörzet bővítése)	104,9	rádió, helyi, vételkörzet bővítés	2005. november 9.
Extra-Megafon Bt.	Megafon Rádió Veszprém	8200 Veszprém , Kossuth út 3.	Veszprém	95,6	rádió, helyi, nonprofit	2005. július 28.

4. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN MEGSZŰNT FÖLDFELSZÍNI SUGÁRZÁSÚ MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK

Műsorszolgáltató neve	Műsor neve	Telephely	Frekvencia/ Csatorna	Típus	Szerződés lejárt	Megjegyzés
Baja Hangja Kft.	Bajai Rádió	Baja	89,8	rádió, helyi	2005. január 15.	Szerződése lejárt
INTERAX Kulturális Szolgáltató és Ker. Bt.	Start Rádió	Békéscsaba	88,9	rádió, helyi	2005. május 15.	Szerződése lejárt
Viasat Hungária Rt.	Viasat3	Budapest	47	tv, körzeti	2005. január 31.	Szerződés felbontása közös megegyezéssel
SZÓLA Rádió Alapítvány	Szóla Rádió	Debrecen	93,5	rádió, helyi	2005. szeptember 15.	Szerződése lejárt
Dunaújvárosi Városi Televízió	Dunaújvárosi Televízió	Dunaújváros	33	tv, helyi	2005. május 1.	Szerződése lejárt
Rádió Eger Kft.	Rádió Eger	Eger	101,3	rádió, helyi	2005. május 15.	Szerződése lejárt
Esztergomi Helyi Rádiós Egyesület	Rádió Esztergom	Esztergom	98,1	rádió, helyi	2005. június 1.	Szerződése lejárt
Esztergomi Helyi Rádiós Egyesület	Rádió Esztergom	Esztergom	98,1	rádió, helyi	2005. június 1.	Szerződése lejárt
Gönyümédia Kft.	Party Rádió Gönyű	Gönyű	90,7	rádió, helyi	2005. március 4.	Szerződés felmondása
BMC Rádió Kft.	BMC Rádió	Győr	103,1	rádió, helyi	2005. május 15.	Szerződése lejárt
LED Elektronikai Szolgáltató Bt.	Rádió 47 Gyula	Gyula	96,0	rádió, helyi	2005. július 15.	Szerződése lejárt
ZAFIR Média Kft.	Melódia Rádió Vásárhely	Hódmezővásárhely	90,8	rádió, helyi	2005. szeptember 1.	Szerződése lejárt
Fresh RTV Kft.	Friss Rádió	Kiskörös	97,0	rádió, helyi	2005. december 18.	Szerződés felmondása
Kiskun TV Kft.	Kiskun TV	Kiskunfélegyháza	52	tv, helyi	2005. május 1.	Szerződése lejárt
Észak-Magyarországi Regionális Televízió Rt.	Észak-Magyarországi Regionális TV	Miskolc	50	tv, körzeti, közműsor-szolgáltató	2005. május 18.	Szerződés felmondása
NONSTOP Rádió Miskolc Kft.	Sztár FM	Miskolc	103,0	rádió, körzeti	2005. május 15.	Szerződése lejárt
PIR Kft.	Fortuna Rádió	Paks	96,3	rádió, helyi	2005. június 15.	Szerződése lejárt
Juventus Rádió FM 101,2 Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	Juventus Rádió Pécs	Pécs	101,2	rádió, helyi	2005. augusztus 15.	Szerződése lejárt

Pécs TV Kft.	Pécs TV	Pécs	46	tv, helyi	2005. július 1.	Szerződése lejárt
PUBLIKUM Egyesület	Publikum Rádió	Pécs	101,2	rádió, nonprofit	2005. augusztus 15.	Szerződése lejárt
Mark L. Wodlinger képv: dr. Spielmann Éva	Rádió Ikva	Sopron	94,1	rádió, helyi	2005. május 15.	Szerződése lejárt
Molnár László	Rádió Sopron	Sopron	94,1	rádió, helyi	2005. május 15.	Szerződése lejárt
Juventus Rádió 100,2 Műsorszolgáltató Kft.	Rádió Juventus Szentes	Szentes	95,7	rádió, helyi	2005. augusztus 15.	Szerződése lejárt
Tiszapressz Általános Ügynökség	Orient Rádió	Szentes	95,7	rádió, helyi	2005. augusztus 15.	Szerződése lejárt
Közösségi Rádiózásért Alapítvány	Közösségi Rádió Szombathely Szóköz Rádió	Szombathely	88,4	rádió, nonprofit, helyi	2005. június 15.	Szerződése lejárt

5. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT MŰHOLDAS MŰSORSZOLGÁLTATÓK

Műsorszolgáltató	A műsorszolgáltatás állandó megnevezése	Cím	Vételkörzet	A műsorszolgáltatás fajtája	A nyilvántartásba vétel dátuma
Viasat Hungária Rt.	Viasat3	1139 Budapest , Váci út 99.	körzeti	TV	2005. február 1.
MTV Rt.	m3	1054 Budapest , Szabadság tér 17.	országos közszolgálati szakosított	TV	2005. július 20.
ECHO Hungária TV Rt.	ECHO TV	1145 Budapest , Törökőr u. 78.	országos	TV	2005. augusztus 31.
DIGITAL MEDIA Közép-Európai Kommunikációs Zártkörűen Működő Rt.	4!STORY TV	1037 Budapest , Királylaki u. 16.	körzeti szakosított	TV	2005. szeptember 21.
Sport1 TV Műsorszolgáltató Rt.	Sport1	1139 Budapest , Lomb u. 23-27.	szakosított, kizárólag külföldre irányuló	TV	2005. november 16.
TV Paprika Műsorszolgáltató Rt.	TV DEKO	1035 Budapest , Raktár u. 25.	körzeti	TV	2004. november 2.
DUNA Televízió Rt.	Autonómia	1016 Budapest , Mészáros u. 48.	országos közszolgálati szakosított	TV	2005. december 7.

6. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN MEGSZŰNT MŰHOLDAS MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK

Műsorszolgáltató	A műsorszolgáltatás állandó megnevezése	Cím	Vételkörzet	A műsorszolgáltatás fajtája	A törlés hatálya
Koronaékszer Rt.	Korona TV	1054 Budapest ,	országos	TV	2005. április 8.

Budapest TV Rt.	Budapest TV	Alkotmány u. 23. 1085 Budapest , Orczy út 44-46/b.	országos	TV	2005. december 14.
-----------------	-------------	---	----------	----	--------------------

7. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT VEZETÉKES MŰSORSZOLGÁLTATÓK

ORTT határozat	A műsorszolgáltató neve	Címe	A műsorszolgáltatás állandó megnevezése	Vételkörzet	A műsorszolgáltatás fajtája	A műsorszolgáltatás kezdésének dátuma
84/2005. (I. 13.)	Túrkevén Élőkért Egyesület	5420 Túrkeve , Lisznyai Damó u. 18/a.	Kisúj TV	Kisújszállás	köz-műsor- szolgáltató	2005. január 10.
85/2005. (I. 13.)	Medila Bt.	4251 Hajdúsámson , Petőfi út 20.	Sámson Televízió	Hajdúsámson	keres- kedelmi	2005. január 15.
313/2005. (II. 17.)	Krasznay Zoltán ev.	2451 Ercsi , Móricz Zs. u. 19.	CableMarket Képűjság	Kecskemét	keres- kedelmi	2005. január 25.
314/2005. (II. 17.)	Cigánd Település-üzemeltetési Kht.	3973 Cigánd , Fő u. 87.	Cigánd TV	Cigánd	keres- kedelmi	2005. március 1.
315/2005. (II. 17.)	Rácz Zoltán ev.	2170 Aszód , Rákóczi út 5/b.	Aszód Televízió	Aszód	keres- kedelmi	2005. február 15.
318/2005. (II. 17.)	Gordiusz Kistelek Kht.	6760 Kistelek , Kossuth u. 6-8.	Kistelek Városi Televízió	Kistelek	keres- kedelmi	2005. február 17.
375/2005. (II. 23.)	Makai Erzsébet ev.	4400 Nyíregyháza , Hímes u. 19/a.	Metro FM	Nyíregyháza	keres- kedelmi	2005. január 15.
376/2005. (II. 23.)	Szakács Tiborné ev	4400 Nyíregyháza , Nefelejcs u. 6.	Retro FM	Nyíregyháza	keres- kedelmi	2005. január 20.
377/2005. (II. 23.)	Anti-Lop Bt.	7735 Himesháza , Ady E. u. 9.	KTV Himesháza- Székelyszabár-Szúr	Himesháza Székelyszabár Szúr	keres- kedelmi	2005. január 29.
413/2005. (III. 2.)	Pilis Televízió Kft.	2011 Budakalász , Zrínyi u. 22.	Pilis TV	Piliscsaba, Pilisszántó, Pilisvörösvár, Pilisszentlászló, Pilisszentkereszt Pilisszentiván, Pilisjászfalu, Nagykovács, Solymár, Tinnye, Perbal, Pomáz	köz-műsor- szolgáltató	2005. február 1.
414/II/2005. (III. 2.)	Whitehall's Consulting Kft.	1192 Budapest , Nádasdy u. 2.	TV Kispest	Budapest XIX. kerület	keres- kedelmi	2005. február 15.

457/2005. (III. 9.)	Zounok-TV Kt.	5000 Szolnok , Kőrösi u. 1-3.	Zounok TV	Szolnok	keres- kedelmi	2005. március 15.
521/2005. (III. 23.)	Multitech 3 Kft.	2700 Cegléd , Szövetség u. 6.	Gödöllői Képzőiskola	Gödöllő	keres- kedelmi	2005. március 1.

522/2005. (III. 23.)	Váci Mihály Művelődési Ház	4831 Tiszaszalka , Váci Mihály u. 10.	Falu TV Tiszaszalka	Tiszaszalka	keres- kedelmi	2005. január 10.
623/2005. (IV. 6.)	Művelődési Ház és Könyvtár Vadna	3636 Vadna , Kossuth u. 7.	Vadna Községi Televízió	Vadna	keres- kedelmi	2005. március 5.
707/2005. (IV. 20.)	Krúdy Gyula Városi Művelődési Központ és Könyvtár	3170 Szécsény , Ady E. út 12.	Szécsényi Napló	Szécsény	köz-műsor- szolgáltató	2005. március 1.
759/I/2005. (IV. 27.)	Füzes TV Kft.	5525 Füzesgyarmat , Kossuth u. 3-7.	Füzes TV	Füzesgyarmat	keres- kedelmi	2005. április 1.
759/II/2005. (IV. 27.)	Füzes TV Kft.	5525 Füzesgyarmat , Kossuth u. 3-7.	Körös TV	Körösladány	keres- kedelmi	2005. április 1.
806/2005. (V. 4.)	Városi Művelődési Központ és Könyvtár	2651 Rétság , Rákóczi út 26.	Rétsági Televízió	Rétság	keres- kedelmi	2005. április 1.
807/2005. (V. 4.)	Ozora Községért Közalapítvány	7086 Ozora , Szabadság tér 1.	Ozora Televízió Helyi Műsora	Ozora	keres- kedelmi	2005. március 20.
808/2005. (V. 4.)	Kundits és TársaBt.	9914 Döbörhegy , Fő út 30.	Nyúz TV	Szombathely	keres- kedelmi	2005. május 4.
920/2005. (V. 18.)	Melo Tamás ev.	2654 Romhány , Bercsényi u. 9.	Romhányi Kábel Televízió	Romhány	keres- kedelmi	2005. május 1.
923/2005. (V. 18.)	Telehullám Bt.	1151 Budapest , Bem u. 17.	Forrás TV	Budapest I-II. kerület	keres- kedelmi	2005. május 18.
970/2005. (V. 26.)	Hetényi Ágnes ev.	7700 Mohács , Ete J. u. 2.	Info TV	Mohács	keres- kedelmi	2005. május 20.
971/2005. (V. 26.)	Ifjúságért, Válért Egyesület	2473 Vál , Vajda János u. 16.	Vál TV	Vál	keres- kedelmi	2005. május 21.
976/2005. (V. 26.)	Zafir-Bau Kft.	1173 Budapest , Füstifecske u. 26.	Zafir Képújság	Kiskunlacháza	keres- kedelmi	2005. január 31.
977/2005. (V. 26.)	Tolnatáj Kft.	7100 Szekszárd , Epreskert u. 10.	Tolnatáj TV	Báta, Bátaszék, Bogyiszló, Cikó, Decs, Szálka, Dombóvár, Fadd, Gerjén, Gyöng, Harc, Nagymányok, Ócsény, Sárpilis, Sióagárd, Szedres, Szekszárd, Tamási, Tengelic, Tolna, Váralja, Várdomb, Zomba	keres- kedelmi	2004. május 10.
1096/2005. (VI. 8.)	Tempó Produkció Kft.	3300 Eger , Kallómalom u. 80.	Sugovica TV	Baja	keres- kedelmi	2005. május 14.

1097/2005. (VI. 8.)	Elek László ev.	4220 Hajdúböszörmény , Karap F. u. 9.	HB Klub 1 TV	Hajdúböszörmény	keres- kedelmi	2005. május 31.
1098/2005. (VI. 8.)	Őszikék Nyugdíjas Klub	8252 Balatonszepezd , Árpád u. 7.	Balatonszepezdi Hírek	Balatonszepezd	keres- kedelmi	2004. május 10.
1119/2005. (VI. 8.)	Splendid Art Bt.	2400 Dunaújváros , Dózsa Gy. út 9.	Kábelhír	Dunaújváros	keres- kedelmi	2005. április 15.
1181/2005. (VI. 15.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV Képújság	Szigethalom, Dunaharaszti, Taksony	keres- kedelmi	2005. június 18.
1183/2005. (VI. 15.)	Script-7150/ Bt.	7150 Bonyhád , Perczel Mór u. 17.	Doku TV	Bonyhád	keres- kedelmi	2005. június 15.
1184/2005. (VI. 15.)	Általános Művelődési Központ, Bezenye	9223 Bezenye , Szabadság u. 52./a.	Falutévé Képújság Bezenye	Bezenye	keres- kedelmi	2005. február 19.
1261/2005. (VI. 22.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV	Csepreg, Bük, Bő, Nagycenk, Kópháza, Ágfalva	keres- kedelmi	2005. április 3.
1262/2005. (VI. 22.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV	Abony, Alattyán, Jászapáti, Jászberény, Jászsószentgyörgy, Jászboldogháza, Jászfényszaru, Jászakiség, Szolnok, Újszász	keres- kedelmi	2005. április 3.
1319/2005. (VI. 29.)	Mezőkövesdi Művelődési Közalapítvány	3400 Mezőkövesd , Mátyás király u. 112.	Kövesd TV	Mezőkövesd	köz-műsor- szolgáltató	2005. május 9.
1321/2005. (VI. 29.)	DMCC Kommunikációs Rt.	4025 Debrecen , Péterfia u. 53.	DTV2	Debrecen	keres- kedelmi	2005. június 22.
1348/2005. (VI. 29.)	Beremend Kht.	7827 Beremend , Szabadság tér 6.	Beremend TV	Beremend	keres- kedelmi	2005. június 26.
1349/2005. (VI. 29.)	DTV Rádiós és Televíziós Kht.	2400 Dunaújváros , Barátság u. 2.	Dunaújvárosi Televízió	Dunaújváros	keres- kedelmi	2005. május 19.
1384/2005. (VII. 6.)	Kiskun TV Kft.	6100 Kiskunfélegyháza Attila u. 5-7.	Kiskun TV	Kiskunfélegyháza	keres- kedelmi	2005. június 25.
1390/2005. (VII. 6.)	Szegváriak Szegvárért Közösségfejlesztők Egyesülete	6635 Szegvár , Régiposta u. 1.	Civil Televízió	Szentés	nonprofit	2005. május 6.
1391/2005. (VII. 6.)	Szegváriak Szegvárért Közösségfejlesztők Egyesülete	6635 Szegvár , Régiposta u. 1.	Civil Televízió	Szegvár	nonprofit	2005. április 29.
1611/2005. (VIII. 24.)	Perkop 2000 Kft.	2427 Baracs , Bocskai út 1/b.	Pentele Regionális Televízió	Dunaújváros	keres- kedelmi	2005. augusztus 15.
1612/2005. (VIII. 24.)	Europe Inside Hungary RT.	2131 Göd , Pesti út 47.	Inside Televízió	Göd	köz-műsor- szolgáltató	2005. június 28.

1876/2005. (IX. 21.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV	Mályi, Sajópéteri, Emőd	keres- kedelmi	2005. augusztus 15.
1877/2005. (IX. 21.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV Képűjság	Sáropatakat, Sátoraljaújhely, Makkoshotyka, Herceggút	keres- kedelmi	2005. szeptember 1.
1878/2005. (IX. 21.)	Zsolca TV Kht.	3561 Felsőzsolca , Szent István u. 20.	Zsolca TV	Felsőzsolca	keres- kedelmi	2005. szeptember 1.
1879/2005. (IX. 21.)	Gete Tárna Teévízió Tokodaltáróért Bt.	2532 Tokodaltáró , Landler J. út 27.	GTTV	Tokodaltáró	keres- kedelmi	2005. július 15.
1880/2005. (IX. 21.)	Általános Művelődési Központ, Csorvás	5920 Csorvás , István király u. 34.	Csorvás Híradó	Csorvás	keres- kedelmi	2005. szeptember 1.
1881/2005. (IX. 21.)	Chaplin 2000 Bt.	4200 Hajdúszoboszló , Szilfákajla u. 18/a.	Forrás TV Hajdúszoboszló	Hajdúszoboszló	keres- kedelmi	2005. szeptember 19.
1882/2005. (IX. 21.)	FiberNet Kommunikációs Rt.	1013 Budapest , Krisztina tér 2.	TV22	Budapest XIX, XXII. kerület	keres- kedelmi	2005. augusztus 27.
1883/2005. (IX. 21.)	Nyírbátori Városüzemeltetési Kiemelten Kht	4300 Nyírbátor , Iskola út 19.	Helyi Televízió Nyírbátor	Nyírbátor	keres- kedelmi	2005. szeptember 12.
1884/2005. (IX. 21.)	Érdi Városi Televízió	2030 Érd , Alsó u. 3.	Érd Televízió	Érd	keres- kedelmi	2005. szeptember 2.
1885/2005. (IX. 21.)	MEDON Kft.	8000 Székesfehérvár , Budai u. 170.	Székesfehérvári Képes Újság	Székesfehérvár	keres- kedelmi	2005. augusztus 4.
1886/2005. (IX. 21.)	József Attila Művelődési Ház	3292 Adács , Rákóczi út 18.	Adács Kábel TV	Adács	keres- kedelmi	2005. szeptember 1.
1901/2005. (IX. 21.)	Civil Fórum Padragkútért Egyesület	8451 Ajka-Padragkút , Szivárvány u. 1.	Civil Hírek Padragkút	Ajka-Padragkút	keres- kedelmi	2004. január 1.
1902/2005. (IX. 21.)	Balatonszárszó Nagyközség Általános Művelődési Központ	8624 Balatonszárszó , Vörösmarty u. 6.	Szólád TV	Szólád	keres- kedelmi	2005. január 1.
1903/2005. (IX. 21.)	Fördös László	9242 Jánossomorja , Halomalja u. 27/b.	TV Somi	Jánossomorja	keres- kedelmi	2002. november 20.
1904/2005. (IX. 21.)	U.J.Color Kft.	3200 Gyöngyös , Kossuth u. 17.	Képűjság Gyöngyöshalász	Gyöngyöshalász	keres- kedelmi	2003. május 25.
1905/2005. (IX. 21.)	Active Work Kft.	2340 Kiskunlacháza , Dózsa Gy. u. 171.	Sziget Képűjság	Szigetszentmárton, Szigetújfalu	keres- kedelmi	2005. január 31.
1906/2005. (IX. 21.)	Zelka Rt.	8900 Zalaegerszeg , Mártírok u. 8.	Göcsej-Média Rádió	Zalaegerszeg	keres- kedelmi	2003. július 20.
1907/2005. (IX. 21.)	EMKTV Kft.	1064 Budapest , Vörösmarty u. 65.	EMKTV	Budapest VI., VIII., IX., XI., XV., XVIII, XIX. kerület	keres- kedelmi	2002. január 1.
1908/2005. (IX. 21.)	EMKTV Kft.	1064 Budapest , Vörösmarty u. 65.	EMKTV Dorog	Dorog	keres- kedelmi	2002. január 1.

1909/2005. (IX. 21.)	EMKTV Kft.	1064 Budapest , Vörösmarty u. 65.	EMKTV Hatvan	Hatvan	keres- kedelmi	2002. január 1.
1910/2005. (IX. 21.)	GAMESZ Baktalórántháza	4561 Baktalórántháza , Köztársaság tér 8.	Baktalórántháza Városi Televízió	Baktalórántháza	keres- kedelmi	2003. február 26.
1911/2005. (IX. 21.)	Kábeltelevízió-Igal Kft.	7275 Igal , Szent István u. 107.	Igal Képűjság	Igal	keres- kedelmi	2003. április 15.
1912/2005. (IX. 21.)	Helio-Sprint Bt.	3580 Tiszaújváros , Árpád út 10. 3/3.	Csegeinfó Képűjság	Tiszacsege	keres- kedelmi	2004. május 23.
1913/2005. (IX. 21.)	Püspökladányi Tájékoztatósi Központ	4150 Püspökladány , Petőfi u. 5-7.	Ladány TV	Püspökladány	keres- kedelmi	2004. április 15.
1914/2005. (IX. 21.)	VidaNet Rt.	1133 Budapest , Váci út 110.	ScanTEXT	Győr	keres- kedelmi	2005. október 1.
1915/2005. (IX. 21.)	VidaNet Rt.	1133 Budapest , Váci út 110.	Képűjság	Mosonmagyaróvár	keres- kedelmi	2005. október 1.
1916/2005. (IX. 21.)	VidaNet Rt.	1133 Budapest , Váci út 110.	City Kábel Hírcsatorna	Kaposvár	keres- kedelmi	2005. október 1.
1988/2005. (IX. 28.)	Városi Könyvtár és Művelődési Ház	6237 Kecel , Szabadság tér 17.	KTV Kecel	Kecel	köz-műsor- szolgáltató	2005. szeptember 5.
1989/2005. (IX. 28.)	Teleház Egyesület Gyömrő	2230 Gyömrő , Táncsics M. u. 43.	Szignál TV	Gyömrő	köz-műsor- szolgáltató	2005. július 30.
1990/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 1.	Budapest II., III., VIII., és X. kerület	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1991/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 2.	Budapest XVII., XVIII., XXI., és XXIII. kerület	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1992/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 3.	Budapest XIV., XV., XVI. kerület	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1993/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 4.	Diósd, Érd	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1994/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 5.	Esztergom, Dunakeszi	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1995/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 6.	Békéscsaba, Gyula, Doboz, Békés, Orosháza	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1996/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 7.	Ferencszállás, Klárafalva, Deszk, Hódmezővásárhely, Makó	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
1997/2005. (IX. 28.)	T-Kábel Kft.	1084 Budapest , Baross u. 133.	T-Kábel Információs Csatorna 8.	Szeged	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.

2056/2005. (X. 4.)	Trió-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.	Trió TV	Kisvárdra, Fényeslitke	keres- kedelmi	2005. szeptember 23.
2107/2005. (X. 13.)	Dunatáj Kiadói Kft.	2400 Dunaújváros , Barátság u. 2.	Dunatime TV	Dunaújváros	keres- kedelmi	2005. október 3.
2283/2005. (XI. 3.)	Bácsbokodi Aranyhal Kft.	6453 Bácsbokod , Gróf Széchenyi u. 80.	Kábeltelevízió Bácsbokod	Bácsbokod	keres- kedelmi	2005. október 14.
2284/2005. (XI. 3.)	Multitech 3 Kft.	2700 Cegléd , Szövetség u. 6.	Kecskeméti Képújság	Kecskemét	keres- kedelmi	2005. október 20.
2285/2005. (XI. 3.)	Média Press 21 Kft.	1237 Budapest , Ábrahám G. köz 2/a)	Lőrinci Televízió	Lőrinci	keres- kedelmi	2005. október 30.
2458/2005. (XI. 30.)	Pilisi Közmű Építő, Üzemeltető és Szolgáltató Kft.	2721 Pilis , Vatyai u. 2837/2. hrsz.	Pilisi Városi Képújság	Pilis	keres- kedelmi	2005. november 3.
2459/2005. (XI. 30.)	Fiatalk Európai Unió Integrációjáért és Oktatásáért Egyesület	2030 Érd , Alsó u. 8.	Meggy TV	Érd	keres- kedelmi	2005. december 5.
2462/2005. (XI. 30.)	Rolet Kft.	8066 Pusztavám , Kossuth L. u. 64-66.	Pusztavámi Televízió	Pusztavám	keres- kedelmi	2005. november 25.
2464/2005. (XI. 30.)	Headline Stúdió Bt.	4751 Kocsord , Árpád u. 17.	Kocsord TV	Kocsord	keres- kedelmi	2005. október 21.
2549/2005. (XII. 14.)	PrintXBudavár Rt.	1134 Budapest , Gogol u. 16.	UPC+	Budapest I, II, VII, VIII, X, XI, XIII, XVII, XXI kerület, Budaörs, Dunaújváros, Eger, Miskolc, Veszprém	keres- kedelmi	2006. december 16.
2551/2005. (XII. 14.)	Szárszó Lajos ev.	2426 Baracs , Ifjúság út 14.	Baracs TV	Baracs	köz-műsor- szolgáltató	2005. december 16.
2589/2005. (XII. 14.)	Balatonföldvár Város Pénzügyi Gondnoksága	8623 Balatonföldvár , Gábor Áron u. 1.	Földvár TV	Balatonföldvár	keres- kedelmi	2005. december 8.
2590/2005. (XII. 14.)	Balasport Televízió és Műsor Szolgáltató Kft.	1039 Budapest , Gyűrű u. 12.	Ta Vi Kereskedelmi Televízió	Marcali	keres- kedelmi	2006. január 1.

8. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN A NYILVÁNTARTÁSBÓL TÖRÖLT VEZETÉKES MŰSORSZOLGÁLTATÁSOK

ORTT határozat	A műsorszolgáltató neve	Címe	A műsorszolgáltatás állandó megnevezése	Vételkörzet	A műsorszolgáltatás fajtája	A határozat hatályba lépésének dátuma
231/I/2005. (II. 2.)	Új Lehetőség Kft.	1092 Budapest , Kinizsi u. 21-25.	VTV Karcag	Karcag	keres- kedelmi	2004. február 25.
231/I/2005. (II. 2.)	Perfectorg Marketing Iroda E.C.	2119 Pécel , Blaha L. u. 7.	Mozaik TV Pecel	Pecel	keres- kedelmi	2004. december 22.
414/I/2005. (III. 2.)	TV Kispest Stúdió	1195 Budapest , Batthyány u. 5.	Kispest TV	Budapest XIX. kerület	keres- kedelmi	2004. december 31.
456/2005. (III. 9.)	Halmai Gábor ev.	7940 Szentlőrinc , Munkácsy M. u. 33.	VTV Villány	Villány	keres- kedelmi	2004. november 25.
758/2005. (IV. 27.)	Szabó Zoltán ev.	5525 Füzesgyarmat , Szécsenyi u. 17/a.	Füzes TV	Füzesgyarmat	keres- kedelmi	2005. március 31.
912/2005. (V. 18.)	Kábel Média Szolgáltató és Műsorkészítő Kft.	4300 Nyírbátor , Kenyérmező u. 6.	Helyi TV Nyírbátor	Nyírbátor	keres- kedelmi	2005. április 1.
913/2005. (V. 18.)	Kalászi Kocsi Média és Kommunikációs Bt.	2011 Budakalász , Budai út 149.	Kalászi Kocsi TV	Budakalász	köz-műsor- szolgáltató	2005. március 1.
914/2005. (V. 18.)	Média 4 Kulturális és Szolgáltató Bt.	9400 Sopron , Jegenyesor 5.	Alpok TV Sopron	Sopron	keres- kedelmi	2003. július 4.
915/2005. (V. 18.)	Sopron Városi Önálló Közszolgálati Televízió Kft.	9400 Sopron , Frankenburg út 5.	Sopron TV	Sopron	keres- kedelmi	2001. április 19.
916/2005. (V. 18.)	Edy Marketing Bt.	9735 Csepreg , Taksony köz 17.	Csepregi Városi Képűjság	Csepreg	keres- kedelmi	2004. december 31.
917/2005. (V. 18.)	Cre-Active Bt.	8241 Aszófő , Vadvirág u. 1.	C-A TVAszófő	Aszófő	keres- kedelmi	2005. január 1.
918/2005. (V. 18.)	Napköziotthonos Óvoda és Könyvtár	8625 Szólád , Kossuth L. u. 40.	Szólád TV	Szólád	keres- kedelmi	2005. január 1.
968/2005. (V. 26.)	Paragi Pál	6763 Szatymaz , Ady E. u. 74.	Szatymazi Képűjság	Szatymaz TV	keres- kedelmi	2005. május 1.

968/2005. (V. 26.)	Paragi Pál	6763 Szatymaz , Ady E. u. 74.	Napfény Rádió	Szatymaz R	keres- kedelmi	2005. május 1.
972/2005. (V. 26.)	Fix Videostúdió	4100 Berettyóújfalú , Sinka I. u. 5.	Fix Videostúdió	Berettyóújfalú	köz-műsor- szolgáltató	2005. január 1.

973/2005. (V. 26.)	SÉD TV Kft.	8200 Veszprém , Zrínyi u. 5/a	SÉD TV	Pápa	keres- kedelmi	2005. január 1.
974/2005. (V. 26.)	FiberNet Rt.	1013 Budapest , Krisztina tér 2.	Képűjság	Gödöllő	keres- kedelmi	2005. január 1.
975/2005. (V. 26.)	Alföldi Kábeltelevízió Kft.	5008 Szolnok , Molnár F. út 2.	Képűjság	Szolnok	keres- kedelmi	2005. június 1.
1263/2005. (VI. 22.)	Közcél Kht.	2081 Piliscsaba , Kinizsi u. 1-3.	PTV	Piliscsaba, Solymár, Pilisszántó, Pomáz, Pilisvörösvár, Pilisszentiván	keres- kedelmi	2002. december 31.
1264/2005. (VI. 22.)	PR-Telecom Rt.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.		Miskolc	keres- kedelmi	2005. június 30.
1265/2005. (VI. 22.)	TRIÓ-Média Kft.	3533 Miskolc , Gózon L. u. 11.		Miskolc	keres- kedelmi	2005. június 30.
1385/2005. (VII. 6.)	Média az Emberekért Alapítvány	4031 Debrecen , Vincellér u. 2. II/20.	Hobby Rádió Böszörmény	Böszörmény	köz-műsor- szolgáltató	2005. március 9.
1386/2005. (VII. 6.)	Média az Emberekért Alapítvány	4031 Debrecen , Vincellér u. 2. II/20.	Hobby Rádió Budapest	Budapest	köz-műsor- szolgáltató	2005. március 9.
1387/2005. (VII. 6.)	Csepregi Promenáder Közhasznú Egyesület	9735 Csepreg , Ságvári u. 7.	Csepreg TV	Csepreg	keres- kedelmi	2005. január 1.
1388/2005. (VII. 6.)	Ságvár TV és Közművelődési Kht.	8654 Ságvár , Fő u. 16.	Ságvár TV	Ságvár	keres- kedelmi	2005. január 1.
1776/2005. (IX. 8.)	Solfix Kft.	8693 Lengyeltóti , Zrínyi u. 26.	Fonyód Városi Televízió	Fonyód	keres- kedelmi	2005. szeptember 8.
1777/2005. (IX. 8.)	Solfix Kft.	8693 Lengyeltóti , Zrínyi u. 26.	Balatonboglár Városi TV	Balatonboglár	keres- kedelmi	2005. április 30.
1778/2005. (IX. 8.)	LP Média Kft.	1165 Budapest , Pilóta u. 16.	TER-TV	Budapest III. kerület	keres- kedelmi	2004. szeptember 21.
1779/2005. (IX. 8.)	Stúdió 3 Filémstúdió és Forgalmazó Kft.	1016 Budapest , Mészáros u. 48-54.	S3 TV	Budapest I-II. kerület	nonprofit	2005. április 2.
1780/2005. (IX. 8.)	Venkó Stúdió Filmgyártó és Forgalmazó Kft.	2083 Solymár , Kazinczy u. 38.	Venkó TV	Solymár	nonprofit	2005. április 2.
1781/2005. (IX. 8.)	Keszi Channel Kft.	2120 Dunakeszi , Fő út 70.	Supra Channel	Siófok	keres- kedelmi	2005. június 1.
1782/2005. (IX. 8.)	Abaúj Computer Kft.	3860 Encs , Bem J. út 3.	Abaúj CTV	Encs	keres- kedelmi	2005. március 3.

1783/2005. (IX. 8.)	Krasznay Zoltán ev.	2451 Ercsi , Móricz Zs. u. 19.	Mizaik TV	Keckemét	keres- kedelmi	2005. július 1.
1784/2005. (IX. 8.)	Vác Városi Televízió Kht.	2600 Vác , Csányi krt. 63.	Vác Várso TV	Vác	keres- kedelmi	2005. augusztus 31.
1920/2005. (IX. 21.)	Kábeltelevízió Szolgáltató Kft.	9024 Győr , Orgona u. 10.	Scan Text	Győr	keres- kedelmi	2005. szeptember 30.
1921/2005. (IX. 21.)	Mosonmagyaróvári KTV Kft.	9200 Mosonmagyaróvár , Engels u. 14.	MMVTV	Mosonmagyaróvár	keres- kedelmi	2005. szeptember 30.
1922/2005. (IX. 21.)	Kaposkábel Kft.	7400 Kaposvár , Szántó u. 5.	City Kábel Hírestorna	Kaposvár	keres- kedelmi	2005. szeptember 30.
1923/2005. (IX. 21.)	Daru TV	4150 Püspökladány , Bocskai u. 2.	Daru TV	Püspökladány	keres- kedelmi	2002. december 18.
2054/2005. (X. 4.)	Kárász Közhasznú Egyesület	6720 Szeged , Dózsa Gy. u. 2.	Tisza Rádió	Szeged	közműs.	2005. szeptember 5.
2055/2005. (X. 4.)	Nagy Kövesd Bt.	3940 Mezőkövesd , Dr. Lukács Gáspár u. 5.	Matyó Televízió	Mezőkövesd	keres- kedelmi	2005. szeptember 1.
2463/2005. (XI. 30.)	Kósa Monika ev.	4751 Kocsord , Árpád u. 17.	Kocsord TV	Kocsord	keres- kedelmi	2005. október 20.
2612/2005. (XII. 14.)	Cibakházi Kábeltelevíziós Kft.	5462 Cibakháza , Szabadság tér 5.	Cibakházi Kábeltelevízió - CKTV	Cibakháza	keres- kedelmi	2002. június 1.
2613/2005. (XII. 14.)	Radiant Rt.	1158 Budapest , Kémárk u. 7/b.	Radiant TV Stúdió	Budapest XXII. kerület	keres- kedelmi	2005. február 1.
2614/2005. (XII. 14.)	Csörgits Ferenc ev.	9330 Kapuvár , Rákóczi u. 60.	Kisfalud TV	Kisfalud	keres- kedelmi	2005. július 1.
2615/2005. (XII. 14.)	Lang Péter ev.	6320 Solt , Törley B. u. 10.		Szeged, Tiszaalpár, Tiszakécske, Nyárlőrinc, Baja, Kocsér, Lakitele, Kecel	keres- kedelmi	2005. október 1.
2616/2005. (XII. 14.)	Annavölgy Község Önkormányzat Általános Iskola	2529 Annavölgy , Fő u. 24.	KTV Annavölgy	Annavölgy	keres- kedelmi	2005. október 1.
2617/2005. (XII. 14.)	Seres Jonatán ev.	6230 Soltvadkert , Zalka u. 4.	Info Channel	Soltvadkert, Kecel, Kiskőrös	keres- kedelmi	2000. augusztus 21.

9. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN NYILVÁNTARTÁSBA VETT MŰSORELOSZTÓK

ORTT határozat	A műsorelosztó megnevezése	Székhely	Vételkörzet	A bejelentés dátuma
2457/2005. (XI. 30.)	Ferenczi Tibor	Ajka	Kolontár	2005. október 13.
1890/2005. (IX. 21.)	Bácsbokodi Aranyhal Kft.	Bácsbokod	Bácsbokod	2005. augusztus 23.
1679/2005. (VIII. 31.)	Hullám-Üdülőpark Kft.	Balatonőszöd	Balatonőszöd	2005. július 22.
2455/2005. (XI. 30.)	Mátra K. T. V. Kft.	Bátonyterenye	Bátonyterenye	2005. szeptember 22.
1041/2005. (VI. 2.)	PRIMCOM Kft.	Békéscsaba	Csanádapáca	2005. május 13.
1044/2005. (VI. 2.)	Beremend Nagyközség Önkormányzata	Beremend	Beremend	2005. április 15.
1043/2005. (VI. 2.)	ARCADOM Kft.	Budapest	Budapest XI. kerület	2005. április 15.
455/2005. (III. 9.)	ASTRO-KÁBEL Kft.	Budapest	Szomolya	2005. január 21.
678/2005. (IV. 14.)	AUTOMATIKA Kkt.	Budapest	Szabás, Beleg	2005. január 31.
675/2005. (IV. 14.)	EURO CHANNEL Kft.	Budapest	Budapest XXII. kerület	2005. február 17.
677/2005. (IV. 14.)	IP-PARK Kft.	Budapest	Fót	2005. február 23.
679/2005. (IV. 14.)	Marosnet Telekommunikációs Kft.	Budapest	Nagymaros	2004. november 25.
317/II/2005. (II. 7.)	ZAFIR-BAU Kft.	Budapest	Kiskunlacháza	2004. november 5.
670/2005.	BÉKÉS-KÁBEL TV Kft.	Csorvás	Pusztaföldvár	2005. február 22.

(IV. 14.)				
86/2005. (I. 13.)	DMCC Kommunikációs Rt.	Debrecen	Debrecen	2004. október 1.
1320/2005. (VI. 29.)	MICROSEMIC Kft.	Dunakeszi	Csobánka	2005. június 10.
454/2005. (III. 9.)	NEVHCOM Kft.	Egyek	Kisgyőr	2004. november 23.
671/2005. (IV. 14.)	Falu-Pc Kft.	Győr	Somlószőlős	2005. január 18.
673/2005. (IV. 14.)	NOVI-COM Kft.	Halmaj	Besnyő	2004. október 19.
1680/2005. (VIII. 31.)	WAP CONSULTING 2003 Kft.	Iregszemcse	Iregszemcse	2005. július 26.
680/2005. (IV. 14.)	Nógrádtel Kft.	Karancsalja	Palotás, Héhalom, Salgótarján	2005. január 7.
2451/2005. (XI. 30.)	Millennium Archi-Tech Kft.	Kecskemét	Nyírmada	2005. szeptember 12.
674/2005. (IV. 14.)	MONACOM "3000" Kft.	Kékese	Pap, Kisvárdá	2005. március 7.
1042/2005. (VI. 2.)	Községi Önkormányzat Kincsesbánya	Kincsesbánya	Kincsesbánya	2005. április 15.
2110/2005. (X. 13.)	AnterNet Kft.	Kőszeg	Horvátzsidány, Peresznye, Ólmod, Nemescsó, Kőszeg	2005. szeptember 22.
676/2005. (IV. 14.)	JEL-KÉP CATV Bt.	Murony	Murony	2004. december 29.
2109/2005. (X. 13.)	Donet-Info Kft.	Nyíregyháza	Nyírtét, Apagy	2005. szeptember 12.
2450/2005. (XI. 30.)	Szilfákajla Project Ingatlanfejlesztési Kft.	Nyíregyháza	Szentpéterfa, Kétpó, Szászberek	2005. október 20.
2452/2005. (XI. 30.)	Monor Telefon Társaság Rt.	Örkény	Alsónémedi, Bénye, Bugyi, Csévharaszt, Dabas, Ecsér, Gyál, Gomba, Tápiószentmárton, Gyömrő, Pusztavacs, Felsőpakony, Szentlőrincváta, Szentmártonkáta, Táborfalva, Tápióbicske, Pécel, Tápiószecső, Péteri, Tatárszentgyörgy, Tóalmás, Újhartyán, Újlengyel, Üllő, Uri, Vasad, Vecsés, Tápióság, Nagykáta, Inárcs, Kakucs, Káva, Kóka, Maglód, Süllyás, Monor, Nyáregyháza, Ócsa, Örkény, Pánd, Mende	2005. november 2.
2108/2005. (X. 13.)	SOPTV Kft.	Sopron	Sopron, Pinnye, Peresztég, Rőjtökmuzsaj	2005. szeptember 5.

709/2005. (IV. 20.)	Szélmalom Kábeltévé Rt.	Szeged-Kiskundorozsma	Szegvár, Szatymaz, Szeged	2005. március 1.
672/2005. (IV. 14.)	Vector Kft.	Szigethalom	Tököl, Szigethalom	2004. szeptember 9.

1678/2005. (VIII. 31.)	Beta-Tech Kft.	Szigetszentmiklós	Szigetszentmiklós	2005. augusztus 3.
317/I/2005. (II. 17.)	DANEX Elektronikai és Kereskedelmi Bt.	Szombathely	Püspökmolnári, Bozsok	2004. november 11.
708/2005. (IV. 20.)	Nagy Kanyar Kft.	Telki	Páty, Telki	2005. március 31.
1610/2005. (VIII. 24.)	Kábelszignál Kft.	Vác	Kosd	2005. június 28.

10. SZÁMÚ MELLÉKLET: 2005. ÉV FOLYAMÁN A NYILVÁNTARTÁSBÓL TÖRÖLT VEZETÉKES MŰSORELOSZTÁSOK

ORTT határozat	A műsorelosztó megnevezése	Helység	Vételkörzet	A nyilvántartásból való törlés dátuma
1100/2005. (VI. 8.)	Duna-Helix Kábeltelevíziós Kft.	Ács	Ács	2005. június 8.
1682/2005. (VIII. 31.)	Hegedűs József	Bácsbokod	Bácsbokod	2005. július 31.
1111/2005. (VI. 8.)	Budai László	Bátonyterenye	Bátonyterenye	2005. június 8.
1110/2005. (VI. 8.)	BERETTYÓSAT Kft.	Berettyóújfalu	Berettyóújfalu	2005. június 8.
1105/2005. (VI. 8.)	„Masszív” Kft.	Budapest	Beleg, Szabás	2005. március 1.
1613/2005. (VIII. 24.)	Antennaközösség Szolgáltató Kft.	Budapest	Budapest XIV. kerület	2005. július 1.
1109/2005. (VI. 8.)	DATA-LAND Bt.	Budapest	Budapest XI. kerület	2005. június 8.
1893/2005. (IX. 21.)	ELTE Építőközösség	Budapest	Budapest XIV. kerület	2005. szeptember 21.
1894/2005. (IX. 21.)	Fort Kommunikációs Kft.	Budapest	Budapest III. kerület	2005. szeptember 21.
1104/2005. (VI. 8.)	Kábel System Bt.	Budapest	Budapest XX. kerület társasház	2004. október 1.
1999/2005. (IX. 28.)	KIS-ASTRASAT Kft.	Budapest	Budapest II., III., XVIII. kerület	2005. augusztus 1.
1102/2005. (VI. 8.)	Pentacom Electronic Kft.	Budapest	Budapest XII. kerület	2005. február 8.
1099/2005. (VI. 8.)	Pontos Idő Kft.	Budapest	Telki	2005. június 8.
1337/2005.	RADIANT Rt.	Budapest	Budapest XIX., XXII. kerület, Üröm	2004. december 30.

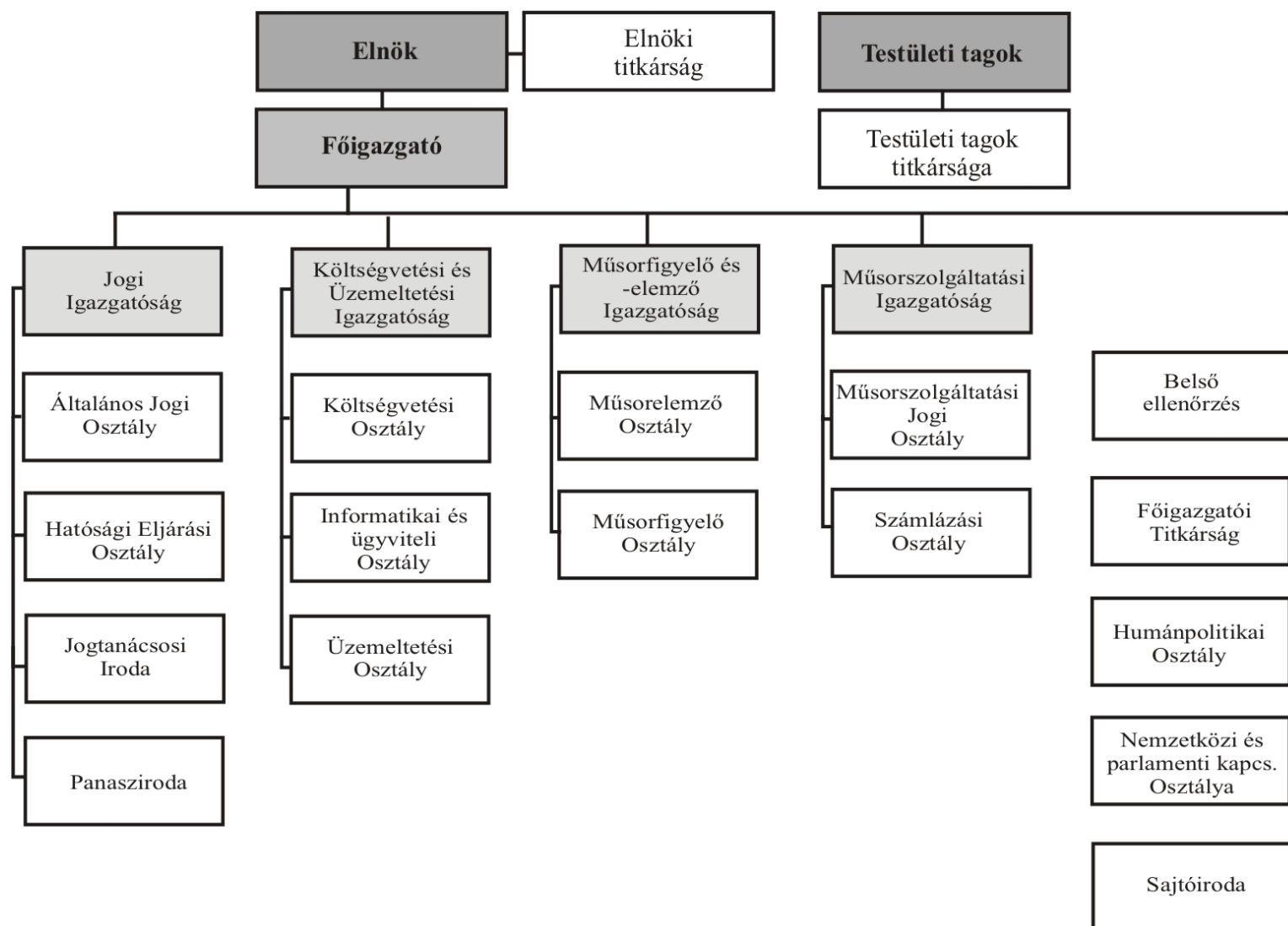
(VI. 29.)				
1106/2005. (VI. 8.)	Simonyi Zsigmond Lakásfenntartó Szövetkezet	Budapest	Budapest XIX. kerület	2005. június 8.
1107/2005. (VI. 8.)	SINTEL 2000 Kft.	Budapest	Törtel	2005. június 8.
1333/2005. (VI. 29.)	SZTÁR TV Kft.	Budapest	Budakeszi	2004. március 11.
1108/2005. (VI. 8.)	Tele 6 Elektronika Kft.	Budapest	Solymár	2005. június 8.
1103/2005. (VI. 8.)	Csolnok Község Önkormányzat	Csolnok	Csolnok	2005. január 1.
86/2005. (I. 13.)	DMCC Kommunikációs Kft.	Debrecen	Debrecen	2005. január 13.
1338/2005. (VI. 29.)	Mile és Társai 96 Antenna, Elektromos Szerelő-Építő és Kereskedelmi Kft.	Debrecen	Téglás, Nyíradony, Derecske	2005. június 29.
1115/2005. (VI. 8.)	Bordás és Társai Kft.	Domoszló	Domoszló	2005. június 8.
1895/2005. (IX. 21.)	Wirepress Kft.	Dunakeszi	Dunakeszi	2005. szeptember 21.
1339/2005. (VI. 29.)	Városi Televízió és Kábelhálózat	Fehérgyarmat	Fehérgyarmat	2005. július 6.
1343/2005. (VI. 29.)	Önkormányzat Felsőszentmárton	Felsőszentmárton	Felsőszentmárton	2005. június 29.
1998/2005. (IX. 28.)	SOP-COM Bt.	Fertőd	Pereszteg, Rőjtökmuzsaj, Sopron	2005. szeptember 30.
1113/2005. (VI. 8.)	FÓKUSZ-MÁTRA Kábeltelevíziós Kft.	Gyöngyös	Gyöngyös	2005. június 8.
1341/2005. (VI. 29.)	„Kisbarát” Kulturális Egyesület	Győrújbarát	Győrújbarát	2005. június 29.
1327/2005. (VI. 29.)	DREAM WORLD Rádió & Kábeltelevízió	Hatvan	Új-Hatvan	2005. június 29.
1326/2005. (VI. 29.)	Ansát Kkt.	Heves	Heves	2005. június 29.
1325/2005. (VI. 29.)	Commcad Kft.	Kazincbarcika	Tiszapalkonya	2002. szeptember 1.
1340/2005. (VI. 29.)	SZÚCSCOMP Kft.	Kecskemét	Törtel	2005. június 29.
1335/2005.	Kisgyőr Község Polgármesteri Hivatal	Kisgyőr	Kisgyőr	2004. november 1.

(VI. 29.)				
1347/2005. (VI. 29.)	Alapítvány a kocsi ktv hírközlési rendszer kiép. és üzemeltetésére	Kocs	Kocs	2005. június 29.
1896/2005. (IX. 21.)	Kolontár Község Önkormányzata	Kolontár	Kolontár	2005. szeptember 21.
1616/2005. (VIII. 24.)	Tiszántúli Kábeltelevízió Kft.	Körösladány	Körösladány	2005. február 28.
1892/2005. (IX. 21.)	Székely Imre	Kőszeg	Kőszeg, Nemescsó, Ólmod, Peresznye	2005. szeptember 21.
1112/2005. (VI. 8.)	Ruttkay József	Lajosmizse	Kunadacs, Szabadszállás	2005. június 8.
1891/2005. (IX. 21.)	Bónus Lakóegylet	Lőrinci	Lőrinci	2005. június 30.
1324/2005. (VI. 29.)	Lukácsháza Község Önkormányzata	Lukácsháza	Gyöngyösfalu-LUKÁCSHÁZA	2005. június 29.
1332/2005. (VI. 29.)	LORIN TRADE Kft.	Mezőcsát	Bükkaranyos	2005. június 29.
1331/2005. (VI. 29.)	SAT '97 Kft.	Mezőkeresztes	Bükkaranyos, Hejőkeresztúr	2005. június 29.
1342/2005. (VI. 29.)	2M-LINE Kft.	Miskolc	Füzesabony, Kál-kompolt, Poroszló, Tornaszentandrás	2005. június 29.
1328/2005. (VI. 29.)	Horváth Ernő	Mohács	Mohács (Radnóti ltp.)	2005. június 29.
1323/2005. (VI. 29.)	Községi Önkormányzat Molnászecsőd	Molnászecsőd	Molnászecsőd	2005. január 1.
1897/2005. (IX. 21.)	GÁZ-MARKT KFT. „f. a.”	Nyíregyháza	Szentpéterfa	2005. január 1.
1345/2005. (VI. 29.)	MODUL-PLUS Termelő és Szolgáltató Kft.	Nyíregyháza	Nyíregyháza	2001. június 8.
1898/2005. (IX. 21.)	Községi Önkormányzat Pácsony	Pácsony	Pácsony	2005. szeptember 21.
1329/2005. (VI. 29.)	Perbáli Kábeltelevíziós Alapítvány	Perbál	Perbál	2005. június 29.
1346/2005. (VI. 29.)	Kábel Tv Építő Közösség	Polgárdi	Polgárdi	2005. június 29.
1615/2005. (VIII. 24.)	Hír-Sat Bt.	Sátoraljaújhely	Sátoraljaújhely	2005. június 30.
1330/2005.	Pro-Line Bt.	Sátoraljaújhely	Kishuta-Nagyhuta	2005. június 29.

(VI. 29.)				
1101/2005. (VI. 8.)	Hajnal és Hegyi Kábeltelevízió Építő GMK (KKT)	Sopron	Lövő	2004. október 1.
1118/2005. (VI. 8.)	Fix Kft.	Szeged	Kistelek	2005. június 8.
709/2005. (IV. 20.)	Szélmalom Kábeltévé Szövetkezet	Szeged-Kiskundorozsma	Szeged, Szegvár	2004. szeptember 17.
2053/2005. (X. 4.)	Digisat 2000 Kft.	Szigethalom	Százhalombatta	2005. szeptember 1.
1117/2005. (VI. 8.)	Beta-Tech Kft.	Szigetszentmiklós	Szigetszentmiklós	2005. június 8.
1344/2005. (VI. 29.)	TELE-COOP Kft.	Szolnok	Karcag, Solnok Pletykafalu, Törökszentmiklós	2002. július 3.
1116/2005. (VI. 8.)	AN-TECH Bt.	Szombathely	Acsád, Gencsapáti, Nárai, Szombathely, Táplánszentkereszt	2005. június 8.
1334/2005. (VI. 29.)	Tardos községi Önkormányzat Művelődési Háza	Tardos	Tardos	2004. szeptember 30.
1899/2005. (IX. 21.)	Teleki-Szolg. Kht.	Telekgerendás	Telekgerendás	2005. szeptember 21.
1900/2005. (IX. 21.)	Otthon Lakásépítő és Fenntartó Szövetkezet	Tiszafüred	Tiszafüred	2005. szeptember 21.
1336/2005. (VI. 29.)	Práger Mihály	Tolna	Alsónána	2005. április 28.
2452/2005. (XI. 30.)	Monor Kábeltelevízió Műsorelosztó és Szolgáltató Kft.	Újlengyel	Alsónémedi, Bénye, Bugyi, Csévharaszt, Dabas, Ecsér, Felsőpakony, Gomba, Gyál, Gyömrő, Inárcs, Kakucs, Káva, Kóka, Maglód, Mende, Monor, Nagykátá, Nyáregyháza, Ócsa, Örkény, Pánd, Pécel, Péteri, Pusztavacs, Süllyás, Szentlőrinc-kátá, Szentmártonkátá, Táborfalva, Tápióbicske, Tápióság, Tápiószentmárton, Tápiószecső, Tatárszentgyörgy, Tóalmás, Újhartyán, Újlengyel, Úri, Üllő, Vasad, Vecsés	2005. szeptember 30.
2606/2005. (XII. 14.)	Tiszaháti Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	Uszka	Botpalád, Fülesd, Kispalád, Komoró, Magosliget, Milota, Sonkád, Tiszabecs, Tiszacsécse, Tizsakóród, Túristvándi, Uszka	2005. február 1.
1114/2005. (VI. 8.)	Kéctic Kht.	Várgesztes	Várgesztes	2005. június 8.
2605/2005.	Vízvölgy Bt.	Vékény	Magyaregregy, Kárász, Vékény	2005. március 31.

(XII. 14.)

11. SZÁMÚ MELLÉKLET: AZ ORTT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ADSL	Aszimmetrikus előfizetői hurok
AMR	Average minute rating – súlyozott nézettség a teljes lakosság körében
ATS	A műsor egy nézőjére jutó nézett idő százalékos aránya
ÁPF	Általános Pályázati Feltételek
CPP	Egy nézettségi pontra jutó költség
CSA	Conseil Superior de l’audiovisuel
DAR	Az ORTT Digitalizáló és Archiváló Rendszere
DSL	Digitális előfizetői hurok
DTT	Digitális Földfelszíni Televízió
DVB-T	Digitális földfelszíni televízió szabvány
GRP	Gross rating points
IP	Internet Protocol
IPTV	Internet Protocol Television
Iroda	Az ORTT Irodája
Ket.	a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
NHH	Nemzeti Hírközlési Hatóság
ORTT	Országos Rádió és Televízió Testület
RCH	Reach
RRC	Közzet Rádiótávközlési Értekezlet
Rttv.	a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény
SHR	Közönségarány
SQL	Relációs adatbázis lekérdező nyelv
Testület	Országos Rádió és Televízió Testület